Purchased for the

LIBRARY *of the*

UNIVERSITY OF TORONTO

from the

KATHLEEN MADILL BEQUEST

Uy Testamentũ

Magár nélvveñ-mellet

az Görög-ből Diák nélvvből

vyonnan fordíttank-az

Magár nípnek Keresztén-

hűtben valo ípplísire.

BS
2145
1541a

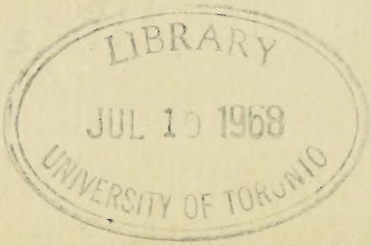

SACRAE REGIAE

MAIESTATIS FERDINANDI: DEI GRATIA ROMANOR. HVNGARIAE BOHEMIAE ETC. REGIS. INFANTIS HISPANIARVM ARCHI DVCIS AVSTRIAE: DVCIS BVRGVN DIAE, ETC. SERENISS. FILIIS MAXIMILIANO ET FERDI NANDO. S. D.

Cogitanti mihi Serenis. Principes/ac diutius animo reuoluenti/ qua nam re genti meę Hungaricę iuxta datam mihi à deo gratiam/ hoc difficili tempore/consulere possem/ nulla maior occurrit/ quàm si nonę legis diuinę opus sacrosanctum/ nec ab sine reliquarum Christianarum nationum exemplo/ interpretandum in illius susciperem vsum. Quod illi in hoc ingenti rerum omnium tempestate/ac rebus suis afflictis/ ad extremamque pene desperationem redactis/ instar salutiferę esset anchorę/ atque ad hoc confugeret/ ab hoc consolationis spem/ ab hoc salutem peteret. Nec enim est/ vbi maior consolationis/maior salutis spes promittatur/ quàm in hoc diuino opere/ siue terrena quis spectet/ siue coelestia. Videbam/si quando vnquam alias/hoc seculo maxime/ hac lege diuina illi opus esse/quę illam à malorum omnium licentia deterrere/ac ad veram pietatem/quę in tantis bellorum tumultibus pene extincta videbatur/reuocare/atque adeò arcendere posset. Verebar etiam non parum/ ne ex Hungaro/ libera gente/ subito

A angarus

angarus fieret/hoc est/opprimeretur/seruireique/non iam Christo domino benignissimo/sed Turco/tyrannorum omnium immanissimo/nec in libera Hierosolymorum urbe/sed Babyloniorum/omnis confusionis/ac seruitutis domicilio/immo carcere teterrimo. Vbi prò dolor/multa hoc tempore Christianorum milia/non tantum corpore/verum etiam animo/huic hosti seruitutem seruiunt plusquàm Aegyptiacam. A quo/cum superioribus seculis maiores nostri gloriosum sepe reportauerint triumphum/ac orbi Christiano/suo sanguine pacem pepererint/nunc viribus fracti/ac ope destituti/moerent/non secus atque liberi parentibus orbati. At nouam illis recuperandæ libertatis spem addidit hoc tempore/primum progenitor Celsi. V. qui/vt verus regni Hungariæ hæres est/ita omnem defendendi huius curam in se iam olim recepit. Deinde vos qui legitimi estis successores. Quæ etiam res efficit/vt nemo de cætero nostrorum orbitatem deflere possit suam.

Nouam itaque dei legem/secundum vt institueram/in nostram verti linguam/quàm feliciter haud scio/non tamen sine summis et vigiliis/et laboribus. Quippe qui/in hoc studio/multis versatus sum annis. Quam si gens ipsa nostra amplecti volet/nulla de cætero illi seruitus erit metuenda. In hoc mihi studio hortator/simul et adiutor fuit/Spectabilis/ac Magnificus dominus Thomas à Nadasd/Consiliarius Regius/ac Comes Comitatus Castri ferrei/Thauernicorū Regalium magister/fidelis Celsi. V. dominus meus. Huius ergo opera/cura/studio singulari/sumptibus impensis consequuti sumus/vt diuinum hoc Noui testamēti opus lingua nostra patria in oppido suo excuderetur. Quod multis nominibus Celsi. V. nuncupandum duxi. Primum quòd et

Erasmus

Erasmus ille Roterodamus/ orbis Christiani eximium decus/ paraphrases suas in hoc ipsum opus (quas et nos sequuti sumus quòd in his purior syncerior{que} tractetur Theologia) partim Carolo Cæsari/ patruo/ partim Ferdinando/ progenitori Cæls. V. nomi natim dedicauit. Hoc sane consilio/ vt admoneret curam religionis Christianæ/ aut tuendæ/ aut propagandæ/ ad Christianos principes maxime pertinere. Qui subditarum sibi gentium à scriptorib. tum sacris/ tum prophanis/ pastores vocantur. Nam et Homerus ipse fons ingeniorū/ Agamemnonem illum/ magnanimum Græcorum ducem/ pastorem subinde vocat populi. Et Micheas ipse propheta venturum Christum pastoris insignit titulo. Aperte docens Christianorum principum munus esse/ vt illorum/ quibus præsunt/ non tantum corporum/ verum etiam mentium sint custodes/ ac in Christi domini vices succedant. Qui iuxta propheticam de se proditam/ bonum in terris pastorem se gessit gregis sui. Pro hoc enim cum multa in terris perpessus esset vitæ incommoda/ tandem et vitam ipsam/ qua nihil homini charius/ effundere non dubitauit. Re ipsa declarans quod viuens dixerat/ se verum esse pastorem. Porro in huius vices succedere apostoli/ in apostolorum episcopi/ quorum/ vt Petrus inquit/ hæc vnica cura esse debet/ vt quantum in ipsis est gregem pascant domini/ ac curam illius agant/ fintque quod audiunt/ vt in apparitione summi illius pastoris/ immarcessibilem gloriæ reportent coronam. Deinde quòd aliquo fore vsui hoc diuinum Euangeliorum opus existimaui Serenissimæ Dominæ genitrici Cæls. V. linguæ nostræ Hungaricæ haud ignaræ. Quippe quæ à nostra gente originem duxit. Ferunt enim illam fo tam diuino cultui deditam esse/ ac in templo domini assidue ver

sari

fari/precationibusque/ ac obsecrationibus horte dieque interiam esse/ annamque sanctissimam illam foeminam/non solum nomine referre/verum etiam re. Postremo quod accepi et &elſ. V. ab hac lingua/nobis patria/nec vobis aliena/non abhorrere. Optimo sane exemplo. Plurimum enim refert/tum principi/tum subditis/si is/qui imperitat/subditorum sibi populorum linguas noauit. Mithridates rex Ponti eternam meruit laudem/quod duabus et viginti gentibus/ quibus imperitabat/sine ullo interprete iura dixerit. Vt linguarum autor deus/ita et largitor. Iure itaque Paulus/organum illud dei electum/ gratias deo agit/ quod plus quam ceteri linguis loqueretur. Accipite itaque Principes optimi hoc diuinum legis nouę opus/in quo Christus ipse humani generis redemptor/non tam Hebraice/non Grece/non Latine/sed Hungarice loquitur/ memores precepti illius/ qui iubet vt reges legis diuinę precepta secum habeant/omnibusque diebus vitę suę legant/ deum timeant/verba illius custodiant/ precepta/et leges discant. Quę si quis prestiterit/longo/ vt promittitur/tempore/ super Israelem dei regnaturus est. Sin minus/contemptus dei et eius verbi/vt sacrę tradunt historię/nec id sine horrendis exemplis/exterminium adfert. Accipite inquam/atque vestra autoritate efficite/vt in manus vulgi Christianorum perueniat nostrę gentis. Accipiat item gens ipsa nostra Hungarica/ amplectaturque ac pietatem discat. Tum enim res Christianorum bene habent/ cum pius Princeps pios habet regni subditos. Quin accipiant omnes/quod (vt initio dixi) omnibus salutare ereque est/ quod omnes officii admonet. Admonet autem reges/ regni subditos/ episcopos/ ecclesiam/ eiusque ministros/ admonet dominos/seruos/

liberos/

liberos/ adolescentes/ senes/ firmos/ infirmos/ diuites/ paupertes.
Admonet maritos/ vxores/ parentes/ filios/ viduas/ virgines/
finaliter omnes/ qui Christo domino nomen dederunt. In hoc
enim sermo gratię/ ac reconciliationis/ in hoc verbum veritatis/
in hoc cibus animę spiritualis/ in hoc fons aquę viuę/ in hoc
porro verbum vitę ęternę. Quam suis largiri dignetur deus/ cuius
nomen sit benedictum in secula. Amen. Dat. Neapoli
Anno salutis 1. 5. 4 1.

Joannes Syluester.

AZ MAGAR NIPNEK KI EZT OLVASSA

Rofetāk āltal ſolt righēn nēked az iſten/
Az kit igḥirt imę vigre meg atta fiat.
Buzgo liſekuel ſol moſt ęs nēked ez āltal/
Kit ḥaga ḥog ḥalgaſſ/kit ḥaga ḥog te ſoueſſ.
Nēked azirt ez lūn profetād/doctorod/ez lūn
Meſtered/ez moſt ęs/mellet az iſten ada.
Az profeta ſauāt ḥalgaſd/mert tigḥed az iſten
El veßt/ęs nomos itt nem leḥet az te neued.
Itt ez irāſban ſol moſtan ęs nēked ez āltal/
Kůtre ḥiu mind/ḥog ſenki ne menęze magāt.
Az ki Sidoul/ęs Gorogůl ęs vigre Diākul
Szol vala righēn/ſol nēked az itt Magarul.
Minden nipnek az ů nelvin/ḥog minden az iſten
Koruinin iſen/minden imāgga netvit.
Itt vagon az reytek kinęz itt vagon az ki folo viz/
Itt vagon az tudomāń mell orok iletet ād.
Celki kenir vagon itt/ mellben mikor iſel orokkę
Alß/mell az menńból ſālla/ḥalālra mene.
Az ki feremt tigḥed/meg vālt/orok iletet ęs ād
Ez ſent āltal/ninęz tobb bizodalmad azirt.
Annek azirt ſolgāll mindenkor tißta ſüeduel/
Annek mindenkor tīg igaz āldozatot.
Cigḥedet ez ḥozzā vißen/s nem ḥāg mikor ig mond
Bodogok el iouetek/ veſſetek el gonoßok.

Sylueſter Janos iria.

Szent Mathe ĩlte

mellet szent Jeronymus irt meg.

Szent Mathę/ ki Leuinek ęs mondatik/ fukarbol apoſtollā liuiñ/ mindenekuel elórte Sido erßągban az Chriſtuſnak euangeliomāt irā Sido betúuel/ęs Sido ńelwęn/ azokirt/ kik az Sido nipeknek ſoz zóle az kereßtęn ḫútre fordultanak vala. Mell euangeliomok kiczoda fordittotta ligen annak vtánna Górög ńelwre nem ighen ńiluañ vagon. Az szent Mathę euangeliema kediglen mind ez mai napiglañ meg vagon az Leſareabeli kónú tartoban/ melles Pamfilus martyr nag úgekezetuel szerzett vala. Azt szent Jeronymus iria szent Mathęrul/ęsez euangeliumrul. Mú ęs ez minapon ez szent euangeliomot Sido ńelwęn talāluañ/ ſokhelen az Sido ńelwet kóuetók inkább/ ḫog nem mint az Górógót/ auag Romai ńelwet. Binnę ne vesſe azirt az kereßtęn ki ezę oluaſſa/ ḫa egág ńḫañ ḫelen az Górög/ęs Romai ńelwtúl lātta tunk el tanozni. Illik vala ḫog itt az Sido irāſra niznink inkább ḫog nem mint az Górógre. Azonkippen az egęb euangeliomokban illik vala ḫog az Górógre niznink inkább ḫog nem mint az Reg mai ńelwre honnan ennek eredete vagón.

Euangelium

Szent Mathe

jrasa Ferint.

A n Elsó nß.)

Elsó risz.

a

Jesus christusnak Dauidnak fianak. Abrahamnak fianak / nemzetsighirúl valo konú. Abraham nemzę Isaakot. Isaak kediglen nemzę Jakobot. Jakob kediglen nemzę Judast / ęs az ú attafiait. Judas kediglen nemzę Fareſt / ęs Zaramot az Thamartul. Fares kediglen nemzę Eſromot. Eſrom kediglen nemzę Aramot. b Aram kediglen nemzę Ammadabot. Aminadab kediglen nemzę Naaſont. Naaſon kediglen nemzę Salmont. Salmon kediglen nemzę Boozt az Rachabtul. Booz kediglen nemzę Obedet az Ruthul. Obed kediglen nemzę Jeſſet. Jeſſe kediglen nemzę Dauid kiralt. Dauid kiral kediglen nemzę Salomont az aſſonembertúl mell Uriaſę vala. Salomon kediglen nemzę Roboamot. Roboam kediglen nemzę Abiaſt. Abias kediglen nemzę Joramot. Joram kediglen nemzę Oziaſt. Ozias kediglen nemzę Joathamot. c

Joatham

Joatham kediglen nemzé Achazt. Achaz kediglen nemzé Ezekiást. Ezekias kediglen nemzé Manassést. Manasses kediglen nemzé Amont. Amon kediglen nemzé Josiást. Josias kediglen nemzé Jekoniást / és az ű atyafiait az Babiloniai fogsagban. Az Babiloniai fogsagnak vtanna kediglen Jekonias nemzé Salathielt. Salathiel kediglen nemzé Zorobabelt. Zorobabel kediglen nemzé Abiudot. Abiud kediglen nemzé Eliakimet. Eliakim kediglen nemzé Azort. Azor kediglen nemzé Sadokot. Sadok kediglen nemzé Akimt. Akim kediglen nemzé Eliudot. Eliud kediglen nemzé Eleazart. Eleazar kediglen nemzé Mathant. Mathan kediglen nemzé Jakobot. Jakob kediglen nemzé Josefet / az Marianak urat / melly Mariatul születek az Jesus / ki Christusnak mondatik. Annakokairt Abrahamtul fogua Dauidiglan mind ez nemzetsig tizennig nemzetsighet tészen / és Dauidtul fogua az Babiloniai fogsagbiglan tizennig nemzetsighet tészen / és az Babiloniai fogsagtul fogua az Christusnak születéseiglen tizennig nemzetsighet tészen.

Az Jesus Christusnak születése kediglen ekkeppen lún. Mikoron az ű anyia az Maria iegesül adatott volna Josefnek annak elötte minek elötte összuevtnanak lelettetek terhesnek lenni az szent lilek istentül. Az Josef kediglen az ű vra / hogmiuel io emberuala / és nem akar vala ű hozza gonosz hirt adni / akara titkon ütet el hagni. Mikoron kediglen az Josef ezeket forgatna eszben / imé az ur istennek angala álmaban meg ielenek ű nekie ezt mondua. Josef Dauidnak fia ne félled te hozzad venned az Ma-

riat az te feleſſighedet/mert az mi ú benne fogantatott Szent lélek iſtentűl vagon. Fiat ſzúl kediglen ez Jeſuſnak neuezzed útet mert ez úduózzi iouendóre az ú nipit az ú búneiből. Touabbá mind ez meg lún bogy be tellefednék az mi meg mondatott vala az ur iſtentűl
Eſai. 7. az profetanak altala. Es ekkippen ſzól. Imé az ſzúz terhes liſzen/es fiat ſzúl/es neuezik útet Emmanuelnek melly igyis ha ki meg akar Magarazni anńt tiſzen munt ha azt mondanád. Mi velünk az iſten. Joſef kediglen álmábol fel ſerkentetuin akkippen tún mint az ur iſtennek angala meg hatta vala únek/ es ú hozzaia viue az ú a
Mat. 24. feleſighit/es nem eſmerç útet mignem ſzúlç az ú fiat/az ú elſő ſzúlöttit/es Jeſuſnak neuezé útet.

Masodik riſz.

Koron kediglen ſzülettett volna Jeſus Bethlehemben Judeorſzagnak varoſaban Herodes kiralnak idiben/ime napkeletről bölczek iövinek Hieruſalembe ezt mondvan. Holott vagon az Judeanak kirala/az ki ſzületett? Mert látok az ú czillagat napkelten/es ide iövünk hogy imádgyuk útet. Mikoron kediglen ezeket meg hallotta volna Herodes kiral/meg haborodek/es ú vele egetembe egh ſſz Hieruſalemnek varoſa/es egygy hijan mindenpapi feredelmeket/es az nipnek minden traſtudóit/meg tudakozek útú c

löl

lók holott ßületnek az christus. Es azok mondānak ūnekī. Bethlehemben Judoorßagnak varosāban. Mert ekkippēn vagon meg iruān az prophetanak altala. Judoorßagnak földe Bethlehem te s semmiképpen külsőbb nem vagy az Judoorßagnak fū varosi között. mert te belöled fog tamadni ennekem az feiedelem. ki io pásztornak fogia ßerint fogia őrizni es birni az en nipemet. az Israelnek fiait. Legottan Herodes az bölczeket titkon ū hozzaia hiuatuān nag ßorgalmatossagual meg kerdezē ū tülök az czillagnak meg jelenesinek ideie. d Es el boczātuān ūkot Bethlehembe ezt mondā. Mikoron oda menendetek nagy ßorgalmatossāgual meg tudakozzatok az gyermek felöl. Mihelēn kediglēn meg talallatok. köuetsigkippēn hozzatok meg ennekem hogy en es oda menēk. es imaggam ūtet. Es az Bölczek az kiralnak beßidire hallouān elmenének. Es imē az czillag az melliet lattanak uala az nap tamadaton. ū elöttök megen vala. mind addigh kiglān elö menuēn mignem meg allana az helnek felette az mellyben az gyermek uala. Mikoron kediglēn lāttāk volna az czillagot felette igen meg örülnek. es be menuēn az hazba meg lelek az gyermeket e az Mariaual. az ū annaual. es földre le esuēn imadāk ūtet. Es az ū rendekit meg nyituān. adanak ūnekī. aiandikokat. aranyat. tömient. es draga kenetet. Es ālmokban istentől bozzatak. mell Bozzatban intetnek hogy Herodeshez ūt meg ne terjnek. más uton terjnek meg az ū földekbe. Mikoron kediglēn azok el mentenek volna. imē az ur istennek angyala meg jelenek Josefnek ālmāban ezt monduān ū neki. Kell fel. es vedd fel az gyermeket. es az ū annyat. es fuss Egyptomba. es lēgy ott mind addigliglān mignem en teneked szolandok. Mert keresni fogia az Herodes az gyermeket hogy ūtet el veßesse. Az f Joseph kediglēn fel serkentetuēn fel vive az gyermeket. es az ū annyat ie-

ezaka

ẽzaka/ęs Egyptomba mene. Es ott lún mind az Herovesnek ha-
lalaglañ/hogy be tellesednek az mi meg vala mondatuañ az iste-
Osee. 11. tül az prophetanak altala.ki ezt monga. Egyptombol hiuam meg az
en fiamot. Legottañ Herodes minek vtanna látta volna hogy meg ez-
lattatott volna az Bölczektül felette ighen meg haragusk/ęs el bo-
ezatuañ meg ölé minden germeket Bethlehemnek varosaban/ęs
Bethlehemnek minden hatarban/vala menñ valanak két estendősök/
auagy kissebb ideiüek/az üdönek miuolta gyerint/mell üdöt tol meg er-
tett vala az bölczektül. Akkoron be tellesedek az mi Jeremias pro-
Hierc. 31. phetatül meg mondatott vala/mikoron ezt monda. Ramaban gyo hal
lattatott/iaygatas/siralom/ęs nagy kónü hullatas Rakel siratuañ az
ü fiait/ęs nem akara vigasztalast venni/annakokairt hogy nè legenek.
Touabbā mikoron Herodes meg holt volna/imę az ur istennek anga-
la almaban meg ielenek Josefnek Egyptomban ezt monduañ. Kell
fel/ęs vedd fel az germeket/ęs az ü annāt/ęs menñ Sidoorszagnak
földibe/mert meg holtanak az kik az germeknek iletinek veszedelmire
iarnak vala. Es az Joseph fel kelun/fel viue az germeket ęs az ü an-
nāt/ęs Sidoorszagnak földibe mene. De mikoron hallotta volna hogy az
Archelaus birnā az orszagot sidoorszagban az ü attanak Herodesnek
helyñ/nem mere oda menni. dè ālmāban istenu szozat lún ü hozzaia/
mell szozatban intette hogy Galileanak tartomañba menne/ęs oda
menuñ lakozek az varosban mell Nazarethnek hiuattatik. hogy be
tellesednek az mi meg vala mondatuañ az prophetaknak altala.

Nazarethbelinek hiuattatik.

Harmadik rész

Az napokban ielen vagon Janos Baptista predicaluañ e

Sido

Sidoorßagnak kietlenben/ęs ezt mon
duān. Vegitek eßetekbe magatokot/ęs
iobbitzatok meg az tū iletetektet/mert
kōzel vagon az istennek orßāga. Mert
ez az/kirūl Esaias profeta ßolt.ęs ezt * Es.
mondotta * Az pußtoban kialtonak 40.
ßaua ez/Tegitek hog kiß legen az ur
istennek uta/tegitek egenessę az ū ösue
nit. Az Janosnak kediglen öltözeti
vala teuiknek ßörbol ęs uneki ouecz öue bür vala az ū derekān körūl.
Il vala kediglen sāskafual/ęs erdei mizuel. Akkoron ki mene ū hozza
Jeruſalemnek varosa/ęs eghiſſ Sidoorßāg ęs minden tartomań mell
az Jordanhoz minden felöl közel vala/ęs meg kereßtelkednek vala
ū tūlc az Jordanban/vallaſt tiuin az ū tulaydon būnökrūl. Mi
koron kediglen lātta volna hog sokān mennnek ū hozza az fe-
reßtelkedßre az Farisęosoknak/ęs Saducęosoknak közzölle mon:
da ū nekic Viperа kigoknak fiai kiczoda ielentette meg nektek hog el fut
ę nātok az iouendō haragnak elötte? Teremczetek annakokairt gönöl:
czōkōt mellek az iletnek meg iobbitāsahoz illendōk legenek. Ęs ne kez
kedis kippen ne akariatok ezt mondani tū magatokban. Mert ū nekünk
ez Abraham atānk. Mert mondom en tū nektek hog az isten imez
követből fiakot tōmāßthat az Abrahamnak. Imaran kediglen ez fe-
ßc ęs az fānak gūkerire titetett. Annakokairt minden fa ielt io gō-
mölczōt nem teremt ki vagattatik/ęs az tūzre vettetik. Bizoń az
hog en tūtōkōt vizuel kereßtellek az tū iletetknek meg iobbitāsāra.
De az ki en vtannam el iouendōienallamnāl erōſsb/knek en erre el/g
f nem vagok hog saruit hordozzam. Az meg kereßtel tūtōkōt ßent lé:

lekuel ęs tűzuel/kinek az ű ßorolapatťa kęziben vagon/ęs iol meg tißtiťa az ű ßiruit/ęs begűnti az ű buzāiāt az buzāshāzba/az töreket kediglēn meg igheti meg olthatatlan tűzuel. Akkoroń el mene Jesus Galileabol az Jordan mellę az Janoshoz/akaruań meg kereßtelkedni ű tűlle. Az Janos kediglēn meg tilta vala útet ezt monduān. Ennekem vagon ßűkſighem erre hog meg kereßtelkęggem te tűled/ęs te ű ſſi en hozzām: Feleluń kediglēn Jesus monda ūnek. Haggel moſtań enghemet/mert ekkippēn illik műnekünk be telleſitenünk minden meg igazulaſra valo dolgot. Legottań el hagā útet/ a ęs meg kereßtelkeduń Jesus fel ioue mind iaraſt az vizből/ęs imę meg nilatkozānak ű neki az menńekből/ęs lātā az ßent lelket mikint egg nēſtin galambot/hog le ßāllana/ęs felúl ű rea iūnne. Es imę ßozat lūn az menńekből ezt monduān. Ez az en ßerelmes fiam/kiben iokip-

Negedik rſz.

b

Legottań JESVS fel vitetett vala az puſztaba az ßent lilek/ſtentűl hog meg kiſirtetnęk az ördögtűl. Es mikoroń itlen volt volna ott neguen napoń ęs neguen ńęl/ vigre meg ehezęk. Es ű hozza iaruluān az kiſirtő/monda. Ha fia vag az ſtennek/paranczollad hog ez kövek kenyerekkę legenek. Es Jesus feleluń monda. Meg vagon iruān. c

nem

*Nem szak kerúrvel il az emberʼ ha nem minden igyhuel ki az istenʼ *Deut.
nek szárnak altala iú ki. Szegottan velle fel viuę útet az ördög az 6.
szent varosbaʼ ęs az templomnak leuegőire allatá útetʼ ęs monda ú
neki. Ha fia vagʼ az istennek vesd ala immen te magadot. Mert megʼ
vagon iruan *Az ú angalinak paranczol tóuendőre te felőledʼ ęs ke- *Psal.
zekbe visznek tigyedet hogy valamikoron meg ne ússed az kűbe az te 90.
labaidat. Monda úneki Jesus Vissontag meg vagon iruan. *Ne kisir- *Deu.
szed az te uradot istenedet. Esmeglen velle fel viuę útet az ör- 6.
dög egy nagy magass hegreʼ ęs meg mutatá úneki ez vilagbnak
minden orszagbit ʼ ęs azoknak ez vilagbi nagy dúrzősigben
valo voltokotʼ ęs monda úneki. Mind ezeket te neked adom ha
előttem le esuin engyemet imadandasz Szegottan monda úneki Jesus.
Tauozzal el te Satanʼ mert meg vagon iruan. Az te uradot istene-
det fogiad imadniʼ ęs szak útet fogiad szolgalm. Szegottan el hagá
útet azördögʼ ęs imę angalok iúnek vala ú kozzaʼ ęs szolgalnak vala
úneki. Mikoron kediglen hallotta volna Jesus hogy Janosi meg
fogtak volnaʼ fel felę vala helre mene Galileaba ʼ ęs Nazaretet el
e hagyuanʼ el meneʼ ęs Kapernaumban lakozek ʼ mely tengher mellett
vala uáros ʼ Zabulonnakʼ ęs Neptalimnak szomszidsagbiban. Hogy
be tellesednek az mi meg mondatott vala Esaias profetanak altala Esa. 9.
ez igyhuel. Zabulonnak ęs Neptalimnak földe az tengher ut a
mellet ʼ Jordan elue ʼ poganoknak tartomana Galilea. Az nip ki sö-
tetsigben ęs halalnak arnikaban ál vala ʼ nag vilagossagot lata ʼ ęs
azoknak az kik halalnak tartomanaban ęs arnikaban ülnek vala ʼ vila
gossag tamada. Az üdőtől fogua kezde Jesus predicalni ʼ ęs mondani.
Vegitek eszetekbe magatokat ęs iobbitzatok megaz tú iletetekʼ
ket mert közel vagon az istennek orszęga. Jaruan kedglen Jesus Gali-

ſeanak tenghere mellet/ket ata fiat lata Simont ki Peternek hiuattatik vala ęs Andraſt az ũ attafiat/kik halot vetnek vala az tengerbe/mert halaßok valanak/ęs monda ũnekiek. Jöuertek en vtannam/ęs en ezt tißtem bog emberekket halaſſatok. Es azok legottan el haguan az ũ haloiokot ũ vtanna meninek. Es onnan elõ menuin egeb ket atafiat lata Jakabot az Zebedeuſnak fiat/ęs Janoſt az ũ attafiat/kik az haioban az ũ attokual Zebedeuſual kõtõzik vala az ũ haloiokot/ęs el hiua ũkõt/ęs azok legottan az haiot/ęs az ũ attokot el haguan ũ vtanna meninek. Es Jeſus kõrũl iarta vala eghiſſ Galileabeli iarat tanituan az ũ ſinagogaiokban/ęs predikaluan az menniorßagnak Euangeliomat/ęs meg gogyõtuan minden betegſegbet/ęs minden korſagot az nipeknek kõzõtte. Es ki teriede az ũ hire eghiſſ Siriaban/ęs ũ hozza hozanak mindenekket kiknek kũlõmb kũlõmb betegſegnek miatta gonoßul vala dolgok/ęs kik beli faiaſnak miatta meg gõrbettenek vala/ęs kikben õrdõgõk valanak/ęs kik hauaſok valanak/ęs kiknek inai helekrũl el indultanak vala/ęs meg ßalattanak vala ęs meg gogyta ũkõt. Es ſok nip kõuete ũtet Galileabol/Decapolisbol/ęs Jeruſalembõl/ęs Sidoorßagbol/ęs Jordan eluẽ valo egeb tartomanokbol.

Otodik reſß

Koron ſatta volna az nipeknek terengbit fel menc egy hegre/es mikoron le ült volna ũ hozza tarulanak az ũ tanituani/ęs minekutanna meg nitta volna

az

az ũ ßaiat tanũta vala úkot ezt mondua. Bodogok az lilek ßerint valo ßeghnek, mert ouk az menneknek orßaga. Bodogok az kik keserghenek mert ezek vigaßtalaßk vißnek. Bodogok az kegelmeßek, mert úk ez földön örößighet nernek. Bodogok az kik chezik es kenuhozzak az ßtenncl valo meg igazulaßt: mert úk meg elegh ytetnek. Bodogok az irgalmaßok, mert úk irgalmaßagot nernek. Bodogok az tißta ßüvük mert úk ßtent meg lattak. Bodogok az bikeßighesek mert úk ßtennek fiainak hiuattatnak. Bodogok az kik haborußagot kenued nek d kereßteni io leßurt, mert ouek az menneknek orßaga. Bodogok lesztek mikoron ßidalmaßbßidekuel illetendnek tükeßöt az emberek es tü tökök üldözendnek es mondandnak minden gonoß beßidet tü ellenetek azt hazuduan hog en irettem tißik örülletek es vigaggatok mert az tü iutalmatok sok az mennorßagban. Mert ekkeppen haborgattak az prófetakot es kik tü elöttetek voltanak. Tü vattok ßova az földnek, hog ha az ize eßtelenne titetik miuel fognak iozni? Semmire nem io touabba, ha nem hog ki vetteßik es az emberektül el nemottaßik. Tü vattok vilagoßaga ez vilagnak. El nem rejtetheik az varos az mel e let hegen raitak. Es az meg guntott ßouindeket nem tißik az kobol olaha nem az vilagtartora es vilagoßagot ad mindeneknek kik az hazban vadnak. Ekkeppen tegen vilagoßagot az tü vilagoßagtok emberek elötte hog laßak az tü io müelkedißeket es dicziri az tü atatokat, ki mennorßagbon vagon. Ne alnizatek hog azirt iüttem ßigen hoa az o töruint cuag az prófetaknak iraßi el töriem. Sög nem iüttem azirt hog el töriem ha nem inkeb hog be teließizem. Mert bizon mondem tünektek mind addig es mignem el mulik az menny es az föld, egy kús betü, auag ment ül küssebb punct el nem mulik az o töruinböl, mignem mindenek meg lendnek. Valaki annakokaert

meg ßegh̄end eggel az mentůl kůlſſebb parancz olatoknak kőzőlle-
gs elkiuen tanytanya az embereket mentůl kůlſſebnek hiuattatik az
menneknek orßagaban. Valaki kediglen be telleſitend-gs vg tanytand
ez nagnak hiuattatik az menneknek orßagaban. Mert mondom tů
nektek hogy be nem mehettek az mennorßagba-ha az tů io voltotok
nagubb bůſiguel nem lend-mint az iraſtudoknak-gs az fariſeoſoknak
20. iouoltok. Hallottatok hog meg volt mondatuan az righicknek. Galkos
aut. 5. ne lig * Valaki kediglen galkoſſagot tißen karhozatra kötelezi ůmaga-
gat. de en ezt mondom tů nektek hog valaki meg haragßik az ů atta o
fiara oktalanul-gs miltatlan karhozatra kötelezi ů magat Valaki ke
diglen az ů attafianak ezt monga. Pri te tuna-gs bituan ember-erre
kötelezi ů magat hog ů rea tanacz gůllon. Valaki kediglen ezt mon
danga. Te eßtelen az gehennek igőtůzire kötelezi ů magat. Annako-
kairt ha fel viended az oltarra az aiandikot mellet az iſtennek ßerzet
tel-gs ott meg emlekezendel hog az te atadfianak valami nehesſighe
vagon te read hadd ott az te aiandikodat az oltarnak előtte-gs menn
el lelid kedvet előſső az te atadfianak-es annak vtanna oda menuin
vidd fel az aiandikot mellet az iſtennek ßerzettel. Az te ellenſighedvel h
hamar meg bikullel mikoron vton vagy ů velle-hog valamikoron tighe-
det az te ellenſighed az itilő meſternek kezibe ne aggon-gs hog az itilő
meſter tighedet az varoſßolgaianak kezibe ne aggon-gs hog az tőm
lőczbe ne vetteſſel. Bizon mondom teneket-hog ki nem fogßinehetsz
onnan mind arcziglan gs-mig nem fizetiſt tiſß az vtolſo pinzigleh
mell pinz quadranſnak mondatik. Hallottatok hog meg volt monda:
20. tuan az righicknek * Hazaſſagtőrőſnek bůnben ne lelecz̄el-de en ezt
mondom tů nektek hog valaki az mas embernek feleſighit gonoß ki:
uanſaghirt ruzendi-immaran hazaſſagtőrőſnek bůnben lelecz̄ett ů c

vel-e

velle azú bűben. Hog ha az te iobb semed botrankozasodra lend tenet-hatalmi útet-es vesdel te tuled. Mert iobb teneked hog el veszen egg az te tagaid kozzól/ hog nem mint mind az te eghisß teried az gehennek igótúzire vetessenek. És ha az te iobb kezed botrankozasodra lend teneket-vagdel-es vesdel te túled. Mert iobb teneket hog el vesszen egg az te tagaid kozzól-hog nem mint mind az te eghisß tested az gehennek igótúzire vetessenek. Meg vagon kediglen mondua* Valaki el küldi az ú feleseghit ú túle leuelet aggon ú neki az el valasrul. Deu.24.

D De en ezt mondom tú neketek hog valaki el küldi útule az ú feleseghet azt tißi hog az parazna legen-ha nem ha ezt az ú parazna sagaert tenni. És valaki oll feleseghet vißen magaenak fit az ú vra ú túle el küldött-hazassagtörisnek bűnben lelecezik. Touabba hallottatok hog meg volt mondua az righelnek* Hamissan ne eskeggel-de meg aggad Leui.19.
az te vradnak azokat-az mellekre eskűttel. De en ezt mondom tűneketek. Semmikippen ne eskeggetek-se az menire-mert az-seki az istennek-se az földre-mert az-samola az ú labainak-se az Jerusalemre mert az-varosa az nag kiralnak-se az te fedre ne eskeggel/an
e nakosairt hog nem teremtherez egg fehr/auag fekete sor halat. De ez legen az tú beßidetek/ og og/ nem/nem. Touabba valami ezeknek felette az beßidbez hozzatitetik/ez az gonoßtul vagon. Hallottatok hog meg volt monduan* Egg semirt mas semet es egg fogbirt mas Exo.21.
fogat vegenek. De en ezt mondom tú neketek/ellene ne allatok annak/ Deu.19.
az mi gonoßtokra vagon/ha nem valaki arczul czap tighedet az te iobb orczadon/fordicz ú neki az mas orczadot es. És az ki teueled akar töruinkedni/es az te belső ruhadot el akaria ruhad vonni/engedd neki az te külső ruhadot es. És valaki tighedet egg millföldint valo
f otra kißerit/menni ket millföldet velle. Egg annak az ki tetűled kir/

ęs magadot meg ne vongad attul az ki kölrzönt kir. Haliottātok hog
Cen.1. meg volt monduan. Szereſſed az te fözer valo emberedet, ęs gülöl-
led az tè ellenſighedet. De en ezt mondom tünektek. Szereſſitek
az tü ellenſighiteket / tot mongatok azoknak kik tütökot ätkoznak.
Jol tegetek azokual az kik tütökot gülölnek. Imāggatok azokirt az
kik meg ſertenek / ęs üldöznek tütökot / hog legetek az tü menńei ata
toknak fiai / ki mennorßagban vagon / mert ü az ü napiat meg engh-
edi hog fel tāmaggon mind az gonoßokra ę mind az iokra / ęs elöt
ād mind az igazakra / ę mind az hamiſſakra. Mert ha azokat ße-
retenditek az kik tütökot ßeretnek / mirzoda iutalmatok vagon? Nem
de az fukarok ęs vgan azont tißiki ? ę ha rzak azokot fogaggātok
io kedvuel tü hozzātok / az kik tünektek atātokfiai / mirzoda nag ie-
les dolgot tißtek? Nemde az fukarok ęs ekkippen tißneki? Annakokairt
ſogatkozās nelkül valok legetek tü / mikippen az tü atātok ki az menńek
ben vagon / fogatkozāſnelkül vagon.

Hatodik riſz

Riualtkippen valo gondot vi
ſelletek erre / hog tü alamoſnat ne aggatok emberekneк elötte / ez vigre
hog azok nizzenek tütökot. Ha külömben tißtek / iutalmatok nem li-
ßen az tü atatoknal / ki az menńekben vagon. Annakokairt mikoron
alamoſnat arcz / ne kürtöllenek elötted / mikippen az tetteteſßentſigh
ůemberek tißnek / az peleken holott ſok emberek gültenek eggbe / ęs ur-

az

āk ßerte/ez vigre hog emberektúl dicziritessenek. Bizon mondom tú-
netek meg vagon az ú iutalmok. De te mikoron alamesnat accz/ne
tugga az te balogkezed az mit az iobbkezed tißen/ hog az te ala-
mosnad titok helen legen/es az te atad/ki titok helen latta/ú meg
fizeti teneked nyluān valo helen. Es mikoron imādsagot tendeß/ne
lig ollan mint az tettetesßentiguemberek/mert ezek āluān ßoktanak
imādkozni az helekēn/holott sok emberek gūlnek eggbe/es vizaknak
furdikiban/ez vigre hog az emberek ūkot lassāk. Bizon mondom tú-
nektek hog meg vagon az ú iutalmok. Te kediglen mikoron imādko-
zol menyßbe reytek hazadba/es az te aytodot be zāruān/imāggad
az te atadat/ki titok helen vagon/es az te atad az ki titok helen lát-
ta meg fizeti teneked nyluān valo helen. Mikoron kediglen imādkoz-
tok/sok ßavuk ne legetek/mikippen az poganok. Mert azt aintāk hog
az ú sok ßolasokirt halgattassanak meg. Ne legetek azirt ezekhez
hasonlatosok/mert tugga az tú menyei atātok mi dolgokra legen tis-
nektek ßükßigtek meg annakelötte minek elötte kirytek ú tüle. Tú an-
nakokairt ekkippen imādkozzatok. Mi atānk ki az menyekben vag-
e ßenteltessik az te neved/ Jüonel az te orßāgod legen az te akara-
tod/mikippen menyben-azonkippen az földön es. Az mi kenerünköt-
az mindennapiat aggad nekünk ma. Es engbedd meg mi nekünk
az mi adossāgbinkat/mikippen mi es meg engbeggük azoknak az
kik münekünk adossok. Es ne bagg münköt kisirtetbe iutnunk/de ßaba
dicz meg münköt az gonoßtul. Mert tied az orßāg/es az hatalmas-
sāg/es az dicziösig/örökkēn örökke. Amen. Annakokairt ha meg bo-
csātok az emberek nek az ú tú ellentek vālo buneit/meg borzāt-
ja tünektek es az tú menyei atātok. Hog ha meg nem borzatātok
f emberek nek az ú tú ellenetek valo büneit/az tú menyei atātok es

nem borzatſa meg tűnektek az tú ůellene valo bűnëiteket. Kouabbā
mikoron bűntólendetek/ ne legetek pokolkedvkűk ſs ſemoruorcza
mutatok-mikippēn az tettetes ſſentligüemberek-mert azok homaloſ:
ſa tißik az ů orczaiokot/ hog ńiluan legen az embereknek hog úk bűn
tólnek. Bizoń mondom tűnektek elvűttik az ů iutalmokat. Te kedig:
lēn mikoron bűntólß/ kend meg kenetuel az te fedet/ ſs az te orczā:
dot moſd meg hog ne legen az embereknek ńiluān hog te bűntólß ha
nem az te atadnak/ ki titok helēn vagon/ ſs az te atad ki latta titok:
ban lenni/ meg fizet teneked ńiluān. Ne gűnyzetek tú magatoknak a
renyteknarhakot az földőn/ holott az ſißik/ ſs az mol elueßti/ ſs ho
lott az orvok ki aſſak/ ſs el orozzak/ de gűnyzetek tú magatoknak
renyteknarhākat az menńorßagban/ holott ſem az ſißik/ ſem az
mol el nem veßti ſs holott az orvok ki nem aſſāk/ ſem el nem oroz:
zāk. Mert az holott lēnd az tú renyteknarhātok/ ott lißen az tú
ßüetek ſs. Az teſtnek ßoundeke az ßem. Ha annakokairt az te ße:
med eggúgú lēnd mind az te egßſß teſted vilagos lißen/ hog ha az
te ßemed gonoß lēnd/ mind az te egiſß teſted ſötit lißen. Annako:
kairt ha ſötitſig lēnd az vilagoſſag/ az mell te benned vagon az ſö:
titſig laſſ mell nag lißen. Senki ket vrnak ßolgalatſara magāt nem
ſötelezheti/ mert auag imezt gúlöli/ ſs amazt ßereti/ auag eggikhez
agga magāt/ ſs az maſikual nem gondol. Nem ßolgalhattok az iſten
nek ſs az Mammonnak. Annakokairt mondom tűnektek ßorgalma
koſok ne legetek/ az tú lelēteknűl/ mit egetek iouendőre/ ſs mit iga:
tok. Sem az tú teſtetekrűl minemű öltözetuel fogiatok ilni iouendő
re. Nemde az lilek nagubb berzűletben vagon hog nem mint az el
del/ ſs az teſt nemde nagubb berzűletben vagon hog nem mint az
öltözet? Fordgzatok az tú ßemeiteket az egbi madarakra. Mert e

nem

nem vetnek/es nem aratnak/sem az buzásházba nem hordanak/es mind az altal es az tú mennéi atátok el ételi azokat. Nemde nagual felúl halaggátoli tú azokat? Kirzoda krdiglen túközöletek az ü forgalmatosságual gondolkodoan rula/az ú testnek emberkorban va lo állapattához hozza tehessen egy singne nist? Es az öltözetrül mire vattok forgalmatosok? Vegitek ebetekbe az mezönek liliomit minodon nöienek/nem munkalodnak/sem sonnak/de maga mind az altal es mondom tünektek hogy meg az Solomon es mind az ü dogbisb ez vilagbi dúrzösigbes voltaban es nem volt igen fel öltöztet uin mint ezeknek eggik. Hogha az isten ekkippen öltözteti fel az mezön valo füet/melly ma az ú sip állapattában vagon es holnap oz igbó kemenzebe vettetik/nemde nagual inkább tisztzt tünektek/tú kirzin hütüek? Annakokairt ne legetek forgalmatosok ezt mondoan vallon mit fogunk ennj-auagy vallon mit fogunk innj-auagy miuel foguk magunkat ruházni? Mert mind ezeket az poganok kerdezik. Mert tugga az tú mennéi atátok hogy sükösök legetek mind ezeknel-kül. Sóg inkább kereslitek elöször az istennek orszagát/es az ü orszage gához illendö io iletet/es mind ezek/azokhoz hozzá adattatnak tú nektek. Annakokairt forgalmatosok ne legetek az holnapra. Mert

az holnapi napnak meg lisen az ü magara valo gonga. Igoz elég egg napnak az ü götrelme.

f.

Hetedik rész

Ítéletuel máſt ne kárhoztaſſatok hogy tú ẽs ne kárhoztattaſſatok/mert az minemú ítéletuel tíſztek ítí letet máſrul vgan ollan ítélet tíſztek tú rulatok. Az mell mértékuel mértek vżanazonual mérnek tűnek tek egebek. Miért nized kediglen az te atádfiának ſzemiben valo koroſzalat/az te ſzemedben valo karoſzálat kediglen mért nem viſzed eſzedbe? Auagy mi kippen mondod ezt az te atádfiának hadd vegem ki az koroſzálat az te ſzemedből/ẽs imę karoſzál vagon az te ſzemedben? Te tetteteſſent a ſigúember/veſoki előſſör az karoſzálat az te ſzemedből/ẽs annakutanna fogod látháthatni az koroſzálat hogy ki veged az te atádfiának ſzemből. Ne aggátok az ſzentállatot az ebeknek/ẽs ne hánnátok/az tú ſok dragakőueteket az diſznoknak elétte/hogy valaha azok lábokual azokat el ne ómoggák/ẽs hogy azok tűreatok téruin/el ne ſzaggaſſanak tútókot. Kiretek/ẽs az mit kértek meg adatik tűnektek. Kereſſetek/ẽs az mit kereſtek meg leliték. Zörghetſſetek/ẽs anyto nittatik tú nektek. Mert valaki kir/az mit kir/az meg adatik úneki/ẽs valaki keres/ az mit keres meg leli/ẽs az zörghetőnek anyto nittatik. Auagy vagoni b valamell ember tú kőzzőletek ki köuet aggon az ú fianak/mikoron az fiu kenéret kir ú tűle? Auagy ha halat kirend nemde kigot adi úneki? Annakokairt ha tú io aiandikot tuttok adni az tú fiaitoknak mikoron gonoſok legetek/menńuel inkább az tú atátok/ki az mennorſzágban vagon/io aiandikot ád tűnektek ha kirtek ú tűle. Annakokairt valami dolgokot akartok hogy az emberek tegenek tú veletek/azonkippen tú ẽs mind azokot tegyétek az emberekuel. Mert ez az o törvinnek paranzolatta/ẽs az prófetaknak irása. Az ſzoroſſ kapun menńetek be/mert ſzilesz az kápu/ẽs tágas az vt/az mell az veſzedelemre viſzen/ẽs ſok

kan

kaṅ vadnak kik azoṅiárnak. Mert ſoroſſ az kapu/és nem tágas az ut/mell az iletre viſenigés keueſeṅ vadnak kik azt meg találják. Meg őrizzitek magatokot az hamiſſ profetaktul/kik tú hozzátok iúnek nyhoknak öltözetiben/de belól ragadozo farkaſok. Az ú gómölczökrúl eſmerhetitek meg úkot. Nemde ſzednek az tóuiſſekrúl ſzőlőt: auagy az tóuiſſeſlapukrul fighekot? Ezenkippeṅ minden io gómölcz fa io gómölczőkot teremt. Az reueſ fa kediglen gonoſz gómölczőkot teremt. Az io fa gonoſz gómölczőkot nem teremthet/ſem az reueſ fa io gómölczőkot nem teremthet. Minden fa/mell io gómölczőkot nem teremt/ki vagattatik/és az tűzre vettetik. Annakokairt az ú gómölczőkrúl eſmerhetitek meg úkot. Nem minden megen be az menneknek orſzágába az ki ezt monga ennekem Vram-vram/ha nem az ki az en atámnak akaratſát tiſzi ki az mennorſzagban vagon. Sok kaṅ kezdik mondani ennekem amaz otolſo napon: Vram/vram/nemde az te newednek altala profetaltunk/és nemde az te newednek altala úſztünk ördöghőkot: és nemde az te newednek altala tűttünk nagſok tehetſigheket? Es akkoron vallást tiſzek azoknak ezt monduaṅ. Soha nem eſmertelek tűtőkot. Tauozzatok el en tűlem kik gonoſſaget czelekettek. Mert bölcz emberhez haſonlok mindent ki en tűlem ez beſzédeket halgatſa/és azokot be is telleſiti/ki az kűſziklaṅ rakta az ú házát/és zaporeſő eſik/és ár vizek iőuinek/és az ſelek ſebeſſeṅ fuának/és az házra rohananak/és le nem dűle. Mert kűſziklaṅ fondaltatott volt. Es balgatag emberhez haſonlattatik minden/ki en tűlem ez beſzédeket halgatſa/és azokat be nem telleſiti/ki az ú házát az iſzoponrakta/és zaporeſő eſik/és ár vizek iőuinek/és az ſelek ſebeſſeṅ fuának/és az házra úttőzinek/és ledűle/és az háznak nag lún az ú leromlása. Es lún ez/mikoron el vigheſzte volna Jeſus

ez beßideket/hog el ezudalkoznek az
fereg nip az ú tudomanan. Mert ta-
nyta vala úfot mint finek az tanytaſ-
ra ßabad hatalmaſſaga volna-es nem
ekklippen/mikippen az irāſtudok.

a

Volezadik
riß.

Mikoron kediglen le ßallott volna az hegrúl lok fereg
nip követe útet. Es ime egy poklos iarula ú hozza/es az földre or-
czaual le burula/es iſteni tißteletet tún úneki ezt monduan. Vram
ha akarod meg tißtithatz engemet. Es Jeſus kezit kinytuan il
letę útet ezt monduan. Akarom/tißta lig/es legottan meg eißtula
az ú poklossaga. Es monda úneki Jeſus. Meg laſſad hog valakinek
ne mongad-de mennel-mutaſd meg te magadot az egghazi ember-
nek/es vig aiandikot/mellet Moiſes paranczolt vinni/ezirt hog
azok tegenek tanubizonſagot az meg tißtult poklossagrul. Mikoron b
kediglen be ment volna Jeſus Capernaumba ú hozza mene egy ßa
zados/es igben kiri vala útet/ezt monduan. Vram egy germekem
hazamnal fekßik finek mai helekrúl el indultanak/es meg ßalatta-
nak/es igben nehezen kinlodik. Es monda úneki Jeſus. Meg gog-
tom en útet mikoron hazadhoz menendek. Es felelum az ßazados
monda. Vram nem vagok elég erre/hog be iúy az en haylikomba.
Sóg ezak egy ßoual paranczolt/meg gogul az en germekem.
Mert en es mas ember hatalmaſſaga alatt valo ember vagok/es
vitezek vadnak az en birtokom alatt es/es ezt mondom imez vitez c

nek menyekre es megyen az más viteznek vny idejt es tvrjt az en bol
gainnak iteod ezt is meg tibi. Mikoron ezeket hallotta volna Jesus
el rzudálkozik es monda azoknak fit útet követik vala. Bizon mon-
dom tinektek hog meg Sidoorszagban sem találtam illen nagy hi-
tot. Mondom tinektek hog napkelet felöl es napnugat felöl sokan
fognak iunni iouendöre es egetembe letelepednek az Abrahamual
es az Isaakual es az Jakobual az menneknek orszagaban az orszag
nak fiai kediglen az külsöbb sötitsigbe vettetnek ott liszen az siralom
es az fogaknak czikorgatása. Es monda Jesus az századosnak.
Menjel es az mikeppen hiszed azonkeppen legen teneked. Es meg gó
gula az ú szolgaia azon oraban. Es mikoron az Peternek házához
ment volna Jesus latá az ú napát hog az ágban fekennek es hideg
lelnyes illetj az ú kezit es elhagá útet az hideglelésnek betegsigbe es
fel kele es szolgola únekik. Mikoron kediglen estue kezdett volna len
ni hozának únoki sok embereket kikben ördögök valának es kiüze
az gonosz lelketeket igjuel es meg gójta mindeneket kik betegsig-
nek miatta gonoszul valanak hog be tellesednek az mi meg vala
monduán Esaias prófetanak általa mikoron ezt mondotta. Ez vi-
szel az mi betegsigünket es az mi korsaginkat ú viselé el. Mikoron
látta volna Jesus az sok seregnyet ú köruli paranczola hog el men
nenek az tenghernek tulso partára. Es mikoron ú hozzá ment vol-
na egy irastudo mester monda úneki. Mester valahova menendesz
en tigjedet követlek. Es monda úneki Jesus. Az rokáknak lukok va
gon es az égi madaraknak fiszkek vagonak az embernek fiának nin-
ezen holott ezek feit es le hanyczá. Más kediglen az ú tanitványinak
közölle monda úneki. Bram engedd meg ennekem hog elöször men
jek el es temessem el az en atámot. Es Jesus monda úneki. Kövess

te

te engheneket / es haddteneſſik el az holtemberek az ũ holtemberit. Es mikoron̄ be ment volna az haioba / kouetek ũtet az ũ tanituani. Es imę nag veß tamada az tengherẽ / annira hog az haio el burulna az habokoknak miatta. Jesus kediglen aloßik vala. Es iaruluan̄ az ũ tanituaiu fel ſerkentek ũtet ezt monduan̄. Vram tarczmeg munkot / nag veßedelemben vagunk. Es monda uneknek. Mirt vattok filelmetlek kũſded hũtũek? Vegottan̄ mikelen̄ fel ſerkentetett volna meg fed de az ſzelet / es az tengheri / es nag czendeſſig lũn. Az emberek kediglen̄ czudallak vala / ezt monduan̄. Minemũ hatalmu ez / hog mind a az ſzelek enghednek uneki / s mind az tengheri. Es mikoron̄ az tengbernek tulſo partara iutott volna az Gergeſenoſoknak tartomanaba elcibe mene uneki ket ember kikben ordogbok valanak kik az halottaknak koporſoibol iuttenek valaki / felette igben fenek valanak kediglen̄ annira hog ſenki az uton̄ el nem mehetne. Es ime kialtanak vala ezt monduan̄. Mi dolgunk vagon munkunk te veled Jeſus iſtennek fia? azirt iutteli ide hog munkot gotorny udonek elotte? Vala kediglen̄ tauul ũ tulok ſok nan̄ diſznó / melly iſik vala. Az ordogbok kediglen̄ kirik vala ũtet ezt monduan̄. Ha ki uſß munkot engheddmeg munkunk hog mennunk be ez nan̄ diſznoba. Es monda uneknek. Mennietek el. Az ordogbok kediglen̄ mikoron̄ kimentenek volna az nan̄ diſznoba meninek. Es imę nag ſebeſſiguel vitetik vala az tengherbe eghiſß az nan̄ diſzno / es az diſznok az vizbe veßinek. Annakutanna az kik orzik vala elfutanak / es az varoſba bemeninek / es mindeneket meg beßilinek / azt es az mi tortint vala az emberekneк az kikben ordogbok valanak. Es imę eghiſß az varos elcibe Jeſusnak / es mikoron̄ lattak volna ũtet az varoſbelick / kirik vala / hog elmennc az ũ tartomanyokbol.

Kilencedik

riſ.

Es be menuīn az haioba az tengherēn āltal kele/ęs az vāroſba mene holott akkoron̄ únrki lakāſa vala. Ęs imę bozānak úneki egy kór embert tinek inai helektúl elindultanak/ęs ō meg ſalattanak vala. ki āgban feküſik vala. Ęs mikoron̄ látta volna Jeſus hútókot azoknak az kik az kór embert hoſtāk vala/monda, az embernek tinek inai helektúl elindultanak-ęs meg ſalattanak vala. Fiam io reménſigben légy/meg borzāttatnak teneked az te bűnēid Ęs imę nikik az iraſtudoknak közzölle ezt mondāk vala ú magokban. Az ember iſten ellen valo ſidalmas beſzédet ſol. Ę s mikoron̄ látta volna Jeſus az ú gondolatokot monda. Mire gondoltok tű gonoſt az tú ſűrtekben? mert ez két dolog közzól melliket könnebb mondani ezt/meg borzattatnak teneked az te bűnēid/avagy ezt/kell fel e ęs iárny? Hogy kediglen meg tuggātok hogy az embernek ſiānak hatalma legen ez földön meg borzātni embereknek bűnēit/monda az kór embernek tinek inai helektúl elindultanak/ęs meg ſalattanak vala. Kell fel vedd fel az te viſlőßekedetęſ mennel az te házadhoz. Ę ſ az felkele/ęſaz ú házāhoz mene Az mipnek ſereghi kediglen kik látták vala ezt/elczudlākozānak ranta ęs dicziręk az ur iſtent ki illen hatalmat enghedett volna az embereknek közibe. Ę ſ mikoron̄ el mult volna Jeſus onnan/egy embert láta ki az fukaroknak aßtalānāl veßteg úl vala/kinek Mathe vala newe/ęs monda úneki/Júy en vtannam. Ę s ſ az felkeluīn ú vtanna mene Ę s lűn ez hogy az Jeſus letelepednęk az

D Mathe

Mathe házában. Es imę nagsok fukarok/ęs bűnősök telepedinek le az Jesusual/ęs az ű tanýtuaýual egetembe fik oda mentenek vala. Mikoron ezt láttác volna az fariseosok mondánac az ű tanýtuaýnac. Az tű mestertek mirt isik az fukarokual/ęs az bűnősökuel? Es Jesus mikoron hallotta volna monda únekiek. Nem bűkölködnek oruosnelkűl azok az fik eghisligben vadnak/ha nem azok az fik nehezen vadnak. Sóg inkább menýtetek el/ęs tanullác ok meg mi ertelme legen amaz mondásnak. Irgalmasságot akarok/ęs nem aldozatot. Mert nem azirt iűttem hogazokot hýam az iletnek meg iob a býtására az fik ioknak itilik magokot/ha nem azokot az fik bűnősöknek. Legottan ű hozzá menének az Janosnak tanýtuaýi/ęs ezt mondác. Miokirt búýtólúnk mű gakortá/ęs az fariseusok/az te tanýtuaýid kediglen nem búýtólnek? Es monda únekiek Jesus. Veinde lehet neki keserűsigben az vólegbinnek fiai az mene ideig ű velek vagon az vólegbín? El únek az űdők mikoron elvitetik útúlók az vólegbín/ęs akkoron búýtólni fognak. Senki nem eresst az o ruhába festetlen vy posto foltot-mert nem agga meg az ruhának az ű hozza illendő tol dalikác/ęs az ranta valo sakadas nagubban meg terézik. Es nem bóltik az vy bort az o tómlókbe/mert ha kúlömben tisnek az tómlók meg sakadnak/ęs az bor ki omol/ęs az tómlók ęs el vesnek/ha nem az vy bort vy tómlókbe töltik/ęs egetembe mind ez két állat meg marad. Mikoron ezeket únekiek mondana/imę egy fű ember iöue ű hozzá/ęs az földre orczával le burulá/ęs isteni tisteletet tűn únekie/ezt monduán. Az en leanom meg hala ez mái napon de iöuelięs tedd ű reá az te kezedet/ęs meg eleuenedik. Es fel keluín Jesus el mene ű velle mind az ű tanýtuaýual egetembe. Es imę egy asszonállat ki tizenket esztendeglen fekütt vala purkorsagban/hatul jaruluán/az e

Jesus

Jeſus ruhāianak ſilit illetȩ. Wert ezt mondotta vala ú magában. Ha nem egyebet ezak az ú ruhāiat illethéſſem ęs / meg gógulok. Es Jeſus hātra forduluān mine kutanna meg lātta volna útet monda. Batorſagod legen leanom: / az te hútōd gogȩtott meg tighedet. Es az illetſnek ideitúl fogua meg gógult vala az aſſonallat. Es mikoron az fú emberneth házāba ment volna Jeſus / ęs lātta volna az ſipoſokot / ęs az zangonipet / monda úneken. Állatok felfelȩ mert meg nem holt az leanńfiú / ha nem aloſik / ęs azok mōuetek vala útet. Mikoron kedigleń az házbol kiȩrnȩtek volna ki nemm az mpnek ſokaſagát be menuń Jeſus az ú kezet foga / ęs fel tāmada az leanńfiú. Es ki kele ez hir mind az egh́ſ́ ſoldōn. Es mikoron el menne Jeſus onnan két vak mene ú utanna / kialtuān / ęs ezt monduān. Könörüll mú raytunk Dauidnak fia. Es mikoron az házba mene volna az holott úneki lakōſa valań hozzā meninek az vakok / ſ́ monda úneken. Higiteh hog en ezt tehetem? Mondānak úneki. Higyük vram. Legottan illetȩ az ú ſemeket ezt monduān. Az tú hútōtök ſerint legen túnektek. Es meg nilȩt az ú ſemek. Es ſ́ meg feniȩ úlöc Jeſus ezt monduān. Meg laſſatok hog valaki ezt meg ne tugga. Es azok mikoron elmentenek volna / nagon ki hirdetȩk ez dolgot mind az egh́ſ́ ſoldōn. Mikoron kedigleń azok ki mentenek volna. ime hozānak úneki egy nema embert kiben ōrdōg vala / ęs mikoron az ōrdōgōt ki úſte volna meg ſolala az nema / ęs az ſeregnep el ezȩ dalkozȩk ezt monduān. Soha nem ielent meg ekkippeń az Izdoorz ſagban. Es az fariſeuſok mondanak vala. Az ōrdōgbōknek ú feiedelmmek altala úzi ki az ōrdōgbōkot. Es ſ́ Jeſus minden vāroſokot / ſ́ falukot el iār vala az korſitben / tanȩtuān az ú Sinagogaiokban / ſ́ ſ́ zredikalnān az mennȩ orſzagnak Euangeliumat / ęs meg gogȩtuān

minden betegſighet/ęs minden korſāgot az nipeknek kōzötte. Miko
roñ kediglen lātta volna az nipnek nag ſereghit/konorūle ū rantok
hog el hagattattanak volna/ęs ide ś toua el ſakadoßtanak volna/
mukippeñ az iuhok melleknek paßtorok ninczen. Legottañ nionda
az ū tanytuaninak. Bizoń az hog ſok az aratni valo ilet de keues az
mūes nip. Kirytek annakokaert az aratni valo illetnek vrāt hog ki:
ſerīczen mūeſeket menni az ū aratni valo illetibe.

Tizedik riſz.

Es az ū tizenket tanytuaināt
ū hozzā hiuāñ hatalmat
ada ūnekiek minden fertelmes ſellete
ken hog azokot emberekből ki ūznek/ęs
meg gogyanānak minden betegſighet/
es minden korſāgot. Az tizenket aposto
loknak kediglen neuek ez. Elſönek neue Simon-ki Peternek hiuat
atik/ęs Andras/az peter attafia. Jakab az Zebedeuſnakfia-ęſ Ja b
nos az Jakab attafia. Filep ęſ Bertalan/Tamas/ęſ Mathe ki fu:
ſar vala annak elötte. Jakab az Alfeuſnak fia/ęſ Lebbeus-nek ve
zetik neue vala Thaddeus. Simon ki Cananea neuū tartomanbol
valo vala/es Judas Iſkariot-ki el ęs ārulā ūtet. Az tizenket ſām
ſernit valo apoſtolokat elboczątā Jeſus/ęſ ūnekiek paranczolatot
ada ezt monduāñ. Az poganoknak vtāra ne indullatok/ęs az Sa
mariabeli nipeknek vāroſaba be nè menyetek/dè inkabb menyetek az
Iſraelnek hāzānak elueßett iuhaihoz. Mikoroñ kediglen elmentek/
predikallatok azoknak ezt monduāñ. Elközelghet az menyeknek or
ſ

ſāga.

ságа. Korokot gogyzzatok/poklosokot tisztyzzatok/halottakot támasztatok/emberekből ördögökőt üzzetek/aiandik szemt vüttitek/aiándik szemt aggátok. Ne biriatok aranat/se ezüstöt/se pinzt az tü erszitekben ne vgyelletek/se vtra valo táskát/se két köntöst/se sarut/se veszszőálat. Mert milto az műes ember az ű eledelire. De vala mell városba/auagy faluba bemenendetek/tudakozzatok meg ranyta ki legen abban tisztességbeli ember/es ott meg maraggatok mind arra ziglan mignem onnan másua mentek. Mikoron kediglen házba mentek be/köszönnetek az házbeli nipnek az ű sokot köszönetkuel/melluel bikesighet kiuannak/ezt monduán. Bikesighe legen ez háznak. Es ha az házbeli nip milto lend az tisztességre/ű rea fog iünni az tü köszönettek/melluel bikesighet kiuántok annak. Ha milto nem lend/az tü köszönettek/melluel bikesighet kiuántatok vala annak/tü reatok ter. Es valaki be nem fogadánd tütökőt/sem az tü beszédeteket nem halgatánga/mikoron kimentek azoknak házokbol/auagy az ollan városbol/az tü labaitoknak porát labaitokrúl le rázzátok. Bizon mondom tünektek türhetőbben lészen dolga az Sodomanak/es az Gomorrhanak földinek az itiletnek napián/hogy nem mint ez illen városnak. Imse en elboczátlak tütökőt mikeppen egy iuhokot az farkasoknak közibe. Annakokairt okosok legetek mikeppen azkigók/es együgyük mikeppen az nóstin galambok. Megőrizzitek kediglen magatokot/ez illen emberektúl/mert kezbe adnak tütökőt az tanaczbeli nipnek/es az ű eggbegüliseknek helein ostorokual meg fognak verni tütökőt/sőg annakfelette feiedelmeknek/es királoknak elébe fognak vinni tütökőt/hogy ez dolog tanubizonságul legen únalok es az pogan nipeknél. Es mikoron kezbe adándnak tütökőt/ne legyetek ezen mikeppen gondolatok/auagy mit gondolatok. Mert adua lészen tü-

nektek azon oraban mit ſolſatok. Mert nem tu vattok azok kik akaroń ſoltok/hanem az tu atátoknak ſent lelke/ki tu benneteket ſol.
Kezbe fogia adni kediglen az atafiu az atafiat/es az ata az fiat/hog meg óllik/es ellene tamadnak az fiak az u attoknak/es mególik ukot/es gulóſigben liſtek mindeneknek az en nevemirt/de valaki mind vigigleń bikeſiguel valo tunſben maradmeg/az uduózul. Mikoroń kediglen tutókot fognak uldózni egy varoſban/az mas varoſba fuſſatok. Mert bizoń mondom tunektek/hog el nem iarhattatok azigliań az Iſraelnek fianak minden varoſit/mignem ſeghitzigul iu az emberneк fia. Az tanituań az u meſterinel felfebb ninczen/ſem az ſolga az u uranal felfebb ninczen. Eleg az tanituannak hog ogy legen mint az u meſtere/es eleg az ſolganak hog ogy legen mint az u ura. Ha az bazbiroembert Beelzebubnak hiuak/menniuel mkabb az u bazbeli nipit annak fogiak hinni! Annakokairt ne filletek u tulok. Mert ſemmi oll titok dolog ninczen/mellet nyluań meg nem kell mondanotok iouendóre/es ſemmi oll el rejtett dolog ninczen/melliet tudafra ne kelſen adnotot iouendóre. Az mit en tunektek az ſotitben mondok/azt napuilagoń mongatok/es az mit en tulem filetekuel b hallotok/azt az baznak feliben hirdeſſitek. Es ne filletek azoktul az kik az teſtet ólik meg/mert az lelket meg nem ólhetik/ha nem inkabb attul filletek az ki mind az lelket ś mind az teſtet az gehennaben el veſztheti. Nemde két verebeczket egy fuſod penzeń adnak fiel/melly pinz aſſnak mondatik! azok kozzól es egy az foldre le nem eſik az tu atátoknelkul. Tunektek kediglen meg az feietelnek hanſaſai es mind meg ſamlaltattanak. Ne filletek azirt/nagubbiról vagtok tu hog nem mint vgan ſok verebeczkek. Annakokairt valaki valaſſt tiſſen en nalam az embereknek elótte/en es vallaſt tiſſek arrul ś

az

az en atámnak előtte ki az mennorßagban vagon. Valaki kediglen meg tagadand enghemet az emberek előtte/meg tagadom en es útet az en atamnak előtte/ki az mennorßagban vagon.

Ne alnyzátok hog ezirt iúttem legen/hog bikesighet borzássak Mich. 7
ez földre/nem iúttem azirt hog bikesighet borzátnik/ha nem hog tört. Mert azirt iúttem hog azt tegem hog haboruságot indi ezon az ember az ú attának ellene es az leán az ú anyának ellene es az meny asßon az ú napának ellene. Es az emberek ellensighi lißnek azok az kik úneki hazabeli nipi. Valaki fellebb szeretendi az ú atát/ anyag annát en nálamnál/nem milto az en hozzám. Es valaki en nálamnál fellebb szeretendi az ú fiát/anyag leanát/nem milto en hozzám. Es valaki fel nem vißi az ú kereßt faiát es enghemet nem követ/ nem milto en hozzám. Az ki megkelendi az ú lelkit/el veßti iouendöre azt/es valaki elueßtendi az ú lelkit en irettem megleli iouendöre azt. Az ki tútókot fogadbe hazába/enghemet fogadbe hazaba es az ki enghemet fogadbe hazába/azt fogaggabe hazába az ki enghemet elborzáta. Az ki profetát fogadbe hazába nem egéb neve alatt ha e nem czak hog profeta/ez ollan iutalmat vißen iouendöre minemút az profeta. Es az ki hitvo es io embert fogadbe hazába nem egéb neve alatt/ha nem czak hog hitvo es io ember/ollan iutalmat vißen iouendöre mint az hitvo es io ember. Es valaki egy pohar hideg vizet adand inna az en kúsdeb tanituanim közzól valamelynek nem egéb neve alatt/ha nem czak hog ennekem tanituanom legen/bizon mondom tüneked el nem veßti iouendöre az ú iutalmat.

Euangelium Tizenneggedik

Es lún ez / mikoron vigbet tútt volna Jesus az ú tizenket aposto linak valo paranczolat adasbanelindu la onnan hog tanytana es predikalla na azoknak ú varosiban. Janos kediglen mikoron hallotta volna az tomlocz-a ben az Christusnak czelekedetit / ket tanytuamt elborzatá / es azok nak altala ezt monda. Te vagi az / ki ez vilagra elióuendó / auagegéb az kit várunk? Es valaßt tiuin Jesus monda az Janos ta nituanínak. Menneteket / es kóuetsigkippen beßilintek meg az Janos nak ezeket az melleket hallotok es láttok. Az vakoknak ßemeknek vi lagossága meg adatik / es az santak ippen iárnak / az poklosok meg tis tulnak / es az siketeknek fulenek hallasa meg adatik / az halottak felta madnak / es az ßeghinek óromest fogaggak az Euangeliumot / es bo dog minden valaki en raytam meg nem botrankozandik. Mikoron k kediglen elmentenek volna az fereg nipnek Janos felól Jesus ezeket kezde mondani. Vallon mi látni mentetekki az pußtaba? Nemde azirti hog nádat lássatok / mell az ßeltúl ide s toua verettetik? De mi látni mentetekki? Nemde azirti hog lág ruhába felóltózótt embert lássatok? Imę az kik lág ruhákot viselnek az kiraloknak palotái ban vadnak. De mi látni mentetekki? Nemde azirt hog profetat lás satok! Bizon mondom túnektek hog profetanál nagual nagubb látni 9. mentetek. Mert ez / az kirúl meg vagon iuán ez * Imę en elborzá tom az en kóuetemet az te ßemiseidnek elótte-ki az te vtadot te elót

te

ted elől megfogia szerzem. Mert mondom tűnektek hogy nem támadott azok közzől kik aszszonallatoktul születtenek nagyobb az Janos Baptistanal. De maga nagyobb az ű nalanal-ki kűssebb az mennekneк országaban. Tovaabbá az Janos Baptista idetűl fogua mind ez napiglan az mennekneк országa erőszenvedisben vagon/es azok ragadgyák azt-az kik arra nagy erővel erőltődnek. Mert minden profetas nak ieuendő mondása/ezak az Janosnak idejeiglen volt/es az o torvinyes ezak az ű idejeiglen volt. Es ha akaratok útet fogadni-ez az Illes/ki el iővendő vala. Az kinek fülei vadnak az hallásra-halgassa meg. De kihez hasonlam ez nemzetsigbet? hasonlatos az gyermekek: kik kik az vásárt úlnek/es üvöltenek az ű társainak/es ezt mondják. Sipoltunk tűnektek-es nem tanczoltatok/ Siralmas dolgokot mieltünk tűnektek/es nem sirátok. Mert eliove az Janos/ki sem iszik sem iszik/es ezt mondák úneki. Ördög vagon ű benne. Eliove az embernek fia/ki iszik es iszik/es ezt mondák. Imé lassú nagy itelű emberes es nagy borivot/ki az fukaroknak/es az bűnősöknek barátja/es az istennek bölczesigbe igaz itiltetik az ű fiaitul. Kegottan elökezdé hamlalni gonosságokot az városoknak az mellekben ű sok istenu tettsigbit ielentette vala/hogy az ű ieleket meg nem iobbitottak volna/es bűnökből ki nem tertenek volno. Jay teneked Chorazin/jay teneked Bethsaidan/mert ha az Tyrusban es Sydonban tettettenek volna ez istenu hatalmassagual vala müelkedetek/mellek te benned tettetnek rigben ki tertenek volna az ű bűnökből. Sarba ölözuin-es hamut kintuin az ű feiekre. De maga mondom en tűnektek hogy az Tyrusnak es Sidonnak türhetőbben lisen dolga az itiletnek napian-hogy nem nint tűnektek. Te kediglen Kapernaum ki mind az eghiglen fel maradgaltattal/mind az pokoliglan lesillesz. Mert ha az Sodomanak

manak vāroſiban ielentettevolna az iſten az ú ſok iſteni tehetſigbit/ melleket te benned ielente/ippeñ meg maradtanak volna mind ez mai napiglañ. De maga mondom en túneltek/hogy az Sodomanak varoſinak túrhetőbbeñ liſſen dolgok az itiletnek napiañ hog nem mint teneked. Az üdöben dicziretet tün IESVS/es ezt mondā. Hālāt adok/es dicziretet mondok teneked en atām/ mennek es földnek ura hog eltitkoltad legen ezeket azoktul kik ez vilāgbeſint tudoſoknak/es bölczeknek nevezik/es meg ielentetted legen azoknak kik ez vilaghi bölczeſighirt nag emberekneck nem itiltetnek. Vizoña: a mal atām ig volt az te io akaratod tenālad Mind ezeket az en atām atta ennekem/es senki nem eſmeri az fiu iſtent/ha nem ezak az ata iſten/es az ata iſtent senki nem eſmeri ha nem ezak az fiu iſten/es az kinek az fiu iſten akaranga meg ielenteni. Jövetek en hozzām tú mind nāian kik nag munkalodāſban vattok/es nag terhnek miat ta meg terhelſültetek/: es en meg núgotlak tútőkőt Vegitek fel tú reatok az en igāmot/es tanulſatok en tülem hog kegelines leger/es alāzatos ſüvü/es núgodalmat leltek az tú lelketeknek. Mert az

6 en igām haſznos/es az en terhem könnü. b

Az Vēnkettődik

nēſ.

Az üdöben determinel kozotte megen vala az Jeſus/az ú tanituāni kediglen ebet valanak/es az buzafül. rül az falaſokot kezdek leſedni/es az

ſenghet ennie. Es miorōn az fariſeuſok latták volna mondānak únek c

Ime

Imę az te tanĭtuānād oll dolgot tiſznek/mellet nem engedtetik tenni ſombat napon. Jeſus kedigleń monda ůnekiek. Nem oluaſtātok mit tůtt legen az Dauid mikoron éh volna minḋ ů maga ś minḋ az ů nipe? Mikippen ment legen be az or iſtennek hāzāba/ęs meg ůtte legen ott az elórakott kenereket/melł kenereket nem ſabad vāla ů neki meg enni/ſem az ů nipinek/ha nem ezak tulaydon az eggbāzi emberednek? Quaġ nem oluaſtātoki az o tórumben/hoġ ſombat napokoń az eggbāzi emberek az templumban az ſombatot meg tórik/ęs bůnt nem vallanak benne? Mondom en tůnektek hoġ az templumnāl nagubb vagon ez helen. Hoġ ha tudnātok mi legen értelme ez irāſnak. Irgalmaſſagot akarok/ęs nem aldozatot/semmikippen artatlanokot halālra nem kārhoztattatok volna. Mert az embernek fia ura az ſombatnak ęs. Es el induluān oman az ů ſinagogaſokba menę. Es ime egġ ember vala ott kinek keze meg aſott vala: es kerdik vala Jeſuſt ezt monduān. Szabadi ſombatnapokoń gogĭtam? hoġ útet be vadolhatnāk. Es monda Jeſus ůnekiek/kiczoda liſſen tů kozzólletek az ember kinek egġ juha fog lenni/es ha az juh ſombatnapokoń az vęrembe elendik/nemde meg fogia kezę iuel/es ki emelĭ azt? menńuel annakokairt nemeſb āllat az ember az juhnāl? Szabad annakokairt ſombatnapokoń māſual iol tenni. Legottań monda az embernek/nunezki kezedet/es az kinúnta ęs meg ġoġula mint az māſik. Az otań az fariſeuſok ki menum tānaczot tartānak ů ellene mikippen ůtet elveſztenek. Es Jeſus minek otanna megeſmerte volna maġa mene onnan/ęs ſok ſereġnip mene otanna/es mind meg ġoġita ůkot/es meg fenegheti ůkot. Hoġ ůtet meg ne ielentenek/hoġ betelleſednek az mi meg vala monduān Eſaias profetanak alta: la ki ezt mondotta vala. Imę az en fiam/kit en valaſztottam/az

ſ̄ȩn ſeretek/liben az en lelkemnek iohippeñ kedwe telȩk. Az en lelkemet ú rea helhetemꝛs az pogan nipeknek iſteni itiletet fog hirdetni. Nem fog vetekedni/nem ũuólteni/nem halaſi az ú ſzauat nem fogia hallani az uczāſon. Az aprora töretett nādat eggbe nem fogia rontani/es az fúſtölgö lent meg nem fogia oltani/mignem az iſteni itiletet kiaggia/hog gözedelmet vegen/es az pogan nipek az ú nevoiben fognak bizni. Legottan egȩ embert vünek ú hozzā liben ördög halaſi vak es nema halas/es meg gogyītā útet/hog hog mind vak ẽs mind nema lwiñ/mind ſolna ẽs mind lātna. Es az nipek mind elczudalkozānak/ es ezt mondāk halas. Nemde ezi az Dauidnak fiai. Es az fariſeuſok miſoroñ hallottāk volna ezt mondāk halas. Az ſemmi egēb hatalom wal ördögöt nem úzik ha nem az Beelzebubnak/az ördögöknek feiedelmenek creiuel Jeſus kediglen miſoroñ tudnā az ú gondolattokot mondā únekiek. Minden orſzāg elpuſztul/mell ú maganak ellene meghaſonlott/es minden város/es minden hāz el vēſz/mell ú maga ellen meg haſonlott. Es ha az Satan mās Satant úzi ú maganak ellene meg haſonlott. annakokairt mi modoñ fog megmaradni az ú orſzāga: ſi ha en Beelzebubnak creiuel úzök ördögöket/az tú fiaitok kiknek hatalmāual úznek: annakokairt azok fognak itiletet tenni tú felötök. Hog ha az iſtennek ſent lelkinek āltala úzök en ördögöket/annakokairt eliutott türēatok az iſtennek orſzāga. Auag mikippeñ mehet be valaki valamell hatalmaſnak hāzāba/es mikippeñ vetheti predara az ú hāzabeli draga eldiſit/ha nem ha elöſſör meg kötözendi az hatalmaſt/es annakutanna vetheti predara az ú hāzāt. Az ki en melletem ninczen/en ellenem vagon az es az ki en veleni nem gyüiti/kiozlāſt tiſzen az. Annakokairt ezt mondem tünektek. Minden bün es ſidalmag beſid meg borzāttatik az embereknek/de az ſentlilek el e

len

ken valo szidalmas beszid meg nem borzättatik az emberekrel. Es valaki valami beszidet mondand az embernek fiänak ellene/ meg borzättatik üneki de valaki az szent lilek istennek ellene valamit mondand meg nem borzättatik üneki sem ez ielen valo vilagon/ sem az iövendö vilagon. Auag tegitek az gömölcz fat roszsz/ es az ü gömölczit es iosa. Auag tegitek az gömölcz fät reuesse/ es az ü gömölczit es, jrgbesse/ es rothattä. Mert az gömölczirül esmerik meg az fät. Vipera ligoknak fiai mikippen szolhattok ti mikoron tü magatok go nosok legetek. Mert abbol sol az embernek szaia az muel az ü szive büölködik. Az io ember az ü szivnek io reytekiböl ki visenki/ es az gonosz ember az ü szivnek gonosz reytekiböl gonoszt visen ki. Mondom kediglen tünektek hog minden hiualkodo beszidrül szamot fognak adni az emberek az itiletnek napian az mellet szolandnak. Mert az te beszididböl igasz megigazulsz/ es az te beszididböl fogsz karhozni. Akkoron kerdek tünek ü tüle nekik az irastudoknak es az farizeusoknak kozzölle ezt monduan. Mester czudät akarunk te tüled latnunk. Es o Jesus feleluän monda üneknek. Az gonosz es nem igaz e faiu nep kuan czudatitelt/ es nem adatik üneki egeb czuda ha nem az mell az Jonas profetan lütt. Mert mikippen az Jonas az retnek hasaban harom napon es harom ieiel volt/ ezenkippen lisen az embernek fia az földnek szüiben harom napon es harom ieiel. Az Niniuebeli firfiak fel tämadnak az itiletnek napian ez nemzetsiguel/ es el fogak karhoztatni ez nemzetsighet hog miuel ök az Jonasnak predikallasara az ü ileteket meg obbrtottäk ligen. Es ime nagobb vagon itt ez helen hog nem mint az Jonas. Az dilsel rül valo kiraly ne asszon feltämad az itiletnek napian ez nemzetsiguel/ es el karhoztatta. utet hog miuel ü elütt ligen az földnek vtolso hatärebel

hog az Solomonnal bölcz beſidit halgaſſa. Es imę nagubb vagon itt ez helen hog nem mint az Solomon. Mikoron kediglen az fertel mes ſellet ki menend az emberből/ ſarraz helekęn iar ide s toua/ nugodalmat kereſuin maganal/ęs nem talal. Legottan ezt monga. Meg terek az en hazamba az honnan kiouik/ęs mikoron oda menend/ vg talalia az hazbeli nipet trhag io dologban foglalatos/ęſ az haz ſeprůel megtiſztitatott/ęſ megikeſitetett. Legottan elmegen/ ęs magahoz hozza vißen egęb gonoß ſelleteket kik ů maganal gonoßbbak/ęs azokual bemenuin ott lakozik/ęs ez emberuek az ů vtol a ſo dolgai ůneki gonoſſabban liſſnek azů elſo dolgainal. Ezenkippen liſſen dolga ez gonoß ęs veßett nemzetſignek ęs. Mikoron meg hol: na az ſeregnipnek, imę az ů anna/ęs az ů attafiai kůn allanak vala/ ęs ezen ůgekeznek vala hog ůneki ſollanak. Es monda ůneki nimelk ember. Im az te anad/ęs az te atadfiai ott kůn allanak/ęs azon ůge keznek hog te neked ſollanak. Es Jeſus feleluin monda annak az ki ez ůzenetet hoßta vala. Mellik az en anam! vagy melyek az en atamfiai! Es az ů kezit az ů tanituanira kinuntuan monda. Imę ez az en anam/ęs ezek az en atamfiai. Mert akarki legen b az ki az en atamnak akaratat tiſzi/ki az mennekben vagon/ez az ki ennekem atamfia/es hugom/ęs anam.

Kęnharmadik

nſ:

Az ůdoben kimenuin Jeſus az hazbol/leůle az tengher mel lett/es nipeknek ſok ſeregbe gůle ů boz za/annira hog az haioba kelle bemen

ni/és ott leúle/és mind az egbűsű sereg nip az tengher partiñ all va
la. Es sokat predikáll vala úneként bansolatos beszédnek altala/és
ezeket monda vala. Imé kimene mag vetni az magvető ember/
és mikoron magot vetne-az magok közzól nimelli magok az ut felé
esnek/és előunnek az madarak/és meg ivék az magokat. Nimelliek
kediglen köveshelekre esnek-holott sok földök nem vala/és hamar fa
kelnek/annakokairt hog mill földben nem volnának mikoron kedig-
len az nap felt ámadott volna-meg fülnek/és hog miuel gyökerek
ök nem vala meg aszának. Nimelliek esmeglen az tövisekbe esnek/
és az tövisek felkelék/és meg fojtá az magokot. Nimelliek kediglen
jo földbe esnek/és haznot adának: nimelli mag száz annyit/nimelli
kediglen hatuan annyit/nimelli kediglen harminez annyit. Az
kinek fülei vadnak az hallásra halgassa meg. Es ú hozzá menének
az tanítuánok/és mondának úneki. Mire szolaß hasonlatos beszédek
nek altala úneként! Es Jesus feleluin monda az tanítuánoknak. Ki
nektek meg vagon aduán hog meg erzitek az mennyországnak titok
kait-azoknak kediglen nem adatott. Mert többre több adatik annak
e az ki sok isteni ajándékot vütt/és az el vütt ajándékual il/és az na-
gyobb büsüguel fog lenni. Az ki kediglen sokat nem vütt/és az mit vütt
és vele nem il/attul elvitetik az és az mi isteni ajándékot bir. Annak
okairt szólok hasonlatos beszédekben altala úneként hog látuán nem
látnak/és hallvan nem hallanak/sem értenek ú bennek nincsen. Es
betelleséd ik ú bennek az Esaias profetanak jövendő mondása/melli
ez igyekuel vagon. Az tü fületekuel hallani fogtok/és nem ESAI. 6
fogtok érteni/nizuin nizni fogtok-és nem fogtok láthatni. Mert
nagyon meg telnek meg nehezedett ez nipnek az ú szüe/és az
ü fületuel nehezen hallának/és az ü szemeit bedugák/hog valaha

az

az ú ßemcivel nè látnánakſ az ú filcivel ne hallanánakſ ßúókvel ne ertenínekſ hog meg ne tèrenekſ hog meg ne gogyzam úkot. Az tú ßemeitek kedigleñ bodogok mert látnakſ az tá fileitek ſo bodogokſ mert hallanak. Mert bizoñ mondom tünektek hog ſok prophetakſ ſok hiwſ io iletú emberek kivántak latni ezeket az melyeket mostan láttokſ nem láttakſ ſokan kivántak hallani azokat az melyeket hallotokſ nem hallottak. Tú annakokáirt halgaſſatok meg az magvetó emberrúl valo haſonlatos beßédet. Valaki az menyor ßagrul valo beßédet halgatta ſ annak értelmit nem vißi/elú amaz a gonoß allatſ elragagja azt/az mi az ú ßívében bevolt vetue minth egy vetemiñ mag az földbe/ez az ember az ki az vt felen vetetett volt. Az ki kediglen az elvetett magot kúßikláß helre vútte volt be/ez az ember az ki az igbit halgatta/ſ ez legottañ örömmel fogagja azt/de nincz en ú magaban gúkere/ha nem ezak egy idegleñ valo. Mert mikoron az igbeirt haborußág támad/avagy úldözés/legottañ megbotrankozik. Es az ki az magot az tövisſek közibe vútte volt be/ez az ember/az ki az igbit halgatta/ez világnak gonda/ſ az kazdagſágnak ezalard volta megfonta az igbit ſ haßnalatlan lészen. Az ki kediglen io földbe vútte az magot/ez az ember az ki az igbit halgattaſértelmit vißi/ſ ki vigre gyümölczöt ſ ad/ſ teremti nemelly ßaz annit/nemelly hatuañ annit/nemelly harminczannit. Más haſonlatos beßédet vete únekiek eleikbe monduañ. Az menyek nek orßága az emberhez haſonlatott ki az ú földbe io magot vet/de mikoron az emberek elaluttanak volna/ellenſége az ú ellenſége/ſ az io magbuza közibe konkolt vete/ſ elmene onnan. Es mikoron az fúvuza felindult volna/ſ ol termett volna/legottañ megterezek az konkol ſ. Az házbiro embernek ſolgái kediglen az ú vroſkozmeni e

acſt

nek/ es mondánac únek. Vram nemde io magot vetettel vala az te földedbe: azért honnan konkolododott meg az vetemin: Az ú vros kedigleñ monda únekiek. Az ember tútte ezt/ az ki ennekem ellensigbem. Az kolgák kedigleñ mondának únek. Akarod azért hog el menñünk es kitißtityzuk az konkolt! Es az vr monda. Nem/ hog ki ne haggassátok az buzát es az konkolval egetembe/ miforoñ az konkolt kedditek ki. Hadd nóion fel eggütt mind az ketto az aratásnak ideie̅iglen/ es az aratásnak idein az aratoknak ezt mondom. Tißtityzátok ki elóssór az konkolt/ es kössitek kiuikbe/ ez vigre hog azt meg igyessik/ az tißta buzát kedigleñ günyzitek az en buzáshazamba. Más hasonlatos beßidet vete ekeibe mondvañ. Az menñekñek orßága hasonlatos az mustar maghoz/ mellet az ember kezibe vuin az ú földiben el últete/ mell mag minden kerti vetemiñek között kúsebb/ de minek otánna felnövend minden kerti vetemiñek között nagyobb/ es ollanná lißen mint egy fa annira hog az égten száro madarak eliünek/ es fißket raknak az ú again. Más hasonlatos beßidet monda únekiek. Hasonlatos az menñekñek orßaga az kvaßtoz/ mellet az aßszonallat kezibe vuin három miró liftnek tißtaiaba túttbe/ es ott hatta mind addiglañ mig nem az tißta mind enessúl fogua meg kovaßosulna. Mind ezeket szóla az Iesus az nipekñek sereghnek hasonlatos beßidekñek altala/ es hasonlatos beßid nélkúl semmut nem szóla únekiek. hog betelleseczñek az mi meg vala mondat vañ az profetának altala/ ki ezt mondotta. Felnitom az hasonlatos beßideken az en számot/ az en szambol oli dolgokat berzatok ki/ mellek elooltanak rejtetuin ez vilagnak teremtésitúl fogua. Ergettañ hazba mene/ mihelen az nipekñek sereghit elborzótta volna/ es az ú tanituañ ú hozzá menienek ezt mondvañ. Magarázd meg nú

pſal. 77

Neked

nekünk az konkolrul vütt hasonlatos bessidet. Es Jesus feleluin monda únekünk. Az ki az io magot veti/az embernek fia az/az föld kediglen ez vilag/az io magon kediglen ertetnek az menn orszagnak fiai/az konkolon kediglen az menn orszagnak gonosz fiai. Az ellensig kediglen az ki az konkolt veti az földbe az ördög/az aratasnak kediglen ideie ez vilagnak eluighezise. Az aratok kediglen az angalok. Annakokairt mikippen kitisztitatik az konkol/es az tüzuel meg igy ettetik/ezenkippen lisen az dolog ez vilagnak eluighezisnek idein. El borzatta az embernek fia az ü angalit/es kitisztitanak az ü orszagabol minden dolgokot kikbol tantorodas lehetne/es egetembe azokot es az kik gonossagot tisznek/es beuetik ükot az igo kemenczébe/ott lisen az siralom es az fogaknak czikorgatasa. Akkoron az hiw es io emberek ollan finessigben kezdenek lenni mint az nap az ü attoknak orszagaban. Az kinek filei vadnak az hallasra/halgassa meg. Esmeglen hasonlatos az mennekuek orszaga az földben el reytett draga marhahoz-mellet mikoron az ember meg lelend el reytes ebbol valo örömiben elmegen/es minden marhaiat elagga/es megvisi az földet. Esmeglen hasonlatos az mennekuek orszaga az kereskedo emberhez/ki szip dragakoucket keres/ki mikoron egy dragakouet lelt volna/elmene es minden birtoka alatt valo marhaiat eladan/es meguiuz az dragakouet. Esmeglen hasonlatos az mennekuek orszaga az vono halohoz/kit az tengherbe vetnek/mell halo minden nemü halat berekesst az vonasban/mell halo mikoron meg tölt volna/az partra ki vonak/es ott leüluin/az mellek iok lünek benne/azokot ki valasztak az ü edinekbe/az mellek kediglen iok nem lünek elkihanak. Ezenkippen lisen iouendöre ez vilagnak eluighezsiben/el ünek az angalok/es kiualasztak az gonosokot az ioknak

közzül

-kozzélle/és útót az igó kemenczébe elkeverik/ott lisen az siralom: és az fogaknak czikorgatása. Mond a az Jesus únekiek. Meg értétek mind ezeket? Mondának úneki. Meg tram. És Jesus mond a únekiek. Annakokaert minden vástudo/li az mennei dologban bölcz, hasonlatos az házbiro emberhez/ki az ú reytekiból ky és o marhakot vösen ki és lún ez mikoron Jesus el ugherzte volna ez bétideket/ennan masua mene/és mikoron az ú hazaiába ment volna/az ú sinagogatokban vg tanitá az nipet hog azok elczudalkoznának/és ezt mondának. Honnan vagon ennek az ú bölczesighe/és az ú sok tehetsighe? Nemde ezi amaz ácznak fia? nemde az ú annának Mariai neuecis azú attafiainak Jakab/és Joses/és Simon/és Judas és nemde az ú hugai mind múnalunk vadnaki? Annakokaert honnan vadnak ennek mind ezek? És botrankozást tisnek vala ú ranta Jesus kediglen mond a únekiek. Egy profeta es nincz en tisztessignélkül egetütt hanem ezak az ú hazaiában/ és az ú házában/és nem tún ott sok isteni eröuel vala dolgot azoknak ú hütetlensighekert

Kisennegedik rész.

Az üdöben az Herodes/ki az nig feleselemnek egyik vala/ megh allá az Jesusnak hirit/és mond a az ú folgainak. Az az Janos Baptista/az tamadottfel halottaibol/és azert vagon ú benne ennie sok isteni eröuek vala ezelekedet. Mert az Herodes megfogta vala az Janost/és megkötöztette vala ütet az Herodiasert az ú attafianak az Filep

nek feleſighcirt. Mert ezt monga vala az Janos Baptiſta az Herodesnek. Nem ſabad teneked hog az Herodias feleſighed legen. Es mikoron meg akarna ötet ölni / fil vala az köz nuptül / annakokairt hog az Janost vg tartak vala mint egy profetat. Mikoron kediglen az Herodesnek ſületesinek napiat üdlenek az Herodiasnak leana tan czoluala / es ez dolog kellemetes lün az Herodesnek. Annakokairt nag eskusel fogadaſt tün hog valami kirot kirne / üneki megadna. Es az lean mikoron elöſſör hozza tanitatott volna az ü annatul ezt monda. Add ennekem itt egy talban az Janos Baptiſtanak ü feit. Es az kiral igben bankodek ezen / de maga annakokairt hog meg eskütt vala es azokirt az kik ü velegetembe az lakodalomban valanak / paranczola hog üneki adnak. Es elborzata es feit vitez az Janos Baptiſtanak az tömlöczben / es elöhozak az ü feit egy talban / es az leannak adak / es az lean az ü anyanak viue. Es oda meninek az ü tanituani / es feluiuek az ü teſtit / es eltemetek ötet / es elmeninek / es meg mondak az Jeſusnak. Mikoron az Jeſus ezt meg hallotta volna / elmene onnan egy puſta helre czak ü maga es az ſeregnip mikoron meghallotta volna ü vtanna mene galog az varoſokot el hagyuan. Es mikoron kiütt volna nag ſeregnipet lata / es könörüle üranyok / es meg gogyta azok közöl azokat az kik betegsig nek miatta gonoßul valanak. Annakutanna mikoron bekezdett volna alkonodni / ü hozza meninek az ü tanituani ezt monduan. Puſta ez hel / es immaran az ora elmult / bocza ſdel az nipeknek seregnit / hog menienek faluſba es vegenek eledelt magoknak. Es az Jeſus mond da üneknek. Nem ſükſig azoknak hog elmenienek / agyatok tü üneki ek enniek valot / es az tanituanok mondanak üneki. Ninczen nekünk itt többhanem czak öt kenerünk / es ket halunk. Az Jeſus kediglen

monda

monda. Hozzátok ide ennekem azokot. És parancsola az nipeknek fereghinek hogy letelepedninek az fűön. Es mikoron kezibe vütte volna az ót kenyeret, és az két halat szemlit az menybe fel emeluin meg áldá, és mikoron megszegte volna az kenyereket az ú tanituáninak adá, az tanituanok kediglen az nipeknek fereghinek adák. és mindnáiáu únek, és meg elegedinek, és fel vünek tizenket telles kosárt melly tizenket kosárt betöltöttenek vala hulladékokual mellek elmarattaznak vala az megelegedett sereg niptúl. Az kik kediglen úttenek vala, valának firfiak ollyanok ötször valo ezeren asszonyallatok nélkül, és germeket nelkül. Es legottan kiszemlé az Jesus az ú tanituánit hogy az hajoba szállanának, és ú elötte menninek az tenghernek tulso partára, migleu ú az nipeknek fereghit elbocsátna. Es az nipeknek fereghit elbocsátuán felmene egy hegre egedül imádkozni. Mikoron kediglen elút volna az estueli údő, úmaga vala ott. Az hajo pedig kediglen immáran az tenghernek közepiben vala, és ide s toua veretetik vala az tenghernek habitul. Mert az szél arczul fuy vala. Mikoron kediglen az ötnek negyed vigiliaia volna, ú hozzájok mene az Jesus az tengheren járuán. Es mikoron láttak volna útet az ú tanituánit hogy az tengheren járna, felelemnek miatta meg haborodának es mondának. Jelenés ez, es felelemnek miatta felkiáltának. De legottan szolala az Jesus únekiek ezt monduán. Bátorok legetek, en vagyok meg ne rettenjetek. Feleluin úneki az Peter monda. Uram ha te vagy parancsolj hogy en te hozzad menjek az vizen. Es az Jesus monda. Jüjel. Es mikoron kiszállott volna az hajobol az Peter az vizen járuala, hogy az Jesushoz menne. De mikoron nagy szelet látna, meg rettene, és mikoron elkezdett volna burulni kezde áltani, úgy ezt monda. Uram tarczmeg engemet. Legottan az

Jesus.

Jesus kezit kinyntuan meg ragadā ütet/es monda vneki. Te ku-
dób hütü, mirt tetellédel vala? Es mikoron az haioba bementenek vol-
na/ megßünek az ßél. Az kik kediglen az haioban valānak hozzā
tarulānak-ſſ imādāk ütet ezt monduan. Bizonāual istennek fia vag.
Es mikoron āltal mentenek volna Benezarethnek földire meninek-
es mikoron meg esmertik volna ütet az emberek az kik az helen lak-
nak vala/ köuetelet borzātānakel mind az eghisß tartomanba/ melly
minden felöl ü hozzāiok közel vala. Es ü hozzā vünek mindenelet
kik gonoßul valānak/ es felette igben kirik vala ütet hog ezak az ü
ruhāianak ßilit enzhedne illetniek. Es valamenan illetek mind meg

gogulānak.

Itzen ötödik
riß.

Mikoron az Jesushoz menne-
nek az irāstudok/ es az farisseusok/ kik
Jerusalemböl mentenek vala oda/ es
ezt mongāk vala. Mire ßeghik meg
az te tanituanid az ü elöieknek ßerzi-
sit! Mert nem mossāk meg az ü kezeket mikoron kenéret isznek. Es
az Jesus felelun, monda üneklek. Mire ßeghitek meg tü es az is-
tennek paranczolatāt az tü emberi ßerzéstekért! Mert az isten pa
Exo. 20 rancz olatot adott-es ezt mondotta * Tißtelled az te atādot-es az te
Deut. 5. anādot/ es valaki gonoßt mondānd az ü attānak/ auag annānak ha
lalual halfonmeg. Tü kediglen ezt mongātok. Akarki ezt mondhate
ia az ü attānak/ es annānak. Akarmi isten neked be valo aiāndik haß-
nedra vagon teneked/ mellnek en tülem te hozzād kell vala iutni.
Es nem fogia tißtelni az ü attāt/ auag annāt etcel. Es ekkippen el e

pütek

vůtők creāt az istennek paranczolattānak az tů embert szerzistekirt
Ků tetteteſſentſigů nipek/igazān profetalt tů rulatok az Eſaias
profeta ezt monduān. Ez nup/az ů ſzāiāual en hozzām kozelghet Bſa. 29.
es az ů aiakual enghemet tiſztelide az ů ſzůk tavul vagon entůlem.
De hiāba tiſztelnek enghemet/az kik oll tanuſagokra tanitanak/mel
lek az embereknek szerzik. Es az seregnipet ů hozzā hiuān/monda
unekiek. Hallātok meg/es erczitek meg-nem az tiſzi fertelmeſſe az
embert/az mi az embernek ſzāiāba megen/ha nem az tiſzi fertel-
meſſe az embert/az mi az embernek ſzāiābol ki iů. Legottān ů
hozzā iarulānak az ů tanituani-es mondānak unecki. Vůdi eſzedbe
hog az fariſeoſok meg bāntatānak ez beſzidet halluān Es az Jeſus
feleluin ezt monda. Minden plāntālas gůkeritůl fogua kiſzaggat
tatik/mellet az en mennei atām nem plantalt. Haggātokel ůkůt/
az vakoknak vak vezeri ezek. Ha kediglen az vak az mās vaknak ve
zere lend/mind ketten az verembe fognak esni. Feleluin az Peter
monda unecki. Add ertelmit mů nekůnk ez haſonlatos beſzidnek. Az
Jeſus kediglen ezt monda. Meglen tů es ertelem nelkůl vattok?
Meg ſem ertiteki hog valami az embernek ſzāiāba bemegen/az ů
haſāba ſzāll le/es az arnik ſzekbe borzāttatik. De azok az melle
az embernek ſzāiābol ſzarmaznakki/az ſzůbůl unek ki/es ezek tiſzi
fertelmeſſe az embert. Mert az ſzůbůl unek ki gonoſz gondolatok/
emberoldōkliſek/hazaſſagtorisnek bunei/parāznaſagok/orſagok/
hamiſſtanuſagok/ſzidalmas beſzidek. Ezek az mellek az embert fer
telmeſſe tiſzik-de ez meg nem ferteztet embert hog valaki moſdat-
lan kezuel iſzik. Es Jeſus onnan el menuin Tyruſnak/es Sidonnak
tartomanaba menc-es ime egy aſſonember ki Kananea ne ve ků tar
ſ tomantol valo vala-es oganazon foldnek hataribol iůtt vala/kialt
vala

vala ũneki ezt monduã. Kõnörülle en rajtam vram Daudnak fiã az en leãnom az ördögtül nomorukippẽ gõtretik az Jesus kediglẽ semmi feleletet nem ada ũneki. Es az ũ tanytuani ũ hozzã menus nek/ys kirik vala ütet ezt monduã. Borzãsd el te tüled/miert nagon kiãlt mũ vtãnunk. Es az Jesus felelvin monda. Nem borzãs tattam en egebelhez banem ezak az tuhokhoz kik az Jsraelnek hãzãtul elveßtenek. Az aßonember kediglẽ eltõue/ys orczãira leburula/ys istenhez illendõ tißteßighet tũn ũneki ezt monduã. Vram ligh segh͡y͡z̃iguel ennekem. Es az Jesus felelvin monda. Nem illendõ dolog ez/hog az fiaknak kenerit kezbe vegik/ys az kölkõknek vessik. Az aßonember kediglẽ ezt felelé. Bizon az vram Mert az kölkök ys ezak az hulladikokbol isnek az mellek az ũ vroknak aßtalãrul hullanak le. Legottan felelvin az Jesus monda ũneki. O te aßonember/nagy az te hütöd/legen vg teneked az mikippẽ akarod. Es az ũ leãnanak az üdötül fogua egbisighe lũn Es elẽbb menuin onnan Jesus az Galileãnak tenghere mellẽ mene/ys egy hegre fel menuin ott ül vala. Es solsereg nip mene ũ hozzã/mell sereg nip hoz vala ũ vele egetembe santãkot/vakokot/sikete ket/fel= ß eg emberekel/ys sok egeb korokot/ys letiugk azokot az Jesusnak lãbainal/ys meg gogyitã ütöt. Es az sok sereg nip igben el=csudalko= zek mikoron lãtta volna hog az nimak bolnãnak ys az felßegembe= rek meg gogultanak volna/ys az santãk iarnãnak/ys az vakok lãt= nãnak/ys dicziretet tßenek vala az Jsraelnek isteninek. Az Jesus kediglẽ ũ hozzã hyuã az ũ tanytuanit ezt mondã. Könörülök en ez sok nipen annakokairt hog immãran harmad napia vagon hog ezek en velem türnek/ys ninczen mit ennek/ys nem akarom ütöt itlen elboczãtnom/hog elne fogatkozzanak az uton Es mondãnak ũne=

ki az ũ tanytuãm. Honnan lehet mũnekünk itt az puztaban annie kenerünk/hog ennie sok nipet megelegheczünk? Es mondá ũnekiek az Jesus. Hãn kenieretek vagon? Es az tanytuanok mondanak Het/es egg keues halaczkaink. Es paranczola hog az sereg nip letelepednek az földõn. Es kezbe viue az het kenieret/es az halakat/es minek vtánna hálat adott volna/ meg szegte/ es az ũ tanytuanimak adã/ az tanytuãnok kediglen adak az sereg nipnek. Es mindnáian ũnek/es megelegheduek/es fel vünek het telles kosárt/ mell het kosart be töltöttenek vala az hulladikokual/mellek elmarattanak vala az meg elegheditt sereg niptúl. Es az fiak úttenek vala/ valának firfiak nugyer valo ezerenn' asszonembereknelkúl/es gyermekek nélkúl. Es az sereg nipet, túle elboczátuann haioba halla/es azföldnek hatarba menei/ mell Magdalának neuecz tetik.

Ezenhatodik rész

Es mikoronn úbor zã mentenek volna az farisæusok az Sadducæusokual egyetemben sidittuin fiuk vala útet hog az mennyegbol ielensighet mutatna ũnekiek. Es feleluin az Jesus mondá ũnekiek. Mikoronn estue kezd lenni ig mondotok. Tiszta idõ lesz/mert veressellik az eg/es riguel/ma gonoz úbõ lesz/mert az eg homorukippen veres sint mutat. Ti tettetes szentsighú emberek az egnek sinetúl itiletet tuttok tenni/ az úbõknek kediglen

ielenſighit nem itilhetiteki meg? Az gonoß ęs nem igaz faiu nép
kiuán latni ielenſighet/ęs ielenſig úneki nem adatik egéb hanem az
Ion. 2. ielenſig mell az Jonáſonn lútt. Es azokat elhaguán elmene.
Es mikoron az ú tanytuánk az tulſo partra mentenek volna fele
dikenſignek miatta nem vúttenekvala kenyeret úvelek. Az Jeſus
kediglen monda únekiek. Meg laſſátok ęs eltáuoztaſſátok az fa
riſęuſoknak ęs az Saddurcęoſoknak kouaſßát. Es az tanytuánok ú
magokban hánódnak ęs vetódnek vala ezt mouduán. Nem hoz=
tunk kenyeret mú velünk. Mell dolgot mikoron az Jeſus meg er
tett volna monda únekiek. O tú kiſsébb hútüek mit gondolkottok tú
magatokban hog kenyeret nem hoztatok túveletek? Nem vúttiteki
meg eßetekbe/ęs nem emlekezteki meg amaz öt kenyrúl/ mell öt
kenyruel öt ezer embert elęghytikmeg? Es nem emlekezteki meg
hán telles koſárt vútökfel? Es nem emlekezteki meg amaz hét ke
nyrúl/ mell hét kenyruel nig ezer embert elęghytik meg/ ęs hán
telles ßatrot vútökfel? Hog vagon ez hog nem értitek hog en nem
az kenyrúl mondottam legen túnektek azt/hog eltauoztatnátok
az fariſęuſoknak/ęs az Saddurcęuſoknak kouaſßát? Ergottan meg
értęk hog nem azt hatta volna únekiek hog az kenyrnek kouaſßat ta
uoztatnák el/hanem az fariſęuſoknak ęs az Saddurcęuſoknak tudo
mányoknak kouaſßát. Mikoron eliútt volna az Jeſus Cęſarea
Philippi városnak tartományába/melynek Filep királ atta vala ez ne
vet/megkérdę az ú tanytuánit ezt monduán. Kinek mondanak
engemet lennem az emberek amaz embernek fiát? Az tanytuá=
nok kediglen mondának. Nikik János Keresztának/ Nikik Illeſ=
nek/ Nikik Jeremiáſnak/ avagy az prophetaknak ßámi közzól egy
nek. Monda únekiek. Tú kediglen kinek mondotok engemet len

nem

nem: Feleluín Simon Peter monda. Te vagy az Christus az
élő istennek fia. És feleluín az Jesus monda úneki. Boldog vagy
te Simon Bar Jona/ mert ez teleness nem lútt teneked az
testúl és virtúl/ hanem az en atámtul ki az mennörßágban va-
gon/ en és tegiglenn ezt mondom teneked hogy te Peter vagy/
azaz kűßikla/ és ez kűßiklan ipprtemfel az en eggházamot és az
pokolnak kapui ne vouel el nem hatalmazhatnak ű ellene iouen-
dóre. És adom teneked iouendóre az mennj orßágnak kulczait/ és
b valamit megkötözendeß iouendóre ez földön megkötözue lißen az
mennekben és. És valamit megoldozandaß iouendóre ez földön
megoldozua lißen az mennekben és. Tegottan parancsola az ű
tanituánnak hogy valakinek megne mondanák hogy ű volna az Je-
sus Christus. Az údótúl fogua kezdé az Jesus megtelentem az
ű tanituánnak hogy elkellene únek Jerusalembe mennj/ és ott so-
kat szenuedni az vnektúl/ és az papoknak fnedelmutúl/ és az irástu
doktul/ és hogy megkellene ólettetnj/ és harmad napon feltámadni
És mikoron felfelé vütte volna útet az Peter/ kezde üreá feddeni
c ezt monduán. Tauul legen ez tetűled vram/ semmikippen nem le-
szen teraytad ez. És az Jesus hatra forduluán monda úneki.
Eregy hátam megbe te Satan/ megtartoztatód engemet/ mert
nem érted azokat az mellek ísteni dolgok hanem azokat az mellek
emberi dolgok. Tegottan az Jesus monda az ű tanituánnak. Ha
valaki en vtánnam akar únni megtagadgya úmagát/ és felvegye az
ű keresztfáját/ és engemet kövessen. Mert valaki az ű lelkit meg
akarja tartani el fogia veßteni azt/ Vißhontag valaki elveßtendi
az ű lelkit en miattem/ megfogia lelni azt. Mert mit haßnál em-
f bernek ha mind ez ßiles vilagot maganak nyerendi/ az ű lelkit kedig

len el veßtendẽ. Auagmi valtozãgot fog adni ember az ú felkeirt. Mert kouetkezik ez hog az ember nek fia eliúión az ú angaliual az ú attanak dúcz oligbiben/es akkoron megfog fizetni mindennek az ú múelkedete ßerint. Bizoń mondom túnektek hog vadnak itt vkik kik halalt nem kostolnak arczigiam mignem meg lãttak az embernek fiat el úuiń az ú orßãgaban.

Ighenyetedik rész.

Es hat napnak vtãnna ú ẽ mellẽ vißi az Jesus az Petert/es Jakabot/ es Janost az ú attafiãt/es el vißi úkot egg nag magas hegre felfelẽ/es ú elõttök ßinuben el valtoztatẽ/es meg fmesedẽ az ú orczaia/es ollan lun mint az nap. Es az ú ruhãi fenyrek es olatmok mint az vilãgossãg. Es imẽ látãk az tanyuãnok az Moyses/es Illes/kik az Jesusual ßolnak vala. Feleluñ kedigleñ az Peter monda az Jesusnak. Vram igben io múnekúnk itt lennúnk ha akarod vongunk hãrom sátort ttt/egget teneked/egget Moysesnek/es egget Illesnek. Mikoroń megezt mondana/ imẽ nagy fines kód fogã úkot be. Es imẽ ßo adatẽ az kodból ez igbikuel. Ez az en ßerelmes fiam/kiben iokippeñ kedvem beteltem/utet hallgassatok. Es mikoroń ezt hallottãk volna az tanyuañok orczaikra esinek/es felette igben megretteninek/ Es ú hozzãiok iarulvãn az Jesus illetẽ ukot/es monda. Kelletekfel/es ne felletek. Mikoron kedigleñ fel emelnek volna az ú ßemeket/senkit nem lat-

nak

nak vala hanem czak az Jesust úmagát. Es mikoron leßállanā nak az hegrúl paranczola únekiek az Jesus ezt monduān. Es ſā tāſt valakinek meg ne mongātok/ mignem az embernek fia halot tarbol feltāmad. Es meg kerdik útet az ú tanituāni ezt mond uān. Tehāg mīrt mongak az irāſtudok hog elōßōr el kell az Illes nek tūnni: Jesus kediglen feleluīn monda únekiek. Bizon hog az Il lys. eliú elōßōr/ es mindeneket io āllapatra āllat/ de mondom tū nektek hog immarān az Illes eliútt/ es meg nem ismerik útet/ hanem azt tiuik ú ranta azmit igaz Binte akaranak. Es zenhippen az embernek fia es benuedru tog ú tūlōk. Legottān megesmerik az tanituāniok hog ezt az Janos Baptistarul mondotta volna únek kiek. Es mikoron az nipnek ſerreghe kōzibe ment volna az Je ſus ū hozzā iārula egg ember terdet hanyuān únekī/ es ezt mond nān. Uram kōnōrūll az en fiamōnmert bauas es gonoßul gōtre tik/ mert gakorta vizbe elik es gakorta tūzbe es az te tanituāniō nak vūm/ es nem gogyhatak meg útet: Feleluīn kediglen az Je ſus monda. O te hūtōtlen/ es vißhāfordult faiu nipvallon mennyi e leñ fogok lenni tū kozōttetek vallon merczieglen foglak eltūrni tūtō kōt! Hozzātok ide azt. Es megfeddē az Jesus az ōrdōgh ōt/ es ki mene ū belōle/ es egh ſſighet vūn az germek az ūdōtūl fogua. Leg ottān az tanituāniok az Jesus hoz iārulānak titkon es mondanak Mire nem ūzhetōk ki mū azt: Az Jesus kediglen monda únekiek Az tū hūtōtlenſigtek ert. Mert bizon mondom ezt tūnektek hog ha czak egg muſtār magni hūtōtōk lend es/ ha ezt fogiātok mon dani imez hegnek- mennel innen amodai elmegen/ es semmi do log lehetetlen nem liſſen tūnektek. De ez fele fan nem megen ki ſ hanem imādkozāſnak es būnōltſnek āltala. Mikoron kediglen

Galileaban tãrnanak kelnünek monda az Jesus únekiek. Nouek̃ kezik ez ẃuendõre hog azembernek fia emberekuek kezekbe adattas sik/ es meg fognak ölni útet/es harmad napõ feltámad. Es azok felette igben megkeseredinek ezẽ. Mikoroñ kedig'cñ Kapernaumnak varosaba mentenek volna az Peterhez meninek azok az sik az ado pinzt sokták vennimell punz didrachmanak mondatik/ es mondãnak. Az tũ mestertek meg aggai az ado pinzt? Monda únekiek/ Meg. Es mikoroñ bement volna az hazba elõlviuẽ be siduel útet az Jesus es monda. Mi lattatik teneked Simon? Az földõñ valo kiralok kiktül vigñek adokot/ auag felßamolt ra uaſt? Az ũ fioktul/ auag azoktul kik únekiek semmiñ nem illenek? Monda únekt az Peter/ Azoktul kik únekiek semmiñ nem illenek. Monda únekt az Jesus. Tehag ßabad emberek az kiraloknak fiai. Demaga hog ne legünk únekiek bãntasokra gonoß pildãt aduã menniel es vesõbe/ az tengerbe az horgot/es vondsel az halat az mell elõssör az horogra elõũ/es nyssel az ũ ßaiat/es pinzt talãlß benne/ mell pinz Staternek mondatik/ vedd ki azt/es add únekiek en rettenn/es te retted.

Tizennolczadik rész.

Az úbõben hozzã iãrulanak az tanituanok az Jesushoz/ es mondãnak. Kirzoda

z ā hȳuān az Jesus ú közikbe āllatā/ es monda. Erzon mondom tűnektek ha meg nem fordulandotok/ es ollatinok nem lißtek mine az germeket be nem fogtok mehetni az menńeknek orßāgāba. Annakokāert valaki illen alāzatoson vßeli úmagāt mint ez germek/ ez az ki mentúl nagubb az menńeknek orßāgāban. Es valaki ā bozzā vend egā germekzet en nevembe mint ezfelm germekzet emberet vißen az ú bozzā. Valaki kediglen bāntāsāra lend egā nek ez illen kúsedeknek közölle kik en bennem hißnek/ jobb annak hog egā malom követ kössenek az nākāra/ es az tengbernek mill sighibe vessik. Jay ez vilāgnak hog bāntāsra vagon gonos pildāk aduān Mert szükseg hog ekövernek az gonos pildaadāsbol valo bāntāsok/ demaga nay az embernek/ az kinek āltala az gonos pildā adāsbol valo bāntās elütt. Hog ha az te kezed avag az te lābod bāntāsodra vagon teneked/ vagdel az t/ es vesdel te túled. Jobb teneked az illetre bemenned hog szanta avag inkābb kétßeg lig/ hog nem mint két kezuel/ es két lābual az örök tüzre borzā. tat nod. Es ha az te ßemed bāntāsodra vagon teneked vandki azt es vesdel te túled. Jobb teneked hog fel ßemuel menńe az illetre inkābb/ hog nem mint két ßemuel az gehennek tüzibe vettessel. Meglassatok hog meg ne vtallatok egget es ez illen kúsedeknek közölle/ Mert mondom tűnektek hog az ú angalr az menń orßāgban mindenkoron lattāk az en atamnak sinit ki az menń orßāgban vagon. Mert azirt ütt az embernek fia hog megtarcza az vesedelemtúl azt az mi elvesett volt. Mi latta tik tűnektek? Ha valamell embernek száz juha lend/ es ha azok közöl egg eltiurkedendik elhagyān az kilenczuenkilencz juhot az hegeken/ nem de elmegeni es megkersi az egā juhot/ az mell el

tizet

tiueledett volt: Es ha tortmendik ez hog megleli az iuhot bizon
mondom tűneftek az egẽn inkabb orűl hog nem mint az kilenez
venkilenezẽ/ melly iuhok el nem tiuelettenek volt. Ezenkippẽ
minezen akaratta az tű atatoknak ki az menn orßagbon vagon/
hog elveßen egy ez kiſſedeknek kozzolle. Ha kediglẽ vitkezendik
te ellened az te atadfia/mennel/es feddmeg ůtet te kozotted/es ů
kozotte. Ha ßodot fogadanga/meg nerted az te atadfiat. Ha ßo
dot nem fogadanga/vig mellęd egy embert auag kettot/hog az
ket auag harom tanunak ßaiaual valo vallaſual minden beßidnek a
ereie legen/Hog ha azoknak ſem fogagga ßauokat mondmeg az
eggházbeli nipnek/hog ha az eggházbeli nipeknek ſem fogagga
ßauokat/vgan tarezad mint egy pogant/es egy fukort. Bizon
mondom tűneftek hog valami dolgokot meg kotozendetek ez
foldon/megkotozue lißnek az menn orßagban es. Es valami
dolgokot megodozandatok ez foldon odozua lißnek az menn or
ßagban es. Eſmeglen ezt mondem tűneftek hog ha tű kozzolle
tek ket ember egy akareton lend ez foldon akarmi dolog felol az
mellet kirendnek megadatik unektek az en atamtul/ki az menn b
orßagban vagon. Mert valahol ket ten auag harman egybe
gultenek az en neuembe ott vagok ű kozottek. Legottan az Pe
ter az Jeſushoz iaruluan monda Vram ha az en atamfia en el
lenem vitkezendik/ hanßor borzaſſak meg unekt/ megborzaſſak
hetßer? Monda unekt az Jeſus. Nem azt mondem teneked hog
hetßer borzaſs meg unekt/hanem hetuenßer valo hetßer. Annak
okairt haſonlatoſſa titetik az menneknek orßaga oz kiraly miſto
ſagbeli emberhez/ ki ßamot akara vetni az ű ſolgaiual/es miko
ron ßamot kezdett volna vetni egy embert hozanak ű elebe/ki c

tiz

tíz ezer talent pinzuel tartozik vala úneki. És mikoron ez ember meg nem fizethetne/parancsola az ur hog mind ú magat el adnak és mind feleségit/ és mind gyermekit/ és minden marhait hog az fizetés meglenne. Mikoron fogyatkozik vala elótte az szolga/ esedezik vala úneki ezt mondvan/ Uram légy engedelmes en hozzam/ és mindeneket megfizetek tenéked. Megkönyörülvén az ur az szolgán elereszté útet/ és az kölcsön pinzt is megengede úneki. Mikoron fogyatkozik vala onnan az szolga/ talala egy get az ú szolga társi közzól/ ki adós vala úneki száz pinzuel/ mellyek pinz denarnak mondatik/ és megfogá azt/ és elhatalmazuán rajta/ akarat feleruin vonsa vala/ és ezt monga vala/ Add meg az mivel tartozol. És a lelsek elótte az ú szolga társa/ és kiri vala úr tet ezt mondvan/ Légy engedelmes en hozzam/ és mindenekét megfizetek tenéked. De az nem akara hanem el mene és az tömlöcze be vetvén útet/ hog ott lenne mind addig míg nem az adóst megadna. Mikoron ezekét latták vala az ú szolga társi felette igen banak/ és elmenének/ és az ú urofnok mindenekét megjelentének az ő dolgok lúttenek vala. Ergottan elő hivá útet az ú ura/ és monda úneki. Te gonosz szolga az te adóssagodat mind megengedtem en tenéked mikoronn könyörgéttel voltna ennekem/ nemde kellyalat tenéked és könyörülnöd az te szolga társadon mint kippen en is könyörültem vala te rajtad? És az ú ura megharagvuán/ és az hóhérnek kezébe adá útet/ hog mind addig fizenek/ míg nem megadna mind az mivel adóss vala úneki. Ezenkippen tészen ménnetek az en mennyei atom is ha szívetekből meg nem bocsátandgatok mindenitek az tú atátok fiának az ú bünét.

Tizenkilenczedik

Es lún miforcñ e'vighez te volna az Jesus ez be ſidefet elmene Galileas tol Sido czhāgnak hatarba az Jordan eluę/ es nipeknek ſok tereghi ſouetęl útet/ es ott meg gogyta ſ ůfot. ¶ es az fariſeuſok ů hozzā menenek/ kſirtuin útet/ es ezt monǵal vala úneki/ ¶ nghettetik emberek eluālni az ů felesighi ſůl akarmi okirt? Felelun az Jesus monda úneknek. Nem olvaſtātok hog az ki ez vilagnak kezdetiben az embereket teremtette hg teremtette ůfot hog eggik ſirfiu volna az māſik aſſonember/ es monda. Annakokairt elhagǵa ember az ů attāt es az ů anyāt es az ů felesighihez fogia foglalni magāt/ es ketten egh teſtnek lißnek. Annakokairt ummārann az ſirfiu/ es az aſſonember nem ket teſt/ hanem egh. Annakokairt az mit az iſten egghe fogot ſalt/ azt ember el ne vālaſſa. Mondānak úneki/ Zehāg az Moyſes mi okirt hagott adni leuelet az elvalaſztāſrul/ es az felesighet mure hatta az ſirfiunak tůle elborzatni? Monda úneknek/ Az Moyſes az tů ßűcteknek keminſ voltairt enghette meg tůneltek felesigeket tůletek elborzātnotok-de eleitůl fogua nem volt igen. Mert ezt mondom tůneltek hog valaki felesighit ůtůle elborzātānga/ es mās felesighet vēnd magānak/ hāzaſſagtörisnek bůnibe eſik/ ha nemba ezt annak parāznaſāgairt tendi. ¶ es az ki oll felesighet ßißen magānak/ kit mās ſirfiu ů tůle elborzātott/ hazaſſagtörisnek

bůn

búnbe esik. Mondának üneki az ú tanýtuáni/ Ha illen modonn vagon az emberek úgy az ú felesighiuel nem lo megházasulni. Monda az Jesus ünekiek/ Nem mindenek foghattiák be ezt az mit mondok/ hanem ezak azok az kiknek adándikok vagon erre. Mert vadnak oll herilt emberek kik az ú anyoknak muhiból ely kippen születtenek/ és vadnak oll herilt emberek kiket emberek herilteenek meg/ és vadnak oll herilt emberek kik ú magok heriltikmeg úmagokat az menýeknek orßágairt. Az ki befoghatia/ fogiabe.

a Legottan germekeket hozának üneki/ hogy az ú kezeit ú reaiok tenne. Az tanýtuánok kedigleñ feddenek vala azokra. Az Jesus kedigleñ monda ünekiek/ Haggátok el az germekeket/ és ne tiltzátok meg úkot en hozzám ünni/ mert ez illetineke az menýeknek orßága. Es mikoron kezit ú reaiok tütte volna/ elmene onnan.

Es ime egy ifiu iárula ú hozzá/ és ezt monda üneki/ Te io mester/ mit tegek hogy örök iletem legen? Monda az Jesus üneki/ Miért hiß engemet ionak/ Ezak az egy isten io/ senki nem egyéb hogy ha az ilete brakarß menni tartzmeg az paranczolatokot.

b Monda üneki/ Melly paranczolatokot? Monda az Jesus/ Ne Exod. 20. Deut. 5. Rom. 13. Iac. 2. 1. Pet. 4. 1. Ioan. 3. Rom. 13. Iac. 2.

Euangelium

Az Jesus kedig'en monda az ú tanituanimak: Bizoń mondom tunrtet hog az kazdag ember nehezen megen be az menn orßag ba. Es megien mondom tünektek/ Könnebb az teuenek az tü lu kon atal menni/ hog nem mint az kazdagnak az istennek orßaga ba be menni. Mikoron ezt hallottak volna az ú tanituanimgben elrzudalkozanak ezen'gs mondanak/ Ehag kirzoda lehetü üdüs sighet: Lekintuin az Jesus úkot monda únekik/ Az emberekne az lehetetlen dolog/ az istennel kediglen mindenek lehetsighesek. Legottan felelun az Peter monda únekü/ Imę mindeneket el hattunk mü/gs tighedet kouettunk/annakokart mi lißen ezirt mi nekunk: Monda az Jesus únekik/ Bizon mondom tünektek hog eu kik engheimet kouettetek az vgonnan valo ßületisnek idein mi koron az embernek fia az ú felsighes voltanak ßekbe ülend- akko ron tü es tizenket ßekeken fogtok ülnuitiluin az Jraelnek tizenket nemzetsighit. Es valaki elhaganga az en neuem rt az ú hazat auag attafiat-auag hugait/ auag attat/ auag annat-auag feleß ghit/ auag fiait-auag földi örökßighit/ haz annit vißen behe/gs az örök iletnek örökőse lißen. Sokan lißnek ked glen elsők/ azok kozzól az kik elsők voltanak/ gs sokan lißnek el ők azok kozzól az

kik elsők voltanak.

Husuadik rit

Ert hasonlatos az mennekne orßaga az hazbiro emberhez ki nag hainalban

hazabol kimene/hog az ú sölcse

mü

műcseket fogaggon. Mikoronn kediglēn meg ßerzódött volna az műcsekuel mundrn napra egy egy napi műbe/ mell egy denar pinzt tißen /az ú ßölcibe borzāta úkőt. Es ki menuin harmad ora felę/ lāta egeb embereket gs/ kik az vāsart allanak va la hiualkoduan/ gs monda azoknak/ Menneteket tú gs az en ßölombe/ gs megadom az tú igazatokot. Es elmeninek. Esmeglēn kimene hatod gs filenczed ora felę/ gs azonkippen tún. Tizēnegy ora felę kediglēn esmeglēn kimene/ gs talala egēb embereket gs/ kik a hiualkoduān ott allanak vala/ gs monda únekick/ Mire allatok itt mind ez egbiß napon hiualkoduān. Mondanak únek/ Mert senki birbe meg nem fogada műnkőt. Monda únekiek/ Menneteket tú gs az en ßölombe/ az tú igazatokat megadom. Mikoron minā ran estue lútt volna monda azßölönek ora az ú vinczelerinek/ Hiv elő az műcseket/ gs fizesdmeg únekick az ú munkāiokat/ kezdui az vtolsőkrul mind az elsőkiglēn. Es mikoron elő iúttenek volna azok az kik tizēnegy ora felę mentenek vala ki az ßölöbe / fe renkid egy egy napi műet adānak únekiek/ mell egy denar pinzt tißen. Mikoron eliúttenek volna azok gs az kik elsők valanak/ azt alittak hog többet adnānak únekiek /gs únekiek gs feuenkint egy egy napi műet adānak/ mell egy denar pinzt tißen Es mikoron elvúttik volna zugodnak vala az bazbiro embe rnek ellene ezt monduān Imez vtolsők egy oraiglān voltanak az ßölömüben /gs egenlők tud úkőt mi velünk/ kik az egbiß napnak nehez müit/ gs hewsighot vselők. Es az feleluin azoknak egzik nek monda/ Baratom nem tißek teneked hamis dolgot/ nemde egy napi műbe ßerzódili meg en velem? mell egy denar pinzt ti ßen? Veddfel az mi tied / gs meniel/ imez vtol iútt műes

nek ez igaz annak akarok adni mint teneked. Auagy nem engedtek
titi ennekem az en marhámbol azt tennem az mit akarok? auagy
ez te szemed azirti gonosz hogy en io ember vagok? Ezenkippen
az vtolsok elsők lesznek/ es az elsők vtolsok. Mert sokan vadnak a
zok az kiknek hiuatalok vagon keuesen vadnak kediglen az kik arra
valnak. Es mikoron felmenne az Jesus Jerusalembe/ az
vtra u hozza vive az u tizenket tanituant ezak umagokat/ es
monda unekek/ Imy felmegunk Jerusalembe/ es az embernek
fia kezbe adattatik az papoknak feiedelmeknek/ es az irastudoknak/ es
halalra karhoztattak utet/ es az pogan nepnek kezbe aggiak u
tet/ hogy megzusollak es megostorozzak/ es megfesz itzik/ es har
mad napon feltamad. Legottann u hozza iarula az Zebedeus
fiainak anya az u fiaival egetembe konyroguin unek/ es kiruin
volamit utule. Es oz Jesus monda unek/ Mit kiuansz? Monda
unek/ Zedd azt hogy az en ket fiamnak az te orszagodban egyik te
neked iobb felől ulion/ es az masik balfelől. Felelui az Jesus
monda/ Nem tuggatok mit kirtek. Megkattatoli az pohar
bely italt az mellet en iouendore meg ihom? es meg keresztseged?
hetteli azkeresztseguel/ az mellyel en megfogok keresztelkednem?
Mondanak unekli/ Megtehettuk. Monda unekik/ Bizo i az
hogy az en poharombeli italt megisszatok iouendore az mellet en
megfogok ninc/ es az keresztseguel meg fogtok keresztelkedni/ az
mellyel en megkeresztelkedem iouendore/ de nem en adhatom ez
hogy valaki ennekem iobb kezem felől es bal kezem felől ulion/ ha
nem azoknak kiken az kiknek az en atam berzette. Es mikoron az
az tanituan ezt hallotta volna megharagusk az ket atafiaknak
Iolgan. Jesus kediglenn u hozza hiua uket es monda/ Tuggatok ti

hogy

hogy az pogánoknak feiedelmi vrakhogyanak az ú pogán mpín/ és az kik nagy miltosagban vadnak hatalmassagokat mutassak ú raytok. Tú közötetek nem vgyan kell lenni/ hanem valaki tú közöttetek naggá akarand lenni/ tünéltek szolgátok legyen az. És az ki tú köz zölletek elsö akar lenny/ tünéltek szolgátok legyen az. Mikeppen az embernek fia nem azért ütt hogy más szolgálna úneki/ hanem hogy ú szolgálna másnak/ és hogy az ú lelkit váltságul sokakért adná. És mikoron úl kimentenek volna Jerikobolsok/ seregnyi kövtz útet ā És ímé két vak ül vala az vt felé/ mell két vak mikoron hallotta volna hogy az Jesus menne onnan/ kiáltáft tún ezt monduán. Vram Dauidnak fia könörüll mú raytunk. Az seregnyi kedvgleñ fed uañ mit vala az két vakot hogy ne háltana/ de az két vak annál ēs inkább kiált vala ezt monduañ / Vram Dauidnak fia könörüll mú raytunk. És Jesus ú hozzā hiuā az két vakot és monda/ Mit akartok hogy tegyek en tú veletek? Mondānak úneki/ Vram ezt akariuk hogy megnyílanak az mi szemeink. Könörüluñ Jesus ú regtek az ú szemeket illetē/ és azú szemeknek legottañ megadatek

világossága/ és ú vtánna mennek.

Hussonnegyedik rész.

És mikoron közel nyltānak volna Jerusalembez/ és Betfageba mentenek volna/ az olay faknak hegyire/ el borzātā Jesus két tanytuānak ezt monduānn úneluek/ Menyletek el umez városba/ mell

mell túnekſek ellenbe vagon-ys ott egy meg fötött nőſtiń ßamārk talāltok az ú rzitkoiāual egetembe/ogyātokelys hozzātok ennekem ys ha valaki valamit ßoland túneksek ezt monyātok annak/ Az vrnak dolga vagon ezekuel. ys legottan elboczātta azokat. Ez kediglen mind meg lún hog betelleſednek az mi meg vala mondak vān az profetānak āltala ez ighikuel. Mongātok meg az Sion: nak leānanak. Imę az te kirālod elú teneked/ki ßelid ys nőſtin ßa mār hātān ys rzitkoiān úl-mell meg tanyttott baromnak fia. Az tanyttuānok mikoron elmentenek volna-azonkippen túnek mint az ō Jeſus únekiek megparanczolta vala. ys elhozāk az nőſtiń ßa mārt-ys az ú rzitkoiāt, ys azokra temętek az ú ruhāiokat-ys az Je ſust felúl az ruhātra brihęztetek. Az ſok seregnip kediglen az ú ruhāiokat az uton leterętę. Nikik kediglen az fātrul āgakat vāg nak vala/es elterętik vala az uton. Az nipeknek seregbi kediglen mind kik elól mennek vala ō mind kik utol mennek vala kiāltā: nak vala ys ezt monyāk vala. Os anna az Dauidnak fiānak. Aldott az/ki az ur istennek nevében iú el. Os anna az ęgnek magoſſāghiban. ys mikoron bement volna Jeruſalembe/mind e az eghiſſ vāros megzendūle/ys ezt monga vala. Kirzoda ez? Az nipeknek seregbi kediglen ezt monyāk vala. Ez az Jeſus amaz nag profeta/ki Galileanak Nazaret nevcú vārosābol valo. ys bemene Jeſus az istennek templomāba-ys mind kiuerę onnan a zokat kik az templomban ārulnak vala-ys vīßnek vala. ys mind az pinz vāltok aßtalit ō mind az galamb āroſoknak ßekit felforga tā/ys monda únekiek. Meg vagon iruān. Az en hāzam imādsāg nak hāzānak hiuattatik-tú kediglen latroknak barlangiaā túttuek ezt. ys az templomban vakok ys ſāntāk ārulānak ú hozzā/ß

ſz megſzogrtá úſot. Mikoron láttak volna ez czudákat az papok nak feiedelmi ſz az iráſtudok / az mell czudakot tútt vala ſz az germekczeket kik az templumban kiáltanak vala / ſz ezt mongak vala / Os anna az Davidnak ſiának / megharagúnak ranta ſz mondának únekik / Hallodi mit mondanak ezek? Jeſus kediglenn monda únekiek / Hallom / Soha nem oluaſtátoki ez iráſt. Az kúſ ded germekeknek ſz czecz ſzopoknak ſzájábol ſzerzódmeg az dicziret tet? Es azokot el haguán kimene az városton Betaniaba / ſz ott a lakozek. Kiguel kediglen mikoron az városba tért volna megkez dek / ſz mikoron egy ſigbe ſát látott volna az uton alája mene / ſz ſemmit nem talála ranta ezebet / hanem ezak az ú leuelei / ſz mon da annak. Ennek utánna te rantad ſoha gyümölcz ne teremien. Es legottan meg aſza az ſigbe fa. Es mikoron ezt láttak volna az ú tanituánk elczudálkozának ranta / ſz mondának. Hogyhog aſza meg ullen hamar ez ſigbe fa? Feleluén kediglen az Jeſus monda ú neknek. Bizon mondom tűnektek ha hütötök lend / ſz ketſig kűetek ben nem lend / nem czak ezt fogiátok tenni az mi ez ſigbe fának b tortinek / hanem annak felette ha imez hegnek paranczolandotok ezt monduáni Emelkeggélfel / ſz veſd az tengherbe te magadat / meg liſen az. Es mindent megnertek valamit hütuel imátkoz / uán kirtek. Es mikoron az templumba ment volna ú hozzá tá rul ſának az papoknak feiedelmi / ſz az nipeknek olni / ki akoron ta nitt vala / ſz mondának. Mi ſzabad hatalomual műeled ezeket? ſz ki atta teneked ez ſzabad hatalmat? Feleluén kediglen az Jeſus monda únekiek / En ſz egy nimi dolgot kerdek tűtűletek / melyet ha megmondandotok ennekem / en ſz megmondom tűnektek mi ſza c bad hatalomual tegem ezt. Az Jánoſnak keresztelſe honnan volat

az men-bőli auag az emberek közzől? Es azok gondolkodnak ma
la u magokban ezt mondánn. Ha ezt mondánguk únek/ Az
men-ből/ ezt fogia mondani mínekünk/ Tehág mire nem hüttet
tek annak? Ha kedigleñ azt mondánguk/ Az emberek közzől. Fi
lelmünk vagon az nipnek sokasságátul. Mert az Janos mind
eg tartak vala mint egg profetát. Es feleluñ az Jesusnak mon
dának. Nem tuggúk. Monda az Jesus es únekiek/ En sem
mondommeg tűnektek mi ßgbad hatalomual tegem ezt. Mi lát
tatik tűnektek? Egg embernek ket fia vala/ es mikoroñ az elsőhöz
ment volna monda úneki. Fiam menjel ma múell az en szőlőm
ben. Az fiu kedigleñ feleluinn monda/ Nem akarok menni. An
nak vtánna az enghedtlenseghet meg bánuáñ elmene. Mikoronn
elment volna az másikhoz es/ azonkippeñ szola úneki. Es az fiu
feleluñ monda: Biram/ kiß vagok en/ es el nem mene. Az kettő
közzől melik tiuc az atta akarattát? Mondának úneki/ Az első
Monda úneknek az Jesus/ Bizon mondom tűnektek/ hog az fu
karok es az parázna asßonemberek elöttetek mennekbe tűnektek az
istennek orßágába. Mert elióue tű hozzátok az Janos az vton e
mellen az isten elött vala meg igazulásra vtnak az hitűk/ es nem
hütők úneki/ Az fukarok kedigleñ es az parázna asßonemberek hű
nek úneki. Tű kedigleñ mikoroñ láttátok volna ezt annak vtánna
nem akarátok elualtoztatni akarattokot hog úneki hinnitek. Hal
gassatok más pilda beßzdet. Egg házbiro ember vala/ ki egg szőlőt
ültete/ es souinuel körül rekeztę az szőlőt/ es az szőlőben santot asa
be/ es tornot raka benne/ es az szőlőt mües emberek kezibe adá es
u maga vdulbe mene. Es mikoroñ az szőlőnek haßnának ideie elő
közelghetett volna/ elborzátá az ű szolgait az müvselhez/ hog az f

ſölönek haßnāt elvennyk/ es az müſek mikoron az ú ſolgait meg
fogtāk volna- nimellet ú közzöllök meguerinek/ nimellet megölmek
nimellet kediglen megkouezinek. Es meglen az elſöknel egeb több
ſolgait borzātā el/ es azoknak es azonkippen tünek. Vtolſor ke
diglen ú hozzāiok borzāta az ú fiāt ezt monduānn. Berzülni es
tißtelni fogiāk az en fiamot. Az müſek kediglen mikoron az haz
biro embernek fiāt lāttāk volna/ mondānak ú magokban/ Ihon va
gon az ſölönek örököſe/ iertek ölkükmeg ütet/ es foglalkukel az ú
a örökſigbit. Es mikoron megfogtāk volna ütet- kuetek az ſöſöböl/
es megölek. Mikoron azirt eliouend az ſölönek ura/mit fog ten
ni az müſeknek? Mondānak üneki. Gonoßul veßticl ükök/mikip
pen hog ük es gonoßok/es az ú ſöleit egeb müſek kezübe agga/kik
haßnot adnak üneki mikoron annak ideie liſen. Monda üneknek az
Jeſus. Soha nem oluaſtātoki ezt az iraſban/ Az mell kouet ioua
nem haguān meguetinek az alkotuānnak müſei/ az az alkoluān-
nak ſegbeletiben fükük lün. Az fükü az ur iſtentül kerezteteik/ es
czudālatos az mü ſemeinknek elötte? Annakokairt mondom tünek
b tek elvitetik tütületek az iſtennek orſāga/ es oll nipnek adatik hog
ki az menń orſāghoz illendö gömölczöket teremt. Es valaki ez
küre eſendik/elrontatik/ az kire kediglenn ez kü eſendik/ elronſa ü-
tet. Es mikoron hallottak volna az papoknak feirdelmi/ es az
fariſeuſok ez ü pilda beßidit megertek hog úrulok mondanā. Es
mikoron eröt ügekezninek ü ranta ternunem merek az ſeregniptül
mert vg tartāk vala ütet mint egg profetāt. Es felelunn az
Jeſus eſmeglenn ſola únekek baſonlatos beßidek ſerint/ es ezt
mondā.

Husonnyolcadik resz

Hasonlatossa lün az menneknek orßaga kiraly miltosagbeli emberhez. Ki menekezot tün az u fianak/ es elborzata az u bolgait hog hiua talosokot hijnanak az menekezobe/ es nem akarnak vala elünni. Ismeglen elborzata egeb bolgakat/ ezt monduan. Mongatok ezt az hijuataloſoknak. Imę az en rabemet megkißnyettem/ az en tulkatmot es az en embem illetre hizlalt loßagbimot megöltem es mindenek kißen vadnak jöuetekel az menekezobe. Az hijuata loſok kediglen nem akaranak elmenni/ hanem elmentnek - nemelk elmene az u örökibe/ nemelk az u kereskedesire. Az egeb hiuataloſok kediglen megtartoztatak az u bolgait-es boſßuſagual illetun meg ölyk ukot. Az kiral kediglen mikoron meghallotta volna/ megharagut/ es mikoron az u sereghit elborzatta volna-elueßte az galkosok/ es az u varosokot felgyuta. Legottan monda az u bolgainak Bizon az menekezo kißen vagon de az kit hijuataloſok valanak nem voltanak miltok. Mennetekel annakokairt az utakra/ mell utakra/ es toua tjrnek/ es valamell embereket talalandotok hijatok az menekezobe. Es mikoron kimentenek volna az u bolgai az utakra mind begünyk valamenut talalanak/ mind gonoßokot es jmmd iokot Es betelyk az menekezo haz letelepedett nepuel. Mikoron kediglen bement volna az kiral hog meglatna az letelepedett nepeket/ minek utanna latott volna ott egy embert/ kinek menekezoi ruhaia

nem

nem volna-monda annak. Baratom mikeppen iúttelbe ide mikoron menéhezői ruhād ninczen? Es az ember elnimula. Legottān monda az kirāl az szolgāknak/ Kötözzitek meg az ú lābait-es kezēt/ es vessétek az vigsō sötétsigbe/ ott lisen az siralom/es az fogaknak czikorgatāsa. Mert sokān vadnak azok az kik nek hiuatalok vagon keuesēn vadnak kediglen azok az kik arra vālnak. Akkoron elmenuek az fariseusok/es tanāczot tartānak-hogy az Jesust beszidiben megfognāk-es két tanituāno kot boczātāk ú hozzā az Herodesnek
a emberuel/ kik ezt mondāk. Mester tuggyuk hogy igaz vagy/es az istennek vtāt igaz dologban tanitzad/es hogy senkiuel nem gondolsz. Mert nem nized emberekne szemlit. Mondmeg annakokāirt munkánk mi lāttatik teneked. Kelli adot adni az Czāsārnak auagy nem kell? Mikoron megesmerte volna az Jesus az ú gonosz voltokot monda. Mit kisirtetek engemet tú tettetes emberek? Mutassātokmeg ennekem az ado pinzt. Es azok egy pinzt mutatānak úneki/ melly denarnak mondatik. Es monda úneknek: Kie ez kip/ es ez rayta valo irās? Mondānak úneki. Az Czāsāre.
b Monda úneknek. Amakokaert aggātokmeg az Czāsārnak az mi az Czāsāre/ es az mi az istené/ az istennek. Es mikoron ezeket hallottāk volna elczudālkozānak/ es útet elhagāk es elmenének. Azon napon ú hozzā menének az Sadduceusok kik azt mondyāk hogy ninczen az halottaknak feltāmadāsa. Es megkerdék útet/ es ezt mondāk. Mester az Moyses ezt mondotta. Ha valaki meghalānd magzatnelkúl az ú attafia az ollan embernek feleségbit elvegye/ es magzatot tāmasszon az ú attafiānak. Vala kediglen mi nālunk hét atafui es az elsō az feleségbet ú hozzā vitte/ meghala
c es mikoronn magzatta nem volna az feleségbit az ú attafiānak

haga. Azonkippen tún az második/ es hamadik alalia es/ mind az heted alcsinalan. Tegutolser meghala az asszonember es. Az nakokairt az feltamadáskan az feleség ez hét atafiaknak kőzzölle mellik liben? Mert mindenkel feleségkül vala az asszon. Felel uin kediglen az Jesus monda únekik. Tuelghisben vattok nem ertuin az irásokat/sem az istennek hatalmas voltát. Mert az feltamadáskan semi meg nem házasulnak/sem hazasságra nem adatatnak/hanem azonkippen vadnak mikippenn az istennek angali az mennben. Az halottaknak kediglen feltamadásokrul nem olvastátok azt az mit túnektek monda az isten/ki ezt monga. En vagok az Abrahamnak istene/es az Isaaknak istene/es az Jakobnak istene. Az isten nem mondatik istenecknek azoknak az kik ez világ bol ki muluán örök halált szenuednek/hanem az kik megbaluán illetben vadnak. Es mikoron ezt hallotta volna az sereg nip nagon elcsudálkozek az ú tudomanan. Az fariseusok kediglen mikoronn hallották volna hog bedugta volna az Saddurceusoknak az ú szákokot/eggbe gúlinek/es megkerdé útet úkőzzöllök egy ki az o törvenben doctor vala/kikirtuin útet/es ezt monduann. Mester melyik az nag parancsolat az törvenben? Monda únek az Jesus Szereffed az te vradat istenedet te telles szüedből/es telles lelkedben/es telles buzgo ügekezetedben. Ez az első es nag parancsolat/az második kediglen hasonlatos ez parancsolathoz. Szeresséd az te közel valo emberedet azonkippen mikippen temagadot. Az két parancsolatban függ egbül az o törvin/es az prophetáknak iras. Mikoron eggbe gúnyótte volna az Jesus az farisseusokot megkerdé ükőt ezt monduán. Mi láttatik tünektek az Christusrul? Kinek fia az? Mondának únek. Az Dauidé fiom

Monda ünekiek. Tehāg az Dauid mimodonn hīa vrānak ütet li
lekben ezt monduānn. Az vr isten ezt mondā az en vramnak/ülly
az en iobb kezem felöl/miglen az te ellensighdet az te lābaid alā
tsipem samolul. Ha annakokaert az Dauid vrānak hīa ütet mikip
pen fia ünek? Es senki semmit nem felelhet vala üneki/ es senki
nem merisle az üdötül foguānn üzet touabbā kerdezni.

Hussonharmadik tisz.

a

Akoron az Jesus fola az nipeknek sereghinek es az ü tanitvāinak ezt monduān. Az Moyseznek szekben ülnek az irāstudok es az fariseusok/ Annakokaert mindeneket megtarcza tok es megtegetek valamelleket tünektek hagandnak megtartanatok/az ü ezelekedetek szerint kediglen ne ezelekeggetek/ Mert az

b mit mondanak nem tisik. Nag nehez terhelet kötöznek eggbe/ melleket nehez elusselni/es az emberecknek vallokra felvetik üma gok kediglen ezak vyokual sem akariak azokot mōztani. Minden ü ezelekedeteket azert tisik hog az emberek üköt nizzik. Nagon kiszelesitik az ü totafokot/es megnagubbitak az ü felső ruhāiokat szilcit/es az lakodalmokban első letepedsi szeretnek/es az güleleze szekben kiuānnak fü helen ülni/es az vāsaron köszönteket/es az emberektül rabbinak hiuattatni. Tü kediglenn ne hiuattassatok magatokat rabbinak/mert egg az tü mestertek tüdni illik az Christus

c tü kediglen mindnāiann atafiak vattok. Es valaki magatoknak

az

atatok nak ne ḣnatok ez földön. Mert egy az tú atátok ki az mennyben vagon. Se mestereknek ne hwaſſatok magatokat/ mert egy az tú meſteretek tudni illik az Chriſtus. Az ki mentúl nagyobb tú közzölletek tűnektek ſolgátok liſſen. Valaki kediglen úmagát felmagaſztalanga megalázztatik iouendóre/ es valaki úmagát meg alázza felmagaſztaltatik iouendóre. Jay kediglen tűnektek vráſtudok es farſeuſok tettetes ſentſighűek/ mert bezárátok az mennyeknek orſzágát az emberekneck előtte/ mert tú be nem mentek ſem azokat nem haggátok bemenni az kik bemennenek. Jay tűnektek vráſtudok es farſeuſok tettetes ſentſighűek/ mert beſeltek az özuegeknek házait/ es ezt tiſztek hoſſu imádſágnak tettetſzel/ annakokáert nehezebben liſſen az tú gőtrelmetek. Jay tűnektek vráſtudok/ es farſeuſok tettetes ſentſigűek/ mert körül iárátok mind aztengher ő mind az ſárraz földet hog egy proſelytot teheſſetek/ es mikoron mmáran az ember proſelytá lűttaz tiſztek hog az/ az gehennek fia legen ketſzer inkább hog nem mint tú magatok vattok. Jay tűnektek vak vezérek mert ezt mongátok. Valaki az templumra eſkeſzik ſemmi az/ az ki kediglen az templumnak es aranára eſkeſzik bűnbe eſik. Balgatagok es vakok/ ez ketto közzől vallon mellik nagyobb. az arany avag az templum mell az aranyat ſent állattá tiſzi? Es valaki az oltárra eſkeſzik ſemmi az/ valaki kediglen az aiándékra eſkeſzik az mell az oltáron vagon bűnbe eſik. Balgatagok es vakok/ ez ketto közzől vallon mellik nagyobb az aiándék/ avag az oltár mell ſent állattá tiſzi az aiándékot? Annakokáert az ki az oltárra eſkendik/ vgan az oltárra eſkeſzik/ es mind azokra az kik az oltáron vadnak. Es az ki az templumra eſkendik/ vgan az templumra eſkeſzik/ es arra az ki

ki az templumban lakozik. Es az ki az mennre essendik az istennec szekire esseb:k/ es arra az ki az szekben ül. Jay tüneftek irastudok es farisevsok tettetes szentsigüek/ mert az mintabol/ es az faporbol es az kominbol meg aggatok az tizedet/ es el hattatok azokat az melyek az toruinnek paranzolatt kozott nagyobbat nomnak/ tudnillik/ az igaz itiletet/ es az irgalmassagot/ es az igaz hüseget/ ezeket meg kellett tenni/ amazokat es nem kellett el hagni. Vak vezerek/ ki szürik az szunyogot/ az teuet kedigleneel nelitek. Jay tüneftek irastudok es farisevsok tettetes szentsigüek/ mert meg mossatok az pohárnak es az tálnak külsö felit/ demaga belöl telliek ragadozással/ es mertekletlensiguel. Te vak farisevs tisztitz meg elöször az pohárnak/ es az tálnak belsö felit/ hog ezeknek az ü külsö felek es tiszta legen. Jay tüneftek irastudok/ es farisevsok tettetes szentsigüek mert ollatiok vattok mint az meg fejmitett foporsok/ melyek külül szepnek tetszenek/ demaga belöl telliek halottaknak tetemiuel/ es minden rutsagual/ ezenkippen tü es külül az embereknek kozötte io embereknek tetszetek/ belöl kedtelen telliek vattok a tettetessiguel/ es hamissagual. Jay tüneftek irastudok es farisevsok tettetes szentsigüek/ mert az prophetaknak koporsot nagen ipitettek es az szentekneck emlekezetire volo temetöknek alkotnanit itelitek eszt mongatok. Ha az mi atainknak ideiben voltunk volna/ nem voltunk volna üneftek tarsok az prophetaknak vereknek ontasaban. Ennekfolotte tanubizonsagul vattok tü magatokrol/ hog azoknak fiai legetek/ az kik az prophetakat meg ölték. Tölczetek be tü es az tü eleitelnek mertekit. Tü kigyok/ vipera kigyoknak fiai/ mi kippen tanoztathattatok el az gehennek itelettöl? Annakokaert ime en prophetakat es bölczeket/ es irastudokat bocsatok tühozzatok

K es

ęs az ok kozzol egy nyaniat meg oltok/ ęs megfertyztetek/ ęs azok kozzol nimelleket meg osztoroztok az tu synagogatokban/ ęs vfot varosrul varosra fogtatok uldozni/ hog tureatok hal lon minden igaz vir/ melli az foldre ki ontatott az igaz Abel nek viritul foguan mind az Zakariasnak Barachiasnak fianak vis reigleñ/ kit az templomnak/ ęs az oltarnak kozotte olitek meg. Bizon mondom tunektek mind ezek ez nemzetsigre hallanak. Ierusalem Ierusalem ki megolod az profetakot/ ęs meg kouezed tukot/ hanyszor akartam en az te fiaidat eggbe gyiutenem mikippen az eme tuk gyuti az u fiait szarnai ala/ ęs nem akaratok? Imę az tu hazatok pusztan hagatik el tunektek. Mert ezt mondom tunektek/ hog nem fogtok latni engemet ennek vtanna mignem ezt kezditek mondani/ Aldott az

ki az or istennek nevoibe iuel.

Huszonnegyedik rsz

Es mikoron ki ment volna az templom mellol mulit vala el/ ęs u hozza tanulanak az tanytuanok hog meg mutatnak uneki az templumnak rakasit. Iesus kediglen monda uneki. Nem latatok mind ezeket? Bizon mondom tunektek itt egy ku mas kouon nem hagattatik/ melli el nem toretletik iouendo re. Mikoron kediglen le ult volna az Iesus az olanyaknak hegin u hozza tanulanak az u tanytuani titkon/ ęs monduanak. Mond meg munektunk/ mikoron lißnek ezek? ęs mi legen iele az te el-

ulsednek/ es ez vilagnak el vighezisinek? Es feleluin az Jesus monda unekiek. Meg lassatok hog valaki tutokot el ne hitessen mert sokan fognak el iuni az en nevembe ezt monduan, En vagok az Christus/ es sokakot el hitetnek. Hadakat fogtok hallani sediglen es hadaknak hirevt/ meg lassatok hog meg ne haboroggatok ranta Mert ezeknek mind meg kell lenni/ de meglen ninczen az vig. Fel tamad sediglen egy nip mas nionek ellene/ es egy orszag mas orszagnak ellene/ es nag dog halalok lisznek/ es thsughek/ es fold indulasok helek szerte. Mind ezek sediglen kezdeti az iouendo felenek signek. Akkoron kezbe adnak tutokot/ hog szanargassanak/ es meg olnek tutokot/ es nag gulolsigben lisztek minden nipeknek az en nevemert. Es akkoron sokan megbotranoznak/ es eggmast kezbe oggak. Es eggmast gulolni fogiak. Es lok hamis prophetak tamadnak/ es sokakot el hitetnek. Es hog miuel el buuul az gonossag/ az igaz szeretet sok emberekben meg hideghul. Az ki sediglen mind vgre meg allando az uduozul. Es az menniorszagnak euangeliomat mind ez eghisz vilagon predikaltak hog ez dolog tanubizonsagul legen minden nipeknek/ es akkoron iul el az el vghzis.

Annakokairt mikoron latangatok hog az szent helen all az puszta szagnak otalatossaga/ mell meg mondattatott az Daniel prophetatul/ az ki oluassa erezze meg. Akkoron az kik Judo orszagban vadnak az hegekre fussanak. Az ki az haz feliben vagon le ne szallon hog fel vegen valamit az u hazabol. Es az ki az mezon vagon hatra ne terien/ hog fel vege az uoltezettit. Jay sediglen azoknak az kik az udoben terhesek/ es az kik germekes soptatnak

j De imadkozzatok hog az tu futastok ne legen telbe/ se szom

bal napon. Mert akkoron nag ſanargatāsliſſen/es oll/ minemū
ez vilāgnak kezdetitūl fogua nem volt ez ideiglen/es nem liſſen es
Es ha meg nem rouidhitettenek volna az napok semmit emberi teſt
nem maradhatna meg de az valaſztottakert meg rouidhitetnek az
napok. Akkoron ha valaki ezt mondānga tūneſtek. Imę itt vagon
az Chriſtus/auagāim ott vagon/ne higgitek. Mert hamiſſ Chri
ſtuſok/es hamiſſ prophetāk tāmadnak fel/es nag ielenſigheket/es
czudāſot tiſznek vg hog ha lehetne meg az valaſztottak es tuek
ghiſbe eſhetnenek. Imę meg mondottam tūneſtek. Annakokert ha
ha ezt mondāngāk tūneſtek. Imę az ſtetlenben vagon/ki ne men
nętek/es ha ezt mondāngāk. Imę az haznak belſo riſziben/ne hig
gitek. Mert miſzippen az villāmlās ſel tāmad nap kelet felōl/
es meg tetęzik mind nap nugatiglan/akkippen liſſen az ember
nek fiānak el iouſe. Mert valaholott lend az holt teſt/ott eggbe gūl
nek az kefelūk es. Legottan kedialen az narokban valo ſanarga
cāſnak otānna az nap meg ſetiztāl/es az hold az ū vilāgoſſāgāt
nem aggā/es az ezillagok az ęgbōl le hullanak/es az menńek
nek erei egetembe meg indultatnak. Akkoron meg tetęzik az e
embernek fiānak iele az ęgben/es akkoron ſiralmat tiſznek ez föl
dōn valo nipeknek minden nemzekſighi/es meglātāk az embernek
fiāt hog az ęgnek kōdiben iū nag erōuel es būdōrzęſtiguel/es el
boczātia az ū angalit nag kūrt ſzoual/es egybe gūiti az
ū valaſztott nipit az nig ſelektūl fogua/az ęgheknek felſō vighitūl
fogua mind az mās vighezleu. Az fighe fārul kedialen tanulia
tok haſonlatos dolgot. Mikoron immāran az ū āga genghe
liſſen/es ki leuelezik/ tuagātok hog immāran kōzel az nār.
Ezenkippen tū es/ mikoron mind ezeket latangātok/ tuggā ſ

tok

sel hogy közel vagon az anyto elöte. Mert mondom tűnettek el nem mulik ez emberi dolnek dolge, mignem mind ezek meg lésnek. Az ég es az föld elmulik, de az en beszédim el nem mulnak. Az napot kedigienn, es az orat senki nem tudgya, meg az menniei angalok es Fiancin ezak az en atam úmaga. Ve mikeppen az Nöenak napiai valanak, azonkeppen lésen az emberfianak eliövetse es. Mert mik ppenn az özön viznek elötte valo napokban énnek es énnek valas es házasulnak valas es házasitanak valas mind az napigian mellenn az Noe bemene az bárkábanes ebbe nem vöuek mind addigian es mignem eliüue az özön vize es mindenkiet fel vön, ninte ezenkeppen lésen az embernek fianak es az ú eliövetse. Akkoron két ember lésen az mezönek egik eletbe felvitetik es az másik elhagattatik. Két örlö aszszon ember lésen az malomban eggik eletbe felvitetik es az masik elhagattatik.

Vigazzatok annakokairt, mert nem tuggatok mell oraban ürön el az tú oratok. Ezt kediglen tuggátok hogy ha tudta volna az házbeli ember mell oraban tolvay el az orte, miuann vigázott volna, es nem hatta volna megasni az ú házát. Annakokairt tú es lésetek legetek mert az mell oraban ingen nem alittatok az embernek fia igaz minte az oraban ú el. Vallon kizoda ez kiro es kölcz folga hit az ú ora házakeli folgamn fúz tűtt, hogy abralot aggon únekiek mikoron annak ideie vagon. Boldog sel ga az, az kit mikoronn az ú ora megiövend azonkeppen talaland hog ezelekedik. Mert mondom tűnettek hog minden marhainak bizni fogia útet. Hogy ha az gonosz folga az ú szivben ezt mondana ga, késedelmet tésen az en uram az megiövsben es kezdendi verni ez ú folga társit, és annak felette ha enni kezdend es inni az rész

ghelelvel/ez gonoß bolgānok az ú vra megiú az napon mellen mē
gen nem vāria. es az orāban mellben ingen nem tuggia/ es kette
vāgia útet/es az úrßit az tettetes emberekuel helhezteti/ ott li
ßen az siralom es az fogaknak czikorgatāsa.

Iuszonötödik

risz.

AKoronn halasatossā
lißen az menneknek orßā a
ga tiz ßüz leānhozmell
ßüzek felmuek az ú lāmpasokot-es ke
ibe ki menninek az völegh innek. Ezek-
nek kediglenn ote eßtelen vala/ es
az ote eßes. Az kik eßtelenek valānak mikoron az ú lāmpāsokot kes
ßüttik volna olayt velek nem vüttenek vala. Az eßesek kediglenn
olayt vüttenek vala az ú edinekbe az ú lāmpāsokual egetembe. Mi
koron kediglen az völegh ki mulatāst tenne mindnāian ßunnadoz-
fogānak es elaluānak. Iszelike kediglen üuöltis lün/ Imez az völe
gh ki megú menneteski elēibe. Segottan mind az ßüzek felkelnek es
elö kißitik az ú lāmpāsokat. az eßtelenek kediglenn mondānak az
eßesknek/ Aggatok münkünk az tü olantokban/mert az mü lāmpā
sink im meg aloßnak. Felelnek az eßesek es mondānak. Talām nem
lißen elég mind münkünk/ mind tünektek/de inkāb menneteskel az
āros emberekhez/es vegetek tü magatoknak. Mikoron kediglen
oly sokan menninek megioue az völegh/es az eßes ßüzek kik ki-
ßenn valānak bemeninek az völegh ßuel az menekezöbe/ es oz anyo
bezārlattatik. Az otānn elsouinek az többi ßüzek es/es mondanak

Vram

Vram/vram ńsdmeg múnekúnk. Es az vólegbiń felele es monda Bizoń mondom túnektek/nem esmerlek tútúlót. Annakokáirt vigyázzatok/mert nem tudgátok az napot sem az orát/melliben az embernek fia eliú. Mert mikippen egy ember mikoron vidikbe indul na elő biuā az ú bolgait/es lezekbe adā az ú marhāit/es imennek ada ót talent pinzt - az māsiknak kediglen kettót / az harmadiknak kediglen egget/mindenkinek annit ada az mennire azoknak erenek va laiga legottan az otra erede. Elmine kedig az ki ót talent pinzt vútt ő valaiga kereskedek az pinzuelies meg vgan annic talent pinzt terem te. Azonkippen az ki kettót vútt vala es más két talent pinzt ńe re. Az ki kediglen egget vútt vala elmene- es az fóldbe ásā/es el rentz az ú urának pinzit. Sok úidőnek kediglen vtánna az bolgák nak vrok megiöue/es ú velek számot vete. Es elő iáruluán az /az ki ót talent pinzt vútt vala/elő hoza más ót talent pinzt es/es monda/Vram ót talent pinzt adál kezembez/imę más ót talent pinzt ńertem rayta. Monda úneki az ú ura. Jó/en io es hiw bol gām/ez keuesben hiw voltal/sokra bizlak tigbedet/menńbe az te vradnak örömibe. Elő iáruluán kedig az es-az ki két talent pinzt vútt vala monda. Vram két talent pinzt adál kezembez/imę más két talent pinzt ńertem rayta. Monda úneki az ú ura/Jó / en io es hiw bolgām/ez keuesben hiw voltál/sokra bizlak tigbedet/ menńbe az te vradnak örömibe. Elő iáruluán az es az ki egy ta lent pinzt vútt vala/monda. Vram tudom vala hogy semiń ember vagy/aratz ott az holott nem vetettel/es gyüiteß onnan az holott nem hintettél/es megrettenuinn elmenk/es elásām az te talent pinzedet/imę megvagon az tied. Feleluń kediglen az ú ura mon da úneki/ Te gonoß es rest bolga-tuttad hogy en aratok az holott

nem vetettem/ es hog gúntók onnan az holott nem hintettem/ azért az en pinzemet az pinzváltoknál lekellett volna tennedd/ es en mikoronn megiúttem volna/ nieresiguel vúttem volna meg az en pinzemet. Vegitel azirt útúle az egg talent pinzt es/ es aggatok annak az kinek tiz talent pinze vagon. Mert többre több adatik annak az ki az istent aiándikual il/ es az nagobb búsiguel foglalattia az ki kedigleñ vele nem il- attul elvitetik az es/ az mit bir. Es ez haßontalan folgát vessétek az kúlsó sötétsigbe/ ott lészen az sirasom es az fogainak ezikorgatása.

Mikoron kedigleñ elérend az embernek fia az ú dúrzósigbes volcában/ es úvele egetembe mind az szent angalok/ akkoronn az ember fia leúl az ú dúrzósigbnek székében/ es ú elebe gúlnek mindenc nipek/ es eluálaßtia úkót egymástul mikeppen az paßtor eluálaßtia az iuhokot az kecske olloktul/ es az ukokot iobb felól állattia az kecske ollokot kedigleñ bal felól. Akkoronn az királ mond azoknak az kik úneki iobb felól lißnek. Jöuetekel en atámnak áldott fiai biriatok az orßágot melli meguolt szerezue tűnektek ez világnak kezdetitúl fogua. Mert ehezim/ es ennem adátok ennekem. Szomiuhozám es innom adátok ennekem. Otoñ iáro valik es házatokba fogadátok enghemet. Rubátlan valik/ es meg ruházátok enghemet. Kor valik/ es hozzám látátok. Tomlóczben valik/ es en hozzám iöuttek. Akkoronn felelnek únekik az iok ezek monduán- Vram mikoroñ láttunk tighedet ehezni/ es itelnel tartottunk tighedet/ avagy fomiañ es innod attunk tenelet? Mikoroñ láttunk kedigleñ tighedet hogy otoñ iáro voltál/ es házunkba forgattunk tighedet avagy mikoroñ láttunk hogy rubátlan voltál/ es megruházтunk tighedet- avagy mikoroñ láttunk tighedet kor vol-

todban/ es az tomlöczben/ es tehozzād lāttunk. Es feleluīn az kirāl ezt monda ūnekiek/ Bizon mondom tūnektek/ valamenie ebben ez io mūuelkedeteket tūttitek eggnek az en kūsdeo atāmfiainak/ ennekem tūttitek. Akkoronn mond azoknak es az kik bal felöl liszнek. Tāuozzatok el entūlem tū atkoztak az örök tūzbe/ melli az ördögnek es az ū angalinak szereztetett. Mert ehezim/ es nem adātok ennekem ennem. Szomiuhozām/ es nem adātok enne kem innom. Vtoīn iāro valik/ es hāzatokba be nem fogadātok engem. Ruhātlan valik/ es meg nem ruhāzātok enghemet. Kor valik/ es tomlöczben valik/ es hozzām nem latātok. Akkoroīn felel nek ūnekis azok es ezt monduaīn. Vram mikoroīn lāttunk tegbedet hog eh voltal/ auag szomu/ auag vtoīn iāro/ auag ruhātlan/ auag sör/ es tomlöczben/ es nem szolgaltunk teneked? Akkoronn felel ū nekiek ezt monduaīn. Bizon mondom tūnektek/ valamenie ebben ez io mūuelkedeteket nem tūttitek eggnek az en kūsdeim közzöl/ ennekem sem tūttitek. Es ezek örök kinra mennek/ az tok kedigleīn

Ez örök eletre.

Huszonhatodik

Resz.

Es mikoronn eluigbezte volna az Jesus mind ez tegbideket/ mond az ū tanituānāinak. Tuggātok hog két nap vtaīn Husit napia lisznek/ es az embernek fia kezbe adatik hog megfeszнtessik. Akkoroīn eggbe gülekezнnek az papoknak feiedelmi/ es

az iráſtudoſ/ es az nipeknek oſmi az papoknak feredelmínek bázá
ba/ ki Zadafaſnak mondatik vala/ es tanárzot tartának hoj az
Jeſuſt álnaſſagual megfognak/ es megölnék/ és ezt mongak va
la/ Ne ez ünnepén/ hog az nipben indulas ne legen. Mikoronn
ſedigleñ az Jeſus Bethaniaban volna az poklos Simonnak há
zaban/ egy aſſonállat ú hozzá mene/ kinek egy pohár draga kenet
vala/ es feire ötte azt úneki ki letelepedett vala. Mikoron ſedig
leñ ezt latnak volna az tanítuánok/ megindulanak mint egy mul
latlan dolgon/ es mondanak. Mire lún ez veſztis? Mert ez fe
netet nagy árron adhattak volna el/ es az ſzegínéknek adhattak vol
na. Mikoronn az Jeſus ezt megertette volna/ monda únekiek
Miért vattok bantaſara ez aſſonállatnak? Mert ió dolgot múel
ſedek en velem. Mert az ſzegínek mindenkoron veletek vadnak
en ſedigleñ nem mindenkoron vagok tú ve eiek. Mert hog ez kene
tet ez aſſonállat az en teſtemre borzáta/ ezt az en eltemetéſemre
tette. Bizon mondom tűnektek/ valaholott predikáltatik ez euan
gelium ez eghiſz világon/ ez es az mit ez en velem tún fihirdette
tik iouendóre az ú nevemnek emlekezetire. Legottan
elmene az papoknak feredelmihez az tizenkettőnek eggik/ ki Ju
das Iſkariotnak neuezteték vala es monda únekiek. Mit akartok
ennekem adni/ es en tűnektek kezetekbe adom azt? És azok elui
ghezek hog harminz ezüſt pinzt adnának úneki. És az úttól
fogua alkolmatoſſagot keres vala/ hog tőzbe adhatna úttet.
Az ünnepnek kedigleñ elſő napián melleñ pogárzakual ilnek vala/
az tanítuánok az Jeſuſhoz iárulanak/ es mondanak úneki/ Holott
akarod hog megkészízük teneked az Puſztí vaczorat ennéd? És
az Jeſus monda. Menneteckel az varoſba egy emberhez/ es f

mon

mongatok ezt ünekl/ Az mester azt monga/ Az en ùdòm közel va
gon/te nalad tißem az Jusiti varzorat az en tanytuanimual. Es
azonfippen tünek az tanytuanok mifippen az Jesus meg hatta va
la ünekiek/ es megfißnyek az Jusiti varzorat. Miforon fediglen
immaran estue lütt volna leteleptedett vala az tizenket tanytuan
ual/ es miforonn azok enninek monda. Bizon mondom tünektek
hog tü közzölletek egy iouendöre kezbe ad enghemet. Es
felette igben megßomoroduan feienkid ezt kezdik mondani/ Vram
en vagok? Es az Jesus feleluin monda. Az ki en velem az keziuek
kemart az talba az/ az ki enghemet iouedöre kezbe ad. Az em
bernek fia bizon az hog elmegen/ mikippen meguagon iruan ù rula
de iay az embernek az kinek altala az embernek fia kezbe adattatik
Jobb volt volna ünekie/ha nem ßületett volna az ember. Feleluin
fediglen az Judas az ki kezbe ada ùtet/ monda. Rabbi/ en vagok?
Monda ünekie. Te mondad. Miforonn fe
diglen enninek kezibe viuk az Jesus az kenyeret/ es miforon halat
adott volna/ megßegyk/ es az ù tanytuaninak ada/ es monda/
Vegitekel/ egyetemeg/ ez az en testem. Az pohart es kezibe
vium miforonn halat adott volna/ ünekiek ada/ ezt monduann/
Agatok ebbol mindnaian. Mert ez az en virem/ mell az uy
testamentumnak vire/ es mell sokakirt ki ontatik bünöknek megbo
czanattara. Mondom kediglen tünektek nem ißom ennek vtana
na ez ßölönek termisiböl az napiglann/ mikoronn az uy termisböl
ißom tü veletek az en atamnak orßagaban. Es miforon ßtem
dicznetet mondottanak volna/ kimenninek az olyfakhat begire.
Legottan monda az Jesus ünekiek. Ù mindnaian megtantorottok
en raytam ez ßel. Mert meguagon iruan. Kluerem iouendöre

az pāßtort / ęs az nāgynak iuhāi ide ę toua ßakadoznak/minek vt tanna kedigleñ felta. nadāndok/ tú elöttetek megek Galileaba. Fe leluenn kedigleñ az Peter monda úneki. Ha mindnáiañ megtān torodnak ęs te raytad/demaga en ſoha meg nem tāntorodom. Monda úneh az Jeſus. Bizoń mondom teneked/ hog ez nęl hā romßor tagadſz meg enghemet tuk ßonal elötte. Monda úneh az Peter. Meg nem tagadlak tighedet/meg ha meg kell halnom ęs ennekem te veled. Azonk ppeń mondānak mind az többi tanituā: uók ęs. Legottań elmene az Jeſus ú velek egh falurſtāba/ mell Geſemanimnak mondatikęs monda az tanituāńoknak. Vlietek le ett arſzigłań miglen elmegek/ęs imādkozom amaz helen. Ęs ú mellę vi vin az Peter/ęs az Zebedeuſnak

ket fiāt/bānatot kezde ßenuednięs nagh fulelemben luiń rettegni ſo ga. Legottań monda az Jeſus úneknek. Szomoru az en lelkem mind halālig ian. Vānatok meg tik/ęs vigāzzatok en velem. Ęs ę miforon onnan egh kurſię elöb ment volua/arſzāsra leburula/ ęs imādkozik vala ezt monduāń. En atām ha lehetſighes bo log ez / legen tauul en tülem ez pohār demaga ne vgy legen mint en akarom hanem mint te. Ęs ez ú tanituāńhoz megtēre/ęs vgy talālā úfot hog alonnānak. Ęs monda az Peternek. Igen nem vigāzhatātok egh oraiglań en velem ? Vigāzzatok/ ęs imādkoz zatok hog ſimtetbe ne iuſſatok. Bizoń az hog az lelek vigāzo āllat/de az teſt nehez ęs erötlen. Ismegleń māſodßor elmene/ ęs imādkozik ezt monduāń. En atām ha el nem tauozhatik en e

tülem

tűlem ez vohār külömbēn/hanem ha meg tuāndom azt/ legen az te akaratod. Es elmene/ es esmeglēn vg talālā űtőt hog alonnā nak/mert meg nehezedett vala az ű szemek. Es űtőt elhaguānn esmeglēn elmene/ es harmadszor es imādkozzek/vgan azon imad ſagnak beſzidit monduān. Legottān az ű tanituānihoz terei es monda únekek. Ām aloggatok immārān es núgoggatok/ imę el kőzelitett az ora/ es az embernek fia az bűnősőknek kezekbe adatik. Kelletek fel mennünk elő/ imę elkőzelitett az ki engemet a kezbe ād. Meg mikoronn ezt mondanā/ imę az Judās ki az tizenket tanituānnak eggik vala/ eliuta/ es ű vele nag sereg nip vala mell sereg nip fel fűzült vala tőrőkuel es fabotokual/ es mell sereg berzāttatott vala az papoknak feiedelmitűl/ es az nipeknek vinitűl. Az kediglenn az ki kezbe agga vala útet- telt ada únekek ezt monducn. Valakit megzokolandok ű az- azt fogiātokmeg. Es legottān az Jesusboz iaruluān monda. Vduozlig Rabbi/ es meg zokolā útet. Es az Jesus monda únek/ Barātom mit iarß e Legottān elő iarulānak/ es kezekuel az Jesust megragadāk/ es b megfogāk útet. Es imę eggik azoknak az kik az Jesusual valānak ki nuntuān az ű kezit-tőrit kiuiu/ es az papoknak feiedelminek ßolgāiāhoz czapa es eluāgā az ű filit. Legottann monda az Jesus únek. Tedd helire az te tőrődet/mert valakik tőrt vißnek māßhoz tőr miatt veßnekel. Tuag azt alitodi hog nem kirhetem mostān az en atāmot/ es többerőt ād en mellem hog nem mint tizenket vālaktott sereg angal volna? Tehāg mikippen telleſcdnekbe az irā sok hog ig kell lenni. Vgan azon oraban monda az Jesus az sereg nipnek. Vg iűtteteki ki en reām mint egg latorra az tű tőrcitek c uel es fabototokual hog engemet megfogiatok: minden napon tű

nālatok úlők vala az templumban tanytuān/ es akkoron meg nezā
fogātok enghemet: Az kediglen mind meg lún hog betellesednē
mik az profetāknak irāsi. Legottān az tanytuānok mind elhagak ú
tet/es elfutānak. Es azok mikoronn megfogtāk volna az Jesust
az Caiafashoz vitek ki az papoknak feiedelme vala/ holott az
irāstudok es/az vinek begültenek vala. Az Peter kediglen tauul
megen vala vtānna/ mind addiglān mignem az papoknak feiedel
minek hāzāhoz iutnaias bemenuin oda az bolgātual ūl vala/ hog
ez dolognak meglātnā vighit. Az papoknak feiedelmi kediglen es
az vinek/es eghiss az tanācz hamis tanu bizonsāgot keresnek pala
az Jesusnak ellene/hog ūtet megölnek/es nem talalnak vala/meg
mikoron sok hamis tanuk iöttenek volna es/ nem talalnak vala.
Al vigre két hamis tanu töue elö es monda. Az monda: Leronk
hatom az istennek templumāt/ es hārom naponn fel ippithetem
azt. Es felelum az papoknak feiedelme monda üneki: Semmit
nem felelsz? Mirt mondanak tanubizonsāgot ezek te ellened?
Jesus kediglen vesteg halgat vala. Es felelum az papoknak fei
edelme monda üneki. Az ö istenre parancsolok teneked hog meg
mongad münekünk/ ha te vag az istennek fia az Christus. Mon
da üneki az Jesus: Te mondad. Demaga mondom tünektek mātul
fogua meglātiātok az embernek fiāt hog az isteni hatalmassāg
nak iobia felöl ül/es elü az égnek ködben. Legottān az papoknak
feiedelme kétfelé szakasztā az ü ruhait/es monda/ Az istennek elle
ne valo szidalmas beszedet szola. Mi szüksigünk vagon meg es tanu
kéllül? Imé mostān hallātok az ü isten ellen valo szidalmas be
széd/ mi lattatik tünektek: Es azok felelvin mondānak: Halale
remi. Legottān az ü arczāiara köpdösnek/es ököllel veri/ es

inkik kediglen arczul vergk/ ezk monduann. Talalo meg gs mond meg munekunk te Christus kirzoda az/ az ki tighedet ute. Az Peter kediglen kun ul vala az kulso palotaban/ gs hozza mene egy polgalo leany gs monda/ Te gs az Galileabeli Jesusual valal. Gs az Peter meg tagada mindeneknek elotte ezt monduann/ Nem tudom mit polasz. Mikoron kediglenn kiment volna az kapu kozbeilata ute mas polgalo leany es monda azoknak az ki ott valanak/ Az gs az Nazarethbeli Jesusual vala. Gs esmeglen nagy eskuel megtagada/ hogy nem esmerte volna az embert. Gs egy keuessy annak utanna u hozza meninek az ki ott allanak vala gs mondanak az Peternek/ Bizonaual te gs azok kozol valo vagy Mert az te tulayd on polasod gs meg ie ent tighedet. Legottan atkozodni gs eskenni kezde/ hogy nem esmerte volna az embert/ gs mindiaraszt tuk pola. Gs megemleke ezek az Peter az Jesusnak mondasarul ki ezt mondotta vala unekie/ Minek elotte az tuk pos na haromszor tagadiz meg enghemet/ gs mikoron kiment volna nagy keseru siraszt tun.

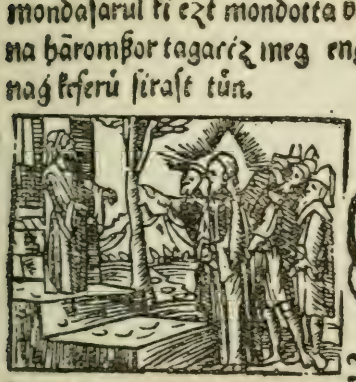

Huszonhetedik rész.

Sororn reggelre ki tetteorak volna/ tanacsot tartanak az Jesusnak ellene minde az papoknak feiedelmi/ gs minde az nepeknek venei/ hogy utet meg olnek/ gs kozuin eluiuek utet/ gs az Pontusbeli Pilatus feiedelemnek kezebe adak utet. Akkoronn latuan az Judas/ az u arulasa/ hogy halalra karhoz

ſarhoztattāk volna útet megbanā titit/ęs bātra vitz az harminczę
ezúſt pinzt azpapoknak feiedelmiknek ezt monduān: Vitkeztem hog
elarultam az ártatlan virt. Ęs azok mondānak. Mit gondolunk
mū velēd te lāſſad. Ęs azharminczę ezúſt pinzt aztemplumban
elhagytā/ęs onnan elfordulaięs mikoron elment volna felakaßtā
magāt. Az papoknak feiedelmi fedigleñ az harminczę ezúſt pinzt
feluuętt ęs ezt mondak/ Nem lehet etnj hog ez pinzeket az Zor
banba vetſūk- mert vir pinz. Tanaczot tartuañ fedig egy fazakas
meſternek földit meguuętt ez pinzekből hog az temetō helc lenne az
vtoñiāroknak. Annakokart hiuattatęk az föld hakal damanak/az
az/virnek földinek mind ez mai napiglañ. Akkoron betellęſedęk az
mi meg vala mondua az Jeremias prophetānak āltala/ki ekkippen
mond. Ęs feluuętt az harminczę ezúſt pinzt az megberzült iſtene
nek diat/ kit megberzültek aroñ vūnek meg az Iſraelnek fiaitul
ęs adāk az pinzt egy fazakas meſternek földinek ārraba/mikippeñ
meg berzę ennekem az or iſten. Az Jeſus fediglenn megāllapęk
az feiedelemnek elōtte/ ęs meg kerdę útet az feiedelem/ęs mon
da. Te vagi az Zidoknak kiralaſ Monda az Jeſus úneki. Te
mondod. Ęs mikoronn vādoltatnęk az papoknak feiedelmitūl/ęs
azvinektūl ſemmit nem felele. Akkoronn monda úneki az Pila
tus. Nem hallodi mell ſok tanubizonſāgot mondanak te ellened?
Ęs nem felele úneki egy beßidire ęs/oly hog az feiedelem felette
ighen elczudālkoznęk. Az ūdnepeñ ſedigleñ ßokott vala az feiede
lem elborzātani az nipnek egy foglot/ valamellet akartanak vol
na. Vala ſedigleñ akkoronn az feiedelemnek egy iteles foglya ki
nek Barabbas vala neve. Annakokart Pilatus egybe gūntę ū
ſōt ęs monda. Melliket akarnatok ez kettō kozōl hog elborzāſam
ūnektek

tűnektek az Barabbást/avagy az Jesust/ki Christusnak nevez tetik? Mert tugga vala hogy irigységből attak volna őtet kezbe. Mikoron az feiedelem itiló székiben ülne/ű hozza bocsáta az ű feleséghe ezt monduan. Semmi dolgod ninczen teneked annaz igaz emberuel/mert en ma álmamban sokat szenuedtem ű iránta. Az papoknak feiedelmi kedigleń/es az vinek tanácsul adák az kőz nipnek hogy az Barabbást kérnekel/az Jesust kedigleń elueszténcsk. Feleluń kedigleń az feiedelem monda únekiek. Melliket akaratok hogy el a bocsássam tűnektek ez kettő kőzől? Es azok mondának. Az Barabbást. Monda únekiek az Pilatus. Mit tegek tehág az Jesusnak ki Christusnak neveztetik? Felelinek úneki mindnáian. Feszítessélkmeg. Az feiedelem kedigleń monda. Maga mi gonoszt tett? Es azok annál inkább kiáltanak vala ezt monduan. Feszítessélkmeg. Mikoron látta volna az Pilatus hogy semmit nem használna hanem inkább az nip felindulna/vizet vón/es megmosá az ű kezeit az nipnek előtte ezt monduan. Ártatlan vagok en ez igaz embernek viriben/ám tű lássátok. Es mind az egh[illegible] Sido nip b felele/es monda/ Az ű vire mű reánk szállon/es az mű fiainkra.

Legottann elborzátá únekiek az Barabbást/oz Jesust kedigleń előssör megostoroztatuán/kezbe adá hogy megfeszítenek. Legottań az feiedelen nek vitezlő nipi fogák az Jesust az itiló kőzban/es ű rea gúntek mind az kőrül allo nipet. Es mikoron le vetkeztettik volna ötet/ű rea adának ruhá szerese szinű felső ruhát. Es tőuisből font koronát tűnek oz ű fejére/es nádat adának az ű

iobb kezibe/ es ezusolltāk vala ütet terdet hanytuān ü elōtte. Es ezt mongāk vala. Vduózlig Bálnak kirāla. Es mikoron ü rea pog dóstenek volna/ az nādat kezekbe vünek-es az ü fēit verik vala/ es mikoron megzusoltāk volna ütet / leuetkeztetek ütet az felsó ruhābol/ es fel öltöztetek ütet az ü ruhāiba/ es elunek ütet hog megfesitsenek. Mikoronn kediglenn kimentenek volna az vāros bol egy Cyrenebeli embert talālānak/ kinek Simon vala neue/ ezt kiserik es hog feluenne az ü kereszt fāiat. Es az helre utānak mellnek Golgeltha vala neue/ azaz/ Fūlaponānak hele/ es epuel megkeuegyitett ecetet abānak üneli inka. Es mikoron megkostolta volna nem akarā meginka. Mīnek vtānna kediglenn megfesitettik volna ütet/ megostozānak az ü ruhāiual/ es rúlat vetinek azokra hog betellesednek az mi megmondatott az prophetānak āltala Megostāl úmagoknak az en ruhāimot/ es az en ruhāmra rúlat vetinek/ es ü leúlum örzik vala ütet. Es az ü felnel felibe vrānn feltiuek emlet itiltik volna halālra. Ez az Jesus az Bálnak kirālab Mikoron ket latrot feszitenek meg ü vele/ egyūt iobb kez felól/ az māsikot balkez felól. Ezek kediglen az lik annan elmulnak vala blasphemazzāk vala ütet/ es az ü fenelet ingatāk vala/ es ezt mondāk vala. Te vagy amaz az ki lerontod vala az templumot/ es harom naponn felipptēd vala/ Szabadits meg temagadat ha fia vagy az istennek āllī le az keresztfārul. Azonkippēn az papoknak fetvelnic es ezukolvān az irāstudokual es az vinekuel ezt mondāk e-

vala

vala. Egebeket meg szabadított, és únmagát nem szabadíthatta meg. Ha ú az Izráelnek királya szállonic mostan az keresztfárul, és higyünk úneki. Az istenben bizott, szabadíczameg monstan útet ha kedvelí útet. Mert azt mondá, hogy fia ú az istennek. Az latrok is az liket ú vele meg feszítettenek vala vgan azont hánnák vala szemire. Hat orátul fogua kedigleñ nagy sötétség lún mind ez egbiss földön mind kilencz oráiglan, és kilencz ora felé kiálta az Jesus nagy fonal, és ezt mondá. Éli éli lama szabachta ni, az ő az, Én istenem, en istenem mire hagál el engemet? Nálik kedigleñ azok közzül két ott állanak vala miseroñ hallották volna mondának. Az Illyet hýa ez. És egy azok közzül elfutuán miseroñ spongiat vitt volna ecztbe, és ezzeturi betöltötte volna, egy nádba feltuz, és úneki agga vala hogy innyék. Az tóbi kedigleñ ezt monda vala. Hadd lássuk ha elú az Illyes hogy útet meg szabadícza. Az Jesus kedigleñ miseroñ ismeglenn nagy fel fonal kiáltott volna az ú lelkit kiborzátá. És ime az templumnak viorlája két részre szakada az felsö résztül fogua mind az alsó részeiglenn, és az föld megrendula, és az kösziklák megszakadozának, és az koporsók megnyilának, és sent emberekenek sok teste tamada fel. Kik az halálban elnyugottanak vala, és kijövének az koporsókból, és az Jesusnak feltámadásának vtánna az sent városba mennenek, és ott sokaknak megjelenenek. Az százados vitez kedigleñ és az ú nyi kik az Jesust örzik vala miseronn láttak volna az föld indulást, és mind azokat az mimemű dolgok lúttenek vala, igben megfélemlinek, és ezt mondák. Bizonnual fia volt ez az istennek. Vala kedigleñ ott sok asszonyallat kik tauul nizik vala ezeket, mell asszonyállatok az Jesus vtánn úttenek vala Galileatul fogua, és úneki

ſolgálatot tűttenek vala-mell aſſoniallatoknak kőzötte vala az Maria Magdalena/ ęs az Maria az Jakabnak annia/ ęs az Joſeſnek annai/ ęs az Zebedeuſnak fiainak annia. Mikoron kedigkęnęſtue lűtt volna/eliőue egy kazdag ember Arimathea newű vā roſbeli- kinek Joſef vala newe mell Joſef ęs az Jeſuſnak tanytuā nia vala. Ez az Pilatuſhoz mene/ęs megkire az Jeſuſnak teſtit. Legottann az Pilatus paranczola hog az teſtet megadnāk. Es mikoron leuűtte volna az Joſef az teſtet tiſta ſolczba betakarā azt/ęs az ű koporſoraba helheztete/ mellet kűſziklābol vāgott vala ki/ęs az koporſonak anyaiara nagy kőuet fordyta fel/ ęs elmene onnan. Ott vala kediglenn az Maria Magdalena/ęs az māſodik Maria kik az koporſonak ellenibe űlnek vala.

Māſod naponn kediglen- mell kőuetkezik az paraſceue napia vtān az Pilatuſhoz gűlinek az papoknak feiedelmi- ęs az fariſeuſok/ ęs mondānak ůneki. Vram megemlekezűnk rula hog amaz czalard meg iltiben ezt monda/ Harmad napnak vtānna feltāmadok/ annakokart paranczoll hog az koporſo őrizet alatt legen az harmad napigian/ hog valamikoron el ne lűtenek az ű tanytuāi/ ęs el ne orozzāk ůtet/ęs az kőznipnek ezt ne mongāk. Feltāmadote halottaibol. Mert az vtolſo tueſebbis gonoßabb lißen az elſőnek. Monda ůneklek az Pilatus. Vadnak tűnektek őrizetre valo vitezitek/ menńetekel/ęs eröſitczitek meg őrizetuel az mint iobbann tuggātok. Azok kediglenn elmenenek/ ęs megeröſitek az koporſot az őrzőkuel/ ęs az kőuet megegezek.

Buſo

Husszonnolczadik rész.

Az sombat estue kedigleñ mell estue az ûdnepnek eggik napiára virrad / elmene az Maria Magdalena / es az második Maria hog meglátnák az koporsot. Es ime nag föld a indulás lún. Mert az or istennek angala mennorszagbol le szálla es az koporsohoz menuin az anyarul az követ le fordíta es ranta ûl vala. Az û tekintete kedieglenn ollian vala mint egg villámas / es az û ruhaia oll fejr vala mint egg ho. Az örzök kedigleñ az angaltul valo filtetben meg rettemnek · es ollatinok lúnek mint az holtak. Feleluin kedigleñ az angal monda az asszonállatoknak. Ne filletek tú / mert tudom en hog az megfeszült Jesust keresitek Ninczen itt mert fel támadott / mikippen meg monda. Jöueteket lássátok meg az helt / holott helheztettik volt az or istent. Es hamar elmenuin monjátok meg az û tanituánnak hog halottai bol feltámadott / es ime elöttetek megen Galileaba / ott útet meg láttátok. Ime meg mondám tünektek. Es hamar ságual az koporsotul eltê ruin filelemuel / es nag örömuel sietnek vala hog hirre tehetnek az û tanituánnak. Mikoronn kedigleñ elmentenek volna hog hirre tennek az û tanituánnak / ime az Jesus eleikbe mene es monda. Bikelg tünektek. Azok kedigleñ û hozzá járulának / es az û labaihoz esnek / es imádák útet. Legottan monda az Jesus ünekiek. Ne filletek / menjetekel / es hirdessitek meg az en atámfiainak / hog Galileaba menjenek / es ott engemet meg látnak.

Az iñ mikor

Mikoron kediglen azok elmentenek volna, imę az orzók kozzól ki
ȷȷek az varosba meninek, es mindeneket meg beȷȷillinek az papoknak
fęedelminek az mellek tortintenek vala. Es mikoron eggbegultenek
volna az vinekuel, es tanarzot tartottonak volna, sok pinzt adanak
az orzó ditezeknek ezt monduan. Mongatok azt hog ű tanitę
uan ůttenek volt el irzala, es azok oroztakel mikoron tů elalus
tatok volna. Es ha ez dolgot az fiedelem meg hallanga-
mů rea
bunul útet hog ezt el hisi, es azt tisstul hog semmi fulelmetek nem
lissen ebből. Azok kediglen mikoron az pinzt elůttek volna, akkip a
pen tůnek mutippen ůlot rea tanitottak vala. Es ez beȷȷid hurbe
ast li az Bidok kozott mind ez mai napiglan. Az tizenngg tanit
uan kediglen Galileaba mene az begre bolott az Jesus bele
hagott vala únekek. Es mikoron sattak volna ůtet, imadak útet.
Mikit kediglen letelkedinek ű benne. Es ű hozzatok taruluan az
Jesus bola únchek ezt monduan. Minden hatalom ennekem
adattatott az menben, es az foldon. Annakokaert menitek el
minden nipekt tanitzatok megkerstcduin útot az atanak,
es az funak, es az sent lilekne! nevebe, tanituan
útot hog megtartzanak mindeneket, az melle
ket en tůnektek parantzoltam, Es ime
en ű veletek vagok minden napok
ig ban mind vilag vigherendglen.

Ezen Matthe trasa sertnt vala Euan
gelium nak vigye.

Ezen I.

Szent Márkus dese mellet Szent Jeronymus áll meg.

Márkus euangeliſta is Peternek tanituánia volá-
ual egyetemben talmárzá/ roſſz Euangeliumot irá/azon
okáért mint az Peternek beſzédéből hallotta volná
irattatuá ezt Romaban az akaſiakkal. Mellyet
euangeliumnak dráſágát miſzerint az Peter meg
hallotta volna/ wá hagá/ ez egyházbeli keresztén nipnek is adá
ánon hatalmánál fogá olwaſnál. Miképpen Szent Kelemen irta az
ő könyuei hatodik rſzében/ mellyek könyuek ez neuet atta Hypotypo-
ſeon. Az Papias ez az Jeruſalemi püſpök emlekezetet tiſzen ez
Márkusrul. Az Peter ez az ő elſő leueliben az Babylonnal ne
uezete alatt titkol irá Rómát értette. Kéſőn C vá
ſ mend Szémeket áz egyházbeli keresztén nip/ mell Babylonban

vagon / ẽs mell az tũ iſtentül valo ſzãlaſtãſtokban nẽkẽ / ẽs az Markus az en fiam. Annakokãrt ũ hozzã vãn az evangeliumot mellet ũ ert valã Egyptumba menẽ ẽs mindenekñek elõtte az Chriſtuſnak hũtet Alexandriaban hirdetumn / egghãzbeli keresztẽn nipet szerze / mell napnak oll nagh lũn az ũ keresztẽn hũtben valo tudomãna ẽs iletinek tiſztaſaga hog az Chriſtuſnak mindenkoron vãnt kiſzerintẽne az ũ pildãzãra ẽlm. Meg hala kedigienn az Nero birodalmãnak nolzadik eztendeben / ẽs Alexandriaban temettetẽk el.

Kinek helibe Anianus
ſouetkezẽk.

Euangelium

Szent Marcus

irasa szerint.

Első rsz.

Jesus Christusnak az Istennek fianak Euangeliomanak kezdete/ mikeppen az prophetaknal meg vagon iruan. Ime en elbocsatom az en követemet az te semilednek elötted/ ki megszerzi te elöttedet az te vtadot. Az pusztaban kialtonak szava ez. Tegitek hogi kiszlegen az ur istennek uta. Tegitek hogi egenesek leszenek az ü ösvenei. Kereszтel vala az Janos az pusztaban/ es predikalla vala az istennek megbocsatasanak kereszтsighitbünöknek megbocsanattara. Es ki megen vala ü hozza egesz az Judeorszagnak tartomanya/

ęs̄ az Jerusalemb̄liek/ęs meg kereßtelkednek uala ũtũle minden̄
ian̄ az iordannak folo uizben/ęs meg uallak uala az ũ bũnõkõt.
Az Janosnak kedigleñ õltõzeti teuenek szõrbõl uala/ęs az derekan̄
ãltal õueczett uala bũr õuecz õuel/ęs sasztkaual il uala/ęs erdei mĩ-
zuel/ęs predikal uala ezt monduan̄. Elũ en utannam amaz-az
ki emnalamnãl erõsb/kinek hog leesum̄ meg oggam saruinak kõtõ
elęg erre nem uagok. Bizon az hog en uizuel kereßtelnek tũtõkõt/
Az kedigleñ ßent lilekuel kereßtel iõuendõre tũtõkõt. Es lũn ez az
ũdõkben/el ioue Jesus Galileanak tartomañãban ualo Nazarethõl a
ęs meg kereßtelkedęt Janostul az Jordanban. Es legottan mikoron̄
fimenne az uizbõl/lãtã az menneket ket felę hasadni ęs az ßent
lilek ki tent mint egy nõstũ galambot felũl ũreã leßãllani. Es
ez hozat lũn az mennekbõl. Teuag az en ßerelmes fiam liben iolip
pen kedwem telęt. Es az ßent lilek legottan az puszt̄aba kißeritę ũtet
menni. Es lũn ott az pusztaban neguen napiglan̄ ęs kisirtetik uala az
satanual/ęs az uadak kõzõtt uala ottęs az angalok pogãlnak uala ũne
ki. Minek utanna kediglen̄ meg fogtak uolna Janost. Galileaba me
ne Jesus predikaluan̄ az istennek orßãgãnak euangeliomãt/ki ezt mon
ga uala. Betõlt az idõ rakon kõzel uagon az istennek orßãga. Meg
ket eßetekbe magatokat/ęs iobbñ-zãtokmeg az tũ iletetekct-ęs hig-
gietek az euangeliumnak. Mikoron kediglen̄ az Galileanak tenghere
mellett iãrna lãtã az Simont ęs az Andrãst az ũ attafiat hog halo
kot uetnienek az tengherbe mert halãszok uolanak/ęs monda Jesus
ũnekiek. Jõuetek en utannam/ęs ezt tißem hog emberekct halãsz-a-
tok. Es legottan az ũ hatoiokot el haguan̄ ũ utanna meninek. Es
mikoron onnan egy keuessę touãbb mentenek uolna/ lãtã az Jakab
bot/az Zebedeusnak fiãt/es az Janost az ũ attafiãt/kik ũk ęs az ẽ

hayokban

hatoban kötözik vala az ú halaiokot/ és legottan el hiuá ükot/ és azok az ú attokot Zebedeust el haguán az hatoban az bireset ucl/ ú vtanna menének. És be menének Kapernaumba/ és legottan az/ Sombatnak ünnepiben bemene az Sinagogaba és tanituala/ és ezudalkoznak vala az ú tudománán. Mert tanitta vala azokot mint kinek hatalma volna/ és nem akkippen mint az irastudok. És vala az ú Sinagogaiokban eggember ki az pokolbeli ördögnek miatta meg kötelestetett vala/ és nagi kialtasual ezt mondá. Ah te Nazarethbeli Jesus mit volgunk vagon münkünk te velled? Azirt üttelt hogi münkot el vesess. Tudlak tighedet ki vagi. Mert kizonáual az istennek amaz nagi szente vagi. És meg fedé ütet az Jesus/ és monda. Nimuli meg/ és menni ki ez emberbol. És mikoron ezenkid eltörte volna az embert az ferteimes szellet/ nagi fel szoual kialta/ és kimene ú belole. És mindenek elezudalkozának/ ugi hogi ú kozottol kerdeszlednek vala/ és ezt mondák vala. Mi dolog ez? Mi ez oda uy tudomani ez? mert hatalmasságaual meg az ferteimes szelleknek és paranczol/ és engednek ünnekiterede kediglen az/ ú hire legottan Galileanak minden kozei vala tartomániban. minden felol/ És legottan az sinagogabol kimenuin az Simonnak/ és Andrasnak hazába menének Jakabual és Janosual. Az Simonnak kedig'en felesigbe felbit vala/ kit hidegh lel vala/ És legottan solának Jesusnak ú felole/ és ú hozza menek/ és kezinek fogua fel emelé ütet és legottan el hagá ütet az hideg lelisnek betegsighe/ és solgál vala ünekiek. Mikoron kedig'en estue volna/ és az nap elmult volna mindenekei ú hozzá uisnek vala kik nehezen vualanak/ és azokot és kik ördögtül götretnek vala. És mind az eghi'ß város az ajtora gülé vala. és sokakot meg gogyta kiknek külömb külömb

Sanb betegſignek miatta gonoſul vala volgok. Es ſok ördögökot ůz
uala. ki/ es nem hagga vala ſolmi az ördögökot/ hogymiuel ůtet
eſmęnk uala. Es o riguel fel kelum mikoron męg nag ſötit uol-
na kimene az Jeſus/ es egy puſta helre mene/ es ott imadkozik
vala/ es vtanna mene ůneki az Simon es az ſik ů vele valanak. Es
mikoron meg talaltak volna ůtet mondanak ůneki. Mindenek ti
keresnek. Es monda ůnekiek mennünk imez közel valo vas
roſkaua hog ott es predikallak. Mert azert iouth. Es predikall
vala az ů Sinagogaiokban/ eghiſſ Galileaban/ es ördögökot ůz ki
vala Es ů hozza mene egy poklos ki könörgue ůneki/ es labaihoz
esik/ es monda ůneki. Ha akarſz meg tiſztithatz engemet.
Az Jeſus kediglen könörule ů ranta/ es kezit ki nyuituan/ illetę ůtet/
es monda ůneki. Akarlak/ megtiſztull/ es mikoron ezt mondotta
volna legottan eltauozek ůrula az poklossag/ es meg tiſztula/ es
megſenyuan ůtet/ legottan kiborzata ůtet/ es monda ůneki. Meg
lassad hog valakinek valamit ne mond. De menyel mutaſd meg
te magadet az papnak. Es viddfel az aandikokot az te tiſztula-
sodirt/ melleket Moiſes paranczolt vinni az papoknak az ů tanu-
bizonsag titelekirt. Es az poklos kimenuen sokat foga predikalni/
es ůluan kezdę hirdetni az beſidet az uarosban vg hog az Jeſus im-
maran az varoſba ůluan be nem
mehetne/ hanem puſta helekben kun ůl va
la/ es ů hozza mennek vala mindeg
felől.

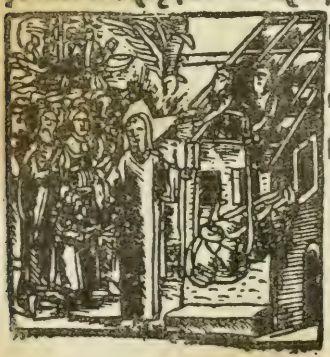

Masodik

rész.

Es estreglen kemene Ka-
pernaumba egy nihan nap-

nak otanna/es meghallák hog. az bázban volna/es legottan nag
sokan gúlmek. ú hozzá/annira hog ummáran az aytohoz közel valo
helekre sem ferunek/es predikalla vala únekik az istennek beszédit
es ú hozzá merunek hik egg embert vissnek vala lnek az ú mai az
ú helerül elindultanak vala/es meg szalattanak vala/kit nag ember
visel vala/es mukoron az rupnek sokasagatul ú hozzá nem iut hat
nának/meg szának az báznak fedelit az. melli bázban vala/es az
háznak felit meg szakasztuan kötelekén borzátak ala az ágat az melli
ben az kor ember feksik vala. Mikoron kediglen látta volna az Je
sus azoknak bátorsót monda az kornak. Fiam megborzattassanak te
neked az te bünéid. Valanak kediglen ott nikik az irastudoknak
közzöle/kik ott ülnek vala/es kik ezt gondollák vala az ú szívek
ben. Mirt szol ez ekkippen isten ellen valo szidalmas beszédeket? Kiz
da borzathatta meg az embernek bünit egyedul nem czak az isten.
Es legottan mikoron meg esmérte volna az Jesus az ú lelkiben
hog ekkippen gondolkodnának ú magokban / monda únek
ek. Mire gondolkatok ezeket az tú szívetekben? Ez ketto közzül
melliket könnyebb mondani ez kor embernek/ezt/meg borzáttas
nak teneked az te bünéid/avagy ezt mondani kell fel/es veddfel az te
viselo szekeredet/es iarjál. Hog kediglen meg tuggatok hog az embernek
fiának hatalma vagon ez földön az embereknek bünit megborzá
ni. Monda az kor embernek. Tenekel mondom. Kell fel/es veddfel
az te viselo szekeredet/es menjel az te házadhoz. Es legottan fel
kele/es viselo szekit felemeluén kimene / mindeneknek láttára/ annira
hog mind elczudálkozának/es dicsérék az istent ezt mond
ván. Soha illen dolgot nem láttunk. Es kimene esmeglén az ten
ger szerre/es ú hozzá megen vala az sereg nep/es tanitá vala úket/
úlés

ákot. Es miſorón mentiben elmuſnek az Jeſus ſára az Leuk az Alfeuſnak fiát ki az fukarok aſztalánál úl vala/es monda úneki. Jún en vtannam. Es az felkelun ú vtanna mene. Es lún az miſorón letelepedett volna az ú házaban minb az fukarok/es minb az búnóſók egetembe ſokán le telepettenek vala az Jeſuſual es az ú tanytuánival. Mert ſokán valanak kik útet kóuettik vala. Es miſorón az iraſ tudok/es fariſeuſok lattak volna útet hog az fukarokual/es az búnóſókuel ennek ezt mongák vala az ú tanytuánaknak. Mikolog ez hog az fukarokual/es az búnóſókuel iſik/es iſik. A Ezt haluán az Jeſus monda úneknek. Ninczen ſzükſighek az egheſſigheli emberrnek az oruos meſterre hanem azoknak az kik koſzok liuin nehezen vadnak. Nem azért úttem hog azokot hyam az igaznek meg iobbnac tárra az kik oknak ú iſik magokot/hanem azokot az kik búnóſoknek. Es az Janoſnak/es az farſeuſoknak tanytuán búntólnek vala/el menuen annakokart/es mondának úneki. Mért hog az Janoſnak/es az farſeuſoknak tanytuán búntólnek az te tanytuánid ſzigleñ nem búntólnek? Es monda úneknek az Jeſus/ Búntólhetnek az menekezói ágas bágnak fiai/mell ben az vólegbin ú velek vagon? vala mert/zigleñ ú velek vagon az vólegbin nem búntólhetnik. Eluánek ſzigleñ az napok miſorón eluitetik ú túlók az vólegin/es akkoron az údóben búntólni fognak. Senki az oruhához feſtetlen vn poſzto foltot nem varr/ha kúlómben ezelekedik/ az o ruhának nem agga meg az ú hozzá illendő toldalikat/es az ſakadas illelemb fog lenni. Es senki nem tólt muſtbórt az tomlókbe. Mert ha kúlómben ezelekedik az muſt bor meg ſakaſzta azo tomlókot/es az bor ki iár/es az tomlók eſzlőeßnek. De inkább az muſt bort/vy tomlókbe kell tóltenu. Es történek ez

i hog

hog egy szombat napon vetemin között menne/es kezdek az ú tæ
nyuam az vt között az vetemineknek kalaßit szaggatni/es az far
sesok mondanak vala únek. Imç mynt szelekednek szombat napon
ill dolgot mell nem enghettetik: Es Jesus monda únekiek. Soha
nem olvaßátok mit tütt ligen Dauid mikoron szükségbe volna/
es ehezne mind úmaga/es mind az ú nipi? Mimodonn bemene
ligen az istennek házába az papoknak feiedelmenek az Abiathárnak
feiedelemségbenek ideiben/es mimodon ott meg ütte ligen az clóra
kott kenyerket/melleket nem szabad megenni egébnek ha nem ezak
az papoknak/es mimodon adott ligen az kenyerekben az ú nipinek
es? Es ezt monda vala únekiek. Az emberet szeretetett az
szombat nap/nem az ember az szombat napert. Annakokáert az
embernek fia ura meg az szombat napnak es.

Harmadik rész

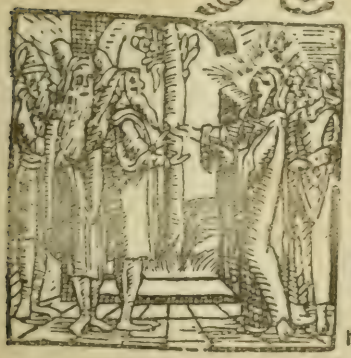

Es bemene esmeglen az Si
nagogabaies vala ott egy ember kinek
keze megaßott vala/es ú vtanna oralkodnak vala ha az szombat
napon meg gyógyitana útet/hogy be vadolnák útet. Es monda az
embernek az kinek keze meg aßott vala. Kelly fel ez nipesnek közibe

Es

Es monda ũ nekiek. Inkább illik ualakiuel ſombat napon iot tenni-hogy nem mint gonoſſt tenni? Inkább illik az lelket megh tartani/hogy nem mint megh ölni? Es azok veſzteg halgatnak vala. Es mikoron haragoſſagual minden felől elniſzte volna ũkot/azũ ſüketnek hallana azon bánkoduan/monda az embernek. Nyuzzki az te kezedet/es kinyuta/es megippüle az ũ keze mint az maſik. Mikoron kedig ſenki mentenek volna az phariſeuſok / legottan az Herodes nipiuel tanáczot tartanak vala ũ ellene-hogy ũtet elveſztenek. Az Jeſus kedviglen az ũ tanytuánnual félfelé mene az tengerre. Es felletle nagy ſokaſág követé ũtet Galileabol/es Sidoorſagbol/es Jeruſalembol es Idumeabol/es Jordan vize elue valo tartomanokbol/es kik Tirus hoz/es Sidonhoz nem meſſze lakoznak vala/melly ſokaſág nagy banne veli embereket tiſzen vala. Kik mikoron meg hallottak volna azokat az melleket mücſkedik vala/ũ hozzá meninek. Es parancsola az Jeſus az ũ tanytuánnak/ hogy az ſeregnec ne ſértenek. Mert ſokakot gogyitott vala meg/annira hogy ũ rea omolnak vala; vala menin betegſigben gotrödnek vala/hogy ũtet illetnek. Es mikoron láttak volna ũtet az ördögök leeſnek vala ũ elötte/es kialtanak vala ezt monduan. Te vagy az fia az iſtennek. Es felette igen feniti vala ũkot hogy ũtet meg ne telentenek ki legen. Es fel mene egy hegre/es ũ hozzá hiuá az kiket ũ akara/es ũ hozza meninek. Es ũ közzölök tizen kettöt valaſztá hogy ũ vele lenninek/es hogy predikalnu ki borzátna ũkot/es hogy hatalmok volna betegſigheket gyogyitani/es ördögökot üzni. Es az Simonnak Peter nevet ada. Es az tizenkettö közzé ſámſála az Jakabot / az Zebedeuſnak fiat/es az Janoſt/az Jakabnak atkafiat/es Boanergeſ nevet ada.

ũnek-

inekiek/melli neuenek magarsāga ez/mennyorgbesnek fiai. Es az Andraſt/es az Filepet/es az Bertalant/es az Mathet/es az Thamaſt/es az Jakabot az Alfeusnak fiat/es az Thadeuſt/es az Simont ki Cananea nevū tartomanbol valo vala/es az Iſkariot Judaſt/ki el es arula ūtet. Es bāzba menuek/es eſmeg len eggbe gūle az ſereg nip ug bog ingen ſem ehetnek ū tūlōk Es mikoron meg hallottak volna azok az kik ū bozza tartoznak vala/ki menuek bog ūtet meg fognak. Mert ezt mongāk vala. El vesa sett ese. Es az iraſtudek es/kik Jeruſalembōl ala mentenek vala/ ezt mongāk vala. Belzebub vagon ū benne. Es az ordōgōknek feie delmunek āltala ūzi ki az ordōgōkot. Es az nipet ū bozzā bīnāk/ha ſenlatos beſēd ſerint ezt menga vala ūnekik. Eggé Satan az maga Satant mikippen ūzheti ki? Es ha egg orſāg ūmaga ellen meg hasonlik/meg nem maradhat az orſāg/es ha egg haz ūmaga ellen meg hasonlik/meg nem maradhat/es ha az Satan ūmaga ellen fel tāmadott/es meg hasonlott/meg nem maradhat/hanem vigbe vegon. Senki az erōſnek draga edinit az ū hāzāba bemenuīn/el nem predalhatta/hanem ha elōſōr az erōſſet meg kōtōzendi/es akkoron predalhatta el hāzabeli marhāiāt. Bizon mondom tūnekiek/az embereknek fiainak minden būnei/es ſidalmas beſēdi meg borzāttatnak/mellekuel ſidalmaſſāgot tūttenek. De valaki ſidalmas beſēdet mondānd az ſent lilek ellen/borzānatra ninczen mind orōkke. De orōk karhozatra kōteleſitetik/mert azt mongāk vala. Fertelmes ſellet vagon ū benne. Es elmene az ū ania/es az ū attafiai/es ūk kūn āluuān ū bozzā borzātānak bog ūtet ki bīnak. Es az ſereg nip ū bozzā kōzel ūl vala/ Es mondānak ūnek. Imē az te anad/es az te arād fiai ott kūn keresnek

O tiqbedet.

ſighetet. Es felele únekiek ezt monduān. Mell az én aſām/es mellek az en aſāmſiai! Es mikoron kórúl mind el nizett volna/es latta volna az ú tanýtuānit hog ú kórülle úlninek monda. Imę ez az en aſām/es imę ezek az en aſamſiai. Mert valaki az ſtennek akaratāt tißi/ez ennekem aſāmſia-es hugom/es aſām.

Megedik riß

Es eſmeglen kezde tanýtany az tengher mellett/es ſok sereg nip gúle ú hozzā ug hog be kelletek úneki az hamba mennizes az tengheren az haroban úl vala/es mind az eghßß sereg nip az tengher mellet az földön vala- es tanýta vala úkót haſonlatos beßid ßerint nag ſokaſra/es ezt monga vala úneki az ú tudomānābol. Halgaſſātok meg. Imę az mag vető ember kimegen vala magvetni-es tórtinek ez az maguetis közben. Nimelk mag az vt felen eſek/es az êghi madarak el meninek/es meg tuzk az magot. Nimelk kediglen kúßiklās helre eſek/holott bú ſölde nem vala-es hamar kikele hogmiuel mikk ſölde nem volna. Mikoron kediglen az nap feltāmadott volna az napnal hevoſighinek matta megſüle/es hogmiuel gúkere nem volna meg aßa. Es nimelk mag az tóuiſſeknek közibe eſek-es fel nóuek az tóuiſſek- es meg fontāk az magot/es termiſuel haßnot nem ada. Es nimelk mag io földbe eſek-es kikele-es fel nóue/es haßnok ada/ f

nimelk

nimell mag hermincz annít: ād vala / es nimell hatuan annít / es nimell ſāz annút. Es ezt monda vala únekiek az ſmek file vagon az hallaſra / meg halgaſſa. Mikoron kedigleñ / egedûl kezdett volna lenni / meg kerdẽ útet az haſonlatos beſidrûl azok az kik ú körülle valānak az tizenkét tanituanokual egetembe / es monda únekek. Tűnektek megadattatott eſmernetek az iſtennek orſagānak titokdolgat / azoknak kedigleñ kik kûlûl vadnak haſonlatos beſid ſerint liſnek mindenek. Hog lātuan lāſſāk / es re nizzik / a es haluan hāllak / es ne erezik. hog valaha meg ne teritnek / es meg ne borzattaſſanak únekiek az ú bünök. Es monda únekiek. Nem tudgatok / ez haſonlatos beſidet? ha ezt nem ertitek mikeppen erthetitek meg minden haſonlatos beſideket? Az magueto iſteni beſidet hint / imezek kedigleñ azok kiknek közzöllök nikik az ut feleñ mondatnak lenni / holott az beſid elhintetik. Es mikoron hallangāk ſegottan elû az Satan / es eluiſi az igit az melly be hintetett volt az ú szivökbe. Es azonkeppen vadnak nikik-kik kûſikläs helre vetik az magot / kik mikoron hallangāk az iſteni beſidet / ſegottan örömuel fogaggāk / es nincz en ûbennek gûker / de ezak egi ideiglen valok. Annakutanna mikoron haborgatas es üldözis tāmad az beſidirt / ſegottan meg bāntatnak es nikil vadnak kik az tüskeſek be vetik az magot / ezek azok az kik halgattāk az iſteni beſidet / es ez vilāgbi dolgokrul valo ſorgalmatoſſagok / es kazdagſāgoknak czalartſāga / es egéb ez vilagbi dolgoknak kiuanſaghi be mennek / es meg fontāk az iſteni beſidet / es haſontalan liſen. Es vadnak nikik / kik io földbe vûttik be az maget kik hallāk az igit / es be vetik / es gömölczöt teremtnek ug hog nimell mag hermincz annít aggon / nimell hatuan annít / nimell ſāz annut. Es mond

vala ůnekiek / Nemde azért gúnyolá meg az fáradnekiet hogy az többól ala tegik auagy az ágy alat nem azért inkább hog az vilag tartora tegik? Mert semmi oll el reytett dolog ninczen melliet ki ne kellen telentenj/ es semmi dolog nem volt elrekeltuen ezek okiert hanem hog megválatkozzik. Ha kinek file vagon az halaſra fol: gaſſa meg/ es ezt monga vala ůnekiek. Meg laſſatok mit halgat tok. Valami murikuel mirtek egebetnek/ azonual murnak tünektek/ es többre több adatik hozzá tünektek kikhalgattatok. mert az kinek quandika vagon az ſtentől kiuel il annak többre több adatik/ es az ki nek ninczen az mi vagon az es eluittetik ů tüle. E ezt monga vala. Akkippen vagon az ſtennek orſzága/ mint ha mell ember földbe ma got veſſen/ es elaloggik/ es az ember fel kellen nyel/ es napual/ es az vetemin homollon / es nagon fel neuekeggik/ akkoron mikoron az magueto ember ingen nem tugga. Mert az föld únkinn elóſſór fúrt teremt/ annak utanna buza feiet/ annak utanna az buza fúben teliek buzat. Mikoron kediglen buzat teremt/ legottan ſarloiaual bele me gen mert el iútt az aratáſnak ideie. Ezt es monga vala. Mihez haſonlik az ſtennek orſzágát/ auagy minemú hozzá e illendó állathoz veſſúk azt. Olian mint az muſtar mag melly mik roon az földbe bruettetik minden vetemin magoknál kiſſebb/ melliek az földönn vadnak es mikoron el vetik fel nó / es minden kerti ve temínéknél nagubb liſen / es nagy ágakot neuel: vg hog az égbi mada rak az ů árnika alatt fiſket gúnyheſſenek E eſok ideu haſonlatos be ſidekuel ſol vala únekiek ſtemi beſidet akkippen mikeppen meg hal: gathatták vala. Nilda beſidnelkúl kediglen nem ſol vala únekiek. Az tanituanoknak kediglen kúlón mindenknek értelmit agga vala/ es monda únekiek azon napon mikoron immáran eſtue lútt volna. E

Menyünk

Mennünk az tengernek tulsó partára . És mikoron az nyereſ
ſereghit elhatta volna ű hozzaiok viuſt ütet azonkuppen ammint
az hajoban vala. Valának ennek felette több hajorzſak ſa ű velek
ſa ſelnek nagy veſſe tamada / ſa az hajora ſebeſſeguel omol vala /
ugy hogy immaran az hajo meg telik vala . És az Jesus az hajo-
nak utolso reſzben vala / ſa egy fualon aluſik vala / ſa felköltek
ütet / ſa mondanak ünek . Mester nem gondolſz ü vele hogy el veſ
ſünk ? És mikoron felſerkentették volna meg kedet / ſa
a monda az tengernek . Ly veſſtegigben-rzendeſſül meg / ſa
meg ſünek az ſél ſa nagy rzendeſſig lön / ſa monda ünetlek . Mire
ſültök ennyre ? honnan vagyon hogy bizodalmatok ninczen ? ſa igyen
megh iemlenek / ſa ű közöt ezt mongat vala . Vallon ſuzoda ez /
ennek mind az ſél / ſa mind az tengher enged ünek

Stódik rész.

És mikoron az tengeren al
tal mentenek volna az Ga
darabelinek tartomanaba meninek . És mikoron ű az hajobol ki
menni volna / legottan elejbe mene egy ember az halottaknak kopor
soibol / ki az ördögtül meg kötelesztetett vala / ki az halottaknak
koporsoiban lakozik vala , És senki nem kötözteti vala meg

ũtet lanczokual ꝑs / Annakokairt ꝓog mikoron gakorta bikokual / ꝑs lanczokual meg kötöztetett volna / el ꝓakadoznak vala ũ rula az lanczok / ꝑs az bikok aprora romlanak vala / ꝑs senki ũtet ꝓelöl: dȩ nem tehetȩ vala. Ꝑs mindenkoron mind ñel-ẽ mind napual az hegeken / ꝑs az kopolsokban vala / ꝑs ott kialt vala / ꝑs úmagat kövekuel ꝓagatta vala. Mikoron kediglen látta volna az Jesust ta uul elẽbe folamek / ꝑs imadã ũtet / ꝑs nagy fel ꝓoual kialtuan mon da. Mi dolgom vagon ennekem te veled Jesus felsighes ſtennek fiak Paranczolok teneked az iſtenre ꝓogy ne gö: d ȍry enghemet. Mert azt monꝺa vala úneki. Te fertelmes ꝓellet menni ki ez emberből / Ꝑs kerdi vala az ördögöt / hirzoda teneked nevod / felele ꝑs ezt mondã úneki Ennekem ſereg nevem / mert ſokan vagunk Ꝑs felette ighen kiri vala ũtet ꝓogy az tartomannak külülle ki ne borzãtna ũtet. Vala kediglen ott az hegeknél nag nãy diſ no / mell iſikuala / ꝑs kirik vala ũtet mind az ördögök / ezt mond nãn / borzaſſ az diſnokba münkot ꝓog belenk mennünk. Ꝑs az Je: ſus legottan meg enghedȩ úneki. Ꝑs mikoron kimentenek volna az fertelmes ꝓelletek az emberből / az diſnokba meninek Ꝑs az nãy ẽ diſno az meredeken el az tengerbe vitetek. Valanak kediglen az diſnok oll mint ket ezeren / ꝑs meg fulãnak / ꝑs az tengerbe halã nak. Az kik kediglen az diſnokot örzik vala el futãnak / ꝑs meg beſſilek az varoſban / ꝑs az mezök ſerte. Ꝑs ki meninek ꝓog meg láſſak az mi történt vala. Ꝑs az Jeſushoz meninek / ꝑs látak az embert az ki az ördögtül götretik vala ꝓog beſzteg ülne ꝑs fel öltöz zött volna / ꝑs ꝓogehe meg ütt volna / mellyben az ſereg ördög va la / ꝑs meg filemlmek. Ꝑs az kik látták vala / meg beſſilek az em berekenek mikeppen történt volna minꝺ az emberneк az liben az ꝓ

ördög

ördög vala/s mind az diſznoknak. Es kirni kezdek útet hog ki menne azú földöknek hatarabol. Es mikoron egy haloba be ment volna/kin vala az ember az ki az ördögtül megſötetleßetetett vala hog ú vele lenne. Az Jesus kediglen nem engedé meg úneki/hanem ezt mondā úneki. Meniél haza az te nipedhez/es hirdeſd meg únekik mekü nag ſoldolgot tütt ligen te veled az ur iſtened hog könā tüle ligen te raytad. Es elmene/es kezde hirdetni az Dekapoliſban mell nag ſok tütt ligen ú velle az Jesus/es mind czudallak vala. Es mikoron eſmeglen āltal ment volna az Jesus hayoban az tengbernek tulſo partara/nag ſok ſeregnip güle ú hozzā/es az tengher mellett vala. Es imę ú hozzā mene egy az Zinagoganak fenöelmunek közzüle kinek Jairus vala neve/es mikoron latta volna útet az ú labahoz eſik/es felette igben kiri uala útet ezt mondvan. Az en kiſded leanom halālan vagon/kirlek tigedet hog tövelęs tedd ürea kezedet hog meg gogullon/es ilö liſen. Es elmene ú vele es ſok ſeregnip kövrti vala útet / es meg ſorniāk vala útet. Es vala ott egy aſſoniallat/ki tizenket eßtendeigen fekütt vala vérfolyāgban es ſok oruoſtul ſokat ſenuedett vala/es minden ú marhāyat el költötte vala/es nem eſmēn vala hog az oruoſok vala-nak bēnaltanak volna únekü/hanem inkább naponkid meg nehezedik vala/mikoron az Jesus felöl ſok dolgot hallott volna/az ſeregnip között hatul el menę es az Jesus ruhāiat illete. Mert magaban ezt mondā uala/ha nem egebet ezak az ú ruhaiat illetheſſem-meg gyogyulok. Es legottan meg ſārrāda az ú virinek forāſa/es teſtiben ezt meg erzé/hog meg gogult volna ez iſtentul valo czapāſbol. Es az Jesus legottan ú magaban meg eſmerę hog iſteni erö ütt volna ki ūbelöle/es hātra forduluān az ſeregnek monda. Kiczoda

illetę

illetȝ az en ruhámot/ȝs mondának ímeli az ú tanítuánál látod hogy az sereg nap fogyt meg tighedet minden felől/ meg ȝs ezt mondod/ kirzoda illete enghemet. Es bánál niz vala hogy meg látyatná az ősz sonállatot az li ezt tütte vala. Az ősszonállat kedeglen fil vala ȝs reßket vala annak tugga vala úmagában az mi lütt vala úbenne/ elő löue ȝs az Jesusnal elötte le eseȝes meg monda úneki igasság ßerint/ az Jesus kedeglen monda úneki/ leanom az te bűnöd tartott meg tighedet/ menjnel bekesiguel/ ȝs gogyúl meg az te ßtaktúl vala czapás sebbel. Mjnd miloron ezt monbanā/ az Sinagoganal fenedelmitűl ő vőa nemjnel/ ȝs mondának. Mjnd holt az te leanod/ mire untatod meg ȝs az mestert. Az Jesus kedeglen meghaluan ez beßédet mel: let mondanak vala/ legottan monda az Sinagogának fenedelmenek Ne fiil/ czak hűtöd legen. Es nem enghedi hogy valaki ütet löuessen/ Peternül ȝs Jakabtul/ ȝs Janosul az Jakabnak attafiatul el mene. Es az Sinagoganal fenedelmenek házába mene/ ȝs látá az sok nipnek zangásat/ ȝs azokat az kik sirnak vala/ ȝs igen nagyat: nak vala/ ȝs miloron bement volna monda úneklel. Mit zajogs tok/ ȝs mit sirtok? Az lean nem holt meg/ hanem alosik. Es mé: nek vala ütet az Jesus kedeglen kiűzvén úttól hogy az házbol le menjnek. Es ú mellyuiuȝ az leánnak attat/ ȝs anyat/ ȝs az kik ő vele valának/ ȝs be mene oda az holott az lean feküdt vala. Es miloron ez leánnak az kezit fogta volna monda úneki. Thalita cumi/ mell ßolot ha li meg akar magarázna/ ez az ertelmes lean ter: meked mondom kelly fel. Es legottan fel kele az lean/ ȝs járnu kezdet mert tizenket észtendős vala/ ȝs felette igen el czudalkozának nag: ya. Es frette igen sorannzola úneklek hogy valaki ezt meg ne tudná. Es meg pedá hogy ennivalot adnának.

Jakobi 1ső.

Hatodik rész.

ÉS miképen onnan ki ment volna az ú hazaiá ba mene/és útet követek az ú tanítuáit. És mi képen szombat nap volna/kezde tanítani az Zinagogaban/és sokán elczudalkozanak azoknak közzölle az kik útat hallgattác vala/és ezt mondác vala. Honnan vadnak ezek ennekis és miczoda bölczeség az ki úneki adattatott-és mindolog hogy ilyen isteni cróuel vala dolgok lőnek az ú kezeinek altala? Nemde ezt amaz ácz az marianak fia/az Jakabnak és az Joseſnek/és az Judaſnak-és Simonnak attafia? nemde mú nálunk vadnak az ú hugái és? És meg bántatnak vala ú rayta. Az Jesus kedigleñ ezt monda vala únekiek. Az prophéta nem vtalatos egebütt hanem czak az ú hazaiában/és az ú rokonſeghi között/és az ú házanépe között. És semmi isteni cróuel vala dolgot nem tehete ott egebet hanem czak ezt hog egy nhán korokot gyógyita meg kezit úrére tiuin és czudalkozik vala az ú bútótlenſigheken. És üzé vala tanítuán falut ſerte mellet minden felól körül valanak. És elő hiuá az tizenkét tanítuant. És üzót ketten ketten kezde predikalni kiborzatni. És hatalmaſſagot ád vala únekiek az ſertelmes ſelletelnek ellene/és paranczola únekiek/hog úl ſuelek valamit az vtra ne vinnenek egebet hanem czak veſſő palat se pálot/se tarisznyát/se pinzt az övedzőben/hanem kinagott ta ſ pellúſt vſelnineſ-és hog két köntöſbe ne öltözzenek. És monda

ůnekek valaholott bãzba bemenendetek-ott meg maraggatok mind
addigiãn mignem onnan el mentek. Es vala kik be nem fogad-
dandnak tůtőket / es beszideteket meg nem halgatãngak / mikoron
kimentek onnan / az port lerázzãtok mell az tů labaitok alatt vag-
gon / hog ez tanu bizonsãgokra legen azoknak. Bizon mondom
tůnektek tůrhetőbben lissen dolgok az Sodoma belieknek / quam
az Gomorrabelieknek az itiletnek naptãn / hog nem mint az oltan
varosnak. Es mikoron elmentenek volna predikalnak vala / hog
az ű bűnőkből ki terninek / es ilyeket meg iobbitanãk / es sok ördögőt e
ůznek vala ki / es sok kort kennek vala meg olaiual / es sok embert
gogyitanak vala meg. Es meg hallã Herodes kirãl C mert hyruel
hallotta vala az Jesusnak newit) es ezt monga vala. Amaz
Janos tãmadott fel halottaibol az ki kereszttel vala / es annakokert
isteni erőuel valo dolgok ielentik magokat ű benne. Nihil ezt mon
gãl vala. Illes ez / nihil kediglen ezt mongãk vala / prophetak ez-
quag mint egy az prophetaknak kozzölle. Mikoron hallotta volna
kediglen Herodes monda. Ez az Janos az kinek en feiit vetim az
tãmadott fel halottaibol. Mert az Herodes elhorzãtuãn meg
fogtatta vala / es az tőmlőczben meg kőtőztette vala az Janost /
az Herodiasirt az Filepnek az ű attafianak feleseghert / azert hog
Herodes azt vitte vala feleseghül maganak. Mert ezt monga vala
az Janos az Herodesnek. Nem enghettetik tenneked hog az te
arabdianak feleseghe te feleseghed legen. Az Herodias kediglen ha
lãlara iãr vala ůnet / es meg akarta vala ůtet öletni / es nem tehetti
vala / mert az Herodes fel vala az Janostul. Mert tugga vala
hog az igaz / es szent ember volna / es berzůli / es tisteli vala ůtet /
es az ű beszedire sokat ezelekedik vala / es örömest halgatta vala e

ůtet,

ütet. Ho miköröñ alkolmas idö történt volna / miköröñ Herodes az ü születésinek napiñ lakodalmat szerzett volna az Galileanak fökeinek / és az ezer mp előtt varo vitezeknek / és az városbeli fü embereknek. Miköröñ bement volna az Herodiasnak leanya es tántzolt volna / és kellemetes lütt volna ez tantzolás az Herodesnek / és egetembe az lakodalombeli vendigheknek - monda az kiral az leanynak. Kery kiröt en tülem valamit akarß / és meg adom tenned. és meg eskügt üneki Valamit en tülem kirendeß orßagomnak felenegeden / meg adom tenned. És az leañ ki mene - és monda az ü annañanak. Mit kiriek! És az monda. Az Janos Baptistañak fejet kirted. És legottañ nagh sietseguel az kiralhoz bemenuñ kirét kire ezt mondvañ. Akarom hogy minden haladek nelkül aggad ennekem az Janos Baptistanak fejet. És banatba esuñ az kirelynem akarā az kirsben sedoet hegre / azert hog meg eskütt vala üneki / es azokirt az kik üvele egetembe az lakodalomban valānak. És legottañ az kiral el boczātuañ az hohert parancsola hog elö hoznāk az ü fejet. És az el mene es fejet vāuc üneki az tömlötzben / es elöuiuc az ü fejet egge e tálban / es azt az leānnak adā / es az leañ azt az ü annanak adā. Mikor dolgot miköröñ meg hallottanak volna az ü tanituañi / el mennek / es fel viuc az ü holt testit / es azt koporsoba helhezte tec. És hozzā gülnek az apostolok az Jesushoz / es mind meg mondāk üneki mit ezekettenek volna / es mit predikallottanak volna. És monda üneknek. Jöuetek el tü / tümagatok felfelc puszta helre - es nugoggatok egy keuecset. Mert sokañ valānak kik üneknek mennek vala. És ezak ennyien valo üressighes sem vala / es felfelc mene vizēñ / egy puszta helre / es az sereg nip meg latā üket / és gyalogh sokañ ü kozzölök meg esmerek üket - es gyalog iarasual minden

oda ſietinek. Es elől uiuek úkot / es egetembe ú bozzā gyülnek. Es miſe
ron ſi ment uolna az Jeſus az haiobol latā az nag ſereg mpet / es ſo
mörüle ú raytol / mert ugan ualānak azok mint az iuhok ſiknek paſ
coros ninczen. Es úkot ſokaſtra kezde tanitani / es miſeron immaran
az napnak nag riſe mult uolna el / ú bozzā tarulanak az ú tanitua
ra / es mondanak. Puſta ez hel / es immaran az napnak nag riſe
mult el / borzaſd el ákot hog mennienek ez körül ualo ſallaſokra / es
falukba / es uegenek keneret magoknak / mert ninczen mit enniek.
Es az Jeſus feleluān monda únekiek. Aggatok tú enniek ualot / es a
mondanak úneki. Akarodi hog el menniünk / es vet baz pinz arra ke
nerre uegünk / es enniek ualot aggunk únekiek? Es az Jeſus mon
da únekiek. Hān kenyreteknek uagon / menietek el / es laſſattok meg / es
miſeron meg tuttak uolna / mondānak. Öt kenyrünk uagon / es két
halunk. Es paranczola únekiek hog mind leültetnek
ákot egy egy ſokadalombele oſtuan az zöld pāſiton.
Es lecſepedtenek / egy egy földellö úliſre bazān lint es öturenā
lint oſztatuan. Es miſeron kezbe vötte volna az öt kenyeret / es az
két halat / ſemelt menne fel emelé / es meg alda / es
meg ſegde az kenyereket / es az ú tanituaninak ada hog elcikbe ten
nek / es az két halat es el oſztā mindenekinek / es únek mindnāian /
es meg elegedtenek. Es az elſegdelt kenyerekne maradikbol
tele ſedtek kizenket koſārt / es az halakbol. Volānak
kediglen az ki úttenek vala ſirſak / közel öt ezeren. Es legottan kife
nite az ú tanituanit hog az hayoba ſallanānak / hog az tenghert āl
tal keluān elöl Betſaidaba menninek miglen ú el boczatnā az ſereg
upet. Es miſeron el bocza ſta volna ákot / egy hegre fel mene
ſen imadozni. Es miſeron az eſtue el ált volna az hayo az tenghert e
uel

nek kozepette vala/es úmaga az földön vala/es látā úkot hog az
vegnek miatta/nebezen viselnek az baiót/mert az bél arczuk
funyala ú rea nek/es az ynek neged vigazasa sele ú hozzanek mene
az tengheren taruan/es el akar vala mulni mellólók. Es
az tanituanók minek vtanna lattāk volna/hog az tengheren iārna
alnyāk hog nehlatās volna/es felhaltānak nem mind lattāk vala
ütet/es megiselentodanak/es legottan fel vala ú velek/es monda
únekik. Bātrok legyetek/en vagyok/meg ne rettenjetek. Es az
o pauba pāga ú hozzanok/es az bél megrzendezedek es úmagokban
felette igen el almultodnak vala/es rzudalloznak vala. Mert
meglen meg nem ismerik vala az ú dolgokon hatalmassāgāt/az ót
lelkiről mert az ú szivök meg vakult vala. Es mikoron az tengher
en āltal mentenek volna az Genezaretnek földere menenek/es ki
kötnek. Es mikoron ki mentenek volna az hayobol legottan meg
ismerek útet/es el taruan mind az egbōl korül vala tartomanc
az tartomanbeli emberek azokat az kik korok valanak/kezdek vise
lō sekelyben ide ó tova hordozni/mikoron meg hallottāk volna hog
e az Jesus ott volna/es vala hova be megen vala faluba avag varo
sba/avag szāllāsokra/az korokot az utzakon letiszik vala/es kin
vala útet hog avag ezak az ú ruhaianak szelit hadnā illetnek/es vala me
lin illetik vala/mind meg gogulnak
vala.

Hetedik risz

Es úhozzā gyülnek az Far
P iij seusok/

ſeuſok / ꝑs mikik az iraſtudok kőzzől / kik Jeruſalemből iűttenek vala / ꝑs mikoron lāttāk volna hog̀ az Jeſuſnak tanĩtuaṅ kőzzől nemelyek kőz kezuel enniuek kezeret / az az moſdatlanual / fedik vala űkőt. Mert az fariſeuſok / ꝑs mind az Zidok / nem iſznek / hanemha gakortā meg moſāngāk az ű kezeket / meg tartuaṅ ez ű elenkuel emberi ſzerzisit / ꝑs mikoron az vāſarrul meg tűnek nem iſznek / hanemha meg moſodandnak / ꝑs ſok egēb dolog vagon kik fel vűttenek hog̀ meg tarczanak / tudni illik uo pohārokrul / ꝑs viz merő edińekuel ꝑs ęrczedińekuel / ꝑs āgaknak meg moſāſit. Annakokairt a meg kerdik űtet az farifeuſok / ꝑs az iraſtudok. Mire nem tārnak az te tanĩtuāńd az righelkűl ſzerzett ſokas ſzennt / hanem moſdatlan kezuel iſznek kenyeret? Es Jeſus felelui monda ůnekiek. Jol proſetalt az Eſaias proſeta tű rulatok / kik tettetes ſentſigűek vattok / mikint meg vagon iruāṅ. Az nip az ű aiakual tiſztel engemet / az ű ſzűk kediglen tauul vagon en tűlem / hiaba tiſztelnek engemet azok / az kik oll tanuſagokra tanĩtanak māſt / mellek emberektek paranczolati. Mert tű el haguāṅ az iſtennek paranczolatāt / emberektűl ſzerzett dolgokot tartotok / viz merő edińekuel ꝑs ivo pohārokrul moſāſit / ꝑs egebelet ezek hez haſonlatoſokot nag̀ ſokakot tiſztek. Es ezt monga vala ůnekiek. Jol vagon / hatra vez tettitek az iſtennek paranczolatāt hog̀ az tű emberi ſzerziſteket meg tarczātok. Mert az Moiſes ezt mondotta. Tiſztelked az te akādot / ꝑs az te anńādot. Es valaki gonoſt mondānd az ű atiānak auag̀ anńānak / halālual halſon meg. Tű kediglen ezt mongiatok / ha az ember ezt mondānga az ű atiānak auag̀ anńānak Corban / az az / Akarmi iſten tiſztelſighire vala aiandik te haſznodra vagon / mell en tűlem māſhoz iut / ꝑs ennek feletted nem haggatok űtet a

valami

valami wt termi / az ú attának / auag az ú anyának / és erőtlenyg tiztuek az istennek bezidit / az tú szerzistetuel / mellet szerzetteteknek és nag jok illen dolgot tiztek . És mikoron ú hozzá hitta volna eghnis az nepnek sereghit / ezt monga vala úneki. Halgassatok meg az en bezidemet mind / és erzitek meg. Semmi kuruzen az embernek kúlúle ki ú beig megen / hogy ne fertelmesy tehesse útet / hanem azok tiztik fertelmesyk az embert / az melleg az emberből ki iúnek. Ha kinek fule uagon az hallasra halgassa meg. És mikoron házba ment volna az seregnektúl el tauozuán / kerdik vala útet az ú tanytuánj az hasonlatos bezidről. És monda úneknek. Vgy hogy túgy ertelemnelkúl vattok? Nem ertiteh mygyen hogy semmy allat / valami kúlúl be megen az emberbe / fertelmesy nem tehetj útetlmert nem az ú szüwbe megen be / hanem az ú hasába / és az árnik szekbe megen ki / hova munden ítek tiztul? Ezt monga vala tovabbá / azmi emberből ú ki az tizi fertelmesy az embert. Mert az emberek belső ritkából / az szúból gonoz gondolatok tűnnek ki / házasságtörisnek búnök / paráznaságok / gyilkosságok / orságok / fosunsigbek / czalardságok / alnakságok / fertelmessigbek / gonoz szem / kevdalmas bezidek / keuessigeztelenség. Mind ez gonoz búnök emberek belső ritkából únek ki / és fertemesy tiztik az embert. És onnan felkelven Tyrusnak / és Sidonnak somtid batárba mene. És mikoron házba ment volna akará hogy senki ne tugga / demaga titkon nem lehete. Mert egy asszonyallat kinek leanyaban ördög vala / legottan mi helen úneki hirt hallá / hozzá joue / és labaihoz esek . Mert ez asszon Górög asszonyallat vala / és Sirianak / és Fenicianak tartományabol nemzettetett vala / és kit vala útet hogy az ördög gót ki úzne az ú leanyabol. Az Jesus kedigien monda úneki . Hadd

Aleghéggenek meg elöſſör az fiak . Mert nem illik az fiaknak kenerit kézbe venni, és az kútfőknek vetni . És az aſſonczallat felele, és monda úneki. Bizon az vram. Mert az kútfők is az aſztal alatt az fiaknak kenermek hullatikban iſznek . És monda úneki / ez te beſzédedért menjel / kiment az ördög az te leányodból . És mikoron az ű házához ment volna, ágy találá tehag az ördög az ű leányából ki ment / és az ű leánya az ágon felfekt . És eſmegleń ki menuń Tyruſnak / és Sidonnak határiból / az Galileanak tengerire mene az Decapoliſnak közep határiń / és eggy émbert hozának úneki ki a ſiket, és nehezen ſolo vala / és kiuk vala ůtet hogy kezit arra tenné / és mikoron az sereg nip közől meg foguań fel felé vitte volna az embert / az ű nyelt az ű filibe berzéńi, és az ű ſaiának tanuſkának illete az ű nyelvit / és az menbe fel tekintuń fohaſz ſodáſt tán, és monda úneki / Effatha / az az / nilatkozzál meg. És legottań megnilatkozának az ű filei / és meg ſabadulá az ű nyeltomet megkötelezéſe / és ippen ſol vala / és paranczola úneki hogy valakinek meg ne mondanák. De menjnel inkább paranczolta vala az Jeſus úneki / annual inkább nagyobań hirdeti vala / és felette igen el czudalkozának / és ezt mongák vala . Minde mekt jol tett / mind az ſiketeknek hallani ad / ś mind az nimaknak ſzolni.

Nolczadik rész.

Az időben mikoron ſokaság

ſ

sok sereg nip volna / és nem volna mit enniek / ú hozzá hivá az Jesus az ú tanitványit / és monda ünekiek. Könyörülök ez sereg nep / mert immáran harmad napia vagon hog en uelem türnek / és nintzen mit enniek / és ha eben fogom elbotzatni úkot az ú házok hoz / elfogatkoznak az uton. Mert nikik ú közülök messül süttenek. És felelinek ú neki az ú tanitványit. Honnan elegyhetnek meg ezeket valaki kenyerekuel ez pusztaban? És meg kérdé ükot. Hány kenyeretek vagon? Az tanitványok kedglen mond anak. Hét. És mieg üzeny az sereg nipnek hogy letelepedgenek az földön. És kezibe eiuén az Jesus az hét kenyeret / miseron hálát adott volna elbegdelé / és az ú tanitványinak adá / hogy elejbe tennék. És az nipek elcibe tiszték egy kevés balaczkaual / és miseron megaldotta uolna meg ha ga hog azokot és elejbe tennék az nipnek. És ünek / és megelegedének ket és hét kosart kedvnek tele az el begdelt kenyerekuek maradikibol. Az kik üttenek vala kediglen közel nig ezeren valanak / és haza bo csátá ükot. És legottan bemene az haioba az ú tanitványival egetembe / és Dalmonuthanak hatarba mene. És kimenuén az fariseusok / kezdenek ú vele vetekedni / kisirtuén ütet / és kivanuán ú tüle jelensiget látni az égből. És miseron az ú lelkiuel sohaj sodászt tütt volna monda. Az sanu nip mért ügekezik látni jelensíg ebet? Azudallatok ranta ha ez sanu nipnek jelensíg adattatik. És azokat elhaguán / esmeglen haioba hálla egy ujzen által keluén. És el felejtettik vala hog ú velek kenyeret ennenek / és egy kenyérnél több nem vala ú nállok az haioban. És parancsola ünekiek ezt monduán. Vigyázzatok / meg őrizzétek magatokat az fariseusoknak / és az Herodesnek kovaszátul / és vetekednek vala ú közöttök ezt mongák vala. Nincsen kenyerünk.

Es az Jesus az ũ tanituanyirol monda únekiek. Mit tetszettek hoz kenyeretek nincz en? Meg sem vizsgaltatok ezekbe meg sem ertettek? Meg vakultatok vagoni meg es az tũ szuetek? Mikoron szemetek vagon nem lattok? Es mikoron fületek vagon nem hallotok? es nincz emlekezet tũ benned: Mikoron ot kenyeret szegdeltem volna meg az ot ezer embernek közze hãny kosarat szedtek tele szegdelt kenyerekkel maradikual? Mondanak únek. Tizenkettot. Mikoron kedigien het kenyt szegdeltem volna az nig ezer emberre hãny satrot szeditek tele az szegdelt kenyerekkel maradikual? a Azok kedigien mondanak. Hetet. Monda únekiek. Hog vagon ez hog ertelmetek nincz en? Es Bethsaidaba mene es hozanak únek egy vak es kerik vala ũtet hog azt kezczuel illetne. Es mikoron az vaknak kezit fogta volna ki hozã ũtet az varosnak külülle es mikoron az ũ szemeibe pólótt volna es mikoron kezczuel illette volna azt meg kerde ũtet ha latna valamit es mikoron latni kezdett volna ezt monda vala. Embereket látok mert falgatom hog iarnak mint egy fakot. Annakutanna esmeglen kezczuel szemet illete es azt tiz hog annak esmeglen szeme vilagossaga lenne es ippen siguel meg gogula es vgy onnan nag tiztan lat vala minden embereket es elbocza ũtet az ũ hazaihoz ezt monduan. Se ez varosbaba be ne menyi sc valakinek ez varosbaban meg ne mongad. Es el niene onnan az Jesus! es ũ tanituanyi Cesareanak varosaiba mell Cesareanak. Filep kirakoda nekvet es az otban meg kerde az ũ tanituanit ezt monduan. Kinek mondanak enghemet lennem az emberek? Az tanituanok kedigien felelinek. Janos Baptistanak es nemellek Illesnek mimellek esmeglen az prophetaknak közzölle eggnek. Es az Jesus monda únekiek. Tũ kedigien kinek mondotok enghemet lennem? Felelui az

Peter

Péter monda ünekli. Te vagy az Christus. Es meg feneghetę úrót/ hogy valakinek ne szolnának ú felóle. Es kezde úrót tanitani hogy szükseg vo'na az embernek szenuedny es gonoszsnak vsztetny az vnekiúl/ es az fú papoktul/ es az irástudoktuliis mególetetni/ es harmad napnak vtanna feltámadni. Es réuuén monga vala ú nekiek ez beszédet. Es megfogá útet az Péter/ es feddeni kezde ú rat. Es az Jesus hatra forduluán/ es az ú tanituanira tekintuén/ megfeddé az Pétert ezt monduán. Menj en utannam te Sátan, ő mert nem érted azokat az melyek istenu dolgok/ hanem azokat az melyek emberi dolgok. Es miuoron ú hozzá hita uolna az sereg nepet az ú tanituanual egetembe/ monda únekiek. Valaki engemet akar követni/ meg tagadgya ú magát/ es felueue az ú keresztfaát/ es engemet kouessen. Mert valaki meg akarja az ú lelkit tartani/ el veszti azt. Valaki pedigleń elueszti az ú lelkit en miattem/ es az Euangeliumért/ ez meg tarta az ú lelkit. Mert mit haszna az embernek ha igaz sinte mind ez egbesz vilagot megnyerendi es/ ha az ú lelkit elueszti? Auagy az ú lelkinek vallon mi valtságát fogia adni az ember? Valaki engemet/ es az Euangeliumot szigenli vallani ez nemi igaz faiu/ es bunben fertelmes nip közótt/ az embernek fia es szigenleni fogia/ azt miuoron elkeuend az ú attának dücsőségében az szent angalokual.

Kilencedik rész

Es ezt monga vala únekiek. Bizon mondom tűnektek vadnak

mak nikil ezek közzöl kik itt allanak kik halálc nem kostolnak mind az
ezigañ gs / mig nem meg látták az istennek / országát hog nag hatal
massagual útt el. Es hatod napnak vtanna ú mellc viuc az Jesus
az Petert / gs az Jakabot / gs az Janost / gs felviuc ükót egg ma
gas hegre felsélc ezak úmagokot gs ßinben elualtoztatek ú elótök.
gs az ú ruhai fineset lúnek / gs felette igen feiyrek mint az ho-mis
nemú feiyr ßint nem adhat az ruhafestö ez földön. Es latak ott
az tanituariok az Illest Moisesuel egetembe / kik Jesusual ege-
tembe ßolnak vala. Es feleluin az Peter monda az Jesusnak.
Rabbi. Jo múnekünk itt leannünk / gs vonguk három satort itt /
egget teneket / egget Moisesnek / egget Illesnek. Mert ne-
tugga vala mit ßolna. Mert elñettenek vala. Es kód tamada /
gs az kód árnikaual befoga ükót. Es hozat köue az kódból ez igyh-
uel. Ez oz en szerelmes fiam / útet halgassatok. Es nag hirtelen-
siguel miforon két felc niztenek volna / touabba senkit nem látának
hanem ezak az Jesust hog úmaga volna úuelek. Touabbá miforon
az hegrül le ßallananak / paranczola únekiek hog valakinek meg ne
mondanak azokot az melleket lattanak vala-hanem ezak miforon
az embernek fia halottaibol feltámadott volna. Es ez beßédet meg
tartak ú magokban / gs vetekednek vala ú közöttök mi dolog volna
az hog mondotta volna úmagát halottaibol feltámadni. Es kér-
dik vala útet ezt monduán. Midolog az hog az irástudok azt mon
gak hog elsßör az Illesnek kell el únnia? feleluin az Jesus monda
únekiek. Bizon az hog miheten az Illes elöl elöuend / mindeneket
io allapatra állat - gs miképpen meg vagon iruán az embernek fia
sul-hog sokat szenued / gs megutaltatik söuendöre. Demaga mon-
dom nünektek hog az Illes immaran el útt / gs mindent tünek ú e

tonta valamit akarának / miképpen meg volt ú tula tuān. Es mi-
koron az ú tanituanihoz ment volna / látá tehag nag sereg nip va-
gon ú körülöt / es az irastudot vetekednek ú velek . Es legottan
mikelen az nipnek sereghe látta volna útet / elczudalkozának / es
ú hozzá folamának / es üdvözlék útet . Es mrg kerdé az irástudo
tot ezt monduan . Mit vetekettek tú közöttetek ? Es feleluin egy
az sereg nipnek közölle monda. Mester im tehozzad hozam az
en fiamot / kiben nima gonoß szellet vagon / es valamikoron benne
ß felindul / eltön útet / es tantikot tur / fogan ezikorgatta / es el aß
naponkid / es kirim az te tanituanidot / hog ki üzne / es nem tehe
tek . Es az Jesus feleluin monda üneki . O hütötlen fajú nip /
vallon meníe ideiglen lißek tú közöttetek ? Vallon meníe ideiglen fo
glak eltürni tútöket ? Hozzátok ide en hozzám útet. Es ú hozzá
vinek útet . Es mikoron látták volna az embert az kiben az gonoß
szellet vala / legottan az gonoß szellet nagon töri vala útet . Es
az földre leesuin / ott ferteng vala / tantikot turuān. Es meg ker
de az ú attát ezt monduān . Menie ideie hog ez történik üneki .
Es az monda Gyermekségbe utān ottan / es gakortā mind vizbe
s mind tüzbe be vetette útet / hog miuel útet elveßthetné. De ha mi
tehetsiged vagon könörüll mü rajtunk / es ligy segitségiguel mü
nelünk . Az Jesus kediglen monda üneki . Ha hiheted azt / minden
dolog lehetsiges annak az kinek hüte vagon . Es legottan felkiálta
az gyermeknek atta / es könyörgeket hallatuān monda . Hiszem uram /
taplalt az en hütetlenségemben . Mikoron kediglen látta volna
az Jesus hog nag sereg nip egyetembe folamnik oda / meg feddé
az órdögöt / es monda üneki. Te nima / es siket gonoß szellet / paran
csolok en teneked menni ki ú belöle / es emmet vtanna ú bele ne menj.

Es mikoron halatott volna az gonoß fellet / es felette igen tőrte volna ůtet-ki mene ů belőle / es oltan lűn mint egy holt / annira hogy solan azt mondanak hog meg holt. Az Jesus kedigleñ annak kezit ragadua añ / felemele ůtet / es az felkele. Es mikoron bazba ment volna az Jesus kerdik vala ůtet az ů tanituani titkon. Mert mi nem ůzhetők ki ůtet? Es monda ůneknek. Az fele gonoß fay semmuel ki nem ůzettethetik hanem ezak imadsagtetuel es bűnőlsuel Es mikoron onnan ki mentenek volna / az Galileanak tartomanyanak altala mennek ki / es nem akarta vala hog valaki tudna. mert tanitza vala az ů tanituanit / es ezt monga vala ůneknek. Az embernek fia az emberek-nek kezebe adattatik / es megőlik ůtet / es mikoron megőlik harmad napoñ feltamad. Es ők nem tuggak vala mit mondana / es nem merik vala ůtet meg kerdeni. Es Kapernaumba mene / es mikoron bazba ment volna megkerde ők ůtet miñ ueteketek-ben volna ů közőttők az uton. Es azek nemtek hallgatnak. Veteketenek vala kedigleñ az uton ezeñ hog kizoda volna nagob ů közőllők. Es mikoron leűlt volna / elő hiuá az tizenket tanituant / es monda ůneki-ek. Ha ki első akar lenni / az mindenek-nek utolsob legyen / es mindenek-nek polgallon. Es egy gyermeket kizeñ foguá ů közibe állatá / es mikoron kariará vette volna azt monda az tanituanoknak. Valaki ez illen gyermeket közől eggyet ů bozzá vend en nevemben / ez enghemet viszen ů bozzá. Es valaki enghemet befogad / nem enghemet fogad be hanem azt az ki enghemet elbocsata. Felele ůneki az Janos / es monda. Mester egy nemelly embert latank ki te nevedbe ůz vala ördögöt / es nem követ minket / es megtiltok ůtet / annakokaert hog nem követ minket. Es az Jesus monda. Ne tiltsatok meg ůtet / mert senki nincsen ki genost polhassa hamar en-

nilam

rulam ha iſteni erővel valo dolgot tend az en newemnek általa.
Mert az ki mű ellenünk ninczen mű velünk vagon. Valaki innotok
egg pohar vizet adand tűneſtek az en newembe azirt hog az Chri
ſtus nupt legetek / bizon mondom tűneſtek el nem fogia veſzteni az ű
rutalmat. Es valaki megbantand ez kiſzdedek közzől egget kit en
tennem hiſznek / iobb volna annak / ha az ű nyakaban egg malom kű
kötteteng kőrül / es az tengerbe vetteteng. Es ha banta ſodra vagon
teneked az te kezed / vagdel azt / iobb teneked hog inkább tagod ſaka-
d daſaual menn be az eletre / hog nem mint ket kezed lenn az gehen-
nek megolthatatlan tűzbe beſzennyed / holott azoknak az ű firgbek
meg nem hal / es az ű tűzől meg nem aloſzik. Es ha bantaſodra va
gon teneked az te labad / vagdel azt. Jobb teneked hog inkabb ſanta
lenn menn be az eletre / hog nem mint ket labad ippen lenn az gehen
be vetteſſel / es az megolthatatlan tűzbe / holott azoknak az ű firgb
ek meg nem hal / es tűzől meg nem aloſzik. Es ha az te ſzemed
bantaſodra vagon teneked / ſzakaſzd ki azt. Jobb teneked hog inkább
ſol ſzemuel menni be az iſtennek orſzagaba / hog nem mint ket ſzemed
e ippen lenn az gehennek tűzbe veteſſel be / holott az ű firgbek meg
nem hal / es tűzől meg nem aloſzik. Mert minden embernek tűzuel
adatik ſo ize. Es minden aldozatnak ſoual adnak ſo izet. Jo allat

az ſo / de ha az ſo izetlen lend / miuel
fogiok izet adni az ſonak? Legen ſo iz,
tű bennetek / es egg maſhoz tű közöt
tetek békeſzigek legen.

Kizedik reſz.

Emiforon az beirúl fel kőſe
volna

volna Sidoorßagnak hatarba menȩ az tartomanj altal / mell az Jordan eluę vagon / ęs az sereg nep ę meglen ű hozzā gūle / ęs mikeppen ßokta vala ę ſinęglen tanīta vala ű tőle . Ęs mikoron ű hozzā mentenek volna az fariseusok / azon kerdik vala ütet hog ha engbettetik az firfiunak az ű feleſighit tūle el borzātni / kiſirtuin ütet . Ęs Jesus feleluin monda ünekiek . Mit paranczolt tünektek az Mōſes ? Ęs mondanak ünek . Moſes megengette hog muvel az ember az ű feleſighinek az elvālāſrul leuelet irhaſſon / ęs ű tūle elborzathaſſa . Ęs az Jesus feleluin monda ünekiek . Az tű ßüeteknek kemenſighert irta tünektek Moſes ez paranczolatot / de az teremtęſnek kezdete vtan vg teremtę az embereket hog eggik fiu volna / ęs az māſik aſſon ember . Ęz okirt elfogia hadni az ember az ű attāt / ęs az ű anniāt / ęs az feleſighez fogia foglalni ű magāt / ęs ez két ember āllat egg teſtnt liſſen . Annakokairt az firfiu ęs az aſſonāllat immārān nem két teſt / hanem egg . Annakokairt az mit oz iſten eggbe foglalt / azt az ember egg māſtul el ne valaſſa . Ęs az hāzban az ű tanītuāni eſmeglen meg kerdek ütet vgon ezen dologrul / ęs monda ünekiek . Valaki el vālandik az ű feleſighitül / ęs māſ feleſighet vēnd hāzaſſāgtōrſnek būnbe eſik az ű feleſighinek ellene . Ęs ha az aſſonāllat eluālik az ű firitül / ęs māſhoz menend hāzaſſāgra / hāzaſſagtōrſnek būnbe eſik . Ęs germekeket hozānak ünek hog kezeit azokra tenne . Az tanītuānok kediglen feddenek vala azokra az kik hozzāi vala . Kātuān kediglen az Jesus ezt / meg indula mint egg miltatlan dolgon / ęs monda ünekiek . Haggātok en hozzām tünni az germekeket / ęs meg ne tiltzatok ütet / mert ez illetmenek az menńeknek orßāga . Bizon mondom tünektek valaki az iſtennek orßāgāt vg nem vēndi mint egg germek / ſemmikeppen

nem

nem fog be mehetni abba. Es mikoron kartara vütte volna azokot az ü kezeit ü reaiok tiuge/ es meg aldā ükot. Es mikoron vtra indulc volna egy nemell ember ü hozzā folamek/ es terdet hayta üneki/ es kerdi vala ütet ezt monduān. Jo mester mit tegek hog az örök de tet öröksegül vehessem iouendöre? Az Jesus kediglen monda üneki. Mirt mondaß enghemet ionak? Senki az egy isten iosenki nem egēb. Az paranczolatot tudod. Hāzassag törsnek bünben ne le kerizel/ Gilkos ne lig/ Ne orozz/ Hamisit anus agot ne mond./ a Mast meg ne czalr/ Tißtelled az te atādot/ es az te anādot. Es ez feleluēn monda üneki. Mester mind ezeket meg tartottam iffu sagomtul fogua. Az Jesus kediglen ü rea tekintuēn meg szerete ütet/ es monda üneki. Egy dologban vagon meg fogatkozāsod teneked. Menniel addel mind valamit birß/ es add az szeghinek ael/ es reytek marhād lißen az menniorßagban/ es üuel kouess enghemet kereßtfādot fel emuēn. Meghaborodnān az iffiu ez beßedēn nag keseriüsighet szenuedum megen vala el. Mert sok öröc vala. Es mikoron korül el nizett volna monda az ü tanituaināual. O mell b nehezēn mennek be az istennek orßāgāba azok az kiknek sok wßāgok vagon. Az tanituanok kediglen el rimülinek az ü beßedin. Es az Jesus esmeglen feleluēn monda üneket. Fiam vay mell igben ne hez azoknak az istennek orßāgāba menniek az kik wßagokban vetet kik bizodalmokot. Könnebb dolog az teuenek egy tülukon āltal menny/ hog nem munt az gazdagnak az istennek orßāgāba bemenni. Az tanituanok kediglen felette igben el ezudalkozānak/ es ü magokban ezt mondāk. Kchāg kiczoda üdüözülhet? Az Jesus kediglen tekintuēn ütet monda. Es az emberektöl lehetetlen de nem log de az istentül nem lehetetlen. Mert az istentül minden dolgok

R lehetsighesek.

tehetſighesel . Es az Peter ezt kezde ůnek mondani . Ime mi
denekel elhagánk / es tighedet követünk . Felelvẽ kediglẽ az Je
ſus monda . Bizon mondom tünektek Senki ninczen ki el hagia
en rettem / es az Euangelumert házát / auagy atyafiait / auagy bu
gait / auagy atyát / auagy annyát / auagy feleſighit / auagy gyermekit / auagy
földeit / hogy ki ház anyit ne vegen izette moſtan ez világ ben mi
lo üdőben ſok házat / ſok atyafiat / ſok bugot / ſok anyát / ſok fiat / ſok föl
det haboruſag nelkűl / es az iövendő világon örök letet. Sokan
elsőnek kediglen vtolſok / kik elsők voltanak / es elsők kik vtolſok volta-
nak . Valanak kediglen vtolsban Jeruſalembe felmenvẽ / es ű elöttök
megen vala az Jeſus / es megnyúltenek valanak az Jeſust követvẽ
ſünek vala. Es az Jeſus eſmeglẽn ű hozzá vevẽ az tizenket tanit
uant / meg kezde únnek mondani azokot az mellek ű rea iövendől va
lanak Ime felmegünk Jeruſalembe / es az embernek fia kezbe adatta
tik az papoknak / es az vraſtudoknak / es halalra kárhoztatnak
kik / es az pogan nipeknek kezekbe aggák ůtet / es megzuſoltak / es
megoſtorozzák ůtet / es ű rea pogdöſnek / es megölik ůtet / es har
mad napon feltámad. Es ű hozzá menc az Jakab es az Janos /
es az Zebedeuſnak fiai es ezt mondák . Meſter azt akarnk hog
megaggad mű nekünk valamire kírünk tighedet. Az Jeſus kediglen
monda únekek. Mit akartok hog tegek tű veletek? Mondának únek.
Tedd azt mű velünk hog eggikünk az te dűrzőſighedben jobb felől ül
jon tenered / es az maſikunk bal felől. Monda az Jeſus únekek.
Nem tuggátok mit kivetek. Vagyon tehetſigtek erre hog meg igátok
az pohart kit italt az mellet en iövendőre megyek om. Es vagyon te-
hetſigtek erre hog megkereſztelkeggetek az kereſztſiguel az mellyel
en megyek kereſztelkednem ! Es azok mondanak únekek. Tehetſigh e

ünk

únk vagon. Az Jesus kediglen monda únekik. Vigyázzatok hogy meg fogatok inni az poharbeli valt az melliet en megiszom / és az keresztseggel meg fogtok keresztelkedni az melluel en ióuendóre meg keresztelkedem / de ez dologh nem en adhatom hogy valaki ennekem iobb kezem felól annak hallezem felól úllón hanem azoknak az kiknek meguagyon szerezteteth. És mikoron ezt hallotta volna az tiz tanituani meg kezde indulni az Jakabnak / és az Janosnak multatlan dolgán. Az Jesus kediglen monda únekik. Tudgátok hogy az kik a lattatnak parancsolni ez vilaghi nipeknek vrsagokot telentik ú rayta fol / és az kik fú emberek ez vilaghi nipeknek kózótte / hatalmas volosot telentik ú raytok. De tú kózóttetek ekkippen ne legen / hanem valaki tú kózzóletek nagakar lenni / szolgátok legen túneketek / és valaki tú kózzóletek elsó akar lenni / mindeneknek szolgaia legen. Mert az emberek fia es nem azert ióue hogy únchi szolgallanak / hanem inkább hogy ú szolgalna / es hogy az ú lelkit valtsagul adnia sokaszert. És Jerikoba mennek. Mikoron kediglen ki menne Jerikobol az Jesus es az ú tanituani / es nagy sok sereg nip / az Timeus nak fia kinek Bartimeus vala neue / vak kuin az ut felen úl vala / es kuldul vala. És mikoron hallotta volna hogy Nazarethbeli Jesus volna az / az ki onnan menne / kialtani kezde / es ezt fogia mondani. Dauidnak fia Jesus / kónórúlt en raytam. És sokan seddenek vala á rea / es mik vala hogy vegyteg hallgatna. De az annal inkabb ezt ki altia vala. Dauidnak fia kónórúlt en raytam / es meg álla az Jesus es parancsola hogy ú hozzá hiznak / es ú hozzá hiuak az vakot / es mondanak únek. Bátorsagod legen / kelly fel / oda hiu reghedet. És az eluetuin fello ruhaiat fel kele / es az Jesushoz menne. És az Jesus kelelum monda únek. Mit akarsz hogy

tegel teueled. Monda úneki az vak. Rabboni hog esmegleñ ßemem vilagossagat vegem. Az Jesus kediglen monda úneh. Nezel az te hútód gogñtott meg tighedet. Es legottañ meg vuȝ ßemei nek vilagossagat / es kóueti vala útet az ú vtaban.

Tizenegyedik rész.

ES mikoron Jerusalembez közelitettenek volna Bethfage: és Bethaniaba az Olayfáknal hegy melle / elbocsáta az ú tanñtuañnak kózzólle kettót / es monda únekiek. Mennietek emez tú ellenetekbe valo várośaba / es legottañ mikelen az várośaba bementek / találtok ott egy meg kótött ßamár czitkot / mellen egy ember sem ült / oggátok el azt es hozzátok ide ennekem. Es ha valaki tűneketek ezt monga. Mire tißitek ezt? Mongátok meg úneki hog az vrnak dolga vagon vele / es legot tañ ide bocsátia azt. El menének az tanñtuañok / es meg találák e az meg kótött ßamár czitkot az antoñ kútúl / ollt helen holott kót vt vala / es elodák azt. Es mikik azok kózzól kik ott állanak vala ezt mongák vala únekiek. Mit müveltek hog el oggátok az ßamár czitkot? Es az tanñtuañok azonkippen felelének únekiek mikippen az Jesus parancsolta vala / es elhaggák vala azokot vinni. Es az Jesushoz vitték az ßamár czitkot / es az ú ruhaiokot az ßamárra hañak. Es az Jesus telül reá úle. Sokañ kediglen ruhaiokot az vtra temették vala / mikik kediglen az fáknul ágakot vágnak vala / es az vtoñ eltemették vala. Es mind azok az kik elól mennek vala / es mind azok az kik

vtol mennek vala/ kiáltanak vala ezt monduān. Hos anna. Áldott az ki az vrnak nevében jű el. Áldott az országh melly az vrnak atyánknak az Dauidnak nevében jű el. Hos anna az magasságokban. És bemene az Jesus Jerusalembe/ és az templumba. És miforon mindeneket körül mind elnézett volna/ és mivel immāran estue volna ki mene onnan Bethaniaba az tizenkét tanítuānival/ és másod napon miforon Bethaniabol ki iűttenek volna/ meg ebezék. És miforon egy leveles fighe fát latott volna távul/ oda mene ha valamit találhatna rajta. És miforon oda ment volna/ semmit nem talála rajta ha nem czak az fának levelit/ mert meg az fighe ideie nem vala. És felelvān az Jesus monda az fighe fának. Ennek utanna senki te rulad örökké gyümölczöt ne egyk. És hallák vala ezt az ű tanítuáni/ és Jerusalembe menének be menvān az Jesus az templumba kezde ki űzni az templumbol azokat az kik ott árulnak/ és vigznek vala/ és az pinz váltóknak asztalit/ és galamb árosoknak szekit és/ egy más utan mind el dűnte/ és nem engede hogy valaki az templum altal valami edint hordozna. És prediká vala ezt és monduān űnekiek. Nemde meg vagyon irvān. Az en házam imadságnak házának hivattatik minden nipeknek. Ti kediglen az latrokna barlangá tűttétek ezt. És meg hallák ezt az irástudók/ és az papoknak fiedelmi/ és alkolmatosságot keresnek vala mikippen vesze hetnek el útet. Mert félnek vala ű tűle hogy mivel egész az nipeknek szeghe ezudalla vala az ű tudomānāt. És miforon immāran estue volna/ ki mene az Jesus az városbol/ és viguel el muluān az fighe fa mellól látak tehag gyökerestül fogua meg aszott. És meg emlekezvān az Peter ez dologrul monda az Jesusnak. Rabbi/ meg aszott azi fighefa az mellet meg átkozál. Felelvān az Jesus monda űnekiek.

Kitőtők legen istenben. Bizon mondom tűnektek hog valaki inéz beg
nek ezt mondanga. Emelkeggel felyes borzāsd az tengherbe maga-
hoz nem kedelkedendik az ű ßűben de erősseñ hiuendi hog az melle
ket mond meg lißnek valamit mondānd meg lißen únek. Annakokaert
mondom tűnektek. Valamit imadkozuañ kirtek higgitek hog az mit
kirtek meg neritek es meg lißen tűnektek. Es emikoron imādsagban fog
lalkātok magatokot meg borzāssātok ha valami nehessigtek vagon va
laki ellen hog az tű akātok es ki az mennben vagon meg borzāssa tű
nektek az tű bűneitteket. Es esmegleñ Jeruſalembe terimek es mikor
roñ az templumban iārna ú hozzā mennek az papoknak feiedelmi es az iraſtudok es az vinek es mondānak úneki. Mi ßabad ha-
talomual tißed te ezeket es ki atta teneked ez ßabad hatalmat hog
ezeket tegedik. Az Jeſus kediglen feleluñ monda úneknek. En es kerdek
tű tűletek egy nemi dolgot es felelletek meg ennekem reā es meg
mondom mi ßabad hatalomual tegem en ezt. Az Janoſnak kereſz-
teliſe mennorßāgbol vala auag emberek közzől? Felelelletek meg
ennekem. Es gondolkodnak vala ű magokban es ezt mongāk vala-
ha ezt mondanguk. Mennorßāgbol ezt fogia mondani. Te hag
mire nem hittetek úneki? ha kediglen ezt montāk volna emberektűl
felnek vala az niptűl. Mert mind oy tartāk vala az Janoſt hog ig-

az profeta volt volna. Es feleluñ mon
danak az Jeſusnak. Nem tugguk. Az
Jeſus es feleluñ monda azoknak. En
sem mondom meg tűnektek mi ßabad
hatalomual tegem ezeket.

Jeſus kezde únekik hasonlatos
kißb

beſzd ſzemt ſolni. Szólót plantála egy emberſzs ſoumuel be kerüet
se vala, ſzs uálut uant vala, ſzs tóruiot rakott vala benne, ſzs müeſek-
nek atta uala hog müellik. Es ú maga vdikbe mene, ſzs az ſólo
müſekhez borzátá egy ſolgálát. Hog muſoron annak ideie volna az
ſolónek haſznábol riſztennnek úneki. Es az ſólo müſek az ſolgat
meg ragaduan igben verſi, ſzs úrſen borzátat meghi. Es eſmeg-
len más ſolgat borzátá ú hozzáiok ſzs az müſek kóuetkuel meg ha-
gigálák az ſolgat, ſzs be tórek az úſen, ſzs tiſteletlenſiguel illetuen
b bo ſzátál útet meghi. Es eſmeglen más ſolgatat borzátá el, ſzs aze
meg ólſi, ſzs ſokakot egebeket, ſiknek kózzóle nikiſet meg verinek, ni
kiket meg ólnek. Annakokart mikoron migglen egy ſzerelmes fia vol
na úneki azt ſzs ú hozzáiok borzátá leg utolſzor ezt monduán. Kiſ
telni ſzs berzúlni fogák az en fiamot. Az ſólo müſek kedigleen ú kóſ
tók ezt mongák vala. Es az órólós ter ollúk meg útet, ſzs mignk li
ſzen az órólig. Es meg ragaduan útet meg ólſi, ſzs az ſzólóból ki ve
ti. Azirt mit fog tenni az ſólónek ura? Es ú, ſzs el veſzti az ſólo
e müſeket, ſzs az ú ſólöit egebeknek agga. Auag ez iráſt nem olua ſtá
tok? Az melly kóuet uá nem haguan meg hánának az alkotuánnak
müſi, az kú az alkotuánnak ſzegbeletiben fú kúz lún. Es fú kú az or
ſtentúl ſzerezteti, ſzs ezudalatos az mú ſzemeinknek clótte. Es azon
úgyeznek vala hog útet megfognak, ſzs filnek vala az ſzereg nipiúl.
Mert tuggák vala hog ú ellenek monta volna az haſonlatos beſzédet.
Es úte el hagák, ſzs el meninek, ſzs ú hozzá borzatanak mikiket az
farizeuſoknak ſzs az Herodeſnek emberi kózzól hog útet beſzédben meg
fognák. Es azok mikoron ú hozzá mentenek volna mondának úneki.
Meſter tuggúk hog igaz beſzédú vag, ſzs ſenkiuel nem gondolſz.
f Mert nem nized az emberekne ſzemlit, de az iſtennek utat igaſ
ſágual

ſagual tanitod. Kelli fel bamlalt adot adnunk az Zzabarnak avagy nem? aggunk e avagy ne aggunk? Az Jesus kediglen tuduan az u tet teteſſiguel ualo dolgokot monda unekek. Mit kiſirtetek enghemet? hozzatok egy pinzt ennekem melly Denarnak mondatik hog laſſam/ es azok egy pinzt hozanak uneki es monda unekik. Kie ez pinzen valo kip/es ez ranta valo iras. Mondanak azok uneki. Zzabarge eſſeleluin az Jesus monda azoknak. Aggatok meg Zzabarnak azokot az melltek az Zzabarge/es az Istennek azokot az melltek az Istens/es elrzudalkozanak u ranta. Az Sadduceusok es u hozza o menimek/kik azt tartak/hog az feltamadas ne legen/es meg kerdek uret/es mondanak. Meſter Moſes azt irta munekunk hog ha valaki nek attaſta meg halandes feleſighe maradand germek kediglen nem maradnak/ hog miuel ez illen embernek attafta/ elvege az u attafianak feleſighit/es magzatot tamaſſon az u attafianak. Het atafiak valanak mu kozzottunk/es az elso feleſighet vun maganak/es ez mikoron meg holt volna magzatta nem marada. Es az masodik el viue az feleſighet/es az es meg halo/es annak sem marada magzatta. Az harmadik es azonkippen/es mind heten el vnek az aſſony/es azoknak sem marada magzatta. Veg utolso iuin meg hala az atafiaknak feleſighe es. Annakokairt az fel tamadaſban mikoron fel tamadnak/az atafiak kozzol melliky liben az feleſig: Mert az mind az hetnek feleſighe volt. Feleluin az Jesus monda unekik. Nem annakokairt tiuelgheteki hog az iraſt nem tuggatok/sem az Istennek tehetſighit. Mert mikoron halottaibol feltamadnak sem meg nem hazaſulnak/sem hazaſſagra nem adattatnak/ de olliatinok akkoron mikint az angalok kik az mennorſagban vadnak. Az halottakrul kediglen hogy fel tamadnak nem oluaſtatok az Moiſesnek konuiben

hog

hogy az irásokbā bétsōrbā sōlt légen únéki az istēn ezt mondvā. Ān vagyok az Abrahamnak is az Isaaknak is az Jakobnak istene. Nem az holtaknak mondatik az istēn istennek lenni hanem az élőknek. Ān nagyokat tévén igen tévelygetek is mikoron ő hozzā ment volna egy az irástudóknak közzülle is ahallotta volna hogy úk veteked̄inek is látta volna hogy iol felelt volna únekik is kérdést tēn ő tőle. Minden parancsolatoknak közzöle melyik elsső? Az Jesus kédiglēn felele únéki. Minden parancsolatoknak közzöle ez az elsső. Halgasd meg Izrael nép. Az mi vrunk istēn egy vr. És szeressed az te vradat istentől det telles szívedből is telles lelkedből is tellesz elmédből is tellesz erédből. Ez az elsső parancsolat is az māsodik melly ez parancsolathoz hasonlatos imez. Szeressed az te közel valo embertedet mint te magadot. Ezeknēl más nagyobb parancsolat nincsen. És monda únéki az irástudo. Mester iol mondād is igasságual hogy egy ez legen az istēn is hogy ne legen más únalanál egéb. És hogy minden al dozatoknál nagyobb legen embernek az istent szeretni tellesz szívből is tellesz lelkből értelemből is tellesz lélekből is tellesz erőből. És szeretni az közelualoembert mint únōn magāt.

És az Jesus mikoron látta volna hogy ésszésēn fel lelt volna. Monda únéki. Nem tāvul vagy az istennek országātul. És senki ez feleletének vtanna nem mérni vala útet meg kérdeni. És felelvn̄ az Jesus monda mikoron az templumban tanitana. Az irástudok miképpen mondgāl az Christust Dauidnak fiānak lenni? Mert az David szent lélekből ihlésből mondotta ezt. Monda az vr az en vramnak ülj tőlem jobbfelől ennekem. Migleñ az te ellenségidet az te labadnak zsámolul vetendem. Annakokáért mikoron ez az David vrānak hija útet miképpen lehét ő fia? És az sereg népnek

ſozzóle nagſokaṅ óremeſt halgatſáſ vala útet. Es ezt monga vala únekiek az ú tanuſág adáſában. Orizzitek magatokot az irástu doktul az kik ſeijr ruhákban gónorkódnek ide ſ toua iárni / ſs vaſáron valo kóſónijt kiuánnak / ſs az gúlekezetekben elſó ſzékeleket / ſs az lakodalomban fú helen valo úliſeket / kik az ózuegeknek házát bevitik. Es ßin alatt hoſſu imadſágokot tißnek-ezeknek nehezebben fogiſni az ú karhozatſok. Es mikoron az Jeſus az templomnak pinz tarto láczáinak ellenibe úlne / nizi vala az ſok nip mikippen vetnek erez pinzt az templomnak pinz tarto ládaiaba. Es ſok kazdag ember ſok pinzt vet vala belé. Es ióue egy ßegín ózueg / ſs két kúſ ded pinzt vete az ládába / melj quadranſnak mondatik. Es ú hozzá hiuán az ú tanituaínt monda únekiek. Bizoń mondom tűnek tek hog ez ßegín ózueg többet vete az ládába hog nem mint mind ezek az kik ú elótte vetinek. Mert ezok mind abbol vetinek az mi únekiek kazdagſágoknak felette vala. De ez áſſoniállat az ú búgſigbol mindent be vete valamit bir vala / egheſß ilétire valo marhaiát.

Kilenharmadik

Es mikoron ki menne az templumbol monda únekli / nimell az ú tanituaínak kózólle Vigyétek láſs nemeſs kóuekot / ſs nemeſs rakaſokot. Es felel vín az Jeſus monda úneki. Látodi ez nag kú rakaſokot? Egy kú az

maſikon

masikon nem hagattatik ki el ne töretessik. Es mikoron oz olay fáknak hegin ülne az templumnak ellenbekerdi vala ütet titkon Peter es Jakab / es Janos / es Andras. Mond meg mü nekünk mikoron lißnek ezek? es minemü ielböl esmerhettük meg / mikoron ezek be fognak tellesedni: Es az Jesus feleluen / únektek ezt kezdi mondani. Meg lassatok hogy valaki tütökot meg ne czallon. Mert sokan fognak el tüni az en newembe ezt monduan. En vagok az Christus / es sokakot meg czalnak. Mikoron kediglen hadakozasokot hallandotok / es szhallomäs szerint valo hadakozasokot ertetek / megne haboroggatok. Mert bükßig ezeknek meg lenni. De meglen ninczen az vig. Mert egy nip mäs nipnek ellene fel tämad / es egy orßäg mäs orßagnak ellene fel tämadics föld indulasok lißnek helek szerte / es ehßighek lißnek / es haborusagok / ezek az keserüßigheknek kezdeti. De tü meg örizzitek magatokot. Mert kezbe adnak tütökot az ü gülekezetekben / es Sinagogaiokban / es meg vernek tütökot es feredelmeknek / es kiralyoknak elöibe vißnek en miattem / hogy tanubizonßäg legen ez azoknak ellene. Es elößör minden nipeknek közötte predikaltatni kell az Euangeliumnak. Es mikoron eluiendnek tütökot kezbe aduän / elößör ne gondolloggatok mit kellen mondanotok / es elmitekben ne hannätok vessitek / hanem valami adattatik tünektek az oraban / azt mongätok / mert nem tü vattok azok az kik szoltok hanem az szent lelek. Az üdöben kediglen az atahu az ü attafiat halalra fogia adni. Es az atta az ü fiatics az fiak az ü attoknak ellene feltämadnak / es meg ölik ükot. Es mindenektöl gülösigben lißtek az en neuemirt. De valaki mind vigre meg maradand toban az üdözül. Mikoron latan sätok kediglen az pußtulasnak ü otalatossägät ott ällani az honnlott nem kell ällani mellül Daniel profeta szolt / az ki oluasanga vege

mielmit. Akkoron az hit Isdo erßagban lendnek az hegekre fussanak az ki kediglen az haz feluben lend le ne ßalkon az u hazabaßebe ne menien hog ualamit az u hazabol fel uegen. Es az ki az mezon lend azokra meg ne tornen az melleket hatul hagott/es hog az u fel so ruhaiat feluege. Jay kediglen azoknak kik az udoben terhesek lißnek/es germek ßoptatok. De imadkozzatok hog az tu futastok tel be ne legen. Mert az napok olt sanaruságban lißnek/ minemu sanaruság nem volt az teremtett allatoknak kezdetitul fogua ez ideiglen mellieket az isten teremtett/es ennek vtanna sem lißen. Es ha az ur isten meg nem rouidicette volna az napokot meg nem marad hatott volna az eghiß emberi test. De az valaßtottakirt/az melleket valaßtott meg rouidicette az napokot. Es akkoron ha valaki tunektek ezt mondanga. Ime itt vagon az Christus/ime am ott vagon/ne higgitek. Mert hamis Christusok tamadnak fel/es hamis prophetak. Es ielensigheket/es czudakat tißnek/ez vigre hog meg czalnak meg az valaßtottakat es/ ha lehetsiges volna. Tu kediglen magatokot orizzitek. Ime elos ßor meg mondottam tunektek mindeneket. Az udoben kediglen az sanaruságoknak vtanna az nap meg sotitul/ es az hold vilagossagot nem ad. Es az egnek czillaghi lesnek. Es az mennekben valo erossigbek nag indulast fognak szenuedni. Akkoron meg latiak az emberek fiat hog az kodokben u/nag hatalomual/es dicziosiguel/es akkoron elborzatta az u angalut/es eggbe gyunti az u valaßtott nipit az nig ßeltul foguciaz foldnek fel so hatarotul fogua mind az egnek felso ripeiglen. Az figbe tarul kediglen tanullatok meg az hasonlatos bestiket mikoron immaran az u aga genghe lend/es ki leuelezendik/tuggatok hog kozel legen az ayar. Ezenkippen tu es mikoron latangatok hog ezek betelnek tuga-

gatok

szatok hogy közel legen az aytoban. Bizon mondom tünektek hogy ek nem mulik ez egbisz emberi iletnek ideie mind addiglan es mig nem ezek mind meg lendnek. Az ég/ es az föld el mulik de az en beszidim el nem mulnak. Tovabba az naprul es az üdörül senki sem mit nem tud mig az menyei angalok es/ sem az fiu/ hanem ezak az en atam ü maga. Meg őrizzetek magatokat/ vigazzatok/ es imadkozzatok/ mert nem tuggatok mikoron legen az üdö. Mikip pen az ember az ki hazat el haquan vidiben lakik/ es az ü szolgainak atta az ü marhaiat/ es mindennek az ü dolgat meg hatta/ es az ayto tartonak meg mondotta hog vigazna. Vigazzatok annak okairt mert nem tuggatok az haznak ura mikoron fogion meg tünni estue tauag reggel/ tauag tul szoroń/ tauag hainalba/ hog tütöltet ne talalion aluan/ ha hirtelen meg tövend. Az mit kediglen tünektek mondok mindeneknek mondom/ vigazzatok.

Zsennegetik ruſz.

Akor kediglen Husit nasvia/ es valanak az napok ket napnak utanna mellelen vogarzakual inek vala/ es az papoknak feiedelmi/ es az irastudok azon ügekeznek vala mimodon az Jesust ezalardsagual meg fognak es meg ölnek. Es ezt mongak vala. Nem kell üdnep napon hog az nip fel ne indulton. Es mikoron Bethaniaban az pollos Simonnak hazaban ſ volna/ es letelepedett volna/ eliöue egy asszonallat kinal egy kenet-

nek valo pohār vala/mellet be tóltótt vala narduſboi hiuen rzinalk
draga nemeſs kenetuel . Es az kenetnek valo pohārt riſre el tór
uſi az Jeſuſnak feire hóttę . Valānak kediglen nihil/hiſ ú magok
ban haragoſsnak vala mint egy miſtatlan dolgon-es ezt mongak uala
Mire lún ez kenetnek eluesztése? Mert eladathattatik vala ez kenet
többen hoz nemmunt hāromſzaz pinzen/melly denarnak mondatik/es
az ſeghinelnek adattathatik vala . Es feletteighen megzendúlnek
az aſſonallat ellen Es az Jeſus ezt monda. Haggātok el útet mīrt
vattok bantaſāra úneki. Jo dolgot rzelelkedett en velem. Mert az ā
ſegheinek mindenkoron tú veletek vadnak-es valamikoron akarando:
tok tol tehettek ú velek / en kediglen nem mindenkoron vagok tú ve
letek. Az aſſonallat azt tútte en velem ammit tehetett/elól el
útt az temetésre hoz az en teſtemet meg kenni. Bizon mondom
únektek hoz vala holott ez Euangeliumot hirdetik/ez ſiles vilag
gon/ez es az mit ez aſſonallat tún/únekli emlekezetire ki hirdette:
tik.) Es az Judas Iſcariot ki az tizenkettónek kozzólle
egy vala el mene az papoknak kerdelmihez/hoz úneknek elarulna útet.
Mellj dolgot miloron azok meg hallottanak volna meg órúlnek-es
azt fogadāk hoz úneki ez úſt pinzuel fizetninek Es azon ügekezik va
la mimodon alkolmas údóben adhatnā kezbe útet Es az údnepeknek
elsó napian melleken pogaz-zākual ilnek vala/es miloron az buſiti
āldozatot ſoktāk vala tenni/ mondānak úneki az ú tanituani. Ho
lott akarod hoz el menjünk/es uſket kiſitzünk/hoz buſiti vaczorat egél
Es el borzāta kettót az ú tanituanban/es monda únekek. Men:
netek az vāroſba/es tünnektek elótóſbe ni egy ember ki egy korso vi
zet viſen/nenjetek az ember utan: es vala houa be menend/mon
gātak meg az hāznak uranak. Az meſter paranczol es ezt mon

gā / Sul vagon az tellőtőz holott az en tanituanimual oz husuet varzorāt meg egemſ. Es az egy nag varzoralo felhāzat mutat mel let be vontanak es liben tartanak/ott libzitzitek mu nekünk. Es ki in dulanak az ũ tanituani / es az vāroſba menenek/es azonkippen talā lāk mikippen meg mondotta vala únckiel/es meg libzitek az husut va zzorat. Es mikoron immāran eſtue volna/el iouc az tizenket ta nituanual/ es mikoron letelcpettenek volna/ es emunek/ monda az Jesus. Vizon mondom tünektek/egy tü közzöltetek ki en velem ibiz el fogārulni engemet. Es azok meg kezdinek homorodni/es eggen kő ezt kezdek úneki mondani. Nemde en vagoliz es mās inemde enc Az Jesus kediglen feleluin monda únekiek. Egy ez tizenketto közzöl ki en velem mārt be az talba. Az emberneк fia bizon az hog el megen mikippen meg vagon ũ rola irua. De ian az emberneк az ki miatt oz emberneк fia el árultatik. Jobb vala, annal ha nem ſületett volna az ember. Es mikoron enninek oz Jesus az kenéret kezibe viue es mikoron hālat adott volna elbeg delz / es únekiek adā, es ezt monda. Vegitek el/egitek meg ez az en teſtem. Az pohart es kezibe viuin mikoron hālat adott volna úne kiek adā/es uānak belőle mindnāian/es monda únekiek. Ez az en uy teſtamentumbeli virem. mell fokakirt ki ontatik. Vizon mon dom tünektek ennek utanna nem fogok inni az szőlő tünek termisből inind az napiglan es / mikoron uy bort iuandom az istennek orszāgā ban. Es mikoron istem dizzretet mondottanak volna/ki menenek az olay hatnak hegire es monda únekiek az Jesus. Mind tü meg botran kozzol enirettem ez inelmert meg vagon iruan. El verem iouendöre az valtatik es az ruhok ör ö toua fognak hakadozni/de minek utanna fel tāmadandok clöttetek megek az Galileaba. Az Peter kediglen

monda

monda ũneki. Meg ha mind ñãiañ meg botrankoznak ẽs ie ran
tad de en meg nem botrankozom . Es monda ũneki az Jesus:
Bizon mondom teneked hog ma ez ieel munek elötte az tul ket
ser fol/ háromßor tagadez meg enghemet/es ũ annál inkább ezt
monga vala . Sóg ha teueled egetembe kell meg halnom es meg
nem tagadlak tighedet . Az több tanituañok es mind azonkippẽ
mondanak vala/es az hetre menunek
meknek Gethsemani neuue. Es mon
da az ũ tanituainak. Vlletek le itt
migleñ felfelẽ menulñ imádságot
tẽndek/es ũ hozzã viue az Petert/
es Jakabot/es Janost/ es na
gon kezde rettegni/es nagi keserũsig:
ben lenni. Es monda ũneklek. Vánat foglalta meg az en lelle:
met mind halálig lañ legetek ebßteg itt/es vigázzatok. Es mikoron
egi keuesse elébb ment volna az földre le burula/es imádságot tũn.
Hog ha lehetsighes volna mainek el ũ rula az ora. Es ezt monga
vala. Abba/O Atãm/mindenek lehetsighesek teneked/vedd el en tülem
ez pohárt De maga ne az legen azmit en akarnikhanem az mit te.
Es el ioue es ui talala ũlöt hog alonnánal/es monda az Peternek
Simon aloßoli: nem vigázhatali egi oraiglañ: Vigázzatok/es
imádkozzatok hog kßertetbe ne iussatok. Bizon az hog az hlek kß
es gorss állat/de az test nehez es erötlen. Es ismeglen onnan
el menulñ imádkozik vala/ es az imádságnak vßan azon beßide
mondã. Es ũ hozzãnok terum/esmeglen ui talalã ũlöt hog alon:
nánal. Mert meg nehezedett vala az ũ ßemek/es nem tuggál vala
mit felelnunek ũneki. Es harmadßor es ũ hozzãnok mene/es monda e
ũneknek.

únekek. Alloggatok ennek vtannaſzs hugoggatoknak elegyel útt az oraſ
imę az embernek fia az bűnősöknek kezbe adattatik. Kellyetek fel
menűnk elő / imę el közelghet az ki enghemet kezbe ád. Es legok
tań meg mukoroń ezt mondaná az Jesus / elő ióue az Judas-ki az
tizenket tanȳtuań közzől egy vala / es ű uele nyeknek nagyeregbe va
la / kit felkiȳűlum valanak tőrőkuel / es fabotokual / mellekel az pa
poknak fiaual / es az irástudok. es az vinek borzattanak vala.
Az Judas kediglen ki útet kezbe agga vala köz ielt adott vala úneki
ekezt monduań. Valakit en meg czokolandok az az / azt fogiátok
meg / es okosón vigitek el. Es mikoroń el iutott volna legettań ű
az Jesushoz iarula / es monda úneki. Rabbi Rabbi / es meg czokolá
útet. Az fereg nip kediglen az Jesust kezuel meg ragadá es meg
fogá útet. Egy nimell kediglen azok közzől kik az Jesus körül álla
nak vala az ű kárit ki vonuán az fű papnak fölgáiához czapa / es
el vágá az ű fülit. Es teleluin az Jesus monda únekek. Vgy iűttez
tek ki tőr ótókuel / es fa botokual hogy enghemet meg fogiátok / mint
egy latorra. Naponkid tű közöttetek valik az templomban tanȳtuań
es ott meg nem fogátok enghemet. De hadd telliesseggenek be az
irások. Es az tanȳtuánok útet el haguán mind el futának. Es
egy nimell iffiuczka kőueti vala útet / ki az ű mezitelen teſtire egy
gölczot takarȳtott vala / es megfogák azt az iffiuczkák / es az ű
nekiek ereßtuin az gölczot mezitelen futa ki markokbol. Es az Je
sust az fű paphoz vinek / es ű hozzá be gülinek mind az fű papok
es az vinek / es az irástudok. Es az Peter tauul kőueti vala útet
mind addiglań mignem az fű papnak házához iutott volna / es ott
ül vala az szolgákual / es az tűz világnál fűntözik vala. Az fű
papok kediglen es mind az egyhaz tanácz az Jesusnak ellene tanu

tizonſagot keresnek vala/hogy ůtet meg ölnek/es nem talalnak vala
Bolan kediglen hamis tanubizonſagot mondottanak vala ů ellen
es az ů tanubizonſagok eggbe nem illenek vala. Es mikis felkelnek
vala/es hamis tanubizonſagot mondanak vala ů ellen/ es ezt
mongak vala. Mert hallok hogy ezt monga vala. En lerontom ez
templomot melyet kezuel raktanak/ es harom naponn mast rakok
ſehbe/ mely nem kezuel rakott lißen. Es meg ekkeppen es az ů
tanubizonſagok eggbe nem illenek vala. Es az fů pap az gyulekezetnek kozibe fel kelwn kerdi vala az Jesust ezt monduan. Semmit nem felelßel/ mirt mondanak ezek tanubizonſagot te ellened? Es az Jesus veßteg halgat vala/es semmit nem felel vala. Ismeglen az fů pap meg kerde/es monda ůneki. Te vagi az Christus az bodog istennek fia? Az Jesus kediglen monda. En vagok/es meg latiatok az embernek fiat hogy az isteni tronek tobb kezeſelul/es el ů az egnek kodiben. Az fů pap kediglen az ů ruhait megſakaßtuan monda. Mi ßukseghunk vagon niga es tanubizonſagokra? Tů magatok hallatok az isten ellen valo ßidalmas beßedet. Mi lattatik tunektek? Azok kediglen mindnaian karhoztatak ůtet es azt monduan/hogy halalt erdemlene. Es nikit ů rea kezdinek pogdosni/es az ů orczaiat be fedezni/es ůtet ökeluel verni/es ezt mondani ůneki. Talald meg. Es az solgak arczul verik vala ůtet. Es mikoron az Peter alatt az palotaban volna/oda mene egy az fů papnak solgaloi kozzůl/ es mikoron latta volna az Peter hogy fůntoznek ůrea nizuin monda. Te es az Nazarethbeli Jesus val voltal. Az kediglen meg tagada/ es ezt monda. Nem ismerem/es ingen semtudom mit mondaſſ. Es el kimene az Peter az palotanak elezbe/es kukola. Es mikoron az solgalo elmegkene

latta

latta volna ütet/ ésmeglen ezt kezdé mondani azoknak az kik ott állanak vala. Az azok közzül vala. És az ésmeglen tagadásk ti ßen vala. És egy keuéssig annak utánna ésmeglen az kik ott állanak vala/ ezt mongák vala az Peternek. Bizon azok közzöl valo vagy/ mert Galileabeli vagy/ és szólásod is olian. És az Peter kezde átkozodni/ és igyen eskenni/ hogy nem ésmerne az embert az kiről szólnának. És ésmeglen tul szóla. És megemlékezék az Peter az beßédrül mellet az Jesus mondott vala úneki/ hogy mielótte az tul kétßer szólna/ háromßor tagadna meg ütet/ és sirna

C kezde-

Tizenkettödik rész

Es miuel leçottanak tanárzot tartuán az fú papok az vinctuel és az irástudokual/ és az egéßß tanárz kéli nituel az Jesust kötözue elviuék/ és az Pilatus kezdé abák/ és megkerdé ütet az Pilatus. Te vagy az Sidoknak királya? És az Jesus feleluén monda úneki. Te mondod. És vádolák vala ü tet az fú papok sok dolgokbol. Az Pilatus kédiglen ésmeglen meg kezdé ütet/ és ezt mondá. Semmit nem felelßi/ imé mell sok tanuságot mondanak te ellened? Az Jesus kédiglen annak utánna semmit nem felele/ annira hogy az Pilatus el czudálkozék. Az údnep napon kédiglen fokott vala elbocsátni az Pilatus úne kik egy foglot/ valamellet kirnek vala. Vala kédiglen egy fogoly kinek Barabbas vala neue/ ki azokual fogattatott vala meg/ az ki háboruság okáy valának/ kik az háborusagban gálkosságot tétt-

nek vala. Es mikoron az sereg nip fel kialtott volna kezde arra kirnj azmit mindenkoron tútt uala ú velek. Az Pilatus kediglen felele únekiek/ es monda. Akanatoki hog elborzássam túnektek az Sidoknak kiralát? Mert tugga vala hog triglignek miatta attak volna kezbe útet az fú papok. Az fú papok kediglen az sereg nipet erra indzak hog inkabb az Barabbast borzátnael únekiek. Az Pilatus kediglen felelum esmeglen monda únekiek. Mit akartok azirt hog tegek annak az kit Sidoknak kiralanak mondotok? Es azok esmeglen fel kialtának. Feßnzz meg útet. Az Pilatus kediglen ezt monga a vala únekiek. Maga mi gonoßt tútt? Es az Sidok annal es erós sebben fel kialtának. Feßnzz meg útet. Az Pilatus kediglen akar uan az sereg nipnek elegbet tenni/elborzátá únekiek az Barabbast/ es az Jesust meg ostoroztatuán kezekbe adá hog meg feßnztetnzk. Az vitezek kediglen elbe vinzk útet/az palotába/melj az tißttartonak illó házá vala. Es egybe hiuák mind az egbißß körúl állo nipet/ es felöltöztetek útet bársonj ruhába/ es töuissból font koronát tú nek fenybe/es kezdek útet úduózleni/ ezt monduán. Üdvózlig Sidoknak királa. Es az ú fejt nádual verik vala/es ú rra pogdósnek is vala/es térdre esuin imádzák vala útet. Es mikoron meg czufoltak volna le vetkeßtetek útet az bársonj ruhából/ es fel öltöztetek útet az ú tulajdon ruhaiba- es ki vinzk útet hog meg feßnzenek. Es ki ßerentinek egj Simon nevú embert/hog felvenne az ú kereßtfaját ki Cyrene városból támadott vala/es onnan mulik vala- ki az ú ó rófsighból ú vala/es ki az Alexandernek es az Rufusnak atta vala. Es elvinzk útet az Golgotha nevú helre/ mellet ha meg akarß ma gárázni ezt tißi/ fú kaponának hele. Es ott mirrhas bort adának úneki inna. De ú el nem vinz. Es mikoron megfeßnztetetik e

volna

volna ůtet meg oſtāk az ů ruhāit / és azokra rúlat vetinek ki mit venne.

Vala kediglen harom ora / és meg ſe ſzünek útet. És soda vala irua az ù ha lálra karhoztatasának irása. És az Si doknak kirala. És ů vele ſet latrot teſzi tinek meg / eggyet tobb felől / és az másodikot bal felől. És betelieſedek az d u as melt ezt monda. És az hamiſsaknak fözte ſzamlaltatott.

És az kik onnan elmulnak vala ſzidalmas beſzidvel illetik vala útet és ingattāk vala az ů fejeket / és ezt mondāk vala. Vè / ki leron tod az templomot és harom napon fel epitted-ſzabadi ez meg te magadot és ſzall le az kereſzt farul. Azonkippen az fő papok és az iraſtu dokual egetembe ezufoltāk vala útet ůn főſtök és ezt mondak vala. Egebeket meg ſzabadi tott veſzedelemtůl úmagat nem ſzabadi hatia meg. Az Chriſtus az Iſraelnek kirala ſzallon le moſtan az kereſzt farul / hog lāſſuk és higgük. És ezok és az kiket meg feſzitettenek vala e ů vele egetembe ſzidalmaſſagokual illetik vala útet. Miſoron hat ora lütt volna ſötetſig tamada mind az egh iſz földön mind kilenéz oraiglan. És kilenéz oran kialtāſt tůn az Jeſus nag felſzoual / és ezt monda. Eloi Eloi lama ſabarhtani melt igh inek magarſāga ig eſik. Oen iſtenem o en iſtenem mire hagāl el enghemet? És nikil azok nak közzöle kik ott āllanak vala. Miſoron ezt hallottāk volna ezt mondāk vala. Imę az Illeſt hi na / és soda futa eg zik és ſpongiat etzetvel be tölte / és nádba feltiuę / és az italt neki nyujtā ezt mond vān. Hadd lāſſuk ha el ů az Illes hog útet le vege innen. Az ſ Jeſus kediglen nag felkoual lelkit ki borzāta / és az templomnak va

forſãa két nápre ſakada az felſő ráſzúl fogua mind az alſo ráſzeig
leñ. Mikoron kedigleñ látta volna az ſãzados/ki ellenbe ott ſőzel
áll vala/hogy ekkippenn nagy kiáltáſſt tiuiñ borzãtta volna ki az úlel
ſit/monda. Az ember bizoñ fia vala az iſtennek. Valának kedig
leñ ott aſſzoniallatok ęs/kik tauul nizik vala/mell aſſzoniallatok kő
zőtt vala az Maria Magdalena/ęs az kis Jakab anńa Maria/ęs
az Joſe anńa. ęs az Salome/mell aſſzoniállatok meg akkoron ęs
mikoron Galileaban vala/útet kuettik vala/ęs ſolgaltanak vala
ńeki. Az egéb több aſſzoniallatok ęs valának ott/kik egyetembe ú ve
le Jeruſalembe felmentenek vala. Ęs mikoron immáran eſtue lútt
volna/mert paraſceue vala/mell nap az ſombatnak előtte vagon
ekkóue az Arimatheabeli Joſef/ki tiſzteletes tanáczbeli ember vala
ki ú ęs vária vala az iſtennek orſzágát/ęs bátorſágot viuiñ teme
ne az Pilatuſhoz/ęs megkire az Jeſuſnak teſtit. Az Pilatus kedig
leñ czudalka vala/ha ill hamar meg holt volna. Ęs az ſázados
hozzá hiuatuánn megkerdę útet/ha lok idete volna hogy meg holt
volna/ęs az ſázadoſtul meg ertuinn az Joſefnek ada az teſtet
ęs az Joſef áron golyot viuiñ/az kereſztfárul útet levuię/ęs az ſ
golyba rakará/ęs koporſoba helyeztete/mell kűſikláual vagatta
kot vala ki. Ęs kóuet fordultának fel az koporſonak aytaiára. Ęs
az Maria Magdalena/ęs az Joſe anńa az Maria nizik vala
holott helyeztetnek az koporſoba.

Tizenhatodik riſz

Es mikoronn el mult volna az ſombat/az Maria
Magdalena/ęs az Jakabnak anńa/ęs az Salome
egetembe drága kenetet vúnek/hogy elmenninek/ęs meg e
kennek

kennek az Jesust / es nagy rigúel az úi nepnek első napián az koporsohoz indulának / mikoron immáran az napnak világossága fel tűtt volna. Es ű lő zóttók ezt mongák vala. Kizoda fordita le münekünk az kouet az koporsonak antaiárul? Es mikoron eltekintettek volna / látak tsak az kouet lefordittott ak / mert igen nagy vala. Es mikoron az koporsoba be mentenek volna / látának egy iffiat zkat fi tobb felől ülvala es fel öltöztetett vala fejr ruhába / es megrimúlinek. Es az monda ünekiek / meg ne rimúlletek / Az Nazaretbeli Jesust kerestitek / ki meg feßitetett volt / fel támadott ninczen itt. Ihon az hel holott heßeztettik volt útet. De mennietek el mongátok meg ez ű tanituaínak az Peternek es / hogy ű tünektek elöttetek megen Galileaba / ott útet meg látztok miképpen meg mondotta tünektek. Es mikoron onnan el mentenek volna / nagy hamarságual el futának az koporsotul. Mert úl igen megrettentenek vala / es igen elalmil lottanak vala / es senkinek semmit nem szolnak vala / mert félnek vala. Mikoron kédiglen fel támadott volna az Jesus riguel az údnep nek első napián / elöször meg ielenék Maria Magdalenának kiből hét ördögöt úzött vala ki. Az el mine / es hirré tüe azoknak kik annak elötte az Jesussual valának / es kik keserghenek vala / es sirnak vala. Es azok mikoronn hallottak volna hogy ilne / es hogy útet látta volna az Maria Magdalena / nem hiuék. Azeknek utánna ű köz zölök kettőnek utekben meg ielenék más abrázatban / ki mezére mennek vala. Azok es el meninek / es hirré tiuék az egéb tanitua ſ tuknak. De azok ezeknek sem hiuék hamarkot.

leg uto

Leg vtolſor meg ielenek az tizẽ egy tanituannak miketon le tele-
pettenek volna/es ſemelbe meg feddẽ ũkot az ũ hũtetlenſigheikbol e
es ſũuelnek keminſighikbol/ hog nem hittenek volna azoknak az kik
latiak volna ũtet hog fel tamadott volna. Es monda ũnekiek.
Mennietek el mind ez eghiſſ vilagra/es predikallatok az Euange
liumot minden teremtett allatnak. Valaki az hũtre terend es meg
kereſztelkedendik ũdũzul. Az ki kedig az hũtre nem terend elkarhozik
Azokot kedig az kik az hũtre terendnek illen ielenſighek kouetik. Az en
neuemnek altala ordogokot fognak ki ũzni Uy nelueken fognak ſolni a
Kigolot kezekbe fel viſznek es ha valami halalos italt mandnak meg
ũnekiek nem fog artani. Kezeket az beteghekre fogiak tenni es meg
gogulnak. Annakokairt minek vtanna az vr iſten ſolt volna ũnekiek
az menniorſzagba fel vetetek es ott az ata iſtennek iobbia felol ule.
Az tanituanok kedigleñ el meninek/es mindenutt predikallanak es
ez vr iſten mindenutt ũ velek egetembe ezeleked vala/es az ũnõa
beſzidit meg erõſſiti vala az ielenſighek
uel melleſ kouetkez
nek vala. b

Szent Marcus irasa ſzerint valo Euange-
liomnak vighe.

Szent Lukacz ielet meltet Szent Theofilactus
es Szent Jeronymus irt meg.

Az Szent Lukacz Antiochiabeli vala/es orvos bercsöl/
es mynd pogan irasban s mind Sido irasban tudos
vala. Mell Sido irast tanulta vala Jerusalemben
iluin. Ki az mu vrunk istentul es tanula. Mert
mikippen mint mongak u es egg vala az Szetuen tanituan kozzol.
Es az Christusnak feltamadasanak vtanna Cleopasual eggutt ta
lalkoztott vala az Christushoz. Az vr istennek meneb menesinek
vtanna kediglen/mikoron Szent Pal az Sutre fordult volna imeh vtt

V tarsa

társa lőn. Az Christusnak menbe menésének tizen öt esztendőuel utánna irá az Euangeliumot nagy szorgalmatossággal/azenkippen mint szent Pálnak es az egéb tanytuányoktul értette vala/mint is maga es az Euangeliumnak elején világon megh jelenti. Azonlá képpen az Euangeliumot az Theofilusnak/ki tanárzbeli ember vala/es szépen fogalmazta. Más könyuet es szerze mellet az nevuel nevezi. Az Apostoloknak cselekedeti. Mell könyuet lőtt dologrul vala irása tovább marzon hanem csak addig mig szent Pál Romában fel esztendeig lakik/azaz/az Nero birodalmának negedik esztendejéig. Azért az Euangeliumot vgy irá az mint hallotta vala/az apostoloknak cselekedetit pedigen vgy szerze az mint látta vala. Továbzuan nig esztendeglen de es üneli életében felette nem vala.

Halála után Constantinopolban temettetett el. Kinek

testeit az szent Andras apostolnak testemi

mel maradtual vnyt Achaiabol

az városba Constans

fiának

birodalmának husadik esztendejében.

Euangelium

Szent Lukacz irasa szerint.

MIuel sok soknak erőködnek rayta / hogy rendüel irásba beszerzenek az lütt dolgokot / mellyeknek mű közöttünk teljességuel valo bizonsága vagon / mikippen elönkbe attak münekünk azok / az kik elseitül fogua szemelyuel látták / s szolgálatot is tüttenek azokban az mellyeket beszillenek vala: ionak látatek ennekem is / hi vigre azokual eggütt tárik felis / hogy minden dolgoknul elseitül fogua nagy szorgalmatossagual megtudakozuan / innet toua azokot teneked megirnam io Theofilus / hogy
e. iobban megesmernid. azoknak bizonsagual valo voltát / mellyekre be
bid szerint tanittattal volt.

f.

Első rész.

Vala Herodesnek Judea szegbeli királynak ideiben egy nemelly eggbázi ember kinek Zakarias vala neve ki az Abiasnak nap szám szerint valo rendi ből vala Isaak feleségbe az Aarontul

A ij nem

nemzetett leanok közzöl vala vala/ kinek Elsebet vala neve. Igy zak valanak kediglen mind ketten az istennek elötte/ es ú magokat vise lik vala minden megfeddhetnelkül az vr istennek minden paranczolati banes munden io müelkedetekben mellek embert igaznak mutatnak. Es nem vala únekiek magzattok. Annakokairt hog az Elsebet med do vala/ es mind ketten el mulattak vala ideieket. Ún kedigleñ ez mikoron az Zakarias az isten elött az eghāzi bolgalatban fogla latos volna az ú nap bām berint velo rendiben/ az eghāzi em berecknek bolgalattoknak bokāsa berint ú rea esek az nil/ hog ez tem plomba be menne temiencznj. Es mind az mipnek sokasaga külül imadozik vala az temiencznek orāiaū.

Lata kediglenn az Zakarias az ur istennek angalāt hog az oltāroñ vbb felöl āllana melkenn boltanak vala temiencznj. Ezt latuann az Zakarias meg rettene/ es nag felelembe esek. Monda kedig lenn ú neki az angal. Zakarias ne fel/ mert meg bolgattatott az te könörghised. Es az té felesighed az Elsebet fiat bül teneked/ es Janosnak neuezed útet/ es nag örömed lißen teneked/ es nag vigasagod/ es az ú bülcteū sokann örülnek. Mert nag lizen az vr istennek elötte/ es sem bort sem valami egēb meg rißeghitö alatot nem ißik/ es bent lelekuel be telik meg az ú anyanak mihden. Es az israelnek fiai közzöl sokat meg fordit az ú vrokhoz istenekhez. Es ú ú elötte el mū/ az Illesuek lelkuel/ es tehetsighuel/ hog meg fordicza az atāknak bücit az ú fiokhoz/ es az enghedetlenec ket az igazaknak bölczesighire/ hog kiß nipet berezzen az vr istennek. Es monda az Zakarias az angalnak. Miböl esmérem meg ezt. Mert en uin ember vagok/ es az en felesighem es mmāran ak mulatta ideiit. Es felelue az angal monda üneki. En Ga

briel

tuel vagok/ ki az istennek elötte āllottam/ es ki azert küldettettem hog tevled szollak/ es ez örvendetes dolgokot tennked meg mongam es imē köuetkezik ez hog vegtegliben liss es nem szolhacz mend az napiglan- mellen ezek meg lisznek/ azert hog nem hül az en Lelkidimnek/ mellel be telliesednek mikoronn ideie liszen.

Es az nip vāria vala Zakarias/ es ezudaltāl vala hog az templomban lisnek. Mikoron kedeglen ki ment volna az templombol/ nem szolhat vala unekiek. Es meg esmerek hog latāst latott volna az templomban. Es ú int vala ozoknak/ es nimān marada. Es tertenek ez mikoron be telliesettenek volna az ú templomban vala szolgalatanak napiai. Az ú hazahoz mine. Ez napokna vtanna kedeglen Elisebet az ú felesigbe mihben magzatot fogada/ es öt holdnapon reytekben tarta vala magāt/ es ezt monga vala. Igi tūn en velem az vr isten az napokban melliekben rām tekinte/ hog el tennie az en emberek között vala szidalmamot.

Hatod holdnapban kedeglenn elboczatatek az Gabriel angal az istentül/ Galileanak vārosāba/ melinek neuze Nazareth: Es az szüzhöz/ melli iegben vala egy firfiunāl/ kinek Joseph vala neue/ es ki Dauidnak hāzabol szarmazott vala/ es az szüznek Maria vala neue. Es az angal az szüzhöz be mene/ es monda. Vdvözlig kedues szüz. Az Vr te veled vagon. Alz dott vagi te aszszonāllatoknak közötte. Az szüz kedeglen mikor ezt hallotta volna/ meg haborodek az angalnak beszidin/ es gondolkodik vala vayta minemü köszönet volna ez. Es monda az angal uneki. Ne fill Maria. Mert kedues lelkel az istennel. Imē mihedbe magzatot fogasz es fiat szülsz es Iesusnak neuezed üuet. Es ez fiu nagi lisznen/ es az felsiges istennek fiānak hiattatik. Es ūneki agya

az ur ſten/az ű attānak Dauidnak ßekit/ęs az Jacobnak bāzāń mind őrőkkę vralkodik/ęs az ű orßāgānak vigbe nem lißen. Monda kediglen Maria az angálnak. Mint lißen az/mert en furfiat nem eſmérek? Es feleluń az angal monda ůnek. Szent lilek felůl te reād ßáll/ęs az felſighes iſtennek hatalmaſſāga árnyékaual be fog tigbedet. Annakokairt ez ęs az mell ßentſighes ßůlettetik te tůled iſtennek fiānak hiuattatik. Es imę az Elſebet az te rokonſā god ű ęs fiat fogadott az ű vnſighében/ęs ez holdnap hatod az Elſebetnek/mell meddőnek hiuattatik vala. Mert az iſtennel akar mi beßid ſem lißen lehetetlen. Monda kediglen Maria. Imę az ur ßolgallo leāńa/legen ennekem az te beßided ßerint. Es el mene tůle az angal. Fel keluń kediglen Maria az napokban nag ſietſig uel az beg kőzbe mene/az Juda netű városba ęs be mene Zakariaſnak hāzāba/ęs nag ßeretetuel kőßöne Elſebetnek. Es lún ez hog hallā az Elſebet az Marianak kőßönetit/ indulāſt tún az germek az ű mihében/ęs ßent lilekuel be telęk az Elſebet/ęs nag fel ßoual hálta/ęs ezt monda/ Áldott vag te aſſonóknak kőzótte mert āldott az te mihednek gyümólcze. Es honnan vagon ennekem ez hog az ur iſtennek anńa en hozzam iůion? Mert imę mikor ſtanna az te köſönſednek ßava az en fiſimbe nůtt volna/indulāſt tún az germek őruendezęſnek miatta az en mihemben? Es bodog aſſonál lag az ki az iſtennek hůtt. Mert azoknak be telękedęſel meg lißen az/ mellek meg valnak mondua az ur iſtentůl ůnek. Es monda az Maria Fel magaſtalto az en ilő lelkem az ur iſtent/ęs őruendez az en okos lelkem az en üdvözítő iſtenemben. Mert az ű ßolgalo leāńanak alā vala volt āra tekinte. Es imę ennek vtanna bodognak fognak mondani enghemet minden nemzetſighek. Mert nagſāgos dolgokot tún en ve e

lem

lem az hatalmas / és kinek az ünnue szent. És az ú irgalmassága
nemzetsigrül nemzetsigre vagon azokon az kik ötüle filnek.
Erőt tün az ú karianak altala / ide s roua elszagata kevi
lelket az ú szüvnek gondolattaual. Le hania hatalmassokat se
kehöl / és fel magastala alá valokot. Az hezsökot be tölte jok
val / és kezdagokot üresen borzata el. D bozzáia vaue fraelt az
ú germeket / hogy megemlekezvnek az irgalmassagrul. Mikippen
szolt az mi atyánknak az Abrahamnak / és az ú magzattának mind
örökké. Lakozek kediglen Mana az Alsebetuel közel háromholdna
piglan / és meg tére az ú házához Alsebet nek kediglen szülésinek ide
je be telek / és fia szüle / és meg hallá az ú szomszédsagbi / és rakonsá
gbi hogy az vr isten nag kippen meg mutatta volna az ú irgalmas
sagát ú hozzá / és örvendezek vele. És lön ez nyolczad napon
el tömnek hogy az germelet körül metellik / és az ú attanak neuén
Zakariasnak hijak vala ütet / és feleluén az ú anya monda. Nem /
hanem Janos legen neue. És mondanak üneki. Sen
ki minczen az te rakonságodban kiz nevel hiuattassik. Intenek va
la kediglen az ú attának minek akarná nevezni üet / és az atya
tábláczkat kere / és ezt irá monduán. Janos az ú neve / és mind
el czudalkozának. Meg nilatkozek kediglen az ú száia legottan /
és az ú nelue / és szól vala dicziruln az Istent / és min
den ú szomszédsagbn nag felelem lön / és mind ez beszédi hirdettet
ek vala Judeasagnak minden hegés tartomania szerte / és
mindenek kit hallottak vala az ú szüvbe helyezteek vala / és ezt
mondák vala. Valion mi lészen ez gyermekben? És az Istennek keze
vala ú vele. És az Zakarias az ú atya / szent lélekuel be telek /
és prophetala / és ezt mondá. Dicziretes vr az Izraelnek is

tene-

ſtere/mert meg látogat á es váltſágot ſerze az ú niṕinek. Es az
mú meg marat á ſunknak ſaruat emele fel/ az ú germekinek Dauid
nak házában. Mikeṕen ſelt az ú ſent prophetainak ſáioknak általa
kik ez vilagnak kezdetitúl fogua voltanak. Hog iouendóre meg ſza-
badulnánk az mú ellenſigbinktúl/ es mindeneknek kezeiból/ kik
múnkót gúlólnek. Hog irgalmaſſágot tenne az mú atáinkual/ es
meg emlekezne az ú ſent teſtamentomarul. Es hog be telleſi-
tene eſkúttet/ mellre meg eſkútt vala Abrahamnak az mú atánknak/
es ezt meg adná mú nekúnk hog ez mú ellenſigbinknek kezeból ki
ſzabadultatuán filelemnélkúl ſolgálnánk únekt. Szent ielekuel/ es
igaſſágual ú elótte/az mú ielenkinek minden napiban.

Es te germek iouendóre az felſigbes iſtennek prophetaia-
nak hiuattal/ mert az ur iſtennek ſemilinek elótte elól mész/ hog az ú útait
meg kiſzerzed. Es hog az ú niṕinek üdvóſſignek tanuſágát aggad az
ú bunóknek borzánatában. Az mú iſtenünknek könörületes ſzivinek
es iohának általa/melluel múnkót meg latogata az fel támadott
nap az magaſſágbol. Hog világoſságot adna azoknak az kik ſótuſig-
ben es halálnak árnikában ülnek vala/hog az mú lábainkot bikeſig-
nek útára igazgatná. Az germek kediglen neuekedik vala/ es
erót vizben vala lelke ſerint/es puſztá helyeken vala mind az ideiglen
mignem elő iúnne az nap/mellen li kell vala idenn az Iſraelnek
niṕinek.

Masodik

ns.

Ur kediglen ez
na polkan paranczola-
tot ada ſ az Annaſtuc-
Ez az

Azaßar/ hog ßám ßerint be irnák mind ez eghiß. világot. Az ßámlálás elsö vala/ mikoron Cyrenius Syriát tißtül birná. Es mindenek el mennek vala hog magokot be iratnák/ kiki mind az ü városába. Fel mine kedigleñ Joseph es Galileabol Nazaretnek városából/ Sido országba Dauidnak városába/ melly Bethlehemnek hiuattatik/ Annakokairt hog Dauidnak házából/ es nemzetsighibol vala volna/ hog be iratna magát az Mariaual/ kit üneki feleségül házassagra attanak vala/ melly terhes vala. Történek kedigleñ b mikoron ott volnának be telleſedtenek az ü ßülésinek naptai/ es ez világra ßüle az ü fiát az ü elsö ßülöttit/ es üret be polálá/ es hog muel nem vala helek üneknek az vendig fogado házban/ le feketé üret az iaßolban. Es pásztorok valának ugyan azon tartományban kik mezön valának barmoknál/ es örizik vala gyel viraßtuañ az ü nyájokot. Es ime istennek angalu felettek meg allapék/ es az ur istennek fenessighe körül vilá üköt/ es nagy felelemuel meg felemlenek. Es monda üneknek az angal/ Ne felletek/ mert ime enhirdetek tünektek nagy örömet/ melly meg lésen mind az eghiß nipnek/ Mert e ßületett tünektek az Dauidnak városában/ ez mai napon üdvözitö/ ki az ur Christus. Es ez tünektek az iele. Találtok egy kis gyermeket polába be takarua kit iaßolba helheztettenek. Es nagy hirtelenseguel lön az angalual menneki sereanek sokasága kik dicziri vala az istent/ es ezt monaák vala Dicziret ligen az istennek az magasságokban/ es földön békeség/ embereknek iokarat. Es lön mine ottánna/ el menének ü tülök az angalok az mennyországba/ az emberek es/ az pásztorok ßólnak vala egymásnak. Menyünk el immár mind betlehemigleñ/ es lássuk meg ez meg nyondot dolgot melly mostan lütt/ mellet az ur isten meg ielente münkünk.

Es nag ſietteſſig iel il meninek/ es meg találak az Mariat/ es az germeket az iaßolba helhezteteuin. Miforon fedigleñ láttak volna/ki hirdetęk az beßédet/ melł únefiek mondattatott vala ez germek felól. Es mind azok az kik hallak ezudalkozának ezeken/ melleket az paßtorok mondottanak vala únefiek. Az Maria fedig leñ magában tarta vala mind ez beßédeket es az ú ßüiben viſeli vala Es meg térinek az paßtorok/fel magaßtaluán/es dicziuin az iſtent/mind ez dolgokrul/melleket hallottanak/es láttanak vala azonkippeñ mint únefiek meg mondatott vala.

Es miforon holez nap tólt volna be/ hog kórúl meteltetnęk az germek hiuattatęk az ú neuec Jeſuſnak/ melł neuel hiuattatott vala az angaltul-minek elótte az mihben fogantatnęk. Es mikor otanna be telteſettenek volna az ú tißtuláſoknak napiai az Moſeſnek toruiné ßerint/ Jeruſalembe viuęk Jeſuſt hog elő állatnák útet azon iſtennek elenbe/mikippeñ azon iſtennek toruiében meg vagon iruán. Minden firſiu magzat ki az anńának mihit meg nyitia az ur iſtennek ſzentelt magzatnak hiuattatik. Es hog áldozatra valo aiándikot adnának azon ßerint mint az ur iſtennek toruiében meg vagon mondatuán feles ßámu gherlicżet auag két galamb fiat. Es imę egg ember vala Jeruſalemben/ kinek Simeon vala neue/es ez igaz/es io ember vala-es várta vala az Iſrael nyiuinek meg vigaßtaláſát/es ſzent lilek vala ú benne. Es meg vala igérue az ſzent lilek iſtentúl / hogy ú arczig meg nem halna mignem meglátná az ur iſtennek Chriſtuſát. Es ſzent lilek iſtennek álta

la az templumba mene/ ẽs nukoron̄be vinnek az templumba az germek Jeſuſt az ũ ſzüléi hog̃ az tórumnek ſzokāſa ſzerint ezelekedni nek ũ tette. Az Simeon ẽs karāra vitẽ útet/ ẽs dicziré az iſtent ẽs monda. Vram iſten moſtañ immār bikeſiguel borzātod el az te ſolgādot/ az te beſzédedet ſzerint. Mert meg lātāk az en ſzemeim az te üdvözitő fiadot. Melyet ſzerzil minden nipeknek ſzemek lāt tāra vilāgoſſagul/ pogān nipeknek valo meg iſmenſre/ ẽs az te nipednek az iſraelnek dicziſekedſire. Ẽs mind atta ẽs mind anna ezudālkozik vala ezekẽn/ mellek ũ felől mondatnak vala/ Ẽs meg aldā ũkét Simeon/ ẽs monda az annānak az Marianak. Imẽ ez gyermek helhezteteti ſokāknak el eſſére ẽs ſokāknak fel kelſire az Iſraelnek nipi közöt/ ẽs czil helett/ kinek ellene mondattatik/ Sōg az te lelkedet ẽs tör iarta āltal hog̃ ſok ſzivekből az gondolatok meg nilac kozzanak. Ẽs vala egy tövendö mondo aſſoniallat kinek Anna vala neve/ Fanuelnek leania/ Aſernek āgazatibol/ ẽs nagy ideü vala ẽs hét eſtendeiglen ült vela az ũ vrāual az ũ ſzüzeſighitül fogua. Ẽs ez közel nolczuan mēg eſtendeiglen özvegſlett vala/ mellyel el nem e tāvoztt vala az Templombol/ bünöldſzben ẽs imādſāgokban magāt foglalla vala nyel/ ẽs napual. Ẽs ez aſſaniallat azon orāban ett terme/ ẽs ũ ẽs az iſteni vallāſra feleletet tiſzen vala/ ẽs ſol vala ũ rula mindeneknek kik Jeruſalemben vāltſāgot vārnak vala Ẽs minek vtānna az vr iſtennek törvéne ſzerint mindeneket elvigheztinek / Galileaba meg térnek az ũ vāroſokba Nazaretbe Az germek Jeſus kediglen nevekedik vala/ ẽs erét viſzen vala lelkiben/ ẽs be telesedik vala bölczeſiguel ẽs iſtennek kegyelmen vala. Ẽs az ũ ſzüleſ eſtendönkint Jeruſalembe mennek vala/ az ſ ünnepnek ūdnepiben/ ẽs mikoron immār tizenket eſtendös lész

volna/ mikoron̄ az ů ßůlëi Jerusalembe fel mentenek volna az ůd nep napnak ßokāsa ßerint/ ęs az napok be teluin̄ mikoron̄ haza tęr ninek/ az g...mek Jesus Jerusalemben el marada/ ęs az ů ßůlëi eßetbe nem viuęk/ De alitāk vala hog az vti tārsasāg között volna ęs egȧ napi min̄ földet meninek el/ ęs keresik vala útet az rokon sāghok/ ęs esmerök között/ ęs mikoron̄ meg nem leltik volna útet. Jerusalembe meg tęrinek keresuin̄ útet. Ęs törtinęk harmad nap vtān̄ meg talālāk útet tchāg az templomban az doctoroknak közötte ül/ęs hālgatka ůköt/ ęs kerdezi ůköt/ rzudālkoznak vala kediglenn a az ů ęrtelmin̄/ ęs feleletin̄/ mind azok aztik útet halgattāk vala. Ęs mikoron̄ lattāk volna útet az ů ßůlëi el rzudālkozānak/ ęs mon da az ů anna úncki. Fiam mire tůl ekkippen̄ mů velünk? imę az te atād/ ęs en nagbānatual keresünk vala tighedet/ ęs monda únekiek. Mi oka hog enghemek kereštek volt/ auag nem tuggātok volti hog a zokban kell magamot foglalnom mellek az en atām dolgāi. Ęs az ů ßůlëi meg nem ertęk ez beßideket/melleket únekiek ßola. Ęs alā ment velek/ęs Nazarethe mene. Ęs únekiek enghedelmes vala. Az ů anna kediglen̄ megtarta vala mind ez beßideket az ů ßůiben. Ęs b az Jesus garapodik vala bölrzesighben/ ęs testi āllapattāban/ ęs

kedvessigben istennêl/ęs emberecknêl.

Harmadik rész.

Tibertus rzāzārnak ke dig birodalmānak tizen ötödik estendeiben/ mi koron̄ Pontus Peli Pi latus Sidorsāgban tißttarto feiede f lem

lem volna/ Galileaban fediglēn Herodes/ ki az orſzāgnak negedik riſzit biriavala/ Itureanak fediglēn ęs Trachonitisnek tartomāńāban az Filep az ũ attaſtaſi az orſzagnak negedik riſzit biria vala/ Abileneben fediglēn Liſiamas ki ęs az orſzāgnak negedik riſzit biria vala/ miſorōn Annas ęs Caiafas pūſpōſōk volnānak/ ßo adatęk az ür iſtentūl Janoſnak/ az Zakariaſnak fiānak az puſztāban. Ęs elmene mind az tartomāńokba mellek az Jordan fōrūl valānak/ ęs prediкālla vala az iletnek megiobbitālānak kereſzthighit būnōknek megh borzānattāra mikippenn meg vagon irua az Eſaias profetanak beſzidinek fōruiben/ki ezt mondga. Ęn az kiáltonak ßaua vagok az puſztāban, kißgezitek meg az ür iſtennek vtāt/tegitek egeneſekkę az ũ ōſuenit. Minden vōlg feltelik/ęs minden hegy/ęs halom megalazonul ęs az horgaſok egeneſſę liſznek/ ęs az daraboſok meg ßinlett vtakkā/ ęs minden teſt meglātia az iſtennek üdvözitō fiat. Mond vala annakokāert az nipeknek fereghinek/ kik ki mennek vala hogy meg kereſztelkedninek ũtūle. Viperanak figoknak nemzetie/kiczoda tclentette meg tūnektek/hogy el futnātok az el iövendō haragnak clōtte? Tehāg teremczetek olt gōmōlczōkōt mellek miltok legenek az būnbōl valo ki tērisſhez/ęs ne kezgitek ezt mondani tū magatokban. Mūnekūnk az Abraham atānk/Mert mondom tūnektek/hogy az iſten ez kōuekbōl kiakot tāmaßthat az Abrahāmnak. Immārān fediglēn az feſzerēze ęs az faknak gūkerire tettetett. Annakokairt minden fa ki io gōmōlczōt nem teremt/ki vāgattatik/ęs az tūzre vettetik. Ęs kerdik vala ūtet az nipeknek fereghi ęs mondanak vala. Mit tegūnk? Feleluin kediglēn monda ūnckiek. Az kinek két kōn kōſe vagon/aggon kōntōſt azkinek ninczen/ ęs az kinek eledele vagon azonkippēn tegen. Jō hozzā meninek kediglēn az ſzakarok ęs hog

meg kereſztelkegȝenek/ęs mondānak ünekik. Meſter mit tegünk? Es az monda ünekiek. Semmit ne vegetek többet annāl mint meg vagon ßerezue tünektek. Kérdik vala kediglen ütet az vitez lō nipek ęs ezt monduān. Mit tegünk mi ü ęs? Es monda ünekiek. Valakit meg ne nomorīczatok/valakit hamiſs fogaſokual meg ne kāroſīczatok/ęs meg elegbeggetek az tü foldatokual. Mikoron kedig az nip vārnā/ęs mindenek az ü büükben gondolkodnānak az Janos felöl hogy ha ü volna az Chriſtus. Feleluān az Janos mindeneknek monda. Bizon az hog en vizuel kereßtellek tütökōt/de el ü az ā ki en nālamnāl crōſb/kinek ſarukōtōinek meg odāſara elēg nem vagok. Ü meg kereßtel tütökōt ßent lilekuel/ęs tüzuel/kinek az ßoro lapāt kezben vagon/ęs meg tißtitia az ü ßirūt ęs az gabonāt be günti az ü gabonās hāzāba/ az poluāt kediglenn meg ighetti meg olthatatlan tüzuel. Sokaſra egebekre ęs intuān predikall/vala az nipeknek. Herodes kediglen ki Galileanak neged rißit biria vala mikoron Janoſtul meg feddetnek az Herodiasnak az ü attafia feleſighinek felöle/ęs minden gonoſſagokrul/mellyeket Herodes tißen vala/minden egēb gonoſſaghiboz ezt ęs hozzā tuęs/ęs az tōmlōczbe ü vete az Janoſt. Lün kediglen mikoron minden nip meg kereßtelkednek. Es mikoron Jeſus ęs meg kereßtelkedett volna/ęs imadkoznek meg nilatkozek az mennorßag/ ęs az ßent lilek leßālla ü reā teſti ßemilben olj mint egy galamb/ ęs mennorßagbol ßozat lün/melly ezt monja vala. Te vagy az en ßerelmes fiam te benned io kippen kedvem be telek. Es ü az Jeſus immār harmmez eßtendōs kezd vala lenni az mint alitatik vala Joſef fianak lenni/ ęs az Joſef az Heli fia volt/az az Mathatę/ az az Leuię/az az Melchię/ az az Jannāę/ az az Joſeę/ az az Matatthiaſę/ az az

Amoſ

Amosz/ az az Naumz/ az az Heslig/ az az Naggez/ az az Maathz/ az az Matathiasz/ az az Simeusz/ az az Josechz/ az az Judaz/ az az Joannaz/ az az Rhesaz/ az az Zorobabelz/ az az Salathielz/ az az Nerig/ az az Melchiz/ az az Addig/ az az Cosamz/ az az Helmadamz/ az az Herz/ az az Jesüz/ az az Heliezerez/ az az Joramz/ az az Matthaz/ az az Leuiz/ az az Simeonz/ az az Judaz/ az az Josefz/ az az Jonamz/ az az Eliachimz/ az az Meleamz/ az az Menamz/ az az Mathathaz/ az az Nathanz/ az az Dauidz/ az az Jesseg/ az az Obedz/ az az Boozz/ az az Salmonz/ az az Naassonz/ az az Aminadabz/ az az Aramz/ az az Esromz/ az az Farezs/ az az Judaz/ az az Jacobz/ az az Isaakz/ az az Abrahamz/ az az Tharrasz/ az az Nachorz az az Saruchz/ az az Ragauz/ az az Falekz/ az az Heberg/ az az Salaz/ az az Cainanz/ az az Arfaxatz/ az az Semz/ az az Noez az az Lamechz/ az az Mathusalaz az az Enochz/ az az Jaredhz az az Malalehelz/ az az Cainanz/ az az Enosz/ az az Sethz/ az az Adamz/ az az Istenz.

Megedik rsz

Es Jesus kedgilenn szent lilekistenuel telles liuin megtere az Jordan vizibol / es szent lilek istentul az puszt aba vitetek / es neguen napiglan kisirtetek vala az ördögtul / es semmit nem iuek az napokban / es vigre az neguen nap be teluin meg ehezek. Monda kedigleminek az

ördög/ Ha fia vagy az istennek/ mongad imez kűnek hogy legen ke
nyre. Es feleluinn az Jesus ůneki monda/ Megvagon irua. Nem
ezak kenyruel il ember/ hanem istennek minden igyjuel. Es vele
fel vive ůtet az ördög egy magas hegre/ es meg mutata ůneki ez
földnek kereksighinek minden orßagyit egy punctni ůdöben/ es mon
da ůneki az ördög. Teneked adom mind ez hatalmaſſagot/ es ezeknek
dicsősighit/ mert ennekem vadnak adua/ es valakinek akarom annak
adom azt. Annakokairt ha te le eluin en előttem imadandaſß enghe
met/ mind tied lißnek. Es feleluin az Jesus monda ůneki. Eregy e
hatam megye te satan/ mert meg vagon irua/ Imaggad az te vra
dot istenedet/ es zak ůtet bolgald. Es Jerusalembe vive ůtet/ es az
templomnak leuegőire allata ůtet/ es monda ůneki. Ha fia vagy az
istennek borzald ala temagadot. Mert meg vagon truan hogy az ů
angalinak paranczol tiuendőre te felőled/ hogy meg tarczanak tighe
det/ es kezekbe fel vißnek tighedet/ hogy az kűbe az te labadot meg ne
sérczed. Es feleluin Jesus monda ůneki. Meg vagon mondua/
Ne kißirczed az te vradot istenedet. Es mikor minden kisirtis el
vigheßtetett volna/ el mine ůtůle az ördög egy idéig. Es meg téreb
az Jesus az gent lilek erőiuel Galileaba/ es hire lűn ůneki mind
az eghiß tartomanban/ es ů tanyt vala az ů sinagogaiokban/ es
mindenektől dicziretik vala. Es Nazaretbe mine/ holott ů fel
tartatott vala/ es az ů szokasa szerint bemine az sombat nak ůnepek
napian az sinagogaba/ es fel kele iraſoluasni/ es kezibe adak ůneki
az Esaias prophetanak könyuit/ es mikor ki terite az könyuet az helre
talalá holott ez vala meginta. Az or istennek lelke en raytam vagon
azirt hogy kenetuel megkene enghemet/ el borzāta enghemet hog az
szegyinéknek euangeliomot hirdesſek/ hog meg gogyiczam az töredel e

meg

mes ßúúkot. Hog fogfoknak el ßabadulāſt predikāltāt/ es vakoknak lōtāſt/hog meg rontattakot elereſſek meg ßabadīttāsnak āltala/ hog predikāltam az vriſtennek fogānatos eßtendēit. Es az kōnyuek eggbe hantogatuān az ßolgānak meg adā/es esmeg leüle. Es az ſynagogaban mindenek ū rea niznek vala/ es bemekot el nem vīßik vala rula. Kezde kediglen mondani únekiek. Ma tōlt be ez irās az tū fileitekben. Es mind tanubizonſāgual valānak únekli/es czudālkoznak vala az ū beßidinek kedues voltān- mellek az ū ßāiābol ki ßarmaznak vala/es ezt mongāk vala. Nem ezi az Joſefnek fia? Es monda únekiek. Mindenſtūl foguān imez hāſonlatos beßidet ſogiātok mondani ennekem. Oruos gogyēz meg te magadot. Vala mēnie dolgokot hallottunk hog Kapernaumban czelekettél/tedd meg itt es az te hāzādban. Monda kediglen. Bizon mondom tūnekted hog egy profetanak es nincz en berzūlete az ū hazāiāban. De igaz ſāgual mondom tūnektek. Az Illesnek idēiben ſok ozvegek valānak Sidoorßāgban/ mikoron be zarlattatek az menn'orßag hārom eßtendeigleñ-es hat holnapiglan mikoron nag ehſig lütt volna mind e czeghiſß foldōn/es Illes azokhoz ſeggibez ſem borzāttatek/ hanem czak Sidon tartomanbeli Sarepta netkū vāroſba/az egy ozveg aſſonhoz. Es ſok poſoſok valānak Sidoorßāgban Helyeus profetānak idēiben/es senki ū kozzōlōk meg nem tißtula- hanem czak az Siriabeli Naaman. Es mind be telnek haragual az Sinagogaban ezeket halua/es fel tamadānak-es ki verek útet az vāroſbol es viuek útet mind az hegnek tetejeiglen/ melli hegen az ū vāroſok rakatott vala/hog az meredeken alā vetnek útet. O kedig menten ū kozzōttōk megen vala āltal. Es alā mene Kapernaumba Galilea f nak vāroſāba/es ott tanyta vala ūtōt az ūdnep napokon es nagon czu

dālkoznak vala az ů tudomāńāń/mert az ů beßíde hatalomual va
la eggbe foglāluāń. Ęs vala ott az ſynagogāban egģ ember/kiben
fertelmes ördögnek ßellete vala/ęs fel kiālta nagy fel ßoual/ęs mon
da. Nò te Nazaretbeli Jeſus mi dolgod vagon teneked mů velünk?
Ezirt tůtteli hoģ münket el veßeſs? Tudom ki vagy te/ Az iſtennek
amaz ßente vagy. Ęs meg feddę az ördögh͡öt az Jeſus ezt mond
ván. Nimull meg/ęs menń ki belöle. Ęs mikoroń közöttök le verte
volna ůtet az ördög/kimene ů belöle/ęs semmit nem ārta ůneki. Ęs
mind meg filemlinek/ęs ßolnak vala ů köztök/ ęs ezt mondāk va
la. Miczoda beßid ez? hoģ únön hatalmāual ęs tehetſighuel pa
ranczol az fertelmes ßelleteknek ęs/ęs ki mennek? Ęs az ů hire ki
teried vala az tartomāńnak minden telöl valo helire. Mikoroń ke
diglen fel költ volna Jeſus az ſynagogāból/ be mine az Simonnak
hazāba/ az Simonnak kediglen napāt creſſenn leli vala az hideg
Ęs kiręk az Jeſust ů irette. Ęs az Jeſus meg āluān annak feie
felett/megfeddę az hideglilſnek betegſighit/ęs az elhagā az aſßon
embert. Ęs legottan felkeluiń ůneki ek ßolgāl vala. Mikoroń kediglen
az nap elnugodnęk/mindenek kiknek fülömb fülömb fele betegſigbeli k
korok vala/az Jesushoz vißik vala ůköt. Ęs ů mindenikre kezeit ti
uiń meg gozßta vala ůköt. Sokakbol kediglen ördögh͡ök ęs kimennek
vala/kik kialtanak vala/ęs ezt mondāk vala. Te vagy az Chriſtus
az Iſtennek fia. Ęs megfeduiń nem hagga vala ůneki ezt monda
ni hoģ tudnāk/hoģ ů volna az Chriſtus. Mikoroń kediglen nappal
ra költenek volna/ki ereduiń pußta helre megen vala/ ęs az nipek
nek ſereghi kereſik vala ůtet. Ęs elinduluań ßinte oda meninek/az
holott Jeſus vala/ęs megtarſtoßtatāk vala ůtet/hoģ el ne tāuozn͡ek
ů tůlök. Az Jeſus kediglen monda ůnekiek. Egęb varoſokban ęs keli
ennę

ennekem az istennek orßágát predikāllanom/mert ezirt boczātta(t)
tam el/es predikāl! vala Galilcanak synagogáiban.

b

Stódik risz

Es kediglen mikoron az sereg nip-ű reā omolna hog az istennek igbjt hallanā. Es az Jesus āll vala az Genezaret newű tengher ßakadik mellett. Es lēt vebteg āllo hajot lāta az tengher ßakadik mellett. Az halāßok kediglen ki ßāllottanak vala az hajokbol/es az ű hāloiokot mossāk vala. Mikoron kediglen bement volna az Jesus az hajoknak eggikbe/mell az Simonę vala(t) kirę ūtet hog egy kevessę az földtūl le vinnę/Es le ūluin. tanīta vala az hajobol az nipnek sereghit. Minek vtānna kediglen meg bū nęk az ßolāstul/monda az Simonnak/vigy az mikre/es vessitek
e meg az tū hālotokot hal fogni. Es feleluin Simon monda ūnekī. Nag vram mind ez eghiß jgel munkāt tūnk es semmit nem foghatānk/de mind az āltal es az te paranczolatodra im meg vetem az hālot. Es mikoron ezt tūttik volna nagsok halat kerītenek be az hālokba. Meg ßakad vala kediglen az ű hāloiok/ Es intinek az ű tārsoknak/kik az mās hajoban valānak hog hozzāiok iūninek/es segbītteninek ūnekick/es el iūtenek/es mind az kēt hajot be töltęk/oly hog el merūlnek vala. Mell dolgot mikoronn lātna Simon Peter az Jesusnak tērdeihez esęk/ es monda. Vallāl el en
f tūlem vram/mert en būnos ember vagok. Mert nag āmilkodās fog

lalta vala meg útet / ęs mind azokot kik ú vele valānak az hal fo-
gaſban / mellet fogtanak vala. Azonkippen Jakabot / ęs Janoſt
az Zebedeuſnak fiait / kik Simonnak tārſi valanak. Ęs monda az
Simonnak az Jeſus. Ne fiil / ennek vianna emberekęt fogſ. Ęs
mikoron az haiokot az földre ki vonāk mindenekęt elhaguān ú vtān
na menenek. Ęs törtinęk mikoron egy nimelli varoſban volna /
ęs imę vala ott egy firfiu / ki tele vala poklos varual. Ęs mikoron
lātta volna az Jeſuſt orczāiāra leburula / ęs kirę útet / ęs monda.
Uram ha akarod meg tiſtithatſz enghemet. Ęs kezit ki nyuj-
uān illetę útet / ęs monda. Akarom / tiſtuli meg. Ęs legottan el
veſſe ú rula az poklos var. Ęs az Jeſus paranczola úneki / ezt
monduān. Senkinek ne monyad / hanem mennel / mutaſd meg
te magadot az eggházi embernek / ęs vigy aiānlāſkot az te meg tiſtu
lāſodirt / mikippen Moyſes meg paranczolta / tanubizonſāgul úne
kiek. Nagubbān ki teried vala kediglen az ú hire / ęs ſok fereg nip gúl
vala eggbe / hogy hallanak az ú beſidit / ęs hog az ú betegſighekből
meg gogyatnānak. Ú kediglen félfelę vala puſta helekēn il vala
ęs imādkozik vala. Ęs lūn egy napon predikāll vala ú / ęs az
Farſeuſoki ęs az toruintudo doktorok ott ülnek vala / kik Galileanak
ęs Sido orſāgnak / ęs Jeruſalemnek minden varoſkaibol mentenek
vala oda. Ęs az vr iſtennek ereie vala ú nāla azoknak meg gogyta-
ſara. Ęs imę valanak ott nimi firfiak / kik viſelnek vala egy ā-
gyban egy embert / kinek inai meg ſakattanak vala / ęs hekekrúl elin-
dultanak vala. Ęs azon ügekeznek vala / hogy útet be vinnek / ęs
Jeſuſnak elötte le tennek. Ęs mikoron az nyomek ſokaſāgātul hele-
nem talāltanak volna / honnan vinnek be útet / az hāznak felſe
hāgānak / ęs az fedelen borzātāk vala útet az āgarczkaual egetem e

be az nip kōzibe/az Jesusnak eleibe. Es latuan az ú hutōkōt mon
da uneki/ Ember meg borzāttassanak teneked az te bunid. Es
kezdēnek gondolkodni az iratudok/ es az farisēosok/ezt mond
uan. Kicz oda ez ki isten ellen valo bizalmas beszēdeket beszel? Kic
da borzāthatta meg az bunt/hanem ezak úmaga az isten? Mnek
vtānna kediglen meg esmērę az Jesus az ú gondolattokot/felele
uin monda uneknek. Mit gondolkottok az tú szivetekben. Ez kettō
kōzzōl mellyiket konnebb mondani/ezti meg borzattāssanak teneked
az te buneid/auag ezt mondani/kelly fel es taryl Hog kediglen meg
tuggātok hog az embernek fianak hatalma vagon ez foldōn bū
nōkōt meg borzātni/monda az for embernek. Teneked szolok kel
fel / veddfel az te āgadot/ es menni el az te hazadhoz. Es az
legottan ú elōttōk felkele/ es felemeli vala az miben feksütt vala
es az ú hazāhoz mine dicziruin az istent. Es nag āmilkodās
foglalā meg ūkōt mind/es dicziritk vala az istentęs nag filelem
szālla szūkbe/ es ezt mongāk vala. Vilhetetlen dolgokot lātānk
ma. Es ezeknek vtānna ki mine/es lata egy fukart/ kinek Leui
vala neve/ ki az fukaroknak asztalānāl ūl vala/ es monda uneki
Kōuess engemet. Es ez mindeneket el haga/ es fel kele/es ū
tet kōuetę. Es az Leui nag lakodalmat szerze uneki az ú haza
ban/ es vala ott fukaroknak sok sereghe/ es egebeknek es kik ú vele
asztalhoz ūltenek vala. Es zugodnak vala az irāstu
dok/ es az farisēosok az ú tanituānanak ellene/es ezt mongāk vala.
Mire isztek/es isztok az fukarokual/ es az bunōsōkuel? Es felel
uin az Jesus monda uneknek. Ninczen szūkseghek oruos nelkūl a
zoknak az kik eghisségben vadnak/hanem azoknak az kik betegsig
ben vadnak. Nem azert iuttem hog azokot hiuam az ūletnek meg

tobbñtāsāra az kik igazaknak itilik magokot/hanem azokot azkik bū nōsōknek. Es azok mondānak ūneki. Mire hog az Janosnak tanñtuā ni gakorta būntōlnek/es imādsāgot tißnek/ azonkippen az farisee= fok es/ az te tanñtuānid kediglen ißnek/es ißnak? Jesus kediglen monda azoknak. Tehetiteki ezt hog az āgas hāznak fiai būntōlle= nek miglen ū velek vagon az vō leghin? De el iūnek az napok miko= ron elvōtetik ū tūlōk az vō leghin/ akkoron az napokbann būntōlnek. Monga vala kediglen ūnekiek/ez hasonlatos beßidet es. Az vy ruhānak folttāt senki nem ereßti az o ruhāba/ha kūlōmben ißen/az vy ruha folt es ßakaßtāst tißen/ es az o ruhāhoz nem illik az vy ruhābol valo be ereßtett toldalik. Es senki nem tōlt vy bort o tōm lōfbe/ha kūlōmben ißen/az vy bor meg fogia ßakaßtani az tōmlōkōt es az bor el omol/es az tōmlōk es el fognak veßni. De az must bort vy ediñebe kell tōlteni/es mind az ketto ippen meg āll. Es senki vy bort nem kiuān legottan/az ki o bort iuāndik. Mert ezt monga az o bor iobb.

Harodik rißz

Ortinēk kediglenn ez egg māsodelsō ūdnepen hog Jesus az vetemi nekenn menne āltal / es az ū tanñtuāni az gabona feiekot ßaggattāk vala / es ßik vala kezek kōzōtt megtoruñ. Nikik kediglen az farisēosoknak kōzōle ezt mongāk vala ūnekiek. Mire tißtek illen dolgot/ mel= let nem ßabad tenni ūdnep napokonn? Es feleluinn monda ū

[nekiek

nekiek/ Ezak azt sem oluastātoki az mit Dauid tütt mikoron meg ehczett volna mind úmaga ś mind az ú nipe/mikippen be ment az istennek hāzāba/ęs az elő rakott kenereket kezibe vütte ęs ütt ben ne/ęs az ú nipinek ęs adott az kenerekben/mellekct nem habad vala meg enni hanem czak az eghāzi embereknek. Es ezt monga vala únekiek/ hog az embernek fia ora volna az údnepnek ęs. Lún ez más údnepen ęs/hogú be menne az synagogāba ęs tanitana/ ęs vala ott egý ember/ęs annak az iobb keze meg aßott vala. Vtān a na leselkednek vala kediglenn az irāstudok/ ęs az farisęosok ha az údnepen meg fogintanā/ hog lelninek miből útet vādolnāk. Az Jesus kediglen tugga vala az ú gondolatokot/ęs monda az embernek kinek az keze meg aßott vala. Kell fel/ęs āll elő. Az emberkedig fel keluin elő álla. Monda annakokairt az Jesus únekiek. Kēk delek en tütőkőt. Szabadi údnepeken iot tenni inkább hoý nem mint gonoßt? Szabadi embereknek iletit meg tartani inkább hoý nem mint el veßteni? Es mikoron azokot mind el nizte volna/ monda az embernek. Nyuycz ki az te kezedet. Es az ember azt tiuę/ęs meg fogula az ú keze azonkippen mint az māsik. Az farisęosok kediglen eßtelensiguel meg telinek/ ęs bolnak vala eggmāsnak mit tenninek az Jesusnak. Lún kediglen az napokban ki mine egý heý re imādkozni/ ęs mind egiisß ńel pigāzuān isteni imādsāgban fogalla vala magāt. Es mikoron az nap fel tāmadott volna/elő hi uā az ú tanituańit/ ęs ú közzölök tizenkettőt ki vālaßta/kiket ęs Apostoloknak neueze. Simont kit ęs Peternek neueze/ęs Andrāst az ú atiafiāt/Jakabot/ęs Jānost/Filepet/ęs Bertalant/ Mathęt ęs Tamāst/Jakabot az Alfeusnak fiāt/ęs Simont/ki Zelotes nek hiuattatik/ ęs Jakabnak fiat Judāst/ęs Judas Iskariotot/

ki

ki vgan azon vala az arulo/ es mikoron le ßallott volna ú velek meg alla egy mezö beleön/ es egbisß az ú tanytuanmak sereghe. es nyr nek nag sokasäga/ Sidoorßägbol/ es Jerusalemböl/ es az tenger bez közel valo värosokbol Tyrusbol/ es Sidonbol/ kik azirt üttenek vala hog az ú beßidit halgatnäk/ es meg gogulnanak az ú betegsigekböl. Es azok es kik fertelmes ßelletektül götrenek vala/ es meg gogulnak vala. Es mind az sereg nyr ezen ügekezik vala/ hog ütet illetne. Mert isteni erö ü vala ki ü belöle/ es minden nekt meg gogyt vala. Es ü felemelutn az ü ßemett az ü tanytuanira ezt monga vala. Bodogok vattok ßeghnek. Mert tietek az istennek orßäga. Bodogok vattok kik sirtok mostan/ mert iouendöre mö ettek. Bodogok lißtek mikoron gülölendnek tütökbet az emberek/ es közzölök ki bakaßtanak/ es emberek fiairt ßidalmassägual illetendnek/ es az tü neueteket ki vetendik mint ha gonoß volna. Örülletek az napon/ es vigaggatok. Mert imę sok az tü jutalmatok az menekben. Mert ez ßerint tißnek vala az prophetaknak es az ü attok. De jay tünektek kazdagok kiknek vigaßtalastok meg vagon.

Jay tünektek kik meg elegheteték / mert iouendöre ehsighet szenvettek. Jay tünektek kik möuettek mostan/ mert iouendöre keseregbetek/ es sirtok. Jay tünektek mikoron diczirendenek tütökbet minden emberek/ Mert ez ßerint tißnek vala az hamis prophetaknak az ü attok. De tünektek mondom/ kik az en beßidemet halgattätok. Szeressetek az tü ellensigteket. Jol tegyetek azokual az kik tütöket gülölnek/ iot mongatok azoknak az kik tütöket ätkoznak/ es imadgätok azokert az kik tü ellenetek hamis fogäst tißnek. Az ki egy felöl arczul vér tighedet/ tarcz neki az mäs orczadot es. Es az ki palastodat el visz attul az köntöst se tiltcz meg. Mindennek agy

kedvglen

kedigleñ az ki te tűled valamit kir. Es attul meg ne kiuánnád az ki eluiſzi az tiédet. Es az mikippen akariātok hog tegenek tűnektek az emberek/tú es azonkippen tegetek űnekiek. Es ha szeretitek azokot az kik tűtőkőt szeretnek/mi kedues voltotok lißen ezirt? Mert az bűnősők es szeretik azokot az kik űkőt szeretik. Es ha wl tendertek azok ual azkik tű veletek wl tißnek mi kedues voltotok lißen ezirt? Mert az bűnősők es vgan ezent tißik. Es ha kölczönt attok azoknak az kiktűl reménlitek hog megvehetitek/mi kedues voltotok lißen ezirt? mert az bűnősők es az bűnősöknek kölczönt adnak hog vgan annit vegenek ismette. Sőg inkabb szeressétek az tű ellenſighiteket/es wl tegetek ű velek es kölczönt aggatok/de semmit onnan ne váriatok/es sok lißen az tű nutalmotok/es az felſighes istennek fiai lißtek/mert ű kegelmes mind az hālálatlanokhoz es mind az gonoßokhoz. Annakokairt irgalmasok legetek mikippen az tű atātok irgalmas. Ne itilletek es nem itil tettek. Ne kārhoztaſſatok es nem kārhoztattok. Meg boczāſſatok/es tűnektek es bocznanat adattatik. Aggatok/es adattatik tűnektek es jo mirtiket adnak az tű kebeletekbe/es felretezettet/es meg ra-
zattat/es ollat mell felül le fok. Mert azon mirtikuel mirnek egebek tűnektek/melluel tű mirtek. Az haſonlatos beßédet monga vala kedigleñ únekiek. Vallon vak vezetheti uakot? Nemde mind ketten az vcrembe esnek? Az tanituan nem lehet az ű mesterénél felette. De fogatkozāſnelkül valo lißen minden ha ollan lend mint az ű mestere. Mirt nized az koroßālat az te atād fianak szemiben az karo bālat kedigleñ mell az te tulaydon szemedben uagon ebedbe nem ußed? Auag mikippen mondhatod az te atadfianak. Atamfia hadd vegem ki az koroßālat mell az te szemedben vagon. Te az te
szemedben az karoßālat nem latod? Te tettetes szentſighű/elöſz-

Dedd ki az karo ſālat az te ſemedből/ęs akkoroñ nizheted hog ki veſſed az koro ſālat/mell az te alādſiānak ſemiben vagon. Mert nem io ſa az mell gonoß gómölczöt teremt/ęs nem gonoß ſa/az mell io gómölczöt teremt. Mert minden ſa az ů gómölcziből eſ mertetik meg. Mert az tóuiſſekrůl nem ſednek fighęt/ęs az czip ke ſārul ſölöt nem ſednek. Az io ember az ů ſüinek io reytekiből iot viſſen ki/ęs az gonoß ember az ů ſüinek gonoß reytekiből gonoßt viſſen ki. Mert az ember ſāia abbol ſol az miuel az ů ſüe büölködik. Mire hittok kediglen enghemet ez ſoual. Vram vram/ ęs nem tiſzitek azokot/az melleket mondok? Minden valaki en hoz zām iů/ęs az en beſzidemet meg halla/ęs meg tiſzi/meg mutatom tűnektek/kihez ligen haſonlatos. Haſonlatos az emberhez ki hāzat raka/ęs mill āſāſt tün/ęs az hāznak fondamentomāt ků ſziklān vetę Mikoroñ kediglen ār viz lütt volna az folo viz az hāzba ütközęk/ ęs meg nem indithatā az hāzat/mert ků ſziklān vettetett vala az ů fondamentoma. Az ki kediglen hallotta/ęs meg nem tütte/haſonlatos az emberhez az ki az ů hāzāt az földöñ rakta fondamentom nelkül/mell hāzba az folo viz meg ütközött/ęs az legottan le eſett/ ęs az hāznak leromlāſa nag lün.

Hetedik riſ

Es mikoroñ elvigheſzte volna mind az ů beſzüdit az nipnek hallāſāra/ bemene Caperna umba. Egy nimell hāzadoſnak ſolgāia kediglen nehezen e liuiñ

lmin vonaghik vala/ kit ighen szeret vala. Mikoron kedigleñ az Jesusnak felöle hallomās szerint êrtett volna/ vin embereket borzāta ú hozzā az Sidok közöl/ és kiç útet hoz ú hozzā menne/ és az ú szolgāiāt meg gogyitanā. És azok mikoron Jesushoz mentek volna nag szorgalmatoson kirik vala útet/ és ezt mongāk vala. Milto erre hoz ezt teged vele/ mert szereti az mú nipünkot/ és az synagogāt és ú rakta münekünk. Jesus kedigleñ ú velek otban vala. És mikoron immār nem messze volna az hāztul/ az bāzados az ú barātik ú hozzā borzātā ezt monduān Jesusnak. Vram ne banz magadot ewel/ mert eleg nem vagok erre hoz az en hāzamba lün/ annak okāirt en magamot sem alitām miltonak lennem erre/ hoz te hozzād mennik/ de mongad egy szoual/ és meg gogul az en germekem/ mert en és mās birtoka alatt valo ember vagok/ és vadnak vitezlö nipek en birtokom alatt/ és imennek ezt mondom mennél/ és elmegen/ és māsnak/ iün ide/ és el iün/ és az en szolgāmnak/ tedd ezt/ és megtészi. Haluān kedigleñ az Jesus ezeket ezudālkozek ú rayta/ és hātra for duluān monda az sereg nipnek/ mell útet közeti vala. Mondom tüenektek/ meg Sidoorszāgban sem leltem ilyen nag hütöt. És mikoron haza têrtenek volna azok/ az kik el borzāttatanak vala/ eghisszigben talālak az szolgāt/ az ki megbetegült vala. És lün ez/ tovābb megen vala az vāroshba/ mell Nainnak hiuattatik/ és ú vele mennek vala az ú tanituāni sokān/ és nipeknek nag bú sokasāga. Mikoron kedigleñ az vārosnak kapuiāhoz közelghetne imé egy halottat viznek vala fiān vallokon/ ki az ú annānak eggetlen egy szülötte vala/ és ez asszonyallat özveg vala/ és az vāros nag sereg nipe vala ú vele Mellet mikoron meg latott volna az ur isten/ meg elek szüe ú rayta/ és monda üneki. Ne sirj/ és közel mene oda/ és illete az koporsot.

Az fiu vissza vala fordvl meg allanak/es monda. Ifiuzsa tette
mondom/kelly fel. Es fel üle/az fiu meg holt vala/es szolny
es az ú annyanak adá ismet. Feliem foglala meg fediglen mind azo
sot/es dicziri vala az istent ezt monduán. Nagy prophéta tama
dott mú közöttünk/es az isten meg látogatta az ú nyut. Es ki
terjede ez hir mind eghisz Judea orszagban ú felöle/es mind az kö:
rül valo tartomanban. Es hirré tuék Janosnak az ú tanytuá
mind ezeket. Es ú hozzá hiua az Janos kettőt az ú tanytuá
nak közzüle/es az Jesushoz borzáta/ezt monduán. Te vagi az
kinek el iövetele iövendöre volt/auagy mast varunk? Mikoron fedig
lien az furiual ú hozzá mentenek volna/ezt mondák. Az Janos
baptista külde munkát te hozzád ezt monduán. Te vagi az kinek
el iövetele iövendöre volt/auagy mást várunk? Vgan azon oraban
fediglen sokakat gogyita meg betegsigbeköl/es istenu ezapásokol/
es gonosz lelketektül/es sok vakoknak ada látásnak ingembe valo
szandikát. Es felelvan monda únekek. Menyetek el/es vigytek ki
vetsigbet az Janosnak azokrul melleket lattatok/es hallottatok/
Az vakoknak szemeknek világossága vagon/az sántak szárnak/az b
pokloson megtisztultatnak/azsiketek hallanak/azholtak feltámad
nak/azszegbinéknek euangelium hirdettetik/es bodog minden/ki
meg nem botránkozik en rajtam. Es mikoron el mentenek volna
az Janos tanituán ezt kezde mondani az nepeknek Janos felöl/
Mit látni mentetek ki az puszta ba? hogy nádat lássatok/melly azyel
tül ide ö tova veretik? De mi látni mentetek ki? hogy laghy ruhába
öltözött embert lássatok? Imy az kik fines ruhába öltöznek/es
az kik gönyörüségben élnek vadnak az királoknak palotaiban vadnak.
De mi látni mentetek ki? hogy prophétát lássatok? Bizon mondom e
tinektek.

tűnektek nagubb látni mentetek/hog nem profetāt latni? Az az ki
tűl meg vagon ez iruān. Imę en el borzātom az en angalomot az
te szemiednek elōtted ki meg kißīti az te vtadot te elōtted. Mon-
dom kediglen tűnektek. Assoni allatoknak szülöttei között senki nin
czen nagubb profeta Janos Baptistānāl. Demaga az ki kűssebb
az istennek orßāgaban/nagubb ű nālanāl. Es mind az eghßß nip
ō mind az fukarok igaznak itilęk az istent ezeket valuān/meg kereß
telkeduō az Janosnak kereßtisighuel. Az Fariseusok kediglen/ęs
az toruintudok az istennek tanāczāt megvtālāk ūmagoknak ellene/
ęs meg nem kereßtelkedinek ű tűle. Monda kediglen az vr isten.
Mihez mongam hasonlatosnak ez illen fajv embereket/ęs mihez
vadnak hasonlatosok? Hasonlatosok az gerinekekhez/kik az vāsār
ūnek/kik ű közöttök hāltanak/ęs ezt mongak. Sipolānk tűnektek
ęs nem tāncz olātok. Siralmat fuānk nektek/ęs nem sīratok.
Mert eliütt az Janos Baptista/ki sem kenęret nem ißik/sem borę
nem ißik/ęs ezt mongātok. Ordōg vagon benne. Eliütt az em
bernek fia/ki ißik ęs ißik/ęs ezt mongātok. Lāss nag
ebor ißato embert/ki az fukaroknak/ęs az bűnősöknek barātia. Es
igaznak itiltetęk az istennek bölczesighe az ű fiāitul mindenektűl.
Miri vala kediglen ütet nimelt az fariseusoknak közöle/hog nāla
ebillenęk/ęs az fariseusnak bāzāba be menuīn aßtalhoz üle. Es
imę egg assoniallat ki az városban bűnös neuet visel vala/mihelen
meg értę/hog aßtalhoz ült volna az fariseusnak bāzāban egg pohārt
vūn vele oda kenetuel tele/ęs az ű lābāihoz bātul alla siruān/ęs
hónű hullatasual kezde ötözni az ű lābāit/ęs az ű fenuek hajaiual
meg leni vala/ęs az ű lābāit czokolgatta vala/ęs az kenetuel meg
ę leni vala. Lātuān kediglen ezt az fariseus/az ki ütet bāzāboz.

hijta vala ſola úmagāban/ęs monda. Ha prophéta volna ez/bizoń tudnā ki le gen ez aſſońęs minemú/ki útet illeti mert az búnös aſſoń ez. Es feleluīn Jeſus monda úneki. Simon valami beßidem vagon te velед. Es az mon da. Mester mond meg. Két adoſſa vala egý nimelſ emberнek/ki kölczönn pinzt ßokott vala adni/az eggik adoſs vala úneki ót ßāz denar pinzuel/ęs az māsik ótuenuel. Mikor kedig leń azoknak nem volna honnan meg adniok/ingen meg enghedę mind az kettőnek. Ezek közzől annakokairt mond meg melik fogia inkább ßeretni útet. Feleluīn Simon monda/Azt vilem hoý az/az kinek az többet enghette meg ingen. Es Jeſus monda. Igaz itiletet tül. Es az aſſońhoz forduluān/monda az Simonnak. Látodi ez aſſont? Be iouik az te házadba/labāimnak vizet ſem adāl/ez aſſoń kediglеń kónuczіucl ótózę meg az en labāimot/ęs az fēinek haiaiual kenę meg. Meg ſem czókolāl enghemet/ez kediglеń mitúl fogua be ſ útteml meg nem ßúnęk az en labāimot czókolgatni. Az en femet olayual ſem kenid meg/ ez kediglеń kenetuel kenę meg az en labāi: mot/minekokairt mondom teneked. Meg borzātt aſſanak úneki az ú ſok búnēi/ mert nagý ßeretet lúm ú benne. Az kinek kediglеń keueſebb borzānat adatik/ebben keueſebb ßeretet vagon. Monda kediglеń az aſſonnak meg borzāttatnak teneked az te búnēid. Es az kik egetem be aßtalhoz últenek vala/kezdinek mondani ú magokban. Kiczoda ez/ki az búnt ęs meg borzātta? Monda kediglеń az aſſonnak. Az te hitöd tartott meg vęßedelemtúl tighedet/menń el bękeſſigucl.

ńol/zadik

Holczadik rész.

Es lőn továbbá ez/úmaga ęs város ęs falu ßerte iár vala predikáluáń/ęs hirdet uinn az iſtennek orßágát/ ęs ú vele vala az tizenkêt tanıtuáń/ ęs nimi aſßoniállatok/ kik meg gógúl tanak vala az gonoß ßelletektúl/ęs az ú betegſighekból. Maria ki Magdalenanak hiuattatik/ kiból hét ór dög ment vala ki/ Es Joanna Chuzanak feleſighe/ki az Herodes nek gongát viſelę ęs fel neuelę/ęs Suſanna/ęs ſok egêb aſßoń/ kik ßolgálatok tißnek vala úneki az ú marhájokbol. Mikoron kediglen ſok ſereg nip gúlne eggbe/ęs minden városokbol ú hozzá ſietnenek/ ez mondá haſonlatos beßid ßerint. Kimine az ki magot vet vala/ hog az ú magát el veſſe. ęs az magvetis közbe/ nimelli mag az vt félen eſęk/ęs elnómottatęk/ęs az êghi madarak meg iuęk az magot. Es más vetemin mag az kú ßikláraeſęk/ ęs mikoron ki költ volna meg aßa mert nem vala neduesſighe. Es más mag az tóuiſſek közibe eſęk/ęs mikoron az tóuiſſek egetembe fel nőttenek volna/ meg fontak az magot. Es más mag io földbe eſęk/ ęs mikoron fel nött volna ßáz annit teremte/ Ezt monduáń ezt kialta vala. Az kinek hallani valo file vagon halgaſſa meg. Kerdik vala kediglen útet az tanıtuáńok ezt monduáń. Mikzoda haſonlatos beßid volna ez. Es ú monda. Únektek meg vagon adatuáń ez/hog meg tuggátok az iſtennek orßágának iſteni titkait/egebeknek kediglen haſonlatos beßid ákital/ hog látuáń ne láſſanak/ ęs haluáń értelem bennek ne legen.

Az hasonlatos beßid kediglen ez. Az mag az ſtennek beßide/az
fiu kediglenn az vt felen/ ezek az fiu hallāk/ annak vtānna el tā
az ördög/ ſs fi tiſti az ſtennek beßidit az ū ßüöktöl/ hog vesſede
lemtül magokot meg ne tarthaſſāk ha nouendore annak hinnunek az
fiu kediglen az kū fiullān/ ezek azok kik mikoron hallāngāk/ örom
uel fogaggāk az ſtennek beßidit/ ſs ezeknek gyökeret ninczen fiuk
benczāk ideig vagon az hūt ſs az kiſirtiſnek idēn el ſzakadnak az
hūtūl. Az melli mag kediglen āz tāuſſelnek közöe eſik/ ezek a-
zok az kik hallottāk/ ſs ez vilāgbi ſorgalmateſſagoknak/ ſs kaz a
dagſāgnak ſs gönörüſigben valo uetnek miatta el mennek ſs meg
fonyāk/ ſs gömölczöt nem teremtnek. Az melli kediglen az io föld
be eſik/ ezek azok az kik tiſteletes/ ſs io ßüel halgattāk az ſtennek
igēit/ ſs meg tartāk/ ſs bikeſigurl valo türiſnek āltala gömöl-
czöt teremtenek. Senki kediglen mikoron ſöundneket gyut/azt e
diniuel be nem burkia/ auag az āgalā nem tiſti/ hanem az vilāg
tartora/ hog az kik bemennek lāſſāk az vilāgoſſagot. Mert ſemmi
ollt titok dolog ninczen/ melinek niluān ne kellen lenni/ Es ſemmi
ollt el rejtett dolog ninczen melliet meg ne kell en tudni ſs melli nap b
vilāgra ne nilon nouendore. Meg laſſatok annakokert mikippen
halgaſſatok. Mert többre több adatik annak az ki az ſtent aian
dikual il/ ſs valaki vele nem il/ az ſs eloittetik tüle azmiuel alin
ta ūmagāt il ni. Zöumek kediglen ū hozzā az ū anniaſs attafiai-
ſs az ſereg uptül nem mehetnek vala ū hozzā/ ſs meg ūzenek
ūnekik ſs ezt mondāk. Az te anadſs az te atādfiai ott kūn āllanak
akaruān tigbedet lātni. Es ū feleluin monda ūnekik. Az en anām
ſs az en atāmfiai azok az kik az ſtennek beßidit halgattāk/ ſs e
meg tiſik ezt. Kūn kediglen egy nimelli napān hatoba hāga min

ūmaga

úmaga ſ mind az ú tanituāni ęs / ęs monda únekiek. Kellünk āl tal / ęs mennünk ez āllo viznek tulſo partāra / ęs el odāk az haiok. Ęs mikoron úk az haioban menninek el aluęk. Ęs nag vęß tāmada az vizēn / ęs el merülnek vala / ęs nag veßedelemben valānak / ęs Jeſuhoz meninek / ęs fel ſerkentęk útet ez monduān. Nag vram / Nag vram / el ueßünk / ęs mikoron fel ſóltóttik volna meg feddę az ßelet / ęs az vizenn valo veßet / ęs meg āllānak / ęs ezendeſſig lún. Ęs monda únekiek. Hul vagon az tú hútótók? ęs azok meg filemlenek / ęs el ezudālkoz anak / ęs ezt mongāk vala eggmāſnak. Vallon kirzoda ez? mert mind az ßelekinek ſ mind az vizeknek paranczolo ęs enghednek únekı. Ęs haton meninek az Gadarabeliekinek tartomā nābaimelt az Galileānak ellenibe vagon. Ęs mikor az haiobol az földre kißāllott volna / elēibe mene únekı egy firfiu az vārosbol / kiben ördög volt immāran ſok üdötül fogua / ęs ruhāt nem viſen vala ú reā ſem hāzban nem lakik vala / hanem az koporſokban. Mikelen kedig az Jeſuſt látta volna / ęs fel kiāltott volna / ú elótte le eſęk / ęs nag ßoual ezt mondā: Mi dolgom vagon ennekem te veled Jeſus felſi= ghes iſtennek fia? Kirlek tighedet ne kinozz enghemet. Mert pa ranczol vala az ſertelmes ßelletnek / hog ki menne az emberból. Mert gakorta indult vala fel benne / ęs lāncokual meg kótózik vala / ęs bikolban órizik vala / ęs az miuel meg kótózik vala el ßaggatta vala / ęs az ördögtúl az puſta helekre kißerītetik vala menni. Meg ferdę kediglen útet az Jeſus ęs monda. Miczoda teneked neued. Ęs az monda Sereg. Mert ſok ördög bunt vala ú bele / ęs kiręſt az Jeſuſt az ördöghók hog ne paranczolna únekiek hog miſſigbe menninek. Vala kediglen ott ſok nāy diſno / mell az hegen ißik vala / ęs kirik vala útet hog azt engedne únekiek hog azok

ba menñinek/ęs meg enghedę únekiek. Ki menünek annakokairt az
ördöghök az emberből/ ęs az dißnokba mennek/ęs az ńay nag ſe-
beſſiguel az meredekeñ az állo vizbe mine/ęs belę hala. Ęs minek
vtánna látták az paßtorok az mi történt vala el futának/ęs hirt vi-
nnek az városba ęs az ßallásokra. Ki menünek kediglen hog meg lát-
ták az mi lütt vala/ęs Jeſushoz menünek/ ęs meg találák az em-
bert az kiből az ördögök ki mentenek vala/tehág az Jeſusnak lábainál
ül ęs felöltözött/ęs ipp eßü/ęs meg ſzlemlinek. Meg beßillęk ke-
diglen azoknak azok ęs az kik látták vala mikippen gógult vala meg. a
Ęs az Gadarabeliekнek minden ſokaſága kirę útet/ hog el menne
ű közzölök. Mert nag félelem foglalta vala meg ükét. Jeſus ke-
diglen az hajoba hága/ęs meg tére. Mert kinte vala útet az kirfiu
kiből az ördöghök ki mentenek vala hog enghedne útet ű vele lenni.
De el bocsátá túle útet az Jeſus ezt mondván. Térj meg az te há-
zadhoz/ęs hirdeſd meg az mélyeket az iſten te veled tütt. Ęs el mi-
ne/ęs mind az eghiſß városon meg hirdete az mélyeket az Jeſus ű
vele tütt vala. Kün kediglen mikoron meg téne Jeſus/nag kiuánſ
ſagual fogadá útet az nipnek sereghe/ mert mind váriák vala útet. b
Ęs imę egy kirfiu ioue ű hozzá kinek Jaírus vala neue/ęs ez az ſy
nagoganak feiedelme vala/ ęs Jeſusnak lábaihoz eſęk kiruin útes
hog az ű házába be menne. Mert vala úneki egy leánia közel tizen-
két éſtendös/ęs az leán halálán vala. De az ódа menis közben az
sereg nipek meg ſoránczák vala útet. Ęs vala egy aſſonállat kin ví-
hos vala tizenkét éſtendötül fogua/ mell minden marhájat az ors
voſokra költötte vala/ęs senki nem gogyithatta vala meg: az hátul
Jeſushoz ſzánda/ęs illetę az ű ruhájának ſzilit/ęs legottan meg álla
az ű virinek folyása. Ęs monda az Jeſus. Kiczoda az ki enghemet é

illetę

illete? Mikoron senki meg nem mondana, monda Peter, és azok az kik ú vele valának: Nagy vram, az sereg nipek borongatnak, és taszigálnak tigedet, és ezt mondod, kit zoda illete engemet? Az Jesus, kedigleñ monda. Valaki dè illete engemet, Mert en erzim hogy isteni erö mene ki en belölem. Tatuañ kedigleñ az asszonyallat hogy tik koñ nem lehetett volna, reszketuiñ elö mene, és labainak elötte leesek, és meg ielente úneki mind az eghisz nipnek elötte, mi okirt illette volna útet, és mikippeñ legottañ meggógult volna. És monda Jesus úneki. Batorsagod ligen leañom, az te hütöd tartott meg tigedet, menñel bikesiguel. Még mikoron ezt bolnà, el töue nimell embertz, az synagoganak feiedelminek házatul, és monda úneki. Meg hala az te leañod, ne báncz az mestert. Az Jesus kedigleñ ez beszidet haluañ az leannak atyanak ezt felelé. Ne fill, higged rzak, és megh gógul. És mikor az házba ment volna senkit nem haga vele be menni, hanem Petert, és Jakabot, és Janost, és az leannak az atyat, és az annat. Siratyak vala kedigleñ, és iangatyak vala az leañt mind. És Jesus monda. Ne siriatok, nem holt meg, hanem aloszik. És meg mövetik vala útet, mert tuggak vala hogy meg holt volna. Jesus kedigleñ az házbol mindeneket kiberite ki menni, és az ú kezit foguañ kialtaszt tún, és ezt monda. Leañ kelt fel. És meg tére az ú lelke, és legottañ fel kele, és haga hogy enni adnanak úneki. És az ú szülöt ighen el rzudalkozanak.

És Jesus parancsola úneknek hogy valakinek meg ne mondanák az mi lütt vala.

Euangelium

Kilencedik riſz.

Akoron kediglen egyhe
bita volna az tizenket,
tanituant birodalmat
es gyakorlo betalmat a
da unekiek minden ordo
gyokon/es hog betegſigheket gyogytanā
nak. Es el borzāta ukot hog predikalnāk az iſtennek orſagat/ es a
betegheket gyogytanānak/ es monda unekiek. Valamit az otra ne
vigetek ſe veſzo palat/ſe takorzkat/ſe kenyeret/ſe pinzt/ſe két kön
tostok ne legen. Es valamelly hazba be mentek ott meg maradgya
tok/ es onnan menyetek māsua. Es valakik be nem fogadandnak
titokot/mikoron az varoſbol ki mentek/meg az port es le razzātok
az tu labaitokrul/u ellenek valo tanubizonſaghirt. El menuin ke
diglen korul iarnak vala varoſok ſerte Euangeliomot hirdetuin/es
gyogytuan mindenutt. Myeg halla kediglen az
Herodes ki orſagānak neged riſzit biria vala/az melleket az Jeſus b
ezelekedik vala/ es magaban vilekedik vala azirt hog azt mongak
vala nikik/hog Janos tamadott fel halottaibol/ nikik kediglen hog
Illes ielent volna meg/ egebek kediglen hog az righi profetaknak
kozzole valamelly tamadott volna fel. Es monda Herodes. Janoſ
nak en vitetim fejt/ kirzoda kediglen ez ki felol en ennic dolgokot
hallok? Es ugekezik vala ranta hog az Jeſuſt lathatnā. Es miko
ron meg tertenek volna az apoſtolok/meg beſzillek uneki mind/ va
lamit tuttenek vala. Es mikoron azokot uhozza vutte volna/ fel
felz mene ezak umaganak/ az varoſnak egy puſzta helire/melly va

roſnak

sosnak Bersaida neue. Mell dolgat mikoron az sereg nipek meg
suttanak volna/ú vtanna meninek. Es beretetuel fogada úkót. Es
sol vala únekiek az istennek orßāgarul/ es azokat meg gogyta va
la/ az kiknek gogyitásra ßúksighek vala. Az nap kediglen el kezdet
vala hanatlani/ es ú hozzā mene az tizenkét tanytuāi/ es mon
da úneki. Barzasd el az nipnek seregbit hog menńenek el imez fa
lúkben valo városokba/ es falukba/ es ott ßállásra menuin kellenek
elednek/ mert itt puszta helen vagunk. Monda Jesus únekiek. Tú
d agátok úneki ennek valot. Es azok mondānak. Nincz mūnk
sunk ót kenerünknél/ es két halunknál több/ hanemha mú magunk el
megünk es mind ez eghiß nipre elednek vißünk. Valānak kediglen
sirsiak közel ótßor valo ezeren. Monda kediglen az ú tanytuāinak
Vltessitek le úkót minden telepediseknek helin ótuen ótuen/ es
tünek/ es mind le últetek úkót. Rezibe viuę kediglen Jesus az ót
kenéret/ es az két halat/ es az kemeit menbe fel emelvin/ megāldā
azokat/ es meg ßegdelę/ es az ú tanytuáinak eloßtā hog az sereg
nipnek elebe tennek/ es únek mind/ es meg eleghedinek/ es tizenkét
e kosārt ßedinek tele az el ßegdelt kenéreknek maradikibol-mell az meg
eleghedisnek felette vala únekiek. Es lūn ez mikor úmaga volna/ es
imadkoznek/ ú vele valānak az tanytuańok es/ es meg kérdę úkót ezt
monduān. Az sereg nipek kinek mondanak enghemet? Es azok fele
linek/ es mondānak. Janos baptistānak/ nikik kediglen Illesnek nikik
kediglen azt mongāk hog az righi prefetāknak közzöle nimell tāma
dott fel. Monda únekiek. Tú kediglen kinek mondotok enghemet?
Feleluin Simon Peter monda. Az istennek Christusānak/ es Je=
sus meg fenyte úkót/ es azt parancz ola hog ezt valakinek ne mon=
f danāk/ ezt monduān. Az emberneknek fiānak sokat kell benuedni/ es go

nőnek itiltetni az vitektől, és az fő papoktul, és az írástudo mester
tektől, és meg kell ölettet, és harmad napon fel támadni. Ezt mon
ga vala kediglen mindeneknek. Ha ki en vtánnam akar jőni tagadgya
meg ő magát, és fel vegye az ő keresztfáját minden napon, és enge
met kövessen. Mert az ki az ő lelkit meg akaránga menteni, el vesz
ti azt. Az ki kediglen elveszti az ő lelkit en értettem, ez meg men
ti azt. Mert mi haszna vagyon az embernek ha az egész világot
meg nyeri is, ha ő magát el vesz, avagy az ő magos vesedelmi
nek károsulása alatt? Mert az ki engemet, és az en beszédimet
szégyenlendi, az embernek fia is, szégyenleni fogja azt, mikoron el
jő majd az ő felséges voltában, és az ő atyának, és az szent anga
loknak felséges voltában. Mondom kediglen tűnektek bizonyual.
vannak mikik itt kik itt állanak, kik halált nem kostalnak, mig nem
meg fogják latni az istennek országát.

Lőn kediglen ez beszédnek vtánna közel nolczad napon, és ő hozzá
vivé az Petert, és Jánost, és Jakabot, és egy hegre fel mene hog
imádkoznék. És mikoron imádkoznék az ő orczájának szine más
lőn, és az ő ruhája fehér, és tündöklő. És imé két firfiu szól va
la ő vele, kik valának Mőyses, és Illes, kiket látják nagy felséges
állapatban, és szólnak vala az ő ez világbol valo ki mulásárul, mel
lett jővendőre be tölt vala Jerusalemben. Peter kediglen, és az kik
ő vele valának álomnak miatta meg nehezültenek vala, és fel ser
kentetvén látják az istennek nagy felségben valo állapatját, és lá
nak két firfiat kik ő vele állanak vala. És lőn ez mikoron azok el
távoznának ő tőle, monda az Peter az Jesusnak. Nagy vram, io ne
künk itt lennünk, vonjunk itt három sátort, egyiket tenéked, és egyik
set Moisesnek, és egyiket Illesnek, nem tudgyá mit mondana.

Mikoron

Mikoron meg ezt mondanā fōd tāmada/ es úfot ārnifual befogā meg filemlinek fediglen mikoron úr az fódbe be menninek. Es bozat lún az fódból/ ez ighifuel. Es az en szerelmes fiam/útet halgaſſatok. Es mikor bozat lenne/az Jeſus ezak egedúl lelęk/es azok beßteg ſigben tartāk az dolgot/ es az napokban ſenkinek ſemmit nem bolanak az dolgokrul az melleket láttanak vala. Lún fedig ez/ az otān fō uetkezendō napōn/ mikoron úr az hegrúl le ßallanānak/ ſok ſereg nip mine úneki elēibe. Es imę egǵ firfiu az ſereg nip kozzól fel kialta es monda. Meſter/kirlek tighedet/tekincz rea az en fiamra/mert en nekem eggetlen egǵ ßúlottem/ es imę az gonoß ßellet meg ragagga útet/ es hirtelen ſiguel kialtāſt tißen/ es teſtiben nagon tori útet/es tanitſok tur/es igben nehezen tauozik el ú túle/minden teſtit el ßaggatuān. Es kirim az te tanituańdot hoǵ ki úzzik azt/es nem tehetęk. Feleluin fediglen Jeſus monda. O hütetlen/ es vißha forduk faiu nip/vallon meczig leń fogok lenni en tú kozottetek/es meczig leń fogom túrni az tú miuoltokot? Hozd ide az te fiadot. Mikor fediglen męglen mentiben volna/minden teſtit el ßaggatā az ördög/es ide es toua hańā. Meg feddę fediglen az Jeſus az fertelmes ßelletet/es meg gogita az germeket/es az ú atānak ippen meg adā. Izudālkoznak vala fediglen mind az iſtennek nagſāgos voltān. De mikoron mind czudālkoznānak mind ezekēn melleket tißen vala/ monda az ú tanituānīnak. Az tú filēiteknek be helhezteſſitek ez beßedet. Mert kouetkezik ez hoǵ az embernek fia az embereknek kezēibe adattaſſik. Es azok nem értik vala ez beßedet/es el titkoluān vala ú túlók hoǵ ezt meg ne értenęk/es nem mérik vala útet meg kérdeni ez beßedrúl. Gondolat eſęk fediglen ßúokbe ú kozottok/ melik ſ volna ú kozzólok nagubb. Es az Jeſus látuān az ú ßúoknek gondo-

latāt

latſōt/ egȳ germeket kezēn foga/ęs ú mellę āllatā útet/ ęs monda
únekiek· Valaki ú hozzā fogadānga ez germeket en neuembe/enghe
met fogad az ú hozzā / ęs minden valaki enghemet ú hozzā foga
dānd/azt fogagga ú hozzā az ki enghemet el borzātott. Mert azki
kúſſebb mind tú kozōttetek/az liſſen nagy. Feleluīn kedig az Janos
monda. Nagy vram/egȳ nimell embert lātānk ki te neuedbe ördögöz
kōt úz vala/ ęs meg tiltok útet/mert nem kōuet mú uelünk. Ęs
monda úneki az Jeſus. Meg ne tilczātok/mert az ki mú ellenünk
ninczen/mú mellettünk vagon. Lún kediglen mikoron be telleſedni a
nek az ú fel menſinek napiai/ ęs ú az ú orczāiāt meg eröſſitette
vala hogy Jeruſalembe menne/ęs kōueteket botzātta az ú ßemilinek
elötte· Ęs mikoron el mentenek volna be meninek Samariabeliekne
bcroſātta hogy úneki ßāllāſt ßerezninek/ęs be nem fogadāk útet/mert
az ú orczāia Jeruſalembe mutat vala vtat. Mikoron kediglen ſāl
tāk volna az ú tanituani Jakab/ęs Janos/mondānak. Vram ez
karodi hogy azt monguk/hogy tűz ßāllon le az mennorßāgbol/ęs úkōt
meg emiſſe/mikippen Illes ęs tútt. Meg forduluān kedig az Jeſus
meg feddę úkōt ezt monduān. Nem tuggātok minemű lelkű az / kie
ek ú vattok/mert az embernek fia nem azirt iútt hogy emberekne lelkit
elveßeſſe/hanem azirt hogy megtarcza. Ęs mas varoſſāba meninek.
Lún kedig mikor az vtoń menninek monda egȳ ember úneki Akarlak
kiuetni tighedet valahoua menendeß. Monda úneki az Jeſus. Az
rokāknak lukok vagon/ęs az êghi madaraknak fißkek vagon/az ember
nek fiānak kediglen ninczen holott feiet lehayecza. Monda kediglen
māsnak. Kōueſſ enghemet. Ęs az monda. Vram enghedd meg en
nekem hogy elöſßör menńekel/ęs temeſſem el az en atāmot. Monda
úneki az Jeſus/ hadd temeſſik az holtak el az ú holattait· Te ke
dig lenn

dig mennèl ẽshirdesd az istennek orßāgāt. Mās ẽs monda. Akarlak kèuetni tighedet / de enghedd meg ennekem elòßör hogy vegek bucsùt az en hāz ambelieftùl. Monda ùneki az Jesus. Senki nem alkot mas az istennek orßāgāra / ki az ù kezit az ekre tiuiñ hātra nizend.

Tizedik risz

d

NNek vtānna kedigleñ az vr isten egèb hetuen tanìtuānt ẽs tegezeti. Es el borzātā ùfòt az ù ßininek elòtte / kettòñkint minden vārosba / ẽs minden helre / houā ù menendò vala. Ezt monga vala annakokairt ùneki. Az aratni valo ilet bizoñ hogy sok / de az mùvesek keuesẽ vadnak. Kirìtsetek annakokāirt az aratni valo istennek vrāt / hogy tolson mùveseket ki az ù aratotāba. Mennietek el / imę en el boczātlak tùtòkòt mikippeñ az bārāñokot az farkasoknak kòzibe. Se pākot ne hordozzatok veletek / se tāskāt / se sarut / ẽs mikoron vtban vattok senkihez be ne terietek hogy meg lātogāssātok. Valamelly hāzba be menendetek elòßör ezt mongātok Bikesseghe legen ez hāznak / ẽs ha bikesegnek fia lènd ott azoñ fog megnugonni az bikesseg melluel tù ùfòt ùdvòzlòttetek / hanem lènd tù reātok tèr Vgan azon hāzban maraggatok kedig meg / egetek s igatok az mit azok adnak. Mert milto az mùves az ù birire. Hāzrul hāzra ne iārietok / ẽs valamelly vāros ba bemenendetek / ẽs tùtòkòt befogadāndunak / egetek azokban az melleket elòtòlbe tißnek / ẽs az beteghecket meg gogyitzātok mellek az vārosban vadnak / ẽs ezt mongātok azokf nak. Reātok kòzelìtett az istennek orßāga. Valamelly vāros ba ke-

diglen̄ be menendetek / ꝛs be nem fogad̄andanak tűtőket / ki menvén az vāroſnak o/zāiāra ezt mondātok. Meg az por ꝛs melly mű hoz zānk ragadott / ez tű vāroſtokban / le verűk tű reātok. De maga ezt tuggātok hog tű reātok kozeſitett az iſtennek orſāga. Mondom tű nektek / hog az Sodoma vāroſbeliecknek könnebben liſen dolgok az na pon̄ hog nem mint az vāroſnak. Jay teneked Khorozain / Jay te neked Betſaida / mert ha Tirusban / ꝛs Sidonban titettenek volna az iſteni erővel valo dolgok / mellek tű bennetek titettenek / rigben̄ pe nitenciāt tartottanak volna ciliciumban / ꝛs hamuban ůlvin̄. De a maga Tirusnak / ꝛs Sidonnak / tűrhetőbben liſen dolga az itiletben / hog nem mint tűnektek. Ꝛs te Kapernaum / ki mind az eghiglen̄ fel emelkettêl / mind pokoliglan̄ le fogſ ſilledni. Az ki tűtőket meg vtal / enghemet vtāl meg / ꝛs az ki enghemet meg vtāl / meg vtālia azt az ki enghemet el borzātott. Meg têre kediglen̄ az hetuen tanitvān örömuel / ezt monduān. Vram meg az ördőghők ꝛs hatalmunk alā vettetnek mű nekünk az te neuednek āltala. Ꝛs mond a nekiek. Lā tom vala az ſatānt mikint egy villāmāſt / hog az menneſſegbol le eſik vala. Im hatalmat adok tűnektek / hog az kigokon̄ / ꝛs az ſrok piokon̄ tāriatok / ꝛs az ellenſignek minden erein̄ / ꝛs tűnektek semmi nem ārt. De ezen̄ ne örűlletek / hog az gonoſs ſelleteken̄ birēdalmas ſok vagon̄ hanem inkābb azon̄ örűlletek / hog az tű neuēitek az mennekben̄ iruān vadnak. Azon oraban örvende ꝛs az Jeſus az ſent lelekuel / ꝛs monda. Hālat adok tűnektek / hog az kigokon̄ / ꝛs az ſrok pi

ſi nem tugga ſiczoda ligen az ſiu/ haнem czak az aſa/ęs ſi ligen az aſa haнem czak az ſiu/ęs az ſinek az ſiu meg akaria telenteni. Ęs az ú taniſtuāmihoz forduluānn/czak úmagoſnak monda. Bodog ſzemek az kik lātiāk azokat/az melleket tú lāttok/mert mondom tú neſtek/hogy ſok proferāk/ęs kiāſok akartāk lātni az melleket tú lātiok/ęs nem lāttāk/ęs hallani az melleket hallotok/ęs nem hallettāk Ęs imę nimell toruiń tudo fel fele kiſirtuiń útet. ęs ezt monduań Meſter/mi czelekedetuel nerhetem az örök ilet nek örökſighit? Ęs ō Jeſus monda úneki. Az o toruińben mi vagon meg irua? Mikeп penń oluaſod? Az feleluiń monda. Szereſſed az te vradot iſtenedet az te telles ſzűedből/ęs az te telles lelkedből/ęs az te telles erēidből ęs az te telles lelki ügekezetedből/ ęs az te fōzel valo emberedet mint temagadot. Ęs monda úneki. Igazāń feleliſ. Ezt tedd/ęs ſzeretед liſzen. Az toruiń tudo akaruāń úmagāt igaznak mutatni mon da az Jeſuſnak. Kicz oda az en fōzel valo emberem? Reā feleluiń az Jeſus monda. Nimell ember Jeruſalemből Jerichoba megen vala/ęs toluaioknak fōzibe eſęk/kik meg ęs ſoſtāk útet/ęs ſebeket tiuiń ranta el meninek azt felig meg holt ſāmbanhagúāń. Tōrtē nęk ſzerencſe/hogy egy pap menne azon vtonn/ęs az ſebeſi lāt uāń el mulęk mellőle. Azonkippeń egy leuita miczeronn nem meſſze menne oz heltől/miczeroń fōzel ment volna ú hozzā/ęs lātta volna útet/elmulęk mellőle. Nimell Samariabeli ember ſzerencſeń az otoń menuinn ú hozzā mene/ęs lāruāń útet kōnōrüle ú ranta/ęs ú hozzā iāruluāń be kōtōzęs az ú ſebēit/olayt/ęs bort ōtuiń bele/ęs fel tiuiń útet az ú barmāra vendig fogadо hāzba viuę útet/ęs gon gāt viſelę. Ęs az otānna valo napoń el induluānn onnan két denar pinzt vāń ki/ęs az vendig fogadonak adā/ęs monda úneki. Viſeld

gongāt annak/ ęs valamit ennek felette ú reā kōltēndęs/ mikoron̄ meg terendęl/en meg fizetem teneked. Annakokairt ez harom kōzzōl/mellik sāttatik teneked kōzel valo emberinek lūtt lenni annak/az ki az toluaioknak kōzibe esett vala? Ęs az monda. Az/az ki irgalmassāgot tūn ú vele. Annakokairt monda úneki az Jesus. Menńęl ęs te ęs azonkippen̄ tęg. Lūn kediglen̄ mikoron̄ vtokban̄ volnānak/hog Jesus be menne egy nimell vāroskāba. Ęs egy nimell āssonńallat/kinek Martha vala newe/hāzāba fogadā az Jesust/ ęs az Marthanak egy huga vala/kinek Maria vala newe/ki ęs az Jesusnak a labānāl úl vala/ęs halgatka vala az ú beszędit. Az Martha kediglen̄ az sok szolgālatban tōri vala fejt/mell elō āluan̄ monda. Vram nem gondolsz vele hog az en hugom ezak en reām hatta az szolgālatot. Mongad annakokairt úneki hog seghiczen ennekem. Ęs feleluin̄ monda úneki az Jesus. Martha/Martha/nag sorgalmatos sāgot viselsz. ęs sokra veszett eszed/mell nugodnod nem hāg/de ezak egy az haszonra valo dolog. Maria az io nęst valaszlotta/ mell el nem vitetik ú tūle.

Tizenegyedik risz b

Ęs lūn mikoron imādkoznęk nimell helen̄/minęk vtānna meg sūnęk/ monda nimell úneki az ú tanituanināk kōzzōle. Vram tanicz munkot imādkoznի mikippen̄ Janos ęs tanitotta az ú tanituānit. Ęs monda úneknek. Mikor imādkoztok ezt mongātok

Mi atānk ki az menńekben vag/ szenteltessik az te neved/

Jutonel az te orßāgod/ legen az te akaratod/ mikippenn menn=
ben azonkippeñ az földöñ es. Az mú kenerünköt az minden napiat
aggad nekünk ma. Es borzāsd meg münekünk az mú bünëinket /
mert mú es meg borzātunk mindennek ki mú nekünk tartozik. Es/
ne iutass münköt kisirtetbe/dè ßabadicz meg münköt az gonoßtul.
Es monda azoknak. Kiczoda tú közzöletek az/kinek baratia fog len
ni/ es ki fèlbe ú hozzā megen/ es ezt monga üneki. Barātom agg
ennekem kölczön hārom kenëret/ mert egy barātom tèrt vtābol en
d hozzām/es ninczen mit tennem elëibe. Es az belöl feleluiñ ezt
monga. Ne tig munkāt ennekem/immārañ az anyto be vagon zā=
roluañ/ es az en germekim en velem vadnak az hālo hāzban/ nem
kelhetek fel/ hogy teneked aggak. Mondom tünektek/ ha igaz nem
fogott volna adni es/azirt hogy barātia ligen üneki/demaga czak az
ú kiriſben valo nagy vnt atāsairt es fel kel/ es igaz annit ād az meni
re ßükſighe vagon. En es ezt mondom tünektek. Kirietek es az mit
kirtek meg adattatik tünektek. Kereſſetek/es az mit kereſtek meg ta
lāllātok. Zörghesſetek/es anyto nittatik tünektek. Mert minden/ az
e ki kir az mit kir meg ner/es az ki keres/az mit keres meg leli/es
az zörghetönek anyto nittatik iouendöre.

Kiczoda kediglen tú közzöletek az ata melltül ha az fiu kenëret ki
rend nembe köuet ādi üneki? Auagy ha halat kir/nembe azhalirt kigot
ādi üneki? auagy tukmonat kir/ nembe scorpiot ādi üneki? Annako=
kairt ha tú gonoßok liuiñ/io aiāndikokot tuttok adni az tú fiaitoknak
menniuel inkabb az tú mennei atātok ßent lelket ād azoknak. az kik
kirik ütet. Es ördöghöt üz vala/es az ördög nima vala. Es mikoron
ki ußte volna az ördöghöt meg ßolala az nima/ es az sereg nipek el
e szudālkozānak. Nikik kediglen ú közzölök ezt mongāk vala. Azbelze

bulnak az ördöghöknek feiedelminek erëiuel úz ördöghöt. Es egeb ki sirtuin az égből rzudāt kiuannak vala lātni ú túle. Ö kedigleñ mikoroñ tudnā az ú gondolatokot monda únekiek. Minden orßag el pußtul az mell úmagānak ellene meghasonlott/es egház az masik házra esik. Hog ha az sātan es ú magānak ellene meg hasonlott/ mikippeñ marad meg az ú orßāga? Mert azt mongātok hog en az belzebulnak ereiuel úzök ördöghöket/hog ha en belzebulnak ereiuel ú zök ördöghöket/aztú fiaitok ki ereiuel úznek? Azirt úk tú itilöitek liß nek. Ha kedigleñ istennek vyāual úzök ördöghöket/bizoñual az isten nek orßāga tú reātok iutott. Mikoroñ az erös fegyueres őrizi az ú palotāiāt/bikesigben vadnak azok/ az melleket bir/ mihelеñ kedig leñ ú nālānāl erösb iutand oda/es meg gözendi útet/minden ú fegy uerit el vißi/kikben bizik vala/es az ú fākmānlott marhāit el osztia. Az ki en velem ninczen/en ellenem vagon/es az ki en velem nem gyüit tikozlāsi tißen. Mikoroñ az fertelmes pellet ki menend az em berből/pārtaz helekeñ iār/es nugodalmat keres/es mikoroñ nem ta lāland ezt monda. Meg tērek az en házamba honnan ki iöuik. Es mikoroñ el iöuend seperue/es ikesitue talalia. Ezottān el megen/ es hēt egēb pelletet vißen fel ú vele/kik ú nālānāl ārtalmasbak/es be menuiñ ott lakoznak/es az emberнek vtolsó dolgāi gonozbak lißnek az ú elsö dolgāināl. Lún kedigleñ mikoroñ ezt mondana nimelk asßoniallat fel emeluiñ az ú pauāt az sereg nip közzöl monda únekі. Bodog az mih az melі tighedet vikelt/es bedogek az emlik az mel leket poptāl. Es az Jesus monda/Sög inkább bodogok az kik az ist ennek bekidit halgatiāk/es azt meg őrizik. Az sereg nipeknek kedigleñ kik nag sürüsiguel körül vöttik vala útet/kezd ezeket mondani. Az gonoß saiu nip/rzudāt kiuān latnuns egēb rzuda nem adatik únekі e

hanem

hanem czak az Jonas prophéta czudáia. Mert miképpen az Jonas
czuda lón az Ninive város beliéknek / azonképpen lészen az embernek
fia és ez rút nemzetségnek. Az dél bélnül való királné aszszon fel támad az
itélet koron ez faiu nemzetség felett / és el kárhoztatia úgymert az
földnek végső részérül iöue el / hogy az Salamonnak bölczeségét hallas
ná / és ime nagyobb vagon itt ez helén hogy nem mint az Salomon
volna. Az Niniuebeli férfiak fel támadnak az itélet koron ez gonosz
faiu nemzetség ellen / és el kárhoztatják azt / mert penitentziára tér
tenek az Jonasnak predikállása miatt. És ime nagyobb vagon itt ez
helén hognem mint az Jonás volna. Senki rejtek helre nem tészi az
gyertyának / sem az kosár alá / hanem az világ
tartora / hogy az ki be mennek lássanak az világnál. Az testnek gyer-
tyája az szem. Azért mikoron az te szemed egész ügyű lénd / minden az
egész tested világos lészen / hogy ha gonosz lénd / az te tested is sötét
tes lészen. Azért meg látod hogy az világosság az mellett benned va
gon sötétség ne legen. Ha azért minden az te egész tested világos lénd
és valamelly részében sötétes nem lénd / ekképpen egész tested világos /
e lészen / miképpen mikoron az gyertyának az ú világossága által tigyedet
meg világosítia. És mikoron szólna kire útet nimelly fariseus / hogy ú
nála ebédlenék. Az Jesus bémenvén be menvén asztalhoz üle. Az fari
seus kezdé lenni mikoron látta volna / hogy zsidálkozék ranta hogy az ebédnek
előtte meg nem mosdott volna. És monda az ur isten úneki. Most
an tú fariseusok az pohárnak / és az tálnak külsőt részét megtisztítjátok
és az mi tú bennetek belől vagon telles ragadozással és gonossagual.
Tú észtelenek nemde az ki azt teremtette az nem külül vagon / azt is
az teremtette é az mi belől vagon? Demaga az mi marhátoknak se
gítsetek vagon ezgátok alamosnába / és mindenek tiszták nektek

De iay tűneftek fariſeuſoknak/mert ki aggátok az dezmat az mintá bol/ęs az rutábol/ęs mindennemű kertí vetemínből/ęs az igaz itilet/ęs az iſteni ßeretetet el mulatſátok. Ezeket meg kell vala tenni amazokot ęs nem kell vala el hadni. Jay tűneftek fariſeoſoknak/kik fű ßekeket ßerettek az ſynagogában/ ęs az valſárt köſzöneteket. Jay tűneftek iráſudok/ęs fariſeoſok/ tetteres ßentſighűek mert ollatinok vattok mint az koporſok/kik meg nem terczenek/ęs az emberek miſoron raytok iárnak nem tuggák. Feleluín kediglen nimell az töruín tudok kőzzől monda úneki. Mefter mikoron ezeket mondod múnkót ęs boſßuſagual illeczi. Es az Jeſus monda. Jay tűneftek ęs töruín tudok/mert embereket terhekuel meg terheltek/ melleket el nem viſelhetnek/ęs tű ezzak egy myotokual ſem illetitek az terhekef. Jay tűneftek mert ippűliſt tißtek az profetáknak koporſoín/ az tű atáitok őltik kediglen meg űkőt. Bizonáual tanubizonſágot tißtek rola hog tű ęs reá hagátok az tű atáitoknak ezelekedetit. Mert bizoń az hog azok őltik meg űkőt/ tű kediglen ippiti ſt tißtek az ű koporſoiokoń. Annakokairt az iſtennek bölczeligbe ęs ezt mondotta Profetákot/ęs apoſtolokot berzátok ű hozzáiok/ęs azok kőzzől meg fognak ölni/ ęs haborgatni fogják űkőt/hog meg kereſteſſik ezillen faiu nipeń minden profetáknak vire/ki ez világnak teremtſitűl fogua ſi őttetik/az Abelnek vire ontáſátul fogua/ mind az Zakariáſnak vire ontáſaiglań/kit az ſent egy háznak/ęs az oltárnak közötte veßtinek el. Bizoń mondom tűneftek meg kereſtetik ez gonoß faiu nipeń. Jay tűneftek töruíń tudoknak/ mert hozzátok vűtők az tudománnak kolczát/tű be nem mentetek/ęs azokot ęs megtiltátok az kik be mennek vala. Mikoroń kediglen ezeket mondaná únekiek. Az töruíń tudok/ ęs az fariſeoſok/ crőſſeń kezdinek ű rea állani/ęs fogás

ę kipp

kippen sok dolgokrul kezdek ūtet kérdezni / lest vetuin ūneki / es úgy kezuin valamit az ú száiabol ki venni / hog ūtet be vádolnák

Vénkettödik rész

Akoron kediglen nipnek száma sokasága gúlt volna eggre annira hog eggmást meg nomnák / kezdé ezt mondani az ú tanituaninak. Elsőször meg tartozrassatok tú magatok az fariseusoknak kouasságtul / mell nem egéb hanem tettetes szent sig. Mert semmi ninczen el fedezue hog mell ne ūendére meg ne ni latozzik / es semmi el titkolt dolog nincz en hog mell meg nem tudat tatik ūendére. Mert az melleket sötetben mondottatok / azokat az nap világon hallák meg ūendére / es az mit másnak fülbe sugatatok az rentek házakban / az házaknak feliben hirdettetik ki ūendére. Mondom kediglen tűnektek / en barátimnak meg ne rettennetek azoktul / kik az testet ölik meg / es ezeknek utánna nincz en únektek mit nagubbat tegenek. Meg mutatom kediglen tűnektek kitül fillentek. Attul filletek az ki minek utánna megölend hatalma vagon hog az Gehenbe vessen. Bizonsaual mondom tűnektek ettül filletek. Nem ót verebeczket adnak két fúspinzen / mell ásnak mondatik / azoknak közzüle es / nincz en egy feletsigben az istennek előtte. Sőg az tú fejedelmek haia száli es mind megvadnak számlálatuár. Ennekokaert ne filletek / sok verebeknél nagubb iród vattok tú. Mondom kediglen tűnektek / hog minden valaki engemet hűtuel vallánd az embereknek előtte / az embernek fia es valla azt ūendére az istennek

angalinak elötte. Az ki kediglen meg tagadand enghemet az emberek
nek elötte/meg tagattatik az istennek angalinak elötte. Es valaki
gonoß ßot ßolánd az embernek fianak ellene/meg bocsáttatik úneki
Annak kediglen az ki az ßent lilek istennek ellene ßidalmas beßédet
mondánd/meg nem bocsáttatik idöuendöre. Mikoron kediglen az fi
nagogákba es az fú emberekenek, es az hatalomual valo feiedelmek
nek elébe viendnek tútókot ßorgalmatosok ne legyetek/mikippen auag
mi felelisi tegyetek/auag mit mongatok. Mert az ßent lilek meg ta
nitia tútókot azon orában mit kellen únektek mondanotok. Monda
kediglen úneki nimell ember/az sereg nip közzöl. Mester. Hadd
meg az en atámfiának hog osßa meg en velem az örökségbet. Es
az monda úneki. Ember/kicz oda tün enghemet igaz látoa/auag ö
rökség oßtoa tú közöttetek. Es monda azoknak. Meg lássátok/es
megórizzitek magatokot az telhetetlenségtül. Mert nem azokban
vagon valakinek bocog ilete/az melleket bir nag bú marhában iluin

Hasonlatos beßédet monda kediglen únekiek ez ighikuel. Nimell
kazdag embernek az ú ßanto földe nag búön terme/ es gondolkodik
vala ú magaban/es ezt monga vola. Mit tegek/hog nincz houa
gúntenem az en földemnek bú termissit? Es monda. Ezt tißem/ Es
hánem az en gabonás házaimot/es nagubbakot rakok/ es oda gún
tom minden en iouáimot/melleket ennekem termettenek/es ezt mon
dom az en lelkemnek. En lelkem/im igaz eleg ileted vagon/melleb
sok eßtendöre eggbe raktam/ núgoggál/eggel/igál/vigagy. Monda
kediglen úneki az isten. Te eßtelen/ez nel meg kiuánnák te tüled az te
lelkedet/es kic lißnek az melleket iletedre ßereztél. Ezenkippen va
gon dolga annak az ki magának gúnt/es ez illen isten ßerint nem
kazdag. Es monda az ú tanituáinak. Azirt mondom tünektek/az é

tú

tú lelketekre szorgalmatossāgtok ne legen mit egetek/ sem testetekre mi öltözettek legen. Az lilek nagúbb berzúletben vagon hognem mint az eledel/ es az test nagúbb berzúletben vagon/ hog nem mint az öltözet. Nizzitek iol meg az hollokat/ mert nem vetnek/ sem aratnak/ sikmek sem tarhāzok ninczen/ sem gabonās hāzok/ es mind az āltal es az isten el tarta úkot. Menniuel inkābb tú felúl hallaggātok az madarakot? Kiczoda kediglen tú közöletek az/ az ki az úszorgalmatossāgaual az ú testinek ember korāban valo āllapatkāhoz egy singne riszt tehessen? Ha annakokairt azt sem tehetitek/ az mi tegben kiczin dolog/ egēb dolgokrul mire vattok szorgalmatosok? Nizzitek iol meg az liliomokot/ mikippen nönek/ nem munkālodnak/ sem sonnak. Mondom kediglen tünektek/ hog az Salomon sem öltözik vala minden ú felsighes voltāban igen mint ezek közöl egy. Ha az isten ekkippen öltözteti fel az füet/ mell ma az mezön vagon/ es holnap az ighó kemenczebe vettetik/ menniuel inkābb tútokot fel öltöztet o kúsded hútuek? Tú es ne kerdezkeggetek azon mit egetek-auag mit igatok tauendore. Es fel ne emelkeggetek. Mert mind ezeket ez vilāghi nipek kerdezik. Az tú atātok kediglen tugga/ hog szükseigtek legen ezek nelkül. Sög inkābb keressitek az istennek orszāgāt/ es mind ezek hozzāia adattatnak tünektek. Ne fill kúsded nāp nip/ mert az tú atātoknat kedvesebb kell hog orszāgot aggon tünektek. Aggātok el azokat/ az melleket birtok/ es aggatok alamosnāt. Oll erszinēket szerezzetek magatoknak/ hog mellek meg nem ölnek/ oll reytek marhāt/ mell az mennorszāgban el nem fogi/ houā azorv nem megen/ sem fisik el nem vesti. Mert az holott az tú reytek marhātok vagon/ ott fog lenni az tú szūtek es. Az tú vikonitok meg öuccézue legenek es gúptott szövndeketek piselletek/ es tú hasonlatosok legetek az em-

bereshez az kik vāriāk az ů vrakot / mikoron iúión meg az menekezők
ból / hog mikoron meg iouend / es zörghetend / legottan meg nyssāk ů
neki. Bodogok az ollan bolgāk / kiket mikoron az vr meg iouend vg ta
lāl hog vigāznak. Bizon mondom tűnektek hog fel ūuecźzi ůmagāt
es ůkőt astalhoz ůlteti / es el megen / es bolgāl ůnekiek. Es sha ūnek
māsod vigiliaiān iouend meg / es sha harmad vigiliaiān ů meg / es
vg talālānga. Bodogok az ollan bolgāk. Azt kedigleñ tuggātok hog
ha tutta volna az hāzbiro ember melt orāban iúiónel az orvo / miluāñ
vigāzott volna / es nem hatta volna az ů hāzāt meg āsni. Ků es a
annakokairt legetek kisek / mert az mell orāban ingen nem alugātok /
az embernek fia el iů. Monda kedigleñ ůmeki az Peter. Vram mi
reānk mondodi ez hasonlatos beßidet / auag mindenekre. Monda ke
digleñ az vr isten. Kiczoda az hiw / es bólcz hāzi dolgos / kit az
vr az ů hāzabeli nipiñ fűz fog hagni / hog mikoron annak ideie / mire
kik serint valo abrakot aggon ůnekiek. Bodog az bolga / kit mikoron
az vr meg iouend / ekkippzeñ talāl hog czelekedik / igazāñ mondom tů
nektek hog minden birtoka alatt valo marhāiñ fűz tisi ůtet. Hog ha
ez bolga az ů bűiben ezt mondānga. El halaßza az en vram az ö
meg iouisi / es verni kezdendi az bolgākot / es az bolgālo assonokot /
es inna es enni kezdend / es risegbe skedni. Az bolgānak vra meg
iů az napon mellen ingen nem reminli / es az orāban mellen ingen
nem tugga / es ůtet kettę vāgia / es az ů risit azokhoz veti az kik hi
uek nem voltanak. Az ollan bolga kedigleñ az ki tutta az ů vrānak
akaratkāt / es magāt hozza nem szerezte / es az ů akaratka serint nem
cselekedet / sok veressegbekuel veretetik meg. Az ki kedigleñ nem tutta /
es veressegre milto dolgot tett / keues veressiguel veretetik meg. Az
kinek kedigleñ sokat attanak / sokat keresnek rayta / es az kinek sokat k

attanak

attanak kezihez/ tóbbet kírnek attul. Azirt iúttem hog tűzet borzaf
sak ez földre/ es mit akarok ha immáran fel gult. De kereßtsiguek
meg kell kereßt eltetnem magamot/ es im mint ßorongattatom mind
addig mig nem be telesedik. Azt alitatoki hog bikesig borzátns
iúttem ligen ez földre? Mondom tűnektek hog nem/ hanem inkább
eggmástul valo el válaßtásirt. Mert mátul fogua/ óten lißnek egg
házban kik meg hasonlanak/ hármán kettő ellen/ es kettén három el
len. Meg hasonlik az apa az ú fia ellen/ es az fiu az ú atia ellen/
es az ana az ú leána ellen/ es az lean az ú anna ellen/ embernek na
pa az ú mene ellen/ es az men az ú napa ellen. Azt monga vala ke
diglen az sereg nipnek es. Mikoron nap nugat felól felhót látfok
hog támad/ legottan ezt mongátok. Es ő iú/ es vg lißen. Es mikoron
az déli ßelet látátok hog fu/ azt mongátok/ hog meleg lißen/ es meg
lißen. Tú tettetes ßentsighúek/ az égnek/ es az földnek ßininek tekin
tetiből bizonságot tuttok venni/ ez údőből kediglen hog vagon hog bi
zonságot nem vehettek? Mire nem itilitek meg/ az mi igaz tú ma
gatoktul? Mert mikoron az te ellensighedüel egg vtőn az vá
rosbel ſſú embernek elëibe mig/ minden eróduel azon lig meg vtoda
ban hog meg menekedhessél ú túle/ hog tértinet ßerint az biro elëibe
ne vongon tighedet/ es hog az biro tighedet az város ßolgáiának ke
zibe ne aggon/ es hog az tömlőczbe ne vessen tighedet. Mondom
teneked nem fogß ki mehetni onnan/ mig nem meg adod az vtolsó
kúsded pinzt es.

Tizenharmadik rész.

Et valának kediglen azon údőben nimell emberek/ kik
az Galileabeliek felől követsighet hoztanak vala az

Jesusnak/ kiknek virlt Pilatus az ú a dozat tokual eggbe elvegyitette vala. Es feleluin Jesus monda azoknak. Alnyatoki/ hog imez Galileabeliek minden Galileabelieknek felette bunosok lettenek ligen/ hog illen dolgokot szenvettenek? Mondom tunektek/ hog nem. Sog ha ki nem togtok terni bunotokbol mind azonkippen el vesztek. Avagy a- maz tizennolcz embert/ kikre az torom dule Siloeban/ es ukot meg ole/ alnyatoki hog mindeneknek felette kik Jerusalemben laknak/ nagobb adossok lettenek ligen? Mondom tunektek/ hog nem. Sog ha ki nem togtok terni bunotokbol mind azonkippen el vesztek. Illen ha fonlatos beszedet es mond vala. Egy nimell embernek fighe faia vala/ mellet az ú szolliben be plantalt vala/ es el iove hog gomolczot keressen az fighe fan/ es nem talala. Monda kediglen az ú szolo munkasinek. Imez harom esztendeie vagon mi udotul fogua ide sarok/ es gomolczot keresek ez fighe fan/ es nem talalok. Vogd ki azt/ mire is foglalia el hiaba az foldet. Es az feleluin monda uneki Vram/ haddel ez fat ez esztendoben es/ mind addig mig asast nem tiszek korul mel lette/ es mig ganayt nem toltok toube/ es ha gomolczot teremt io/ ha kediglen nem/ az vtan am batron ki vagiad azt. Tanyt vala kediglen az synagogaknak eggyiken egy szombat napon. Es ime vala ott egy asszonyallat/ kiben tizennolcz esztendotul fogua/ betegsig hozo gonosz szellet vala/ es eggre sugeredett vala es az ú fejt semmikeppen fel nem emelheti vala/ mellet mikor meg latott volna az Jesus/ ú hozza hiua azt/ es monda annak. Asszonyallat megszabadultal/ es

az

az te betegſighedből Es legottan fel egeneſedek/es dicziretet tißen vala az iſtennek. Feleluin kediglen az ſynagoganak feiedelme/meg hargoduān hog az ßombat napon gogyitott volna az Jeſus/es ezt monga vala az ſereg nipnek. Hat nap vagon melleken mūelni kell/ azirt ez napokban iūtetek magatok gogyitatni/ es nem az ßombat napon. Feleluin kedig ūneki az vr iſten monda. Te tettetes ßentſighū nem oggai el mindentek az ū ökrit/auag az ū ßamārāt az tāßoltul ßombat napon/es nem vißi itatni ūtet? Ez Abrahāmnak leāñānak 9 kediglen melket az ſatan kötelezett volt meg/ im tizennöl ez eßendō tūl fogua nem kell valai ez kötelezīſből ez ßombat napon el odoztat ni? Es mikoron ezt mondana el pirulnak vala mind az ū ellenſigh/ es minden nip örūl vala mind azokon az melleket ū nag dicziretuel tißen vala. Mand vala annakokairt. Mihez haſonlatos az iſtennek orßāga/es mihez haſonlam azt? Haſolatos az muſtār maghoz melket az ember kezibe viuin az ū kertiben el vete/es fel neuekedek es nag fa lūn benne/es az êghi madarak fißket gyūtenek vala az ū again. Es monda eſmegleñ. Mihez haſonlam az iſtennek oßāgat? 2 Haſonlatos az kouāßhoz/ melket kezibe viuin az aſßon ember/hā= rom miro lißtbe keuere be/ mind arczig ott haguān mig nem tel= leſiguel koāß ißt venne hozzā. Es megen vala vāroſok/ es vāroſkak öltal tanituān/es vtat tiuin Jeruſalembe. Monda kediglen ūne= ki egg ember. Vram keueſen vadnaki az kik üdüſſighetek nerik. Je ſus kediglen monda azoknak. Az ßoroſſ kapun erőkögetek be menni. Mert mondom tūnektek/ſokan fognak ügekezni/hogbe mehetſenek es be nem fognak mehetni. Mikoron kediglen fel kelend az haz biro ember/es be zārlānga az aytat/es kūn kezdetek āllani/es az aytot zörghetni/ezt. monduān. Vram vram/ niſd meg mūnekūnk. Es

feleluin

feleluin ezt fogia mondani tűnektek. Nem tudom honnan valok vattok tű. Akkoron ezt kezditek mondani. Te előtted űttünk/ es ittunk es az mű varosinknak terein predikallottal. Es ezt fogia mondani. Mondom tűnektek nem tudom honnan valok vattok tű. Tauozzatok el en tűlem minde kik hamissagot czelekettetek. Ott liken az siralom/ es az fogaknak czikorgatasa/ mikoronn latangatok Abrahamot/ es Isaakot/ es Jakobot/ es minde az prophetakot az istennek orszagaban/ tiztőket kediglen ki uzettetni. Es el fognak iűni napkelet felől/ es nap nugat felől/ es felszel felől/ es az al szel felől/ es egetembe le telepednek az istennek orszagaban. Es imę mostann vtolsok az kik elsők lisznek/ es elsők az kik vtolsok lisznek. Vgan azon napon ű hozza menenek az fariseusoknak kozzole nikik/ es ezt mondak Jesusnak. Menn ki/ es mennel innen/ mert az Herodes meg akar tiz gyedet ölni. Es monda unekiek. Mennetek el/ es mongatok meg az r auasz Herodesnek. Im ördögőkőt uzők/ es ippen siguel valo egisz gyeket adok ma/ es holnap/ es az harmadik napon vigyet tiszek dolgomban. De maga tarnom kell ennekem ma/ es holnap/ es holnap vtan. Nem lehet/ hog az profeta egeb helen veszen elhanem b Jerusalemben. Jerusalem Jerusalem/ ki az prophetakot meg ölöd/ es meg kouezed azokot/ az kik te hozzad bocsattatnak. Menniszer akartam eggbe gyűntenem/ az te fiaidot/ mikippen az madar az ű fiokit az ű szarnai ala viszi/ es nem akaratok. Imę puszta hagattatik el tűnektek az tű hazatok. Mondom kediglen tűnektek hog nem fogtok latni engemet mind addig es/ mig nem el fogiatok az udo/ mikoron ezt mongatok. Aldott az ki az vr istennek neuibe iű el.

Tizenn egyik rész.

ES történek ez
hogy be menne
egy szombat na-
pon/ nimelly farisæusoknak feiedel-
mének házában/ és azok nagyon orálkodnak vala ő vtánna/ és ímé
b egy ember vala ő előtte/ kinek bűre kőzit sáruiz folta vala meg.
És feleluén az Jesus az törvínytudoknak/ és az farisæusoknak ezt
mondá. Szabadi szombaton gyógyítani? És azok vékteg halgatának
Az Jesus kedigleń foguán az kor embert/meg gyógyítá ůtet/ és el bo-
czátá. És feleluén azoknak ezt mondá. Kiczoda tű közöletek az
kinek ß. mára avagy ökre az kutba esik/ ki legottan ki nem vonßa ezt
szombat napon? És nem felelhetnek vala erre ůneki. Hasonlatos
kékidet mond vala kedigleń az hivataloſoknak és/ reá ügyekezuén mi
kippen fű ůlíseket válogatnának az lakodalomban/ezt monduán ůne
c kiek. Mikoron meńekezőbe hiu valaki/ fű helre ne ůlj/ne talám te
náladnál nagyobb tiſteſſigbeli embert hivtt az meńekezős ember/ és
el jővén az/ki mind tighedet s mind ůtet el hívta/ezt ne monda te
neked. Add imennek az helt. És akkoron kezd meg pirulásual az
alá valohelen meg maradnod. Sőt inkább mikoron vendigſigbe hi-
vattatol/ menńel telepeggél le az alá valo helen/ hogy mikoron el jő-
vénd az ki tighedet el hivtt/ezt monda teneked. Barátom ůlj fel-
lebb/akkoron tiſteſſigben teneked azoknak előtte kik ott egetembe
le telepettenek. Mert minden meg aláztatik/ki magát fel magaſ
ſ talla/ és az ki ű magát felmagaßtalla meg alázzatik. Ezt monda

vala fedigleñ annak ęs az ki útet lakodalamba hínta vala. Mikoron ebidet auag varzorat bereſß / ne hínad az te baratidat / ſe az te atádfiait / ſe rokonſághidot / ſe kazdag ſomßididot / hog valamikoron viß hontag úk ęs el ne hínanac tighedet / ęs hog vißhontag meg ne fizeſſik teneked az te iotiteledet. Óg mikoron lakodalmat bereſß beghúe fet hí / félßeg embereket / ſántákot / vakokat / ęs bodog liſß. Mert meg nem fizethetik teneked / meg fizettetik fedigleñ teneked / az igazaknak fel támadáſának idéiben. Mikoron ezt hallotta volna egy nímell ember azok közzól / kik egetembe letelepettenek vala mondá vnéki. Bodog az ki kenéret iß ik az iſtennek orßágában. Ęs az Jeſus monda vnéki. Egy nímell ember nag varzorát berzett vala / ęs ſok hiuatalosokat hiua / ęs el boczátá az ú bolgáiát az varzorának oraiáñ / hog ezt mondaná az hiuatalosoknak. Jöuetekel / mert imárañ mindenek kißeñ vadnak. Ęs egetembe kezdek úmagokat menteni. Az elſo monda vnéki. Föld órökſighet vúttem ęs kútſighem vagon hog el ki menném / ęs azt meg láſſam / kirlek tighedet legek oadott ember te nálad. Ęs az máſodik monda. Öt iga barmot vúttem áron / ęs el megek hog meglaſſam ha iok azok / kirlek tighedet legek oadott ember te nálad. Ęs az harmadik monda. Feleſighet hoßtam / ęs ez okirt el nem mehetek. Ęs meg téruñ az bolga meg beßille az ú vrának. Legottañ meg haraguęk az ház biro ember / ęs monda az ú bolgáiának. Menni ki hamar az város nak bérëire / ęs vezáira / ęs beghíneket / ęs kißeg embereket / ęs ſántákot / ęs vakokat hozz be ide. Ęs monda az bolga. Uram / vg lún az mint paranczolál / de meg ęs vagon hel. Ęs monda az ur az bolgának. Menni ki az vtakra / ęs az kerteke / ęs kißerits be azokat iúni / hog telik meg az en házam. Mert mondom tínektek hogſenki nem fog enni e

az en vaczorāmban az firſiaknak fōzzōle/ kik ḣuſtaloſok voltanak. Megen vala kediglen ū vele ſok ſereg nip/ es ū ḣozzā ſok forduluān monda ūnekiek. Ha ki en ḣozzām iū/ es nem gūlōſi az ū attāt es annāt/ es feleſigḣit/ es fiāit/ es atyafiait/ es ḣugait ezeknek felette kediglen meg lelkit es/ en tanituānom nem lehet. Es valaki fel nem viſi az ū kereſt āiāt/ es en vtannam nem iū/ en tanituānom nem lehet. Mert kiczoda tū fōzzōletek az ki torlot akar rakni/ ḣog elōſſōr le ūluin meg ne gāmlālia az ū kōltſigḣit es meg ne lāſſa ḣa irtake vagon az mūnek el vigḣezheſire/ ḣog minek vtānna az fondamentomot meg vetēndi/ es el nem vigḣezheteſi/ mind azok az kik lāttāk/ ne kezdik ūtet mōuetni/ ezt monduān. Ez ember alkotuānt kezde rakni/ es nem vigḣezhetēi el? Avag melk kiral az/ ki el megen ḣog meg ūtkōzzik az mās kiralual/ ki le ūluin meg nem gondolia elōſſōr/ ḣog ha tiz ezer nipuel elēibe gālḣat annak/ az ki ḣuſz ezer nipuel iū ū ellene? Ha kūlōmben ezelekedik/ meg miſorōn az ellenſig tauul vagon/ kōuetet boczātuān/ bikeſigḣez valo dolgokra kiri ūtet. Ezenkippen annakokairt tū fōzzōletek minden/ ki el nem ḣagad mind azoktul az melleket bir/ en tanituānom nem lehet. Jo āllat az ſo/ de ha az ſo izetlenne lēnd miuel fognak izet adni valaminek? Sem földbe nem to/ſem gananak nem ḣaſznos/ ki ḣānnāk az. Az kinek fulei vadnak az ḣallāſra/ ḣalgaſſa meg.

Tizenkettedik rēſz

Ozzā iārulnak vala kediglen/ mind az ſukarok/ es mind az būnōſok/ ḣog az ū beſzidit ḣallanāk/ es zugodnak vala az fariſeuſok/ es az irāſtudok/ es ezt

mongāk vala. Az az bünöſökot viſi ü
hozzā, es azokual iſik. Az haſonlatos
beſzēdet monda vala kedigleñ ünekiek,
ezt monduāñ. Kiczoda tü közzületek
az ember kinek ſāz iuha vagon, es ha
azok közzöl el veſztēnd egy iuhot, nem
de el haggāi az kilenczuen kilenczet,
az puſztāban, es az vtāñ megen az mely
el veſzett volt, mind addig mignem megleli azt. Es mikoroñ meg
lelēndi azt, az ü vāllāra fel viſi örüluñ, es haza iüuñ, egybe hiv
az ü barātit, es ſzomſzēdit, es ezt monda ünekiek. Örvengetek en ve-
lem, mert meg talāltam az en iuhomot, az mely el veſzett vala.
Mondom tünektek, hogy ezenkippen öröm liſzen menñ orſzāgban
egy bünöſöñ, ki büniböl ki tērt, es iletīt meg iobbitotta, inkābb hogy
nem mint az kilenczuen kilencz igazoñ, kiknek ſükſighek ninczen az
bünböl valo ki tērisre. Vagy mely aſſzonember az kinek tiz drachma
pinze vagon, ki ſzouidneket nem gyuit, es meg nem ſepri az hāzat,
ha egy drachma pinzt veſztend el, es ſzorgalmatoſonn meg nem ke-
reſi mig nem meg talalia? Es mikoronn meg talālānga, egybe
hiva az ü aſſzoñ baratit, es aſſzoñ ſzomſzēdit, es ezt monga üne-
kiek. Örvengetek en velem, mert meg leltem az en drachma pinze
met, mellet el veſztettem vala. Mondom tünektek ezenkippeñ ör-
öm liſzen az iſtennek angalinak eſötte, egy bünös emberen, ki bün
böl ki tērt, es ki iletīt meg iobbitotta. Monda touābbā. Egy ember
nek fēt fia vala, es az iffiabbik azok közzöl monda az ü atyānak. Ad
ām add ki ennekem az marhābol az riſzt az mely ennekem iut. Es
meg oſztā azoknak az ü iletīt, es nem ſok napnak vtānna az iffiabbik e

fiu

fiu mikoron mindenekét ú magāhoz takarittott volna vidikbe mene meſſze valo tartomāńba/es ott az ú marhātat gonoſsul elköltę/mirtik letlen ęs faytalan életet viſeluin. Es minek vtānna mindenekét gonoſsul el költött volna/nagy ſükſsig lún az tartomāńban/ęs az fiu nagy ſükſsigben kezde ilni/ęs el mene/ęs az tartomānnak polgāri közzöl eggikhez hozzāālla/ ęs az polgār az ú matorāba borzātā útet hog diſznot örizne/ęs nem kiuān vala egebet hanem czak hog az malāstāual tölthetnę be az ú hasat/mellet az diſznok iſznek vala/de meg d azt sem agga vala senki úneki. Magāba tēruin kediglen/monda. Mell sok birſeknek vagon būōn kenerek/az en akāmnak hāzānāl/en kediglen ehſiguel halok meg itt. Fel kelek ęs el megek az en akāmhoz ęs ezt mondom úneki. Akām vitkeztem az mennének ellene/ęs te elleneb. Immāran milto nem vagok hog te fiadnak hiuattaſſam/ tig enghemet mint egget az te biresid közzöl. Es fel keluin az ú atkāhoz mine. Mikor kediglen meg tāuul volna meg lātā útet az ú atta/ęs meg eſęk az ú ßüe ranta/ ęs ú hozzā folamuān az ú nakāra eſęk/ęs megczokolā útet. Es monda úneki az fiu Akām vitkeztem a mennének ellene/ęs te ellened/ęs ennek vtānna milto nem vagok e re hog te fiadnak hiuattaſſam. Monda kediglen az atta az ú ſolgainak/hozzātok ki amaz tú ruhāt/ęs öltöztеſſitek fel útet/ęs agiatok gyürut az ú kezibe/ ęs ſarut labaiba/ ęs vigitek el amaz meg hizlalt boriut/ęs vāgiātok meg/ęs lakiunk iol/ęs vigaggunk/mert ez en fiam meg holt vala/ ęs meg eleuenedęk/el veſett vala/ęs meg le lettetęk. Es vigan kezdinek lakozni. Az mezōn vala kediglen az ú nagubb iderú fia/ęs mikoron meg iúnne/ęs az hāzhoz közelghetett volna/ſipolāſt ęs tānczolāſt halla/ęs ú hozzā ſolita egget az ú ſo f gainak közzöle/ęs meg kérdę mi dolgok volnānak azok. Es az ſolg

monda ůneki. Az te úrzed iśue meg/ ęsaz te akād meg ólę amaz meg hizlalt boriut/hog miuel eghissigben iútt volna haza úhozzā. Az kedig meg haraguęk/ęs be sem akar vala menni. Annakokairt ki mine az ů atta/ęskiri vala útet. Ęsaz fiu feleluń monda/az attā nak. Im enńe eśtendōtúl fogua śolgāllak tighedet/ęsaz te paranczo latidot śha meg nem śegtem/ęs ennekem ezak egy kerzke ellot sem adāl śha/hog az en barātimual vigań lakoznām. De mihelen meg iútt ez te fiad/ ki az te iletedet fel lakta az parāznātual/ meg ólted úneki az meg hizlalt boriut. Ęsaz monda az fiānak. Fiam te mindenkoron eggút vag en velem/ ęs valami ennekem vagon mind tied. Kell vala kedigleń ez / hog vigann laknānk/ ęs óruendenink/ mert ez te akādfia meg holt vala'ęs meg eleuenedęk/el veśett vala ęs meg lelettetęk.

Tizenhatodik riś

Ez ů tanituānīnak ęgy kedia ezt morga vala Egy gazdag ember vala/kinek egy hāzi dolgo śa vala/ ęsez be vādoltatęk ů nālamint ki eltkozlanā azů iokāghit/ęs elōhiuā útet/ęs monda úneki. Mit ezoda ez/az mit te felōled hallok? Agy kāmot az te hāzi dolgossāgodrul/ mert ennek utānna hāzi dolgos nem lehecź. Monda kedigleń az dolgos ů magāban. Mit tegek mert az en uram el viśi en tůlem az dolgossāgot? Nem kapālhatok az kuldulāśt śigenlem. Tudom mit tiśek/ezt tiśem hog mikoron az dolgossāgot el viśik en tůlem/az emberek hāzokba fogadęganak enghe-

met. Vhozzā hiuān annakokairt azt vranak minden adossit/ monda az ellonek. Menniuel tartozol azen vramnak? Es az mon da. Szāz Bat olayual. Es monda uneki. Vedd elō az te menedik leueledet/ es vlt le hamar/ es iri ötuent. Annak otānna az māsodik nak monda. Te kediglen menniuel tartozol? Es az monda. Szāz Kor buzāual. Monda uneki. Vedd elō az te menedik leueledet/ es iri nolczuant. Es dicziri az vr az ālnak dolgosi/ hog ebesen ezt tekedett volna. Mert ez vilagnak fiai ebesbek az ū faiok szerint az vilāgossāgnak fiainal. En es azt mondom tūnektek. Szerezzetek barātokot tū magatoknak az hamis kazdagsāgbol/ hog mikoron meg fogatkozandotok/ örök hayliba fogadgānak be tūtōket. Az ki az kūsdedben hiw/ az sokban es hiw/ es az ki az kūsdedben ha miss/ az hamiss az sokban es. Ha annakokairt az hamiss kazdag sāgban hiuek nem voltatok/ azt az mi igaz ki bizza tū reātok? Es ha az ideghen marhāban hiuek nem voltatok/ az mi tiztek kirzoda agga tūnektek? Es gā bolga sem kōtelezheti magāt kēt vrnak bolgā lattāra/ mert auag eggiket meg fogia gūlōlni/ es az māsikot meg fogia szeretni/ auag eggihez fog allani/ es az mālikot meg fogia etāk ni. Nem bolgālhattok az istennek/ es az Mammonnak. Hallak va la kediglen mind ezeket az fariseusok es/ kik fōsuin: k valānak/ es meg mōuetik vala ūtet. Es monda uneki. Tū vattok azok kik igazak nak mutatātok tū magatokot az embereknek elōtte/ az isten kediglen tuggā az tū szūveteket. Mert az mi az embereknēl felsigh es dolog/ az istennēl vtalatos. Az o toruin es az profetāknak irāsa/ az Janos bauti stiānak idēig leglen volt/ az ūdōtūl fogua hirdettetik az istennek orszāga/ es minden erōuel ūgekezik arra. Könnebb kediglen az ēgnek es az foldnek el mulni hog nem az toruinnek nientūl fūssebb punctiāt

el esni. Valaki az ũ teleſighitûl el valik/ es mãſt vißen hãz aſſãgral hãz aſſãg tõrisnek bũnibe esik. Es ki oll feleſighet vißen hãz aſſãgra mell az ũ vrãtul el vãlt/ hãz aſſãg tõrisnek bũnibe esik. Vala kediglen egy kazdag ember/ ki bãrſonba/ es biborba öltözik vala/ es min den napon nagon vigad vala/ es nag iol lakik vala. Vala kediglen egy nimell kuldus/ kinek Lãzãr vala neue/ ki feküles liuin az kazdag ka puiãnak elõtte nyntua fekßik vala. Es kiuãn vala meg elegheni az hulladikokbol/ kik az kazdagnak aßtalãrul le hullanak vala. De az beſtêt es ũ hozzã mennek vala/ es az ũ sebeit nallãk vala. Történek a kediglen hogy az kuldus meg halna/ es az angaloktul az Abrahãmnak kebelibe vitetnek be. Meg hala kediglen az kazdag es/ es el temetetek. Es az pokolban az ũ kemëit felemeluin/ mikoren az kinokban volna/ látã az Abrahãmot tãuul/ es az Lãzãrt az ũ kebeliben/ es ũ kioltuãn monda. Abrahãm atãm/ irgalmazz ennekem/ es boczãſd el az Lãzãrt/ hogy az ũ vyãnak vtolſo vighêt vizbe be mártza/ es hide ghiuze meg az en nelwemet/ mert ez tüznek lãngiãban igen gõ tretem. Monda kediglen az Abrahãm. Fiam emlekezzêl meg hogy te az te iouaidot el vûtted az te iletedben/ es Lãzãr es azonkip pen az ũ gonchit. Moſtan kediglen ez Lãzãr vigaſtalãſual il/ te kediglen gõtretel. Es mind ezeknek felette mû közöttünk es tû közöt tetek/ földnek nag eröſſ êt felz valo nilãſa vagon/ hogy azok az kik a tarnak innen tû hozzãtok menni/ ne meheſſenek/ ſem kediglen onnan tû tületek idefel ne teheſſenek. Monda touãbba az kazdag ember. Kirlek tehãg tighedet en atãm/ hogy boczãſdel ûtet az en atãmnak hãzahez/ mert öt atãmſia vagon/ hogy tegen tarubizonſãgot en rue lam ünekik/ hogy ük es ezkinnek ſelire ne iüuenek. Monda ünekie Abrahãm. Vagon Moiſeſek/ es prophetãink/ azoknak tehidit halgaſſãk.

Iesús monda. Nem akam Abrahām/hanem ha valaki az halottak
nak közzüle ú hozzāiok menénd/ki térnek bünökből. Monda esmeg
len úneki. Ha az Moisesnek/es az prophetāknak beszédit nem halgat
ják/ha igaz fel támadānd es valaki az halottaknak közzüle/ nem
fogiāk hinni.

Tizenhetedik rész

Monda tovābbā az ú tanitványainak. Nem lehet
hog az gonosz példa adāsból valo meg bāntāsok ne
ne tüntenek. De maga tay annak az kinek
āltala el jünek. Jobb annak/ ha szāraz
malom követ kötnek az ú nyakára/es az tengherbe vetik/ mint hogy
nem mint bāntāsāra legen eggnek/ez kiscdedeknek közzüle. Meg
tartoztassātok magatokot. Ha az te atād ellened vetkezendik te ellened
fedd meg ūtet. ha bānna titit boczāss meg úneki. Es ha egy napon
hétszer vetkezendik te ellened/ es egy napon hétszer térénd meg te
hozzād/ezt mondvān. Bānom titemet/ meg boczāss úneki. Es
mondānak az apostolok az ur istennek. Öregbits meg münkünk
az mi hütünket. Monda kedigien az ur isten. Ha annie hütötök volna/mint ez ak egy mustār mag/montātok volna imez sikamin fānak. Szakadgi ki tüstül/es innen menni az tengherbe/es vessen ott gü
mert/ es engedett volna tünektek. Kinek da tik közzületek/ kinek
szānto avagy pāstor szolgāia vagon/ ki ezt monga annak mikoron az
mezőrül meg jütt. Menjiel/ es üll az asztalhoz. Es nints-e nem ezt
mongia úneki? Kiszits vacsorāmra valeti/ kötözzed hozzād/es szolgall
ennekem,

ennekem/mig ißem ęs ißom/ęs annak vtánna te ęs egęl ęs igál.
Nemde io ne ven vißn̄ az ßolgátul/hog meg tűtte azokat az mel-
leket úneki paranczolt volt? Nem alnłom. Ezenkippen tú ęs mi-
koron meg tendetek mindeneket/mellek tűnektek meg vadnak paran-
czolua ezt mongátok. Haßnálatlan ßolgák vagunk/azt tűttűk meg/
az mire tartoztunk. Ęs lűn mikoron Jerusalembe menne Jesus/
megen vala Galileának/ęs Samariának általa/ęs mikoron egy
városkába menne be/eleibe iöue úneki tiz poklos firfiu/kik tá-
vul meg állának/ęs nagy houal ezt mondák. Nagy orunk Jesus könörüll e
mű raytunk/kiket miheleñ meg láta monda únekiek. Mennetek el
mutaßátok meg magatokat az papoknak. Ęs lűn ez hog az el me
nis közben meg tißtulának/egy kediglen ű közzölök minek vtánna
látá hog meg tißtult volna/meg tére dicziruiñ az istent/ęs orczá
já ra le burula az Jesusnak labainak elötte/hálát aduán úneki. Ęs
ez Samariabeli vala. Feleluiñ kediglen Jesus monda. Nemde tiz
zeñ valanak/az kik meg tißtulának/hul kedig amaz kilencz/nem
lelettetinek kik meg tértenek volna/hog az istennek diczíretet ten-
ninek hanem ezek ez ideghen nemzetből valo. Ęs monda úneki. b
Kell fel/menñ el/az te hűtöt tartott meg tigedet. Mikoron ke-
diglen meg kerdetett volna az fariseusoktul/mikoron volna el iöuen
dő az istennek orßága. Felele únekiek ęs monda. Nem iű el az iften
nek orßága az rea valo gond viselisuel/sem azt nem fogiák mondani:
ím itt/auagy ám ott vagon. Mert imę az istennek orßága tű benne
tek vagon. Ęs monda az tanituańoknak. El iűnek az napok mikor
koron kiuántok látni az embernek fiának napiainak közzöle egget/ęs
azt sem fogiátok láthatni/ęs ezt fogiák mondani tűnektek. Im itt/
ám ott. El ne indullatok ezeknek ßauán/ęs ű̊t ne köuessitek. mert e

mikippen

mikippen az villámas az ég alatt villámaſt tiuin mās ég alā mu-
tatia tineſſighit. Ezenkippen lißen az embernek fia az ú napiān.
De elöſſör ſokat kell ßenuednj úneki / es gonoßnak itiltetni ez go-
noß fatu niptúl. Es mikippen történek Noenak idöiben / ezenkippen
lißen az embernek fiānak idöiben es. Ißnek / ißnak vala / hāza-
lulnak vala / es házaſſagra adnak vala / mind az napiglañ / mell na-
pon Noe az bārkaba be mene / es el iöue az özön vize / es el veßte
mindenket. Szinte azenkippen mikippen történek Lothnak ide-
öiben es. Ißnek / ißnak vala / marhāt vißnek vala / marhāt ad-
nak vala / plāntālnak vala / hūzat raknak vala. Az mell napon kedig
lement Lot az Sodomānak vāroſiból / tüz es kinkú elö eſek az
égtöl / es mindenket el veßte. Ezen ßerint lißen az nap / mell na-
pon az embernek fia megielenik. Az napon az ki az hāz fedelen va
gon / es az ú edini az hāzban lēndnek / le ne ballon hog azokot úhoz
zā vegie / es az ki az mezön / azenkippen az el hāgott marhākra meg
ne têrien. Meg emlekezzetek kediglen az Lothnak feleſighiról. Va
laki azon ügekezik hog lelkit meg tarcza / el veßti azt / es valaki / el
veßtēndi azt / iletet ßerez annak. Mondom únektek / az ijel az āg-
ban feiten fognak lenni / az eggik fel vitetik / az māſodik el hagatta
tik. Két aßon ember fog örölni együtt az eggik felvitetik / az māſodik
el hagattatik. Es feleluin mondānak úneki. Holott vram. Monda
úneknek · Valahol ott teſt lēnd / oda fognak gülni az feſelük es

Tizennolczadik rés

Mond vala kedig hasonlatos beßidet es úneknek / hi-
de vala vala / hog miuel büſſig volna mindenkoron

imādkozni / ęs meg ne ſarradni / ez
ighikuel. Egy nimelł biro vala egy vā
roſban ki ſem iſtentůl nem fil vala /
ſem emberuel nem gondol vala. Vala
kedigleñ egy özueg aſßoń az vāroſban
ęsů hozzā megen vala / ezt monduāñ
Tig igazat ennekem az en ellenſi:
ghem felől / ęs āld meg boſßumot. Es
egy valameńe ideigleñ nem akarta va
la. Ezeknek vtānna kedigleñ monda úmagāban. Jol lehet ſem iſ:
tentůl nem filek / ſem emberuel nem gondolok / de mind az āltal ęs
hog miuel enghemet vntat ez özueg aſßoń / meg āllom boſßuiāt /
hog ez vtāñ el úuiñ enghemet ne fudallon. Mond a kedigleñ
az vr iſten. Halātok meg az hamiſſ biro mit mond. Az iſten kedig
leñ nem foghi boſßut āllani az ú valaßtott niwjrt / kik ů hozzā kiālta
nak ięl ęs napual / męg akkoroñ ęs / mikoroñ bikeſighes lēnd ů hoz
zāiok? Mondom tůnektek hog azoknak boſßuiokot hamar meg ālla
Demaga mikoroñ az embernek fia el tőuend / vallon foghi talālni h
ůtőt ez földőñ? Mond a kedigleñ hasonlatos beßēdet
egy nimelł emberecknek ęs / kik ů magokban biznak vala / hog igazak
volnānak / ęs egebket meg vtālnak vala. Kēt ember megen va
la fel az templomba / hog imādſāgot tenninek. Az eggik fariſeus va
la / ęs az mālik fukar. Az fariſeus āluāñ / úmagāban illen imādſā
got tißen vala. Iſten hālāt adok teneked / hog miuel olyan nem va
gok mint az egēb emberek / kik ragadozok / hamiſſ iletůek / hāzaſſag
tőrők / mint ime z fukar ęs / Egy heteñ kētßer bůntőlők / ki adom az
ięzmāt mindenekből / az melleket birok. Es az fukar tāuul āll
ya

uāñaczak semëit sem akaria vala az ẽgbe fel emelni. De veri vala az ú mellit ęs ezt monga vala. Isten ligh kegelmes ennekem bűnösnek. Mondom tűnektek le tőue ez fukar az ú házāba/ az ú bűnből inkābb ki tiztuluāñ hog nem mint amaz. Mert minden meg alāztatik/ ki úmagāt fel magaztalia/ ęs minden ki úmagāt meg alāzza fel magaztaltatik. Vizsnek vala kedigleñ úneki kűsded germekeket ęs/ hog illetnę űkőt/ mell dolgot mikor az tanituañok satnānok feddenek vala azokra. Jesus kedig/ mikor azokat ú hozzā hitta volna monda. Hadd tűienek en hozzām az germekek/ ęs ne tiltczātok meg űkőt/ mert ez illetinekę az istennek orszāga. Bizoń mondom tűnektek valaki vgy nem vēndi az istennek orszāgāt/ mint egy germek/ be nem mehet oda. Ęs kērdist tűn ű tűle egy uimell feiedelem/ ezt mondauāñ. Jo mester mit kell ennekem tennem/ hog meg ńeriem az őrők letet. Monda kedigleñ úneki az Jesus. Mire mondasz enghemet tonak? Senki az egy isten io/ senki nem egēb. Tudod az paranczolatokat. Ne ligh hāzassāg tőrő/ ne ligh galkos/ ne tigh orsāgot/ ne tigh hamisſ tanubizonsāgot. Tiztelled az te atādot/ ęs az te anādot. Ęs e monda az. Mind ezeket megtartottam ifiusāgomtul fogua. Mell mondāst az Jesus haluāñ/ monda úneki. Męgleñ egy dolog nelkűl vagh bűkős. Valamit birsz mind el aggad/ ęs osztogasd az beghineknek/ ęs reytek marhād lisen az menń orszāgban/ ęs iouel kouess enghemet. Ęs az haluāñ ezeket meg keseredęk/ mert igben kazdag vala. Sātuāñ kedig Jesus azt hog meg keseredett volna/ monda. Oh mell nehezeñ mennek be az istennek orszāgāba azok az kiknek sok marhāzok vagon. Mert könnebb az teuinek az tű lukoñ āltal menni/ hog nem mint az kazdagnak az istennek orszāgāba be menni. Ęs monda f nak az kik ezt hallottāk vala. Tehāg kicz oda üdüozűlhet? Ęs Jes

ſus monda. Az mi dolgok lehetetlenek az emberek nêl/lehetſighes ſek azok az iſtennêl. Monda ſediglen az Peter. Imę mi minden marhāinkot el hattuk/ęs tighedet kouettünk. Monda Jeſus ünekt ek. Bizon mondom tünekteek/ſenki ninczen ki hāzāt el hatta auag ſüleit/auag atiafiāit/auag feleſighit/auag germekit az iſtennek or ſāgairt/ki iouendōre ſokual többet nem vißen ez vilāg ßerint/ęs az iouendō vilāgon örök iletet. Mellę viuę ſediglen az Jeſus az tizenkêt tanituānt/ęs monda ünekiek. Imę fel megünk Jeruſalembe/ęs be telleſednek az embernek fiānak/minden azok az melleket az profetāk meg irtanak. Mert az pogān nipeknek kezekbe adatik/es meg czufoltatik/ęs boſſuſāgual illettetik/ęs meg pöndöſ tetik/ęs minek vtānna meg oſtorozāngāk meg ölik ütet/ęs harmad napon fel tāmad. Ęs az tanituānok ezekben ſemmit nem êrtinek. Ęs ez bęßid el vala titkoltatuān ü tülök/ęs nem êrtik vala az mel leket ü mond vala. Törtinęk ſediglen mikor Jerichohoz közelghetne/egy vak ül vala az vt ſélen fulduluān/ęs mikoron hallana/ hog ſok nip mulnęk onnan el/kérdi vala mi dolog volna ez. Meg mon dāk ſedig üneki/hog az Nazarethbeli Jeſus menne. Ęs kiālta ezt ę mondvān. Jeſus Dauidnak fia könörüll en raytam. Ęs az kik elöl mennek vala/ſet denek vala ürēa/ęs intik vala/hog vęßteg halgaſ na. Ü ſediglen ſokual inkább kiālt vala. Dauidnak fia könörüll en raytam. Mikoron ſediglen meg āllett volna az Jeſus/paranczola hog ü hozzā vinnęk ütet/ęs mikorom közel ment volna ü hozzā meg kérdę ütet/ezt monduān. Mit akarß hog tegek te veled? Ę az vak monda. Uram hog esmeg ßememnek vilāgoſſāga legen. Ę az Jeſus monda üneki. Legen vilāgoſſāga esmęg ßemeid nek. Az te hütöd gogyitott meg tighedet. Ęs legottan ßemeinek esmeglen vilā

goſſāga

hossaga lún. Es kóueti vala útet/dicziruñ az istent. Es mind az sereg nip mihelen ezt látá/dicziretet tún az istennek.

Zizenkilenczedik rész.

ES be menuin Jerichoba / az városban iár vala. Es ime egy firfiu/ kinek Zacheus vala neue/ es ki az fukarok nak feiedelme vala/ es vgan ezen kazdag ember vala/ es azon ügekezik vala/ hogy az Jesust meg láthatná ki volna/ es nem láthatta vala az sereg niptúl/ hogy miuel ember korbeli állapatban kiczin ember vala. Es elól el sietuin fel hága egy vadfighe fára hogy útet meg láthatná/ mert azon vala vta. Es mikoron az Jesus az helre iutott volna/ fel tekintuin meg látá útet/ es monda úneki. Zacheus/ sietsz hállé/ mert ma ennekem az te házadnál kell meg maradnom. Es sietuin le hálla/ es örömben liuin házába be fogadá útet. Es mikoronn látnák ezt mindenek/ zugodnak vala ezt monduán/ hogy az bűnös emberhez ment volna be hállásra. Aluán ke diglen Zacheus monda az ur istennek. Vram im az en iószághimnak felit az szeghíneknek adom/ es ha valamiben valakit megczalkam/ nigy annit adok irette. Monda Jesus úneki. Az háznak ma történt meg maradása/ azirt hogy ez es Abrahámnak leánya legen Mert az embernek fia azirt iütt/ hogy meg keresse/ es meg tarcza az mi el veszett volt. Mikoron azok ezeket hallanák/ illen hasonlatos beszédet es monda ezekhez/ azirt hogy Jerusalemhez közel volna/

ęs hoġ azt alitāk vala hoġ az istennek orßāga mind tārāsi meg tes
lentetnęk. Monda annakokairt. Ezą nagy nemből tāmadott ember,
messze vala tartemānba mene/hoġ orßāgot venne magānak ęs meg
tērne. Es lō hiuā kediglen az ū tiz ßolgāiāt/ęstiz mina pinzt ada ū
nekiek/ęs monda azoknak. Kereskęgetek mig megiōuōk. Az ū vā=
rosbeli nipi kediglen meg gūlōltik vala ūtet/ęs kōuetsigbet boczątā=
nak vtok vtān/ ezt monduān. Nem akariuk hoġ ez mū raytunk vs
walkoġik. Es lūn ez hoġ meg tērne az orßāgot meg viuin/ęs parancs
ezola hoġ az ū ßolgait ū hozzā hīnāk/kiknek az ū pinzit atta vala
hoġ meg tudnā mindenik menit nert volna kereskeduin. Es iōue kedig
az elsō/ezt monduān. Vram az te derik pinzed/tiz mina pinz nē
sebet hozott. Es monda ūneki. Jo/io ßolgam/miuel hoġ ez kiczin
ben hiw voltāl/legen tiz vāroson birodalmad. Az māsik ęs el iōue ezt
monduān. Vram az te derik pinzed/ōt mina pinzt teremte. Es innek
ęs monda. Teęs lig ōt vāroson fū ember. Mās ęs el iōue ezt mond=
uān. Vram ihon vagon az te mina derik pinzed/mellet kēzi kēzke
nōben kōtue tartottam/mert filik te tūled/hoġ miuel kemin ember
vagy/ fel vißed azt/az mit le nem tūttēl/ęs meg aratod azt/ az mit
fōldbe nem vetettēl. Monda ūneki. Az tinen ßādbol itillek tighedet te
gonoß ßolga. Tudod volt hoġ en kemin ember vagok/ęs hoġ fel vegem
azt/az mit le nem tūttem/ ęs hoġ meg arassam azt/ az mit fōldbe
nem vetettem/tehāg mire nem attad az en pinzemet az bānkra/ęs
en meg iūuin/nilua vsurāual ßettem volna ki azt. Es monda azok
nak kik ott āllanak vala. Vegitek el attul az egy mina pinzt/ęs ag=
gātok annak/az kinēl tiz mina pinz vagon. Es mondānak ūneki. V
ram tiz mina pinze vagon. Mert mondem tūnektek/hoġ tōbbre tōbb
adatik annak/az ki az adatott aiāndikual il. Attul kediglen az ki vele e

nem

nem il/az ęsel vitetik útúle az miuel bir. Sóg az en ellensighimet
ęs hozzātok ide fit nem akarāk hogy en úranytok vralkoggam/ęsólli
tek meg en előttem. Ęs mikoron ezeket meg mondotta volna/otoń
megen vala/azoń liuiń/hog Jerusalembe tel mennien. Ęs lún az
mikoron Betfagehoz/ęs Bethaniahoz el közelghetett volna az hegy
hez nem messze/ mell olanfaknak heginek hiuattatik/elborzātā tēt
tanituanit ezt monduań. Menńetek imez ellenbe valo vārofkā=
ba/mellbe hogy be mentek/ talāltok kötue egy nóstin szamār ezitkot/
d kiń soha egy ember sem ült/oggātok el azt/ęshozzātok ide. Ęs sha
valaki tútókot kérdend/mijrt oggātok el? így mongatok annak/azirt
hog az urnak dolga vagon ewel. Ęs el meninek az kiket elborzātotk
vala/ęs úgy talālāk az mint megmondotta vala úneki ek. Mikor kedig
el odnāk az szamār ezitkot. Mondānak úneki ek azok az ük birnak va
la vele. Mijrt oggātok el az szamār ezitkot? Ęs azok ezt mondāk.
Mert az urnak dolga vagon vele/ęs az Jesushoz viuek azt/ęs az ú
ruhāiokot az szamār ezitkora felúl terjtuń az Jesus felúl reā hel=
hezteték. Mikor kedig menne Jesus az ú ruhāiokot az vton az sza
e mārnak lāba alā terjtik vala. Ęs mikoron immār ań az olaj fāknak
heginek lentőire közelintene/ az tanituańoknak minden sereghe nag
örómuel/ ęs nag fel szoual kezde az istennek dicziretet mondani/
minden isteni erőuel valo czelekedetirúl/ melleket szemekuel lātt az=
nak vala/ęs ezt mongāk vala. Áldott kirāl/az ki el jú az ur istennek
neuibe. Békesig az mennorszagban/ęs dúczőssig az magassāgokban.
Ęs nimelliek az seregból az fariseusok közól/mondānak úneki. Mes
ter fedd meg az te tanituānidot. Kiknek Jesus monda. Mondom
tűnektek hogy ha ezek vesztegh halgatānd nak/mindiārāst az kövek fog
f nak kiāltani. Ęs mikor ptānna közel iuta/ lātuań az vāross fira

f úrany

ú ranta/ez mondᾶ. Vagyha magadot meg elmerted volna te ez/ ez kiualtkippen ez te mostani napodban/ arra vilelnil gondot/ az mi teneked bikeliguel valo meg maradᾶsodra volna. Mostañ kediglen el reytetuin vadnak az te ßemëidnek elötte. Mert el iünek az napok te read/ es kerittsuel be kerittenek tighedet az te ellenseghid/ es körülöl vißnek tighedet/ es egetembe meg ßontanak tighedet minden felöl/ es mind az földiglenn le rontanak tighedet/ es az te fiaidat/ sik te benned vadnak. Es nem hadnak te benned egy köuet az mᾶs köuön/ annakokairt hog meg nem elmërid az údöt/ melliben az ielen tighedet meg látogata. Es be menuin az templomba/ ki kezd verni azokot/ az kik abban árulnak vala. es vißnek vala/ ezt monduᾶn únekiek. Meg vagon iruᾶn/ az en házam imᾶdsᾶgnak háza/ tú kediglen latroknak barlangiaᾶ tüttitek azt. Es minden napon tanitt vala az templomban. Az papoknak kediglen fesedelmi/ es az irᾶstudok/ es azok kik ez nipek között sü emberek valᾶnak azon ügekez nek vala/ hog útet el veßtenek/ es nem tuggᾶk vala mit tegenek/ mert mind az eghilß nip figelmetes vala az ú beßidire/ mikoron útet halgatnᾶ.

Husuadik rißz

Es lün ez az napoknak eggiken mikoron Jesus az nipet tanitanᾶ/ az templomban/ es az euangeliumot predikᾶlanᾶ. Eggbe gülinek az papoknak feiesdelmi/ es az irᾶstudok/ az vinekuel/ es

beßil

beßillinek ú vele/ezt monduāñ. Mond meg múnekúnk mirzoda ha bad hatalomual tißed ezeket/auagy kirzoda az/ki teneked atta ez hatalmat? Feleluiñ kediglen monda únekiek. Egy nimi dolgot kérdek en es tú túletek/es feleletek megrea ennekem. Az Janosnak kereßtelise/az menn orßagbol vala/auagy az emberektek kózól? Es azok gondolgodnak vala úmagokban/ es ezt mondāngúk/az menn orßagbol/ezt fogia mondani. Tehaa mire nem hittetek annak? Ha kediglen ezt mondāngúk az emberek kózól e mind az eghisß nip megkóuez múnkót/mert túluan hiszik hogy az Janos profeta legen. Es azt feleletk/hogy úk nem tudnāk honnan volna. Es az Jesus monda únekiek. En sem mondom meg tűnektek/ mi kehetsiguel tegem ezeket. Kezdę kediglen az kóz nipnek mondani ezt hasonlatos beßedet. Egy ember bólót plāntāla/es múselket fogia da belę/es úmaga sok idęig lakęk vidikben. Es mikoron annak idęie volna/az múselekhez egy bolgātāt borzātā/hogy az bólónek hasnābol úneki adnānak. Kik az bolaāt megveruiñ/hiuañ borzātāt ki ütet. Es esmegleñ męg es más bolgātāt borzātā el. Az múselek kediglen ezt es meg veruiñ/ es galāzatual illetuiñhiuañ borzātāt ki. Es ismegleñ harmad bolgātāt es el borzātā. Es azok ezt es ki verękletet tiuiñ ú rayta. Monda kediglen az bólónek vra. Mit tegek? Ki borzātom az en szerelmes fiamot/ netalam mikoron ezt látānāk/ berzúlni/es tißtelni kezdik. Kit mikoron az bólo múselek/ mea latanak volna úmagokban ezt gondolāk/ es mondānak. Ez az órókség/iertek ollúk meghogy legen mienk az órókség/es útet az bólóból ki verek/es meg ólek. Azirt mit tißen azoknak az bólónek vra? Ki jú es el veßti az múseleket/es az ú bólcit egeket kezike agga. Mell ke f sidet mikoron hallottanak volna/mondānak. Ne legen az. Az Je-

ſus kedigleñ tekintüiñ útót monda. Miczoda azirt ez/az mell meg vagon irua. Az mell köuet toua nem haguáñ meg hañanak/az alkot uánnak múelni az/az kegheletnek fü köue lún. Minden eggbe rontatic valaki az kúre elêndik. Valakire kedigleñ elêndik aprora tóri azt. Es azoñ úgekeznek vala azon orában/hog útet meg tognak/esſelinek az niptúl/mert meg elmêrek/hog ú ellenek mondotta volna az hasonlatos beßidet. Es vtánna orálkoduáñ/embereket borzátának kik vtánna lelelkedninek/kik úmagokot igaz embereknek tettetnek/hog meg tognák útet beßidból/es hog az feledelemnek birtoka/es hatalma alá adnák útet. Es meg kerdek útet ezt monduáñ. Meſter tuguk hog igazáñ kolaß/es tanitaß/es kemilt nem niſß/hanem az iſtennek útat igaſſagual tanitod. Kelli Czáßárnak adot adni avag nem? Meg értuiñ kedigleñ az ú álnakſagokot/monda únekiek. Mit kiſirtetek enghemet? Mutaſſatok egy denar pinzt ennekem/kinzo da kipe vegon ranta meg iruáñ? Feleluiñ mondának. Czáßárc. Es monda únekiek. Aggotok meg annakokairt az Czáßárnak az melkek az Czáßárc/es az iſtennek az melkek az iſtenc. Es meg nem fedhetek az ú beßidit az nipnek elótte. Es czudálkozuáñ az ú feleletiñ b veßteg halgatának. Vhozzá tarulának továbba/nikik az ſadduceuſoknak közzóle/kik nem tartak hog tel tamadás ligen/es meg kérdek útet/ezt monduáñ. Meſter az Moiſes ezt irta mú nekünk. Ha valakinek attaſia meg halánd/kinek feleſighe vagon/es ez atafiu germek nélkül halánd meg/hog az ú attaſia ú hozzá vege az ú feleſighit/es magzatot támaſſon az ú atafiának. Annakokairt hét atafiu vala/es az első feleſighet vún magának/es germek nélkül hala meg. Es az második atafiu ú hozzá viue az aſſont/es az atafiu es germek nélkül hala meg. Es az harmadik atafiu es ú hozzá e

viue

viuę az aſzſzonnazonkippeñ az egêbhêt alaſiu ęs / ęs germekek nem lún ęs meg halanak. Miuigre meg hala az aſzſzon ęs. Azirt az fel tamadāſban ez hêt alattak közzöl mellikę iſzen az felelig? Mert mind az hêt alaſiunak feleſighe volt az aſzſzoń. Es feleluiń az Jesus monda únekiek Az vilagnak fiai ſzoktanak hazaluini / ęs hazaſiętanak / azok kediglen az kik miltoknak ielettetnek az vilagra ęs az halottakbol valo fel tamadāſra / ſem meg nem hazaſulnak / ſem nem hāzaſiętanak / mert touābbā meg nem halhatnak. Mert egenlők az angalokhoz / ęs fiai azok az iſtennek / hog miuel az fel tamadāſnak fiai legenek. Hog kediglen az halottak fel tamagganak / Moſes ęs / meg mutatta az czipke bokornāl / mikoron az ur iſtent / az Abrahamnak iſteninek / ęs az Iſaāknak iſteninek / ęs az Jakobnak iſteninek monga. Az iſten kediglen nem az holtakrul mondatik iſtennek lenni hanem az ielókrúl. Felelinek kediglen / nikik az irāſtudoknak közzüle ęs ezt mondāk. Meſter iol mondād. Es touābbā nem mērik vala ūtet ſemmiből meg kérdeni. Monda kediglen únekiek. Mikippen mongāk az Chriſtuſt Dauidnak fiānak lenni / Dauid ęs az dicziretnek könyuiben ezt monga. Monda az ur az en uramnak / ūlj tobb felől ennekem / miglen az te ellenſighidet az te lābaid alā vetendem ſamoſul. Annakokairt az Dauid ūtet uranak hia / azirt mikippen fia únek? Mind az eghiſs nipnek hallāſara monda az ú tanituāinak. Meg őrizzétek magatokat az irāſtudoktul / kik nag tündöklő ruhāban akarnak iārni / ęs elsö közönieket kiuānnak az vā ſarokon / ęs fő helekét az ſynagogākban / ęs az lakodalomban fő helen valo ūliſt / kik az özuegeknek hāzait benélik holtu imadſagot tettetuin ezek nek nagubb liſzen az ú kārhozatok.

f

f iij huſzon

Euangelium

Husz̄oñ eggéd ik riß

Es emeluñ fedigleñ femëtt lãtã azokot az fik az úbozott aiandékát az eggházznak kinzt tarto lãdaiãba vetik va la be/kik kazdagok valãnak. Lãta fedigleñ egg beghiń ózueget es/ki két kü ded pinzt vet vala be oda. Es monda. Bizoń mondom túnekiek/hog ez beghiń ózueg mind ezeknél többet vete be. Mert azok mind abbol vetinek pinzt az istennek aiándékának kózibe/az mi únekiek mar hãiaknak felette vagon/ez fedigleñ az ú nag bűkségben valo voltãbol minden iletire valo marhãiãt/mell úneki vala/be vetę. Es monda nikiknek kik az templomnak felóle kolnak vala/hog kiv kóuekuel/es egg hãzban fel tútt aiándékokuel meg ikesitett volna. El iúnek az napok/melekben ez kóuetnek kózzóle az melleket lãttok/ nem hagattatik egg kũ az más kóuón ki el ne töressik. Meg kerdęk fedigleñ útet/ezt monduañ. Mester mikoron lißnek ezek/es mi iele annak mikoron ezek el iouendók lißnek? Es Jesus monda. Meg lãssatok hog el ne hitessenek tútókot. Mert sokañ fognak el iúni az en nie uembe/ezt monduañ. En vagok az Kristiús. Es az údo kózel vagon. Azirt ne kóuessitek azokot. Mikoreñ fedigleñ hallãnãtok hog hadakozãsok vadnak/es nipek fel támattanak/ meg ne rettennetek Mert ezeknek elóßór mind meg kell lenni/de męgleñ ninzen az vig. Mond vala kouãbba únekiek. Egg nip más nipnek ellene fel támad/ es egg orßag más orßagnak ellene/ es helek kerte nag föld e

indulasok

Indulāsok lisznek/ęs ehsighek/ęs dōg halālok/ęs rettenetes dolgok/ęs az ęgből nag czudāk lisznek. De mind ezeknek elōtte/tūtōkōt meg fognak/ęs ūldōzni kezdenek/gūlekezetben kēzbe aduān/ęs ōrizet alla vetuin̄/ęs kirālokhoz/ęs feiedelmekhez vonsanak az en neuemirt. Tōrtinik kediglen ez tūnektek tanubizonsāgtokra. Annakokairt az tū szūietekbe erōssēn be rekesszitek/hog nem kell annak elōtte oltalmatokra valo beszedet gondolnotok. Mert szāt adok en tūnektek/ęs bōlczesseget/ mellnek ellene nem mondhatnak/ sem ellene nem ālhatnak mind azok kik tūnektek ellenetek fognak czelekedni. Kēzbe adnak kediglen tūtōkōt męg szūlēitek ęs/ęs akātok fiai/ ęs rokonsāgitok/ęs barātitok/ęs nimellet tū kōzzōletek meg ōlnek/ęs mindenek gūlōlni fognak az en neuemirt/ęs egg hay szāl az tū fētekrūl el nem vēsz. Bikesseguel valo tūrisnek āltala hagom hog biriātok az tū lelkēiteket. Mikoron kediglen lātangātok/hog az Jerusalem kōrūl vitetik az sereg nipektūl/ akkoron tuggātok hog kōzel legen az ū el puztulāsa. Akkoron az kik Judo orszagban vadnak/az hegekre fussanak/ęs az kik annak kōzepiben vadnak el menńenek onnan/ęs az kik annak hatāriban vadnak/Judo orszāgba be ne menńenek/ mert boszszuāllāsnak napiai azok/hog az irāsok mind be telliesseggenek. Jay kedig az asszonniallatoknak/kik terhesek/ęs azoknak kik germeket szoptatnak az ūdōben/mert nag szanargatās lisznek ez fōldōn/ęs ez nipen nag harag. Ęs el esnek az tōrnek ēlinek miatta/ęs fogua viszik el ūkōt/minden nipeknek kōzibe. Ęs az Jerusalemet az pogān nipek lābokkal meg fogiak nomodni mind addig mig nem az pogānoknak ideie be tellesedik. Ęs czudāk lisznek az napban/ęs az holdban/ęs az csillagokban. Ęs ez fōldeken az nipek minden felōl meg szorulnak/ęs nag otolso szūksigben fognak lenni/illetekből valo fētsigbe

esznek

eſſenek miatta/miſoron az tenger zugni fog/es az hab/ es az em
berek el halnak felelemnek miatta/es azoknak feleſre varalanak mi
atta/mellek ez eghſſ foldon valo emberekre iunek. Mert az men
ſetnek erei meg indulnak. Es akkoron meg latiak az embernek
fiat hog tu nagy hatalomual/es nagy dicziſiguel. Miſoron kezdiek
ezek rezdenek lenni. Nizzetek fel/es emellitek fel az tu feiedeket
mert el kozelghet az tu valtsagtok. Es ſhaſonlatoſſagot monda
unekiek. Laſſatok az fighe fat/es minden egeb fakot/miſoron im=
maran ki fakadnak/ ezt latuan tu magatoktul tuggatok/hog kozel a
legen az nar. Azonkippen tu es miſoron ezeket latangatok hog be
telnek/tuggatok hog kozel legen az iſtennek orſaga. Bizon mondom
tunektek el nem mulik az emberi iletnek minden ideie/ mig nem
ezek mind meg liſnek. Az eg/es az fold el mulik/az en beſidim ke
diglen el nem mulnak. Meg tartozzatok tu magatokat/hog va=
lamikoron az tu ſzeitek meg ne nehezullenek torkoſſagnak/es riſſeg
ſignek miatta/es ez vilaghi iletrul valo gondoknak miatta/ es hog
az nap nagyhirtelenſiguel tutokot meg ne tapaſztalion. Mert mint
egy tur ſinte azonkippen u el mindenekre/kik ez eghſſ foldnek ſi
nin ulnſt vuttenek magoknak. Vigazzatok annakokairt minden ut=
ben/imadkozzatok/ hog el tavoſztathaſſatok tu mind ezeket/ kik el
icuendok/es hog az embernek fianak elotte allhaſſatok. Az teme
plomban tanit vala kediglen napual/ nyel kediglen ki men
uin az hegen lakozik vala/ mell olay faknak heginek
mondatik/ es minden nip nagyriguel u hoz
za tar vala/ hog az templomban az u
beſidit halgatna.

e

tuſonkettu

Husson.kettődik rész

Kézel vala kediglen az napoknak ūdnepe/melleken pogāczākual ūnek vala/mell ūdnep Husitnek mondatik. Es az papoknak feiedelmi es az irāsiudok azon ūgeb keznek vala/mi modon az Jesust meg ölnek/mert silnek vala az kőzniptül. Ördög buek kediglen Judasba/ki Iskariotnak neueztetik vala/ki az tizenkettő kőzzől valo vala. Es el mine/es ßola az papoknak feiedelmiuel/ es az hadnagókual/mikippen ütet kézbe adnā ünekik. Es meg örülinek/es berzist tünek ü vele hog ük pinzt adnānak ünekik. Es az fel fogadā. Es alkolmas üdöt keres vala/hog az nipnek fel indulāsa nelkül adnā azt az ü kezekbe. Es icue kediglen az nap/mell pogāczāknak napiānak mondatik vala/mellen ßük sig vala āldozatot tenni Husitt bārānual. Es el küldę Petert/es Janoss ezt monduān. Menńetek el/es kißńczetek műnekünk Husiti vaczorāt/hog egünk. Es az tannţuāńok mondānak ünek. Holott akarod hog meg kißńczük? Es monda ünekik. Imę hog be mentek az vāros ba egg embert talāltok elől/ki egg korso vizet viben/menńetek az ember vtān az hāzba/mellbe bemegen/es ezt mongātok az hāznak urānak. Az mester ezt monga teneked. Holott vagon az vendig fogado hāz/holott az Husiti vaczorāt az en tannţuańimual meg egem? Es ü tünektek egg nog vaczorālo fel hāzat mutat/mellet bevontanak/ott kißńczitek. Mikeron kediglen el mentenek volna azon kippen talāltāk mint meg mondetta vala ünekik/es meg kißńtek az

Husiti varzorāt. Es miforoñ immārañ annak orāia volna aſtal-
hoz ůle/es az tizenket apoſtol es ů vele. Es monda ůnekiek. Kiuā
natoſſagual kiuantam ez Husiti varzorāt tů veletek meg ennem mi
nek elötte benuegget. Mert mondom tůnektek ennek vtānna nem i
ßem többßör ebben mig nem telleſedis legen az iſtennek orßāgāban.
Es az pohārt kezibe viuñ hālāt ada/es monda. Vegitek el ezt/
es oſßātok el tů közöttetek/ mert mondom tůnektek/ hog nem ißom
az ßölö tůnek termiſiböl mig nem az iſtennek orßāga el iü.
Es az kenyeret kezibe viuñ mikoroñ hālāt adott volna/ el ßegdelé/ a
es ůnekiek adā/es monda. Ez az en teſtem/ melk tů irettetek adat
tatik/ezt az en emlekezetemre tegitek. Azonkippeñ az pohār es
kezibe viuę az varzorą vtāñ/ezt monduāñ. Ez pohār vy teſta-
mentum az en viremnek āltala/ki tů irettetek ki ontatik. Demaga
annak ů keze/az ki enghemet kézbe ād/im en velem vagon az aß-
talon. Es az embernek fia bizoñ az hog el megen/ azoñ ßerint
mint el vagon vigheßtetuiñ/de maga ian az embernek az kinek mi
atta kézbe adattatik. Es ůk kezdek ů köztök kérdezni/ kiczoda volna
ů közzölök az ki ezt tennę. Lůn kediglen vetekedis es ů közöttök. ki
czoda lattatnek ů közöttök nagubbnak lenni. Monda kediglen ůneki
ek. Az nipeknek királi oralkodnak az ů nipeken/es az kiknek hatalmok
vagon ů raytok/ iotiuöknek hiuattatnak. Tů kediglen nem vg/ ha
nem az ki nagubb tů közöttetek/ vgan viſelle magāt mint az ki iff
iabb/es az ki fů ember vgan viſelle magāt mint az ki ßolgol. Mert
melik nagubb/az ki aßtalhoz ůl/ auag az/ ki ßolgāl? Nem azi az
ki aßtalhoz ůl? De en tů közöttetek vagok mint ki ßolgāl. Tů kedig
leñ vattok/ kik meg maradātok en velem/ az en raytam valo kiſir-
tiſetben. Es en orßāgot ßerzek tůnektek/ mikippeñ az en atām ßer-

zett

zett ennekem/hogy egyetek/és igátok az en aßtalomon az en orßágom ban. És ßékékben ülletek/ meg ítíluin az Israelnek tizenkét nem zetsiehit. Monda kediglen az ur isten. Simon/ Simon/ ime az sátán kézbe kiuána tútókót/hogy meg rostállon mint egy gabonát/de en kiriſt tük te iretted hogy meg ne fogatkozzik/az te hütöd/te és va laha meg forduluán erössitz meg az te atádſiait. És az monda ú= neki. Uram/ kiß vagok te veled mind tömlöczbe s mind halálra mennem. És az monda. Mondom teneked Peter/nem ßol aczig d ma az kuk/ mig nem háromßor tagadod meg/ hogy enghemet nem ismerß. És monda únekiek. Mikoron el borzátálak tútókót ßák nél kül/és otra valo tárſa nélkül/ésſarú nélkül/ volti valami fogatkoz záſtok tünektek? És mondának azok. Semmi nem volt. Monda annakokairt únekiek. De mostan az kinek ßákia vagon vege fel/ a zonkippen otra valo tárſátát és/ és az kinek ninczen/ agya el az ú köntösit/és vegen tört. Mert mondom tünektek/ hogy megleén be kell telleſedni en rajtam annak/az mi meg vagon truán. És az hamiſ ſaknak közibe ßámláltatott. Mert bizoń az en rulam valo dolgok e nak vighe vagon. És mondának azok. Uram im két kór vagon itt. És Jesus monda únekiek. Igaz elég. És ki menuin az ú ßokáſa ße= rint az olay ſáknak hegire megen vala. Követek kediglen útet az tanituanók és. És mikoron az helre iutott volna/ monda únekiek. Imádkozzatok hogy kisirtetbe ne iuſſatok. És ú el ßakada ú túlök közel anne földön menire egy kúel hagyhatnak/ és térdire esuin imádkozik vala/ezt monduán. És atám ha akarod/vedd el en túlem ez pohárt. De maga ne legen az en akaratom hanem az tied. Meg ielenek kediglen únekiz angyal az mennorßágbol erét aduán únekiz f és nagy kiſulkodáſtan iuin/ hoſſabb imádságot tißen vala. És az

ú veriſtike ollan vala mint ſok czepp vir/ mellek az földre folnak va
la. Es mikor fel fölt volna az imádkozāſtul- es az ú tanituāihoz
ment volna/ vg talālā úfót hog alonnānak az ſomoruſāgnak miat=
ta. Es monda únekiek. Mit aloſtok? Kelletek fel/ es imádkozzatok
hog kiſirtetbe ne iuſſatok. Mikoron kediglen meg ezt mondanā/ime
nag ſereg nip/ es az ki Judaſnak hiuattatik vala/ elöttök iār vala/ ki
az tizenketönek eggik vala. Es az Jeſushoz közel mene/ hog útet
meg czokolnā. Az Jeſus kediglen monda úneki. Judas czokolāſ=
ual adodi kézbe az embernek fiat? Mikoron lāttāk volna kediglen az a
tanituāiok kik ú mellette valānak azt/ az mi kötetkezendö vala mon
dānak úneki. Vram tegünki czapāſt rantok töruel? Es egg ú köz=
zölök czapāſt tün az papoknak feiedelminek ſolgātahoz/ es el vāgā
az ú iobb fülit. Feleluin kediglen az Jeſus monda. Haggātok el ez=
ziglen. Es mikoron illette volna az ú fülit/ meg gogitā útet. Mon
da kediglen az Jeſus azoknak az kik ú reā iüttenek vala. Az pa=
poknak feiedelminek/ es az templom örizetire ſerzett hadnagoknak
es az vineknek. Szinte vg iüttetek ki mint egg latorra/ törötökuel
es ſa botokual/ mikoron minden napon tü közöttetek lüttem ligen
az templomban/ kezeiteket ki nem nuntātok en ellenem. De ez az
tü orātok/ es ſötitſigtenek hatalma. Meg fogāk kediglen útet es el
viuek/ es be viuek az papoknak feiedelminek hāzāba. Az Peter ke=
diglen tāuul megen vala vtānna. Mikoron kediglen tüzet gherieb=
ſettenek volna az palotānak közepette/ es egetembe le ültenek volna
az Peter es le üle ú közöttök. Kit mikoron egg ſolgālo aſſon lā=
tott volna hog az tüz vilāgānāl ülne/ ſemeit ú reā vetuin monda.
Az es amaz Jeſusual vala. Es az Peter meg tagadā útet/ ezt
monduān. Aſſon nem ismērtem azt. Es egg keues part atuān mās

firſiu

firfiu sātuāñ útet monda. Te ęs azok közzől valo vag. Az Peter fedigleñ monda. Ember/nem vagok. Es mikoroñ közel egy orane údönek közbe vetise lútt volna/nimell mas ember ęs/vgan azont e rósseñ palla vala/monduāñ. Bizoń ez ęs amaz emberucl vala/mert ez ęs Galileabol valo. Es monda az Peter. Ember nem tudom mit mondasz. Legott añ mikoroñ męg az Peter szolna/tuk szola. Es forduluāñ az Jesus/az Peterre tekinte/ęs meg emlekezęk az Peter az or istennek beszidirúl/ mikippeñ meg mondotta vala úneki. Minek elótte az tuk szoland háromszor fogsz meg tagadni enghemet. Es ki menuiñ az Peter keserues sirāst tún. Es az firfiak/az kik az Jesust tartāk vala czufolāk vala útet/ęs verik vala/ęs mikoroñ körúl be fedęztik volna útet/arczul verik vala útet/ęs meg kérdęk útet/ezt monduāñ. Talāld meg/ęs mond meg/kiczoda az/az ki tighedet úte? Es sok egéb szidalmas beszideket mondanak vala ůelle ne. Es mihelen meg virrada eggbe gúlinek az köz nipnek vin embe ri/ęs az papoknak feiedelmi/ęs az irāstudok/ ęs az ú gúlekezetekbe viuęk útet/ezt monduāñ. Te vagi amaz Christus? Mond meg e múnekúnk. Es monda únekiek. Ha meg mondándom tűnektek nem fogiātok hinni/hogha meg ęs foglak kérdeni tűtőkőt meg nem felel tek ennekem/sem el nem ereztetek. Ez údótúl fogua az embernek fia az istennek ereinek iobbia felól lißen úluiñ. Mondānak touābbā mind ñāiañ. Te vagi azirt az istennek fia? Monda. Tú mongātok/hog en vagok? Es azok mondānak. Mi szúksighúnk vagon tanubizonsāgra touābbā? Mert mú magunk ú maga szāiā= bol hallok.

Euangelium

Jusson̄ harmadik ris̄

Es fel feluiñ azoknak minden sokasagu, az Pilatushoz vluc útet Kezdec kediglen útet vadolni/ezt monduan̄. Az embert vg talalok hog az nivet el fordittana/es meg tiltana hog az Czaßarnak adot a ne adna/es ú magat Christus kiralnak mondana lenni. Az Pilatus kediglen meg kérdé útet/ezt monduan̄. Te vagi az Sidoknak kirala? Es az feleluiñ monda uneki. Te mondod. Monda kediglen az Pilatus az papoknak feiedelminek/ es az sereg nipnek. Semmi bünt nem talalok ez emberben. Es azok rea erössödnek vala ezt monduan̄. Fel indita az nipet/ eghiß Sido orßag ßertetanittuan̄ el kezduiñ az Galileatul fogua mind ez heliglen̄. Az Pilatus kediglen halluan̄/ hog az Galileat emlittetik volna/ meg kérde hog ha Galileabeli ember volna. Es minek vtanna meg értę/ hog az Herodesnek birodalma ala tartoznek Herodeshez küldę útet/ ki ú es/ Jerusalemben vala az üdöben̄. Az Herodes kediglen látuan̄ az Jesust igben meg örüle. Mert sok üdötül fogua nag kiuanatossaga vala erre hog útet láthatna/ azirt hog sok dolgot hallana ú felöle/ es reminli vala hog valami czudat láthatna ú tüle/ hog tenne. Kerdezi vala kediglen útet sok beßidtel. Es ú semmit nem felel vala üneki. Oft állanak vala kediglen az papoknak feiedelmi/ es az irástudok nag fel ßoual vadoluan̄ útet. Meg vtálá kediglen útet az Herodes az ú sereghiuel/ es mikoron meg czufolta volna/ es tündöklö ruha

ba

hóka útet öltöztette volna/hátra küldé az Pilatushoz. És ú köszönt meg bikülinek azon napon Pilatus és Herodes. Mert annak előtte ú közöttök ellenségheskedés valának. Pilatus kedigleñ eggybe hívván az papoknak seregelmit/és az fő embereket/és az köz nipet/monda azoknak. Ennekem hozátok ez embert/mint ki az nipet el fordítaná/és ímé tü előttetek megkerdvin/semmi bűnt nem találok ez emberben azok közzül/az mellekben vádolátok útet. De még Herodes sem talált/mert ú hozzá borzátalak tűtöket/és semmi halálra milto dolgot nem titetett ú rayta. Annakokairt megfeddem útet/és elereßtem. El kell vala kedigleñ az údnepeñ ereßteni az foglok közzöl egget azoknak akarattokra. Fel kiálta kedigleñ egetembe mind az eghüß nipnek sereghe ezt monduán. Tüg vigyed dolgában ennek/és erezd el münkünk az Barrabást/kit azirt vettenek vala az tömlöczbe/hogy az városban haboruságot indítatott vala/és gálkosságot tütt vala. Pilatus kedigleñ ismég szóla únekiek/akaruán el ereßteni az Jesust. És azok kiáltanak vala/ezt monduán. Feßücz meg/feßücz meg útet. Pilatus kedigleñ harmadßor monda únekiek. Maga mi gonoßt tűt ez? Semmi halálra valo bűnt nem találok ú benne. Meg feddem azirt/és elereßtem útet. És azok erőltetik vala útet nagy fel ßoual ezt kiuánuañ tűle hogy megfeßítetnék/és nagy erőt vißen vala az ú ßauok/és az fő papok ßaua. És Pilatus sententciát ada ú reá/hogy meglenne az mit azok kiuánnak vala ú tűle. El borzátá azirt únekiek azt az ki háboruság indítására/és gálkossághirt vettetett vala az tömlöczbe/kit megkértenek vala/az Jesust kedigleñ kézbe adá az ú akarattokra. És mikoron ki vinnék útet/egy nimelly Simon newű embert fogának meg ki Cyrene newű városbol valo vala/ki az ú örökségibűl jü vala/

ęs hātāra adāk az kereßt fāt / hog az Jesus otān vinnę. Kōueti vala kediglēn ūkōt mvnek sok seregbe / ęs assońok nak sereghe / mell assońok iangattāk vala ūtet / ęs sirattāk vala. Az Jesus kediglēn ū rāiek forduluān / monda. Jerusalemnek leāni / ne siriatok en rayta m / dę tū magatokōn siriatok / ęs az tū fiaitokōn. Mert imę el iūnek az napok / mellekben ezt fogiāk mondani. Bodogok az meddō assońiāllatok / ęs mellek germeket nem ßültenek / ęs az emlōk melek nem ßoptattanak. Akkoron ezt kezdik mondani az nag hegeknek essetek mū reānk / ęs az kūs hegeknek / fedezzetek be mūnkōt. Mert a ha az ńers fān ezt tißik / az assu fān mi lißen? Vißnek vala kediglēn kēt egēb gonoß tiuō embert ęs ū vele / hog ūkōt meg ōlnek. Ęs minek vtānna az helre iutānak / mell Fūkapońānak hiuattatik vtz ūtet meg feßnętek / ęs az kēt gonoß tiuō embert ęs / eggiket iobb felōl / ęs az māsikot bal felōl. Az Jesus kedig ezt monga vala. A ham boczāsd meg ūnczek / mert nem tuggāk mit tißnek. Mikoron kediglēn meg ostottāk volna az ū ruhāit / ńilat vonānak ranta. Ęs az nip ott āll vala / ęs nizi vala. Ęs mouetik vala ūtet az feiedelmek azokual egetembe / ęs ezt mongāk vala. Egebeket meg tartott vele ßedelemtūl / tarcza meg ū magāt / ha ez az Khristus az istennek amaz vālaßtott fia. Ezufollāk vala touābbā ūtet az vitezek ęs / ū hozzā iāruluān / ęs eczetet vißnek vala ūneki / ęs ezt mongāk vala. Ha te vag amaz Zidoknak kirāla tarcz meg magadot veßedelemtūl Vala kediglēn irās ęs ū felette meg iruān. Gōrōk betūkuel / ęs Romai betūkuel / ęs Zido betūkuel. Ez az Zidoknak kirāla. Eggik kediglēn az gonoß tiuęknek kōzzōle / kiket fel feßnętettenek vala / ßidalmas keßidet mond vala ū ellene / ęs ezt monga vala. Ha te vag az Khristus / tarcz meg veßedelemtūl te magadot / ęs mūnkōt ęs. Fe-

lelniñ kedigleñ/az māsik feddi vala ūtet/ezt monduañ. Ingen nem fūlßi te az istentūl/hog miuel az halālnak vgan azon kārhozatßūban vag? Bizon az hog mū igazāñ/ mert ezekekedetinkhez milto dolgokot fizetnek mūnkūnk/ ez kediglen semmi gonoßt nem tūtt. Es ezt monga vala az Jesusnak. Vram emlekezzēl meg en rulam mi koron az te orßāgodba menendeß. Es monda annak az Jesus. Bizon mondom tenked/ma en velem lisß az paradicsomban. Vala kediglen kōzel hat ora/ esōtetsig lūn mind ez eghisß földōn telenez oraiglan. Es az nap megsōtetūle. Es az templomnak viterlaia kōzepben kette hasada. Es mikoron fel houal kiāltott volna az Jesus ezt mondā. Atām az te kezēibe ādom tartanod az en lelkemet. Es mikoron ezt mondotta volna/ lelkit ki torzātā. Mikoron kedigleñ lātta volna az Szāzados az mi tōrtinek dicsire az istent/ es ezt mondā. Bizon igaz volt ez ember. Es mind azoknak kereghi kik egetembe oda mentenek vala hoā ez dolgot neznek/ es lattāk vala azokot/ az mellek tōrtinnek vala/ verik vala az ū mellefet/ es hātra tērnek vala. Ez Jesusnak kedigleñ esmerōi mind tāuul āllanak vala. Es az asßentiallatok es/ kik Galileabol iūttenek vala vtānna/ es ezeket lāttāk vala. Es imē egh firfiu/ kinek Joset vala neue/ ki tanācz egigik vala/ es igaz ember/ ez az Sidoknak tanā zāra/ es titemiñire nem haylott vala/ ki az Sidoknak egh vāros ßabol Arimathiabol tēmedett vala/ ki ū es vāria vala az istennek orßāgāt. Es az Pilatushoz mine/ es megkire az Jesusnak testit/ es az/ az keresst ārul le viue/ es gōlczba takara/ es koporsoba helhesste es/ mell kūben vala ki vāgcuān/ mellbe meg senki nem tetetett vala. Es sabathnac napia vala/ es hembatra virrad vala. Az asßentiallatok pedig kedigleñ oda menének/ kik ū vele iūttenek vala Galileabol/ es

b meg

meg látáſ az koporſot/és mikippen ittetett vala az ú teſte. Meg él rinek kedigleń/és draga ſereket/és kenetet ſerzenek/és azoń ſomolatoń vegteg lúnek az paranczolat ſerint.

Huſzonnegedik riß

Egy kombat napoń kedigleń ſótit haynalba az koporſohoz menének/velek viseluiń az o drāga ſereket/az melleket ſerezt enek vala/és egy nihāń aſzonok valānak ú velek. Vgy talālāk kedigleń az kúvet/tehāg az koporſorul le fordittatott. Es mikoroń bementének volna/nem lelék meg az vr Jeſus teſtit. Es lún mikoroń elmiekben el rimúltenek volna ez dolgoń/ imę két férfiu terme ú emellettek nag tündöklő ruhāban. Mikoroń kedigleń ighen megfélemlettenek volna/és orczaiokat az földre haytottāk volna/ mondānak únektek. Mit kerestek/az ilóti az meg holtakual? Ninczen itt hanem fel tāmadott. Emlekezzetek meg rula/ hogy meg mondotta ligen cúnektek/még mikoroń Galileāban volna/ ęs ezt mondotta ligen hogy az embernek fiānak búnös emberektnek kezēibe kellett ligeń adattatni/és megfeśntetni/ ęs harmad napoń fel tāmadni. Es emlekezinek az ú beśidirúl/ ęs meg tęruiń az koporſotul/ meg mondúk mind ezeket az tizenegy tanituannak/ ęs az egęb tanituāſoknak mindenektek. Vala kedigleń az Maria magdalena/ ęs az Joanna/ ęs az Jakab apoſtolnak anńa az Maria/ ęs egębek kik ú vele valānak/ kik ezeket beśillik vala az apoſtoloknak. Es ez aſſoni e

āllatoknak beßidi únekiek ollmint eßtelen ſignek lāttatnak vala/ ęs nem hűnek azoknak. Az Peter kedigleñ fel feluiñ nagſiet: iguel az koporſohoz mene/ęs be tekintuiñ oda/ lātā hog czak az fenyr ruhāk volnānak ott/ melleket le tűttenek vala/ ęs onnan el mene/ű magā ban czudāluañ azt/ az mi tortint vala. Es imę kettő ű közzölök megen vala azoñ napoñ egy vāroſkāba/ mell Jeruſalemhez hatuañ ſigne földöñ vala/ęs az vāroſnak neue vala Emaus/ęs az kēt tanūtuañ únön közöttök beßill vala mind azokrul/az kik tortintenek vala. Es lűn mikoron egetembe beßillenenek/ęs vetekedninek/az Jeſus ęs el közelghetuiñ ű velek egetembe megen vala. De az tanūtuañoknak ßemēi meg tartoztatnak vala hog útet meg ne ſmērnęk. Es monda únekiek. Miczoda beßidek ezek/ melleknűl vtoñ iāruāñ tűközöt fetek hāñottok/ęs vetöttök/ęs ßomoruk vattok. Es feleluiñ az egy gik/ kinek Cleopas vala neue/ monda únek. Czak te vagy vtoñ iāro Jeruſalembeñ/ki meg nem tuttad minemű dolgok lűttenek ott ez napokban. Kikmek az monda. Mi dolgok lűttenek? Es mondānak únek. Az Nazarethbeli Jeſus felől/ki fouendō mondo firfiu vala/ e ęs tanūto/mind ezelekediſtben s mind beßidiben hatalmas/az iſtennek/ęs mind az eghęſß nipnek elötte/ęs mikippen az fű papok/ęs az mű feiedelmink kēzbe adāk útet hog halālra kārhoztatnāk/ęs meg feßūtęk útet. Mű kedigleñ azt reminllűk vala hog ű volna az ki az Iſraelnek nipit meg váltanā. Es mind ez dolgoknak harmadnapia vagon ma hog ezek lűnek. De nimell aſßonok ęs/mű közzölünk valok/azt tiugk hog mű el āmulkodnānk/ kik to riguel az koporſohoz mentenek vala/ęs az ű teſtit ott meg nem feluiñ meg fouinek ęs azt mondāk/hog angalokot ęs lāttanak volna/ melleк azt mondottāk volna hog az ilne. Es el meninek nikik mű közzölünk az ko

porſohoz/ęs azonkipuen talalāk az mint az aſzonok mondottāk vala/ůtet kediglen nem lattāk. Ęs monda ůnekiek. O tů balgatagok ęs kik kiſedelmeſek vattok ſzůtekuel hinni mind azoknak/az mellęket az profetāk ſoltanak. Nem ig kell valai ennek lenni/hog az Chriſtus ezeket ſzenuędnę/ęs az ů důczoſighibe be menne. Ęs Moiſesrůl el kezduin/ęs minden profetākrul/ęrtelmet ād vala ůnekiek/minden irāſokban/mellek ů rula valānak. Ęs kozel iutānak az varoſkahoz mellbe mennek vala/ęs ů magāban azt mutatta vala/hog meſzebb menne/ęs reā birāk ůtet hog meg maradna ezt monduān. Ma-a ragg meg mů velůnk/mert eſtue felę vagon/ęs el hanatlott az nap. Ęs be mene hog ů velek meg maradna. Ęs lůn ez/mikoron ů velek aſztalhoz ůlne kezbe viuę az kęneret/ęs meg āldā/ęs ůnekiek aggā vala. Ęs meg ńlatkozānak az ů ſzemek/ęs meg eſmęrękůtet/ęs ů el eńięků elolok. Ęs mondānak ů kozottok. Nem meg gheriedett valai az mů ſzuunk mů bennunk/mikoron munekunk ſzolna az vton ęs az irāſokot haſogatnā munekunk? Ęs fel kelinek/ęs azon oraban Ieruſalembe meg tęrinek/ęs vg talālāk az tizenegg tanituānt/te-hāg eggbe gult/ęs azokot ęs kik azokual valānak/ęs ezt mondāk. Fel-b tāmadott az vr iſten bizońaual/ęs meg telent Simonnak. Ęs azok beſzillik vala azokot mellek az vtban luttenek vala/ęs mikippen eſ-męrtik volna meg ůtet/az itel felett mikoron az kęneret meg ſzegdelę. Mikoron kediglen męg ezeket mondanāk/az Jeſus ů kozottok āllapęk/ęs monda ůnekiek. Bikeſig tůnektek. Filelembe eſinek kedig-len/ęs meg retteninek/alitāk vala hog lelket latnānak. Ęs monda ůnekiek. Mit haborottatok meg/ęs mire tāmadnak gondolatok az tů ſzůtekben. Lāſſatok az en kezęimet/ęs az en lābaimot/mert en vagok az. Tapogaſſatok meg enghemet/ęs lāſſatok meg/mert az li-e

lęknek

leknek ninczen teste es ninczenek tetemi/mikippen lattatok hog ennekem vagon. Es mikoron ezeket mondotta volna/meg mutata unokiek az u kezeit es labait. Mikoron meg azok nem hinnek oromben/es czudalkoznanak/ monda unokiek. Vagoni itt valami enni valo? Es az tanituanok egy rib halat adanak uneki/es lipes miznek valami ribit/es el viue/ es azoknak elottok megiue. Es monda unokiek. Ezek az igik/melleket boltam tunektek/meg mikoron tu veletek volnik/hog bussig volna be tellesedni mindenekneke mellek az Moises nek toruniben/es az profetaknak konuetben/en rolam meg vadnak irua. Legottan azt tiue hog meg nilnek az u elmiek hog az irasokot meg ertenek/ es monda unokiek. Ig vagon meg irua/es ig kell vala az Christusnak kint benuedni/ es harmad napon halottaibol fel tamadni. Es az u neuibe bunbol valoki terjt/es bunokner borzanattat hirdettetni minden nipek berte/ kezdist tiuin Jerusalemtul fogua. Tu vattok kediglen ezeknek tanubizonsaghi-

e

Es imz en el borzatom tu reatok azt az mit az en atam ighire. Tu kediglen vesteg legetek Jerusalemnek varosaban/ mig nem isteni ero allon tu reatok az magassagbol.

Ki viue kediglen ukot az varosnak kulule mind Bethaniaiglan/ es kezeit fel emelvin meg alda ukot. Es lun ez mikoron ukot meg aldana/ el valek u tulok/ es menn orsagba fel vitetik vala. Es az tanituanok mikoron utet imattak volna/ nag oromuel Jerusalembe meg terinek/es mindenkoron az templumban valanak dicziruin es alduan az istent. Amen

h iij Szent

Szent Lukacz irāſa ſerint vala
Euangeliumnak vighe.

Szent Janos iſlete mellet ſent Hieronymus irt meg.

IS Janos apoſtol mindeneknek otānna irā ez euangeli
omot / kiretteteuīn erre az Aſiabeli puſpōktūl / kit az
Jeſus ighen ſerete / ki Zebedeuſnak fia vala / es Jakab
apoſtolnak attafia / melli Jakabnak az vr iſtennek kin
ſenuedniſinek es halālānak otānna Herodes vitette vala feiit. Irā ke
dig az Zerintʰuſnak / es egeb eretnekeknek ellene / es teleſben az Chri
otāknak hamiſſ tanaſāgoknak ellene / melli akkoron kezd vala fel tā
madni / kik azt vāllāk vala / hog az Chriſtus nem volt annak elotte
minek elotte az ſūz Mariatul ſūletnek. Melli okot kiſerīgetek es
hog az ū iſtenſāghe ſerint vala ſūletāſit irāſban ki ielenteng Az okāt

es

ęs mongāk/ęz ů irāsanak/ hog mikoroñ el oluasta volna az kőnyeż
ket melleket ßent Mathe/ Marcus/ęs Lukacz irt vala/ioa hatta
ligen az lútt dolgoknak eggbe ßedisit/ ęs bizońaual mondotta ligen
hog azok igazat mondottanak/ęż ezak egg eßtendőben valo lútt dol
got ßettenek volna eggbe. Annakokairt el haguāñ az eßkendőt mell=
nek lútt dolgait az hārom Euangelista meg irt vala/az felúl valo ů
dőnek lútt dolgait, irā meg/mell údőben męg az Janos baptista az
tőmlőrzbe nem vettetett vala/mint ńuluañ lehet ez azoknak/ kik
az nig euangeliomnak kőnuczit ßerelemuel oluasāngāk. Mell dolog ęs,
el vißi az irāsban valo kúlőmbőzist/ melt lāttatik lenni ßent Ja=
nosnak az egęb euangelistākual. Egy leuelet ęs ira/mell minden egy
hāzbeli nipektůl/ęs bölez firfiaktul ionak itiltetik. Annakokairt mi
koroñ Neronak vtānna Domicianus māsodhor indittana az kereßte
nek ellen haborusāgot/ßāmki vettetęk Patmos ßighetbe/az ů birodal
mānak tizen eggedik eßtendeiben/holott irā az ielenisrůl valo kőn
uet/ mellet Justinus martyr/ęs Ireneus magarāza meg. Miko
roñ kediglen Domician nusi meg öltik volna/ęs minden ů ßerzett dol
gait el bontotta volna az tanāczbeli nip/az ů nag kegetlensigheirt/
meg tēre Eleusba Pertinax newů feiedelemnek ideiben/ ęs ott
marada mind az ideiglen mig nem Troianus lún feiedelem. U fun
dālā/ęs birā mind az eggházbeli nipeket/ kik Asiaban vad
nak. Ęs mikoroñ vinsignek miatta ighen meg
ßeghetett volna/ meg hala mikoroñ az ur
istennek kin ßenuedisinek/ ęs halālā
nak vtānna hatuan ńolcz eßtendő
volna/ęs vgan azon vāros
mellet temettetęk el.

Euangelium

Szent Janos irasa szerint.

Elsö rész.

Ezdetben vala az beſzéd, és az beſzéd az istennél vala, és isten vala az beſzéd. Ez kezdetben az istennél vala. Mindenek ú āltala lúttenek, és az mi lútt semmi ú nāla nélkúl nem lútt. Ü benne élet vala, és az élet világosság vala az embereknek, és az világosság az sötétségben világoſkodik, és az sötétség ötet meg nem foglalā. Vala egy ember, ki istentúl borzāttatott vala. Kinek Janos vala neve. Ez el jöue tanubizonſāgra, hogy bizonſāgot tenne az világoſſāgról, hogy mindenek hütre têrninek ú āltala. Az nem az világoſſág vala, hanem azért borzāttatott vala, hogy tanubizonſāgot tenne az világoſſágról. Az vala az igaz világoſſág, ki meg világoſít minden embert, ki ez világra jü. Ez világon vala, és ez világ ú āltala lún, és ez világ ötet nem eſmérē. Az ú tulaydonāba jöue, és az ú tulaydonai

é nipi

ſipi ůtet be nem fogadāk. De valamenńinbe fogadāk ůtet/ezt tſuę azokual/hogaz iſtennek fiai lehetninek/kik az ů neuibe hůtre têrtenek volna. Kik nem virekből/ſem teſtnek akaratſābol/ſem firfiunak akaratſabol/hanem az iſtentůl ſůletteteinek. Es az beſid teſtę lůnęs hanlikot ſerze magānak mů bennůnk/ęs nizők az ů důrzősig ben valo voltāt/mint eggetlen egg ſůlöttnek attātul valo důrzősig ben valo voltāt/ki telles iſteni kedwuel ęs igaſſagual. Janos tanubizonſāgot tißenů rula/ęs kiālt ezt monduān. Az vala az ki ůl en ezt mondom vala/ki en vtānnam iůuin/en elöttem iaro kez delenni/mert en elöttem valo vala. Es mind mů az ů telles voltābol vůttünk/ęs iſteni kedwuet/iſteni kedwuirt. Mert az o törvin Moiſesnek āltala adattatęk/az iſteni kedw/ęs az igaſſāg az Jeſus Chriſtus āltal tāmada. Iſtent ſoha ſenki nem lātta. Az eggetlen egg fiu/ki az akānak febeliben vagon/ů hirdette ki. Es ez az Janosnak tanubizonſāga/mellet tůn/mikoron az Sidok Jeruſalemből/papokot ęs Leuitākot borzāttanak vala ů hozzā/hog illen kêrdiſt tenninek ů tůle. Ki vag te? Es igaz vallāſi tůn/es tagadaſt nem tůn. Es igazān meg vallā/hog nem volna ů az Chriſtus. Es. b meg kêrdęk ůtet. Tehāg mi? Illes vagi te? Es monda/nem vagok Amaz profeta vagi te? Es felele/nem. Mondānak annakokairt ůne ki. Ki vag? Hog feleletet tegůnk azoknak az kik münkot el borzāttanak? Mit mondaß te magadrul? Monda. En kiāltonak ßaua vagok az puſtāban/egenghęſſitek az vr iſtennek vtāt/mikint Eſaias profeta meg mondotta. Es az kik ů hozzā borzāttattanak vala/az fariſeoſok közül valok valānak. Es meg kêrdęk ůtet/ęs mondānak ů neki. Tehāg miert kereßtelß/ha te nem vag az Chriſtus/ſem Illęs/ſem profeta? Felele Janos/ęs monda. En vizuel kereßtelek/ę

dè tú kōzōttetek āll az / az kit tú nem tuttok. Ō az ki miskor en vtānnam jūtt / en elōttem tāro kezde lenni / kinek en milto nem vagok hog saruiānak szīāt meg oggam. Ezek Betabaraban lūnek Jordan eluę / holott az Janos kereßtel vala. Az vtānna valo napon lātta az Janos az Jesust hog ū hozzā iū. Es mond. Imę az istennek bārānia / ki el viß ez vilāgnak būnit / ez az kirūl ezt mondom vala. En vtānnam tūnegy firfiu / ki en elōttem tāro kezde lenni / mert en elōttem valo vala / es en nem tudom vala ūtet / dè en annakokairt ō tūttem vizuel kereßteluin hog az Israelnek fiāinak ki ielentessik. Es tanubizonsāgot tūn Janos ezt monduān. Lātām az szent lelket galamb kipiben az menńorßāgbol leszāllani / es ū rayta marada / es en nem esmērtem volt ūtet. Dè az ki enghemet el borzāta / hog viz uel kereßtelnik / az mondā ennekem / valakire lātandod az szent lelket le szāllani / es ū rayta maradni / az az / ki szent lelkuel kereßtel. Es en lātām / es tanubizonsāgot tūk rula / hog az legen az istennek fia. Az vtānna valo napon esmęgleń āll vala Janos / es az ū tanitūāńinak kōzōle kettō. Es mikoron lātta volna az Jesust hog menne / monda. Imę az istennek bārānia. Es az ū két tanitūāńa meghallā az ū szauāt / es Jesust kōuetęk / Hātra forduluān kedigleń az Jesus lātā ūtōt hog ūtet kōuetnęk. Es monda ūnekek. Mit kerestek? Es azok mondānak ūneki. Rabbi / melly meg magyarāzua ezt tßi. Mester / holott lakozol? Mond ūnekiek. Jōuetek el / es lassātok meg. El menenek / es meg lātāk holott lakoznęk. Es az napon ū nāla maradānak. Vala kedigleń kōzel tiz ora. Az kit tanitūannak kōzōle / kik az Jesust az Janostul hallottāk vala / es ūtet kōuettek vala / eggik vala Andras / Simon Peternek attafia. Az ki elsōbēr meg talāla az ū attafiāt Simont / es monda ūneki. Meg

talalok az Messiast/melly magarazua ezt tűzt/meg kenetett/es az Jesushoz uuę útet. Es az Jesus ű reá nizuin mondaTe vagy az Simon az Jonanak fia/te Cefasnak hiuattatol touendore/melly magarazua ezt tűzi/ tű. Az vtan valo napon akara az Jesus ki menni Galileaba. Es meg talalá az Filepet/ es monda üneki. Köuess enghemet. Vala pedigleń Filep Betsaidabol/ Andrasnak/ es Peternek városabol valo. Találla Filep az Nathanaelt/ es mond üneki. Meg találok az Nazarethbeli Jesust/ az Josefnek fiát/ kiről irt Mózes az törvényben/ es az profetak. Es monda üneki Nathanael. Nazarethből lehet valami io? Monda üneki Filep. Jöuel es lásd meg. Láta az Jesus az Nathanaelt/ hogy ű hozzá menne/ es mond ű rula. Ime bizon Israelnek fia. kiben álnakság ninczen Monda üneki Nathanael. Honnan esmersz enghemet? Felele az Jesus/ es monda üneki. Mielőtt eló Filep el hína tighedet/ mikoron az fighe fa alatt volnál/ látlak vala tighedet. Felele Nathanael es monda üneki. Rabbi/ te vagy az istennek fia/ te vagy az Israelnek királya. Felele az Jesus/ es monda üneki. Hogy miuel azt mondám teneked/ látlak vala tighedet az fighe fa alatt hiszsz en bennem b ezeknél nagubbakot fogsz látni. Es mond üneki. Bizon bizon mondom tinektek/ennek vtanna az menny orszagot nitua fogiátok látni/ es az istennek angalit fel menni/ es le szállani az embernek fiára.

Masodik rész.

Es harmad napon menyegzó lészen vala Galileának Cana neuű városaban/ es ott vala az Jesusnak anya/ es Jesus el hiuattatek az menyegzóbe/ e

es

es az ú tanytuáni es. Es minek vtán na el fogott volna az bor/ monda az Jesusnak az ú anńa. Nincz en borok. Monda úneki az Jesus. Mi dolgom vagon ennekem/es teneked asszońiallat el nem iútt meg az en orám. Mond az ú anńa az szolgáknak. Valamit mondánd meg tegitek. Vala kedig ott D hat kú vider/mellet az Sidoknak tiztu lása szerint ott letúttenek vala/kibe mindenkbe két auag háromkád viz fir vala. Mond úneki Jesus. Tőltzétek meg az vidreket viz uel/es meg töltek mind szorultig/es monda úneki. Merittzétek immáran/es vigitek az vendig tartonak/es elviek. Minek vtánna kedig megkostolta volna az vendig tarto az vizet/melí borrá lútt vala/es nem tudna honnan volna/de az szolgák tuggák vala/az kik az vizet merittettik vala/hozzá hiuá az vőleghint/es monda úneki. Minden ember elősző io bort tizen az vendigheknek elöibe/es mi e kor megrizegülendnek akkor ollat ki alább valo. Mind ez ideiglen te io bort tartál. Szuda titelinek kezdette ez szudát tiuz az Jesus elősző Galileának Cana neuú városában/es megielenté az ú dú szősighit/es hünek ú benne az ú tanytuáni. Szeknek vtánna alá mene az Jesus/es az ú anńa/es az ú attafiai/es az ú tanytuáni Capernaumba/es ott maradának nem sok napon. Es közel vala az Sidok Husit napia. Es felmene az Jesus Jerusalembe/es találá az templomban azokot/kik ökrőkőt/es iuhokot/es galambokot árulnak vala/es az pinz váltokot kik ott úlnek vala. Es mikoron kötes f leczkekből ostort szinált volna/mind ki verék úkőt az templombol/

i iij egetembe

egetembe az iuhokot / es az ökrökot / es az pinz valtoknak pinzeket el öntę / es az aßtalokot el dönte / es monda azoknak kik galambokot árulnak vala. Vigitek el ezeket innen / es ne tegitek az en atyamnak házát vásár házzá. Meg emlekezének kediglen az ú tanituányi er rül / mell meg vagon iruán. Az te házadhoz valo ßerelem meg emißte enghemet. Felelének annakokáirt az Zidok / es mondának ú neki. Mi czudát mutatsz münekünk hog ezeket tißed? Felele az Jesus / es monda únektek. Törgtek el ez templomot / es három napon fel állatom azt. Mondának annakokáirt az Zidok. Neguenhát eßtendeig rakatott ez templom / es te három napon fel állatodi azt? Es ú monga vala ezt az ú testinek templomárul. Mikoron annakokáirt halottaibol fel támadott volna / meg emlekezének az ú tanituáni hog ezt meg mondotta volna únektek / es hünek az irásnak / es az beßidnek melyet az Jesus mondott vala. Mikoron kediglen Jerusalemben volna Husit napián sokan hünek az ú neuiben / látuán az ú czuda titelit / melyeket tißen vala. Az Jesus kediglen nem hißi vala ú ráiok magát / annakokáirt hog ú mindeneket esmérne / es ßükségh nem volna reá / hog valaki tanubizonságot tenne az emberneknek mi voltárul / mert ú tugga vala mi volna az emberben.

Harmadik riß

Vala egy ember az farisseusoknak kezzölerinek Nicodemus vala neue ki az Zidok között fő ember vala. Az az Jesushoz mene ijel es monda. Rabbi tuggúk hog az istentűl

sül úttél mint mester. Mert senki nem tehet ez czudákot melleket te tisst/hanemha az isten lénd ú vele. Felele az Jesus és monda úneki. Bizón bizón mondom teneked/ha valaki onnan felül nem születén dik nem láthatia az istennek országát. Monda úneki az Nicodemus; Mikippen születhetik az ember mikoron vin legen? Be mehet esmeglen az ú anna mihibe/és születhetik? Felele az Jesus. Bizón bizón mondom teneked/ha valaki viztül/és szent lilektül nem szüled tendik/be nem mehet az istennek országába. Az mi az testül született test az/és az mi az lilektül született lilek az. Ne czudálkad hogy ezt mondám teneked. Onnan felül kell tünektek születnetek. Az szél az hol ott akária ott fu/és hallod az ú zugását/de nem tudod honnan üüön/és houá mennen. Szinte igen vagon minden/ki az lilektül született. Felele az Nicodemus/és monda úneki. Mikippen lehetnek ezek? Felele az Jesus/és monda úneki. Te vagy az Israelnek fiainak mestere/és nem tudodi ezeket? Bizón bizón mondom teneked/az mit tudunk arrul szolunk/és az mit láttunk arrul tiszünk tanubizonságot/és az mú tanubizonságunkot be nem viszitek. Ha ez e földrül valo dolgokot mondottam tünektek/és nem hiszitek/mikippen hiszitek ha menńci dolgokot mondándok tünektek? És senki menń országába fel nem megen/hanem az ki mennórszágbol szállott le/az embernek fia/ki mennórszágban vagon. És mikippen az Moises magasst helre emelé az kigot az puszтában/azonkippen az embernek fiának magasst helre kell fel emeltetni/hogy minden meg maradgon kárhozattul/ki úbennehiszen/és örök ilete legen. Mert az isten vgy szerete ez vilagot/hogy az ú egyetlen egy szülöttit adná/hogy minden meg maradgon kárhozattul ki úbennehiszen/és örök ilete legen f Mert nem azirt borzatá az isten az ú fiát ez vilagra/hogy kárhoz

tassa

kassa ez vilagot/hanem hog karhozattul meg tartassik ez vilag
ũ altala. Az ki ũ benne hiszen el nem karhozik. Az ki kedigleñ nem
hiszen/ immaran el karhozott/ mert nem hutt az istennek egget
leñ egg fianak neuben. Es kedigleñ az karhoztatas/hog az vilagos
sag ez vilagra toue/es az emberek inkabb szeretek az sotetsighet hog
nem mint az vilagossagot/ mert az ũ ezelekedetek gonoß vala.
Mert minden gũlolt az vilagossagot/ ki gonoß dolgokot tiszen/ es
az vilagossagra nem megen/ hog az ũ ezelekedetit egebek meg ne=
feggik. Az ki kedigleñ igassagot ezelekedik/ az vilagossagra megen/ ẽ
hog niluañ legenek az ũ ezelekedeti/ hog az istennek altala legenek
ezelekettetuiñ. Annak vtanna el mene az Jesus az ũ tanituanival
Sido orszagnak foldibe/es ott lakozik vala ũ velek/es kereßtel vala
Kereßtel vala kedigleñ Janos es Anonban/az Salim mellet/mert
sok viz vala ott/es el mennek vala/es meg kereßtelkednek vala. Mert
meg az Janos az tomloczbe nem vettetett vala. Kerdis tamada
kedigleñ az Janosnak tanituani kozott az Sidokual az tiztulas
felol. Es az Janoshoz menenek/es mondanak uneki. Rabbi az ki te
veled vala az Jordan elue-kirul te tanubizonsagot tul/am kereßtel ẽ
az/es mindenek ũhozza tolamnak. Felele az Janos es monda.
Semmit nem vehet az ember/hanem ha az menn orszagbol adatik
uneki. Tũ magatok tanubizonsaghim vattok ennekem/ hog ezt
mondam. Nem vagok en az Christus/hanem ũ elotte bocza tatt
tam. Az kinek iegese nala vagon voleghin az/az voleghinnek ke=
dig barattia az ki fen all/es az ũ szauat halgattia/ oromuel orul az
voleghinnek szauait. Annakekairt az en oromem be tellesedek. An=
nak neuekedisi kell penni/ ennekem kedigleñ meg kell kussebulnom.
Az ki onnan felul iũ/ mindeneknek felette vagon. Az ki az foldrul e-

valo

vale/ez fölöl az/ęsez földrül ſol. Az ki az mennörſzāgbol iö min
denekfelette vagon/ęs az mit lātott ęs hallott arrul tißen tanu
bizonſagot/ęs az ö tanubizonſagāt ſenki be nem viſi. Az ki be viſi
az ö tanubizonſagāt az meg tegezte hog az iſten igaz legen/ mert
az kit az iſten el borzātott/ az iſtennek igyt beſülli. Mert nem
mirtīk ſerint agga az iſten ennek az ſzent lelket. Az atia ſzereti az fi
āt ęs mindeneket kezebe adott öneki. Az ki az fiunak hißen örök ele
te vagon. Az ki kediglen nem hißen az fiunak nem lāt eletet/hanem
az iſtennek haragia marad örayta.

d

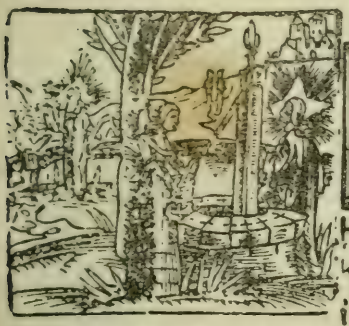

Negedik reſz

Annakokairt minek/ vē
tānna meg ērtę az ur
iſten/hog az farifeuſok
meg hallottāk volna/
hog az Jeſus több tanituānt tenne
hog nem mint Janos/ęs kereßtelne/
illetlen Jeſus ö maga nem kereßtelne
e hanem az ö tanituāni/el hagā Sidoraßāgot/ęs eſmęglen Gali
leaba mine. Kell vala kedig öneki Samaria āltal menni. Annak
okairt Samarianak vāroſāba mine/mell Sichamak hiuattatik/az
örökſignek hatārāba/ mellet ada Jakob Joſefnek az ö fiānak. Va
la kedig ott egg kut/mell Jakobę vala. Az Jeſus annakokairt az u
tōn tārāſnak miātta meafarraduān/ vg ül vala az kutnāl. Va
la kediglen az napnak közel hat oraia. El iöue egy Samariabeli
aſſon/hog vizet merītene. Monda öneki az Jeſus. Aggy innom
ennekem. Mert az ö tanituāni elmentenek vala az vāroſba/hog en
ſaiek palot venninek. Monda annakokairt öneki az Samariabeli

aſſon. Te Sido liuin mikippen firſ en tulem tealt fi Samariabeſt aſpon vagok mert nem fazaſkodnek az Sidok az Samariabeliekuel. Felele az Jeſus es monda uneki. Ha tudnad az iſtennek aiandikat es kiczoda ligen az ki teneked ezt monga. Agg innem ennekem te kirtel volna u tulcs es ilo vizet adott volna teneked. Monda uneki az aſſon Uram mert lod s nincz en es az kut mill annakokairt honnan vagon teneked az ilo vizt Nagubb vagi te az mu akankal Jakob-laki ez kutat munekunk atta es mind umaga ebbol iutt es mind az u fiai es mind az u barmai? Felele az Jeſus es monda uneki. Minden meg ſomuhozik eſmeglen valaki ez vizben iſik. Valaki pedig ſegleñ az vizben iuandik az mellet en adok uneki eroſſe iſba meg nem ſomuhozik. De az viz mellet en adok uneki, orok iletre fel forro viznek futtere liſſen u benne. Monda uneki az aſſon. Uram add ennekem ez vizet, hogne ſomuhozzam es ne iuiek ide merieni. Monda uneki az Jeſus. Menniel hiv ide az te ferjedet es iuy ide. Felele az aſſon es monda uneki. Nincz ferjem. Monda uneki az Jeſus. Jol mondad, hog nincz ferjed Mert ot ferjed vala es az mell moſtan vagon nem te ferjed. Ezt igaz an mondad. Monda uneki az aſſon. Uram latom hog profeta vag te. Az mu atainknak ez hegen volt imadſagoknak hele es tu azt mongatok hog Jeruſalemben vagon az hel holott imadkozni kell Monda az Jeſus. Aſſon higg ennekem el iutt az ora mikoron ſem ez hegen ſem Jeruſalemben nem fogiatok imadni az aka iſtent. Tu imaggatok az mit nem tuttok mu imagguk az mit tudunk mert az uduſſig az Sidok kozzol tamadott. De el iutt az ora es moſtan vagon mikoron az igaz imadkozok imadni fogiak az aka iſtent lelekben es igaſſagban. Mert az aka iſten es illetineket ke

reszik útet imádgák. Kelki állat az Isten/és azoknak kik útet imádgák lelekben/ és igasságban kell imádni. Monda úneki az asszon Tudom/hogy az Messias jü el/az ki Christusnak mondatik. Annakokairt mikoron az el jövend/münekünk mindeneket megh yrdet. Monda úneki az Jesus. En vagok az ki te neked szolok. Es legottan el jövinek az ü tanitványi/és czudálják vala/hogy az asszonnal szól na/demaga senki nem mondá ezt/mit kérdesz/vagy mit szolasz ü vele? Annakokairt el hagá az asszon az ü vidrit/és el mene az városba és monda az városbeli emberekuek. Jertek el/lássátok meg az embert/ki minden en kitemínímet meg mondá ennekem. Nem ez ki az Christus? Anrakokairt ki menének az várczbol/és ühozzá menének vala. Azon közbe kedigleñ kirik vala útet az tanitványoknak ezt mondván. Rabbi egél. Az Jesus kedigleñ monda úneki. En nekem meg vagon itkem/hogy egem/melket tü nem ismertek. Annakokairt mondanak vala az tanitványok ü köztök. Kozotti valaki úneki enni valot? Monda úneki az Jesus. Az en itkem ez/hogy el vigyem az mit az akar/az ki enghemet el bocsátott/és hogy el vigyem az ü dolgát. Nem tü mongátok/ mégleñ nigholnap vagon/és az aratásnak ideie el jü? Imé mondom tünektek/ emellitek fel az tüszemeiteket/és nézzétek meg az tartományokot/ mert immáran fejrlenek az meg aratásra. Es az ki arat jutalmat visszen és az órök életre gyümölczöt gyüjt/hogy egetembe örüllön mind az ki magot vet/s mind az ki arat. Mert igaz ebben imez köz beszéd hogy más az magvető/és más az arató. En el boczátalak tüketek aratni/ mell dolgot tü nem müveltetek. Egebek müveltenek/és tü az ü müvökbe tiszen mentetek be. Az városbol kedigleñ sok Samariabeliek hünek ü benne/az asszonnak beszédére ki tanuszonsá-

got tiſſen vala vala/ hog nieg mondott volna vneki mindent/ vala mit tvtt volna. Mikoron annakokairt vhozza mentenek volna az Samariabeliek/kirek vtet/ hog v nalok maradna/ es ott marada ha rom napon/ es sokual tobben hvnek az v beſzedeirt/ es az aſſonnak ezt mongak vala Immaran nem az te beſzededirt hiſzvk/mert mv magunk halok az v beſzedit/ es tugguk hog ez bizonual ez vilagnak meg valtoia az Khriſtus. Ket napnak vtanna kimene onnan/ es Galileaba mene/mert az Jesus v maga tanubizonſagot tvn ra la/ hog az prefetanak hazaiaban tiſztelſighe nem volna. Mikoron a annakokairt Galileaba ment volna tiſtelſiguel fogadak vtet az Ga lileak/ mikoron lettak volna mind ezeket melleket Jeruſalem= ben tvtt vala az vdnepen. Mert vk es az vdnepre fel mentenek vala Annakokairt az Jesus Galileanak Cana newv varoſaba mene/ho lett az vizet borra valtoztatta vala. Es vala egy nimell kvs kiral Capernaumban kinek fia beteg vala. Az mikoron meg hallotta volna/ hog az Jesus Sido orſagbol Galileaba ment vol= na/ v hozza mene/ es kiri vala vtet/ hog v hozza le menne/ es meg gogyitana az v fiat/mert az v fia halalan vala. Monda annakoka= b irt az Jesus vneki. Nem hiſztek ha telenſigheket/ es ezvdakot nem lattok. Monda vneki az kvs kiral. Vram tvy le minek elotte az en fiam meg hallon. Monda vneki az Jesus. Mennel az te fiad il. Hvn kediglen az az v beſzedinek/ es megen vala. Mikoronn immaran az le menne/ az bolgak elebe menenek vneki/ es ez kivetſiget hozak. Az te fiad il. Meg tudakoz ek annakokairt az orarul/melliben konnebbedett volna meg. Es monda nak vneki. Teg nap. hatomi oran haga el vtet az hideg. Meg eſmerc annakoka= irt az ata/hog az oraban vala az mell oraban azt mondotta vala t

az

az Jesus úneki/ az te fiad il/ és hún ü benne minden úmagad ó minden az üeghüsß hazabeli nipe. Es mieglen ez maſod czudat tiuę az Jesus miforon Sido orßagbol Galileaba ment volna.

Stódik riß

Zeknek otánna vala az Sidoknak ünnepek napia/ és fel mene az Jesus Jerusalembe. Vagon kedieglen Jerusalemben egy viz/ melliben tuhokot ßoktanak vala moſogatni/ melli viz Sido néluen Bethesdanak neuezteti/ melli viz mellett ót ereß vala ezekben korosnak nagi ſokſága fekßik vala/ vakoſnak/ ſántáknak/ el aßott emberekne ſokaſága/ kik várták vala az viznek megindulását mert az iſtennek angála bizonos üdöben leßall vala az vizbe/ és fenektül fogua fel indüla vala az vizet. Annakokáirt az ki az viznek meg indütásanak ottánna elöſßör megen vala be az vizbe/ meg gógul vala akarmi betegſigben volt volna. Vala kedieglen ott egy ember/ ki harminczkilencz eßtendötül fogua fekßik vala betegſigben. Azt miforon az Jesus meg látta volna/ hog ott fekennek/ és megesmérte volna/ hog immáran ſok üdötül fogua fekennek az betegſigben monda üneki. Akarßi meg gógulni? Felele üneki az kör ember. Uram ninczen emberem hog ki az vizbe vigen enghemet/ mikor meg indul/ de azonközbe mig en bele mennik/ látom tehüg immáran más ment en elöttem bele. Monda üneki az Jesus. Kelly fel Vedd fel az te ágadot/ és iárj. Es legottan meg gógula az ember

ęs fel vive ágát / ęs iár vala. Szombat vala fedigleñ az napoñ / az mikor ait az Sidoc ezt mongak vala üneki. Szombat vagon / nem io teneked ágadot fel venned. Felele üneki. Az ki enghemet meg gogyta az mondá ennekem. Vedd fel az te ágadot ęs iárj. Annak okairt meg kerdęk ütet. Kirzoda az ember az ki azt mondotta teneked / hog fel vegyed az te ágadot / ęs iárjs? Az ember fedigleñ az ki meg gogult vala / nem tugga vala ki ligen. Mert az Jesus onnan elattomba męssua mine / hog miuel nipnek sokasaga volna oft az helen. Annak vtánna meg kelę ütet az Jesus az templumban / ęs monda üneki. Imę meg gogultál / ennek vtánna ne vitkezzęl / hog valami genoßabb dolog teneked ne történiek. El mine az ember / ęs meg monda az Sidoknak / hog az Jesus volna az ki ütet meg gogyitotta volna. Es annakokairt üldözik vala az Jesust az Sidoc / ęs azoñ ügekeznek vala / hog ütet meg ölliek / mert miuel kombat napoñ ętte vala ezeket. Az Jesus fedigleñ ezt felelę ünekiek. Az en atam mind ez idęigleñ munkálodásban foglalatos / en ęs munkálodásban foglalom magamot. Annakokairt ezért inkább ügekeznek vala hog ütet meg ölliek / mert nem czak az Sombatnak üdnepit törte volna meg / hanem tulaydon ú atyanak ęs mondotta volna az istent / egenlóę tiuñ úmagát az istenhez. Felele annakokairt az Jesus / ęs monda üneki ek. Bizoń bizoń mondom tünektek / az fiu úmagától semmit nem tehet / hanem az mit látand hog az ú atya tiszen. Mert valami dolget az tęt / ugan azont tiszi az fiu ęs. Mert az ata szereti az fiát / ęs mind enekt meg mutat üneki / melyeket ú tiszen. Es ezekről nagyob dolgokot mutat meg üneki / hog tú el czudálkozzatok / mert mikippen az ata az meg holtakot fel támaßta / ęs úkot meg elevenyiti / ezenkippen az fiu ęs az kiket akar meg elevenyiti. Mert az ę

ata

aſa ſenkit nem itilhanem minden itiletet az fiunak adott/hog̃ min denek tiſztelik az fiut/mikippen̄ tiſztelik az atāt. Az ki nem tiſztelī az fiut/az atat nem tiſzteli/az ki ũtet elboczatta. Bizon̄ bizon̄ mon dom tũneſtek/az ki az en beſzedemet halgatia/es hiſſen annak az ki enghemet el bocz̄atott/ őrők ilete vagon/es kar̄hozatra nem megen hanem az halalbol immarañ az iletre ment. Bizon̄ bizon̄ mondom tũneſtek/hog̃ el iũ az ora/es moſtañ vagon/ mikoron̄ az holtak meg fogiāk hallani az iſtennek fianak ſzauāt/es az kik hallangāk/ iletet ō viſznek. Mert mikippen̄ az atānak vagon ilete ũ magāban/ezenkip pen̄ az fiunak es adott/hog̃ ilete legen ũ magāban/es hatalmat a dott ũneki/ erre es hog̃ itiletet tegen/ mert az embernek fia. Ne rzudālātok ezt hog̃ miuel el iũ az ora/mellben mindenek az kik az koporsokban vadnak meg fogiak hallani az ũ ſzauāt/es elō iũnek/az kik iot tũttenek az iletnek fel tāmadāsāra/az kik kediglen gonoſzt az kārhozatnak fel tāmadāsāra. En/en magamtul semmit nem te hetek. Vg̃ tiſzek itiletett az mint hallom/es az en itiletem igaz. Mert nem keresem az en akaratomot/ hanem annak akaratāt/ ki az en enghemet el bocz̄atott/az atāmnak akaratāt. Ha en tanubi zonſāgot tennik en magamrul/az en tanubizonſāgom nem volna i gaz. Más az ki tanubizonſāgot tiſzen en rulam/es tudom/hog̃ i gaz az tanubizonſāg mellet en rulam tiſzen tanu liuin. Tu Janos hoz bocz̄atatok/es ũ es tanubizonſagot tũn az igaſſāgrul. En ke diglen̄ tanubizonſagot embertul nem veſzek. De ezeket mondom/hog̃ tũ üdüzũlletek. Az Janos igō ſzouidnek vala/ tũ kediglen̄ nem aka rātok egy ideig az ũ vilāgoſſāgāban őruendezni. De ennekem az Janosnak tanubizonſāganal nagobb tanubizonſāgom vagon/mert az ezekkedetek/melleket az en atām ennekem adott/hog̃ azokot el

vighezzem/az mûelkedetek mondom/melleket en tißek/tanubizon
ſágot tißnek en rulam/hog az ata borzātott legen el enghemet. Es
az ki enghemet elborzāta az en atām/ù tanubizonſāgot tùn en ru=
lam. Soha az ù ßauāt sem hallottātok/sem az ù ßemilit nem lāt=
tātok. Es az ù beßide ninczen tù bennetek vg/hog meg maraggon.
Mert az kit ù el borzāta/annak tù nem hitßetek. Az irāſokot forgat
tātok hannātok es vetitek/ mert az lāttatik tùnektek/ hog azokban
legen az tù òròk iletteket/es az irāſok es tanubizonſāgot tißnek en ru=
lam/es nem akartok en hozzām iùni/ hog iletet nerietek. Dicziø=
retet emberektùl nem vißek/ dè meg esmêrtelek tùtòkòt/ hog iſteni
ßeretet tù bennetek ne legen. En az en atāmnak neuibe iòuik/es be
nem fogattok enghemet/ha mās iòuènd az ùnòn neuibe/ azt be fo=
gaggātok. Mikippen lehet hùt tù bennetek/kik egg māſtul vißtek di=
cziretet/es az diczíretet nem keresitek/melly ezak az iſtentùl ered?
Ne aliczątok. hog en iòuendòre vadolſalak tùtòkòt az en atāmnāl/
Vagon kinek vadolni tùtòkòt az Moiſes kiben tù bißtok. Mert ha
hùttetek volna Moiſesnek/niluān hùttetek volna ennekem es/mert
az en rulam irt. Dè ha az ù irāſānak nem hißtek/mikippen hißtek
(az en beßidimnek?

Hatodik ris.

Ezeknek vtānna az Jeſus az Galileānak tengere eluę menè/melly Tiberiuſnal hiuattatik vala/es kòueti vala ù=
let nipnek nagſok ſaga/mert lātāk vala az ù ezuda titelit/melleket
tißen

tűzben vala azokon tűz korok valának. Fel mene kedig az Jesus az hegre, és ott ül vala az ú tanítuánival. Közel vala kedig az Husvét az Zsidoknak ünnepe. Mikor annakokáirt az Jesus az ú szemeit fel emelte volna, és látta volna, hogy nipnek nagy sokasága iüne ú hozzá monda Filepnek: Honnan vegünk kenyéreket hogy egyenek ezek? Monda vala kedigleñ ezeket kisírtuiñ útet, mert ú tuggya vala mit kellene üneki tenni. Felele üneki Filep. Két száz pinz árra kenyérek elegyek nem lisznek üncskek, akármi kiczin vegen es benne minden ú köz
b zölök. Monda üneki egy az ú tanítuáninak közzöle, Andras Simon Peternek atkafia. Egy gyermek vagon itt, kinek öt árpa kenyere vagon, és két hala, de mi zoda ez enne sok nip között? Monda kedigleñ az Jesus. Ültessétek le az embereket. Vala kedigleñ ott az helen sok zöld fü. Le ülének annakokáirt az firfiak száma szerint kö
c zel öt ször valo ezeren. Kezibe viue kedigleñ az Jesus az kenyéreket es mikor hálát adott volna closztá az tanítuánoknak, az tanítuánok az le telepedett nipnek osztak. Azonkippen az halakot es szinte annik az menik akarnak vala. Minek vtánna kedig be telének, monda az
e ú tanítuáninak. Szeggyétek fel az megdelt kenyéreket, mellek az meg elegyedett niptül el marattanak, hogy valami benne el ne veszen. Fel szedek annakokáirt, és tizenkét kosárt töltének be az öt árpa kenyérbül valo megdelt maradikokual, mellek az meg elegyedének felette valá nak azoknak az kik úttenek vala. Annakokáirt az emberek mikoron láttak volna az czudát, mellet az Jesus tütt vala, ezt mongák vala Bizon ez az prófeta, ki ez világra el iüendö. Az Jesus annako
f kairt mikoron meg esmérte volna, hogy el akarnának üni, és útet el akarnák ragadni, hogy királlá tennek útet. Félfelé mene esmegleñ az hegre ú maga. Es mikoron immáran estue volna az tengerre szál-

lának

ſānak az ű tanĩtuāni. Es mikoron az haioba hāgtanak volna az tengheren āltal felinek/es Capernaum nevű vārofāba meninek. Es immāran ſōtīt vala/es az Jeſus ű hozzāiok nem ment vala. Az tengher kediglen az nag ßēlnek fūāſānak miatta nagon fel indul vala Mikoron annakokairt az tengheren euezuin/ kezel huſon ot/auag harminez kigne földet mentenek volna el/ lātāk az Jeſuſt/hog az tengheren iārna/es az haiohoz kezelghetne/es meg filemlinek. Az Jeſus kediglen monda ūnektek. En vagok ne filletek. Akarāk annakokairt hog az haioba be vennek ūtet/es azhaio legottan az föld a ſe ki fölt vala/mellre mennek vala. Az otānna valo napon az fereg nip/mell az tengheren tul āll vala/ minek otānna lātā/hog annāl többb haio nem volna ott/ kibe az Jeſusnak tanĩtuani be mentenek vala/ es hog az haioba be nem ment volna az Jeſus az ű tanĩtuāniual/hanem ezak az tanĩtuañok ű magok mentenek volna el. De egēb haiokzāk iutānak Tiberias nevű vārosbol/ nem meſſe az hel tūl/ mellen az kenereket ūttik vala/ minek otānna az or iſten meg āldotta volna. Annakokairt mikoron lātta volna az fereg nip/hog az Jeſus ott nem volna/ſem az ű tanĩtuāni/ūk es az haiokzākba ßal b lānak/es Capernaumba meninek/es az Jeſuſt kereſik vala/es mikoron meg talāltāk volna ūtet az tengheren tul/ mondānak ūneki. Rabbi mikoron iöuſſ ide? Felele ūnekiek az Jeſus es monda. Bizon bizon mondom tūnektek. Kereſick enghemet nem azert/ hog ezű dākot lātātok/hanem hog miuel az kenerekből ūtōk/ es meg elegbe ditek. Munkāt tegetek nem oll eledelirt/ki el vēßhanem ki meg maradōrōk iletre/melles az embernek fia ād tūnektek/mert ezt az iſten meg iegezte. Mondānak annakokairt ūneki. Miczoda az mit ßūnk/hog iſteni dolgokban tegūnk munkāt. Felele az Jeſus/es

monda

monda únekiek. Az az iſtennek czelekedeti/ hog higgetek abban az kit ű el borzātott. Mondānak annakokairt únekí. Azirt miczoda ie lenſighet tiſſ te/ hog lāſſuk/ ęs higgünk teneked? Mit czelekedelſz Az mű akaink minnāt úttenek az puſtāban/ mikippen meg vagon iruān. Keńeret ada únekiek enniek az mennorſzāgbol. Monda annakokairt únekiek az Jeſus. Bizon bizon mondom tűnektek/ nem Moiſes atta tűnektek az keńeret az mennorſzāgbol/ hanem az en menńei akām ād tűnektek az mennorſzāgbol igaz keńeret. Mert ez az iſtennek keńere/ az melł az mennorſzāgbol le ſzalla/ ęs iletet ād ez vilāgnak. Mondānak annakokairt únekí. Uram mindenkoron ad gad nekünk ez keńeret. Monda kediglen únekiek az Jeſus. En vagok az iletnek keńere/ az ki en hozzām iű/ meg nem ehezik/ ęs az ki en bennem hiſzen ſoha meg nem ſomiuhozik. De mondom tűnektek/ hog lātātok ęs enghemet/ męg ſem hiſztek. Valamit az en akām ennekem ād minden en hozzām iű/ ęs az ki en hozzām iouēnd/ en kűlem ki nem vetem. Mert az mennorſzāgbol azirt ſzāllik le/ hog meg tegem/ nem az mit en akarok/ hanem az mit az akar az ki en enghemet el borzāta. Az kediglen az ű akaratta/ az ki enghemet el borzāta az en akāmnak akaratta/ hog valamit el ne veſzeſſek minden azok kozzől/ az melleket ennekem adott/ de hog fel tāmaſzſzam azokot az vtolſo napon. Az kediglen touābbā annak az ű akaratta/ az ki enghemet el borzāta/ hog minden ki az fiut lātia/ ęs ű benne hiſzen őrők ilete legen/ ęs en fel tāmaſzſzam űtet az vtolſo napon. Zugodnak vala annakokairt az Sidok azon hog miuel ezt mondotta volna. En vagok az keńir/ ki az mennből ſzāllottam le/ ęs ezt mongāk vala. Nemde ezi az Jeſus az Joſefnek fia/ kinek mű eſſ mēriűl atkāt ęs annāt? Mikippen monga annakokairt ez/ az menn

l ñ orſzāgbol

orſzagbol ſzállik le? Felele az Jesus és monda únektek. Ne zugoggátok tú közöttetek. Senki nem ihet en hozzám/hanem ha az en atám vonſza/ki enghemet el borzáta/és en fel támaſztom útet az vtolſo napon. Meg vagon iruán az profetáknak könüeiben. Es mind iſtentül tanittottak lißnek. Minden annakokairt ki az atának beßidit halgatta/és tanult/en hozzám tú/nem hog az atát látta volna valaki/hanem czak az/ki az iſtentül vagon/az látta az atát. Bizon bizon mondom tűnektek/az ki en hozzám bizik/örök ilete vagon. En vagok az ilő kenir. Az tú atáitok minnát úttenek az puſztában/és meg holtanak. Az az menő orſzagbol ſzállott kenir/hog ebben egik valaki/és meg ne hallon. En vagok az ilő kenir ki mennorſzagbol ſzállik le. Ha ez kenirben éndik valaki örökké él. Es az kenir az mellet en adok/en teſtem/mellet en ez vilagnak ileteirt adok. Vetekednek vala annakokairt az Zidok ú közöttök és ezt mondák vala. Mikippen adhatta ez münkünk az ú teſtit meg ennünk? Monda annakokairt únektek az Jesus. Bizon bizon mondom tűnektek/ha az embernek fiának teſtit nem énditek/és az ú virit nem ivandgátok/ilet tű bennetek ninczen. Az ki az en teſtemet iſzi/és az en viremet iſſza/annak örök ilete vagon/és en fel támaſztom útet az vtolſo napon. Mert az en teſtem bizon itelk/és az en virem bizon ital. Az ki az en teſtemet iſzi/és az ki az en viremet iſſza/en bennem lakozik és en ű benne. Mikippen il az en atám az ki enghemet el borzáta/és en és ilek az en atámirt/ezenkippen az és az ki enghemet énd/ű és ilni fog en irettem. Az az kenir/ki az menő orſzagbol ſzállale. Nem azonkippen mint az tú atáitok kik minnát úttenek/és meg holtanak/az ki ez kenéret éndi örökké fog ilni. Ezeket az ſynagogában monda tanituán Capernaumban.

annako

Annakokairt az ű tanituánínak kőzzőle mikoron ezeket hallottak volna sokaŋ ezt mondák. Kemiń ez beßid / kiczoda halgathatta ezte? Tuduáń kediglen az Jesus ůmagában / hog az ű tanituánínak ezen zugodnának / monda ůnekiek. Meg bánti tűtőkőt ez: Mi lisben tehág ha latángátok az embernek fiát fel menni oda az holott elősször vala. Az lilek az / az ki meg eleuenńt / az test semmit nem haßnál. Az mell beßideket tűnektek ßolok en / lilek ßerint valok / ęs illak kikben ilet vagón. De vadnak nikik tű kőzzőletek / kik nem hisznek ßik. Mert tugga vala az Jesus elöitűl fogua kik volnának az hűtőtlenek / ęs ki volna az / az ki űtet iouendőre kézbe adná / ęs ezt monga vala. Annakokairt mondám tűnektek / hog senki nem iőhet en hozzám / hanemha az en atámtul odattatándik úneki. Az ődőtűl fogua az ű tanituánínak kőzzőle sokań el ßakadának ű túle / ęs útet el hagák / ęs továbbá ű vęle nem iárnak vala. Monda annakokairt az Jesus az itzenkét tanituánnak. Nemde tű ęs el akartok menni? Felele annakokairt úneki Simon Peter. Vram kihez mennúnk? örők iletnek igin vadnak te nálad / ęs mű hisßűk / ęs ismérjük / hog te vag az Christus az ilő istennek fia. Felele úneki az Jesus. Nemde tizenkettőn válaßtálak en tűtőkőt / ęs egg tű kőzzőletek árulo? Monga vala kediglen ezt az Judasrul az Simonnak fiárul / ki Iscariotnak neuezetik vala / mert ez fogia vala el árulni útet / mikoron egg volna az tizenkettő kőzzől.

Hetedik rik

Zeknek utánna az Jesus Galileaban iár kél vala / mert nem akar vala iárni kelni Sido orßágban / mert azonn ůgekeznek vala az Sidok / hog útet

meg ölliſ. Közel vala kedig az Sidok nak ünepe/melleṫ ḣünak vala ez mes uel Scenopegia. Mondānak annak, okairt üneki az ü atkafiai. Menńel innen/es menń Sido orßāgba ḣog az te tannṫuāńid es lāſſak az te ezelekedī ſidet/ melleket tiſß. Mert ſenki nem ezelekedik valamit titok ḣelēn/ az ki ügekezik emberek között ńiluān lenni. a Ha illen ieles dolgokot tiſß/tedd ńiluān valoā temagadot ez vilāgnak. Mert męg az ü atkafiai es nem ḣißnek vala ü benne. Mondā annakokairt az Jeſus üneki ek. Az en üdöm męg el nem iütt az tü üdötök kediglen mindenkoron kißen vagon. Az vilāg tütököt nem gülölhet/ enghemet kediglen gülöl. Mert en ü rula tanubizonſāgot tißek/ḣog gonoßok legenek az ü ezelekedeti. Tü menńetek fel az üdnepre/en męglen fel nem megek ez üdnepre/mert az en üdöm męglen be nem tölt. Ezeket kediglen mikoron meg mondotta volna ü neki ek Galileāban marada. Minek vtānna kediglen fel menninek az ü ü atkafiai akkoron ü es fel mene az üdnepre/nem ńiluān/ḣanem oll mint titkon. Az Sidok kediglen keresik vala ütet az üdnepen/es ezt mongāk vala. Hul vagon amaz? Es nag zugodās vala az nipeknek ſokaſaga között ü felöle/mert nikik ezt mongāk vala. Jo ember az. Nikik kediglen ezt mongāk vala. Nemḣanem el ḣiteti az nipnek ſokaſāgāt. De maga ſenki ńiluān nem ßol vala ü felöle az Sidoktul valo filtiben. Mikoron kediglen immāran az üdnepnek fele el mult volna/ fel mene az Jeſus az templombe/ es ott tanṫ vala/es ezt dālkoznak vala az Sidok/es ezt mongāk vala. Mikippen tud iraſt e

ez

ez mikoron nem tanult ligen? Felele únektek az Jesus és monda. Az en tudomanom nem enim hanem azé azki engemet el borzata. Ha valaki akarand engedni annak akaratanak / esmeretet vissen ez tudomanrul / hogha istentul ligen / avagy en en magamtul szollak. Azki ú magatul szol az ú tulaydon dicziret keresi. Azki kedig annak kereszi dicziretit azki ütet el borzatta / igaz az / es hamisság ú benne ninczen. Nemde Moises toruint adai tünektek es nem szenki tú közzöletek az toruint titeminiuel be nem telleszitni? Mire ügekeztek ti megölni engemet? Felele az sereg nip es monda. Ordög vagon benned. Kicz oda ügekezik tigedet megölni? Felele az Jesus / es monda únektek. Egy dolgot tük / es mind czudallatok. Annakokairt atta Moises tünektek az körnül metelist / nem hogy Moisestül ligen / hanem az atáktul. De nam az szombat napon körnül metelitek az embert. Ha az körnül metelist visi ember szombat napon hogy meg ne szegyek az Moisesnek toruinden ream haragosztok hogy miuel az embert egeszszlen meg gogyitottam ligen szombat napon? Ne akariatok szemilnek tekintetire itilni / hanem igaz itiletuel itilletek. Monadnak vala annakokairt nikik az Jerusalembelick közzöl. Nem ez az kit halalra keresnek? Bizon imé niluan szol / es semmit üneki nem szolnak. Nemde bizonnal meg esmertik az tú nipek hogy bizonual ez legen az Christus? De ezt tuggük honnan valo legen. Az Christus kedigleen mikoron el iövend senki nem tugga honnan való legen. Tanit vala annakokairt az Jesus az templumban nagy tel szoual / es ezt monda vala. Engemet es esmertek / es azt es tuggatok honnan valo liget / es en magamtul nem iittem / hanem igaz az kienghemet el borzata / kit tü nem esmertek. En kedigleen esmerem ütet / mert ü tüle vagok / es az borzatott el enghemet. Annakokairt ügekeznek

ſzmel vala vanſa hoġ útet meg fognāk/ęs ſenki útet meg nem fogā
merſ el nem iútt vala az ú oráia. Az ſereg nipnek kózzóle kedigleñ
ſokañ hűnek ú benne ęs ezt mongāk vala. Mikoroñ az Chriſtus el
ſóuēnd tóbb ielenſigheket tiſeni ezekneℓ/melleket ez útt? Meg hal=
lák az fariſeuſok/hoġ az ſereg nip zugodnęk/ęs ezeket mondaná ú
felóle. Ęs az fariſeuſok/ęs az papoknak feiedelmi ſolgāket bozzā
tānak/hoġ útet meg foganāk. Monda annakokairt az Jeſus únek i=
ek/męgleñ tű veletek vagók egġ keues ideiglen/ęs el megek aħħoz az
ki enghemet el bozzāto. Kereſni fogtok enghemet/ęs meg nem lel=
tek/ęs az holott en vagók tű oda nem iöhettek. Annakokairt mon=
dānak az Sidok ú közöttök. Hová fog menni ez/hoġ mű meg ne
lellúk útet? Nemde az el oſlott nipekhez közibe megeni/ęs o:t
foghi tanitani? Mi beſid ez/az mellet m nda? Kereſni fogtok
enghemet/ęs meg nem leltek enghemet/ęs az holott en vagók/ tű
oda nem iöhettek. Az nagi ünepnek kediglen leg vtolſo napiañ/āll
vala az Jeſus/ęs nagi fel ſoual ezt monga vala. Ha ki ſomiuhozik
iúión en hozzām/ęs igik. Az ki en bennem hiſen/ mint az irās
monga/folo vizek folnak ki az ú haſābol/mellek ilö vizek. Ezt ked=
leñ mondā az ſent lileknül/mellet iövendöre vińnek vala azok/az
kik ú benne hińnek. Mert męgleñ ſent lilek nem vala ú nālok/ mert
az Jeſus męgleñ meg nem dicżöültetett vala. Sokañ annakokairt
az ſereg nipnek közzöle/mikoroñ az beſidet haliottāk volna ezt mon
gāk vala. Bizoñaba ez igaz proſeta. Nikik ezt mongāk vala. Az
az Chriſtus. Nemelleſ kediglen ezt mongāk vala. Galileabol iúi
el az Chriſtus? Az irās nem azt mongai/hoġ Dauidnak magiā
bol ú el az Chriſtus/ęs Betlehemnek városſāiabol/holott vala Da
uid? Annakokairt kúlömbet kúlömbet fogānak érteni ú felöle. Mi=

mellek kediglen ũ kőzzőlők meg akariāk vala fogni ũtet/de ſenki meg nem tartā ũtet. Al ſouinek annakokairt az ſolgāk az pūſpőkőthőz ęs az fariſeoſokhoz/ęs mondānak ezek az ſolgāknak. Mire nem hoztātok el azt? Felelinek az ſolgāk. Soha ember igen nem ſolt mint ez ember. Felelinek annakokairt ũnekiek az fariſeoſok. Al hiſzetetti tũtőkőt ęs? Hũtti valaki az fũ nipeknek auagy az fariſeoſoknak kőzzőle ũbenne? De ez kőſſig/ki az törvint nem êrti/ātkozott nip. Monda ũnekiek Nicodemus/az ki iȩl ũ hozzā ment vala/ki ũ kőzzőlők egy vala. Az mũ törvinũnk meg itilik az embert kũlőmben hanem ha előſſőr ũ tũle halland/ęs meg êrtendi mit ez tselekedik? Felelinek ęs mondānak ũneki. Nem Galileabeli vagi ſz ęs? Hānd meg/'s veſd meg/ęs lāſd meg/hogy Galileābol proferta nem tāmadott. Es mindenik hāzāhoz mine.

Nolczadik riſz

AZ Jeſus kediglen az olayſāknak hegire mene/ęs to hanyalba eſmęglen az templomba mine/ęs minden nip ũ hozzā ſokamęk/ęs ũluin tanitza vala ũkőt. Vũnek kedig ũ hozzā az iraſtudok/ęs az fariſeoſok egy aſſont/ kit hāzaſſāg törőſnek bũniben fogtanak vala/ęs mikoron kőzepbe āllattāk volna ũket/ mondānak ũneki. Meſter ez aſſont hāzaſſāg törőſnek bũniben fogtāk. Az törvinben kediglen Monoſes paranczolt mũnekũnk/hogy ez illetineket meg kővezzük. Annakokairt te mit mondaß? Mongāk pedig vala kediglen ezt kiſirtuin ũtet/hogy be vādolhatnāk ũtet. Az Jeſus

kediglen le haioluan/vyaual az foldon ir vala. Annakokairt mikoron/meg nem bunninek kerdeni/fel igazodek/es monda unekiek. Az ki tu kozzotetek bun nelkul vagon/az hagyicza utet elossor kuuel. Es esmeglen le haioluan az foldon ir vala. Mikoron kediglen ezeket hallottak volna/eggenkid eggmas vtan ki mennek vala/es leg elossor es az vinek mennek vala ki/es az Jesus ezak u maga marada/es az assoń kozepben all vala. Mikoron fel igazodott volna az Jesus/es senkit nem latna az assontul el valua/monda uneki. Assoń hul vadnak amaz te vadoloid? Senki nem karhoztatai tighedet? a Monda uneki az assoń. Bram senki nem. Monda touabba az Jesus. En sem karhoztatlak tighedet. Mennel/es ennek vtanna ne vitkezzel. Annakokairt esmeglen bola az Jesus unekiek es ezt monda. En vagok ez vilagnak vilagossaga/az ki enghemet kouet sotitsigben nem iar/hanem az iletnek vilagossagat ńeri. Annakokairt mondanak uneki az farisseusok. Te temagadrul tisz tanubizonsagot/az te tanubizonsagod nem igaz. Felele az Jesus/es monda unekiek. Ha igaz en magam tisek es en magamrul tanubizonsagot/igaz az en tanubizonsagom/mert tudom honnan iuttem/es houa megek/ tu kediglen nem tuggatok honnan iouok/es houa megek. Tu test szerint itilsz/en senkirul nem itilek test szerint. De ha igaz itillek es en/az en itiletem igaz/mert egedul nem vagok/hanem en vagok/es az en atam az ki enghemet el borzatott. De meg az tu toruintekben es/meg vagon iruan/hog ket embernek tanubizonsaga igaz. En vagok ki tanubizonsagot tisek en magamrul/es tanubizonsagot tisen en rulam az en atam/az ki enghemet el borzata. Annakokairt mondanak vala uneki. Hul vagon az te atad? Felele az Jesus. Sem enghemet nem esmertek sem az en atamot. Ha en-

ghemet eſmêrtetek volna/ az en atamot ẽs eſmêrtitek volna. Ez
ighiket mondā az Jeſus az templomban/ tanituān az helẽn holot
az egghāznak kincze vala/ ẽs senki meg nem fogā ūtet/ mert meg-
leñel nem iūtt vala az ū oraia. Monda annakokairt az Jeſus eſ
megleñ ūnekiek. En el megek/ ẽs keresni fogtok enghemet/ ẽs az tū
būnëitekben meg haltok/ az houā en megek tū oda nem tohettek.
Mondanak vala annakokairt az Sidok. Nemde meg ölni ūma-
gāt/ hog ezt monga. Az houā en megek tū oda nem tohettek? Es
a touābbā ezt monga vala ūnekiek. Tū az onnan alol valok fōzzōl vat-
tok/ en az onnan felūl valok fōzzōl vagok. Tū ez vilāgbeliek fōzzōl
valok vattok/ en nem vagok ez vilāgbeliek fōzzōl valo. Mondām
annakokairt tūnekiek/ hog meg haltok az tū būneitekben. Mert ha nem
hienditek hog en vagok/ meghaltok az tū būnëitekben. Mondanak
vala annakokairt ūneki. Ki vag te? Es monda ūnekiek az Jeſus.
Elēitūl fogua mondom ẽs tūnektek azt. Sok doleg vagon/ mellekrūl
tū rulatok ſolnom kell/ ẽs itilnem. De az ki enghemet el borzāta ig
az/ en ẽs azokrul ſolok ez vilāgon az melleket ūtūle hallottam. Nem
ê ērtek/ hog az ū attarul ſolt volna ūnekiek. Monda annakokairt az
Jeſus ūnekiek. Mikoron magaſs helre fel emelēnditek az embernek
fiāt/ akkoron meg eſmêritek/ hog en vagok/ ẽs hog en magamtul
semmit nem tiſzek. De azonkippen mondom ezeket az mikippen az
en atām meg tanitta. Es az ki enghemet el borzāta en velem va-
gon. Az en atām egedūl nem hāga enghemet/ mert en mindenkoron
meg tiſzem azokat az kik ūneki kellemetesek. Mikoron az Jeſus e-
zeket mondanā/ sokan hūnek ū benne. Annakokairt ezt monga vala
az Jeſus az Sidoknak az kik ū benne hittenek vala. Ha tū meg ma
radāndotok az en beſzidimben/ bizonen tanituāim vattok/ ẽs mes

ęſmęritek az igaſſágot/ęs az igaſſág ßabad emberekkę tißen tůtőkőt. Felelinek ůnekí. Abrahamnak magzati vagunk/ęs ſoha nem ßolgál tunk valakinek/mi modoñ mondod te ezt/ßabad emberekkę titettek? Felele ůnekiek az Jeſus. Bizoń bizoń mondom tůnektek/hog minden ki bůnt tißen/az bůnnek ßolgája. Az ßolga kedig az házban meg nem marad mind iltig/az fiu mind iltig meg marad. Annakokairt ha az fiu tůtőkőt ßabad emberekkę tißen/ bizońáual ßabad emberek vattok. Tudom hog Abraham magzati vattok/de azoñ ůgekeztek/ hog enghemet meg ölletek/azirt mert az en beßidemnek hele ninczen a tůbennetek. En az mit az en atámnál láttam azt ßolom/ęs tů ęs az mit láttatok az tů atátoknál azt tißitek. Felelinek ęs mondának ůneki. Az mů atánk Abraham. Monda ůnekiek az Jeſus. Ha Abrahamnak fiai volnátok/ Abrahamnak ęzelekedetit tennitek. Moſtan kediglen azoñ ůgekeztek/hog meg ölletek enghemet/ollembert/ ki igaſſágot ßoltam tůnektek/ mellet az iſtentůl hallottam. Abraham ezt nem tůtte. Tů az tů atátoknak ęzelekedetit tißitek. Mondának annakokairt ůneki. Mů paráznaſágbol nem ßülettünk. Egy atánk vagon az iſten. Monda ůnekiek az Jeſus. Ha az iſten volna az b tů atátok/bizońáual ßeretnítek enghemet. Mert en az iſtentůl ęrettem ęs ůttem/ mert en magamtul nem ůttem/hanem ůbozáta enghemet. Miért nem vißitek eßetekbe az en beßidemet? mert nem halgathatátok az en beßidemet. Tů atátul az ördögtůl vattok/ęs az tů atátoknak gonoß kiuánſághinak akartok eleghet tenni Az ember öldöklő volt kezdettůl fogua/ ęs igaſſágban nem állott/ mert igaſſág ninczen ů benne. Mikoron hazugſágot ßol az ů tulajdonibol ßol/mert hazug/ęs az hazugſágnak atka. En kediglen hog miuel igaſſágot mondok/nem hißtek ennekem. Kiczoda írhet

bűnben enghemet tű kőzzőletek? Ha igazat mondok tűnektek/mire nem hiſztek ennekem? Az ki az istentűl vagon/az istennek igéit hallgatia. Tű annakokairt nem hallgattatok/ hog miuel istentűl nem vattok. Felelinek az Sidok es mondának űneki. Nem iol monguk mű hog Samariabeli vag te/es ördög vagon benned? Felele az Jesus. En bennem ördög ninczen/ de tiſztelem az en atámot/es tű ſidal massagual illetitek enghemet. En kediglen az en tiſztesſighemet nem keresem/vagon ki meg keresse/es meg itilte. Bizoń bizoń mondom d tűnektek/ ha valaki az en beſzédemet tartánga soha meg nem hal. Mondának annakokairt űneki az Sidok. Mostan esmérők meg/hog ördög vagon benned. Abraham meg holt/es az profetak meg holtanak te kediglen ezt mondod. Ha valaki az en beſzédemet tartánga/ soha halált nem kostol. Nagubb vagi te az mű atánknál Abrahámnál/ki meg holt? Az profeták es meg holtanak. Valion kiczodaa tiſzéd te magadot? Felele az Jesus: Ha en diczirem en magamot az en magam diczirete semmi/vagon ki enghemet diczir az en atámkit tű istenteknek mondotok lenni/de nám meg nem esmérek tek útet/en kediglen esmérem útet. Es ha azt mondándom/hog nem esmérem útet/tű hozzátok hasonlatos hamiſs beſzédű liſzek. De esmérem útet/ es az ű beſzédit tartom. Abraham az tű atátok nagyigan vala/hog az en napomat látná/es meg látá/es örűle ranta. Mondának annakokairt az Sidok űneki. Ninczen még ötuen eſztendőd/es Abrahamot láttadi? Monda űnekiek az Jesus. Bizoń bizoń mondom tűnektek/minek elótte Abraham lenne/en állatom ſzerint vagok. Annakokairt kőueket vitznek vala fel az Sidok hog ű reá hagiitanák. Az Jesus kediglen el enifſzék/es ki mine az templombol.

Euangelium
Kilencedik rész

Es mikoron mentiben el mulnęk az Jesus / egy embert látának / ki vakon szűletett vala / ęs meg kérdęk ůtet az ů tanituánk ęs mondának. Rabbi. Melik vitkezett ez vak / avagy az ů szűlëi / hogy vakon szűletnęk? Felele az Jesus. Sem ez vak nem vitkezett / sem az ů szűlëi / hanem hogy az istennek ezele kedeti meg ielentessenek ů benne. Annak műit kell ennekem műelnem az ki enghemet el borzáta mig nap vilag vagon. El iů az ń mikoron senki nem munkálodhatik. Mene idëiglen ez vilagon lendek / ez vilagnak vilagossaga vagok. Mikoron ezeket meg mondotta volna az földre pökęk / ęs az ů szaiának tantikábol sárt ezinála / ęs azt az vaknak szemëire kenę / ęs monda úneki. Mennel / ęs mosgál meg az Siloę vizben / melynek magarsága ez / kouetül borzáttatott. Annak okairt elmene / ęs meg mosdęk / ęs meg ioue látuán. Annakokairt az ů szomszidsághi / ęs az kik útet előtt látták vala / hogy kuldus volna ezt mongák vala. Nem ezi az ki úl vala / ęs kuldul vala? Nikik mondanak vala / ez. Nikik vizhontag / hasonlatos ahhoz. Az kuldus kediglen ezt monga vala. En vagok az. Mondanak vala annakokairt úmki. Mikippen nilának meg teneked az te szemëid? Felele az ęs monda. A maz ember az ki Jesusnak mondatik / sárt ezinála / ęs meg kenę az en szemëimet / ęs monda ennekem. Mennel az Siloę vizire / ęs mosgál meg. Minek vtánna kediglen el mentem volna / es meg mosdottam volna / szemeimnek vilagossaga meg adatęk. Mon-

dának

dānak annakokairt úneki. Hul vagon az? Monda/nem tudom. Az farisęosokhoz viszik azt/ki rigtúl fogua vak volt. Szombat nap vala kedigleñ az napoñ mikoronn az Jesus az sárt czinálta vala/ęs meg nítta vala az ú szemeit. Annakokairt esmęgleñ kérdik vala útet az farisęosok ęs/mimodoñ adatott volna meg szemeinek világossāga Az vak kedigleñ monda únekiek. Sart tún felúl az en szemeimre/. ęs meg mosdāni/ęs im lātok. Annakokairt mondanak vala nikik az farisęosoknak kozzóle. Ez ember istentúl ninczen/mert ne n tiztelé az szombatot. Nikik kedigleñ ezt mongāk vala. Hog hog tehet bűnös ember illen czudākot. Es nem valūnak egg értelmeñ únōn közöttök. Es mondānak az vaknak esmęgleñ. Te mit mondasz az emberrúl/hog miuel meg nítta azte szemeidet? Monda az vak. Prophéta az. Nem hiuek annakokairt az Sidok azt/hog az ember vak volt volna/ęs szemeinek világossāga meg adatott volna/ mig nem oda hiuāk annak szűlei az finek szemeinek világossaga meg adatott vala/ęs meg kérdęk úkot ezt monduāñ Ezi az tú fiatok/fit tú mondotok/hog vakoñ szűletett volt? Tehāg mimodoñ lāt mostañ? Felelé nek únekiek az ú szűlêi/ęs mondānak. Tuggúk hog ez az mú fiunk/ ęs hog vakoñ szűletett/ de azt nem tuggúk mikippeñ vagon ez/hog mostañ lāt/auag kiczoda nította meg az ú szemeit mú nem tuggúk Anne ideiú ember hog meg tugga mondani/úmagāt kérgitek meg/ ú maga fog szolni ú magārul. Annakokairt mondāk ezeket az ú szűlei hogy filnek vala az Sidoktul. Mert immārañ eggbe tanācz kozta nak vala az Sidok/hog ha valaki útet vallanā Christusnak lenni az synagogābol ki vettetnęk. Annakokairt mondāk az ú szűlêi ezt. Anne ideiú ember hog meg tugga mondani/ú magāt kérgitek meg. Annakokairt elő hiuāk esmęg az embert/az ki annak előtte vak vala

ęs

ęs mondānak únekí. Tíg tíßteſſighet az iſtennek. Mű tuggúk hogy ez ember bűnös. Felele annakokaírt az / ęs monda. Azt nem tudom ha bűnös ligen/ezt tudom/hogy mikor vak voltam volna/moſtan lá-tok. Mondānak annakokaírt eſmęg únekí. Mit tűn teneked? Mikip peñ nítá meg az te ßemeidet? Felele únekiek. Meg mondottam im māran tűneſtek/ s męg ſem hallottátok? Mięrt akarátok eſmęg leñ hallani? Tű ęs ű tanętuāńi akartok lenni? Annakokaírt ßidal-mas beßiduel illetęk útet/ęs ezt mondāk. Te ű tanętuāńa ligy/mű kediglen Mōyſes tanętuāńi vagunk. Mű tuggúk/hogy Moyſesnek a ßolt az iſten/ez embert kediglen nem tuggúk honnan valo ligen. Felele az ember/ęs monda únekiek. Ebben niminemű czudalatos dolog vagon/hogy tű nem tuggátok honnan valo ligen/de nām meg nű totta az en ßemeimet. Tuggúk kediglen hogy az bűnőſőkot az iſten meg nem halgatia/hanem azt halgatia meg az ki iſten filő ember ęs az ű akaratiát tißi. Ez vilągnak kezdetitúl fogua ſenki nem hallotta hogy valaki meg nitta ligen valamiell vakon ßűletett embernek ßemeit. Ha iſtentúl nem volna ez / ſemmit nem tehetett volna. Felelinek/ęs mondānak únekí. Mindeneſtúl fogua bűnőkben ßűlet-tettél/ęs te tanętaßi műnkőt? Es ki vetęk kőzzőlők útet. Meg hallā annakokaírt az Jeſus hogy ki vetettik volna kőzzőlők útet/ ęs mikor meg talālta volna útet/monda únekí. Te hiſßi az iſten fiaban? Felele az ęs monda. Vram kiczoda az / hogy higgek ű benne? Monda únekí az Jeſus. Látād ęs útet/ęs az ki te veled ßol ű az. Es monda az. Hißek vram/ęs imada útet. Es monda únekí az Jeſus. Itiletre iűttem en ez vilągra/hogy az kik nem látnak/lāſſanak/ęs az kik látnak/vakok legenek. Es meg hallāk nikik az farizeuſoknak kőz zőle ezeket/kik ű vele valānak/ęs mondānak únekí. Mű ęs vakok va-

gunkis Monda únekiek az Jeſus. Ha vakok volnátok bűnótök nem volna/moſtan kedigleñ ezt mongátok. Látunk/azirt az tú bűnötök meg marad.

Tizedik riſz

BIzoń bizoń mondom tű nektek az ki be nem megen az anton az iuhoknak aklába/ hanem egébűnnen hág be az orwos/ęs lator. Az ki kedigleñ az anton megen be/ pāſztora az/ az iuhoknak ennek az anto tarto meg nitta/ęs az iuhok az ú ſzauat halgatják/ęs az ú iuhait neuekeñ hiia/ęs ki ki ſi úkót. Ęs mikoroñ az ú tulaydon iuhait ki borzātánga/ú elöttök megen/ęs az iuhok ú vtánna mennek. Mert êrtik az ú ſzauát. Idegben paſztor vtán kedigleñ nem mennek/ hanem el futnak úelötte. Mert nem êrtik az idegheneknek ſzauát. Ez kőz beſzédet mondā az Jeſus únekiek/ azok kedigleñ nem êrtek meg miczoda êrtelmi volnanak ezeknek/ az melleket únekik ſzól vala. Monda annakokairt ismegleñ únekiek az Jeſus. Bizoń bizoń mondom tűnektek. En vagok az iuhoknak antaia valameñin en elöttem tűttenek azok mind orwosok/ęs latrok/de az iuhok úkót nem halgattak. En vagok az anto/ha valaki en āltalam be menênd/meg tartatik veſzedelem túl/ęs be megen/ęs ki megen/ęs io fűet talál. Az orw nem iütt egébirt/hanem hog orozzon/ęs az iuhokbanle vágion ęs elveſzeſſen. En azirt iüttem/hog iletek legen/ęs nagúbb búſigben legenek. En vagok az io paſztor. Az io paſztor az úlelkit agga az ú iuhaiirt. Az bérres kedigleñ/ ęs az ki nem paſztorkinek az iuhok nem tulaydon ouéi

latka/hogy el tú az farkas/es el hagya az iuhokot/es el fut/es az farkas el ragadja/es egymastul el szaggatia az iuhokot. Az bires pedig leen el fut/mert bires/es az iuhokra gondot nem visel. En vagok az io pastor/es meg ismérem az en iuhaimot/es meg ismértetem az enimtúl. Mikippen ismér engemet az en atam/azon kippen ismérem en es az en atamot/es az en lelkemet vetem az en iuhaimirt. Es egéb iuhaim es vadnak/mellek nem ez akolbol vadok/azokot es ezekhez kell ennekem hoznom/es az en szomot meg fogiák hallani/es egy akol lésen/egy pastor. Annakokairt szeret engemet azen atám/mert en el vetem az en lelkemet/hogy ismeglen hozzám vegeni azt. Senki el nem visi azt en túlem/hanem en magam vetem el en túlem azt. Hatalmam vagon az en lelkemet el vetnem/es hatalmam vagon ismeglen fel vennem azt. Az paranczolatot atamtul vúttem. Annakokairt ismeglen külömb külömb értelmen valanak az Zsidok únnon közöttök. Sokan ú közzölök ezt mondák vala Ördög vagon benne/es eszinélkül vol/mit hallgattia ezok az ú szavát? Nikit ezt mondák vala. Az beszidek nem ollyembereq kiben ördög volna. Az ördög meg nithatia az vakoknak szemeit? Lún kediglen Jerusalemben údnep mellet Enczniának hijnak vala es téli údö vala. Az Jesus kediglen az Solomonnak templumának ereszkiben iár vala. Meg körülkezek annakokairt útet az Zsidok es mondának úneki. Vallon méne ideig tartod az mú lelkünköt vo lekedtsben? Ha te vagy az Christus mond meg szabadon múnkünk. Felele úneklek az Jesus. Meg mondám túnektek/es nem hiszitek. Az mi dolgokot en tiszek azen atamnak neuibe/ezek tanubizoságok esznek en rulam. De tú nem hiszitek/mert nem vattok az en iuhaim közzöl/mikippen ennek elötte mondom vala túnektek. Az en iuhaim

az

az en somot halgatták / es en emêrem üzet / es en otânnam tûnek / es en örök iletet adok únekiek / es soha el nem veßnek / es senki el nem ragagga üzöt az en kezemböl. Az en atâm ki ennekem atta üzöt / mindenekênêl nagubb / es senki el nem ragadhatia az en atâmnak keziböl. En / es az en atâm / egyek vagunk. Annakokairt követ vünek fel az Sidok esmeglen / hog meg köveznek ütet. Felele únekiek az Jesus. Sok dolgokot mutattam en tûnektek az en atâmtol / ez io dolgoknak közzöle melliktöl követek meg enghemet? Felelének únecki az Sidok ezt monduân. Az io dolgokért meg nem kövezünk tigkedet / hanem az isten ellen valo ßidalmas beßidért / es hog miuel istennec tißed temagadot mikoron ember ligy te. Felele únekiek az Jesus. Nemde meg vagoni iruân ez az tû töruintek benê? En mondâm / istenek vattok. Ha azokot istenecknek mondotta / az kikhez az isteni beßid lütt / es az irâs meg nem fentethetik annak es az fit az ata meg szentele / es ez világra boczâta / azt mondgatoli tû / hog ßidalmas beßidet ßolok az istennek ellen / hog miuel ezt mondâm / istennek fia vagok? Ha az en atâmnak ezelekedetit nem tißem / ne higgetek ennekem / ha kediglen azt tißem / ha ennekem nem hißtek es / higgetek ezelekedetimnek / hog meg esmêrjtek es higgitek / hog az en atâm en bennem vagon / es en übenne. Azon ügekezek vala esmeglen / hog ütet meg fogiâk / es ki mene az ü kezekböl / es esmeglen Jordan eluê mene / az helre holott az Janos kerektel vala elößör / es ott lakozek / es sokân menének ü hozzâ / es ezt mongâk vala. Az Janos bizon semmi czudât nem tütt. Igazak voltanai kediglen mind azok / az melleket Janos errül mondott. Es sokân hünek ott ü benne

Euangelium

Tizenegyedik rész.

Beteg vala kediglen nimell Bethaniabeli ember/ kinek Lázár vala neue/ ki az Maria nak/ és az Marthanak kik egyek valának/ városkájából vala vala. Az vala kediglen az Maria/ az ki az vr istent kenetuel meg kenę/ és lábait az ú hajaual meg tör a lę/ és atyafia vala ennek az Lázár az ki beteg vala. Annakokáirt az ú hugai az Jesushoz borzátának ez kóuetsiguel. Vram imę az kit szereczl vala/ beteg. Meg hallván kediglen ezt az Jesus monda. Az betegség ninczen halálra/ hanem az istennek dicziretire/ hogy az istennek fia diczirtessék annak általa. Szereti vala kediglen az Jesus az Márthát/ és az ú ürczit/ és Lázárt. Annakokáirt minek vtánna meg hallá/ hogy beteg volna/ akkoren az helen lakozék két napon. Továbbá ennek vtánna monda az tanitványoknak. Menjünk Sidó orszagba esmęglen. Mondának úneki az tanitványok. Rabbi/ nem righen meg akarnak vala tigyedet kóuezni az Sidók/ és esmęglen oda migi? Felele az Jesus. Az napnak nem tizenkét oráia vagoni? Az ki napual iár meg nem botlik/ mert látia ez világnak világosságát. Az ki kediglen ęjel iár/ meg botlik. Mert világosság az emberben ninczen. Ezt monda/ és ennek vtánna mond úneki. Az mi barátunk az Lázár aloßik/ de el megek hogy az álombol fel kölczem útet. Mondának úneki az ú tanitványi. Vram ha aloßik/ meg gógul. Mondotta vala kediglen az Jesus ezt az ú halálárul/ de azok azt alitják/ hogy az álombeli alásrul mondaná.

azirt

Azirt az Jesus meg mondá únekiek nyluán. Az Lázár meg holtz
gs örülök tú irettetek/hog inkább higgetek en bennem/hogott nem
voltam/de mennünk ú hozzá. Monda annakokairt az Thamas
az tanituanoknak/ki Didymusnak mondatik. Mennünk el mú gs/
gs halsunk meg ú vele. Elmine annakokairt az Jesus/gs vg ta-
lálá ütet tehág neged napia vagon immáran/hog az koporsoban va
gon. Vala kediglen Bethania Jerusalemhez nem messze/oll mint
tizenöt stigne földön. Az Sidok közzöl gs sokan meninek az Mar
ó thához/gs az Mariahoz/hog vigasztalnák az ú attokfia halálá-
rul. Martha annakokairt minek vtánna meg hallá hog az Jesus
el iútt volna/elébe mine úneki. Maria kediglen hon veßteg úl vala
Monda annakokairt Martha az Jesusnak. Vram ha itt vol-
tál volna az en atámfia meg nem holt volna. De mostan gs tu-
dom/hog valamit kirendeß az istentúl meg agga tenked az isten.
Monda úneki az Jesus. Fel támad az te atádfia. Monda úneki
Martha. Tudom hog fel támad az vtolso napon/az közönsighes
fel támadáskor. Monda úneki az Jesus. En vagok az fel táma-
e dás/gs az élet/az ki en bennem hißen/ meg ha meghalánd gs/él
ni fog. Gs minden ki él/gs hißen en bennem/örökké soha meg nem
hal. Hißedi ezt? Monda úneki. Vg vram. En hißem hog te lig
az Christus az istennek fia/az ki ez világra iouendo vala. Gs
mikoron ezt mondotta volna/el mine/gs titkon oda hiua az Mari
át/az ú üreczit ezt monduan. Az mester el iútt/gs tighedet hiu. Az
Maria mihelen meg hallá/hamar felkél/gs ú hozzá megen. Mert
az Jesus az városba mégleń be nem ment vala/hanem az helen
vala/holott az Martha úneki elebe ment vala. Az Sidok kediglen
f az kik az házban ú vele valának/gs útet vigasztallák vala/mikoron

ſattāk volna az Mariāt/hog hamar fel költ volna/ęs ki ment vol na/ů vtānna meninek ezt monduān. Az koporsohoz megen hog ott sirion. Maria annakokairt mikoron oda ment volna az holott az Jesus vala/lātuān ůtet az ů lābaihoz le esęk/ęs monda ůneki. V ram ha itt voltāl volna/meg nem holt volna az en atāmfia. Az Je sus annakokairt mihelen lātā ůtet hog sirna/ęs ů vele egetembe az Sidokot ęs kik ů vele mentenek vala oda/nag zendůlist tůn lelkiuel ęs indulāst vůn magāban/ęs monda. Holott tůttitek koporsoba ůtet? Mondānak ůneki. Vram iouel/ęs lāsd meg. Könuet hullata az Jesus. Mondānak annakokairt az Sidok. Imę mikippen ßeretī volt ůtet. Nikil kediglen ů közzölök ezt mondāk. Nem tehette vol nai ez/ki az vaknak ßemeit meg nyitai hog ez ęs meg ne halna? Az Jesus annakokairt elmęglen fohāskoduān ů magāban az koporso hoz mene. Vala kediglen az koporso egg köueuinben/ęs köuet tůk tenek vala rea. Monda az Jesus. Vegitek le rula az köuet. Mon da ůneki az Martha/annak huga az ki meg holt vala. Vram imē māran bohos/mert neged napi halott. Monda ůneki az Jesus. Nem mondām i teneked/hog ha hůtöd lēnd meglātod az istennek dicziretes voltāt. Fel vięk azirt az köuet az helyről/az holott kopor soba tůttik vala az Lāzārt/ki meg holt vala. Az Jesus kedig az ů ßemeit felemeluin monda. Atām hālat adok teneked/mert meghal gatāl enghemet. En kediglen tudom vala/hog mindenkoron meg halgatāz enghemet/de ez körnůl āllo nipirt mondām/hog higgik hog miuel te boczāttāl ligen el enghemet. Ęs mikoron ezt mondotta volna/nag felkoual kiāltāst tůn. Lāzār iů ki. Ęs ki ioue/ki meg holt vala/ęs kinek kezei ęs lābai kötözue valānak koporsohoz vala kötöl ve kefuel/ęs az ů orczāia kēz kendouel vala be kötue. Monda ůneki ez

Jesus

Jeſus. Oggātokel útet, ęs haggātok hog mennęn el. Sokañ annak kairt az Sidok kőzzől, kik az Mariahoz mentenek vala, ęs lāttāk vala az Jeſusnak ꝛzelekedetit, hűnek ú tenne. Nikik kedig ú kőzzőlők az fariſeuſokhoz meninek, ęs meg mondāk únekiek az Jeſusnak ꝛzelekedetit. Annakokairt az püſpökök, ęs az fariſeuſok az tanācꝛokat be gűntęk, ęs ęzt mongāk vala. Mit ꝛzelekedűnk, mert ez ember ſok ꝛzudāt tißen? Ha ezenkippen haggiuk útet, mindenek hinni fognak úneki. Ęs el ſúnek az Romabeliek, ęs el foglallāk mind helűnket, ę̃s mind nipünket. Egy kediglen ú kőzzőlők, kinek Caiafas vala neue, mikoron az eßtendei püſpök volna monda únekiek. Tú ſemmit nem tuttok, ęs ſemmit eßetekbe nem vißtek, hog haßnunkra vagon műnekünk, hog egy ember meg hallon az nipirt, hog mind ez eghiß nip el ne veßen. Ezt kediglen úmagātul nem mondā, hanem mikoron az eßtendei püſpök volna, iouendo mondās kippen mondā, hog az Jeſus meg halna iouendore az nipirt, ęs nem ꝛzak az niprt, hanem hog az iſtennek fiait eggbe gűntenę, kik ide ę̃s toua el ßakadoza tanak vala. Annakokairt az naptul fogua tanācꝛot tartanak vala, hog útet meg ölnęk. Annakokairt az Jeſus immāran, nem iār vala az Sidok kőzött, de el mene onnan az pußta mellet vala tartomāñba, az vāroſba mell Efraimnak mondatik, ęs ott iār kel vala az ú tanituāniual. Kőzel vala kediglen az Sidoknak huſit napia. Ęs ſokan huſitnek elötte Jeruſalembe fel meninek az tartomā niokbol, hog tißtulāſt venninek magokban. Kereſik vala annakokāirt az Jeſuſt, ęs az templomban āluān ú kőztők ezt beßillik vala. Mit ſattatik tűnektek, hog az üdnepre nem iűtt? Paranczolatot tűttenek vala kediglen az püſpökök, ęs az fariſeuſok, hog meg ielentenę, ha valaki meg tudhatnā hul volna, hog útet meg fognāk.

Az

Vasárnapi kettődik rész

AZ Jesus annakokairt husitnek hatod napiānak elötte Bethaniaba mene/holott az Lāzār meg holt vala/kit halottaibol fel tāmaßta. Varzorāt ßerzinek kediglen ūneki ott/es az Martha ßolgāl vala. Az Lāzār ked igalen egy vala az azoknak közzöle kik ū vele le telepettenek vala. Annakokairt az Maria egy mirtik kenetet vün kezibe/ melliet draga nemes narduſtol hi uen ez māltanak vala/es meg kene az Jesusnak lābait/es meg tör le az ū lābait az ū hajaiual/az hāz kediglen meg telik az kenetnek io illattāual. Monda annakokairt egy az ū tanituānak közzöle/ Judas/ ki Iskariotnak neuezetik vala az Simonnak fia/ki ütet vouendöre kezbe adgya vala. Mire nem adāk el ez kenetet/ hārom ßāz denār pinzen/ es mire nem adāk az ßeghinekneck? Monda kediglen ezt nem azirt/hogy az ßeghinekről gonda volna ūneki/hanem hogy orro vala/es ū nāla vala az erßin. es az mit belé tißnek vala/ū hordozza vala. Monda annakokairt az Jesus. Hadd el ütet/ az en temetiſemnek napiāra tartotta ez kenetet. Mert ßeghinek min denkoron vadnak tü veletek/ de en nem mindenkoron vagok. Meg ērte annakokairt az Sidonak közzöle valo sok sereg nip/hogy ott volna/ es oda meninek/ nem ezak az Jesusirt/ hanem hogy Lāzārt es lātnāk/kit halottaibol fel tāmaßtott vala. Tanācz koznak vala kediglen az papoknak feiedelmi/hogy az Lāzārt es megölnek/ mert az Sidonak közzöle ū irette sokan elmennek vala/es hißnek vala az

Jesusban

Jesusban. Az vtánna valo napon az sok sereg
nip/ melli az ünnepre ment vala/ mikoron hallottak volna/ hog
az Jesus Jerusalembe iüne/palma ágakot vünek kezekbe es elébe
meninek üneki/es ezt kiáltak vala. Hos anna/áldott az Israelnek
királa ki az vrnak neuibe iü. Az Jesus kediglen mikoron egg nóstin
szamárt talált volna/ú rea üle/mint meg vagon iuán. Ne fill Sio
onnak leána/ imé az te kiralod el iü üluin nóstin szamár ezitkon.
Az ú tanituáni kediglen ezeket elóssör ekekbe nem vigi/ hanem
d mikoron az Jesus meg dúzsültet ek akkoron meg emlekezinek rola/
hog ezek ú rula volnának meg irattatuán/es hog ezeket üneki tettik
volna. Annakokirt az sereg nip ki ú vele vala akkoron mikoron az La
zárt az koporsobol kihiuá/es Atet halottaibol fel támasztá/tanubiz
onsagot tiznek vala ú rula. Annakokairt es ioue ú elébe az sereg nip
hog miuel hallottak vala/hog ú ez czudat tutte volna. Az fariseusok
annakokáirt mondának ú kozottek. Látiátoki hog semmit nem hasz
náltok? Im ez vilag ú vtánna ment/ Valanak kediglen egg nehány
Görögök azoknak kozole/kik fel mentenek vala/ hog imádsagban
e fogalnak magokot az ünnepen. Ezek annakokairt Filephez mene
nek/ki Galileának Bethsáida neuú városabol valo vala/es kirik va
la ótet/ezt mondúan. Vram akartuk látni az Jesust. El mine az
Filep/es meg mondá az Andrásnak. András visshontag/ es Filep
meg mondák az Jesusnak. Az Jesus kediglen felele üneklek/es eze
mondá. El iütt az ora/hog meg dúzsültessik az embernek fia.
Bizon bizon mondom tüneklek/ ha az földbe vetett buza mag az
földben meg nem halánd/ azonkippen áll meg. Ha kediglen meg
halánd nagy bú termist tiszen. Az ki szereti az ú lelkit/ el veszti azt/
f es az ki gúlóli az ú lelkit ez vilagon/az örók lletre meg órizi azt/

Ha

Ha ki ennekem ſolgāl enghemet kūeſſen/ęs az holott en vagok/az en ſolgām ęs ott liſſen. Ha ki ennekem ſolgāland/tiſztęſſighet tiſſen ūneki az en atām. Moſtan az en lelkem meg haborodott ęs mit mongak? Atām tarcz meg enghemet ez orābol. De annak okairt iūttem ez oraba. Atām dūcz ōrīcz meg az te neuedet. Annakokairt ſo adatęk az mennorſagbol ez ighikuel. Meg dūczōntetem/ęs eſmęglen meg dūczōntem. Annakokairt az fereg nip/mely ott āll vala/ęs ez ſozatot hallotta vala/azt monga vala hog̃ menn̄ dōrghis lūtt volna. Nikik ezt mongāk vala. Angal ſola ūneki. Fele az Jeſus/ęs monda. Ez ſozat nem en irettem iūue/hanem tū erettetek. Moſtan ez vilāgnak itilete vagon. Moſtan ez vilāgnak feiedelme ki vettetik. Ęs en ha magāſſan fel emeltetem az fōldtūl mindeneket en hozzām vonſok. Ezt kediglen monga vala ielentuen mi halālual fogna meg halni. Felele ūneki az fereg nip. Mū az o toruinnek iraſābol azt hallottuk/hog̃ az Chriſtus ōrōkȳ meg marad/ęs hog̃ hog̃ mondod te magaſſan fel kell az embernek fiānak emeltetni? Ez ember nek fia kiczoda? Monda annakokairt az Jeſus ūnekiek. Męglen egg keues ideiglen az vilāgoſſāg tū veletek ſ vagon. Iāriatok miglen vilagoſſāgtok vagon/hog̃ az ſōtuſſig tūtōkōt el ne foglalion. Ęs az ki ſōtuſſigben iār nem tugga houā menn̄en. Miglen vilāgoſſāgtok vagon higgetek az vilāgoſſagban/ hog̃ az vilāgoſſāgnak fiai legetek. Ezeket ſolā az Jeſus ūnekiek/ęs onnan el ki menuin el eltękę ū elōttōk. Mikoron kediglen ili nagy kzudat tūtt volna ū elōttōk nem hiſnek vala ū benne/hog̃ az Eſaias proſetanak beſide be telnęk/mellet meg mondott vala. Vram kiczoda hūte az mū beſidūnknek/ęs az vr iſtennek karia kinek ielentetett megh

Annakokairt nem hiſetnek vala ūneki/ mert eſmęglen ezt monga e,

az

az Esaias. Meg vakitá az ú szemeket / es megkeményité az ú szívöket / hogy ne lássanak szemekuel / es ne értsenek szívuel / es meg ne térienek / es hogy meg ne gogyúzzam úket. Ezt mondotta vala Esaias mikoron látná az ú dúczóligben valo voltát / es ú rula szola. Demoga az sú emberekuek közzöle es sokan hümek ú benne / de az fariseusoktúl nem valtak vala útet / hogy az synagogábol ki ne vettetnének. Mert inkább szeretek az emberekuek dicziretit / hogy nem mint az Istennek dicziretit. Az Jesus kediglen nagy fel szava l ezt monda. Az ki en bennem hiszen / nem en bennem hiszen / hanem abban az ki engemet el boczáta. Es az ki engemet lát / azt látia az ki engemet el boczáta. En ez világra iövék mint világosság / hogy minden ki en benrem hiszen sötétségben ne maraggon. Es ha valaki az en beszédemet hallánga / es nem higyi / en útet nem itilem. Mert nem azért iúttem hogy meg itilleem ez világot / hanem hogy meg tartzam vekedelemtúl ez világot. Az ki túle el vet engemet / es az en beszédemet be nem vészi / vagon ki útet meg itille. Az beszéd / melyet en szoltam / az itili meg útet az utolso napon. Mert en emmagamtul nem szoltam / hanem az en atám az ki engemet el boczáta meg parancsolta ennekem mit mongak / es mit szolak. Es tudom hogy az ú parancsolatia örök ilet. Annakokaert az melleket en szolok azonkippen szolom / mikippen az en atám meg mondotta ennekem.

Tizenharmadik riß

Elöt napianak kediglen údnepinek elötte mikoron tudná az Jesus hogy el iútt volna az ú oráia / hogy ez világbol az ú atiahoz menne / mikoron szerette

volna az ötöt kel ez világon valanak/ mind vigre szeretę vlot. Es az varzo ra meg tiltúlsan/mikoron az ördög im mar az Judasnak ki Iskariotnak neuez tetik vala az Simonnak fianak ihlisuel szüuibe ezt be borzātta volna/hog ütet kezbe adnā. Tudvān az Jesus hog az ű atia mindeneket kezbe adot volna ūneki/ es hog az istentül ütt vol na/es az istenhez menne/fel kele az vacsorātul/es felső ruhāit leve te es mikor egy fejir ruhāt vütt volna kezibe/be ouerezę magāt. Annak vtānna egy mosdoba vizet tölte/es mosni kezde az ű ta nitvanāinak lābait/ es az fejir ruhāual/ melluel be ouerezett vala meg törli vala. Annakokairt Simon Peterre iuta/es monda ūneki az. Vram/te mosodi meg ennekem lābaimot? Felele az Jesus/es monda ūneki. Az mit en tiszek te nem tudod mostan/meg tudod ke digleñ ennek vtānna. Monda ūneki Peter. Örökkę soha meg nem mosod az en lābaimot. Felele az Jesus/es monda ūneki. Ha meg b nem moslak tighedet/ riszed ninczen en velem. Monda ūneki Simon Peter. Vram nem czak lābaimot/ hanem mind kezeimet s mind feiemet. Monda ūneki az Jesus. Az ki meg mosodott ninczen szüksighe/ hanem czak hog lābait mossa meg/de mindenestül fogua tiszta. Tű es tisztāk vattok/de nem mind. Mert tugga vala kiczoda volna az ki útet kezbe adnā. Annakokairt mondā/ nem mind tisztāk vattok. Annakokairt minek vtānna meg mosta volna az ű lābokot/ es az ű felső ruhāit rea vütte volna/es asztalhoz ült volna/ismęgien monda ūneki. Tuggātoki mit tűk tűnektek? Tű enghemet mestertek e

nek

nekēs vratoknak hyitoi ēs tol magāt tolunart az vagók. Ha annako
fairt en ki tū vratolēs mestertek vagók megmossam az tū labaitokat
tū ēs tarthoztok eggmās māstoknak labait meg mosni. Mert pildāt
adtk tūnektek hog imikippēn en tū veletek tūk azonkippēn tezetek
tū ēs. Bizon bizon mondom tū nektek az bolga nem nagobb az
ū vrānāl sem az kūuet nem nagobb annāl az ki ūtet el borzatta.
Ha ezeket tuggātok boldogok vattok ha ezeket meg tsīnitek.
Nem mindentekrūl bolok en tudom kiket vālaßrottam ligen. De
hadd teließeggik be ez irās. Az ki kenyeret ßik en velem fel emelē en
ellenem az ū talpāt. Mostān meg mondom tūnektek minek elotte
meg legen hog mikorōn meg lēnd higgitek hog en vagók. Bizon
bizon mondom tūnektek az ki be fogad valakit az kit en el borzā
tandok enghemet fogad be. Az ki kedigleñ enghemet fogad be, azt
fogagga be az ki enghemet el borzātta. Mikorōn ezt mondotta vol
na az Jesus lelkiben indulāst vān ēs vallāst tān ēs monda. Bizon
bizon mondom tūnektek hog egy tū közzūletek kēzbe fog adni en
ghemet. Amakofairt egymāst nizik vala ketelkeduin ki
rūl mondanā. Vala kedigleñ az tanituānynak közzūle egy ki le
telepeduin az Jesusnak ölibe haytotta vala magāt tudni illik
kit az Jesus ßeret vala. Intēnnakofairt az tanituannak Simon
Peter hog meg tudakoznek ranta kiczoda volna az kirūl ßolna. An
nakofairt mikorōn az aßtal felett az Jesusnak mellire haytotta vol
na magāt monda ūneki. Vram kiczoda az? Felele az Jesus.
Az az kinek en ez mārtott kenyeret fogom adni. Es mikorōn be
mārtotta volna az kenyeret Judasnak az Simonnak fianak adāßi
Iscariotnak neuezteti vala. Es az falatnak vānna ū belē bue
az satan. Monda annakofairt ūneki az Jesus. Az mit tisß tedd.

hamarabbañ. Azt kediglen az aſtal ſelett vala tanituánaknak közzöle ſenki nem êrti vala mirt mondotta volna úneki. Mert mikor ű közzölök azt alitak vala/hog miuel az Judásnál vala az erßin/hog az Jeſus ezt mondotta volna úneki/ vig ßükſighünkre valoket az údnepre/auagy hog az ßeghinéknek valamit adna. Mikoron annakokairt az Judas el vütte volna az falatot legottañ ki mine. Ay vala kediglen akkoron. Mikoron annakokairt ki ment volna monda az Jeſus. Moſtañ dücziöltetek meg az embernek fia/es az iſten es meg dücziöltetek ű általa. Ha az iſten meg dücziöltetett ű általa/az iſten es meg dücziöszti ütet ű magának általa/es mindiárás meg fogia dücziösteni ütet. Fiacskáim meg egy kes ideig'cñ tű veletek vagok. Keresni fogtok enghemet/es mikippeñ az Sidoknak meg mondám az houá en megek tű oda nem iöhettek/azonkippeñ mondom moſtañ tű nektek es.

Ay paranczolatot adok tűnektek/hog tű eggmáſt ßereſſitek/mikippeñ en ßerettelek tűtőket/hog tű es eggmáſt ßereſſitek. Ebből eſmerik meg mindenek/hog en tanituánim legetek/ha eggmáſhoz valo ßeretet liſſen tű közöttetek. Monda úneki Simon Peter. Vram houá mig? Felele úneki az Jeſus. Az houá en megek/moſtañ en vtánnam nem iöhetsz/vtánnam tűß kediglen ennek vtánna. Monda úneki az Peter. Vram mirt nem mehetek te vtánnad moſtañ? az en lelkemet te iretted el vetem. Felele úneki az Jeſus. Lelkedet el vetedi en irettem? Bizoń bizoń mondom teneked az tűk nem ßol addig mig nem háromßor tagadsz meg enghemet.

Tizenegyedik rész

Es monda az ú tanitó uáinak. Meg ne haboroggiſ az tú ſzüetek. Higſtek az iſtenben/ es benne is higgetek. Az en atámnak házánál ſok lako helek vadnak. Hogy ha külömben volna ezt mondottam volna tinektek/ El megek hogy helt herezzek tú nektek. Es ha el menendek/ hogy helt herezzek tú nektek/ es megleſz meg vöuſ/ es en hozzám viſzlek tútókót/ hogy az holott en vagok/ tú is ott legetek/ es az houá en megek tuggátok/ es az vtat is tuggátok Monda úneki Thamás. Vram nem tugguk houá mégy/ es mikep lehet tudhatuk meg az vtat? Monda úneki az Jesus. En vagok az vt/ es az igaſſag/ es az élet. Senki az en atámhoz nem megen hanem en általam. Ha meg eſmértetek volna enghemet/ az en atámot is niluán meg eſmértétek volna. Es moſtan eſméritek ütet/ es látátok ütet. Monda úneki Filep. Vram mutaſd meg münekünk az te atádot/ es elég münekünk. Monda úneki az Jesus. En ne üdötül fogua vagok tú veletek/ es nem eſmérſz meg enghemet? Filep/ az ki enghemet látott/ atámot látta. Es mimedon mondod te ezt/ mutaſd meg münekünk az te atádot? Nem higſzed hogy en az en atámban vagok/ es az en atám en bennem? Az melly igéket en tinektek mondok/ en magamtul nem mondom. Az en atám ſzéniglen az ki en bennem lakik/ az tiſzi ez müelſzedeteket. Higgetek en nékem hogy en az en atámban vagok/ es az en atám en bennem. Ha külöm ſzén nem higſztek/ az müelſzedetekért higgyetek enneke. Bizon bizon

mon

mondòm tűnektek az ki en bennem hißen az műelkedeteket/az melleket en tißek/ű es meg tißi/es ezeknêl nagubbakot tißen mert en az en atāmhoz megek. Es valamit az en neuembe kirendetek azt meg tißem/hog az ata dicziretessik az fiunak āltala. Ha mit kirendetek az en neuemnek āltala/en meg tißem. Ha ßerettek enghemet az en paranczolatimot tarczātok/ es en kirem az en atāmot/ es mās vigaßtalot ād tűnektek/hog tű veletek lakozzik mindörökkę/. ki igassāgnak lelke/es kit ez vilāg el nem vehet/mert nem lātia ūtet sem esmêri ūtet. Tű kedigleñ esmêritek ūtet/mert tű nālatok lakozzik/es tű bennetek lißen. Nem haglak el tűtőkőt kik āruāk vattok/ tű hozzātok iővek. Meg egy kevessę/es ez vilāg immāran en ghemet nem lāt/de tű lāttok enghemet. Mert en ilek/es tű es illetek. Az napoñ meg esmêrtek tű/hog en az en atāmban vagok/es tű en bennem/es en tű bennetek. Az kinêl az en paranczolatimot vadnak/es azokot tarta/az/az ki ßeret enghemet. Az ki kedigleñ ßeret enghemet/ßerettetik az eñ atāmtul/es en es ßeretem ūtet/es niluāñ meg mutatom en magamot ūneki. Monda ūneki Judas nem amaz Iscariot. Vram mi dolog ez hog tőuendőre mūnekűnk mutatod meg niluāñte magadot/es nem ez vilāgnak? Felele az Jesus es monda ūneki. Az ki enghemet ßeret/az en beßidemet tarta/es az en atām es ßereti ūtet/es ű hozzā megűnk/es ű nāla lako helt ßerzűnk. Az ki enghemet nem ßeret/az en beßidemet meg nem tarta/es az beßid melliet hallotok/nem enim/hanem az en atāmę/ki enghemet el bocząta. Ezeket mondām tű nektek tűkőzőttetek lakuāñ. Az vigaßtalo ßent lilek kedig/melli ßent lelket en neuembe az en atām el bocząt/ az mindenekre meg tanit tűtőkőt/es elő tőlbe ād tűnektek mindeneket/melleket en tűnektek mondik. E

Vikesig

Bikeſighet hagok tűnektek/ az en bikeſighemet adom tűnektek. Nem azonkippēn adom en tűnektek/ mikippēn ez vilāg agga. Meg ne haboroggik az tű ſzűctek/ęs filelmes ne ligen. Meg hallātok/ hog en meg mondām tű nektek/ el megek/ęs tűhozzātok iouok. Ha enghemet ſzeretnitek bizon örülnitek/ hog miuel ezt mondām. Az en atamhoz megek/ mert az en atām nagubb en nālamnāl. Es mineket elötte meg ligen/ moſt meg mondām tűnektek/ hog mikoron meglēnd inkābb higgetek en bennem. Ennek vtānna nem ſokat ſzolok tű v letek/ mert ez vilāgnak feiedelme eliütt/ęs en raytam ſemmi hatalma ninczen. De hog meg ismērie ez vilāg hog miuel ſzeretem az en atamot/ęs mikippēn parancz olatot ada ennekem az en atam azonkippēn tiſzek. Kelletek fel/ mennünk el innen.

Tizēnötödik risz.

EN igaz ſzőlő tű vagok ęs az en atam ſzőlő műes. Minden ſzőlő veſſőt kiveſzt ki en raytam gömölczőt nem teremt/ęs minden ſzőlő veſſőt meg tiſztit/ mell gömölczőt teremt/ hog bűuebb gömölczőt teremczen. Immāran tű tiſztāk vattok az beſzēdert az meliet tűnektek mondik. Lakozzatok en bennem/ en meg tű bennetek. Mikippēn az ſzőlő veſſő gömölczőt nem teremthet úmagātul/ hanemha az ſzőlő tűn marad and/ Ezenkippēn tű ſem hanemha en bennem lakozāndotok. En ſzőlő tű vagok/ tű ſzőlő veſſők. Az ki en bennem lakozik/ en meg ű benne/ ez ſok gömölczőt teremt/ mert en nālamnēlkül ſemmit nem tehettek. Ha ki en bennem nem

lakozāndik el ki vettetett mint az ſólo veſſő/ęs meg aſott/ęs felſe
dik az tobb venikekuel/ęs az tűzre vetik/ęs meg ignek. Ha en ben
nem lakozāndotok/ęs az en beſidim tű bennetek lakozāndanak/
valamit akarāndotok/ kirni fogiātok/ęs meg adattatik tű nektek.
Ennek āltala dicziretuel illettetett az en atām ſog bū gōmōlczōt
teremczetek/ęs en tamtuānim legetek. Mikippēn ſeretett engem
met az en atām/azonkippēn en ęs ſeretilek tűtőkőt. Lakozzatok az
en ſerelmemben. Ha az en paranczolatimot tartangātok/az en ſe=
relmemben fogtok lakozni/ mikippēn en ęs az en atāmnak paran= a
czolatit meg tartām/ęs az ű ſerelmiben lakozom. Ezeket mon=
dām tűnektek/hog az en örömem tű bennetek lakozzik/ęs az tű örő=
metek be telleſeggik. Ez az en paranczolatom/hog tű eggmāſt ſe=
reſſitek/ mikippēn en ſeretilek tűtőkőt. Annāl nagubb ſerelme sen=
kinek nincz en mint mikoron valaki az ű lelkit az ű barātiert el ve=
ti. Tű en baratim vattok ha meg tēnditek mind azokat az melleket
en tűnektek paranczolok. Ennek vtānna nem mondalak tűtőkőt ſol=
gāimnak/mert az ſolga nem tugga mit tegen az ű ura. Tűtőkőt ke
diglēn barātimnak mondālak/mert mindeneket meg ielentettem tű= b
nektek/ melleket az en atāmtul hallottam. Nem tű valaſztottatok
enghemet/ hanem en valaſztottalak tűtőkőt/ęs arra ſerzilek tűtő=
kőt/hog el mennetek/ęs gōmōlczōt teremczetek/ęs az tű gōmōl=
czőtők meg maraggon/hog valamit kirtek az en atāmtul en neuem=
be/meg agga tűnektek. Ezt paranczolom tűnektek/ hog eggmāſt
ſereſſitek. Ha ez vilāg gűlől tűtőkőt/tuggātok hog enghemet tű e=
lőttetek gűlölt ligen. Ha ez vilagbol valok voltatok volna ez vilāg
ſeretne az mi ouę. De hog miuel ez vilāgbol valok nem vattok ha=
nem en valaſztālak ki tűtőkőt ez vilāgbol/annakokairt gűlől tűtőkőt e

ez vilāg. & mikeszczetek meg az beßidekrůl melleket en tůnektek mondik. Nem nagubb az bolga az ú vrānāl. Ha enghemet ḥāborgattanak/tůtőkőt es ḥaborgatnak. Ha az en beßidemet meg tartottāk az tiętęket es meg tartāk. De mind ezeket tißik tůnektek az en neuemirt/mert nem esmērik azt az ki enghemet el borzāta. Ha el nem iůttem volna/es nekik nem ßoltam volna/bůnők nem volna. Mostan kediglen ninczen miuel bůnőkőt fedezzik. Az ki enghemet gůlől/az/az en atāmot es gůlőli. Ha sok munkāt nem tůttem volna ű kőzőttők/melleket senki egēb nem tůtt/bůnők nem volna. Mostan kediglen mind lātānak s mind gůlőlinek/nem ezak enghemet/hanem az en atāmot es. De hadd telleszeggik be az beßid/mell az ű tőruinekben meg vagon iruān. Ok nēlkůl gůlőlinek enghemet. Mikoron kediglen el iuēnd az vigaßtalo/mellet en az en atāmtul tůnektek el borzātok/az igassāgnak lelke/ki az en atāmtul ered/az tanubizonsāgot tißen en rulam/Sōg tů es tanubizonsāgok vattok mert elēitůl fogua en velem vattok.

Tizēnhatodik rész

Ezeket mondām tůnektek/hogy valamiben meg ne bāntassatok. Az Sinagogabol ki tiltanak tůtőkőt. De el iů az ora hogy valaki meg ölend tůtőkőt az lāttassik ůneki hogy az istennek āldozatot tißen. Es ezeket tißik tůnektek/mert nem esmērik az en atāmot sem enghemet. De ezeket mondām tůnektek hogy mikoron az ůdő el iővend/meg emlekezzetek azokrul/hogy en meg mon-

ſoſſam ligeñ tũnektek. Ezeket kedigleñ tũnektek elẽitũl fogũa meg
nem mondottam/ mert tũ veletek valik/ moſtañ kedigleñ el megek/
az hoz azki enghemet el borzãta/ ęs ſenki meg nem tẽrd enghemet
tũ kõzõletek houã megek. De hog miuel ezeket mondãm en tũnek-
nek az komoruſãg betõltõtte az tũ ſũeteket De en igaſſãgot mon
dok tũnektek/ haßnotokra vagon tũnektek/ hog en elmennek. Mert ha
el nem menẽndek az vigaſtalo tũ hozzãtok nem ũ. De ha elmenen
dek tũ hozzatok boczãtom útet. Ęs mikoron az el iõuẽnd bũnõſſę
iri ez vilãgot az bũn felõl/ ęs az igazulãs felõl/ ęs az itilet felõl. a
Az bũn felõl azirt mert nem hißnek en bennem. Az igazulãs felõl
kedigleñ/ mert az en atãmhoz megek/ ęs ennek otãnna nem lãttok en
ghemet. Az itilet felõl kedigleñ/ mert ez vilãgnak feiedelme im-
mãrañ meg itiltetett. Ezeknek ſekette ſok dolog vagon/ mellekrũl
tũnektek ßolnom kellene/ de moſtañ elmitekben nem vihetitek. Mi
koron kedigleñ el iõuẽnd az/ ki igaſſãgnak lelke minden igaſſęgra ve-
zet tũtõkõt. Mert ũmagãtul nem ßol/ hanem valami dolgokot hal-
lãnd azt monga/ ęs azokot beßilli meg tũnektek/ mellek iõuendõre
lißnek. Az enghemet meg dũczõrũt/ mert az enimbõl vißi/ ęs meg h
hirdeti tũnektek. Mind enim valamit az en atãm bir. Vnnakoka-
ert mondãm hog az enimbõl vißi/ ęs meg hirdeti tũnektek. Ęs gã ke-
ueſſę nem lãttok enghemet/ ęs ismęgleñ egg keueſſę/ ęs meg fogtok
lãtni enghemet/ mert az en atãmhoz megek. Mondãnak annako-
kairt nikik az ũ tanituaninak kõzõle ũn kõzõttõk. Mirzoda ez/
hog ezt monda mũnekũnk/ egg keueſſę ęs nem lãttok enghemet/ ęs
ismęgleñ egg keueſſę ęs meg fogtok lãtni enghemet/ ęs hog en az
en atãmhoz megek? Mondanak vala annakokairt. Mirzoda ez/
hog ezt monga/ egg keueſſę? nem tugguk mit ßol. Meg ẽrtę kedig ę
leñ

leñ az Jesus/hog meg akarnák üret kérdeni/es monda únektek. Ezután kérdezkettek tü kozöttetek/hog ezt mondám/ egg kicsség es nem lattok enghemet/es elmegleñ egg kicsség/es meg fogtok látni enghemet. Bizoñ bizoñ mondom tünektek sirni/ es keserghéni fogtok tü/ vilhontag ez világ örülni fog/ tütöket kediglen keserüség foglal meg de az tü keserüségtek örömre fordul. Az asszonállat mikoron gyermekez szül tándalma vagon/mert el iütt az üoraia. Mikoron kediglen az gyermeket szülte/immáran meg nem emlekezik az szomoruságrul annakokaert/hog örüllön ranta/ hog az született ember ez világon legen. Annakokaert tünektek es bizoñ az/hog mostan keserüségtek vagon/de elmegleñ meg látlak tütöket/ es örülni fog az tü szüvetek es az tü örömetek senki el nem vészi tü tületek. Es az naponsem mire nem fogtok kérdeni enghemet. Bizoñ bizoñ mondom tünektek valamit kértek az en atámtul az en neuembe/ meg agga tünektek. Ez ideiglen semmit nem kértetek az en neuembe/ kérietek es megadatik/hog az tü örömetek fogatkozás nélkül valo ligen. Ezeket kozbeszédnek általa mondám tünektek. El iü az üdö mikoron immáran nem kozbeszédnek általa szolok tünektek/ hanem nyiluán beszélek tünektek az en atám felöl. Az üdöben az en neuembe kérietek kérnek. Es nem mondom tünektek/hog en közbenjáro kérem az en atámot tü erettetek/ mert az en atám únón maga szeret tütöket/mert tü es szeretitek enghemet/ es hütök hog en az istentül erettem ligen el. Az en atámtul eredik el/es ez világra jöttem/elmegleñ el hagom ez világot/es az en atámhoz megek. Mondának üneki az ü tanituáni. Imé mostan nyiluán szolasz/ es egg közbeszédet sem mondasz. Most tudgyuk/hog mindeneket tudsz/es nem szükség teneked/ hog valaki kérdezkedgyék tetüled kérdezkedgyék. Ebbül hiszük/ hog az istentül

erettẽl. Felele ũnekiek az Jesus. Mostañ hißitek. Imę közel va gon az ora/ęs immãran ielen vagon/hog tũ közzöletek minden ide ẽs toua el szakadozzon az ũ tulaydonira/ęs hog enghemet egedũl hag gatok/de maga egedũl nem vagok/mert az atãm velem vagon. Ezeket mondãm tũnektek/hog en bennem ligen az tũ bikesigtek. Az vilãgon ãboruságtok vagon/de batrok legetek/meg gõzim en ez vilãgot.

Tizenhetedik rész.

Ezeket mondã az Jesus ęs szemeit fel emeluiñ az mennorßãgba monda Atãm el iütt az ora dũ czõnęz meg az te fiadot/hog az te fiad ęs meg dũczõnęzen tighedet. Mikippeñ minden testeñ hatalmat adãl ũnekı/hog mind azoknak/az kiket ũneki adãl örök ĩletet aggon. Az kediglen az örök ĩlet/hog ezak te magadot igaz istennek esmẽrienek/ęs az kit el borzatãl/az Jesus Christusst. En meg dũczõntilek tighedet az földõn/az dolgot el vighezim/melet ennekem adãl hog meg szerezném. Ęs mostañ dũczõnęz meg enghemet te en atãm te magadnãl/az dũczõsiguel/mell dũczõsighem vala annak elõtte/minek elõtte ez vilãg te nãlad volna. Niluañ valoã tũm az te neuedet az emberekneḱ/melleket en nekem adãl ez vilãgbol. Tiéid valãnak ęs ennekem adãd ũkot/ęs az te beßidedet meg tartãk. Mostañ esmẽręk meg/hog mindenek te tũled vadnak/melleket ennekem adãl. Mert az igyiket ũnekiek a dãm/melleket ennekem adãl/ęs ũk meg fogadãk/ęs meg esmẽrek igaz

zañ

zāñ hog tetűled erettem/ es hiuek hog te borzāttāl el enghemet-
En ű irettek kirlek nem ez vilaghirt kirlek/ hanem azokirt kiket en
nekem adāl/ mert tiéid. Es az mi enim minden tied/ es az mi tied
mind enim/ es dűrzősighet vallik azokban. Es imniāran nem va
gok ez vilāgoñ/ es ezek ez vilāgoñ vadnak/ es en te hozzād megek.
En ßent atām tarcz meg azokot az te neuednek āltala/ az kiket en
nekem adāl/ hog eggek legenek mint mű. Mikoron ű velek volnek ez
vilāgoñ/ en es az te neuedbe tartom vala űket. Az kiket emekem a
dāl/ en megőrizim/ es senki ű kozzölök el nem veße/ hanem czak
amaz veßett fiu/ hog az iras be telesednek. Mostañ kediglen hoz
zād megek/ es ezeket ez vilāgoñ mondom/ hog az en felölem vala
örömöt be teluñ legen ű bennek. En ű rāiok biz. m az te beßidedet
es ez vilāg gűlölę űkot/ hog miuel ..em ez vilāgbol valok/ mikip
peñ en es nem vagok ez vilāgbol valo. Nem kirlek hog ki veged űket
ez vilāgbol/ hanem hog meg tarczad űket az gonoßtul. Nem ez vi
lāgbol valok mikippeñ en es nem vagok ez vilāgbol valo. Szenteld
meg űket az te igasságodnak āltala. Az te beßided igasság. Mikip
e peñ te el borzātal enghemet ez vilāgra/ azonkippeñ en es el borzā
tām űket ez vilāgra/ es ű irettek en meg ßentelem en magamot/
hog űk es ßenteltek legenek az igasságnak āltala. Nem czak ű irettek
kirlek kedig/ hanem azokirt es kik ioüendőre en benniem fognak hinni
az ű beßideknek altala/ hog miuel egget legenek/ mikippeñ te en atām
en bennem/ es en te benned/ hog ők es mű bennünk eggek legenek.
Hog higge ez vilāg/ hog te borzāttāl ligen el enghemet/ es en üne
kiek adām az dűrzősighet/ melyet ennekem adāl/ hog eggek legenek/
mikippeñ mű es egget vagunk. En ű bennek/ es te en bennem/ hog
ſ eggben legen nekik pighek. Es hog meg esmērie ez vilāg/ hog te bo

az ātt āl el enghemet/ ęs ßereted ůtot/ mikippeñ enghemet ęs ßeretęl. Atām az liket ennekem adāl azt akarom/ hog azok ęsen volnak legenek/ az holott en vagok/ hog lāssāk az en dúczoſighemet mellet ennekem adāl/ mert ßeretil enghemet ez vilagnak teremtiſinek előtte. En igaz atām/ ez vilāg ęsnem eſmēre meg tighedet/ en pedig leñ meg eſmērilek tighedet/ ezek ęs meg eſmēręk hog te boczātāl el enghemet/ ęs eſmēretekre adām ůnekiek az te neuedet/ ęs eſmēretekre adom iouendōre/ ęs hog az ßerelem ůbennek legen/ melluel enghemet ßerettēl/ ęs en ůbennek.

Tizennolczadik rēſz

MIkoron ezeket meg mondotta volna az Jeſus ki mine az ů tanituaniual az Kidron neuů volgnek patakaban holott egy kert vala/ mellbe ů be mene az ů tanituaniual. Tugga vala pediglen Judas ęs az ki ůtet kezbe agga vala az helt. e Mert az Jeſus gakortā ßokott vala oda gůlni az ů tanituaniual. Annakokairt Judas mikoron az Sidofeledelmek fereghet attanak volna ůneki/ ęs az fů papok/ ęs az fariſeuſok ßolgākot/ oda mine lampaſokual/ ęs ighō fāklakual/ ęs feguerekuel. Annakokairt mikoron tudnā az Jeſus mind azokot mellek ů rea iouendōk valanak/ elei kbe mine/ ęs monda ůnekiek. Kit kereſtek? Felelinek ůneki. Az Nazaretbeli Jeſuſt. Monda az Jeſus ůnekiek. En vagok. Judas ęs kediglen ki ůtet kezbe agga vala ů velek āll vala. Annakokairt mikor ptānna ezt mondā ůnekiek/ en vagok/ hatra tantorodānak/ ęs

az

az földre le omlának. Es męglen annakokairt meg kérdę úrót. Kit kereſtek? Azok kedig ezt mondák. Az Nazaretbeli Jeſuſt. Felele az Jeſus. Meg mondám tűneſtek/hog en vagok. Es annakokairt ha engme met kereſtek/hadd menńenek el ezek. Hogbe telnęk az beßid/ melłet meg mondott vala. Azok közzől az kiket ennekem adál senkit el nem veßtettem. Annakokairt mikoron Simon Peternél tór volna/ki vonā azt/es az púspóknek Bolgāiāhoz czapa/es el vāgā az ű iobb filit. Az Bolgānak kediglen Malchus vala neue. Monda annakokairt az Jeſus Peternek. Tedd be az te tóredet az hűvelbe. Ne igami meg az vohárt/mellet az en atām adott ennekem. Annakokairt az Sidoknak sereghe/ es az ezer nip elótt iāro fű vitez/ es az Sidoknak Bolgai meg fogák az Jeſuſt/es meg kótözęk útet/es el viuęk útet elóſßór az Annashoz/ mert Caiafásnak ipa vala/ ki az eßtendóben sú pap vala. Az vala kediglen az Caiafas/ki tanāczot adott vala az Sidoknak/ hog haßnokra volna egy embernek meg halni az nipirt. Kóueti vala kediglen az Jeſuſt Simon Peter es az maſik tanńtuáń. Az tanńtuánt kediglen esmēri vala az fúpap es es az Jeſuſual be mine/az fű papnak palotāiāba. Peter kediglen kún āll vala az aytonál. Ki mene annakokairt az tanńtuáń az kit esmēr vala az fű pap/es meg mondā az anto tarto Bolgālonak/es be viuę az Petert/Monda annakokairt az Peternek az anto tarto Bolgālo. Nem ez embernek tanńtuáni kózzól valo vagi te es? Monda Peter. Nem vagok. Ott āllanák vala kediglen az Bolgák es az Bolgālo nipek/kik miuel hog hidēg údó vala/rakāſra eleum ſednek hordottanak vala/es fúntózneк vala. V velek vala kediglen az Peter es/āluān es fúntózuin. Az fű pap annakokairt meg kérdezę az Jeſuſt az ű tanńtuáni felól/ es az ű tanńtāſānak felóle. Felele

ůnekí az Jesus. En níluān ſoltam ez vilāgnak/ en mindenkoron az ſynagogāban tanitottam/ęs az templumban/houa minden Zidok gůlnek/ ęs titok helen ſemmit nem ſoltam/ mit kerdeſs enghemet? Kerd azokot az kik hallottāk mit ſoltam legen ůnekiek. Imę azok tuggak mi dolgokot mondottam legen en. Mikoron kediglen ezt mondotta volna az ſolgālo nipeknek eggik kozel āluan oda az Jesuſt arczul czapa ezt monduān. Ezenkippen felelſi az fů papnak? Felele ůneki az Jesus. Ha gonoſsul ſoltam/ tig tanubizonſāgot az gonoſs mondāſrul/ha kediglen iol ſoltam/mirt versſ enghemet? Ęs az Annas kotozue az Caiafas fů paphoz borzātā ůtet. Ott āll vala kediglen Simon Peter/ęs fůntozik vala. Mondānak annakoka irt ůneki. Nem az ů tanituāninak kozzole valo vagi te ęs? Meg tagadā az Peter ęs monda. Nem vagok. Monda ůneki az fů papnak ſolgai kozzol egg annak rokonſāga az kinek fulit Peter el vāgta vala. Nem latālaki en tighedet az kertben amazual? Annakoka irt eſmęglen meg tagadā az Peter/ęs legottan kukot ſola. Annakoka irt Caiafaſtul az Jesuſt az tiſztartonak hāzāba viuek. Vala kediglen riguel/ęs az Zidok be nem meninek az tiſztartonak hāzāba/ hog fertelmeſſę ne lenninek/hanem hog az Husiti vaczorāt meg enięk. Ki mine annakokairt az Pilatus ů hozzāiok ęs monda. Mi czoda vādolāſt hoztok ez ember ellen? Felelinek ęs mondānak ůneki. Ha gonoſztiu nem volna ez/ semmikippen teneked kezbe nem adtuk volna ůtet. Monda annakokairt ůnekiek az Pilatus. Vegitek el tů ůtet/ ęs az tů toruintek ſerint itillitek meg ůtet. Mondānak annakokairt ůneki az Zidok. Munekunk nem enghettetik senkit meg olnunk. Hog az Jesuſnak beſside be telleſednek/ mellet monda/ meg ielentuin minemů halālual halna meg iouendore. Be mine

annak

annakokairt esmęgleñ az Pilatus / az ú házába / es elővtta az Jesust / es monda úneki. Te vagi az Zidoknak királya? Felele az Jesus. Te magadtul mondodi te ezt / avagi egebek mondottak teneked ezt en felőlem? Felele az Pilatus. Nemde Zido vagok en? Az te nipednek az fú papokattanak tighedet en kezembe. Mit tűttél? Felele az Jesus. Az en orßágom nem ez vilągbol valo orßág. Ha ez vilągbol valo volna az en orßágom / az en bolgálo nipim bizonúual vijnának en mellettem / hogi az Zidoknak kezekbe ne adattatnám. De az en orßágom nem innen valo. Annakokairt mónda úneki az Pilatus. Azirt király vagi te? Felele az Jesus. Te mondod hogi király vagok en. Enezirt születtem / es erre iúttem ez vilągra hogi tanubizonságot tegek az igasságnak. Minden valaki az igasságtul vagion az en szomot halgatia. Monda úneki az Pilatus. Mi az igasság? Es mikoron ezt meg mondotta volna / esmęgleñ ki mine az Zidokhoz / es monda úneklek. En semmi okot nem találok ű benne. Szokástok kediglen tűnektek / hogi egget el borzássak tűnektek ez husitnek ůdnepiben. Akartátoki annakokairt / hogi el borzássam tűnektek az Zidoknak királát? Fel kiáltának esmęgleñ mind náian / es mondának. Nem ezt / hanem az Barabbast. Az Barabbas kediglen toluan vala.

Tizenkilencz dik riß

Legottan annakokairt az Pilatus az Jesust meg fogá / es megostor ij roztatá

pozītatā/ęs āz vitezek tōuisſekből koronāt kōtinek ūneki/ęs feiębe tēuęk ęs barſon ruhāt adānak kōrūl ū reā. Ęs ezt mongāk vala Ūdvōz lēg Sidoknak kirāla. Ęs arczul czapiāk vala ūtet. Ā I ki mine es meg leń az Pilatus ęs monda ūnekiek. Im elō hozom ūtet tūnektek ide ki/ hog meg esmērgytek/ hog semmi okot ū benne nem lelek. Ā I ki minę annakokairt az Jesus feiben viseluiń az tōuiſſ. koronāt/ ęs az bar ſon palāſtot/ ęs monda ūnekiek az Pilatus/ Imę az ember. Mi koroń annakokairt lāttāk volna ūtet az fū papok ęs az ſolgālo nipek fel kialtanak vala/ ęs ezt mongāk vala. Feſſęz meg/ feſſęz meg. a Mond ūnekiek. Vegitek ſi tū ūtet/ ęs feſſęztek meg/ mert en okot nem talālok ū benne. Felelinek az Sidok ūneki. Mūnekūnk tōrui nūnk vagon/ ęs az mū törui nūnk ſerint meg kell halni/ mert ūma gāt fiuā tūtte az istennek. Annakokairt mikoroń az Pilatus ez ſot hallotta volna inkābb meg ięde. Ęs esmęgleń az hāzba be menuiń mond az Jesusnak. Honnan valo vag te? Az Jesus kediglen/ nem fe lelę ūneki. Monda annakokairt ūneki az Pilātus. Nem ſolſi en nekem? Nem tudod hog hatalmam vagon tighedet meg feſſītenem ęs hatalmam vagon tighedet el ereſztenem? Felele az Jesus. Sem mi hatalmad nem volna en raytam/ ha onnan felūl nem adatott volna teneked. Annakokairt aznak nagubb būne vagon/ az ki enghe met kēzbe adott teneked. Attul fogua azoń ūgekezik vala az Pila tus/ hog ūtet el ſababnęzza. De az Sidok fel kialtanak vala/ ęs ezt mongāk vala. Ha ezt el ereſted az Ezāſārnak barātia nem vag. Valaki kirālla tiſi ūmagāt/ az Ezāſārnak ellene mond. Az Pilatus kediglen mikoroń ez beſzidet hallotta volna/ ki viuę az Je ſust/ ęs itilō ſekibe ūle/ az helen melłet ez newuel hīnak vala Li ſhoſtrotos/ Sidoul kediglen Sabbata. Vala kediglen Husit esti/ e

kōzel

kōzel hat ora/ es monda az Sidoknak. Imę az tū kirāltok. Az ok kediglen ezt kiāltāk vala. Vonasd fel/ vonasd fel/ feßitesd meg ūtet. Monda unekiek az Pilatus. Az tū kirāltokot fessitessemi megē? Felelinek az fū papok. Ninczen kirāsunk/ hanem czak Czāßārunk. Legottan annakokairt azoknak adā ūtet/ hogy meg feßitenęk. El fogāk kediglen az Jesust/ es el vięk/ es az Jesus az ū kereßt fāiat hātān vileluin/ az helre mine/ melly Fū koponānak mondatik/ Sidoul kediglen Golgotha/ holott meg feßitęk ūtet/ es. Dū vele egetembe mās kēt embert/ innen es onnan/ az Jesust kediglen kōzbōl. Felūl vala irāst es ira az Pilatus/ es az kereßt fāra felūl tiue. Az irās kedig ez vala. Az Nazāreibeli Jesus az Sidoknak kirāja. Annakokairt ez felūl vala irāst sok Sidok oluasāk el/ mert az vāroshoz kōzel vala az hel az holott az Jesus meg feßitetęk. Es vala irua Sidoneluen/ es Gōrōg neluen/ es Romai neluen. Mondānak annakokairt az Pilatusnak az Sidoknak fū papi. Ne iriad azt hogy Sidoknak kirāja/ hanem hogy miuel ūmaga mondotta ligen/ az Sidoknak kirāja vagok. Felele az Pilatus. Az mit meg irtam meg irtam. Az vitezek annakokairt mikor megfeßitettik volna az Jesust/ elō vięk az ū felsō ōltōzetit/ es nig ßāt tūnek benne/ minden viteznek egy ßāt/ azonkippen az ū alsō kōntōsit es. Az kōntōs kedig varrāsnelkūl valo vala/ es az felsō ßāitūl fogua/ mind egy ßouisben valo. Mondānak annakokairt ū kōzōttōk. Ne metellūk el ez ruhāt/ hanem vonjunk nilat ranta mellikūnkę ligen. Hogy az irās be telliesednęk/ melly ezt monga. Meg oßtāk az en felsō ōltōzetimet ū magoknak/ es az en alsō ruhāmra nilat vonānak. Az vitezek tiuęk kedig ezeket. All vala kedig az Jesusnak kereßt fāiānāl s az ū annā/ es az ū annānak ūcscze az Maria/ az Cleopasnak feleseg

Euangelium

ghe/ és az Maria Magdalena Mikoron annakokairt látta volna az Jesus az ú annát/ és az tanituánt az kit szert vala/ hogy otet állana/ monda az ú annának. Alszon imę az te fiad. Annak utánna monda az tanituannak. Imę az te anád. És azon orában az tanituán az ú birtoka alá viue útet.

Annak utánna tuduán az Jesus/ hogy mindenek immáran be telle settenek/ hogy be telleſednek az irás monda. Szomiuhozom. Annakokairt le tűttenek vala ott egy eczetuel meg töltött edint. Az Sidok kedigleń ſpongiat eczetuel/ és iſopual be töltinek/ és fel tiuiń az ſpongiát/ az ú szájához iutatak. Mikoron annakokairt el vűtte volna az Jesus az eczetet monda/ Be telleſedett/ és feiet le haytuán lelkit ki borzátá. Az Sidok annakokairt/ hogy miuel Husit eſti vala/ hogy az szombat nak údnepiń az teſtek az kereszt fán ne maradnának/ mert az szombatnak napia nagy údnep vala/ kirę az Pilatuſt hogy az ú szárokot meg szegnęk/ és le vennęk űket. El meninek annakokairt az vitezek/ és az elsőnek meg szeghęk az ú szárait/ és az másiknak és/ az ki ú vele egetembe meg feszitetett vala. Mikoron kedigleń az Jesuſra iutottanak volna/ minek utánna látak útet/ hogy immáran meg holt/ meg nem szeghęk az ú szárait/ hanem az vitezek nek közzöle egy az ú oldalat lánczaual meg gaka/ és legottan vér/ és viz iöue ki. És az ki látá tanubizonſágot tűn rula/ és igaz az ú tanubizonſága. És az tuggá hogy miuel igazat mond/ hogy tű és higyitek. Mert lűnek ezek hogy az irás be telleſeggék. Tetemet ú belőle ki ne törietek. És eſmeglen más irásezt monga. Meg látják az kiń gakaſt tűttenek. Azeknek utánna kedigleń kirę Pilatuſt az Joſef/ hogy le venne az Jesuſnak teſtit/ ki Arimathiabol támadott vaſſa/ és ki az Jesuſnak tanituánia vala/ de az Sidoktul valo filti

ben

ben titok tanituāña vala/ ęs ezt meg engędę az Pilatus. El iō ue fedig Nicodemus ęs/ ki elein az Jesu ḫoz ment vala ėjel/ myr rḫabol/ ęs aloestōl eluegyitett drāga nemess ḫert ḫozuāń/ kōzel ḫaz font feię. Le viuęk annakokairt az Jesusnak testit/ ęs be kōtōzęk azt tiśta ruḫākual/ drāga nemess ḫerekucl/ mikippeń az Sidok ḫok tanak temetkezni. Vala kediglen az ḫelen ḫolott meg tekintetett vala/ egy kert/ ęs az kerti ben egy koporso/ melibe męg senki nem titetett vala. Annakokairt az Sidoknak Paraszcue napiāirt ott tuęk az koporsoba az Jesust/ ḫogmiuel kōzel vala az koporso.

Husuadik risz

Az ūdnepnek elsō napiān az Maria Magdalena riguel mikoron męg sōtit volna/ az koporso ḫoz mine/ ęs lātā te ḫāg az kōuet az koporsorul el vūttik. Annakokairt el siete ęs Simon Peterḫez mine/ ęs amaz māsik tanituāńoz/ kit az Jesus ḫeret b vala/ ęs monda ūnektek. El vūttik az or isstent az koporsobol/ ęs nem tugguk ḫouā tūttik ūtet. Annakokairt ki mine az Peter/ ęs omaz māsik tanituāń/ ęs az koporsoḫoz mennek vala. Sietuiń mennek vala kediglen ketteń mind egetembe/ ęs amaz māsik tanituāń na gubbań sietuiń/ az Petert elōl viuę/ ęs elębb iuta az koporsoḫoz/ ęs mikoroń le ḫaylott volna/ lātā teḫāg az tiśta ruḫākot le tūttik/ de maga be nem mine. Annakokairt el iuta az Simon Peter/ ki ū otānnna iū vala/ ęs be mine az koporsoba/ ęs lātā az tiśta ruḫākot ḫog le tūttik/ ęs az kēzkenōt ęs/ mell az ū feie ciatt vala/ e

.melfet

mellet nem az tiſta ruhākual tűttenek vala eggűtt le/hanem kűlön egy helen egybe takartanak vala. Annakokairt az otān be mine az māsik tanituān ęs/ki elől ment vala az koporsohoz/ęs latā/ęs hiuę. Mert męglen nem ērtik vala az irāst/hogy fel kellet űneki halottai bol tāmadni. Annakokairt esmęglen egy māshoz menínek az tanituānok. Maria kedig az koporsonāl künn āll vala siruān. Mikor an nakokairt sirna/le hanla az koporsora/ęs kēt angalt lātā/kik fejr ru hākban vālānak fel oltózuin. Kiknek eggik fejnēl úl vala/ęs az mā sik lābaināl/ott az holott az Jesusnak teſtit tűttik vala. Mondānak az angalok úneki. Aſſon mit sirſz? Mond úneki ek. El vűttik az en vramot/ęs nem tudom houā tűttik ūtet. Mikoron ezeket mon dotta volna/hātra fordula ęs lātā az Jesust, tehāg ott āll/ęs nem tugga vala/hogy az Jesus volna. Mond úneki az Jesus. Mit sirſz? Kit kerelſz? Az Maria Magdalena azt alituān hog kertik volna az/ mond úneki. Vram ha te vűtted ki/ mond meg enne kem/houā tűtted ūtet/ęs en ūtet fel vięem. Monda úneki az Je sus. Maria. Hozzā forduluān az Maria Magdalena monda úneki. Rabboni/mell ho ezt tiſzt. Meſter. Mond úneki az Jesus Ne illeſs enghemet. Mert męglen az en atāmhoz fel nem mentem de mennel az en atāmfiaihoz/ęs mond ezt úneki. Fel meaek az en atāmhoz/ęs az tū atātokhoz/ęs az en iſtenemhez/ęs az tū iſten telhez. El mine az Maria Magdalena/meg hirdetuin az tanit uānoknak hog latta volna az vr iſtent/ęs hog azokat ū mondotta vol na úneki. Annakokairt mikoron eſtue volna/az egy napon/mell egy vala az ūdnepek kozzol/ęs mikoron az aytok be volnānak zārolva az hāzban mellbe az tanituānok gűltenek vala az Jdoktul vas llo ſiltetben/el mine az Jesus/ęs ū kozottok meg ālla/ęs monda

ũnekiek. Bikesig tũnektek. Es mikoron ezt mondotta volna/meg inu-
tatã ũnekiek az ũ kezeit/es az ũ oldalat. Annakokairt meg ũrũ-
nek az tanituãnok az ur istent latuãn. Annakokairt monda ũnekiek
esmegleñ. Bikelig tũnektek. Mikippeñ el borzãta enghemet az en
atãm/azonkippeñ en esel borzãtlak tũtõt. Mikoron ezeket meg
mondotta volna/ũ reãtok libelle/ es monda ũnekiek. Vegetekkent
lelket. Valakiknek meg borzãtangãtok bũnõket/ meg borzãttatnak
ũnekiek. Valakiknek meg tartãngãtok meg tartua vadnak. Thamas
kediglen ki az tizenkẽt tanituãnnak kõzzõle egy vala/ki Didimus-
nak mondatik/nem vala az tõtb tanituãnokual/mikoron az Jesus
kõzikbe ment vala. Annakokairt mondãnak ũneki az egẽb tanitua-
nok/ lãtok az ur istent. Thamas kediglen monda ũnekiek. Nem hi-
szem/hanem ha lãtãndom az ũ kezein az vas begheknek helit/es
hanem ha be borzãtom az en vyomat/az vas begheknek helire/ha-
nem ha be borzãtom az en kezemet/ az ũ oldalaba. Nolzad
napnak vtãnna es/ az ũ tanituãnai esmegleñ ott az hãzban va-
lãnak/es Thamas es ũ velek vala. El mine az Jesus/mikoron az
aytok be volnãnak zãrolua/es kõzõttõk meg ãlla/es monda. Bi-
kesig tũnektek. Annak vtãnna monda Thamãsnak. Hozd be ide az
te vyodot/es lãsd meg az en kezeimet/es iutasd ide az te kezedet/
es borzãsd be az en oldalomba/ es ne lig hũtõtlen hanem io hũtũ.
Felele Thamas/es monda ũneki. Az en vram es az en istenem.
Monda ũneki az Jesus. Thamas hog miuel enghemet lãtãl/hũl
Bodogok azok/kik nem lattanak es hũttenek. Sok egẽb czudãkot es
tett az Jesus az ũ tanituãninak elõtte/ melyek be nem vadnak ir-
uãn ez kõnybe. Ezek kediglen be irattattanak/ hog higgitek hog me-
ual az Jesus ũ Istigen az Christus az istennek fia/ es hog ezt hiuõ

istetek

ſſletetek legen az ú neuinek általa.

Husſonegyedik rſſ

Zeknek vtánna megielentę ůmagát az Jesus eſmęgleń az Tiberias neuů városnak tengere mellett/megielentę kediglen ezenkippen. Eggůtt volának Simon Peter/ęs Thomas/ki Didimus nak mondatik/ęs Nathanael/ki Galileanak Cana neuů városabol valo vala/ęs az Zebedeus nak fiai/ęs az ů tanituáſinak közżle két egęb tanituań. Monda ůneklek az Simon Peter/el halászni megek. Mondának ůneki. Mů ęsel megůnk te veled. Es menének legottań/ęs az hatoba hagának/ęs az ięl semmit nem fogának. Mikoron kediglen rigueli ide lůtt volna az Jesus az tengernek partań terme/ de maga meg nem eſmęrék az tanituáńok hog az Jesus volna. Mond ůnekiek az Jesus. Gyermekek vagoni valami koráń valo eledeltek. Felelének ůneki. Ninczen/ęs az Jesus monda ůnekiek. Veſſitek be az hálot az hajo fokáſań iobb kęz felől/ęs foghattok. Annakokairt be vetęk/ęs ezak illen hamar fel nem vonhattak vala/az nág ſok haltul. Annakokairt monda az Peternek az tanituań az kit az Jesus ſęret vala. Az ur iſten ez. Annakokairt Simon Peter/ mikoron hallotta volna/hog az ur iſten volna/az ů halaßo ruháiát ů reá fel övecżę/mert mezitelen vala/ęs az tengerbe ereßkedęk. Az egęb tanituáńok kediglen hajoń menének ki/ mert nem távul valának az földtůl/ hanem

ozzel két ſáz ſingne földön' és vonſák vala az hálot / mell tele vas la halakual. Annakokairt mineḱ otánna az földre ki állának / egy rakott eleuen ſenet látának / és felül az ſénenn egy halat / és keńeret és. Monda úneḱiek az Jeſus. Hozzatok ide az halakban az mellet moſtán fogátok. Fel mine az Simon Peter / és az halot az földre vonā / mell tele vala ſáz ótuen három nag halual. És mikoron enńe volna az hal / az halo meg nem ſakada. Monda úneḱiek az Jeſus. Jöuetek ide / ebilletek. És az tanituáńoknak közzöle ſenki nem mért vala meg kérdeni ú tet ezt mondugn. Ki vag te? mikoron tudnák hogy az vr iſten volna. El mine annakokairt az Jeſus / és kezibe viue az keńeret / és úneḱiek adā / és az halat és azonkippen. Euuel immarán hárombſor elenyḱ meg az Jeſus az ú tanituáńinak / mikor halottatbol fel tá madott volna. Annakokairt mikor ebillettenek volna / monda az Je ſus az Simon Peternek. Janoſnak fia Simon / ſeretzi enghemet ezeknél inkább? Monda úneki. Vg vram / te tudod hogy ſeretlek ti ghedet. Monda úneki. Iteſſed az en bárányimot. Monda úneki el mégleń máſodſor. Janoſnak fia Simon / ſeretzi enghemet? Monda úneki. Vg vram / te tudod hogy ſeretlek tighedet. Monda úneki Viriad mint io paſtor az en iuhaimot. Monda úneki harmadſor. Janoſnak fia Simon / ſeretzi enghemet? Meg bánā az Peter hogy harmadſor ezt mondotta volna úneki. Szeretzi enghemet? És monda úneki. Vram te mindeneket tudſz / te tudod hogy ſeretlek ti ghedet. Monda úneki az Jeſus. Iteſſed az en iuhaimot. Bizon bizon mordom tenḱed mikoron iffiabb volnál / fel öueczed vala te magadot / és oda mis vala az hová akarod vala / mikoron kedigleń eliſigre iutánd aſſ az te kezeidet ki fogod nyuitani / és mind más ö-

uetz

uerèz fel tigheded/s mind eda vilen az houa te nem akarod. Ezt kedigleñ monda meg telentuñ mi halálual tenne tiſteſſighet az iſtennek iouendöre. Es mikoroñ ezt mondotta volna/monda únekik. Köveſſ enghemet. Hátra forduluañ az Peter/látá az tanituánt kit az Jesus ſeret vala/hog az Jeſuſt követnè/ki az vacſorán az eſtel telett az ú mellire hanlott vala/ es ezt mondotta vala. Vram kiczoda az/ki tighedet kézbe ád. Annakokairt mikoroñ ez tanituánt látta volna az Peter monda az Jeſusnak. Vram ez kedigleñ mi tendö lilen? Monda únekik az Jeſus. Ha azt akarom hog meg maraggon ú acſzig mig meg iövök/mit gondolß te vele? Köveſſ te enghemet. Annakokairt ki teriede ez beßid az akaſtak között hog az tanituáñ meg nem halna/de nem mondotta vala az Jesus azt/hog meg nem halna/hanem/ha azt akarom hog meg maraggon ú acſzig mig meg iövök/mit gondolß te vele? Ez az tanituáñ ki tanubizonſágot tilen ezekről/ es ki ezeket meg irta. Es tuggúk hog igaz az ú tanubizonſága. Sok egéb dolgok es vadnak kedigleñ/melleket az Jesus czelekedett/melleſt ha meg irattatnának eggenkid/alitom hog ez világra sem firnines be az könüek/az mellek irattathatnának.

Szent Janos írása szerint vala Euangeliumnak vghe.

Az Apostoloknak

Cselekedetirül valo könünek értelme.

Az könüet ßent Lukacz irta az ki az Euangeliumot/ mellnek minden közbe vetisnélkül az elsö könünek o tánnakell vala köuetkezni/mint ez könünek eleiből meg értheted. De ionak láttatik az egy házi nipek nek/ hogy az nigy Euangelium egy más után vetetetnek/ es ez könünek helit az Euangelium foglalná el/ mellet az ßent Janos ira/ ez könü vißhentag az Euangeliumnak helin vetetetnek/holott annak hele vala. Ez könües igaz Euangelium mint az elsö. Mert az Christusnak hütire tanit/ es az ü benne valo bizodalomra. Ennek felette sok egéb nemeß lelki dolgokra/ mellek az Euangeliumban ninczenek irua. Sok rißit nem értenök az kereßteni hütnek/ha ez könüet ez ßent oriuos nem irta volna/ mellben ossagot ad mindenecknek/kik lelki korsagot ßenuednek. Felette igen hüßig vala annakokairt/ hogy ßent Lukacz ez könüet irná. Ebből nemeß tanusagot vün az Christus nive. Ebből értes meg mimodon a az Christus az ü halalanak/ es feltámadasanak utánna/ menibe mine. Ebből értes meg mikippen az ßent lelket az tanituánoknak borzátá. Ebből minemü vala az righi egy házbeli nipnek iletinek mogga/es ßer tartasa. Ebből mimodon az Christus hüte garadoßek. Ebből mimokon az hütetlenektül mindenkoron haborgattatek. Ebből minemü buzgo lilekuel/es bátorsagualtaz ßent aposolok az hütöt predikallák/ minemü ezudákot tünek/ mene ßámtalan pogán nipet hütre fordittanak/ mimodon ükök az hütnek vallasairt haborgatták/ mimodon az isten ükök gakorta az haborusagban meg vigasz e

tsa-

talā / ęs ezzuda kippeñ az halālnak markābol ki mentę. Mindenōn vigre az Christus neueirt halālt ßenuedinek. Az Christus neueirt ölęk meg az ßent Istuant / ezirt az ßent Jakabot / ezirt az ßent Petert / ezirt mind az tōbb ßenteket / kikuel egetembe az ßent Palt ęs. Ki elōßōr tudatlansāgbol az Christust / ęs az ū nipit habor gatta vala. Az otān mikoron az Christus ūtet magānak edinūl vālaßtotta volna / ęs az ū ßent neuinek elmēretire vonta volna / nag buzgo lilekuel / nag bātorsāgual vallā / ęs hirdetę az ū neuit. Sok munkāt tūn orßāgok ßerte az ū neuit predikāluan / elōßōr az Sido nipnek / ennak otānna az pogān nipeknek / kiknek kiualtkippeñ valo apostolok lūvkiknek kōzzōle mūęs vagunk aßamstiai. Halgassuk azirt az mū apostolunknak ßauāt / kōuessūk az ū pildāiāt / ki ehsighet / kom iusāgot / he vsighet / hidegsighet / sok sanarusāgot / sok haboruságot sok fogsāgot / sok veresighet ßenuede ez hūt mellett / mint ist ßent Lukacz iria / mint touabbā az ū leuelēben ū maga ęs valla. Az hūt nek vallāsāirt mikoron ūtet meg fogtāk volna az Sido nipek / ęs az Romai tißtarto feiedelemnek kezibe attāk volna / hamiss vādolāsokot tißnek vala ū ellene. Annakokairt mikoron lātta volna / hog az ū igasságānak ęs ārtatlansāgānak hele nem volna / sem az Sido nipnēl / sem az tißtarto feiedelemnēl / kißenitetęk az ū ūgit az Romai Zāßarra venni. Azirt az feiedelem Zāsārhoz fogua küldę ūtet Romāba / holott sok ideig ßebadon predikālla az Christus neuit mindeneknek / kik ū hozzā mennek vala. El vigre mint az Sōrōgōk ęs tākāk / Nero Zāßar feiit vitetę ūneki / mikor az Christus halālānak otānna / harminez hat eßtendō volna / azonholdnapon / ęs napnyelleñ ez mai napiglañ az Christus nipe az ū halālānul emlekezetet tißen. Jol kiālkodęk azirt az mū apostolunk az ßent Pal

Roma

Romānak vāroſaban holott az kegetlen Lzāsārt meg ſigerūlt az igaſſagnak vallaſaual holott az Chriſtus neuinek vallāſairt örömeſt ſenuedt az halālt holott az vilāghi ileten menńei ileret vālta/ es koronāt nere/ melket ūneki az igaz biro ād az vtolſo napon.

Halgaſſuk immāran azirt az ſent Lukacz beſzidit mellben Theofilesnak ſol/ az az/ minekünk mindenikünknek/ kik az iſtent ſeretik/ es az ū netvit vallyuk.

Az Apostoloknak cselekedeti.

Első rész.

AZ elsőbb valo beszédet tűm o Theofilus minden azokrul/ mellyeket az Jesus mind kezde cselekedni ő mind tanýtani/ mind az napiglan/ mellyen mennyben felvitetec/ parancsolatot aduan Szent Lelknek altala az apostoloknak/ mellyeket valaszolt vala. Kiknek es ű magat elő teſtben mutatta vala meg az ű kin szenuedisinek vtanna/ sok dolgoknak tellyel/ meguen napon szemek lattara aduan azoknak ű magatics szoluan azoknak az istennek orszagarul. Es eggyes gyntuin azokot meg hagá unekiek hog el ne tauoznanak Jerusalemből/ hanem hog megvarnak az aka istennek igyiretit/ mellyrűl hallomas szerint erte'met vtok en tűlem/ hog az Janos vizuel keresztelt/ de tű keresztelkedni fogtok Szent Lelkuel ennek vtanna nem sok napual. Annakokairt azok mikor eggyes volnanok gyulin tudakoznak vala ű tűle ezt monduan. Vram ez ydoben szerzedi io allapatba az orszagot az Israel fiainak? Monda kedig unektek. Nem tű hozzatok tartozo hog ydoket tuggatok es ydoknek kűsded rikitmeket

nek/hanem erőt vißtek/minek vtánna az ßent lilek tű reátok alá jő:
vénd/és tanúbizonságúm lißtek ennekem mind Jerusalemben/és
mind egh ßíß Sidó orßágban/és Samariában/és mind ez földnek
vtolsó határáig. És ezeket meg mondván/ßemek láttára fel e:
melkedék/és az fődbe fogá útet/és el vive az ú ßemeknek előle. És
mikoron nagyón nizneék/ és ßemeket el nem vennék az égrúl mikoron
az Jesus mentne/ímé két firfiu terme ú előttők fejr ruhákba öltöz
tetuín/kik ßólának és/és ezt mondák. Galileabeli firfiak mit állo:
tok az égbe nizuín? Az Jesus/ki tűletek el vitetek az mennyre a
ßágba/ezenkippen iú meg/mikippen nizetek útet az mennyorßágba
menni. Legottan megtérének Jerusalembe az hegrúl mell olanyán
nak hegynek hivattatik/ mell egy ßombat napi menő földön vagyon
Jerusalemtúl. És mikor az városba be mentenek volna az fel házba
meninek fel/holott laknak vala Peter/és Jakab/ és Janos/és An
dras/Filep és Thamas/Bertalan/és Mathe/Alfeusnak fia Jakab
és az Zelotes Simon/és Jakab atyafia Judas. Mind ezek egenlő
akaratual magokat foglaltják vala ßünetlen isteni imádságban/és is
tenhez való könyörgésben az asszonyállatokual egetembe/és az Ma:
riaual az Jesus ßülésinek/és az Jesus atyafiaiual. És ez napok
ban fel kelvín Peter az apostoloknak közibe/ vala kedíglen eggütt
sok nép neve ßerint közel száz buß/és monda. Atyámfiai firfiak/be kell
le telnie ez irásnak/mellet ennek előtte meg monda az ßent lilek Da
uid száia által az Judasrul/ki vezérek vala azoknak/ kik az Jesust
meg fogák/mert mű közinkbe be számláltatott vala/ és ez sorsnak
ban/mellet tißünk ú és ríßes vala. Az annakokáirt földet ßerze az
ú gonoß voltának iutalmából/és fel akáßtuán magát középben kette
repede/és úneki minden béli ki omlának. És níluán lún ez minde:

Neknek ki Jerusalemben lakoknak vala/ vgy hogy az föld az ú tulaydon
nieuekeñ ez newuel neuezetnek Akeldama/ azaz / virnek földe.
Mert meg vagon iruān az Dirziretekneк könyuiben. Legen puszta
az ú lakása/ es ne legen ki ranta lakyk. Es az ú püspökseghit más
vegye el. Annakokaert egget kell berzenünk/ ki az ú fel tāmadāsānak
tanubizonsāga legen mū velünk egetembe/ ez firsiaknak közzöle ki
hozzānk gülinek/ es minden üdöben velünk lünek/ mellben az or Je
sus közinkbe töue/ es közzölünk ki mine/ kezdi tiuīn az Janosnak
a keresztelisinek ideitül fogua az napiglañ/ melleñ hātra viteték
mū tülünk. Es kettöt allatānak elö/ Jusef et ki Barsabāsnak hiuat
tatik/ ki vezetik neueñ Justusnak neuezteték/ es Matāst. Es imād
sagot tiuīn mondānak. Vram/ ki mindeneknek büerit tudod/ te iegezd
ki melliket valaßtottad ligen ez kettönek közzöle/ hog legen riße
ü es ez bolgālatban mellet tißünk/ es az apostolsāgban/ meliböl ki
eseк Judas az igassāgbol ki teruīn/ hog az/ az ú helire menne. Es
elö adāk az ú nilokot/ es az nil Matāsra esek/ es egy akaratual az
egyen egy apostoloknak közzibe csāmlāltatek.

Masodik riß

S mikoron az Pünkösdnek napia be telnek/ mind egyen
lö akaratual/ vgan azon helen valānak. Es zugās lön
az egböl hirtelensiguel/ mint
egy sebessen töuö nag szelnek zugāsa volna/
es be töltę mind az eghisß hāzat/ mellben vebteg ülnek vala. Es
a sātānak azok sok rißre oßtott nelveket/ mellek allatinok valānak/

mint ha tüzetek volnának/ és mindenikre feienkiö felül reá szálla/ és mind be telte sedinek Szent Lelekuel/ és mas nyelueken kezdinek szolni mint az Szent Lélek szolnat vala ú nekik. Valanak kediglen Zsidok Kik Jerusalemben lakoznak vala/ isten félő Férfiak/ minden ég alatt valo nipeknek közzüle. Mikoron ez hozat lüre volna/ az sokaság eggyé gyüle/ és eszeveszéssé vala/ hogy miuel mindenik ú közzölök/ hallya vala azokot az ú tulaydon nyeluén szolni. El āmilkodnak vala kediglen mind azok/ és ezudalkoznak vala ezt monduān únon közötök. Ymé mind ezek az Kik szolnak/ nem Galileabol valoki? És mint e dagon ez hog hallyuk mü ükét szolni mindenikünk az ú tulaydon nyelueñ/ Parthiabeliek/ és Medyabeliek/ és Elamitak/ és kik Mesopotamiaban laknak/ és Zidó országban/ és Kappadociaban Pontusban/ és Aziaban/ Frigiabán/ és Pamfiliaban/ Egyptusban/ és az Lybianak határiban/ mell az Cirenehez közel vagon/ és kik Romában tőuetuinkippen laknak/ ezeknek felette Zidó nipek/ és Proselitusok/ Cretabeliek/ és Arabiabeliek/ hallyuk hog az mü nyelwünkön szolnak/ és az istennek nagy ezelekedetit hirdetik. El āmilkodnak vala kediglen mind nāian és ezudālkoznak vala únon közötök/ és ez mongāk vala. Mit akar ez? Az egéb nipek kediglen mőuettik vala ükét ezt monduān. Mustual tőltenek be ezek. Fel āluān kediglen az Peter az tizenegyüel egyetembe/ fel emelé az ú hangát/ és szola únekiek ezt monduān. Tú Zidó Férfiak/ és mindenek kik Jerusalemben laktok nyluān legen ez tűnyéket/ és vegyétek fületekbe az en beszédimet. Mert ezek nem ittasok mint tű asnyātok/ mikoron az napnak harom orāia ligen/ hanem ez/ az mi az Joel prophetānak āltala meg mondatott. Az isten ezt monda. És lészen ez az utolsó napokban/ ki öntök az en lelkemből minden testre. És prophetālnak az tű fiaitok és

és

gs az tú leãnkok. Az tú iffiaitok látãsokot látnak/ gs az tú venek almaikot látnak. Es ozonãual az en szolgaimra/es az en szolgaloimra ki öntök az napokban az en lelkemből/es profetãlnak. Es ezuda titeleket mutatok onnan felül az êgben/ gs telensighcket innen alol az földön/ virtus tüzet/es füstnek pãrãiat. Az nap sötettség változik gs az hold virrs/minek elötte el tüiön amaz istennek napia/melli naj nap es níluãn valo. Es köuetkezik ez hoj minden valaki az ur istennek neuit segitsigül hiuánga/meg tartassik veszedelemtül. Israelnek nemzetsighiből valo firfiak/ halgassãtok meg ez beszédeket. Az Nazarethbeli Jesust/ melli firfiat az isten tú közitekbe ada istennek chetsighekuel/es ezuda titelekuel/es telenlighekuel/melleket az isten ezún ú ãltala tú közöttetek/ mikippen tú magatok es tuggãtok ezt ki az istennek el vighezett tanácsãnak/es öröktül fogua valo bölcsesighnek ãltala adatott vala/ mikor tú el oúttitek volna az istentül/ az gonosz nivekuek kezeknek ãltala útet meg feszituin/ meg ölgetek sit az isten feltãmaszta/az halãlnak fãndalmit ú rula elouin. Mert nem lehetsighes dolog vala/ hoj ú az halãltul meg közelezteteink. Mert az Dauid ezt monda ú rula. Elöl látom vala az ur istent szembe mindenkor/ mert iobb felöl vagon ennekem/ hoj meg ne indulassam. Ennekokairt örue nde az en szüem/es vigada az en neluem ennek felette az en testem es reminsigben fog núgodni. Mert nem hagod az en lelkemet az földnek fenekiben/es nem engheded/ hoj az te szented rothadasst lãssan. Meg telentid ennekem az iletnek vtait/ be töltes enghemet iouendöre vidamsãgual az te szemiuel. Ãrãmfiai firfiak/ mert bizon illik szabadon kolnunk tú közöttetek az Dauid patriarcharul hoj mind meg holt/ s mind el temettetett/es hoj az ú koporsoia es mú nãlunk vagon mind ez mai naviglan. Annakokaert

ért miſoron̄ profeta volna ęs tudnā hog̀ az iſten nag̀ eſſtſuel eſkűtt volna meg únekt/ hog̀ az ű derekānak gōnōlezīből tāmadna az Chriſtus teſt ſerint/ęs az ű ſekīben ůlne ezt elől meg ſatuāń ſola az Chriſtuſnak fel tāmadāſarul/hog̀ az főldnek teneſiben nem hagá sott ligen az ű lelke/ęs hog̀ az ű teſte rothadāſt nem látott ligen. Az Jeſuſt fel tāmaßta az iſten/ melinek mind mű tanubizonſāgi vagunk. Annakokairt az iſtennek hatalmaſſāgaual fel magaßtaltatuāń ęs az ſent lelket el vtuiń az ű atſātul/mellet igḥirt vola/ mennion ſāgbol le ereßtę ezt/mellet tű moſtań lāttok/ęs hallotok. Mert nem Dauid ment fel az mennekbe/ hanem inkāb ű ęs ig mond. Mondа az vr az en vramnak/ůl iobb felől ennekem/miglen̄ az te ellenſigḥidet az te lābaid alā vetem ſāmolul. Annakokairt bizonual tuga eghiſſ Iſraelnek hāza/ hog̀ az iſten ez Jeſuſt/kit tű meg feßitetek/vrrā/ęs Chriſtuſſā tütte ligen. Mikoron̄ fedigleń ezt hallot ták volna/bānatba eſęk ſűük/ęs mondānak az Peternek ęs az egēb apoſtoloknak. Mit tegűnk atāmfiai firſiak? Monda Peter únekt ek. Szānnātok meg/ęs bānnātok meg bűneiteket/ęs kereßtelkeggiń meg minden tű kozzōletek az Jeſus Chriſtuſnak neuibe/bűnōknek boczānatāirt/ęs az ſent lelekne ajāndika tűnektek adatik. Mert az igḥret tűnektek adatott/ ęs az tű fiaitoknak/ ęs mindenekne kik tāuul vadnak/valakiket el ḥtuānd az mű vrunk iſtenünk. Es gēb ſok beßidekuel ęs tűn tanubizonſāgot/ęs inti vala űkőt ezt monduāń. Tartoztaſſātok meg magatokot ez viſſa ferdult fantul. Annakokairt az kik örömetesen̄ fogadāk az ű beßidit/ meg kereßtelkedtenek/ęs az napon̄ kőzel ḥaromßor valo ezer lelek tārula kőzikbe. Szűnetlen foglalta vala kedigleń ūmagāt az apaſtoloktul vütt tanuſāgban/ ęs az közönſ:guel vala ieletben/ęs az kenyernek begḥiſiben/ęs az imād ę

ſāgban

ſagokban. Filelem tamoda kediglen minden ẏütetlen lelket kozotte es ſok czudakot/es iclenſigheket tiſznek vala az apoſtolok. Mind azok kediglen az kik ẏiuek valanak/ eggbe gultenek vala/ es minden marhaiokot kozonſiguel biriak vala/es orokſigheket/ es marhaiokot el aggak vala/ es azokot mindeneknek u kozottok el oſztak vala/az mentire mindennek ſukſighe vala. Es egenlo akaratual az templumban naponkid ſok ideig kiſnek vala/es minden haznak ſerte keneret ſegnek vala meg/es egetembe iſznek vala/ oruendezuſuel/ es eggugu ſuel diczirik vala az iſtent/ es minden nipnek kedwiben valanak. Az oriſten kediglen naponkid ſaporitta vala/ az egghazbeli nipet/ azokual kik uduczulninek.

Harmadik reſz

Azon helen kediglen Peter/ es Janos fel mennek vala az templumba az imadſagnak kilenczedik oraiara. Es egy nimelly firfiut viſelnek vala/ki ſantan ſuletett vala az u annanak mihibol/mellet minden napon az templumnak antaia elott tiſznek vala le/ melly ikes aytonak mondatik/hog alamoſnat kirne azoktul az kik az templumba mennek vala. Az ſanta mikoron meg latta volna Petert es Janoſt/ hog az templumba fognanak menni/ alamoſnat kir vala. Peter kediglen Janoſual ſemeit u rea vetuin monda. Niczmu reank. Es az ſanta u reaiok niz vala/reminluin hog valamit adnanak azok uneki. Peter kediglen monda. Ezuſtom/es aranam ninczen ennekem/az mi kediglen ennekem vagon azt teneked adom. Az Na-

zaretbeli

zaretkeli Jesus Christusnak neuibe kell fel/es iarn/es az ú iobb kezit
foguān fel emelę útet/es legottan meg erősödinek az ú talpai/es az
ú rzúgei/es fel pőruin/meg álla/es annak vtánna iár vala/es be
mine ú velek az templomba ert iáruān/ es fel pőruin/ es az istent
dizziruin. Es lata útet mind az egbíß nip/hog iárna/ es dizzirne
az istent. Es meg esmérę útet/hog az volna az ki alamesnát kir-
uin az templomnak ikes antata előtt pőrött vala úlni. Es be telis-
nek rzudálkozāsuel/ es elámulkodānak ez dolgon/ az mi ú rayta
történt vala. Miköron kediglen az sānta/ki meg gogúlt vala/tartoß a
zatna Petert es Janost/ú hozzatok folamęt az egbíß nip az tem
plemnak porticusāban/mell Salomon királęnak mondatik/el ámul
kodnān. Miköron ezt látta volna Peter monda az ninenek. Jsra
elnek nemzetsigbiból vagy miért ezudálkoztok ezen/ quag mit
nizztek múnkát mint ha mú erőnkből/ quag istenhez vagy io voltunk
bol tűtűl ligen hog ez sānta iārnek? Az Ubrahāminak/es Jsaaknak
es Jakobnak istene/meg dicziti az ú fiat az Jesust/ kit tú fezte
edātok/es meg tagadātok Pilatusnak előtte mikoron ú azt itilte vol
na hog el kellene boczātni. Tú kediglen az Szentet/es az igazat meg
tagadātok/es kirtek Pilatusi hog az gálkos embert atāndikon el
boczātnā tűnektek/az életnek mesterit kediglen meg ölętętek/kit az
isten fel támasta halottakol/ kinek mú tanubizonsāgi vagunk/es
az ú neuben vala bizodalomnak āltala/ ez sāntānak kit látatok/ es
esmértek/ erőt ada ez ú neue/ es ez hűt ada únek ez ipplighet
mint tú előttetek/ mell hűt ú āltala vagon. Azirt atāmfiai tudom
hog tul atlansāgnak miatta tűztitek/mikippen az tú feiedelmitek es
Az isten kidiolen az minemú dolgokot elől meg űzent vala/ minden
ú prophetainak szāiknak āltala/ hog az Christus szenvedne kint szen-

ved-

ledne/ekkippẽ tellesitẽ be. Annakokairt bãnnãtok ẽs bãnnãtok meg
ũnötökot/ ẽs terietek meg/hog el vitessenek az tũ bũneitek/ hog mi
or el tõuẽndenek az ũdök az vr istennek ßininek elöle/ mellben az hi
ek hüösseghet vißnek/ẽs el borzãtãnga azt kit ennek elötte predikãl
oltanak tũnektek/ az Jesus Christust/ kinek menn orßãgban kell
ralkodni mind az ideiglẽ/ mig nem minden ãllatok tobb ãllavatba
ereztetnek/ẽs vigheßtetnek/mellektül ßolt az isten ez vilãgnak kezde
tül fogua minden ũßent profetainak ßãtoknak ãltala. Moises az
nũ akãinknak ezt mondotta. Profetãt tãmaßt tũnektek az vr isten
z tũ istentek az tũ akãtok fiainak közzöle enhozzãm hãsonlatost.
Balgassãtok ütet mind azoknak mi uolta ßerint/melleket tũnektek ßo
ãnd. Köuetkezik kediglẽ ez hog minden lilek mell az profetat nem
algatta az nipnek közzöle ki veßen. Sög mind az profetãk ẽs Sa
nueltül fogua/ẽs annak vtãnna valok ẽs /valamenũ ßoltanak/ez na
okot meg hirdettik. Tũ vattok az profetãknak fiai/ẽs az testamen
omnak/ mellet tũn az isten az mũ akãinknak/ ezt monduãn az A
brahamnak. Ẽs az te magzatoßban ãldãsst nernek az földnek
minden hãzabeli nipi. Az isten mikoron fel tãmaßtotta volna az ũ
iat az Jesust tũ hozzãtok borzãtã elsßör/ ki tũtökot meg ãldana/
g hog tũ közzöletek minden ki terne az ũ gonoßsaghibol.

Negedik riß

Mikoron kediglẽ ezok az nipnek ezeket mondanak/ közöttök terminek az pa pok/ẽs az templom örizö feiedelem/ẽs az Saduceusok nehez ked

uel ßenüeduin hog az nipet tanitanak / es az halottaknak fel tama
dasat hirdetnek az Jesusnak neuibe / es meg fogak ukot / es orizet
ala vetek ukot az kouetkezendo napra / mert estueli udo vala imma-
ran. Sokan kediglen u kozzolok az kit hallottak vala az apostolok-
nak beßidit / hiuek / es az firstiaknak kik az hutre fordultanak vala / ßa
mok lun kozel ot ezer.

Lun kediglen ez malod napon / hog Jerusalemben be gulnenek az
u feiedelmek / es az vinek / es az irastudok / es az Annas fu
pap / es Caiafas / es Janos / es Alexander / es mind vala-
menenn pusposki nembol valanak. Es mikoronn kozbe al-
lattak volna ukot / illen kerdist tißnek vala utulok. Mi erouel /
auag mi nevuel tuttetek ezt tus Legottan Peter telles liuin
Sent lilekuel monda unekiek. Nipnek feiedelmi es Jsraelnek vinei
ha ebbol kerdeztetunk meg mu ma / hog az for emberuel iol tuttunk
kiluan ligen mind tunektek / es eghiß Jsraelnek nipinek / mi mo-
don gogult ligen meg ez / mert az Nazaretbeli Jesus Christusnak
neuinek altala / kit tu meg feßitetitek / kit az isten fel tamaßta ha
lottaibol / ez hatalmanak altala all ez ember tu elottetek ipp ember b
liuin. Ez az ku melli tutuletek / alkotuan rakoktul / meg hanattatek
melli ßegheletbeli fu ku lun / es senkiben egebben udussig ninczen.
Mert egeb nevo eg alatt nem adatott embereknek kozotte kiben kel
len munkunk uduzulnunk. Mikoron lattak volna az Peternek / es
Janosnak bator beßideket / es megtuduan hog iras beli tudoman
nelkul valo emberek volnanak / es tudatlanok / ezudalkoznak vala /
es esmerik vala ukot hog az Jesusual voltanak volna. Mi-
koron kediglen latnak az meg gogult embert / hog u velek egetembe al-
lana / semmit ellenek nem ßolhatnak vala. Mikoron kediglen paran

czolak

rzoltak volna ũnekiek hog az tanarztol ki menninek/ũ kozottok ege
tembe beszillenek vala/es ezt mongak vala. Mit tegũnk ez em=
bereknek? Mert niluan vagon minden embereknek/ kik Jerusalem
ben laknak/ hog niluan valo rzudakot tuttenek/es meg nem tagad
hattuk. De fennczuk meg ukot erossen/ hog tobbe ki ne terieg=
ien ez/az nip kozott/ es hog ennek vtanna ez Jesusnak neuibe
egg embernek se bolsanak. Es miforon elo hittak volna ukot az
paranczolat hog scha semmit ne bolsanak/ es az Jesusnak neuibe
ne tanitzanak. De az Peter/es Janos feleluen mondanak unek=
ek. Itilitek meg tũ magatok/ hog ha istennek elotte igaz dolog le
gen/mũnekũnk tutokot halgatnunk inkabb hog nem az istent. Mert
nem tehettuk hog ne monguk azokot az melleket lattunk/ es hallot
tunk. Es az ok az tanituanokot ez beszidecknek vtanna meg feneghe
tek/es el boczatak ukot az nipirt/semmit nem talaluan mi okual ũ
kot meg buntetnek. Mert mind dicziritk vala az istent az dologhirt
mell tortint vala. Mert az ember neguen estendosnel nagubb ideiũ
vala/az mellen ez meg gogulasnak rzudaia lutt vala. Miforon ke
diglen el boczattak volna ukot/az ũ egeb tarsihoz menninek/ es meg
beszillek unekiek mind azokot/ melleket az papoknak feiedelmi/es
az vinek mondottanak vala unekiek. Kik miforon ezeket hallottak
volna egenlo akaratual fel emelik vala az ũ szauokot az istenhez /
es ezt mondak. Vr isten/ te vag az istenki az menneth/ es az fok
det/es az tenghert teremtid/ es mind azokot kik ez teremtett alla
tokban vadnak/ ki az Dauidnak az te germekednek szaianak altala
ezt mondad. Mire zendultenek fel az poganok/ es az nipek mire
gondolt anak hiaba valo dolgokot? Es oallanak az foldnek kirali/es az
feiedelmek tanarzba gulinek az vr istennek ellene/es az ũ Christu

ſanak ellene. Mert bizoñauol eggbe gúlinek az te ßent fiadnak az Jeſusnak ellene/ kit te kenetuel meg kentêl vala/ mind az Herodes/ ẽs mind az Pontuſbeli Pilatus az pogánokual/ es Iſraelnek nipiuel egetembe/ hog meg tennek mind azokat/ melleket az te iſteni hatalmad/ es az te tanácſod elóſßör el vighezett vala/ hog meg lenninek. Moſtañ es mú brunk iſten tekincz az ú feregbetiſekre/ es aggad az te ſolgaidnak/ hog minden bátorſágual mongák az iſtennek beßidit/ kezedet núytuañ erre hog korok gogullanak/ es ielenſighek/ es czudák legenek az te ßent fiadnak az Jeſuſnak neuinek ált ala. Es mikoron imádkoßtanak volna azok/ meg indula az hel/ melleñ eggbe gúltenek vala/ es mind náian be telinek ßent lilek uel/ es bátorſágual hirdetik vala az iſtennek beßidit. Az hiuo kereſztenekneck ſokaſágának kediglen egy ßúk/ es egy lelkek vala/ es valaki valamit ouçnek nem mond vala azoknak kózóle az melleket bir vala/ hanem mindenek kózónſighesek valának únektek. Es nag eróuel tißnek vala tanubizonſágot az apoſtolok az vr Jeſuſnak fel támadá ſárul/ es nag iſteni atándik vala mind ú raytok. Mert ſenki ú kózót ſók/ ßúkſighen nem il vala. Mert valamelñ valának kik földeket birnak vala/ auag házakot/ el aggák vala/ es azoknak árrát elő hozzák vala az melleket el adnak vala/ es az apoſtoloknak lábainak elótte le tißik vala. El oßtak vala kediglen mindenknek az menire minden nekneck ßúkſighe vala. Az Joſeſnek kediglen kit az apoſtolok Barnabaſnak neuezinek/ azaz/ vigaßtalaſnak fiának/ ki Leuinek nemzetsighból valo vala/ es ki Cipriabol támadott vala/ mikoron földe volna/ el adá az földet/ es az árrát elő hozá/ es az apoſtolok lábai elótt le tiué.

Hetedik rész.

Imelli fírfiu kedigleñ kik nek Ananias vala neue/ óroſſaghit el atta vala az ũ feleſeghiuel Saffiraual es fêlfelẽ tũt vala az ô ſzóſſignek árrában/ melli dologaz ũ feleſeghinek es tuttára vala/ es valami ríßt az óroſſignek árrában elő hozuán/ az apoſtoloknak lãbainak elótte le tũn. Monda kedigleñ Peter. Anania/ mire tóltótte be az ſátán az te ßüedet/ hogy hamiſſat mondanál az ſent lélekneк/ es igazán elő nem adnád az földnek árrát. Nembe mindeneſtül fogua te nálad maradhat vala/ es mikoron immáran el adád nem de az te hatalmadban vala? Mire helyheßtetted ez dolgot az te ſüedbe? Nem embereknek mondottál hamiſſat/ hanem az iſtennek. Mikoron kedigleñ hallotta volna Ananias ez beßédeket/ le eſék/ es meg hala/ es nagy filelem támada mind azoknak kózótte/ az kik ezt meghallák. Fel keluén kedigleñ az ifiak fel viuék onnan útet/ es el viuék/ es el temeték. Az ũdönek kózótte ollmint három orának kózbe vetíſe lún/ es az ũ feleſeghe es nem tuduán az mi történt vala/ be mine. Felele kedigleñ úneki Peter. Mond meg ennekem. Enne áron adátoki el az földet? Es monda az Saffira. Vgy vagon/ enniñ Peter kedigleñ monda úneki. Mire tanáczkoztatok eggbe tũ kózót tetek hogy az iſtennek lelkit kiſértenétek/ ime az antonál vadnak azok az kik el temeték az te vradot/ es tigyedet es el temetni vißnek. Es legottan le eſék az ũ lábának elótte/ es az es meghala. Mikoron kedigleñ be mentenek volna az ifiak/ halua találák útet/ es fel viuék

ges el temetek az úra mellett. Es nag filelem tamada mind az egbiss eggbazbeli nip kozott/es mind azoknak kozotte fik ezeket hallak vala. Az apostoloknak kedig kezeinek altala nag telensighek/ es czudak lisnek vala az nip kozott/ es mind egetembe az Salomonnak templomanak porticusaban linek vala. Az egeb nipeknek kozzole kedigleñ/senki nem merisli vala u magat u kozikbe berkesztetni/de az nip fel magasztalta vala ukot. Inkabb neuekedik vala kedigleñ az nipeknek sokasaga az fik az isienben hisnek vala mind firsiaknak s mind assonialiatoknak sokasaga/ty hog az vizakra vinek ki az korokot/es agalba/es viselo zekelbe kelkesztetnek/ hog az Peternek/ki azon megen vala/ auag ezak arnika illetne meg vala mellet u kozzolok. Jerusalembe gul vala kedigleñ az kombid varosnak sokasaga es/ velek hozuan beteghecket/ es kik pokolbeli ordog ghoktul gotrettenek vala/kik mind meg gogulnak vala. Fel keluin kedigleñ az fu pap/ es mind azok fik u velek valanak/kik az Saduceusoknak eretnekseghiben valanak/ hitlensiguel be telekedinek/ es meg fogak az apostolokot/es az kozonseghes orizet keire vetek ukek. De az istennek angala/ ierzakanak idein meg nita az temlokznek aytait/es azokot ki hoza/ es ezt monda unektek. Mennetek el/ es fen aluan zollatok az nipnek az templumban/ ez iletnek minden teghitrul. Az apostolok kedigleñ miker hallottak volna ezeket haynalba az templumba be meninek/es ott tanitanak vala. El mine kedigleñ az fu pap/es azok es kik u vele valanak/eggbe hirdetek az tanaczot/es az Israelnek fiainak vin emberinek minden rendit/es zolgakot kuldinek az temlokzbe hog elo hoznak ukot. Mikoron kedigleñ az zolgak el mentenek volna/ es ukot az temlokzben nem talaltak volna/meg teruin meg beszillek/es ezt mondak. Mizen az tem-

lokzot

ſőrzőt vȝ talālok hoȝ naȝ ßorgalmatoſſāgual vala be tiue/ęs az őrȝ
zőkőt vȝ talālok/tehāg kűn az aytonak előtte āllanak. Mikoron ę
diglen meg nittuk volna/ſenkit az tömlőrzben belől nem talālānk.
Minek vtanna kediglenn meg hallā ez beßideket az pap/ ęs az
templum őriző feiedelem/ ęs az fű papok/ kérſigben valānak
azok felől/ mi lenne ebben iouendőre. Mikoron kediglen el iűtt
volna egȝ nimell ember monda űnektek. Ām az templumban vad
nak az tirſiak/az kiket az tömlőrzbe vetettetek vala/ęs ott fen ālla
nak/ęs az nipet tanitāk. Legottan el mene az templum őriző fű
ember az ßolgākual/ ęs elő hozāk űkőt erő titel nélkűl. Mert fil
nek vala az niptűl hoȝ űkőt meg ne köueznę. Ęs mikoron elő hoß=
tāk volna űkőt/ az tanāczban elő āllatāk űkőt/ ęs meg kérdę ű=
kőt az fű pap ezt monduan. Nembe vgan hagua meg hagoki
tűnektek/ hoȝ ez neuen ne tanitanātok? Ęs imę be töltöttitek
Jeruſalemet az tű tanitāſtokual/ ęs mű reānk akariātok hoznі
ez embernek vérit. Feleluin kedig az Peter/ęs az apoſtolok mon
dānak. Iſtennek kell enghedni inkābb hoȝ nemi mint embereknek. Az
mű atainknak iſtene feltāmaßta az Jeſuſt/kit tű meg ölitek/az fān
meg feßituin. Az feiedelmet/ ęs megvāltōt/az iſten az ű hatal
maſſāgaual fel magaßtalā/ ez vigre/ hoȝ az Iſraelnek nipinek bűn
ből ki térſinek aiandikāt agga/ęs bűnőknek borzānatāt/ ęs mű ta
nubizonſāghi vagunk űneki ezekben az melleket mondunk. Ennek fe
lette az ßent lilek ęs/mellet ada az iſten azoknak kik űneki enghednek
Mikoron kediglen ezeket hallottāk volna/ meg fakadnak vala mir
ghekben/ęs azon tanāczkoznak vala/hoȝ űkőt meg ölnęk. Fel āluān
kediglen az tanāczban egȝ nimell farisеus/ kinek Gamaliel vala ne
ue/ törvinbeli doctor/ ki mind az eghiſß nipnél berzűletben vala/ha

Ha hog az apostolok/ egg keuessẽ felfelẽ ki menninek/ es monda az tanarzbeli fu Sidoknak. Israelnek nemzetsighibol valo firfiak./ Meg lassatok mit kellen muelnetek ez emberek felol/ mert ez napok nak elotte vala egg ember kinek neue vala Theudas ki valakinek tug ga vala magat lenni/ kihez hozza allanak kozel nig szaz szamu fir fiak/ mellet meg olinek/ es mind azok kik ueki hisznek vala ide's to va eggmastul el szakadozanak es semmiẽ lunek. Az Theudas vtann tamada az Galileabeli Judas/ az nipnek fel szamlalasanak ideiñ/ es sok nipet vona u hozza/ es mind u maga el vese's mind azok az kik u hozza hanlottanak vala/ ide's toua eggmastul el szakadozanak. Es mondom en mostañ tunektek/ tartostassatok meg magatokat ez emberektul/ es haggatok el uket/ mert ha emberektul va gon ez tanacz/ es ez czelekedet/ el vesz. Ha kediglen istentul vagon semmiẽ nem tehettitek/ hog valamikoron ne talaltassatok az istennek ellent tartani. Azirt az Gamalielnek tanaczara hanlanak mind es mikor elo hitak volna az apostolokot/ meg veretek uket/ es paran czolak unekiek/ hog az Jesusnak neuibe ne szolnanak/ es el boczatak uket. Es az apostolok az tanarzbelieknek elole oruluiñ mennek vala el/ hog miuel miltoknak felettettenek volna az Jesusnak neueirt bos szusagual illettetni. Es egg napon sem szunnek vala meg tanitani/ es hirdetni az Jesus Christust az templumban/ es haz szerte.

Hatodik risz

Az udokben kediglen A mikoron az tanituas noknak szama neuekednek/ zugodasok vala az Gorogoknek az Sidok

Sidoknak ellene/annakokairt/hogy az naponkid valo bolgalat titek ben meg valtatnanak az ozueg asszonok/kik u hozzaiok tartoznak vala. De az tizenket apostolok mikoron meg hattak volna/hogy az tanituanoknak sokasaga be gulne/mondanak. Nem kellemetes dolog hogy mi az istennek beszidnek predikallasat el haguan/ asztalokhoz bolgallunk. Annakokairt atomiai/ valasszatok tu kozzotetek het to killetes iamborsagu firfiat/kik telessek legenek szent lelekuel/ es bolczesiguel/es azokra haggyuk ez bolgalatnak gongat. Mi pedig len aggyuk magunkot imadsagra/es az istennek beszidnek bolgalatora. Es kellemetes lun ez beszid mind az eghisz sereglenek kozokasaganak elotte. Es valaztak Estuant/ mell firfiu telles vala hitesiguel/es szent lelkuel/es Filepet/ es Prokorost/ es Nikanort/ es Timont/ es Parmenat/ es Anthiochiabeli Proselitus Nikolost. Ezeket az apostoloknak elebe allatak/ es mikoron imadsagot tuttenek volna/ kezeket u reaiok tuek. Es az istennek ighite neuekedik vala/es igen meg sokasul vala az tanituanoknak szama Jerusalemben/es papoknak sok sereghe enghed vala az hitnek. Touabba az Estuan telles liuin istent aiandikual/ es tehetsiguel/nag rzudakot/es ielensigheket tisen vala az nep kozott. Fel tamadanak pedigleh nikik az synagogabol/ mell neueztetik Libertinosoknak/es Kirenebol valoknak/es Alexandriabol valoknak/ es Kilikiabol valoknak/es Asiabol valoknak synagogatanak/ kik reteked vala az Estuanual/ es ellene nem allhatnak vala az bolczesignek/ es az szent lelknek/mell u belole fol vala. Legottan alattomba egy nihan firiakot szerzenek/kik u ellene ezt mondanak. Hallok mi hogy miuel u szidalmas beszideket szola az Moisesnek/ es az istennek ellene. Es fel indiitak az nepet/es az vineket/es az irastudokot/es

o meg

meg sarkaluān/meg ragadāk útet/ęs az tanārzba viuęk/ęs elő ālatāk az hamisſ tanukot/ kik ezt mondak. Az ember nem bűnik meg bīdalmas beſzidet bolni ez bent helnek/ęs az törvinnek ellene Mert hallok mű hog miuel ezt monga vala. Az Nazarethbeli Jesus el tőri ez heket/ęs el vāltoßtatta az berzſeket/ melleket Moises nekünk adott. Ęs mikoron niznęk útet mind azok kik az tanārzban úlnek vala/lātāk az ű orrzāiāt oli mint egg angalnak orrzāiāt.

Hetedik ris

a

Monda kediglen az papoknak feiedelme. Jg vadnaki ez zek? Ęs az Ęstuān monda. Atāmfiai firſiak ęs atāim halgaſſatok meg. Az dücző ſignek iſtene meg ielenęk az mű atānknak Abrahamnak mikoron Meſopotāmiaban volna/minek elötte Charramban lakoznęk/ęs monda úneki. Menń ki az te földedből/ęs az te rokonſaghidnak közzőle/ęs menń az földre valamellet en teneked meg mutatāndok. Legottan ki mine b az Caldeuſoknak földiből/ęs Charramban lakozęk. Ęs onnan mi nek vtānna meg hala az ű atta ez földre hozā útet/ mellen tű moſtan lākoztok. Ęs nem ada örökſighet úneki az földön ezak egg lāb hondikāt ęs. Ęs ighiretet tűn úneki/ hog miuel ſouendőre ű neki adnā az földet birni/ęs ű vtānna az ű magzatſānak/mikoron úneki fia nem volna. Ękkippen bola kediglen úneki az iſten/hog miuel az ű magzatſa ſouendőre fellérkippen lenne az wdeghen földön/ęs hog útet bolgālat alā vetnęk/ęs gonoßul tartanāk nig bāz ekten keiglen. Ęs ezt mondā az iſten. Meg itilem en az nipet valaki c

nek

nek ſolgalandnak. Es ezeknek vtanna ki iunek/ es ſolgalnak ennekem ez helen/es teſtamentomot tun uneki az kornul metelisrul/ es az Iſaakot nemzes/ es kornul metelis utet az nolczad napon/es az Iſaak es nemzes az Jakobot/es az Jakob az tizenket patriarchat. Es az patriarchak trigſignek miatta fel induluan/ aron el adak az Joſefet Egiptuſba. Es az iſten u vele vala/ es ki ſabadita utet minden u haboruſagbol/ es az Farahonak Egiptuſnak kiralanak elotte keduesſes tiuis utet/ es bolczeſsget ada uneki/ es az Farahó fu emberre tiuis utet Egiptuſban/ es mind az u eghiſs hazaban. Nag ſuk udo ioue kediglen Egiptuſnak/es Chanaannak mind ez eghiſs foldire/es az ſuk udoben vala nag nomoruſagis es nem talalnak vala eledelt/ az mu ataink. Mikoron kediglen meg hallotta volna Jakob hog gabona volna Egyptuſban/ el borzata elosſor az mu atainkot. Es mikoron esmeglen el borzatta volna ukot meg esmerek Joſefet az u attafiai/ es tudaſara lun az Farahonak az Joſefnek nemzetsighe. El borzatuan kediglen Joſef bozzaia hiuata Jakobot/az u attat/ es minden u rokonſagat kik ſam ſerint hetuen oten valanak. Es az Jakob Egiptuſba mine/ es ott u meg hala/ es az mu ataink es meghalanak/ es onnan Sichembe vitetinek/ es az temető helen temetek ukot el/ mellet Abraham pinzen vun az Emornak fiaitul/melt Sichemnek fia vala. Mikoron kediglen el kozelghetne az ighiretnek ideie/melt udorul meg eskutt vala az iſten az Abrahamnak/ meg ſaporodek az nip/es meg ſokaſodek Egiptuſban mind arczig/mig nem mas kiral tamada/ki nem esmeri vala Joſefet. Az kiral az mu nemzetsighunkot czalardſagual tartuan/az mu atainkot meg ſanargata/hog el vetnek az u ſuk

f lotteit/es hog ilo fiu magzatok ne lenne. Azon udoben ſuletek Mo

ſſes/ęs kedwues vala az iſtennêl/ ki hârom holdnapiglân tartatęk az ů attânak hâzânal. Mikoron kedigleń ůtet el vetettik volna/ tel viuę ůtet az Farahonak leâńa/ ęs fel tartâ ůtet ů magânak mint hafia volna. Ęs tanitatęk az Moiſes az Egiptuſbelieknek minden bôlczeſighre/hatalmas vala kedig czelekediſiben/ęs mondaſtban. Minek vtânna kedig betôlt volna ůneki neguen eßtendeinek: de ie ßůbe eſęk/ hog az ů attafiait meg lâtnâ az Iſraelnek fiait. Ęs mikoron latta volna hog egj nimelj az ů attafiai kôzzôl miltatlan nomorgattatnęk/ meg oltalmazâ ůtet/ ęs ů helin boſſut âlla azon az ki azt bânta vala/ meg veruin az Egiptuſbeli embert. Mert alnta vala hog az ů attafiai êrtenęk ezt hog miuel az iſten az ů kezinek altala adnâ ůneki ki az ůnſigbôl valo ki ßabadulâſt. De az ů attafiai nem êrtik vala/ ęs az vtân kôuet kezô napon mikoron az ů attafiai haborgânânak/ lâtâk ůtet azok/ ęs meg bikiltetę ůkot ezt monduân. Tů firfiak/atafiak vattok ę mire ſértitek meg eggmâſt? De az ki miltatlan nomorgatta vala az ů attafiât/ az Moiſesnek intiſit meg nem fogadâ/hanem ezt mondâ. Kiczoda tůtt tighedet feiedelemmę/ęs biroâ mů rantunk? Meg akarßi ôlni enghemet mi ßippen tegnapon meg ôlid az Egiptuſbeli embert. El futa az Moiſes mikoron ez mondâſt hallotta volna/ęs az Madiannak fôldin kôuetuin lůn/ holott két fiat nemze. Ęs mikoron neguen eßtendô betôlt volna be az iſtennek angâla meg ielenęk ůneki az Sina heginek puſztâiâban/egg czipke bokornak lângallo tůzîben. Az Moiſes kedigleń minek vtânna ezt lâtâ/czudâlkozęk ez lâtâſon. Mikoron kedigleń oda kôzel menne hog meg êrtene/ßo adatęk ůneki az iſtentůl ez ighikuel. En vagok az te atâidnak iſtene/az Abrahamnak iſtene/ az Iaaknak iſtene. ęs az Jakobnak iſtene. Meg rettenuin kedigleń ę

az

az Moises / nem mêri vala meg érteni. Monda fedigleñ az or
ſten úneki. Vesd le az te lábaidnak óltózót. Mert ſent föld
az mellyeleñ allaſz. Látua látam / az en nipemnek nomoruſá-
gat / mell Egiptuſban vagon / es az ú fohaſzkodáſokat meg hallam
es le állok hog ki menczem ûket. Jún ide azért moſtan / es en Fa
giptuſba borzaſlak tighedet. Az Moiſeſt kit meg tagadanak ezt
monduañ. Kiczoda tûrt tighedet keſedelemmę es biroá? Az Moi
ſeſt mondom / az iſten keſedelemúl es kiualtoul borzátott vala el / az
dangálnak kezinek általa / ki úneki meg ielent vala az boſorban. Az
hozá ki / czudákot es ielenſighcket tiuiñ Egiptuſban / es az vereſſ
tengherben / es az puſztában / neguen eſtendeiglen. Az az Moiſes /
ki ezt monda az Iſraelnek kiainak. Prophetát támaſzt túnektek az
tú iſtentek az tú atátok kiai kózzól en hozzám haſonlatoſt / azt hal
gaſſátok. Az az ki az eggbe gúlt nip kózótt vala az puſztában az
angálual / ki ſol vala az Sinanak hegin / es az mú atáinkual / ki ló
ighit vún el / hog múnekúnk adnà. Es nem akarának úneki enghedni
az mú atáink / hanem el vetęk túlók útet / es kúók kerint Egiptuſba
t fordulának / ezt monduañ az Aaronnak. Alkoſſ iſteneket múnekúnk /
kik elóttúnk iárianak múnekúnk. Mert nem tuggúk mi tórtint liget
az Moiſesnek / ki / ki hoza múnkót Egiptuſnak földiból. Es boru
kipet alkotának az údókben / es áldozatot túnek az báluánnak / es ór
uendeznek vala az ú kezekuel czinált múókben. El fordula fedigleñ
az iſten / es tiuelghiſbe enghedę úkót eſni / hog az êghen vala terem
tett állatoknak ſereghit imádnák / mikippen meg vagon iruañ az
prophetáknak könüben. Te Iſraelnek házának nipe / igaz áldozatual
áldozátokt ennekem az puſztában neguen eſtendeiglen? Es hozzá
ſtok vûtók az Molochnak hayliát / es az tú iſtentekneк czillagát az

Remsat/az kipeket melleket alkotātok/hogy azokot imādnātok. És az Babilonon tul vitetlek tūtokot. Az mū atāink az bizonsagnak hayliкāual illinek az puſtāban/mikippen az iſten meg ſzerzette vala ūneкiek/ſzoluān az Moiſesnek/hogy az formāra ezinālnā az mell for māt lātott vala. Mell bizonſagnak haylikāt be es viuek az pogānok nak foldibe/ kiknek hetekbe ſzāllānak az mū atāink Jeſusual/ ki ket ki ūze az iſten az mū atainknak elole/mind az Dauidnak ideie iglen/ki kedvvuet lele az iſtennek elotte/ es ezt kire ū tule/hogy hay likot ſzerezne az Jakobnak iſtenenek. Salomon kediglen rakata une ki hāzat. De az felſighes iſten/nem kezuel rakatott templumban la kik/mikippen az profeta monga. Az menn orſzāg ennekem ſzekem/ az fold kediglen az en lābaimnak ſamola. Mirzoda hāzat raktok ennekem/az vr iſten monga/auagy mirzoda hele az en nugodalmam nak? Nem az en kezem teremtettei mind ezeket? Tū kemin naku/es kornul meteletlen ſzuun/es filū nipek/tū mindenkoron ellent tarto tok az ſzent lileknek mint az tū atāitok/ azonkippen tū es. Mell profetāt nem haborgattanāk az tū atāitok? És meg olek azokot kik hirdetiſt tisznek vala az igaz iſtennek el iouetelirul/kinek tū moſtan arulol es galkoſt lutok/ kik toruint vutok az angaloknak ſzerziſinek āl tala/es meg nem tartātok. Mikoron ezeket hallottāk volna/ meg ſzakadnak vala mirghelben/es fogait ezikorgattāk vala ū rea. Mi koron kediglen telles volna ſzent lilekuel/ ſzemeit mennorſzāgba fel e melun/lāta az iſtennek durzoſighit/es hogy az Jeſus az iſtennek iobb felol āllana/es monda. Im lātom az menneket/ hogy meg nilta nak/es hogy az embernek fia az iſtennek iobb felol āll. Fel kialtānak kediglen azok nagy fel ſzoual es az ū fileket meg tartoztatāk az ū be ſzidinek halgatāſātul/es egenlo akaratual ū rea rohanānak. És az ea

roſbol

rosbol útet ki veruin kouezik vala útet / es az tanuk le tiuek az úru haiokot az isztiunak labanal / kinek Saul vala neue. Es kouezik vala az Estuant / ki az istent seghitzigúl hitta vala / es ezt monga vala. En vram Jesus / vedd el az en lelkemet / es terdre esuin / nag fel goual ezt kialtá. Vram isten ne vesszed ezt unokiek bunnet / es mi koron ezt mondotta volna / el nugoek.

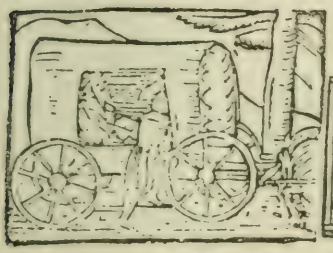

Melczadik rosz

3 Saul kedigleñ egy tanaczon vala azokual az ú halalara. Nag haboru lag tamada kedigleñ az napon az egyhazbeli nip nek ellen: melj Jeruſalemben vala / es mind el oßlanak Sido orszagnak / es Samarianak tartomañin / az apoſtolektul el valua. Temetni viuek kedigleñ egetembe az Estuant az isten filo firſiak / es nag ſiralmat tunek ú ranta. Az Saul kedigleñ puſztitia vala az egy hazbeli nipet / hazak berte iaruan / es ki vonuan mind firfiakot es mind aſſoniallatokot / es orizet ala agya vala úkot. Azok kedigleñ el oßluan ide s toua iarnak vala / es hirdetik vala az iſtennek beßedit. Filep kedigleñ Samarianak varoſaba iuta / es predikalla vala unokiek az Chriſtuſt. Az sereg nip kedigleñ figelmetes vala azokra melleket az Filep mond vala / mind egy akaratual halgatuan / es latuan az jelenſigheket melleket tißen vala. Mert ſokakbol ki menek vala az fertelmes Bellzebek / az kikben valanak / nag fel goual kialtuan. Sok ina ßakadott emberek kedigleñ / es ſantak gogulnak vala. f Es nag orom lun az varoſban. Egy firfiu kedigleñ kinek Simon

vala

vala neue/ ki annak clőtte az városban őrdőghi tudomānt kezdett vala/ęs az Samaritanak nipinek eßit veßtette vala/ azt monduān hog ű nag ember volna/ kinek beßidire hanlottanak vala azok/ kiczin gűl fogua mind nagiglān/ ezt monduān. Az az istennek nag tehetsighe. Az ű beßidire hanlottanak vala kediglen annakokairt/ hog sok ūdőtűl fogua őrdőghi tudomānual eßeket veßtette vala ūnekiek. Mikoron kediglen ezek hittenek volna az Filepnek/ ki az istennek orßāgārul/ęs az Jesus Christusnak neuirűl predikāll vala/ meg kereßtelkednek vala mind firfiak/ś mind aßßonāllatok. Az Simon ęs az hűtre fordula/ęs meg kereßtelkeduin Filephez adā magāt. Es látuān az tehetsighekct/ ęs az ezuda titelekct mellekct tißen vala el āmulkoduān ezudālla vala. Mikoron kediglen meg hallottak volna az apostolok kik Jerusalemben valānak/ hog az Samaritabeli nip az istennek beßidit be fogatta volna/ ű hozzāiok borzātāk az Petert/ęs Janost/ kik mikoron oda alā mentenek volna/ imādānak ű irettek hog sent lelek adatnek ūnekiek. Mert męglen ű kőzzőlők eggikre sem ßāllott vala/ hanem ezak meg kereßtelkettenek vala az Christus Jesus neuibe. Legottan kezdek ű reāiok tißik vala/ęs sent lelket vißnek vala. Mikoron kediglen látta volna az Simon/ hog az apostoloknak kezeinek illetisinek āltala adatnek az sent lelek pinzt hoza elő ūnekiek ezt monduān. Aggātok ennekem ęs ez hatalmat/ hog valakire kezemet tendem sent lelket vegen Peter kedig mondā ūneki. Velß el pinzedued. Mert azt vilid hog az istennek aiāndika pinzen viretheti meg. Nincz tenked rißed sem őrőkőd ez ßāmban/ mert az te fűced nem igaz az istennek előtte. Annakokairt vedd eßedbe magadot/ęs tarts ki ez te gonossagodbol/ęs kiried az istent/ ne talām meg borzātratik tenked az te ßűednek gondolatia

Mert

Mert keserűsignek mirghiben/ęs hamissagnak meg kötelezősiben
latlak en tighedet lenned. Feleluin kediglen az Simon monda. Kő
nőrögietek tű en irettem az vr istennek előtte/ hog valami en ray-
tam ne tortinnik ezeknek kőzzőle/ az melleket mondatok. Ęs az a-
postolok tanubizonsagot tiuin/ęs predikaluan az istennek ighijt Je
rusalembe meg terinek/ęs az Samariabelieknek varoskaiban sokban
predikallanak vala. Az istennek angala kediglen Bola Filepnek/ ęs
ez t monda. Kelj fel/ ęs menn dilre/ az otra mell Jerusalemnek
varosabol Baza neuű varosba viBen/ez puBta varos. Ęs fel keluin
l mine/ęs ime egg Bereczen firfiu/ki az Bereczeneknek kiralne as
szonanak Candacenek komornikia vala/ ęs tiBtartoia/ki eghijB az
a varosaual Bazaual bir vala/ ki Jerusalembe ment vala imad-
ozni/ęs meg tert vala/ęs az ű Bekerin ul vala/ęs Esaias profe
tanak konuit oluassa vala. Monda kediglen az Filek Filepnek/ menn
ozel oda/ęs usd az Bekerhez magadot. Oda sietuin kedig az Fi-
ep halla hog az Esaias profetat oluasna/ ęs monda. Ertedi az
nelleket oluasB? Ęs monda az. Mikippen erthetem/ hanem ha
valaki ennekem vezerem lend? Ęs kirę Filepet/ hog az Bekerbe hag
a/ęs ű vele ulne. Az irasnak kediglen fű ertelme az melet oluas
vala/ez vala. Azonkippen viteted el mint az iuh az meg metzisre
s mikippen az baran nima az előtte/az ki ůtet meg niri/ezenkippen
el nem nita az ű Baiat. Az ű alazatos voltaban veBett el az ű iti-
ete. Az ű nemzetsighit kediglen kirzoda beBilli meg? Mert el veB
etik ez foldrul az ű ilete. Feleluin kediglen az komornik monda
Filepnek. Kirlek tighedet/ kirul monga az profeta ezt/ ű magaruli
uag valakirul egebrul? Fel nituan kedig az Filep az ű Baiat/ęs
l kezduin ez irasrul predikaciot tun un ki az Jesusrul. Ęs mikor

ron az voton menninek egy vizre iutānak/ęs monda az komornik. Jhon viz/ki tilt meg enghemet hog meg ne kereßtelkeggem. Monda kediglen az Filep. Ha telles ßued ßerint valohůtod vagon meg lehet. Es feleluin monda Hißem az istennek tianak lenni az Jesus Christust. Es paranczola hog meg āllatnak az ßekeret/ęs mind ketten le ßāllānak az vizbe/ mind filep ś mind az komornik/ęs meg kereßtelę útet. Mikoron kediglen fel hagot volna az vizből/az ur istennek angala el ragadā az Filepet/ęs az komornik többę nem lāta útet/ęs nag örömuel megen vala az ú vtān. Filepet kediglen a meg talālāk Azotumban/ęs vtāban predikall vola minden vāroſokban mig nem Cesareaba iutna.

Kilenczedik riſz.

AZ Saul kediglen męghęs nag feneſighet mutat vala/ki az ur istennek tanituānit ßünetlen halālual feneghetuin/el mine az fő paphoz/ęs leueleket kire ú tūle/ hog azokot Damaſkuſba/ az ſynagogāba vinnę/hog kitōzue vinnę Jeruſalembe ha valakiket talālna az kereßteni iletnek vtān/ akar firfiak volnānak ś akar aſßoniāllatok. Es mikoron vtaban volna tōrtinęt ez/hog Damaſkuſhoz nem meſße volna/ęs nag hirtelenſiguel az mennyorßāgbol vilāgoſſāg villāmāſkippen kornūl viuę útet/ęs az földre le eſuin ßozatot halla/melyben ez mondatęk ūneki. Saul/Saul/mire hāborgaczsz enghemet? Monda kediglen. Kiczoda vag vram? Az ur isten kediglen monda. En vagok az Jesus kit te hāborgaczsz. Ne

ħez dolog teneked az eſten ellen rugodoznod. Az Saul peſſetuiñ ęs el āmilkodnāñ monda. Vram mit akarſz ħogy tegek en? Es monda az vr iſten ůneki. Kell fel/ęs menń be az vāroſba/ęs meg mondāk teneked mit kellen teneked tenned. Az firfiak kediglen kik ůneki az otban tārſi valānak/peſteg āllanak vala/nagoñ el āmilkodnāñ/ęs ħallāk vala az ħozatot/ de magaſenkit nem lātnak vala. Fel kele kediglen az Saul az földrůl/ęs ſemeit meg ńituāñ ſenkit nem lāt vala/de kezeñ viſeluiñ útet Damaſkuſba be viuęk. Es ħarmad nap piglañ ſemmit nem lata/ęs itlen itlan lůn. Vala kediglen Damaſkuſban egy nemelk tanńtuāń/kinek Ananias vala neue/ki lātāſt lāta mellben az vr iſten ezt mondā ůneki. Anania. Es az monda. Ihon vagok vram. Es az vr iſten monda ůneki. Kell fel/ęs menń az vtzāra/melly egenes vtzānak ħiuattatik/ęs kereſd meg az Judas ħāzāban az Tārſuſbeli Saul neuů embert. Mert ām imādkozik. Es lātā az Saul lātāſnak āltala az Ananias neuů firfiat/ħogy ů ħozzā be menne/ęs kezit ů reā tenńe/ħogy ſemineк vilāgoſſāga meg adatnęk. Felele kediglen Ananias. Vram ſokaktul ħallottam ez firfiurul/ mińe nomoruſāgot tůtt ligen az te ſentiden Jeruſalemben. Es ez ħelen ęs ħatalma vagon az fů papoktul/ ħogy meg kötözze mind azokat kik az te neuedet ſegħitzigůl ħiāk. Monda kediglen ůneki az vr iſten. Menń el mert vālaſtott edińem ez ennekem/ħogy viſelie az en neuemet az poganoknak/ęs az kiralokna k/ęs az Iſrael nek fiainak elōtte. Mert en meg mutatom ůneki mennit kellen ůneki az en neuemirt ſenuedni. Es el mine az Ananias/ęs be mine az ħāzba/ęs kezit ů reā tiuiñ monda. Atāmfia Saul/az vr iſten torzāta enghemet/az ki meg jelent tenked az otban az mellen tůlſ volt/ħogy ſemeidnek vilagoſſāgāt meg veged/ęs be tellel ſent l:l:

Es legottan az ú bemeirúl ollatinok esinek le mint az halnak hiai es az ú bemeinek vilagossaga meg adatek/ es fel feluin meg fereß telkedek. Es mikoron útet volna/ erót vún. Saul kediglen egg nihan napon az istennek tanituánual lún/ az kik Damasskusban valának. Es minden haladik nélkúl predikálla vala az Christust az synagogákban/ hog az/ az istennek fia. Nagon czudalkoznak vala kediglen mind azok/ kik az ú beßidit halgatták vala/ es ezt mongák vala. Nem ezi az ki haborgatta/ es úldózi vala Jerusalemben azokat kik ez netvet hinák vala segitzigúl? Es ide es azirt iútti/ hog kótóz a ue vinne azokat az fú papokhoz? Saul kediglen nagual inkább meg erósódik vala/ es azt tißi vala/ hog eßek oßne ú rayta az Sidoi nak kik Damasskusban laknak vala/ mikoron nag bizonságual vallana hog az volna az Christus. Mikoron kediglen sok nap tólt volna be tanárzot tartának az Sidok ú kózótók hog azt meg ólnek. De meg értę Saul az ú rea valo gonoß ándikot. Es az városnak kapuira őrizetet tettenek vala/ kik mind napual s mind ijel őriznek vala/ hog útet meg ólnek. Az tanituánok kediglen hozzáiok viuek útet tészaka/ es az fú falon egg kosárban alá borzátak útet. Saul kediglen mikoronn Jerusalembe ment volna azon vala hog az tanituánokhoz agga ú magát/ es azok mind filnek vala ú túle. Mert nem hißik vala hog tanituán volna. Barnabas kediglen útet foguán az apostolokhoz viue/ es Saul meg beßillę únekik mikippen az uton látta volna az ur istent/ es hog ßolt volna únekik/ es mikippen Damasskusban erósken czelekedett volna az Jesusnak neuibe. Es ú velek iár vala Jerusalemben/ es nag bátorságual ßol vala az ur Jesusnak neuibe. Es ßól vala/ es vetekedik vala az Górógh ókneh ellene. Azok kediglen azon ügekezne: vala hog útet meg ólik/ melle

volgot

dolgot miſoron meg êrtettenek volna az atafiak / Es careaba viuek útet / es az vardabol Tharſulba borzatak útet. Annakokaert egh ilȝ Sido orſagban-es Galileaban-es Samariaban az egyhazbeli nepnek bikeſeghek vala / es ippulnek vala / az or iſtennek ſiſelmiben taruan / es az Szent lelekneк vigaſztalaſaual meg ſokaſulnak vala. Lun kediglen ez hog miſoron Peter ezeket keruel mind el tarna / az ſzentek fozibe es el iutna / kik Liddaban lakoznak vala. Talala kediglen ott egy embert kinek Aeneas vala neue / ki immaran nolcz eſztendeig feksik vala agyban / kinek ina meg ſzakadott vala. Es monda une ki az Peter. Aeneas meg gogyozon tigyedet az Jeſus Chriſtus. Kell fel / es vesd meg magadnak agyadot. Es legottan fel kele / es latak útet mind azok kik Liddaban lakoznak vala / es Aſſoronban / kik az or iſtenhez têrinek. Vala kediglen Joppeben egy ni mell tanituan aſszon / kinek Thabita vala neve / mell Gyogyoghul ezt tiſzi Dorkas. Ez aſszon telles vala io czelekedetekkel / es alamoſnalkodaſokual melleket tiſzen vala. Lun kediglen ez / az udok ben / hog meg betegulne / es meg halna / mell aſszont miſoron meg moſtak volna / az fel hazban el nyugtak. Miſoron kedialen Liddahoz kozel volna Joppehez / es az tanituanok meg hallottak volna hog Peter Joppeben volna u hozza borzatanak kiruin útet / hog nehez ſighire ne lenne uneki u hozzaiok iuni. Fel keluin kediglen Peter oda mene azokual. Es miſoron el iutott volna / az fel hazba viuek útet. Es korul allak útet az ozuegek mind ſiratan / ſiruan / es mutatuan oltozeteket es ruhaiokat / melleket az Dorkas czinal vala unekiek / miſoron u kozottok volna. Miſoron kediglen az Peter az hazbol mindeneket ki zarlott volna / terdre eſuin imadſaget tun / es az feſthez forduluan mene a. Thabita / kell fel / es az Thabita fel nita

az ů ßemeit / ęs az Petert látuán fel últepęk / kezit aduán kedig-
len annak fel emelę útet. Ęs mikoron be hita volna az ßenteket / ęs
az ózuegeket / eleuenen hozá cleikbe. Ęz níluán lún mind eghíß
Joppenek város aban / ęs sokán húnek az or istenben. Lún kedigleń ez
hog sok napon lakнęk Joppeben / egg nimell Simon neuů timárnál.

Tizedik riß

Vala kedigleń Cesareaban nimi firfiu Cornelius neuů / ki ßáz a
ember elótt iáro feie
delem vala / ęs az se-
regnek rendiból valo / mell Olaß seregnek mondatik / ki aitatos / ęs
isten filó ember vala / mind eghíß házabeli nipiuel / sok alamosnát
aduán az ßeghiń nipnek / ęs kónóroguiń az istennek mindenkoron.
Ęz látást láta az napnak kilenczedik orájáń / ęs níluán látá az is-
tennek angalát hog ů hozzá be menne / ęs ezt mondaná. Cornelius.
Ęs az ů reá crósseń nizuiń / ęs meg ijeduiń monda. Ki vag b
vram? Monda úneki. Az te imádságaid / ęs az te alamosna titelid
emlekezetre mentenek fel az istennek cleibe. Azirt boczáss firfia-
kot Joppebe / ęs hiuasd hozzád az Simont ki Peternek neucztetik
Ęz egg nimi Simon neuů timárnál lakik ßálláson / kinek háza az
tenger mellett vagon / ez meg monga teneked mit kellen tenned.
Ęs mikoron el ment volna az angal / az ki úneki ßol vala / két ßolgá
iát elő hiuá / ęs egg vitezlő embert / ki azok közzól / kik az ů birodal
ma alatt valának / isten tißtelő ember vala. Kiknek mikoron meg
beßillette volna mind ezeket / Joppebe boczátá útót. Másod na-

pon̄ kediglen̄ mikoron̄ azok otokon̄ menninek/ęs az varoshoz kozela
ghetninek/kel mine Peter imadkozni az haz kelibe hatod ora kelę.
Ęs mikoron̄ meg ehezett volna/akara hog egik. Mikoron̄ kediglen̄
azok kitket kißntenink/kelkiben el ragattatęk/ęs latā/tehag az menn̄
orßag nitua/ęs nimi edin̄ ßall u rea/ollimint egg nag tißta ruha/i
mellet az nig ßilin̄ eggbe kötöttenek vala/ęs az menn̄ orßagbol az
földre borzatnak vala le/mellben benne valānak minden nig labu lek
kes allatok/mellek ez földön vadnak/ęs vadak/ęs czußo maßo kir
d ghek/ęs eghi madarak. Ęs illen ßo adatęk uneki. Kell kel Peter
vagd meg ezeket/ęs edd meg. Monda kediglen̄ az Peter. Sem
mikippen̄ nem ißem pram/mert soha nem uttem valamit mell köz
ęs kertelenes volt volna. Ęs esmęglen̄ masodßor illen ßo adatęk. Az
melleket az isten tißta aa tutt/te közönsigheßekkę ne teged. Ez ke=
diglen̄ haromßor lun. Ęs az edin̄ esmęglen̄ az mennbe hatra vite
tęk. Ęs mikoron̄ u magaban vilekednęk Peter/ęs nem tudna mi
latas volna ez/mellet latott volna/imę az kirkiak kiket az Korne
e lius borzatott vala/ mikoron̄ az Simonnak hazarul meg tudakoz
tanak volna/ az anyto elött allapanak. Ęs nimell embert ki hiuan̄
kerdik vala hogha az Simonnak ott volna ßallasa/ki Simon Pe=
ternek neuezteknek. Mikoron̄ kediglen̄ az Peter az latasrul gondol=
kodnęk monda uneki az lilek. Im kirkiak keresnek tighedet. Kell kel
annakokairt/ęs menn̄ el u velek semmit nem vilekeduin̄/annakoka
irt hog enborzattam ukot te hozzad. Le ßaluan̄ kediglen̄ Peter az
kirkiakhoz/ kiket az Kornelius borzatott vala u hozza/monda. Im
męn vagok az/az kit kereskek. Mirzoda az melkirt ide kuttetek?
Mondanak azok. Az ßaz ember elött taro feiedelemhez az Korne
f liushoz isteni ßozat lutt ßent angalnak altala/hog az u hazahoz
hiina

hijna tigbedet/ęs beßidet hallana te tűled/ki igaz/ęs istenfilő ember/ęs kirűl bizonsągot tißnek mind az eghißß Sido nipek. Annak okairt be hiuą űkőt/ęs az ßállásra be fogadą. Holdą kelue kediglen az Peter el mine ű velek/ ęs nikik az Joppebeli atafiak kőzzől ęs tárful el meninek ű vele. Ęs holdą kelue be meninek Cesareaba/ Az Cornelius kediglen/ varta vala űkőt az ű rokonsąghit/ęs ßűkségbes baratit eggbe hiuán. Minek vtanna ez lún/hog az Peter be menne/ eleibe ki mine úneki az Cornelius / ęs az Peternek lábaihoz esuin/imádą útet. Az Peter kediglen fel emelę útet ezt mondą uán. Kelj fel/en ęs ember vagok. Ęs ű vele ßoluán be mine/ęs talála ott nagy sok embereket kik be gűltenek vala/ ęs monda únekiek. Tuggátok tű hog Sido firfiunak nem illik ideghen nemzethez magát adni/ auag hozzá menni. De meg mutatá ennekem az isten/ hog valakit kőz/ auag fertelmes embernek ne mondanik. Annakokairt mikoron ide hiuattatok volna/ kisedelem nélkűl el iőttik. Annak okairt kérdelek en tűtőkőt/ mi dologhirt hittatok enghemet? Ęs az Cornelius monda. Neged napual ennek előtte mind ez oraiglan eh iohra űlők vala házamban/ęs kilenczed orán imádságban foglaltam vala magamot/ęs imę egy firfiu en előttem állapęk/ fines ruhában ęs monda. Cornelius meg halgattatott az te imádságod/ęs az te alamosna titelid emlekezetben lűnek az istennek előtte. Annakokairt borzáss el valakiket/ kik Joppebe menńenek/ ęs hiß hozzád az Simont ki Peternek neueztetik/ ez az timár Simonnak házában la kik ßállásoń/ az tengher mellett/ ki mi helen te hozzád iőuend ßol te veled. Annakokairt azontul te hozzád borzátik/ęs te iol tűtted hog el tűttél. Annakokairt/ az isten bizonsąghunk hog mind mű mostań azirt gűltűnk be ide/ hog meg halgassuk mind azokot melleket az

isten

iſten teneked paranczolt. Fel ńituān kedíglen Peter az ů ßātat-
monda. Bizonſāgual vighire mentem, hog ne legen az iſten
nēl ßemiſeknek tekintete, de minden nipnek kōzōtte az ki ů tūs
le fil, es igaſſāgot czelekedik, kellemetes ůneki. Az mell beßedet
borzāta az iſten az Iſraelnek fiainak, bikeſighet hirdetuin az Je
ſus Chriſtuſnak āltala, ez az ki mindeneknek ura. Tů tuggātok az
beßedet mell lūn eghiſß Sido orßāg ßerte el kezduin Galileatul fog
ua az kereßtſignek vtānna, mellet az Janos predikāll vala, hog az
Nazaretbeli Jeſus ligen az iſtennek ßerziſibōl az Meſſias, kire
az ßent lelket az iſten alā borzātā, es knek erōt ada, ki ez fōldōn ia
ra fele, ior tiuin embereknek, es meg gogntuan mindeneket kik ōr
dōgtūl birattatnak vala, mert az iſten vola ů vele. Es mů tanubi-
zonſaghi vagunk mind azokrul, az melleket czelekedek mind Sido
orßāgnak tartomānāban, s mind Jeruſalemben, kit meg ōlinek fāra
fel függheßtuin. Ezt az iſten fel tāmaßtā harmad napon, es ilō te
ben meg mutatā ūtet, hog ńiluān lenne nem minden nipnek, hanem
az tanuknak, kiket az iſten elōſßōr erre vālaßtott vala, tudni illik
munekünk, kik ůnk es iuānk ů vele egetembe, minek vtānna halottak
bol fel tāmada. Es paranczola munekünk hog az nipnek predikāl
nānk, es tanubizonſāgot tennink errūl, hog ů ligen az kit az iſten
ßerze hog ilēknek, es holtaknak birāia ligen. Az Chriſtuſrul mind
den profetāk tanubizonſāgot tißnek, hog valaki ů benne hiēnd būne
inek borzānatkāt ńerie az ů newinek āltala. Mikoron az Peter
meg ez ßokot mondanā ßent lilek ßālla mind azokra, kik az ů beßē
dit halgattāk vala. Es el āmilkodānak azok kik az kornūl metelke
dō nipeknek nemzetſighibōl fordultanak vala az hūtre, valamenin
az Peternel oda mentenek vala, hog az poganokra es az ßent lilek

g nek

nek aiándika ꝑállott volna. Mert ꝓllāk vala ꝯog ſok nēlueſeñ ſolnā nak ęs felmagaßtalnāk az iſtent. Legottañ felele az Peter. Meg tilt ꝓati valaki tüle / ꝯog vizucl meg ne kereßtelkęggenek ezek-kik ßent lelket vüttenek mikippeñ mü ęs? Es ꝓagā ꝯog megkereßtelnęk ükot az vr iſtennek neuibe. Akkor kiręk ütet ꝯog ott maradna eggnihāñ na

Tizeñeggedik riß poñ

Męgꝓllāk kediglen az apostolok ęs az akaſtak kik Sido orßāgban va lānak ꝯog az pogān nipek ęs be vüttik volna az iſtennek beßidit. Es mikoron fel ment volna az Peter Jeruſalem be / vetekednek vala ü vele azok kik az körnül metelkedō nipeknek köz zöle valok valānak / ezt monduañ. Az körnül metcliſnēlk ül valo firfi aknak közibe mentēl be / ęs azokual eggütt üttēl. Az Peter kediglen az dolgot eleitül fogua meg beßillę ünekiek rend ßerint / ęs monda En Joppenek vāroſāban valik / imādſāgban foglaluañ magamot / ęs lātāſt lātik / lilekben el ragattatuañ / tehāg nimi edin ßāll le / olf mint egg nag tißta ruha / kit az ü nig ßile ßerint borzāttanak vala le az mennorßāgbol / ęs ßinte oda ßālla le az ꝯolott valik / mellre mikoron igben kezdettem volna nizni eßembe vüm / ęs lātik földōn valo nig labu lelkes āllatokot / ęs vadakot / ęs ezußo māßo firgheket / ęs Egbeli madarakot. Hallik kediglen ßozatot ęs / mell ezt mondā en nekem. Kelt fel Peter / öld meg ezeket / ęs edd meg. En kediglen ezt mondom vala. Semmikippen nem ißem vram / mert közönſighes / auag fertelmes āllat ſoha az en ßāmba nem ment. Illen fele let lün kediglen ennekem az ßozatban maſodßor az mennorßāgbol.

Az

Az melleket az iſten tiſztaā tútt/azokot te közönſigheſeknek ne mon
gad. Az kediglen haromſzor törtinek/es eſmeglen mind ezek menn
orſzāgba fel viteinek. Es imę legottan harom firfiu terme az
hāzban mellben valik/ melleket Czeſareabol borzāttanak vala en
hozzām. Meg mondotta vala kediglen ennekem az angal/ hog ū
velek el mennik ſemmit ne tilekeduin. Eliöue kediglen en velem
ez hat atafiu. Es be menek az firfiunak hozāba/ es az/ azt mon
dā munekúnk hog angalt latott volna az ū hazāban meli eleibe āle
lott volna/es ezt mondotta volna uneki. Borzāſſ firfiakot Joppebe
es hiuaſd hozzād az Simont/kinek vezetik neve Peter/ki teneked
azokot meg monga/melleknek āltala mind te s mind az te hāzad-
beli nip vęſzedelemtūl meg tartatik. Mikoron kediglen beſzidemet el
kezdettem volna/ſzent lilek āllaū reaiok/ mikippen elöſzör mū re-
ānk ſzallott vala. Ezembe iū vala kediglen hog az ur iſten ezt mon
dotta vala. Az Janos vizuel kereſztelt/ de tū ſzent lilekuel kereſztel
tetek meg. Annakokairt ha vgan ollan atandikot adott unekiek az
iſten minemūt munekúnk es/ mikoron az Jeſus Chriſtuſban hū-
ę tünk volna/kirzoda valik en hog ellene ālhatnik az iſtennek? Miko
ron ezeket hallottāk volna /halgatni fogānak/ es dicziręk az iſ-
tent ezt monduān. Annakokairt az pogān nipeknek es az iſten būn
ból valoki tęriſt enghedett az ūletnek meg neriſire. Es azok el ſza-
dottanak vala eggmāſtul az ſanaruſāgnak ſzenuediſibōl/ melt az
Aſtuanirt tāmadott vala/es el iārāk az földet mind Feniceiglen/
es Ciprusiglan/es Antiochiaiglan/ſenkinek nem predikāluan az ur
iſtennek beſzidit/hanem ezak az Jido nipeknek. Valānak kediglen
nikik ū közölök Cipriabeli/es Cirenebeli firfiak/ kik mikoron be
mentenek volna Antiochiaba/ſzolnak vala az Görögöknek/ predikāl

ãn az vr Jesust/es az vr istennek hatalma ũ velek vala/egyñag fã munip fordula az istenhez. Filibe eſek kediglẽ ez hir az eggházbeli nipnek/mell Jerusalemben vala/ez dolog felől/es el borzãtak Barnabast hog Antiochiaba menne/ki mikoron oda iutott volna/es látta volna az istennek kedvit/es aiandikat/orũle rayta/es inti vala ũkot mind hog ſabad akarat ſerint vigre meg maradnanak az istennek hũtiben. Mert io firfiu vala/es ſent lilekuel/ es hũtuel telles vala/es ſok nip adã magãt az vr istenhez. Ki mine kediglẽ Barnabas Tarſusba hog meg keresnę az Sault/kit mikoron meg talãlt volna Antiochiaba viuę ũtet. Tertingę kediglẽ ez hog mind az eghiſs eſtendoben az eggházbeli nipuel nãtaſkodnanak/es az nipeknek ſokaſãgãt tanitanãk/es hog az tanituãnok elsõben Antiochiaban neuezetninek Kereſtenekneк. Az napokban kediglẽ iutanak Jerusalemnek prophetãk Antiochiaba/es egy ũ közzõlök fel keluñ/kinek Agabus vala neue/ielenti vala az lilekneк ãltala hog miuel nag ſũk ũdõ kõuetkeznek mind ez eghiſs földõn/ mell Claudius czãſãrnak birodalmãnak ideiben lũn meg. Az tanituãnok kediglẽ el vigheznek hog ſeghitzighet küldenenek az okafiaknak kik Sido orſãgban laknak vala/az menire mindenikneк irtekek vala mell dolgot meg es tũnek/az vinekhez küldvin/ Barnabasnak/ es Saulnak kezeinek ãltala.

Venkettödik risz

Azon ũdõben kediglẽ Herodes kiraſ az ũk közzül ereiſ borzãtã hog az eggházbeli nipeknek

Nipeknek kozzole nikiknek gonoßt mvelne. Meg oletę kediglen az Jakobot az Janosnak attafiat torvcl. Es latvan hog kedves dolog ez az Sidoknak / ennek felette ezt tivę hog az Petert es meg fogna. Vala kediglen ez az Husit vdneptnek napiaiban / melleken pogarzak val ielnek vala / kit meg es foguan az tomlocz be vetę / es ada vtet o rizni nig viteznek / mellnek mindenik neged magaual vala / akaruan Husit vtan ki hozni vtet az nipnek. Es az Peter az tomloczben tartatik vala. Az eggh azbeli nip kediglen bvnetlen imadsagot tißen vala az istennek v irette. Mikoron kediglen ki akarna hozni vtet az Herodes / az ncl aloßik vala az Peter két vitezeknek kozottelegh két lancz val vala meg kotoztetuin / es az orizok az aitonak elotte orizik vala az tomlocz ot. Es imę az vr istennek angala elotte alla pę / es nag fineſſiguel valo vilagoſſag lun az hazaczkaban / es az Peternek oldalat vtuin / fel serkentę vtet ezt monduan. Kell fel gor ſan / es le esinek az lancz ok az v kezeirol. Monda kediglen az angal vneki. Vecz el fel / es kosd fel az te ki vagoſt cipellvſidet. Es vg lun. Es monda vneki. Vedd read az te oltozetedet / es iuy en vtannam. Es ki menuin v vtanna megen vala. Es nem tvgga vala hogi igaz volna az / az mi az angalnak altala lißen vala / hanem azt alſza vala / hog miuel latas latna v. Mikoron kediglen el mulanak volna az elso es az masod orizeten / az vas kapura iutanak / melleh az varoſba mennek / mell vn kinn meg nilęk vnekiek. Es ki menuin / az varoſnak eggik vczaian altal meninek / es az angal legot tan el hagа vtet. Es az Peter vmagaba teruin monda. Moſtan tvdom bizonual hog az vr isten borzatta el az v angalat / es ki vtę enghemet az Herodesnek kezibol / es az Sido nipnek minden varа ſabol. Es az dolgot meg ertuin az Marianak / az Janosnak annа

nak házához mine/ melli Marcusnak neuezteti-/ holott nagy sokan gyűltenek vala eggbe/ es imádkoznak vala. Mikoron kedigleñ zörgette volna az Peter az kapu aytaját/ ki iöue egy leány hog glattomba meg halgatna ki volna/ mellnek Rhode vala neue. Es minek vsánna meg értę az Peternek hauát örömiben nem nitá meg az kaput/ hanem be futa/ es meg monda hog az Peter az kapu elött all lana. Es az házbeli emberek mondának únekı. Volond vagi? Az leány kedigleñ bizonsagual monga vala/ hog vg volna. Es azok ezt mongák vala. Az ú angala. Az Peter kedigleñ sünetlen zörghet vala. Mikoroñ kedigleñ meg nitottak volna/ látak útet/ es el ámulkodának. Mikoroñ kedigleñ intett volna únekiek kezit mezdiztuan/ hog vesztegleninek/ meg beszillę únekiek/ mikippeñ hoztra volna ki útet az or isten az tömlöczből. Monda tovabá. Vzennitek meg az Jakabnak/ es az egéb atafiaknak ezeket. Es ki menuiñ más helre mine. Kezdé minek otánna meg virradott volna/ nag háborusag támada az vitezek között/ ebből az mi Peternek történt vala. Herodes kedigleñ mikoroñ kereséte volna útet/ es meg nem találák volna/ az őrizőket meg vallatuan/ haga hog el vigik úkot/ es Sido orszagbol Czesareába alá menuiñ ott lakozek. Herodesnek kedigleñ nehessighe vala azokra kik Tirusban es Sidonban lakanak vala. Es azok egy akaratual ú hozzá meninek/ es Blastust asarattokra vonuan/ ki az királnak komornika vala/ bikesig berzisben valának/ annakokairt hog az ú tartomániok az királnak orszagabol ilne. Egy el vighezett napoñ kedigleñ az Herodes fel öltözuiñ királi ruhaiaba/ királi szekibe úle/ es beszédet tisen vala únekiek. Az nip kedigleñ az ú beszédire ezt kiálta vala. Az Isten szava/ es nem emberę. Legottañ kedigleñ czapást tűn ű rayta az istennek angala/ es

annakoka

annakokairt hog az istennek tisztessighet nem tútt volna/ es az fir ghek az ú bélit kiragák/es meg hala. Az or istennek beszide kediglen neuekedik vala/es sokasul vala. Az Barnabas kediglen/ es az Pal Jerusalembe meg térinek az bolgálatot be tellesituln/es fel viuek az Janost es/kinek vezetik neue Marcus vala.

Kizenharmadik rész

Olának kediglen nékik az egy házbeli nip közzól profetak/ es doctorok/mell Antiochiaban vala/. Barnabas/es Simon ki Nigernek hiuattatik vala/es Lucius/ ki Cirene városból támadott vala/es Manahen/ki az Herodesuel egy útt tartatott vala fel/ki országában neged rész bir vala/es az Saul. Mikoron kediglen azok áldozatot tenninek az or istennek/es bőnt sólninek monda az szent lilek. Válasszátok ki nekem az Barnabast es az Sault az munka titelre/melire úkót hiutam. Es mikoron bőnt sóltenek/es imádkoztanak volna/es kezeket ú reátok túttik volna/ el borzátak úkót. Es úk az szent lilektúl el borzáttatuán/ Seleuciaba meninek/es onnan Ciprusba haion meninek. Es mikoron Salamisnaban volnának/ hirdetek az istennek ighéit/ az Sidoknak synagogáiaban. Velek vala kediglen Janos es ez bolgálatban. Es az sighetet el táruán mind Pafuligian/ egy nimell órdónghóst találának/ ki hamiss profeta/es Sido vala/kinek neue vala Bariesus/ ki az tartománnak tisztartoseiedelmuel vala/ Sergius Paual/ ki bölcz firfiu vala/ki Barnabast/ es Sault ú hozzá hiuán kiuánna

vala.

vala hallani az istennek beszidit. Ellenek áll vala kedigleñ únekiek/ az Thymas neuü ördöngös. Mert ig magaraztatik az ú neue/ azoñ ügekezuiñ hog az tartomañbeli fútiztartot az hútrúl el forditza. Saul kedigleñ/ki vgan azon/Palnak ges mondatik/sent lilek uel meg teluiñ semetuel ú reá nagon nizuiñ/ monda. Ördögnek fia minden igassagnak ellensigbe/ki telles vag minden álnaksagual/ges minden czalardsagualnem bünöli meg elfordityani az istennek igaz vtait. Es im az vr istennek keze te raytad vagon mostañ/ges vak lisz ges nem látod az napot egá ideigleñ. Es legottañ homálossag esek ú reá/ges sötitsig/ges körül táruañ kézeñ viselököt keres vala. Legot tañ az fú tiztarto feiedelem mikoroñ látta volna azt az mi történt vala/az hütre fordula czudálkozuañ az vr istennek tudomañañ. Mi koroñ kedigleñ Pafus sigbetböl az vizre ballott vgina az Pal tár sagbiual/ Pergaba mentinek/mell Pamfiliának városa. Janos kes digleñ ú tülök el bakaduañ/ meg tére Jerusalembe. Azok kedigleñ az tartomañokot el táruañ Pergabol Antiochiaba meninek/mell Pi sidianak városa/ ges be menüiñ az synagogaba egá bombat napoñ le ülinek. Az o törüinnek kedigleñ es az profetaknak irasinak oluasasa nak vtánna az synagoganak feiedelmi ú hozzátok borzátának ez ú zenetuel. Atamfiai firfiak ha valami iora into beszidetek vagon tü nektek/mellet az nipnek kellene mondanotok/ mongátok el. Fel kel uiñ kedigleñ Pal/ges kéztuel intuiñ hog peszteglenitek/ monda. Izra elnek nemzetsigbiböl valo firfiak/ges kilben isteni filelem vagon/hal gassatok meg. Az Sido nipnek istene magának választá az mú ata inkot/ges ez nipet nagon fel magaztalá/ mikoroñ Egiptusnak földi ben lákot volnának. Es az ú magass karianal ki hozá úkot onnan es közel neguen esztendönek ideigleñ türe el az ú erköltzökot az pusz

tában

tãban. Ęs Hét nipet Zanaánnak földín el veßtuín ríßre eßtã úne kiek az ú földókot. Ęs ezeknek vtánna közel nig ßáz / ęs ótuen eßtendóuel ada únekiek it ilő feiedelmeket / mind Samuel profetaiglañ. Ęs ezeknek vtánna királt kirínek / ęs Sault adã únekiek az iſten királul / az Zſnek fiat / Beniaminnek agazatábol valo firfiat / neg uen eßtendeig. Ęs azt az királſágbol ki vetuín fel támaßtã únekiek az Dauidot / hog királ lenne / kirúl tanubizonſágot tiuín ezt mond dã. Meg találám az Dauidot / az Jeſſenek fiat / az en ßüem ßerint valo firfiat / ki minden en akaratimot meg tßi. Ennek magvábol adã az iſten az Iſraelnek az úduözitő Jeſuſt / azonkippen mi kippen meg igírte vola / mikor elől ßór az ú ezvilágra íövetelinek ße miſinek előtte predikállott volna Janos az Iſraelnek nipinek / tßletnek meg iobbitãſának kereßtſigít. Mikor kedig Janos az ú folyãſát töltene be monda. Kinek alitotok enghemet lennem? Nem az vagok en / de im el iő en vtánnam az kinek en milto nem vagok az ú lábainak öltözetit le odnom. Atámfiai firfiak / Abrahamnak nemzetſigínek fiai / ęs kikben tú közöttetek iſteni filelem vagon / tú hozzátok borzáttatęk ez üduözſſignek beßíde. Mert azok kik Jeruſalemben lakoznak vala / ęs az ú feiedelmi mikoron tudat lanſágnak miatta nem eſmérnęk az Chriſtuſt / az profetãnak ßauait ęs be telleſitęk / melleket minden ſombaton ol ſasnak / ęs útet el kárhoztatãk / ęs halálnak femmi okãt ú benne nem leluín / kiręk az Pilatuſt hog meg öletnę útet. Ęs mikoron be telleſitettenek volna mindeneket / meg lek ú rula meg valának iruán / az fárul le vtuín koporſoba tiuęk. Az iſten kediglen fel támaßtã útet halott aibol / kit továbbã ilő teſtben lattanak ſok napokon azok kik ú vele egetembe fel mentenek vala Jeruſalembe Galileabol / kik únekí tanubizonſághi az nipnek közötte

Mű ęs hirdetűk tűnektek / hog az isten az igheretet / mellet az mű atainknak tűtt vala be tőltötte ligen az fiainak / az az / munkűnk az Jesust fel tamaßtuan / mikippen az Dicziretecknek kőruinek első riβiben meg vagon iruan. En fiam vag te / en ma nemzilek tigheβet. Hog kediglen fel tamaßta ütet halottaibol / es immaran touab ba rothadāsra terendő ne legen / ezenkippen monda meg. Megadom tűnektek az Dauidnak ßentsighit / mellek hiwsighesek. Azirt masutt es ezt monda. Nem hagod hog az te ßented rothadāst lāsson. Mert az Dauid mikoron az ű iletinek ideinek ßolgālt volna az is- a tennek tanārzābol el nugouęk / es az ű eleihez titetęk az el temetis ben / es el rothada. De az kit az isten fel tamaßta ei nem rotha- da. Tudastokra ligen annakokairt tűnektek akāmsiai firfiak / hog ez Jesusnak āltala üzentetik tűnektek bűneiteknek borzānatta / es ez Jesusnak āltala minden meg igazul / az kinek hűte vagon mind az- okbol mellekből az Moises nek törui inek āltala meg nem igazulha tātok. Azirt meg lāssātok hog tű reātok ne iűiön az mi az prose tāk kőruiben meg vagon mondatuan. Meg lāssātok istennek igh- inek meg vtaloi / es el ezudalkozzatok es velßetek el emberecknek elő b le / mert en munkat tißek az tű üdőkőkben / melyet ha valaki meg mon dānd tűnektek / nem hißitek. Mikoron kediglen az Sidok ki mente nek volna az gűlekezetből / kirik vala űkőt az pogān nipek hog az kő uetkezendő ßombaton istennek ighiit predikāllanāk únecsek. Mikoron kediglen el oßlott volna az sereg nip sok Sido nipek es aitatos pro- selitusok kőuetęk az Pālt / es az Barnabasit / kik azokual ßoluān intik vala űkőt hog meg maradnānak az istennek ű hozzāiok valo keduiben Az kőuetkezendő ßombaton kediglen ollmint mind az eghiß ßāros eggbe gűlc az istennek ighiinek halgatāsāra. Mikoron kediglen lāt e

tāk

tāk volna az Sidok az nipnek sokasāgāt/be tellesedinek hitlensiguel es ellene mondanak vala azoknak/az melleket az Pal mond vala/ es ellene monduān isten ellen valo bīdalmas beszidet mondanak vala. Legottan bātorsāgot viuīn az Pal/es az Barnabas mondānak. Tū nektek kell vala hirdetnūnk elōsszōr az istennek beszidīt/de hog miuel el ūzītek ūtet/es miltat lanoknak itilitek magatokot az ōrōk iletre/ im az pogānokhoz tērūnk. Mert ekkippen parancsolā mūnekūnk az vr isten. Tūlek tighedet pogānoknak vilagossāgul/ hog ūduōssig lig mind ez foldnek vtolso hataraiglan. Haluān kediglen az pogānok ezt meg ōrūlinek/ es diczirik vala az vr istennek beszidīt/ es az hūtre forduānak/ valamenīn valānak kik az ōrōk iletre szereztettenek vala Ki teried vala kediglen az vr istennek beszide mind az eghisz tarto mān szerte. Az Sidok kediglen fudaluān fel indītāk az anyatos/ es tisztessigbeli asszonokot/ es az vāros nak fū emberit/ es hāborusāgot tāmasztānak az Palnak/ es az Barnabasnak ellene/ es ki vereк ū kōt az ū hataribol. Es azok az ū lābainak porāt ū reaiok le rāzuān Iconiumba meninek. Az tanituānok kediglen be telleseднek vala ō romuel/ es sent lelkuel.

Lisztenczedik rész

Vn kediglen ez Iconiumban hog azon helen bemennūnek ūk az Sidoknak sinagogaiokba es ugy szolnānak/ hog mind Sidoknak es mind Gorogōknek nag bū sokasāga fordulna az hūtre. Az Sidok kediglen kik hūtetlenseсsigben maradānak/ az pogānoknak lelkeket fel indītāk az atafiaknak

állene/ és gonosságra tiszt. Annakokáirt sok időigleñ maradánac meg erőssen ízelekedniñ az ür istennek segétségével/ki bizonságot tészen vala az ű hozzáiok valo kedvének beszédének/ és ezt tészi vala hogy tselensígnek/ és czudák lenninek az ű kezeknek által ala. Meg hasonlók kedigleñ az városnak sokasága/ és nikik ű közzölök az Zidókual tartak vala/ nikik kedigleñ az apostolokual. Mikor kedigleñ az pogánok és egenlőképpeñ az Zidók az ű feiedelmekuel egetembe felrohantanak volna/ hogy erőt tenninek ű raytok/ és úkót meg köuezнек/ ezdolgot úk meg értuiñ Liraonianak tartomáñának városiba Listrába/ a és Derbenbe futánac egetembe/ és az körníkben valo tartomáñba/ és ott predikállanak vala. És vala Listraban egy nimell firfiu/ki erőtlen liuiñ az ű lábaiban veszteg ül vala/ ki az ű annának mihiből szántán született vala/ és soha láb an nem iárt vala. És mikor az Pal volna/ örömest halgatta vala. Ki ű reá nagoñ nizuiñ és látuán hogy hiszi hogy meg gyógulna/ monda nagy fel szoual. Kell fel az te lábaidra egenesen. És fel szökőllék/ és iár vala. Az sereg nipek kedig mikor látták volna az mit Pál tütt vala/ fel emelék az ű szauokat Liraoniai nyelueñ és ezt mondák. Istenek üttének mű hozzánk emberekneк hasemliben. És Barnabást Jupiternek hijják vala/ Pált kedig Mercuriusnak/ hogy miuel ű volna fő az szólásban. Az Jupiternek kedigleñ papia/ ki az ű városoknak előtte vala/ tulkokot és koszorúkot hozuán az kázak előtt valo ereszkedbe/ akar vala áldozni ünnekiek az nipnek sokaságaual. Mell dolgot mikor meg hallottanak volna az apostolok Barnabas és Pal/ az ű ruhájokot meg szakasztuán/ az nipnek sokaságanak közibe folamánac kialtuán és ezt mondtuán. Tű firfiak mire tészitek ezt? Mű is emberek vagunk/ és vgan azon emberi nemo zsasságokra kötelesek vagunk az kire tű/ hirdetuiñ tünektek hogy az hiaszk

ha vala bāluāńoktul az ilō istenhez fordultatok/ki az mennet/es az
foldet teremtette/es az tenghert/es mind azokat/kik ezekben vad-
nak/ki az el mult emberi iletnek ideiben minden pogān nipeket az ú
vtokon hāg vala iārni. Jollehet nem hagga vala ú magāt tanubizon
ſāg nelkūl ſok iot tiuin/mennei harmatot aduān munekunk es gyū
mōlcz teremtō idōkōt/be toltuin eledeluel/es oromuel az mū ſzues
inket. Es ezeket monduān ezak alig tartoztatāk meg az nipnek ſo
kaſāgāt/hog ūnekiek ne āldoznānak. Oda iutānak kediglen nimelik
Sidok Antiochiābol/es Iconiumbol/kik mikoron az ú tanōrzokual
akarattokra vontāk volna az nipnek ſokaſāgāt/es mikoron Pālt meg
kōueztik volna/ki vonāk ūtet az vāroſbol azt alituān/hog az meg
holt volna. Meg kōrnikezuin kediglen ūtet az tanituāńok/fel kele/
es be mine az vāroſba/es māſod napon Barnabāſual Derbebe me
ne. Es mikoron predikāllottāk volna az vāroſbeli emberekuek az es
uangeliomot/es ſokakot tanitottanak volna/meg terinek Liſtraba/
es Iconiumba/es Antiochiaba/vyonnan meg erōſituin az tanitua
koknak būkōt/es intuin hog meg maradnānak az hūtben/es hog ſok
hāboruſāgokuak āltala kellen munekunk az istennek orſzāgāba bemen
unk. Es kōzōrſighes akaratual eggh āzi nipeket vālaſztuān unekiek
eggh āzak berte/es imādſāgot tiuin buntuel egetembe az vr istennek
aianlāk ūkōt/kiben hūttenek vala. Es Piſidiāt el iāruān Pamfili
ānak tartomāńāba meninek. Es mikoron az istennek beſzidt predi
kāllottāk volna Pergāban/ Attaliānak vāroſāba alā meninek/ es
onnan vizre ſzāluān Antiochiaba meninek/honnan el borzātāk va
la ūkōt az predikāllāſnak munkāiāra/ melyet be tellesitinek/ es az
istennek kedvoibe ūkōt atānlottāk vala. Mikoron kediglenbe men-
ſtenek volna/es eggbe gyultōltik volna az eggh āzbeli nipet/meg be-

ßilęk mind azokot / mellęket az istęn ű velek tűtt volna / ęs hog meg nitta volna az pogánoknak az hűtnek aytaiát. Lakoznak vala kedig leñ ott az tanituańokual sok ideig.

Tizenötödik riß.

ES nimell emberek fel Sido orßágbol alá mentenek vala Antiochiaba az atafiakot erre taniţák vala. Ha ő fórnúl nem metelkeßtek az Moiseſnek töruińinek ßokáſa ßerint / mem üdvözülhettek. Annakokairt mikor nag háboruſaga / ęs vetekedise támadott volna az Pálnak / ęs Barnabaſnak azok ellen / ezt vighezęk hog az Pál ęs az Barnabas / ęs ű közölök nikik egebek ęs ez kérdis felől Jeruſalembe fel menninek az apoſtolokhoz / ęs az eggházi nipekhez. Annakokairt mikoron az eggházbeli nip el kiſirte volna azokot Fenicianak / ęs Samarianak tartomáñát iárják vala el / hirdetuin az pogánoknak meg fordulásat / ęs nag örömet vißnek vala / minden atafiaknak. Mikoron kediglen Jeruſalembe iutottanak volna io kedvvel fogadá űkőt az egg házbeli nip / ęs az apoſtolok / ęs az eggházi nipek / ęs meg beßillęk valami dolgokot az istęn tűtt vala ű velek. Fel kelinek kedig nikik / az farisęuſoknak eretnekſighiből / kik az hűtre fordultanak vala ezt monduáñ hog körnúl kellene azokot metelnięs azt paranczolni / hog meg tartanák az Moyſesnek töruińit. Es eggbe gűlinek az apoſtolok / ęs az eggházi nipek / hogęz dolgot meg látnák. Mikoron kediglen nag vetekedis lűtt volna fel keluin Peter monda ünekiek. Atámfiai firfiak. Tuggátok tű / hog righi ęsztendőktűl fogua mű közöttünk az istęn választási tűn / hog az en ßám ę

nak

nak āltala hallanāk meg az pogānok az Euangeliumnak beßidit/ęs hinnęk. Ęs az iſten ki emberęknek ßűök titkiāt tugga/tanubizonſāgot tűn errűl ůnekiek/ßent lelket aduān ůnekiek mikippen műnekűnk ęs/ęs ſemmi vālaßtāſt nem tűn mű közöttünk/ęs azok között/az hűtuel tißtęltuān meg az ű ßűökőt. Annakokairt mįrt kiſirtitek az iſtent/hog az igāt az tanįtuānoknak nakaira veſſik/ mellet ſem az mű akāink/ſem mű el nem viſelhetink? De az vr Jeſus Chriſtuſnak hozzānk valo kedvęnek āltala hiſßűk hog mű ůduözűlünk iouen dőre/ mikippen azok ęs. Veßteg halgata kediglen mind az eghiſß ſokaſāg/ęs Barnabaſnak ęs Pālnak ßauāt halgattāk vala/kik az ielenſigheket ęs czudākot beßillik vāla/melleket az iſten tűtt vala/ű āltalok az pogān nipek között. Mįnek vtānna kediglen halgatni kezdettenek volna/ felele Jakab/ ezt monduān. Atāmfiai firfiak/ halgaſſātok meg az en beßidemet. Az Simon meg beßillę ennek e lőtte mikippen az iſten meg lātogatta ligen ű āltala az pogān nipet hog ű közzőlők nipet venne az ű nevęre/ęs az profetāk beßidi vgan ezent mongāk/mint meg vagon iruān. Ezeknek vtānna meg tęrek/ęs eſmęglen fel ippįntem az Dauidnak haylikāt/ melly le eſett/ęs az ű romlāſit meg vnįtom/ęs fel āllatom azt/hog az emberek kik meg marattanak/az vr iſtennek ßolgallanak/ęs minden pogān nipek kikre az en neuem ſeghįczighűl hiuattatott/az vr iſten monga ki mind ezeket tißi. Niluān vadnak az vr iſtennek őröktűl fogua mind ez ű műelkedeti. Annekokairt en azt itilem hog nem kell bān tāſokra lennünk azoknak/kik az pogānoknak közzőle az iſtenhez fordulnak/ de irni kell azoknak hog magokot itelben meg tartoßtaſſāk az bāluāńoknak fertelmeſſighitűl/ęs az paraznaſāgtul/ ęs az megfoytott lelkes āllattul/ ęs az vértűl. Mert righi üdőktűl fogua vad

nak

tak Moisesnek minden városokban kik az ú törvínít hirdessik az sínā gogākban/holott minden ßombaton oluassāk. Legottan kellemetes do lognak látatęk ez/ az apostoloknak/ ęs az eggházi nipeknek mind az eghiß egghāzbeli nipekuel egetembe/hog ú közzölök választott fir fiakot borzatnānak Antiochiaba az Palual/ ęs az Barnabasual az Judast/kinek vezetik neue Barsabas vala/ęs az Silāst/ kik az akafiak között fú emberek valānak/kiknek kezeinek āltala leuelet ęs küldínek/melynek ez vala értelme. Mú apostolok/ęs eggházi nipek ęs egéb akafiak/kößönetet irunk az akafiaknak/kik Antiochiban/ęs Siriaban/ęs Liliciaban vadnak/kik pogān hútből/az kereßten hüt re fordultanak. Miuel hog meghallok/ hog mú közzölünk nikik tú hozzātok menuin/meg háborrytottanak tútőket az ú beßidiuel akar uān el veßteni az tú lelketeket/paranczoluān tűnektek hog körúl me lelkeggetek/ ęs hog az Moisesnek törvínít nieg tarzātok/ kiknek mú túlünk erre értelmek nem volt. Jonak látatęk műnekünk kik es genlökippen eggbe gültünk/ hog vālaßtott embereket borzāssunk tú hozzātok az Barnabasual/ęs az Palual kiket mú ßeretink/ kik ve ßedelemre vetettik az ú lelketet az mú orunknak az Jesus Christus nak neueirt. Annakokairt hozzātok borzātok az Judast/ ęs az Si last/ kik úk ęs beßid ßerint vgan azont mongāk tűnektek. Mert io nak látatęk az ßent lileknek/ęs műnekünk ęs/hog valami több ter het tú reātok ne vetninek/ hanem ezak ezeket/ kiket ßükseg meg tar tani/ tudni illik/ hog magatokot itelben meg tartoßtassātok az zoktul/az melleket az bāluañoknak āldoßtanak/ęs lelkes āllatoknak vöritül/ęs meg fontott lelkes āllatoknak husātul/ęs paráznaságtul kiktül ha meg tartoßtatkātok magatokot tol tißitek/ legetek eghissigs ben. Annakokairt miforon azokot el borzāttāk volna/ Antiochiaba

menínek

menninel/ęs az ſokaſagot eggbe gyȗytuȋn/meg adȃk ȗnekiek az leuelet mellet mikoron meg oluaſtanak volna/ nagoñ orȗlinek ez vigaßtaſaſon. Judas kediglen ęs Silas mikoron ȗk ęs profetȃk volnȃnak bȗ beßiduel intęk az akafiakot ęs meg erőſſitęk ȗkot. Mikoron kediglen valamenę ideiglen egetembe att lakoztanak volna/ bikefiguel boczȃtȃk ȗkot az akafiak az apoſtolokhoz. Jonak lattatęk kediglen Silasnak hog vgan ottan maradna. Pal kediglen ęs Barnabas Antiochiaban lakoznak vala/ taniȶtuȃn ęs hirdetuȋn az vr iſtennek beßidit/ tobb egeb taniȶtuȃnokual. Egy nihȃn napoknak vtanna kediglen monda Pal az Barnabasnak. Teriȗnk meg immaran/ ęs latogaſſuk meg az mȗ akankfiait mint vadnak/ minden varoſt ßerte/ kikben az vr iſtennek beßidit hirdettȗk. Barnabas kediglen tanaczuk eggia vala/ hog az Janoſi ęs/ ȗ hozzaiok vennęk/ kinek vezetik neue Marcus vala. Pal kediglen nem akaria vala hog hozzatok adna magat az/ ki ȗ tȗlok el ßakadott volna Pamfiliaban/ ęs ȗ velek az munkara nem ment volna. Oll nag vetekedis vala kediglen ȗ kozot tok hog eggik az maſiktul el valnęk/ ęs Barnabas Marcuſt ȗ melęk viuȋn/ haton Ciprusba mene. Pal kediglen Silaſt ȗ hozza valaßtuȃn/ el mine/ ęs az akafiak ȗtet az iſtennek kedwinek aianlȃk. Azertuel iar vala kediglen Siriaban/ ęs Ciliciaban meg erőſſitę uiñ az eggyhazbeli nipeket.

Tizenhatodik rész.

Vta kediglen Derbebe/ ęs Listraba. Es imę egy nimell taniȶtuȃn vala ott kinek Timotheus vala neue/ ki egy nimell Sido az aa ßon

ſoń fia vala/ki kereßten hütre fordult vala/de az ú atia Görög ńe
la. Az Timotheusrul io tanubizonſágot tißnek vala az atafiak/ki
Listrában ęs Iconiumban lakrnak vala. Akarä Pal hog ez Timo
theus ú vele el menne/ęs mikoron ú hozzä vütte volna/körül mes
télę útet az Sidofirt kik az ott valo helekeń valänak. Mert mind
euggak vala hog az ú atia Görög vala. Mikoron kedigleń az vära
ſokot el tiriak vala/ünekiek aggäk vala hog meg tartanäk az el ve
ghezett dolgokat/melleket az apoſtolok ßerzettenek vala/ęs az egg
hazi nivel/kik Jeruſalemben valänak Annakokairt az egghäzbeli e
nipek meg erőſſülnek vala az hütben/ęs minden napon az ú ßamok
neuekedik vala. Mikoron kedigleń el tiriak volna Frigianak/ęs
Galatianak tartomäñät/ęs mikoron az ßent lilek meg tiltotta vol
na úkot hog Aſiaban az iſtennek igbiit ne hirdetnek/Myſiaba me
nnek/ęs onnan ügekezнek vala Bithiniaba menni/ęs az ßent lilek
nem enghedę ünekiek ezt. Mikoron kedigleń Myſian ältal mente
nek volna/Troaſba meninek alä/ęs Pal nyl ott laiäſi lata. Vala
egg Macedoniabeli firfiu kilattatik vala ú elötte allani/ęs útet kir
ni ęs ezt mondani. Jüń Macedoniaba/ęs lig segbeligül münek
künk. Minek utänna kedigleń ez läiäſi lata/legottan Macedoni
aba ügekezünk menni/bizonioſokra tiretuin hog az or iſten azért hi
itt volna minkot hog ünekiek Euangeliu not predikällanänk. Annak
okairt mikoron vizre ßallottunk volna Troaſbol/hamarnak egenes kola
ual Samotraceba menink/ęs az utänna valo napon Neapoliſba
ęs onnan Filippibe/melly Macedoniának rißinek elſö väroſa/ęs
mell e vendig nipul ültettenek vala meg. Valänk kedigleń azon
värosban egg nihäń napon ott lakozuän/ęs egg ßombat napon ki me
nünk az värosbol az folo viz mellę/holott ßoktanak vala imädkozni e

ęs

ęs le úluiñ ßolunk vala az aſßonoknak kik oda gúltenek vala. Ęs egy nimell aſßoń kinek Lidia vala neue/ki bárſoń áros vala/ęs az Thyatirusbeli nipeknek városábol támadott vala/ęs aitatos aſßoń vala/meg halgatá az iſtennek beßédit/ kinek az ur iſten meg nitá az ú ßúit hogy azokra figelmez nęk/ melleket az Pal mond vala. Mikoron ſokiglen meg kereßtelkedett volna ú ęs az ú házabeli nipe/ kirę úkót ezt monduán. Ha hiuonek itilitek enghemet lennem az ur iſtennek/ touetek be az en házamba/ęs maraggatok itt/ ęs erre reá bira munkót. Tórtinęk ſokiglen ez/mikoron mú imádſágra mennink/hogy egy nimell leán iúne elonkbe/kiben tóuendó mondo ßellet vala/melly nag ńereſighet ád vala az ú vrainak tóuendót monduán. Az otánna úluiñ Palnak/ęs múnekünk kiált vala/ęs ezt monga vala. Az emberek az felſighes iſtennek ßolgai/kik úduóſſignek otát hirdetik túnek nek. Tißi vala ſokiglen ezt ſok napokon. De az Pal nehez kedvel ßenuedvin ezt/ęs hátra forduluán monda az ßelletnek. Paranczolok teneked az Jeſus Chriſtuſnak nevében általa/hogy menń ki ez leántol. Ęs azon orában ki mine. Mikoron láttak volna ſokiglen az leánnak vrai/hogy minden ńereſignek reménſighe el veßett volna úneki ek/meg fogák az Palt/ęs az Silaſt/ęs az piaczra vonák úkót az fú emberekhez/ęs az hadnagoknak eleibe viuęk úkót/ęs mondának. Az emberek meg háborúlák az mú városunkot/ mikoron Sidok legenek/ęs oll ßertiſeket hirdetnek/melleket nem illik múnek künk fogadnunk ſem tartanunk/mikoron Romabeliek legünk. Ęs ſok nip folamęk ú ellenek/ęs az városbeli fú emberek az ú ruhájokot meg ſakaßtuán paranczolának hogy úkót veſſókuel meg verneк. Ęs miкoron ſok czapáſokot túttenek volna ú raytok/tómlóczbe vetęk úkót/ parancziuán az foghás óriznek hogy nag ßorgalmatoſſágual óriz-

ng úfót. Kinek mikoron elkippen paranczoltanak volna az belső tőm
lőczbe vetȝ úfót/ es az ú lábokot kalodába vertȝ. Ighelnek kedigleñ
ideiñ az Pal/ es az Silas imádkozuán/ diczirik vala az iſtent.
Halgattak vala kedigleñ ezt az foglok. Nagy hirtelenſeguel kedigleñ
nagy föld indulás lún/ oȝ hogy az foghāznak fondamentoma es na-
gon fel hányattatnek. Es legottañ az aytok mind meg nílānak/
es mindenekfúl el odānak azok az miuel úfót megkötöztek vala.
Fel serkenuiñ kedigleñ az foghāz őrizö mikoron látnā hogy az tőm
lőcznek aytaia nítua volna/ tőrit húueliból ki vonuañ/ meg akaria va-
la úmagāt ölni/ mert azt alitta vala/ hogy az foglok el futtanak vol-
na. Kialta kedigleñ az Pal nagy fel hangual/ es ezt mondā úneki. Va
lami gonoszt magadañ ne tégy/ mert mind itt vagunk. Es világot kir
uſñ az tőmlőczbe be omla/ es meg rettenuiñ Palhoz es Silashoz
eſek/ es ki hozuāñ úfót az tőmlőczból monda. Vraim mit kell enne
kem tennem hogy üdüözüllek. Es azok ezt mondāk. Higgy az vr Je-
ſusban/ es üdüözülsz te/ es az te hāzadbeli nip. Es az vr iſtennek be
ſzédit hirdetek úneki/ es mind azoknak kik az ú hāzāban valānak.
Es az ijnek vgan azon oráiában ú hozzā viuȝ úfót/ es az ú sebeket b
meg mosā/ es legottañ meg kereſztelkedek mind ú maga ſ mind az
ú hāzabeli nipe. Es mikoron az ú hāzāhoz vitte volna úfót/ aſ-
talt vete úneliek/ es örüle ranta hogy mind hāzabeli niptuel az iſten
nek hütire fordult volna. Es mikoron fel támadott volna az nap/
az hadnagok ſolgākot küldinek ezt monduañ. Borzaſd el amaz em
bereket. Ighen üzenek kedigleñ az foghāz őrizö az Palnak ez be-
ſzédeket. Az hadnagok hozzām küldöttenek hogy el borzāſſalak tútókot
Annakokairt ki menuiñ innen menneték el bikeſtiguel. Az Pal kedig-
ſzeñ monda úneliek. Törvínelfúl az kőz nip előtt meg vereténk mún-

kot

kot mikoron Romabeliek legünk/es annak vtanna tomlöczbe vetnek/es immaran titkon üzneki ki münkot? Bizon nem/hanem tüztenek el ü magok/es vigenek ki münkot. Meg mondak kediglen az hadnagoknak az bolgak ez beßideket/es meg filemlinek ezt haluann. hog Romabeliek volnanak/es hozzaiok menuin kiczi ükök hog nekik meg boczatnanak/es mikoron ki hoßtak volna ükot/kirik vala/hog az varosbol ki menninek. Ki menuin kediglen az tomlöczböl az Lideanak hazaba meninek be/es az atafiakot latuan meg vigaztalak ükot/es onnan masua meninek.

Tizenhetedik rész

Mikoron kediglen vtok ban Amfipolis/es Apollonia altal menitenek volna/Teſſalonicreba meninek/holott az Sidoknak Inagogaiok vala. Az ü bokasa berint kediglen Pal ü hozzaiokbe mine/es harom bombaton bokvala unekiek az irasokbol/magarazuan/es bebidinek hekit aduan az irasokbol hog kint kellett ligen benuedni az Christusnak/es halok taibol fel tamadni/es hog ez volna az Jesus Christus/kit en vg mond tüneztek hirdetek. Es nikik ü kozzölök meg forduldnak/es magokot az Palhoz es az Silashoz adak/es antatos Görögöknek nag sokasaga/es fü aßonok nem keueſen forduldnak meg. Az Sidok kediglen kik hütetlenſigben marabdnak irigſigben lelecztzinek/es mikoron ala vala/es el vetett gonoß embereket vüttenek volna ü mellziek/es mikoron meg fereglettenek volna/fel indultak az varoſt/es az Jaſonnak hazara meninek/ekben ügekezuin hog ükot ki hoznak

az nipnek elejbe. Es mikoron meg nem talaltak volna ůkot, az Jason az varos tarto fő emberekhez vonßak vala, es ů velek egg mhan atafiakot, es ezt kialtak vala. Az emberek kik az földnek kerekseghit meg habomtottak, ide es el iűttenek, kiket alattomba az Jason be fogada, es mind ezek az Czaßarnak el vighezett, es ki adott paranczolatsanak ellene tißnek, mikoron mas kiralt mondanak lenni, az Jesust. Fel inditák kediglen az nipnek lakasagat, es az varos tarto fő embereket, ezeket meg haluan. Es mikoron magok mentisiben elęg titelt vűttenek volna az Jasontul, es az egębektűl a elborzatak ůkot. Az atafiak kediglen minden kisedelem nelkűl ide ézaka ki borzatak az varosbol mind az Palt s mind az Silast Berrheaba. Kik mikoron oda iutottanak volna, az Zidoknak synagogaiaba meninek. Azok kediglen nag nemből tamattanak vala, azok fő zött kik Theſſalonicaban valanak, kik be vűttik vala az istennek beßidit lelkesnek minden kiß voltaual, es minden napon hannak s vetik vala az irasokot, ha vg vadnak azok. Sokan hűnek kediglen ů tőzzo lők mind tißteletes Gőrög aßonok, s mind firfiak nimi keuesen. Mikoron kediglen meg ęrtettik volna az Theſſalonicabeli Zidok, hog a Berrheaban es hirdette volna Pal az istennek igbiit, oda meninek es ott es az nipnek lakasagat fel inditák vala, es legottan akkoron es az atafiak ki borzatak az varosbol Palt hog az tengherre menne. Silas kediglen, es Timotheus ott marada. Touabba az kik Palt kisirik vala, el meninek es el viuek ůtet mind Athenasiglan kouetsighet viuin az Paltul az Silasboz es az Timotheusboz hog nag gorsasagual ů bozza menninek. Pal kediglen mikoron Athenasban varna ůkot, meg gheried vala benne az ů lelke, mikoron latna az varosbeli nipet hog baluan imadasra atta magat. Vetekedik vala ę

annakoka

annakokaírt az synagogában az Sidokual ęs azokual/kik aitatosok nak láttatnak vala lenni az piaczon/ęs minden napon azokual ke ſörtinet ſzerint ú hozzá mennek vala. Tusakodnak vala kedig ú vele vetekedi:ſuel egy nihán pogán bölczek kik Epicurusnak tanituáni va lának/ęs kik Stoicus követök valának/ęs nikik ezt mongák vala. Mit akar mondani ez ſo hordozo? Egebek kediglenn ezt mongák vala. Láttatik ez ember vy úrdögnek hirdetöinek lenni/ ezt kediglen ezirt mongák vala/hog az Jeluſt/ęs az fel támadáſt ő hirdeti vala úneſtek. Ęs meg foguán útet az Marcius neuú városa via ezt mondván úneki. Meg tudhatiuk micz oda legen az vy tudomán az mellet te beſzilleſz? Mert nimi vy dolgokot arcz hallas nunk múnekünk. Annakokaírt meg akariuk tudni ezek micz odák les genek. Az Athenaſbeliek kediglen mind/ęs kik vendig kippen ott az városban tárnak/ęs kelnek vala/ſemmi dologban egében magokot nem foglallak vala/hanem hog beſzédet tenninek/auag halgatnának valami vyſágot. Pal kediglen az Marciuſnak vízáinak közepiben áluan monda. O tú Athenaſbeli firſtek mind egebeknek közötte nem ſokat hozzá tiuin/nagubb hiába valo iſten ſzólóknek látlak tútókot. Mert el iáruán/ęs meg nizuin azokot/kiknek tú tiſztesſighet tiſz tek/oly mint iſtennek/találik egy oltárt ęs/mellen ez vala meg ir uán. Az eſmeretlen iſtennek. Annakokaírt az kit tú nem tudván tiſz teltek/azt en meg hirdetem túnektek. Az iſten ki ez világot te remte/ęs mind azokot kik ez világon vadnak/az miuel hog az mennin:k/ęs az földnek vra ligen/nem kézuel alkotott templumban lakik/ſem emberi kezekuel nem tiſzteltetik/mint ha ſzükös volna valami állatnélkúl/mikoron ú aggon iletet mindeneknek/ęs lehela letet minden állatok ſzerte/ęs egy virból teremte az emberek

nek

nek minden nemzetit/ hog lakoznek mind az eghisß foldnek szinin/ es elol el vigheze az embereknek adott udoknek mecziglen kellen tar tani/ es az u foldon valo lakasoknak hatart tun/ hog az istent keresnek/ ha torkinet szerint kezekuel utet meg tapasztalhattak/ es meg talalhattak. Jollehet eggikunktul es tauul ne legen. Mert u alta lailunk/ es u altala indulunk magunkot/ es allatunk szerint u altala vagunk. Mikippen nikit az tu Gorog nemzetsigteknek kozzok va lo vers szerzo mesterek es meg mondottak ez igikuel. Mert az is tennek fiai vagunk. Annakokairt mikoron az istennek nemzeti le gunk/ nem kell nekunk azt alitanunk hog az isten hasonlatos legen az aranhoz/ es az ezustho/ auag az kuho/ mell kouet emberek mester siguel/ es lelusuel faragtanak ki. Es ez tudatlansagnak ideit mikoron ez ideiglen el titkolta volna az isten/ mostan hirdeti meg az embereknek hog mindenek mindenutt eszkbe vegik magokot. Annakokairt hog el vigheßte az napot melsen meg itili iouendore igassagual ez foldnek kerekseghit az firfiunak altala/ kinek altala el vigheßte vala/ mindeneknek hutot aduan/ mikoron halottaibol fel tamaßta utet. Mikoron kediglen hallottak volna az halottaknak fel tamadast nikit u kozzolok mouetik vala/ nikit kediglen mondanak uneki. Akarunk tigheded halgatnunk esmeg ez dologrul. Ezenkiupen az Pal li mine u kozzolok. Nimi firfiak kedialen Palhoz adak u magokot es hunek az Euangeliumnak/ kiknek kozotte vala az Areopagita Dionef/ es egy asszoniallat es/ kinek Damaris vala neue/ es ez

Cgebek es u velek..

Kizenmolgadik risz

Annak vtanna az Pal Athenasbol ki menuin Co-

rinthusba

rimthusba mene/ es talala ott egy nimi Sidot/ kinek Aquila vala neue/ ki nemzetsig szerint Pontusbol valo vala/ ki ez mi napon iutt vala oda Olasz orszagbol/ es talala az u feleseghit/ kinek Priscilla vala neue annakokairt hog Claudius azt paranczolta volna/ hog az Sidok ki menninek Romabol/ u hozzaiok mene/ es mivel hog u velek egy mesterseghet tud vala/ u nalok lakik vala/ es munkalodik vala. Az u mesterseghek kedigleh satorkotis vala. Vetekedik vala kedigleh az synagogaban minden szombaton/ es inti vala mind az Sidokot es mind az Gorogokot. Mikoron kedig meg iutt volna Macedoniabol az Silas/ es az Timotheus/ lelkiben mindenfelol meg szoriult vala Az Pal vallasi tiuin az Sidoknak/ hog az Jesus volna az Messias. Mikoron kedigleh azok ellene mondananak/ es istennek ellene valo szidalmas beszideket szolnanak/ az u ruhait meg razuan monda uneliek. Az tu vereted az tu feleteken. Ettiszta tiuin ennek utanna az poganokhoz megek. Es onnan el menuen egy nimi embernek haza haba mene/ kinek Justus vala neue/ ki aitatos ember vala/ es kinek haza szinte az synagoga mellett vala. Az Crispus kedigleh/ az synagoganak feiedelme/ hun az istenben mind eghusz hazabeli nipi uel/ es az Corinthusbeliek kozzol nag sokan ezt halgatuan hutre fordulnak vala/ es meg kereszteltetnek vala. Monda kedigleh az ur isten ieli latasnak altala az Palnak. Ne felliahanem szolj/ es vesztegne halgass/ annakokairt hog en te veled vagok/ es senki te read nem tudul/ hog gonoszt tegen teneked/ mert sok nipem vagon ennekem ez varosban. Seliin lun kedigleh ott estendeig/ es hat holdnapig/ es tan-

hitta vala ůkot az istennek beßidire. Mikoron kediglen az Gallio Achaianak tißtartoia volna/ fel támadának az Sidok egy akaratual az Pálnak ellene/ es az itilő ßeknek eleibe viuek útet ezt monduán. Az az töruinnek ellene tanitta az embereket hog az istent tißtellik. Mikoron kediglen az Pal immaran azon volna/ hog ßáiát meg nis fa/ monda az Gallio az Sidoknak. O tú Sidok/ ha esmérnim hog valami hamiss dolog/ auag gonoß vitek volna ez dologban/ milto vol na hog el túrnilek tůkot. Ha kediglen kérdistek vagon valami beßidrůl/ es neuekrůl/ es az tú töruintekrůl/ tů magatok lássatok meg a azt. Mert en effele dolgokban nem akarok biro lennem. Es el ů ze ůkot az itilő ßeknek előle. Mikoron kediglen meg fogták volna mind az Sörögök az Sosthenest/ az synagoganak feiedelmit/ verik vala az itilő ßeknek előtte/ es Gallio ezekuel semmit nem gondol vala/ Pal kediglen annak utánna sok napon lakek ott/ el bucsuzuán az akafiaktul/ onnan Siriaba mene vizen. Kouetuin útet Prisci la/ es Aquila/ minek utánna meg nirte volna fejt Zenchreben. Mert fogadása vala. Es Efesusba iuta/ es ůkot ott hagá. ß Kediglen be mine az synagogaba/ es ott vetekedik vala az Sidokual. Mikoron kediglen azok kirnek/ hog többideig lakoznek ů nálok/ reá nem hayla/ hanem el bucsuzek ů túlok ezt monduán. Mindenestül foguán ez közel valo údnepen Jerusalemben kell lakoznom enne kem/ de esmegleń meg térek tú hozzátok isten akaratábol. Es Efesusbol vizre ßálla. Mikoron kediglen Cesareába iutott volna/ es fel ment volna/ es meg látogatta volna az egyházbeli nipet Antiochiaba le toue. Es ott lakozuán valami ideiglen/ el mine/ es ßeruel el tarä Galatianak/ es Frigianak tartományát/ es az hůtben meg erősseti vala mind az tanituányokat. Egy Sido kediglen kinek e

Apollo

Apollos vala neue/ęs nemizetsig ſerint Alexandriabol tāmadott vala/ki ikeſeñ ſolo ember vala/ęs az irāſban hatalmas/ Eſcſusba iuta. Ez az iſtennek otāra meg tanittatott vala/ęs buzgo lelkú liuiñ/ſol vala/ęs ſerelmeteſeñ tanit vala egebeket az iſteni dolgok rá/ki ezak az Janoſnak kereſtſighit tugga vala. Ez ęs nag ſaba doñ kezde ſolni az ſynagogāban/kinek ſauāt mikoroñ meg hallottāk volna Priſcilla/ęs Aquila/ú hozzāiok viuek útet/ęs iobbañ ele ibe adāk úneki az iſtennek otāt. Es mikoroñ Achaiaba akarna menni/az atafiak intetuiñ/irának az tanituāńoknak/hog kozikbe vennek útet. Ki mikoroñ oda iutott volna ſokat haſznāla azoknak/kik az hútre fordultanak vala/az iſtennek atāndikānak āltala. Mert nag eröſſeñ gözedelmet viſen vala az Sidoknak ellene ú velek niluañ vetekeduiñ/ęs meg mutatuāñ az irāſoknak āltala hog az Jeſus volna az Meſſias.

Tizenkilenczedik riſt.

Vn kediglen ez mikoron Apollos Corinthusban volna/ hog Pāl el iaruāñ az tartomāńoknak felſő riſit. Eſeſusba menne ęs ott talāluāñ egy nihāń tanituāńokot/ monda úneki ek. Vütteteki ſent lelket miuel otānna az hútre fordultatok? Es azok mondānak úneki. De ingen ſem hallottuk ha ſent lilek vagon. Es monda úneki ek Cſāg miuel kereſtelkettetek meg? Es azok mondānak. Az Janos kereſtſighiuel. Monda kediglen Pal. Az Janos az iletnek meg iob

hirādsanak kereßtsighiuel kereßtelt/ predikāluāñ az nipnek az felől/ ki ú vtánna el iővendő volna/ hogh hútre fordulnānak/ azaz/ az Christus Jesusrul. Ezeket haluañ meg kereßtelkedinek az vr Jesusnak neuibe. Es mikoron az Pāl az ú kezeit ú reāiok tütte volna ú reāiok iöue az ßent lilek/ es sok nélueken ßolnak vala/ es profetālnak vala. Valānak kediglen mind az firstak közel tizenkettēn. Be menuin kediglen az synagogāba ßabadon ßol vala hārom holdnapig lañ vetekedvin/ es ßoluañ únekiek az istennek orßāgārul. Mikoron kediglen nikik meg kemínéttenek volna/ es nem akarnānak az hút re fordulni/ genoßul ßoluañ az vr istennek vtārul az sokasāgnak elétte ki menuin ú közzólóktel bālaßtā azoktul az tanituañokot/ minden napon tanusāgot aduān egy nimell feiedelemnek mulato helin. Tiuz kediglen ezt két eßtendeiglen vgh hogh mind azok kik Asiaban lakoznak vala/ hallanāk az vr Jesusnak beßédit/ mind Zidok s mind Görögök Es ieles tehetsighet tißen vala az isten az Pālnak kezinek āltala vgh hogh az korokra es el pinnek az kézi kézkenőkot/ es az korßoágokot/ melyek az Pālnak testit illettik vala/ es el tāuoznak vala az korokrul az betegsighek/ es az ördöghök es ki mennek vala belölök. Nikik kediglen az Zidoknak közzöle/ kik ide s toua tārnak vala/ es ördögot üznek vala/ meg kisirtek hogh ha az Jesusnak neuibe ördögot üz hetminek/ es hiuāk az vr Jesusnak neuit azokra kik ben pokolbeli ördöghök valānak/ es ezt mondāk. Paranczolunk tünektek az Jesusra kit az Pāl predikāll. Valānak kediglen azok kik ezt tißik vala Sceua neuú Zidonak nimi hét fiai/ ki fú pap vala. Feleluin kediglen az gonosz ßellet monda. Az Jesust esmérem/ es az Pālt es tudom kú kediglen kik vattok? Es ú reāiok ßökuin az ember kiben az gonosz ßellet vala/ es ú raytok vralkoduān/ erőt vún ú ellenek vgh hogh mezn

telen

ſelen ęs ſebeſẽ futãnak ki az hãzbol. Az dolog kediglẽ tudãſokra lún mindeneknek/mind Sidoknak ś mind Görögökneknek kik Aſſusaban laknak vala/ęs filelembe eſnek mind azok/ęs fel magaſtallãk vala az ur Jeſusnak neuit. Ęs azoknak közzöle kik hütre fordultanak vala/ ſokan Pálhoz mennek vala/vallãſt tiuñ/ęs ki birdetuiñ az ũ ezelekedeteket. Sokan kedig azoknak közzöle kik hiába valo tudomãnual iltenek vala koñuelt eggbe horduañ minden emberekneket lãtãra megigheték/ęs mikoron árrát meg vetettik volna azoknak/ötuen ezer pinz árrának találák. Akkippen az ur iſtennek becſide eröſſen neuekedik vala/ęs erót vißen vala. Mikoron ezek be töltenek volna/ el vigheze lelkiben Pál Macedoniat/ ęs Achaiát el iáruañ/ hogy Jeruſalembe menne/ ezt monduañ. Minek vtánna ott lêndek meg kell ennekem Romát ęs látnom. Mikoron kediglen azoknak közzöle kik únekiek ſolgálnak vala kettót Macedoniaba borzättanak volna/ tudni illik Timotheuſt/ ęs Eraſtuſt/ ũ maga egy ideig Aſiaban marada. Azon üdöben nagy háboruſág támada az kereſzten hütirt. Mert egy nimell Demeter neuü ötuös/ki az Dianának ezüſt templomot ezinál vala/ęs ez fele kereſetben nem kiczin nere ſighet ád vala azoknak kik azon meſterſigbeliek valának/ kiket mikoron eggbe hiutt volna/eggbe hiuá azokat ęs kik az ũ meſterſighez haſonlatos müeſek valának/ęs monda. Tũ firſiak tuggátok hogy ez meſterſigbeli múból vagon münkünk kereſetünk/ mind látátok ś mind hallátok hogy nem ezak Aſſusnak vároſában/ hanem közel mind eghiſſ Aſiaban ez Pál az nipnek azt mondotta/hogy nem iſtenek azok kiket emberi kezekuel ezinálnak/ęs azt tütte hogy az ũ beſzédit el hinnyék/ęs nagy ſok nipet fordított el. Nem ezak az mü meſterſigünkbeli kereſetben vallunk kedig kárt/ha berzúlete el vész/hasz

nem annak felette az nagy Diananak temploma és semmiç tudatik
es idővendőre az Diananak felsighes volta es el vęßik egh ißß Asia
es ez vilāg tißtel. Mikoron ezeket hallottāk volna haragual be telt
nek es fel kiāltānak ezt monduāń. Nagy az Efesusbelieknek isten
ossóna az Diana. Es be telęt minden az eghißß város az fel indult
nipnek ößue ... gůlisiuel es egy akaratual az piāczra rohanānak es
megfogāk az Gaiust es az Aristarchust kik Macedoniabeliek vol
lānak es az Palnak tarsai. Az Pal kedieglēn mikoron be akarna
menni az nipeknek közibe nem hagāk az tanituāńok. Nikik kedig
leń Asianak fő emberi közzől es kik ůneki barāti volānak ů hozzā
küldinek es kirik vala ůtet hog az piaczra ne menne. Annakokairt
egebek egebet kiāltanak vala. Mert az eggbe gůlt nipnek sokasāga
ößue elvegůlt vala es sokań közzölök nem tuggāk vala mi okirt gůl
tenek volna ößue. Az sürů nipnek közzöle kedieglēn elő vonānak egy
Alexander neuů embert kit az Zsidok elő tolnak vala hog beßidiuel
az fel indult nipet le csāllńtanā. Az Alexander kedieglēn mikoron ke
zival intett volna hog vęßtegleninek az nipnek beßiduel elegbet akar
vala tenni kit mikoron meg esmērtek volna hog Zsido volna nagy fel b
ßo tāmada egetembe minden az nipnek közötte közel kēt oraiglań
es ezt kiāltāk vala. Nagy az Efesusbelieknek isten ossóna az Diana
Mikoron kedieglēn az irāstudo le csāllńtotta volna az nipnek sokasā
gāt monda. Efesusbeli firfiak mert kiczoda az ember ki nem tud
ja hog az Efesus neuů város az nagy Diana isten ossont tißteli
es az li faragott kipet mell az Jupiter istentůl csāllott le? Annak
okairt mikoron ezeknek senki ellene ne mongon nem kell tűnektek hā
borusāgot indńtanotok es valamit hirtelensiguel czelekednetek.
Mert ez emberek ide hoztātok kik sem eggbāz törők sem bosßu
c
sagot

ſagot nem tűttenek az tű iſten aſſzontoknak ellene. Hogy ha Demeter nek/es az ű társinak kik az on meſterſigbeliek/vagon valami úgők/ töruinbeli gúliſek lißnek/es tißtartok vadnak/felellenek ővue/es vā dolſāk ßembe eggmāſt. Ha kediglēn valamit egēb dolgokbol kiuānc tok/el vighezik tű kozottetek az töruiń ßerint valo gúlekezetben / Mert ſulek ranta hogy ez mai fel indulāſirt meg ne būnteſſenek mūn ſōt mikoroñ ſemmi dolog ne ligen honnan okāt adhaſſuk ez māi nip nek fel indulāſānak. Es mikoroñ ezeket mondotta volna el boczātā d az nipeknek gúlekezetit.

Huſzadik riſz

Inek vtānna el laſa ſudek az fel indulā nipnek kiāltāſa: Pal ú hozzāia biruān az tanituańoſok/es úkot meg öleluiń el indula hogy Macedoniaba men ńen. Mikoroñ kediglēn el tārta volna Macedonianak tartomāńit es ſok beßiduel intette volna úkot Görög orßāgba mine/es ott hā rom holdnapig liuiń/mikoroñ az Sidok leſt vetettenek volna hogy ű tet meg fognāk/hāioba ßāluān Siriaba akar vala menni. Annakoz kairt el vighezę elmiiben hogy meg tērne/es Macedonia āltal men ne Siriaba. Al mine kediglēn ú vele tārſul Berrhea vāroſbeli So pater mind Aſiaiglān. Az Teſſalonicze vāroſbelīek kozzol kediglēn tārſul el mentnek vele/Ariſtarchus es Secundus/es az Derbe vā roſbeli Gaius/es Timotheus. Aſiabol valok kediglēn Tichicus/ f es Trofimus. Mind ezek mikoroñ elől el mentenek volna/meg vā rānak mūnkot Troāſban. Mű kediglēn az hußt napiāi vtān/ mele

leſen

feken pogaczakual ilnek/ Filippiból vizen valo vtot ttmin ú hozzaz
tok menink Troasba ótód napra/ holott mú hét napon lakozánk. E gg
fombat napon kediglen mikoron eggbe gúltenek volna az tanituanok
az kenirnek el begdelisire/ az Pal az istenrúl fol vala únektek/ el az
karuan menni másod napon/ es beßidit el núnyta mind ij féligleñ.
Sok ßouidnek vala kediglen az felhazban holott eggbe gúltúnk vo
la. Mikoron kediglen egg iffiu úlne az ablakban/ kinek Euthicus va
la neue/ mikoron nag álomnak miarta el nehezúlt volna/ annal es
inkabb el nehezúle mikoron az Pal sok ideig ßolt volna/ az harmad a
renden valo felhazbol le esek/ es halua viuek fel útet. Mikoron ke
diglen az Pal le ßállott volna/ úreá burula/ es ú hozzá óleluin mon
da. Meg ne háboroggatok. Mert az ú lelke ú benne vagon. Mikor
on kediglen fel ment volna/ es el begdelte volna az kenéret/ es útt
volna benne/ sok ideig ßoluan mind virrattaiglan/ vighezetre ekkip
pen mine el. Elóhozák kediglen az germeket eleuenen/ es ezen nem
keues vigaßtalást vúnek. Mú kediglen haioba hagánk/ es Assonba
menink haion/ es ott váriuk vala az Pált. Mert ekkippen vighez
te vala/ ú maga földön indul vala vtra. Mikoronn kediglenn b
egetembe Assonba iutottanak volna/ Pál es mú hozzánk oda iutá
es ú vele egetembe Mitilenebe menink/ es onnan es vizen valo
ton másod napon E hius ellenibe menink. Az követ kezendő napon
kediglen Samos neuú ßighetben ki kötink. E s Trogillusban mulat
ván/ másod napon Miletusba menink. Mert Pál el vigheßte va
la hog vizen Efesus mellól menne el/ hog Asraban ideit hiába ne
mulatná. Mert siet vala ha lehetsighes volna únekl hog pünkösd
naptán Jerusalemben lenne. Miletusbol kediglen Efesusba kö
vetek bozátuán az kereßtenek pástorit ú hozzá hiuatá/ kik mi c
koron

saron úhozzā tutottanak volna monda únektek. Tú tuggātok az elsō naptul fogua mellēn Asiaba be iouik mikippēn minden údőben tú vesletek lúttem ligen/ßolgāluān az vr istennek/lelkemnek minden alazatossāgual/es sok kōnúhullatasokual/es hāborusāgokual/ mellek az Sidoknak reām valo gonoßandikibol történtnek/hog semmitúl magamot meg nem vontam azok közzól/az mellek tűnektek hasznotora voltanak/es hog az istennek tighitt tűnektek ne hirdetnim/es hog tűtőket ne tanitsanalak közönsighes helēn/es minden házak ßerte/tanukippēn vallāsi tiuīn mind az Sidoknak s mind az Gőrögöknek/es az bűnőknek meg bozzānatra/mellet nernek az istentűl azok fik iletek meg tobbītottāk/es zhútrúl/ mell az mű orunkbun az Jesus Christusban vagon. Es imę mostān en lelkemben/ meg kötelestetuīn Jerusalembe megek/mellben nem tudom mi dolgok történnek en rajtam/hanem ezakezt hog az ßent lilek minden városok ßerte vallāsi tißen/hog fogsāgokra/es sanaruságokra megek oda. De ez dolog enghemet meg nem indīt/mert nem annira ßerelmes ennekem az en iletem mint hog el vighezzem az en folāsomot örömuel/es ez ßolgālatot/ mellet az vr Jesustul vúk/hog tanusbizonsāgot tegek az Euangeliumrul/ mellben az isten az ú hozzānk valo kedvvit meg telentę. Es im en tudom mostān hog ennek vtāna nem lāttātok az en ßemilemet mind tú kiknek āltala vtat tűttem/predikāluān az istennek orßāgāt. Annakokairt vallāsi tißek tűnektek ez māi napon hog en tißta vagok mindeneknek virtul. Mert ki nem mentem előtte/ hog ne predikālnām tűnektek az istennek tanāttzāt. Annakokairt viselletek gondot magatokra/es mind az eghiß nānyra/mell nānyban az ßent lilek tűtőket püspőkökę tűttt/ hog az istennek egyhāzbeli nipit biriātok/es örizzetek/mellet az

cc ú tulaj

ű tulāndon viriuel ßerze. Mert en tudom ezt hogy az en elmenisem nek otanna tű főzetekbe farkasok tűnek fel tűtőfőt meg nehezitenek es fel az nāpnak nem enghednek. Es vgan tű főzőletek es tamadnak ferfiak / fel vißhā valo dolgokot kolnak / hogy tanituanokot hi tessenek ű vtānnok. Annakokaert vigāzzatok / meg emlekezuin rola hogy hārom estendeig sem nel / sem napual meg nem ßüntem ligen könü hullatāsimual intenem mindent. Es mostan atāmstiai az istennek atānlak tűtőfőt / es az ű euangeliumānak / mell az ű mű hozzānk valo kedvetnek bevide / es kinek hatalma vagon az euangeliumnak fundamentomāra felül rakāst tenni / es adni tűnektek örökseghet mindenekkel főzötte fel meg ßentelttenek. Senkinek nem kivān tam gonoßul sem ezüstit / sem aranāt / sem ruhāzāt / fog tű magatok tuggātok / hogy ez en kezeim tűttik ßerit azoknak az mellekre enne kem büksighem volt / es azoknak kik en velem vadnak. Mindeneket meg mutatik tűnektek / hogy elkippen kell munkālodni az doctorok nak / es ű bozzāiok fogadni azokot / kik meg az hűtben nem erössek / es meg emlekezni az ur Jesus beßidirűl. Mert ű mondā ezt. Bo dog dolog adni inkābb / hogy nem mint venni. Es mikoron ezt mon dotta volna terdeire elvin imādsāgot tűn mind azokual egytembe. Nag sirāsok tāmada kediglen mind azoknak / es az Palnak nyakā ra elvin zokollak vala útet / bānkodvān ielesen az beßidirt / mellet mondott vala hogy többe az ű semillit nem latnāk / es az haioba kisi

Hussonegyedik rissz

ket útet.

Mikoron kediglen ez meg lűrt volna / hogy el ßakadvān ű tulok vizre ßallottunk volna / egenes felāsual Coo usba menink / es az vtān Rodusba / es onnan Patara raba / es egy hayot talāluān mell Fenicebe megen vala āltal / abba

be

be ßāluāñ el indulānk. Mikoroñ kediglen meg kezdett volna terȝeni műnekűnk az Ciprus azt bal kęre haguāñ Sirtaba indulānk haioñ es Tirusba meninк. Mert az haio ez vāroſban rakodik vala le. Es mikoroñ ott tanituaniokot talāltunk volna/heted napig vgan ottan lakānk/kik Pālnak azt mongāk vala az lilekнek āltala/hogy Jerusalem be fel ne menne/es az hęt nap be teluiñel induluāñ otunkoñ megűnk vala/es kiſirnek vala műnkot mind náiañ mind feleſighekuel s mind fiokual egetembe/mind aczȝiglañ mig nem azvāroſbol ki iuttunk volna/es tęrdűnkre eſuiñ/az parton imādſagot tűnk/ es mikoroñ mű eggmāſtul bucȝut vűttűnk volna/az haioba hāgānk/azok kediglen hāzokhoz tęrinek. Mű kediglen az vizen valo vtat el vighezuiñ Tirusbol Ptolemaisba meninк le/es az atafiakot ott meg lātogatuāñ egy napoñ lakānk ű velek. Holdā kelue kediglen mű kik Pālual vaſānk Ceſareāba meninк. Es be menuiñ az Filepnek hāzāba/ki az Euangeliumot predikālla vala az ki egy vala az hęt kozol/es ű nāla lakānk. Valānak kediglen ez Filepnek nigy leāni/kik bűzeſighet tartanak vala/es profetālnak vala. Es mikoroñ ſok napoñ lakoßtunk volna ott/Sido orßagbol nimi profeta ioue oda/kinek Agabus vala neue. Es mikoroñ mű hozzānk iűtt volna/el viue az Pālnak ouſt/es ű neki lābait es kezeit meg kötözuiñ monda. Ezt monga az ßent lilek. Ezenkippeñ kötözik meg az Sidok Jerusalemben az firfiat az kię ez ű/es az pogān nipeknek kezekbe aggāk. Mikoroñ kediglen ezeket hallottuk volna/kirűk vala mű es/es az egēb tanituāñok es kik ott az helen lakoznak vala/hogy miuel Jerusalembe fel

ne menne. Legottan felele az Pál és ezt monda. Mit műlletek hogy sirtok és keserghetitek az en szűremet? Kis vagok en az ur Jesus neuert Jerusalemben nem ezak fogságra/hanem halalra is. Miuel ő kedigleñ útet arra nem birhattuk volna/mű és reá hayolánk ezt monduán. Ím legen vgy mint az ur isten akarta. Az napok után ké dig terhelnek fel vtáñ/Jerusalembe megúnk vala fel. Az ő tanituányok közől Kesa reából/és ú velek hoznak vala egy nimelly Ciprusbeli embert/kinek Mnason vala neue/hogy ú nála lenne szállásunk/ki regi tanituány vala. Es miuel Jerusalembe mentúnk volna örömesi fogadának mi ket az atyafiak. Másod napon kedigleñ be mene az Pál mi velünk egetembe az Jakabhoz/és mind be gúlinek az egyházi nipek/kiket miuel bereteuel látott volna meg beszille mind azokat rendre rint mellyeket az ur isten az pogán nipek között tütt vala az ű szolgálatánk általa. Es miuel hallottak volna azok/dicziretet tisznek vala az istennek/és mondának üneki. Látod atámfia hány ezer Sidó vagon itt/kik az hütre fordultanak/és mind ezek az Moisesnek törvínit buzgalmatosan tóuelik. Hallottak kedigleñ ezt te felőled hogy b ezt predikálod hogy az Moisesnek törvínitül el szakagganak mind az Sidók kik az pogán nipeknek közötte vadnak ezt monduán/hogy ük nem tartoznak törvínül metelni az ű fiokot/sem emberi szerzis szerint élni. Mit kell azirt tennünk? Mindeneslül fogua te kell gúlni az sokaságnak. Mert meg hallák hogy te ide jüttél. Azirt tedd ezt/az mit teneked mondunk. Vágy emberünk vagon múncsúnk kiknek foga dások vagon/vedd hozzád ezeket/és vigy tisztuláss magadban azokual egetembe/és ig költségbet azokra/hogy az ű fejeket meg nyiressik/és mindenek meg tuggják hogy semmi ligen az mit te felőled hal-

lottanak

ſottanak/hanem te es az toruinben iarſz/ es azt orized. Az dologs
nak felole kediglen iranc mu azoknak fit az pogan nipnek kozzole for
dulanak az hutre/ el vigheztuin hog effelit valamit meg ne tartas
nanak/hanem rzak hog magokot meg tartoſtatnak azoktul/ melles
fet baluanoknak aldoztanak/ es az virtul es meg foytott lelkes ala
lattul/es parazrnaſagtul. Legottan az Pal az firſtakot u hozza vi
uin/mod napon tiſztulaſt vun u velek/ es az templomba be mene/
hirdetuin/hog az tiſztulaſnak napiai be toltenek ligen/mind addig
mig nem u irettek mindenkirt aiandikot vinninek fel az iſtennek.
Miforon kediglen az het nap immaran kozel be tolt volna/ az Zi
dok fit Aſiabol valok valanak/ miforon az templomban meg lattak
volna utet/ mind az eghiſs nipet fel indultak/ es meg ragadak utet
ezt fialtuan. Iſraelnek nemzetſighibol valo firfiak/ legetek ſeghi=
zriguel. Az az ember fi az mu nipunknek/ es az toruinnek/ es ez
helnek ellene mindenekket mindenutt tanit. Annak felette az Gore=
gokot es az templomba hozta/es kozhelle tutte ez ſent helet. Mert
lattak vala az Efeſusbeli Trofimuſt az varoſban u vele/melliet azt
alitak hog az Pal az templumba be vut volna. Es fel indula mind
az eghiſs varos/ es az nip egbe kezde futni. Es az Palt meg ra
gaduan az templombol ki vonſak vala/es az templomnak antait les
gottan be zarlak. Miforon kediglen azon ugekezninek hog utet meg
ollik/ meg uzenek az ſetedelemnek fi az ſeregben ezer ember elott
far vala/ hog eghiſs Jeruſalem fel indult volna. Es az legottan
vitezeket/es kazadoſokot vun u melle/ es u hozzaiok ſoſamek. Es
azok miforon lattak volna az ezer ember elott iaro ſetedelmet/ es
az vitezeket/el hagak verni az Palt. Az ezer ember elott iaro ſete
delem kediglen oda iarulvan meg foga utet/es paranczola/hog ket

sankzual meg kötöznek/ es kerdi vala kiczoda volna/ es mit tütt volna. Egebek kediglen egebet kialtanak vala az nip között. Es mikoron nyluan meg nem érthetnę ez dolgot az nipnek nag kialtasairt/ paranczola hog az taborba vinnęk. Es mikoron az gradiczra iutott volna/ törtinęk ez hog az vitezek kezdęk vinni ütet azirt hog az nip erőt tiszen vala ranta. Mert nipnek nag sokasaga megen vala ü vtanna ezt kialtuan. Öld meg ütet. Es mikor az taborba kezdettik volna vinni az Pal/ monda az ezer ember előtt iaro feiedelemnek Enghededi hog en teneked szollak? Monda az feiedelem. Tudzi a Görögül? Te vagi amaz Egiptusbeli ember/ ki mi naponn nag haborusagot indital/ es nig ezer fegyveres embert vül ki az puszta. Monda kediglenn az Pal. En Sido nemből valo ember vagok/ Tarsusbeli nipnek eggik/ melly Cilicianak tartomanyaban nem ala valo varos/ kirlek kediglen tighedet enghedd meg ennekem hog szollak az nipnek. Es mikoron az meg enghette volna/ fen aluan az Pal az gradiczon intis tün az ü kezuel az nipnek/ es mikoron nag ezendesig lütt volna/ szola azoknak Sido nyelwen/ es ezt monda.

Huszonkettödik rész.

Ö firfiak atyamfiai/ es atyaim halgassatok meg az en beszidemet/ mellyel en magamot mentem tű előtetek. Mikoron hallottak volna kediglen hog Sido nyelwen szolna unekiek/ inkab foganak halgatni/ es mond. Bizon az hog en Sido nemből valo firfiu vagok/ ki Cilicianak tartomanyanak Tarsus nevü varosaban lüttem ez világra/ de ez varosban tartanak fel enghemet az Gamalielnek labainal

es

ęs nag gond viselisuel tanytatānak enghemet az Sido toruinben/
az istent kouetem vala/mikippen tú ęs mind naiān vattok mostan/
ki hāborgatām ez otoń valo nipet mind halalliglan/meg kótózuiń/ęs
tómlóczbe vetuiń mind fiatiakot s mind alßońiallatokot/mikippeń
az fú pap ęs bizonságom ennekem/ęs mind az egghāzi nipeknek
rende/kiktúl leueleket ęs vißek vala az atafiakra/ęs Damascusba
megek vala/hogazokot ęs kik ott volnānak kótózuiń ide Jerusalem
be hoznām hog úkót meg búntetnęk. Tórtinęk kediglen ez mikoron
d en vtamoń mennik/ęs Damascushoz kózelghetnik dil fele/hog hir
eclensiguel az mennból nag vilāgossāg finessiguel kórúl venne en
ghemet/ęs az földre le esim/ęs ßozatot hallik mellben ez mon=
das lún ennekem. Saul/Saul/mire habórgatęz enghemet? En
kediglen ezt felelim. Vram ki vag? Ęs monda ennekem. En va
gok az Nazaretbeli Jesus kit te hāborgatęz/ęs az kik en velem
valānak bizoń az hog az vilāgossāgot lātāk/ęs ighen meg retteminek
annak kediglen ßauat nem hallāk az ki en velem ßol vala. Ezt mon
dom vala kediglen úneki. Vram mit tegek. Monda kediglen enne
e kem az vr isten. Kell fel/ęs menń Damascusba/ęs ott mindenec
ket meg mondanak tenched mellek el vighezuiń vadnak teneked hog
te meg teged. Ęs mikoron nem lātnik az vilāgossāgnak nag dúczó=
sigben valo voltātul/kezeń fogua viseluiń enghemet az en tārsāghim
kik en velem valānak/Damascusba menik. Ęgg nimell Ananias ne
uú ember kediglen en hozzām tóue/ki aitatos ember vala/az tór=
uiń ßerint/ęs tonak lelettetett vala mind az Sidoknak tanubizon=
ssāgāual/kik ott laknak vala/ęs elómbe āluān monda ennekem. Ałām
f fia Saul/vedd meg az te ßemeidnek vilāgossāgāt. Ęs en azon orā
ban ßemeimnek vilāgossāgāt meg viuiń/lātam azt. Ęs az monda

Az

Az mű atāinknak istene meg elettűl fogua arra berzett tigh̄edet hog̃ meg esmērnid az ű akaratſat/ęs meg latnād azt az mi igaz/ ęs bozatot hallanāl az ű baṫubol/ mert tanubizonſāga liſſ ūneki minden emberekn̄el azokrul melleket lāttal/ęs hallottal. Moſtañ azirt mire tiſſ kiſedelmet? Kell felęs kereßtelkeggēl meg/ęs moſd el az te būneidet/ ęs segh̄ezigūl h̄ud az vr istennek neuit. Lūn kediglen̄ ez mikoron̄ Jeruſalembe meg tērtem volna/ęs az templumban imādkoznām/ h̄og̃ en lilekben el ragattatnām/ ęs lātnām ūtet ezt monduañ ennekem. Sieſſ ęs menń ki ǵorſañ Jeruſalemből/ mert a be nem vißik az te en felōlem valo bizonſag tiſteledet. Ęs en ezt mondām. Vram tuggāk ūl h̄og̃ en az tōmlōrzbe vonßam vala ūlōt/ęs vereſigbet tißek vala minden ſinagogākban azokon kik h̄iß nek vala te benned. Ęs mikoron̄ az Eſtuannak az te tanubizonſāgodnak vērit ontanak/en ęs ott āllok vala/ęs egǵ akaraton̄ valik azokual az ű halālāra/ęs azok ruh̄āit ōrizem vala/kik ūtet meg ōlik vala. Ęs ezt mondā ennekem. Menńel/ mert en az pogān nipekhez meſſe borzātlak tigh̄edet. H̄algatſāk vala kediglen̄ az ű beßidit mind ez beßidiglen̄/ęs ßauokot fel emeluin̄ ezt mongāk vala. Veßeſd el ez földrūl ez illen embert. Mert nem illik ūneki ilni. Mikoron̄ kedig azok kiāltanānak/ ęs ruh̄aiokot el h̄annāk/ ęs az ēgbe port h̄agigālnānak/ paranczola az ezer ember elōtt tāro feiedelem h̄og̃ az tāborba vigik ūtet/ęs meg h̄agā h̄og̃ oſtorokual ūtet meg kin zānāk/ęs meg vallatnāk/ h̄og̃ meg tudnā mi okairt kiāltanānak ekkippen̄ ű reā. Ęs mikoron̄ az ßaz ember elōtt tāro feiedelem erōſſen̄ meg kōtōßtette volna ūtet/ monda ūneki az Pāl ki ű elōtte āll vala. Szabadi tūneſtek ez/ h̄og̃ meg oſtorozzatok Romai embert/ęs kit tōrwnúuel būnōſſę nem leltenek? Mell beßidet az ßaz

em

ember előtt ſáro feiedelem mikoron meg hallott volna / az ezer ember előtt ſáro feiedelemhez mene / és meg beſüllę úneki / és ezt mon dá. Mit akarſz tenni? Mert ez Romai ember. Ő hozzá menuin az ezer ember előtt ſáro feiedelem / monda úneki. Mondmeg ennekem. Romai ember vagi tę? És monda. Vg vagon. És felele az ezer em ber előtt ſáro feiedelem. En nag ſumma pinzuel tűttem ezt hog az Romabeli nipeknek kőzzőle egg legek. És az Pál monda. En kedig vgan ſületiſemuel nértem ezt. Annakokairt legottan el tauozának ő tűle azok / kik útet meg akariák vala kinzani és vallatni. Az ezer ember előtt ſáro feiedelem meg filemlęk / minek vtánna meg tudá hog Romai volna / és hog meg kőtőztette volna útet. Maſod nap on kediglen bizonſágual meg akaruán tudni mi okirt vádoltatnak az Zidoktul / el odoztatá útet / és meg hagá hog az fő papok be gülle nek / és mind az eghiſz tanácz / és az Pál ki hozuán / elé ikbe állatá.

Huſzonharmadik riſz

AZ Pál kediglen az ű ſeme it az tanáczra vetuin / és ű reáiok erőſſen nizuin monda. Álámfiai firfiak en minden io lelki eſmęretuel viſeltem en magamot az iſtennek előtte mind ez mai napiglan. Az fő pap kediglen Ananias paranczola azoknak / kik ű előtte állanak vala / hog az ű ſáiát útnęk. Legottan monda az Pál úneki. Te megfejritett fal / meg vér ſzuendőre tí ghedet az iſten. Te és az törvinben ülsz / hog törvin ſerint itilł enghemet / és az törvinnek ellene azt paranczolodi hog enghemet verienek? És az kik ott állanak vala mondának. Az iſten fő papiát illete

di ßidalmasbeßiduel? Monda kediglen az Pál/Nem tuttam arám fiai hog tú pap ligen/mert meg vagon iruán. Az te nipednek fejedelminek gonoßt ne mond. Mikoron kediglen tudna az Pál/hog az gülekezetnek eggik riße az Sadduceusok közzól volna/es az másik az fariseusok közzól/fel kialta az gülekezetben es ezt monda. Tú fiirfiak aramiai/en fariseus vagok fariseusnak fia/az halottaknak reminsighekrül/es fel támadásokrul itiltetem en. Es mikoron ezt mondotta volna/hasonlás lún az fariseusok/es az Sadduceusok között/es el ßakada eggmásiul az gülekezetnek sokasága. Mert az a Sadduceusok azt mondák hog fel támadás ne ligen/es hog sem angal ne ligen/sem lilek. Az fariseusok kediglen mind az két dolgot vallák. Nag kiáltás támada kediglen/es mikoron az irástudok fel kóltenek volna/kik az fariseusoknak pártán valának/egebekuel tusakodnak vala/es ezt mondák vala. Semmi gonosságot nem találunk ez emberben/hog ha lilek ßolt úneki auag angal/ellent ne tarczunk az istennek. Es mikoron nagon meg hasonlottanak volna/az ezer ember elött táro feiedelem filuin ranta/hog el ne ßaggattatnek az Pál azoktul/parancsola az vitezeknek hog le menninek/es az Pált ú közzólök ki ragadnák/es az táborba visirnek útet. Az követ lezendő nyel kedig meg ielenek úneki az oristen/es ezt monda. Bátor lig Pál/mert mikippen tanubizonságot túl en rulam Jerusalemben/azonkippen kell teneked Romában es tanubizonságot tenned. Mikoron kediglen meg virradott volna/egy nimell emberek az Zidok közzól eggbe gülinek/es magokon valo átok titelu:l ezt mondák hog sem enninek/sem innának arcziglan/mig nem meg ólnek az Pált. Többen valának kediglen negyen firstiunál/kik eggbe esküttenek vala/kik az fő paphoz meninek/es az eggházi nipekhez/es mon-

dának

bának. Magunkon valo átok titeluel erre kötelezték magunkot hogy semmit bánkba nem vißünk arczíglán, mig nem az Pált meg ölték Annakokairt ielenczitek meg tú-az ezer ember elött iáro feiedelemnek, es az tanáczbeli nipnek hogy holnapon hozza ki útet mú kózinkbe, mint ha valami bizon dolgot akarnánk ú túle érteni. Mú kediglen, minek elötte mú kózinkbe el kózelitczen, kißek vagunk útet meg ölni. Mikoron kediglen meg hallotta volna ezt az Pálnak hugának fia, el mine, es az táborba be mine, es meg beßille az Pálnak. Mikoron kediglen az Pál egget az báz ember elött iáro feiedelemnek kózzóle ú hozzá hiuatott volna, monda. Vidd az ezer ember elött iáro feiedelemhez ez germeket. Mert valami dolga vagon kit meg kell únek beßilleni. Es az, az germeket ú mellę viuin az ezer ember elött iáro feiedelemhez viue, es ezt monda. Az Pál kit kötózue tartaßa ú hozzá hiuatuán kire enghemet hogy ez ifiiat te hozzád hoznám, kinek valami dolga vagon kit teneked meg kell mondani. Mikoron kediglen az ifiiunak kezit fogta volna az ezer ember elött iáro feiedelem, fél felę mene ú vele, es meg kérdezę útet s Mi dolog az, az mit ennekem meg akarß ielentened? Az ifiiu kediglen monda. Az Sidok eggbe tanáczkoztanak hogy tigyedet arra kirienek, hogy az holnapi napon ki hoznád az Pált az tanáczba mint ha valami bizon dolgot akarnánk ú túle kérdeni. Annakokairt te ne higgy únekiek, mert az ú halálara neguen firiunál több bándokozott, ú magokot magokon valo átok titeluel arra kötelezęk, hogy semenninek, sem innánk, mignem meg ölnęk útet. Es mostan kißen vadnak az váruán, hogy únekiek akarattokot teged. Az ezer ember elött iáro feiedelem kediglen el boczáta az ifiiat, es paranczola únekiezt s monduán. Valakinek tórtinet ßerint meg ne mongad, hogy ezt meg

lelentetted ennekem. Es nimell két ꝑáz adoſt ú hozzá hiuatúán / monda. Két ꝑáz vitézt / es hetuen louagot / es két ꝑáz lánczúſt ꝑe= rezzetek / hoꝯ Eſareaba menńenek ińnek harmad orája vtán / es lo vakot aggának / hoꝯ Pált ú reáiok fel últetuiń eghiſſigben vigik az Felix feiedelemhez. Es leuelet es ira ez értelemuel. Az Klau dius Lyſias az hatalmas feiedelemnek az Felixnek köſönetet ir. Az firſiat az Sidok fogtak volt meg / es mikoron immáran úk meg akarnák ólni / mikoron fereguel oda iutottam volna / meg ꝑabadiztám meg értuiń / hoꝯ Romabeli volna / es meg akaruán tudnom az okát a mi okirt vádolnák útet / az ú tanáczokba vúm útet. Kit meg értim hoꝯ kérdiſben valo dolgokrul vádolnának / mellek az ú töruińekben vad nak / kiben ſemmi bún ninczen / kiért halált / auagy fogſágot irdemlene Es mikor máſtul meg értettem volna / hoꝯ halálára ꝑándokoſztanak volna az Sidok / minden haladék nélkúl te hozzád boczátám útet / paranczolatot aduán azoknak es / kik útet vádollák hoꝯ az mi dolgok vagon ú ellene / mondák meg te elótted. Lig eghiſſigben. Az vitézek kediglen azonkippen / mint únekick meg vala parancz oluán az Pált ú hozzáiok viuń ńel Antipatriſba viuék. Máſod napon kedig b ſien az louagokot el boczátuán hoꝯ ú vele elmenninek / az táborba meg térinek. Kik mikoron Eſareaba iutottanak volna / es az leuelet az feiedelemnek meg attak volnak az Pált es ú eleibe állatak. Mikoron kediglen el oluaſta volna az feiedelem / es meg kérdette volna / mell tartománbol valo volna / es meg tutta volna hoꝯ Ciliciabeli tartomáńabol valo volna monda. Meg halgatlak tiahedet mikoron az te vádoloid es el iutándnak / es parancz ola hoꝯ óriznek útet az ńſztarto Herodes házában.

huſon

Huszonnegy-
dik rész.

T napnak kediglen vtánna Cesareaba le mene az Ananias fő pap/ es az vi-
nekuel egetembe/ es egy nimell Tertullus
neuű iselen bolo mesteruel/ kik az feiedelemhez meninek az Pál ellen. Es mikor az Pált tsuinbe hittak volna/ vadolni kezdé ütet az
d Tertullus ezt monduan. Mikoron nagy bikesigben illünk te miattad nemess feiedelem Felix/ es mikoron sok dolgok iol viseltessenek az nipnek közötte az te reá valo gond viselisednek általa/ mindenkoron es mindenütt egenlő kippen diczirünk/ minden hála adásual De hogy bessidemuel tigbedet hosszu ideiglen n: tarczalak/ kirlek tigbedet/ hogy halgass meg münkét keues beszidel/ az te enghedelmes termisseted szerint. Mert találok ez meg dögletö sirfiat/ es ki haborusagot indit minden Sidoknak mind ez vilag szerte/ es ki az
e Nazarenosoknak eretnetsighinek feie/ ki azon es ügekezett/ hogy az templumot es meg fertezteste/ kit meg foguan akarok hogy az mü törvinünk szerint meg itilliük. De mikoron oda tutott volna az ezer ember előtt táro feiedelem az Lysias/ nagy erövel ki viuz üret az mü kezeinkből/ parancsoluan hogy az ü vádoloi te hozzád iüienek/ kitül te magad értelmet vehetz mind ezekrül/ kikrül mü ütet vádolliuk mikoron vighire migy. Az Sidok es kediglen beszidet tünek hozzá/ es azt mondák/ hogy azonkippen vagon. Meg felele kediglen az Pál/ mikoron az feiedelem inteit volna üneki/ hogy szolna. Jobb szüel felelek meg az en ügemben en magamirt/ mikoron tudua ligen en nálam
f hogy te immáran sok esztendőtül fogua itilő mestere volnál az nipnek/

dd iij el

ſi meg értheted/hogy miuel tizenkét napnál több napia ne ligen/hogy Jeruſalembe fel iúttem imádkozni/ és az templumban ſem találtanak enghemet/hogy valakiuel vetekettem volna/auagy azt úttem volna/hogy az nip fel induluán ősue futna/ſem az ſynagogákban/ſem az városban/ ſem meg nem bizonyíthatják azokot/kikből enghemet vádolnak. Vallást tiſzek kediglen teneked errűl/hogy en az vt ſerint mellet cretnek ſignek hínak/akkippen tiſztelem az Istenit/ hogy hiſzem mind azokot/ mellek az Moiſeſnek törvtníben/ és az prophetáknak írásban meg vadnak iruán/ reménſighem liuén az iſtenben/hogy ióuendőre meglíſzen az halottaknak fel támadáſa/ mind ioknak ſ mind gonoſzoknak/mellet ezek és várnak. Sőg en és ebben ügekezem/hogy az en leiki eſmeretemet mindenkoron tiſztán viſelem iſten előtt/és emberek előtt. Sok eſztendőknek vtánna kedigleñ Jeruſalembe menik/hogy alamuſnát oſtanik az en nemzetſighemben beli nipnek/és hogy iſtennek tiſzteſſighire valo aiándikokot vinnik fel mell dolgokban meg tiſztuluán találtanak enghemet az templumban nem nipnek ſokaſágával/ſem nipnek fel indulásával. Nimelí Zidok kediglen kik Aſiabol valók/kiknek te előtted kiſzén kell vala lennie/és enghemet vádolniok/ ha valami dolgok volna en ellenem/ahogy mongák meg ezek ű magok/ha valami hamiſſágot találtanak en bennem mikoron itt az tanárzban állak/imez egy ſotul el váluán melluel en ű közöttök áluán ezt kiáltám. Az halottaknak fel támadáſok felől itiltek tű ma enghemet. Mikoron ezeket meg halgatta volna az Felix haladikot tűn az ű ügekben. Mert bizonyual érti vala az dolgokot/mellek az vthoz valók valának ezt monduán. Mikoron az ezer ember előtt iáro feiedelem az Lyſias ide iouénd meg értem az tű ügeteket. És paranczola az páz ember előtt iáro feiedelem

delem

delemnek hogy orizne az Pált / es hadnā útet sabad őrizet alatt lenni / es hogy az ú barāti közzől valakit meg ne tiltana valamiben úne si solgālni / auagy ú hozzā menni. Egy nihāny napnak vtānna kedig leń mikoroń Czesareaban volna az Felix az ú felesighiuel az Druſil sāual egetembe / ki Sido nemből tāmadott vala / hozzā hiuatā Pált es meg halgatā ú túle az hűtőt / mell az Christusban vagon. Mikoroń kediglen ú sok ideig diſputālt volna az igasságrul / es mirtikle tessigrűl / es az iouendő itiletrűl meg rettenuin az Felix ezt felele Mennél mostań / es mikoroń alkolmatosságot nerhetek / elő hiłak ti ghedet. Egetembe azt es reminli vala hogy iouendőre Pāl pinzt adna únek / hogy útet el borzātnā. Annakokairt gakorta elő hiła vala útet / es sol vala ú vele. Mikoroń két esztendő be tölt volna Feliznek más helibe vala tißtarto lún / kinek Porcius Feſtus vala neue. Akaruān kediglen az Felix kedwet temi az Sidoknak / ott hagā az Pált fogua.

Hűszőnötödik rész.

Annakokairt Feſtus az tartomānnak tißtit felvi uin harmad napnak vtānna fel mine Jeruſalembe Czesareanak városábol. Az fű papok kediglen / es az Sidoknak fű emberi ielentiſt tűnek az Feſtusnak az Pāl felől / es kirik vala úte / hogy az Pált Jeruſalembe hiuatnā / kiuānuān hogy ebben keduekes tenne Pāl elsen / kit leſt vetettnek vala / hogy meg ölnek úret az vtőn. Feſtus kediglen meg felele ú nekiek / hogy Pált bātroń Czesareaban tartanāk / mert ú es rőuid ű

dőben

többen oda menendő volna. Annakokairt az kik tű közöttetek hatalmasok/tűienek le oda en velem egetembe/ es ha valami bűn vagion ez firfiuban/felellenek hozzá. Mikoron kediglen ű közöttök tiz napnál többön ott volt volna/ Czesareaba le mine/ es másod napon itilő szekibe üle/ es paranczolá hog az Pált elő hozzák. Kit mikor elő hoztanak volna körűl allák útet az Sidokkik Jerusalemből le mentenek vala/ sok/ es nehez bűnökuel vádoluán útet/melleket meg nem bizonithatnak vala/ feleletben magát mentuin az Pál/ hog sem az Sidoknak töruiné ellen/ sem az templum ellen/ sem az Czászár ellen valamit nem vitkezett volna. Festus kediglen akaruán keduket tenni az Sidoknak/feleluin monda Pálnak. Akarsz Jerusalembe fel menni/ es ott állani töruint ezekről en előttem? Monda kediglen az Pól. Az Czászár itilő szék előtt állok/ holott en rulam töruint kell tenni. Az Sidoknak semmi hamisz dolgot nem tűttem mikippen te es igben iol tudod. Mert ha ártottam únekiek/auag valami dolgot ollat tűttem/kirt halált irdemlek/kisz vagok meg halni. Ha kediglen semmi ninc ezekben/kikben enghemet vádolnak ezek/senki nem adhat aiándokon enghemet únekiek/Czászárra viszem ügemet. Legottan Festus az tanáczual boluán ezt felelé. Czászárra vűdi ügedet? Az Czászárhoz fogsz menni. Es mikoron egy nihán nap mult volna el/ Agrippa király es Bernice Czesareaba le iőuinek/ hog Festust meg látogassák/es ű vele szeretetuel náiaskodnak. Es mikoron sok ideig lakoznának ott/Festus elebe vete az királnak az Pál dolgát ezt monduán. Egy nimi firfiut hagot itt Felix fogua/kirűl mikoron Jerusalembe mentem volna ielentiszt tűnek ennekem az fű papok/es az Sidoknak vini/sententziát kimánuán en túlem ű ellene. Kinek ezt felelim. Nem szokás az Ro-

mabe

mabelielnek kedwért vegzedelemre adni valamell embert/az/zig mig nem szembe legenek az fel peresek az emberuel az kiknek felelnek/es helt vegen az banbol valo maga mentusre. Annakutan mikoron ide gultenek volna minden halasztas nelkul/ az kouetzendo napon utilo szekembe uluin/parancsoluan hog az firfiat elo hozzak. Kirul mikoron elo allottanak volna az fel peresek/semmi bunt nem vehetnek vala elo az dolgok felol/ mellyeket en velek vala/hanem vala ureiek vetekedesek az ellen niminemu kerdis szerint vala dolgokrul/ mellyek indultottanak volt az u hitekben vala isteni tiszteletekrul/es eggy meli meg holt Jesusrul/kit az Pal keresztenek bizonyit vala hog elne. Mikoron kediglen kiuelkedtunnen ez illendnek dolgok felol/kerdem vala utet/ hog ha Jerusalembe akarna menni/ es ha ott akarna koruint allani azok felol. Az Pal kediglen mikoron az Czaszarra vitte volna ugit/es kuldte volna hog az Czaszar latna koruint az u ugiben/ meg hagam hog meg tarczak utet az/ziglan/mig az Czaszarhoz bocztatnam utet. Agrippa kediglen monda Festusnak. Akarom vala enis ez embernek beszelt hallanom. Monda. Holnapon meghallhatod. Masod napon kedig mikoron az Agrippa/es Bernice sok kiuletuel el iuttenek volna/ es mikoron bementenek volna az hazba/uelben utet meg akarak halgatni/az ezer ember elott iaro feredelemuel/es az varosnak fo embereiuel/ Festusnak parancsolatabol elo hozak Pal/es monda Festus. Agrippa kiral/ es mind ti firfiak/kik egetembe mi velunk itt vattok/ latatok ez embert/ kirul mind az Zidosnak sokasaga hala en velem mind Jerusalemben es mind itt kialtuan/hog nem kellene ureki tovabba elni. En kediglen semmi dolgot nem talaltam/hog u tette volna/kirt halalt erdemlene. Mikoron kediglen ez ember Czaszarra vitte volna ugit/azt

ez vigbe

vigheztim hog útet az Ez zāßārnak kúlgem/ kirúl ninczen mi bizon dolgot mak az ornak. Annakokairt im ki hoztam útet tú előtőkbe/ęs ielesben te előbe Agrippa kirāl/hog értelmet viuin belőle legen mit irnom. Mert hamiss dolognak lāttatik ennekem/ kötőzue borzātnom útet az Ez zāßārhoz/ęs meg nem telentenem az bünőkőt/az meilekből vadoltatik.

Huszonhatodik risz

Agrippa kediglen mondia az Pālnak. Ha akarßolni te magadirt meg enghettetik teneked. Ezert tan az Pal kezit ki nutuān meg telele. O Agrippa kirāl/ alintom en magamot bodognak lennem mind ezekben/ kikben az Sidok vādolnak/ ki ma te előtted felelek meg/ mikoron igben iol tuggad te az Sidoknāl valo ßokāsokot/ęs az dolgokot/ melekrúl vetekedni ßoktanak. Azirt kirlek tighedet/ hog bikesighesen halgass meg enghemet. Annakokairt az en iffiusāgomtul fogua valo iletemet/ melj kezdetetúl fogua volt az en nipem kőzőtt Jerusalemben/ tuggāk mind az Sidok/ kik elein kezdettúl fogua esmertenek vala enghemet/ ha bizonsāget akarnak rula tenni/ hog az isleni ßolgālatban/ mellet mū erössen tartunk/ vg iltem mint fariseus. Mostan ęs bizodalmam liuin az ighiretben/ melet tűn az isten az mū akāinknak/ töruinben āllok/ melj ighiretre az mū tizenkēt nemzetsighink/ remenlik ū magokot iutniok/ijel/ęs napual ßünetlen tißteluin az istent. Mell remensighirt o Agrippa kirālbüntetnek enghemet az Sidok. Mire ittilitek tú hihetetlen dolognak/ ha az isten halottakot tāmaßz

En ęs ez t alitom vala hog miuel en az Nazaretbeli Jesusnak neuinek ellene sokat viaskodua̅n valamit tehetnik / mell dolgot meg gs tűz Jerusalemben. Es sok szenteket vettem tőmlőczőkbe / erre hatalmat viuń az fő papoktul / ęs mikoron űlőt meg ölnęk sententiot attam ůreatok. Es minden synagogak szerte gialorta megbűntetuin̅ űlőt / arra kiszeritem vala hog az Nazaretbeli Jesusnak neuit szithalmas besziduel illetnęk / ęs ennęl több esztelensighet műeluin̅ ůrantok / megh az külső városiglan̅ ęs / üldőzőm vala űlőt. Illen ůgekezet b ben liuin̅ mikoron Damascusba mennik az fő papoknak hatalmassa̅ gaual / ęs enghedelmuel / imę Agrippa kiral / dolnek ideiń az vton̅ fi nessighet latik / mell az napnak fineslighit felül halagga vala / ęs mell körül vůn enghemet / ęs mind azokat / kik en velem egetem be vtban valanak. Mikoron kediglen mind mi az földre eslünk volna / szozatot hallik / mellben ez szozat lůn en hozzam / ęs ezt mondak Sido neluen. Saul Saul / mirt habolgatsz enghemet? Kesmin̅ dolog teneked az esztenek ellen rugoldozni nod. En kediglen ezt mondam. Vram kirzoda vagi? Es ů monda. En vagok az Jesus, c kit te habolgatsz. De kell fel / ęs all az te labaidra / mert ezirt ielenim meg tenęked / hog kolgam̅a szerezzelek tighedet / ęs tanus bizonsagomma̅ mind ezekrül / melleket latal / ęs mind azokrul / kik ben teneked meg ielenem / ki mentuin̅ tighedet az Sido nipnek / ęs pogańoknak kezeiből / kiknek kőzibe borzatlak en tighedet mostan̅ hog meg nissad az ů szemeket / hog az sötisigből vilagossagra fordullanak ęs az satannak hatalma alol / istenhez terienek / hog az ů bűnőknek borzanatkat vegik / ęs őrőkssighet azok kőzőtt / kik meg szenteltettenek az hűtnek altala / melluel enghemet vallanak. Innafogtak o Agrip- f pa kiral nem lűk enghedetlen az mennei latasnak / hanem elsőr a-

ee 4 z-knak

zoknak kik Damascusban vadnak/ és Jerusalemben/ és Sido ors
ságnak minden tartománi ſerint/annak vtánna az pogán nipeknek
es hirdetem vala/hog bünöktöl ki têrninek/és az istenhez fordulnā
nak/és oll dolgokban foglalnāk magokot/kik miltok volnānak azok=
hoz/kik io iletre têrtenek volna. Ez okirt az Sidok mikoron az
templumban meg fogtanak volna enghemet/azon valānak hog meg
ölienek. Annakokairt az istennek seghedelmit nerum/ mind ez mai
napiglan thon vagok/ tanubizonsagot tiuin mind kiczinnek s mind
nagnak/és semmit egebet nem mondok/hanem az melleket az pro
fetak elöl meg mondottanak vala következendöknek lenni/ és Mot=
ses es/ha az Christus iövendöre halālt szenvedne/ és ha ü elöſsör
az halottaknak fel tāmadāsabol vilāgoſsāgot fogna hirdetni az Zi
doknak/és az pogān nipeknek. Mikoron Pāl maga mentiſiben ez=
ket mondana/ Festus nagh fel szoual ez monda. Eſzed nēlkül szolaſz
Pāl. Az sok irāsoknak tudomāni eſztelennę tiſznek tighedet. Monda
Pāl es. Nem szolok eſzem nēlkül io Festus/hanem igasſāgnak/és
tozanſāgnak beſzidit szolom. Mert tuttāra vadnak ezek az Agrip=
pa kiralnak/ki elött szabadon es szolok. Mert hiſzem hog ezek köz=
zöl semmi üneki titkon ninczen. Mert ez nem valami ſeghelet=
ben lütt. Hiſzi Agrippa kiral az prophetāknak? Tudom hog hiſz. A=
grippa kediglen monda Pālnak. Aghen keves riſzben viheez enghe
met arra hog kereſztennę legek. Es az Pāl monda. Kivānnām az
istentül nem ezak keves riſzben/hanem nagban es/nem ezak tighe=
det hanem mind ezeket es/kik moſtan az en beſzidemet hallāk/hog ki
lenek volnānak/ minemü en vagok/ezektül el valuān az mellekuel en
ghemet meg kötöztenek. Es mikoron ezt mondotta volna/ fel kele
az kiral/és az feiedelem/és Bernice/ és azok/ kik ü mellettek ül: c

nek

ſek vala. Es mikoron felfelę mentenek volna/ſolnak vala ůn lozot tok/ęs ezt mongak vala. Semmi dolgot nem tutt ez ember/ kiret halalt/auag fogſagot irdemlen. Agrippa kedig monda Feſtuſnak. Ki borzathattak volna ez embert ha Zazarra nem vutte volna ůgie.

Huſzonhetedik riſ

b

Inek vtanna kedigleń el vigbezek/ hog mů hatoń Olaſz orſzagba mennink/ Palt/ fotozue ez ſzazadoſnak kezibe ebak/ kinek Julius vala neue/ki ez Romai Zazarnak ſeregiben viteznek vala/es nikiket egebetet. Mikoron kedigleń be ſallottunk volna Adramyttinabeli hatoba/vizeń akaruań menni ez Aſianak tartomańitul nem meſſe/ haionkot el odok. Velunk marada kedigleń ez Ariſtarchus/ki Macedoniai vala/es Theſſalonica varoſbol tamadott vala Az kouetkezendo napoń kedigleń ki kotink Sidon neui varoſban/es

c ez Julius ez Palt ott emberhez valo ſzeretetuel tartuań/meg en ghedę uneki/hog ez ů barathoz menne/es talalna ki uneki gonigat viſelnę. Onnan es mikor haionkot el ottuk volna Ciprus alatt meninkel oda nem meſſe liuiń/annakokairt hog ez ſzelek arczul fuynak vala. Es ez tengheren altal menuiń/ melj Cilicianak/es Pamfilianak ellenibe vagon/Myra neuu varoſba iutank/melj Lycianak varoſa. Az ſzazados ott es Alexandriabol valo haiot talaluań/ melj Olaſz orſzagba megen vala/ez haioba helheztete munkot. Es mikoron ſok napokon vizeń valo vtunkot Kiſen tennok/es nehezeń iutotatunk volna Gnidus ellenibe/ hog ez ſzel meg tartoztatna munkat

f

ez in Szeig

Zretāhoz közel viselők az hajot/ Salmonehez nem messze. Es onnan nehezēn verekedvin el/ egy nimell helre iutank/ mellnek Ozip part vala neue/ mellhez közel vala az Tasea. Mikoron kediglen sok ideō tōlt volna be/ es mikoron immāran vesztedelmes volna az vizen valo iaras/ ezirt es hoy immāran udōnek felette voltanak volna itten/ inti vala ūkōt az Pāl ezt monduān ūneklek. Firstak latom hoy ez vizen valo vtunk/ nem czak az hajoban valo marhāknak/ es az hajonak vesztedelmiuel/ es karaual liben/ hanem az mū iletünknek es. Az fāzados kediglen az hajo viselo mesternek/ es az hajonak vrānak inkābb hiszen vala/ hoy nem mint azoknak/ melleket az Pāl mond vala. Es mikoron alkolmas fogheles nem volna ott az telelis re nagy sokan tanācskozuān azt vighezek/ hoy hajonkot onnan el og yuk/ hoy ha valamikippen lehetne Fenicebe verekednink/ es ott telelnink. Az Fenice Zretānak fogheles/ mell az Africus/ es Zorus netoū szelekre āll. Mikoron kediglen az al fēl kezdett volna funni/ azt alntāk hoy immāran akaratok be telesedett volna. Mikoron az Isson mellōl az hajot el ottuk volna/ Zreta partia mellett viselik vala az hajot. De nem sokual annak vtānna az Tifo neuū fēl fel tāmada az hajonak ellene/ mellet Euroaquilonak hijnak. Es mikoron el ragatta volna az hajot/ es az fēlnek ellene nem āllhatna/ az hajot az szelekne borzātuān az vizen ide s toua veretünk vala. Mikoron kediglen egy kighetbe verettünk volna/ mellnek Clauda neue egy czolnakot mēgnehezen nerhetink/ mellet az hajoba fel emeluin egēb segh ziglekul es ilnek vala/ āltal kōtözuin az hajokot/ mert filnek vala hoy vesztedelmes helre ne esnenek/ edint borzātuān alā ereppen viseltetünk vala. Mikoron kediglen nagy vēsznek miatta ide s toua hānāttatnānk/ az kouetkezendō napon az hajobeli marhāknak

ter

Ferhben ſokat haſznak ki az tengherbe/ és harmadnapon mű magunk kezeinkuel ki hánok az haionak kiſſighit. Touábbá mikoron ſem napot/ſem czillagot nem látnac nánk ſok napiglán/ és nagy vész támadna reánk/immáran ſem mi reminſigünk nem vala az onnan valo ki menekedis felől. Mikoron kedtglen immáran igben meg chéztenek volna az kik az haioban valának/ Ie gott an fel áluánn az Pálú kózóttók monda. O firfiak nem kell vala az haiot Cretabol el indúltani/ és meg kell vala az en beſzédemet halgatnotok/ és nem kell vala ez veſzedelemre múnkót hoznotok/ és az kár vallásba. Mostan és intelek tűtókót/ hogy bátor ſzüetek legen/ mert egy lilek ſem vész el tű közzóletek/ hanem czak az haio. Mert elómbe állapek ennekem az iſtennek angála/melk iſtennek en ſolgála vagok/ és kit en tiſztelek/ ezt monduán ennekem. Ne fill Pál/ az Czászár elébe kell teneked vitetned/ és imé atándtkul atta teneked az iſten mind ezeket/kik te veled egy haioban vadnak. Annakokairt bátor ſzüetek legen. Mert hiſzek az en iſtenemnek/hogy azonkippen liſzen/ mikippen ennekem meg monda. Egy ſighelbe kell kedtglen múnek künk ki vettetnünk. De minek utánna az tizennegedik ére iutánk/ és mikor az Adria neuú tengheren volnánk ű fél félé/azt vélik vala az haios meſterek/hogy valami tartomán terczenek únekiek/kik mikoron az viz miró ſzámot alá borzáttak volna/ huſz lipiſne mélſighet találának lenni/ és egy keueſſé onnan el menuén/ és mikoron eſmégleh leborzáttak volna az viz miró ſzámot/tizenót lipiſne mélſighet találának lenni/ és mikoron félmenek hogy tórtinet ſzerint/ valami gonoſz helre ne menninek/az haionak meghiból nig vasmarzkat vetinek ki/ és kiuánnák vala/hogy az nap fel támaggon. Az haios meſterek kedig mikoron úgekezninek elfutni az haiobol/ mikoron az

ez úri czolna

ezolnakot az tengherbe le borzattak volna/ tetettuin mtat ha az vasmarzkat akarnak le ńuntani az hato orrabol/ monda az Pal az bazadosnak / es az vitezeknek. Ha ezek az haioban nem maradandnak/ tu vesdelemtul meg nem menekedhettek. Mikoron ezt hallot tak volna az vitezek/ el metelek az ezolnaknak kotelit / es ki hagak esmi az ezolnakot / es mikoron az nap fel kezdett volna terezeni/ az Pal inti vala mind ukot / hog erminek ezt mondnan. Tizen negedik napia ez hog varasban liuin eben vattok/ es semmit nem utok. Am nakokairt intelek tutokot hog egetek/ mert ez meg maradasiokra va gon/ mert ezak haia hala sem vesz el fejrul eggiteknek es. Es mikoron ezt mondotta volna/ kenyeret viuin kezibe halat ada az istennek mindeneknek elotte/ es mikoron meg szegte volna enni kezde. Louab ba mikoron mindenek szuokben vigasztalast vuttenek volna/ uk es unek. Valank kediglen az haioban mindenestul fogua ket szaz hatuan ha tan. Es mikoron itelben meg elegheltenek volna/ konnebbitik vala az haiot/ es az buzat az tengherbe hannak vala. Mikoron kedig nap ual volna/ nem tuggak vala miczoda foldon volnanak. Latanak ke diglen egy nimi szakadik tenghert / kinek parta vala / es azon gon dolkodnak vala/ hog ha lehetne az partba utkoztetnek az haiot. Es mikoron az vasmarzkakot fel vontak volna az tengherre indu lanak meg ereztuin egetembe/ az miuel egghe foglaltak vala/ az kis sighet melluel az haiot viselik vala/ es az forgo vitorlat fel tiuin oda honnan az szel fuy vala. Es mikoron oll helre esienek volna mely helen ket tengher szakadik vala az haiot az partba utkoztetek. Es mikoron az haio orrat bele utottik volna/ meg alla/ hog hog me ne indulna. Az meghi kedig az haionak el szakadoz vala az haboknak ereinek miatta. Az vitezeknek kediglen ez vala akaratok/ hog az e

foglakot

foglokot meg ölnek/hog valaki ü fözzölök el ne futna/ha az tengher
ből ki vßna. De az bāzados akaruān meg tartani az Pāl/meg
tartoztatā üköt az ü akaratkoktul/es azt hagā hog az kik vßhatnā
nak elöl bökninek ki az haiobol/es földet kapnānak/es az egebek ügez
kezninek ki menni/nikik az haionak deßkain/nikik az haionak nimi
töredikin. Es ez törtinek/ hog mind ippen boladnānk ki az földre.

Yuszonnolczadik risz.

8 Es mikoron ki me
nekettenek volna/
segottan meg esmē
ek hog az bighet
nek Melite volna
neue. Az ideghen nipek kediglen nag
emberi beretekuel tartanak vala munkot. Mert nag rakās tüzet tü
nek/es be fogadnak vala munkot mind natan/annakokairt hog elö iu
vala reank/es hideg vala. Mikoron kediglen az Pāl nag sok venikēt
e günyött volna/es az tüzre tütte volna/egg vipera kigo az heuet meg
erezuin ü rea bökek/es meg ragadā az ü kezit. Minek otanna kedig
lattok volna az bighetbeli ideghen nipek/hog az kigo az ü kezin függ
ienü közöttök ezt mongak vala. Szinte galkos ez ember/melk mi
koron az tengheri veßedelemböl ki menekedett volna/az bün nem hag
ga ilni. Es az Pāl az vipera kigot az tüzbe le rāzā/es sem
mi dolga nem lün. Es azok azt alnyāk vala/hog ez kouetkeznek/
hog meg gulna/auag hirtelen siguel le esnek/es meg halna. Mikó
f ron kediglen azok sok ideig vārtāk volna/es ü rea nizt enek volna/es
lattāk volna hog semmi dolga nem törtinnek üneki/vilekedisetet el

vāltoz

vāltoztatuāñ azt mongāk vala hogy ű isten volna. Valānak kediglēñ ott az helekeñ az igyetnek feiedelminek örökſighi/ kinek Publius vala neue/ki pāllāſra fogaduāñ münkot/ nag kegelmeſeñ tarta az ű pāllāſāñ. Tortinek kediglen ez hog az Publiuſnak atſa fekenni elek hideglelisnek/ es bēli fāiāſnak betegſighiben götröduīñ/ kihez Pol be mine/ es mikoron imādſagot tütt volna/ es rezeit ű rā tütte volna/ meg gogiitā ütet. Mikoron ezt tütte volna/ egebek es kik az igyetben beteghek valānak/ az Pālhoz mennek vala/ es meg gogulnak vala/ kik es sok tißteſſighet tünek münekünk. Es mikoron viz a re pāllottunk volna/ büksighünkre valokot berzinek münekünk az hāboba. Harom holnapnak vtānna kediglen Alexandriabeli haion iārank melk az igyetben telelt vala/ melynek Laſtor/ es Pollux vala tele Es mikoron Siracuſāſba mentünk volna· harmad napiglan lakank ott. Onnan es el ereduīñ Regiumba meninк/ es egy napnak vtānna mikoron dil fēl volna/ az vtān valo napon Puteoloſba meninк/ holott mikoron akafiakot talāltunk volna/ kirinek hog ű nālok maradnānk hēt napon/ es ekkippen iutānk Romāba. Es onnan mikoron mü felölünk hallottanak volna az akafiak/ elönkbe iöuinek igaz az Appius vāſārāiglan/ es az hārom tauernakiglan. Kiket mikor az Pāl lātott volna/ hālat aduān az istennek bātorſagot vän. Mikoron kediglen Romāba iutottunk volna/ az fāzados az foglokot az ſeregnek feiedelminek kezibe adā. Meg enghedek kediglen az Pālnak hog egedül lakneк az vitēzuel ki ütet örizi vala.

Harmad napnak vtānna kediglen egybe hiuā az Pāl az Sidoknak fü emberit. Es mikoron ű hozzā iüttenek volna/ ezt monga vala ü nekiek. O firfiak atāmfiai/ mikoron en semmit nem tüttem le gen az nipnek ellene/ auag az mü elēinknek berzinek ellene/ az Je

rusalem

vāſakembelieſ enghemet meg fogānak/ęs az Romabeliekñek kezęk be adānak. Kik mikoron enghemet iol meg ferdeztenek volna/el a karānak enghemet boczātni/ annakokairt hog semmi ok en bennem nem volna/kiirt halālt irdemlenīk. De mikoron az Sidok ebben ellent tartanānak kiſeriętetim en/ hog az Zāßārra vennīm ūgemet/ nem azirt mint ha volna ennekem valami dolgom/ kiből az en nemzetſighimet būntesſem. Annakokairt ez okirt hiūālak ide tūtōkōt/hog lātnālak/ęs tū veletek ßolnīk. Mert az Iſraelnek niptnek reminſigheirt kōtōztenek meg enghemet ez lānczual. Ęs mondānak azok ūneki. Munekūnk ſem leuelet nem kūldōttenek Sido orßāgbol te felōled/ ſem az atafiak kōzzōl/ ki mū hozzānk iūtę valaki valami gonoß dolgot nem beßillett/ſem ßolt te felōled. Akar tuk kediglen te tūled meg hallanunk mi ęrtelemben vag. Mert nīs uān vagon munekūnk/hog ez hūtnek/mint egg eretnekſignek/mint denūtt ellene mondanak. Mikoron kediglen napot hattanak volna ūneki/ſokān iōuinek ū hozzā az ßālāſra/ kiknek az iraſt magarāzza vala/ tanubizonſagot tiuin az iſtennek orßāgārul/ ęs ſoluān ūnekiek az Jeſusrul/az Moyſeſnek toruiniból/ęs az proſeta taknak iraſibol/holualtul fogua mind eſtueigleñ. Ęs nikik hißnek ezęk az beßideknek/ melleket az Pāl mond vala/ nikik kediglen nem hißnek vala. Ęs mikoron ū kozottok meg nem egeneſūlhetninek el oßolnak vala/minek vtanna az Pāl ez egg ſouet kezendō ßot mondot ta volna. Az ßent lilek az Eſaias profetānak āltala iol ßolt az mū elēinknek/ ezt monduān. Mennel imez niphez/ęs mond ezt. Fileitekuel fogtok hallani/ęs meg nem ęrtitek/ęs nizuin nizni fogtok/ęs meg nem lātkātok. Mert nagon meg telęk ez nipnek az ū ßūe/ęs filekuel nehezen hallānak/ęs ßemeket erōſſen be ſorit

tak

ſāk/hog valaha ſemekuel ne lāſſanak/ęs ſilekuel ne hallanak/ęs ſu
ókuel ne êrezenek/ęs hog meg ne fordullanak/ęs meg ne gogyzam
úkot. Annakokaert tudāſtokra legen tūnektek/ hog az iſten az pogan
mipeknek boczātta az ú úduózntó fiāt/ęs azok meg fogiāk halgatni.
Ęs mikoron ezt mondotta volna. ki meninek ú tūle az Bidok/kik
nek ſok vetekediſek vala únón kózóttók. Az Pāl kedigleñ es
ghiſß kēt eßtendeig lakozęk az ú fogadott ßallaſāñ/ ęs
mindeneket be fogad vala/ kik ú hozzā be meny
nek vala/ hirdetuiñ ūnekiek az iſtennek orßā
gāt/ minden bātorſāgual/ ęs azokra
tanitguāñ/ kik az or Jeſusrul vad
nak/ ęs ſenki ūtet meg
nem tilka vala.

Az apoſtoloknak ezekekedetinek vigye.

AZ SZENT PAL LEVELEI MELLEKET KÜ

lömb külömb városbeliekhez irt.

Az
- Romabeliekhez. 1
- Korinthusbeliekhez. 2
- Korinthusbeliekhez. 3
- Galatiabeliekhez. 4
- Efesusbeliekhez. 5
- Filippibeliekhez. 6
- Kolossébeliekhez. 7

Az
- Thessalonicebeliekhez. 8
- Thessalonicebeliekhez. 9
- Timotheusnak. 10
- Timotheusnak. 11
- Titusnak. 12
- Filemonnak. 13
- Zidosnak. 14

AZ TÖBB APOstolosnak levelei

Az szent
- Jakab levele.
- Peter leveléi
- Janos levelei.
- Judas levele.

Az mennyei ielenésről valókönyv.

Az Romabeliekneḱ irt leuelnek értelme.

Az vy testamentumnak két rißе vagon. Az elsö rißе be foglalla az nǵ euangelistánac irásit. Az második az apostoloknac leuelei / kiknek közöle az szent Pál az hruat alban vtolsó lún / az apostolságban valo ßol gálátban elsö / elsö az istemi tudományban / elsö az irásnac nemeß vol tában. Ki külömb külömb városbeli nipeknek ira leuelet / ira tanitó uáninac és / úkót az hütben erösitsen / és az keresztem io ielere int uin. Azirt ez elsö leuel az Romabelieknek ßol / kiknek / miuel hog fü nipek valánac / és egebet között telesek / ieles leuelet ira / melinek fü értelme ez / hog minden nipek / akar Zido nemböl valok legenek és azsar pogán nemböl valok / ezak az Christusban valo hütnek általa kerüljek meg az ör isten elött valo meg igazulási. Azaz / az ör istennek irgalmasságából üdvözüllenek / nem az ü irdemekböl / de mell irgalmasságot / sem meg nem fogbatnak / sem meg nem nerhetnek / hanem ezak az hütnek általa. Mert hißik hog az ör isten irgalmas / hißik hog az ü szent fiának ártatlan vire hullásának / és halálának irdeminek miatta ez egbiß világot meg engheßtelte ligen magának. Az hüt mellett minden io ieletben foglallák magokot / és io ßüel várják az vtolso napot / mellen az ör isten az ü hütökirt iutalmat ád únekiek / az ü lelkeknek üdvösségbit. Hog ez vg ligen / irásual és pildával megbizonyitsa. Az az kereßten hütnek summája. Az ki ezt érti minden ért / ha ki nem érti / avag vgan nem akarja érteni / semmit nem ért az hüt dolgában. Ha azt hißi hog ért / ez illen úmaga meg czalja magát. Láss kedviglen mell nag miltatlan dolog embernek ú ma-

gát

gāt meg rzalni. Tāſſ mell rag vęſędelem azt nem ęrteni/az mit ęrteni kell mindennek/az miben mindennek ūduōſſighe ſūgg. Nil uān vagon kediglēn ez/hog ſokān vadnak/kik vgan nem akariāk ezt ęrteni/azirt hog haſznos nekik ez vilāg ſerint. De ez keues ideig volo haſon/az hūtetlenęknek ōrōkkę valo kārt hoz/vißhontag az hiuęknek ez vilāghi kār vallās ōrōkkę valo haſznot hoz. Az kereſtęn hūtnek dolgāt az būnōs emberi termięſet meg ęrti/ielesbēn az iſtennek titkaiben mikor az nag kętelkedisben/az nag filelemben/az nag rettegheſben/semmięz nem eſhetik egębhez/hanem rzāk az iſtennek irgalmaſſāgāhoz/semmiben vigaſztalāſi/semmiben bizodalmat ſemmiben ſeghięzighet nem talāl/hanem rzak abban. De ez vtolſo eſmęret kiſo/gs vęſędelmes eſmęret ſokaknak/nimelięknek nem veſędelmes/tudni illik azoknak/kiket az iſten rzędakippēn meg akar tartani. Pilda mūnekūnk az lator/kinek az kiſo eſmęret/gs reminſig/ūduōſſighire kiſo nem lūn. De ez ritka pilda. Azirt akām ſiai bātorſāgoſb mindenikūnknek idein az hūtnek lāmpāſāt meg gyuztanunk/gs az io rzelekedetnek igho ſouidnekit kezūnkbe vennūnk/gs az mennei vōleghint kiſzēn vārnunk/hog ū vele az ōrōk menękezōbe be mehęſſūnk/gs hog amaz balgatag ſużekuel ki ne rekeggūnk gs ū velek egętembe az anyton kiſēn ne zōrgheſſūnk/gs hog az vōleghinnek imez rettenetes ſauāt meg ne halluk. Bizon bizon mondom tūnektek/nem tudom kik vattok. Tāuul legętek en tūlem/kik hamiſſāgot ezelękettek. Az ki ezt valſa/erōſſ kū ſiklān rakta hazāt/mellei sem az ār uiz el nem moſhat/sem az nag vęſ el nem dūnyhet. Az az Chriſtus eggházānak fundamentoma/mellnēl egębet senki nem vethet/mellet kezdettūl fogua/ſokān el akartanak rontani/gs moſtān gs el akariāk/te mikippēn azok nem tehettik/azonkippēn ezek gs nem

ſchetik/mellnek touabbā ellene el nem hatalmazhatnak/meg az Po
kolnak kapui ęs. Az fundamentomot vetę az ũ predikāllāſanak az
igaz doctor az Chriſtus Jeſus/ezt ſent Pāl/ ezt ſent Peter/ezt
ſent Janos/ezt az egēb apoſtolok. Az fundamentomot kell vetni
mindeneknek/kik az Chriſtus hũtit predikāllāk/mert valakik mās
fundamentomot vīßnek beßideknek/ ęs ezeñ nem ippiſtenek/nīluāñ
meg ielentik hog nem igaz doctorok/ hanem hamiſſak/nem pāpto=
rok/hanem birekek. Azirt akāmſtai/ez ielbol kōnneñ meg elmērhet
ſūk/kiket kellen mūnekūnk kouetnūnk/kiket nem/hog ũ velek egetem a
be orokkę el ne veſſūnk. Az leuel eghiſß az kereßteni tudomānt rōui
dedeñ be foglalla/ha ki iol eßibe vīßt. Mert bol azokrul/mellek az
kereßten hũtben fũ dolgok/ tudni illik az Bũnrul/ęs annak mi vol=
tārul/az O toruinrul/az Euangeliumnul/az Hũtrul/ęs az iſten
elott valo meg igazulāſrul/az Szabad akaratrul/az Iſteni vālaſ
tāſrul/az Iſtennek titok itiletirul/ęs az ũ meg foghatatlan bolczeſi
ghirul/az kereßteni āldozatrul/ęs io iletrul/az enghedelmeſſigrul
az kereßteni ßabadſāgrul az meg botrānkoßtatāſrul/ęs egebekrul ęs
Azirt ha ki ez leuelet meg oluaſſa/ęs meg ērti/eghiſß az kereßteni b
tanuſāgot ſumma ßerint ērti. De kiualtkippenvalo tudomānt kiuān
ez leuelnek ērtelme/mert neheſſighek vadnak benne/mikippen az ũ
egēb leueliben ęs. Az neheſſigheknek nīluāñ valo okai vadnak/mel
leket rouid beßiduel meg nem irhatnak. Kōnū azirt az ſent Pāl le=
uelēit mindennek oluaſni/nem kōnū mindennek meg ērteni. Az mit
meg ērteß benne/nag nereſignek itilled/az mit meg nem ērteß/ũ=
gekezzēl ranta hog meg ērtheſſed/ęs el ne vnnad az ſent irāſnak ta
nulāſat. Mert ūdouel az vr iſten azt ęs meg agga ērtened az mit
nem ērteß/ha tuña nem liſß/ęs ũ tūle kōuetted. Az tanuſāg mun=

kat kiuān/vigāzāſt kiuān/elmit kiuān/hűtöt kiuān. Az két vtolſo dolgot az iſtentűl kirted/amaz két elſőt te magadtul meg nerbeted Az leuelnek kiualtkippeñ két riße vagon. Az elſő riſtiben/az kereßten hűtre tanit. Az māſodikban az io illetre int. Nem ok nélkűl vagon kediglen ez/hog az ßent irās az hűtuel az io erzelekedetet eggbe foglalia. Mert mikippeñ az hűt hiaba valo az io műelkedet nél kűl/azonkippeñ az erzelekedet es haßontalan az igaz hűt nélkűl. Bizoni az hog az hűtnek āltala ūdwözűlnek az hiuek/de az ollan hűtnek
b āltala/melliſo nem holt hűt/azaz/melliben az hiuo ember iluiñ/ io műelkedetekben foglalia magāt/es ollakban/melleket bizonual tud az or iſtennek kellemeteſeknek lenni/ melleket lāt az kereßteneknek haßnokra es ippüliſekre lenni. Int kediglen minden rendbeli embereket/mindeneknek az ű ileteknek tanuſāgāt meg iruāñ. Inti az aſā kot/az fiakot/az vrakot/az ßolgākot/az ßabad rendēn valokot/ az hāzaſokot/ az özvegeket/ az Isten nipet/ az pogān nipet. Inti azokot/ kik az hűtben erőſſek/ kik viſſhontag erőtlenek/ vigheztetre minden āllapatbeli/ es rendbeli kereßteneket. Tiſti kediglen ezt
c ßent Pāl nem csak ez leuelben/hanem az egēb leueliben es/mel lek ez vtāñ renduel köuetkeznek. Tiſtik az egēb apoſtolok es/pildāt viuiñ (mint en alitom) ez ßent Pāltul/ ki ekkippeñ kezdi el az ű leuelit.

Az ſzent Pāl 4

apoſtolnak leuele mellet az Romabeliekhez irt.

Az Első rész.

EN Pāl Jeſus Chriſtuſnak ſolgāia/ hiuatalos apoſtola/ az iſtennek Euangeliumāra magamnak ki vālaſztatām/ mellet ennek elōtte igērt vala az ū proſetāinak āltala az ſzent irāſokban az ū fiānak felōle/ ki teſt ſerint Dauidnak maguābol tāmadot vala/ ki niluān meg ielentetęt hog iſtennek fia ligen/ hatalmaſſāguak az meg ſzenteliſnek lelke ſerint/ ebbōl hog fel tāmada halottaibol az Jeſus Chriſtus az mū vrunk/ kinek āltala vūm en ez iſtennek kedvoit/ ęs ez apoſtolſāgot/ hog minden pogān nipek kōzōtt legenek kik az ū neuibe valohūtre hatollanak/ kiknek kōzzōle vattok tū ęs Jeſus Chriſtuſnak hiuataloſi. Mindeneknek kik Romāban vattok iſtennek ſzerelmes nipinek/ ęs hiuatalos ſzentinek kiuānok az iſtentūl az mū atānktul/ ęs az mū vrunk Jeſus Chriſtuſtul iſteni kedvet ęs bikeſiget.

Elōſzōr hālāt adok az en iſtenemnek az Jeſus Chriſtuſnak āltala mind tū felōletek/ hog hire vagon mind ez eghiſs vilāgon hog tū az hūtre fordultatok. Mert bizonſāgom ennekem az iſten/ kit az en lelkemuel tiſztelek az ū fiānak Euangeliumāban/ hog ſūnetlen tiſzek em-

lekezetet

lelkezetet tű telőletek az en imadsághimban mindenkoron ezt kiuāñ hog tű hozzātok mehessek / ha valamikippen el vighezetre valamikoron az istennek akaratiabol tű hozzātok io vtam tortinnik. Mert ki vānlak tűtőkőt lātni / hog valami lelki aiāndikban kőzőssę tegelek tűkőkőt / kiuel meg erőssűltetek. Azaz / hog kőzőrsighes vigasztalast vegek tű kőzőttetek az tű eggmās kőzött valo hűtőtőknek āltala / es egetembe / az en hűtőmnek altala. Akarom hog tudāsiokra legen atāmsiai / hog gakorta volt bāndikom hogtű hozzātok menniek / iolle het meg tartoztattam ligen mind ez napiglān / ez vigre hog valami a haznot tennik tű kőzőttetek es / mikippen az egēb pogān nipek kőzött es. Mind Gőrőgőknek s mind egēb ideghen nipeknek / mind tudosoknak s mind tudatlanoknak tartozom / ekkippen az menire ennekem aiāndikom vagon / kis vagok tűnektek es / kik Romāban vattok predikāini / mert nem szigenlem en az Christusnak euangeliumāt / mert az istennek tehetsighe az / mindennek üdwőssighire / ki hiki. Elősző az Zido nipnek / az vtān az Gőrög nipnek / mert az istennek igasságа az euangeliumnak āltala nilatkozik ki / hűtből hűtre. Mert meg vagon iruān. Az igaz kediglen hűtből fog ilni. Mert ki nilatkozik az istennek haragia az menn orszagbol / emberekneck minden gonoz voltoknak / es hamisságoknak ellene / kik az meg esmērt igasságot hamisság dologban tartāk. Annakokairt hog nluān vagon ű mālok az esmēret / mellet az istennek vehet valaki. Mert az istennek meg nilatkoztatta ünektek. Mert valami dolgokot az emberek meg nem lāthatnak az istennek dolgaiban / azokot iol meg lāthatāk / mikoron az ű sok műnek āltala meg ertheti minden azokot / es az ű őrőktűl fogua valo hatalmasságāt / es istensighit. Azirt hog magokot meg ne menthessik. Annakokairt hog mikoron meg esmērtik le-

e gen

gen̄ az iſtent/nem akkippen̄ tiſteliſ mint iſtent/es halalatoſok nem voltanak uneki/ hanem meg ezalattanak az ú gondolatoknak alta la/ azſotit be fogta az ú tuda lanſuokot/ miker ú nagokot bol ezeknek hinnek lenni/eſtelenek lunek/ es el valtoſtatak az halha tatlan iſtennek felſighes voltat/mas kipnek altala/nem ezak halan do embernek kifaragott kipire/ hanem annak felette olfra/mell ha ſonlatos madaraknak/es barmoknak/es maſo kirgheknek kipihez. Annakokairt az iſten es fertelmeſſigbe enghedz ukot eſni az ú uok nek gondolatāban/ hog unon kozottok galazatual illeſſik az unon teſteket/kik el valtoſtatak az ú igaz tiſteletit hamiſſ tiſteletre/es tiſtelek/es imadak az teremtett allatokot/az teremto iſtennek felet te/kit dizirni kell mind orokke. Amen

Annakokairt galazatos kiuanſagba enghedz az iſten ukot eſni a Mert az ú aſſon nipi es /el valtoztatak az termiſetnek folaſat/ oll folaſra mell termiſetnek ellene vagon. Es azonkippen̄ az fir fiak es /az aſſon emberekuel valo iliſnek termiſet ſerint valo folō ſat el haguān/ú magoknak iktelen kiuanſagokra fel ghertedinek/ e eggik az maſiknak iktelen kiuanſagara/ az firfiak az firfiaknak ik telen kiuanſagara/ vtalatos dolgot mueluin/ es az ú tiuelghſeknek iutalmat/az mint illek/ú magokra viuek. Es mikippen̄ ionak nem kattatek uneliek/hog az iſtent meg eſmernek/azonkippen̄ az iſten es oll eſbe enghedz ukot eſni/mell nem dirziretes. Hog oll dolgokot muelninek/mellet nem kell vala muelniek. Kik be telinek minden bunuel/paraznaſagual/ezalardſagual/telhet etlenſiguel/gonoſſage ual/kik telleſek irigſiguel/galkoſſagual/haborgalual/ alnarſagual kik gonoſz erkolczuek/arulok/ragalmazok/iſten gulolok/ boſkirſ ag e tiuok/kik magokot fen viſelik/ diczekedok/gonoſz dolgoknak lelōi/kik.

atſoknak ſauāt nem fogaggāk/ērtelem nélkūl valok/kik ſerzett dol-
goknak nem allanak/kik ſemmit nem haytanak azokhoz/ kiket ter-
miſſet ſerint ſeretni kell vala/kik bikeſigre nem haiolnak/irgalmaſ
ſagnélkūl valok. Kik mikoron az iſtennek igaſſāgāt tuttāk ligen/hog
miltok legenek halalra azok/ kik illen dolgokot tiſznek/nem ezak az
ollan dolgokot tiſzik/ hanem annak felette egg arānt diczirik azok-
nak/az kik tiſzik.

Masodik riſz

Annakokairt o te ember meg nem mentheted maga
dot/valaki vag/ ki māſt itilſz. Mert ez dologual
hog māſt itilſz/te magadot kārhoztatod. Mert vgan
azonokot tiſzed te / ki māſt itilſz. Tugguk kedig hog
az iſtennek itilete igaſſāg ſerint vagon/azoknak el
lene/kik illen dolgokot tiſznek. Gondolodi kedigleñ ezt o ember/ ki
azokot itiled/kik illen dolgokot tiſznek/es vgan azonokot tiſzed/hog
ee el mehecſſ az iſtennek itiletinek elotte? Auag az iſtennek nag to vol
tāt/es türiſit/es kegelmeſſighit meg otalodi? es nem tudodi/hog az
iſtennek to volta tighedet arra int/ hog iletedet meg iobbitzad. De
az mint az te feminſighed vagon/es az te ſüed/mell nem tud iova
lenni/az iſtennek haragiāt gheteſſed te magadra/az haragnak nap
iāñ/mellen niluāñ liſzen az iſtennek igaz itilete/ ki meg fizet mine-
dennek az mint azu ezelekedetek vagon/azoknak/kik az io müelke
detben megmaraduāñ/dücziſighet/es tiſztesſighet/es halhatatlan
āletet keresnek/orok iletet fizet. Azokra kedigleñ/k[illegible]/es kik
az igaſſagnak nem enghednek/hanem azhamiſſāgn[illegible]/meg
hāborodās/es harag iūes ſanaruſāg/es keserūſig lesznek/minden e

emberneк

bernek lelkinek ellene/ki gonoſt czelekedik. Eloſſor az Sido nipnek lelkinek ellene/az otan az Gorog nipnek lelkinek ellene ęs. Durzoſſ ghe liſſen kediglen/ęs tiſteſſighe/ęs bikeſighe mindennek/ki iot czelekedik. Eloſſor az Sido nipnek/azonkippen az Gorog nipnek ęs Mert ninczen ſemelnek tekintete az iſtennel. Mert valakik torvinnelkul vitkeztenek/toruinnelkul veſznek ęs el/ęs valakik az torvinben vitkeztenek az toruinnek altala itiltetnek meg. Mert nem azok igazak az iſtennel/kik az toruint halgattak/hanem kik az toruint mueſkedetekuel be toltik/azok az igazak. Mert mikoron az poganok/kiknek toruinek ninczen az termiſzetnek toruinit be telleſitik azok mikoron toruinek ninczen/unok magok vadnak magoknak torvinſelett/kik meg mutattak az meg irott toruinnek czelekedetit/kiknek egetembe az u lelki eſmeretek tanubizonſagot tiſznek/ęs az u gondolati u kozott tok ukot auag vadollak/auag meg mentik az napon mikor megitili az ur iſten az embereknek ſuoknek titok dolgait az Jeſus Chriſtuſnak altala/mint az en euangeliumomban vagon. Jeme te Sidonak neuczetel/ęs magadot gonorkotteted az toruinben/ęs diczekedel az iſtenben/ęs tudod az u akaratat/ęs azokot diczired az melek ieles dolgok/az toruinbol erre taniztatuan/ęs ittied temagadot vakoknak vezerinek lenned/ęs vilagoſſagnak az lottiſigben/eſtelenecknek taniztoianak/tudatlanoknak doctoranak/ęs oll embernek hog kinel az toruinnek altala az iſtennek eſmeretinek/ęs igaſſagnak mogga ligen. Annakokairt ki egebet taniztaſz/te magadot nem taniztod. Ki ezt hirdeted hog nem kell orozni/orozaſt tiſz. Ki azt mondod hog nem kell hazaſſag toriſnek bunibe eſni/hazaſſag toruinek bunibe eſel. Ki az baluanokot atkozod/baluan imadasnak bumben ſelecczel. Ki az toruin felol diczekedel/az toruinnek meg feghiſ-

nek āltala az iſtent tiſteletlenſiguel illeted. Mert az iſtennek neuet
ſũ irettetek ſidalmazzāſ az pogān nipek között / mikippen meg va
gon iruan. Mert az körnül metelis bizoń haſnal / ha az töruint
meg tartod / hogh ha az töruint meg ſeghed / az te körnül metelised
körnül meteliſnelkül valo teſtę vāltozott. Annalokairt ha az körnül
meteliſnēlkül valo nip meg tartānga az töruint / melinek meg tar
tāſābol igazulāſt vār / nemde ez illen embernek körnül meteliſ nēl
kül valo teſte körnül meteliſirt vitetik? Es nemde meg itili tighe
det az körnül meteliſnēlkül valo nip / ki az termſetnek töruinit tar
ta / ha az töruint meg tartānga / ki az törvinnek betüinek / es az kör
nül meteliſnek āltala az töruint meg ſeghed? Mert nem az az Zi
do az ki emberecknek lāttāra Zido. Semmaz / az körnül metelis / mel
let ttſnek az teſtēn emberecknek lāttāra. Hanem az / az Zido / az
kiſitkōn Zido / es az ſünek körnül metelſe az igaz körnül metelis /
melli lilek ſerint liſen / nem betü ſerint / melinek dicziretе nem em
berektül vagon hanem az iſtentül.

Harmadik riſ

MIben halagga felül azirt az Zido az pogān nipet /
auagh mi haſna vagon az körnül meteliſnek? Sok va
gon mindenkippēn. Mert elſō ez / hogh az Zido nip
nek ſolt az iſten az O töruinben / es ünekiek atta
az töruint. Mit ńertenek ez dologual / ha nimelleк ũ közzölö
hütetlenek volſanak? Nemde azoknak az ũ hütötlenſighe az iſten
nek hitoſighes ighiretit erötlenne tiſtii? Ne ligen ez. Sōg ligen
az iſten igaz / minden ember kedig hazug / mikippēn meg vagon ir
uān. Hogh igaznak itilteſſēl az te beſzidben / es gözedelmet vigh

mikę

miköron itilel lißen felöled. Hog ha az mú hamiss volcunk az isten nek igaz voltát níluán valoá tißi/ mit mondhatunk? Nem de hamis si az isten/ki az búmirt meg haragßik/és rula bossßut áll? Emberi ßokás ßerint ßolok. Ne ligen ez. Mert mikippen itili meg az isten ez világot? Mert ha az istennek igasságа/ az en hamiss voltomnak általa magaßtaltatott fel/és úneki dicziretire vagon/ miért ennek otánna en és vg itiltetem mint ha búnös volnik? Es nem de inkabb monguk azt az mit egg nihán emberek mondanak/és en rulam gonoßul ßolnak/és azt mongák hogy en ezt mondom. Tegünk gonoßt/hog tórtinnik io nekünk otánna. Mell ez fele emberekneck karhozattok igazán vagon. Annakokairt mit mongunk? Jobbak vagunk mú Sido nipek az pogán nipeknél. Semmikippen nem. Mert ennek elötte okát aduán meg mutatám/ hog mind az Sido nipek s mind az Görög nipek/mind náian búnöl of legenek/mikippen meg vagon iruán. Minczen igaz ember ezak egg és/ minczen kiben érte lem ligen/minczen ki az istent keresse/mind el tértenek/mind egetembe haßontalanokká lúttenek/minczen ki iot múcselegyik/minczen, mind eggyglen és. Az ú torkok ollan mint egg meg nílt koporso/az ú nélueksel álnakságra iltenek/aspis figóknak mirghe vagon az ú aiakok alatt/kikenek az ú ßájok mireg beßidel/és kidalmas beßidel telles/gorsok az ú lábok az virnek ki ontására. Romlás/és veßedelem vagon az ú utokban/és az bikesignek otát meg nem esmérik/ minczen isteni filelem az ú ßemeknek elötte. Tugguk kediglen hog valami dolgot az o törvín mond azoknak mongiak/ az törvinnek birtokа allatt vadnak hog minden embernek száia be dugattassik/és mind ez fules világ köteles ligen az istennek. Annakokairt hog az O törvinnek paranczolatinak ezelekedetiból/ egg embersem igazulhot meg

az iſtennek elötte. Mert az Ó töruinnek altala vagon az bünnek esmêreti. Moſtan kediglen az Ó töruinnêlkül telentetik ki az iſtennêl valo meg igazulás / mikoron meg bizonijtatik az Ó töruinnek es az profetáknak iráſinak bizonſág titeliuel. Az iſtennêl valo meg igazulás kediglen az Jeſus Chriſtuſban valo hütnek általa vagon mindenekre / es mind azokon / kiknek hütök vagon. Mert ninczen válogatás. Mert mind náian vétkeztenek / es még fogatkozotc mindenekben az iſtennek dicziretc. Meg igazultatnak kediglen ingen / az iſteni kedvnek általa az váltságual / melk az Jeſus Chriſtuſban vagon. Kit elö ada münekünk az iſten enghedtelöül / hinek az ü vére közbe tár az hütnek általa / ezirt hog meg mutaſſa az ü igaz volcát / es hog megborzáſſa az bünöket / melekben ticzi üdötül fogua voltunk / melleket az iſten el türe / hog meg mutaſſa hog ü igazitſa az bünös embert ez telen valo üdöben / ezirt hog ü ligen az igaz / es az ki meg igazitſa azt / ki az Jeſuſnak hütiből vagon. Annakokairt hui vagon az dicſekedis? Ki rekeſtetett. Melk töruinnek általa. Az czelekediſnek töruinnek általai? Nem. Sót az hütnek töruinnek általa. Annakokairt azt itilluk / hog ember hütnek általa igazul meg / az Ótöruinben valo io müelkedetek nélkül. Auag az iſten czak az Sido nipneki iſtene? Auag nem az pogán nipeknek es iſtenei? Bizon az pogán nipeknek es. Mert vgan azon egg iſten / ki meg igazitſa az Sido nipet az hütböl es az pogán nipet az hütnek általa. Annakokairt el viſſük ereit az Ótöruinnek az hütnek általa.

Ne legen az. De inkább helt adunk az Ó töruinnek.

Negedik rész.

Mit fogunk annakokairt mondani hog lelt ligen Abraham

ham az mű atãnk test szerint? Mert ha Abraham az io műelkedetek
ből igazult/vagion diczekedise/de nem isten elött. Mert mit mond
az irás? Hün kediglen Abraham az istennek/es meg igazulásirt vi
tetek ú tüle. Az ki kediglen io műelkedetben foglalla magát/ annak
az iutalmat nem aggák ög mint ha kedwes dolgot műelkedett vol
na/hanem mellre tartozott volna. Az ki kediglen io műelkedetben
nem foglalla magát/hanem hiszen abban az ki meg igazitia az bű
nöst/az úhüte meg igazulásirt vitetik. Mikippen Dauid es meg
d monda az embernek bodogsagát/kit az isten io műelkedet nélkül meg
igazult emberirt viszen. Bodogok az kiknek meg borzáttattanak az ű
vitkei/es kiknek el fedeztettenek az ű bünei. Bodog ember kit bünös
emberirt nem viszen az ur isten. Annakokairt ez meg bodogulás
ezak az körnül metelisnélkül valo nipekre iutai? auagy az körnül mete
lisben valo nipekre es? Mert azt monguk hogy az Abrahamnak az
hüt/meg igazulásirt vitetett ligen. Annakokairt mikippen vitetett?
akkoron vitetett/ mikoron körnül metelisben volna/ auagy mikoron
körnül metelkedés nélkül volna? Nem akkoron mikoron körnül me-
e telisben volna/hanem körnül metelis nélkül. Es fel viue az körnül
metelisnek telit/melli az hütnek általa valo meg igazulásnak tele va
la/ melli hüte vala/ mikoron az körnül metelkedis nélkül volna/ hogy
attok lenne mindeneknek/kik körnül metelisnélkül liuin az hütöt val
lak/hogy azoknak es az hüt meg igazulásirt vitetnek/es attok lenne
az körnül metelkedő nipeknek es/kik nem ezak az körnül metelkedő
nipektül nemzettetninek/hanem annak felette az hütnek nomdikiban
járnának/ melli hüt vala az mű atánkban Abrahamban akkoron es
mikor körnül nem metelkedett volna. Mert nem az Ó töruinnek ál
f tala tőrtingy az igiret az Abrahamnak/ auagy az ű magzatának

hogy

hogú iouendőre ez vilagnai őrőkőse lenne/ hanem az hűtben valo meg igazulasnak āltala. Mert ha ezek azok az őrőkősők/ kik az toruinhez vale nipek/ hiāba valoā lütt az hűt/ es az igheretnek ereie ninczen. Mert az O toruiń haragot müelkedik. Mert az holott toruiń ninczen/ ott toruiń seghis sinczen. Annakokairt az hűtből adatik az őrökség mint ingen/ hog erösségen az igheret minden magzatnak/ nem ezek annak/ ki az O toruinből vagon/ hanem annak es/ melli az Abrahamnak hűtiből vagon/ ki mindenkünknek atia. Mikippen meg vagon iruān. Sok nipnek tüm/ hog ke atia lig/ annak pildaiāra az kinek hütt vala/ ki ilöz tiszi az holtakot/ es elö hija azokot az mellek nem vadnak/ mint ha volnānak. Mell Abraham reminsig nēlkül reminsig alatt hiuz ezt hog ú iouendőre sok nipeknek lenne atia az isteni igheret serint/ melliben illen mondās lün üneki. Ekkippen lisen az te maradikod. Es erötlen nem liuin az ű hűtiben/ nem gondolā az ünön teslit/ mell immāran el holt vala/ mikoron közel sāz estendes volna/ sem az Sārának el holt mihit/ de az istennek igheretiben kétsighes nem vala hűtetlensignek miatto. Hanem az hűtnek āltala eröss liuin az istennek tisztességit meg adā/ telles bizodalmat viuin hog az ki üneki az igheretet tütte vala/ vgan azonnal hatalmassāga es volna fogadāsāt be tellesitteni. Annakokairt es/ meg igazulāsirt vitetek ű tüle. Irua ninczen kediglen hog ezek ű iretre vitetett ligen ez meg igazulāsirt/ hanem mű irettünk es/ kiknek meg igazulāsirt vitetik iouendőre az hűt/ melle uel hisünk abban/ ki fel tāmasztā halottaibol az Jesust az mű vrunkot. Ki holalra adattatott vala az mű bűnünkirt/ es fel tāmasztatek az mű megigazulāsunkirt.

ötödik

Stódik risz

Annakokairt meg igāzultatuān mú az hútból/ bike sighúnk vagon az istenuel/ az mú vrunknak az Jesus Christusnak āltala/ kinek āltala ez ęs tórtinęk múnkúnk hog az hútuel az Istennek kedvebe iutnānk/ melibēn āllunk/ ęs diczekedúnk ez reminsig alatt/ hog az isteni dúczósigben ritzesek fogunk lenni. Nem rzak ebben/ hanem annak felette diczekedúnk az sanaruságokban/ tudvān hog az sanarusāg/ bikesiguel valo túrist berezzen/ az bikesigúel valo túris kediglēn ioā lelist/ az ioā lelis kediglēn reminsighet/ az reminsig kediglēn meg nem bigenit/ miuel hog az istennek berelme az mú búúnkbe ottetett az bent lileknek āltala/ melly múnkúnk adatęk. Mert az Christus męg mikorōn erótlenek volnānk az údónek mi volta berint búnósókirt hala meg. Mert az igazirt alighal meg valaki. Mert az ioirt netalām valaki halālt ęs benued. Aiānta kediglēn múnkúnk az isten az ú mú hozzānk valo berelmit ewel hog mikorōn męg búnósók volnānk az Christus mú iretúnk hala meg. Annakokairt sokual inkābb meg menekedúnk az haragtul ú āltala/ mieg igazultatuān az ú viriuel. Mert ha akkorōn meg engbeßteltetink az istennek/ az ú fiānak halālānak āltala/ mikorōn ellensighi volnānk úneki/ sokual inkābb meg menekedúnk az ú életinek āltala/ mikorōn immāran meg engbeßteltettúnk. Nem rzak ebben kediglēn/ hanem annak felette diczekedūn az istenben az mú vrunknak Jesus Christusnak āltala/ kinek āltala viuók mostan az meg engbeßtelist. Annakokairt mikippēn egy emberirt ótte be az bún ez vilāgra/ ęs az bünnek āltala az halāl/ ęs ezenkippēn

minden emberekre az halál elhata / miuel hog mind halan bunt tunk
Mert az o toruinnek ki adasaiglan vala az bun ez vilagon / de az
bun bunnę nem vitetik mikoron toruin ninczen. Hog az halal A-
damtul fogua Mosessiglen vralkodęk azokon ęgiktik bunt nem tu-
lenek vala / annak hasonlatossagara hog az Adam az paranczolatot
meg begte vala / ki pildaia annak / ki el iouendo. De nem akkip
pen vagon az bun mint az aiandik. Mert az egg embernek buninek
miatta sokan holtanak meg. Az istennek kedwe / es az u kedwinek
altala valo aiandik / mell az egg emberę vala / az Jesus Christusę / a
sokakra sokual nagubb busiguel hata ki. Es mikippen az egg bunos
embernek altala bullott vala reank az halal / nem azonkippen balla
az istennek aiandika. Mert bizon az hog az karhozat egg bunbol
camad az karhozatra / az aiandik kediglen sok bunbol az meg iga-
zulasra. Mert ha az eggnek buninek miatta vralkodęk az ha-
lal az egg embernek altala / sokual inkabb fognak vralkodni az ilet
nek altala azok / kik az istennek kedwinek bu voltat / ęs az meg iga-
zulasnak aiandikat vibik az Jesus Christusnak altala. Annakokairt
mikippen az egg embernek buninek miatta teriede el az oebedelem
minden emberekre / hog karhozatot hozzon / azonkippen az eggnek
meg igazitasanak altala teried el az io dolog minden emberekre /
hog orok iletre vala meg igazulast hozzon. Mert mikippen az
egg embernek enghedetlen voltanak altala / bunos embernek allapat
raba estunk vala sokan / azonkippen az eggnek enghedelmes voltanak
altala meg igazult embernek allapatraban lisznek sokan.

Az o toruin kediglen azonkozbe kozinkbe ioue / hog az bun el sokasul
na. Holott kediglen el sokasula az bun / ott nagubb busiguel mutata
meg magat az istennek kedwe / hog mikippen vralkodott vala az

bun

bún az halál hozálban/ azonkippen az istennek kedve es valkodnek az meg igazulásnak általa az órök életre az Jesus Christusnak álta-

Harodik rész. la.

MIt fogunk annakokairt mondani? Meg maradgunk az búnben hogy az istennek kedve nagyúsignek mutassa magát mú hozzánk? Ne ligen az. Kik meg holtunk egésser az búnnek/ mikippen élünk ennek vtán

b na vgan azonban? Avagy nem tuggátok/ hogy valamelyñ meg keresztelkettünk az Christus Jesus neuibe/ az ú halálába keresztelkettünk meg? Annakokairt el temettettünk ú vele egetembe az keresztsignek általa az halálra/ hogy mikippen fel támasztatott holtaibol az Christus az apa istennek felsighes voltának általa/ azonkippen mú es vy életben járiunk. Mert ha az Christus tagába vagunk oltua az ú halálának hasonlatos voltának oltala/ núlua az ú fel tá madásában es rísesek lísünk. Azt kediglen tudnunk kell/ hogy amaz mú bennünk valo righi ember ú vele egetembe meg feszítetett/ hogy

c az búnnek ú teste el rontatnek/ hogy ennek vtánna az búnnek ne bolgálsunk. Mert az ki meg holt meg igazúltatott az búnból. Hogy ha meg holtunk az Christusual/ tugguk hogy élni es fogunk ú vele. Tudnunk kell ezt es hogy az Christus halott aibol feltámadván/ többé meg nem hal/ az halál ú ranta többé nem vralkodik. Mert hogy meg holt vala/ az búnirt holt vala meg egésser/ hogy kediglen él/ az istennek él. Azonkippen tú es gondollátok meg magatokot/ kik bizoń hogy az búnnek meg holtatok/ de élnek az istennek/ az Christus Jesusnak az mú vrunknak általa. Ne vralkoggik annakokairt az bún az tú halando testetekben/ hogy annak engedgetek az ú kiuansághi szerint.

Ez ne aggātok az tū tagaitokot az bűnre/hog az hamiſſāgnak feguèri legenek/hanem aggatok tū magatokat az iſtennek mint fiuk az meg holtaknak fōzzōle iletre fordultatok/es aggātok az tū tagaitokot az iſtennek/hog az igaſſagnak feguери legenek. Mert az bűn tū rabatok nem uralkodik. Mert nem vattok az o toruinnek birtoka alatt hanem az iſtennek kegyelme alatt. Mi azirt? Vetkezzünk azirt/hog az o toruinnek birtoka alatt ne legünk/hanem az iſten kegyelme alatt? Ne legen az. Nem tuggātok/hog az kinek tū magatokat aggātok bolgaul/hog neki engedeggetek/annak vattok bolgai az kinek engedtetek/akar az bűn ligen/melly halalt hoz/akar engedelmeſſig/melly/igazulaſt hoz? Halā ligen ket ielen az iſtennek hog bizon az bűnnek valātok bolgai/de büetek kerint reā haragatok az tanuſāgnak moggāra mellre tūtōkōt vünk. Meg ſabadulatok kedig az bűntūl/es az igaz iletnek lūtōi bolgai. Nimi embert dolgot mondok tūneſtek az tū teſtetek gyarlo voltairt. Mert mikippen bolgaul adātok az tū tagaitokot az tertelmeſſignek/es az toruintelenſignek/hog egy/es mās toruintelenſighet mūelnitek/ezenkippen moſtan es aggatok bolgaul az tū tagaitokot az igaz iletnek/hog ſent iletet viſelletek. Mert mikoron az bűnnek volnatok bolgai az igaz iletnek ſabadoſi valatok. Annakokairt mirezoda haſznotok vala az tū nōſtben/melleket mōſtan ſirigenletek? Mert azoknak vighe halāl. Mōſtan kedigien az bűntūl meg ſabaduluān. Az iſtennek kedigien bolgai liuūn/mert vagon az tū haſznotok az ſent iletre/vighetek es meg vagon az ōrōk ilet. Mert az bűnnek bolga halāl. Az iſtennek aiāndika kedigien ōrōk ilet/az Kriſtus Jeſusnak az mū orunknak altala.

Hetedik rif

Auag nem ſuggātoſi a ſamſiai/mert āzoknak ßolok ſik az ſoruint ertik/hog az ſoruiń rzak anńe ideig vral fodik az emberen meńc ideig az ſoruiń ilend. Mert az oras aſſon ember ſoteles az ú vranak mig az ú vra il az ſoruinnek altala/hog ha meg halānd az ú ſirie megßabadult az ú ſirjnek ſoruińtúl. Annakofairt mig az ú ſirie il/parazнanak fogiak itilni ha mās ſirnhez megen. Ha kedig meg halānd az ú ſirie/meg ßabadult az ú ſirjnek birtokabol/hog paraz
b na ne legen/ha más ſirnhez megen. Annakofairt atamſiai iß
ęs meg ólelettetek az o ſoruinnek az Chriſtus teſtinek āltala hog māſhoz adnatok magatokat/ahhoz ſi halottaibol fel tāmada/, hog gómólczót teremczúnk az iſtennek. Mert miſoron az teſtben volnank/ az bún ſnek gonoß kiuānſāghi/melſek az ſoruinnek altala vadnak/ereiben valānak az mú tagainkban/hog az halālnak gó mólczót teremczenek. Moſtan kediglen meg ßabadultuan az o ſor uinnek birtokabol/meg holtunk az ſoruinnek/melſ múnkot bir vala hog ßolgālatot tegúnk az lilekнek oy voltānak āltala/ęs nem az betú
c nek o voltānak āltala. Annakofairt mit mondhatunk? Az o ſoruiń búni? Ne legen ez. De az búnt nem elmérim/hanem az o ſoruin nek āltala. Mert az gonoß kiuānſāgot ſem tuttam volna/ha az o ſoruiń ezt nem mondotta volna. Gonoß kiuānſág benned ne legen. D: alfolmatoſſāgot viuiń az bún az paranczolatnak āltala/minden gonoß kiuāſagot nemcz en bennem. Mert az o ſoruiń nélkúl az bún meg holt vala. En kediglenn righenten ſoruiń nélkúl ilek vala. Mikoron kediglen az paranczolat kózinkbe iútt volna/az bún meg
d eleuenedęk/en kedig meghalik. Es az paranczolat lelettetęk halā
f lomra lenni ennekem/melſ iletemre ßereztetett vala. Mert az bún

alkolmatosságot nérvin az paranczolatnak általa/ tiuelghisbe eyte enghemet/es annak általa meg ölé. Annakokairt bizon az hog az törvin sent/es az paranczolat sent/es igaz/es io. Annakokairt az mi io vala/ennekem halál lúni? Ne legen ez. Sóg az bún. Hog meg tetczenek az bún/ hog halált nemz ennekem annak általa az mi io vala/hog az bún felette igen búnös lenne az törvinnek általa. Mert tugguk hog az o törvin lilek sérint valo/ de en tesi sérint valo vagok az búnnek birtoka alá áron adattatván. Mert az mit ezelekedem nem dirzirem. Mert nem azt tisem az mit akarok/ hanem azt tisem az mit gúlólok. Ha kediglen azt tisem az mit nem akarok egy értelmen vagok az Törvinnel hog miuel io az törvin. Azirt immáran nem en tisem azt/az mit tisek/hanem az bún mell en bennem lakozik. Mert tudom hog io nem lakozik en bennem/azaz/az en testemben. Mert vagon akaratom az iora/de nem találom meg mint tegem meg azt. Mert iot nem tisek mellet akarok/hanem gonost tisek/mellet nem akarok. Ha kediglen azt tisem az mit en nem akarok/nem en müelem immáran azt/hanem az bún/ mell en bennem lakozik. Annakokokairt ezt találom magamban/ hog mikoron az törvinnel általa iot akarok ezelekedni/ hog en hozzám gonos dolog ragaszkodott. Mert gönörködöm az istennek törvinyben az belső ember sérint. De egéb törvint látok az en tagaimban/ mell az en lelkemnek törvinynek ellene viaskodik/ es fogsagba vét enghemet az bünnek törvinynek/ mell az en tagaimban vagon En nauasás ember. Kicz oda fogia menteni enghemet ez halálra kóteles testból. Hálát adok az istennek az Jesus Christusnak az mi orunknak általa. Annakokairt en/en magam/lelkem sérint az istennek törvinynek szolgálok/ testi sérint kediglen az bünnek törvinynek.

Holcz

Negyedik rész

Annakokairt immāran semmi karhoztatāsok nin-
czen azoknak/ kik az Christus Jesusban vadnak/
kik nem test szerint iārnak/ hanem lilek szerint.
Mert az iletnek lelki toruine meg szabadīta engve
met az bunnek/ es az halalnak birtokabol. Mert az mit az o tor
uinnek tehetsighe nem vala/ az u erotlen voltairt/ mell erotlensighe
d vala az testben/ azt az isten meg tellesitę az unon siat el borzat-
uan/ ke hasonlatos lun bunos embert testhez/ es el karhoztatā az
bunt az bunbol az testnek āltala/ hog az o toruinbeli meg igazulās
be tellesednęk mu bennunk/ kik nem test szerint iārunk/ hanem lilek
szerint. Mert az kik testi emberek/ testi dolgokra viselnek gondot/ az
kik kediglen lelki emberek/ lelkiekre. Mert az testnek akaratia/ ha-
lal. Az lileknek akaratia kediglen/ ilet/ es bekesig. Annakokairt hog
az testnek akaratia az isten ellen ellensig kippen czelekedik. Mert
az isten toruine asa nem agga magat/ mert ingen sem teheti. Az
e kik kedig testi iletben vadnak/ az istennek nem lehetnek kellemetesek
Tu kediglen nem testi iletben vattok hanem lelki iletben/ mert az is
tennek lelke lakozik tu bennetek. Hog ha valaki ben az Christusnak
lelke ninczen/ ez nem u hozza valo. Ha kediglen az Christus tu
bennetek vagon/ bizon az hogholt az test az bunirt/ az lilek kedig
lenilet az meg igazulāsirt. Hog ha annak lelke lakozik tu bennetek
ki fel tamaszta az Jesust halottaibol/ az ki fel tamaszta az Chris
tust halottaibol/ meg eleuenyti az tu halando testeteket es/ az u lelke
irt/ mell tu bennetek lakozik. Annakokairt atamfiai adossok vagunk
f nem az testnek/ hog test szerint illunk. Mert ha test szerint ielendetek

meg

meg haltok/ha kediglen lilekuel az teſtnek rzelekedetit meg ölendö tek/ilni fogtok. Mert azok az iſtennek fiai/kik az iſtennek lelkitül viſeltetnek. Mert az lilek az melket bütök nem ünſignek lelke/ hog etwel eſmegglen filelemre illetek/hanem oll lelket bütök/melk fiüa fogadaſnak lelke/mellnek általa ezt kiáltuk/ata ata. Vgan azon lilek tanubizonſágot tißen az mü lelkünkuel egetembe/ hog iſtennek fiai legünk. Hog ha fiai vagunk tehág örökösi es vagunk. Az iſtennek bizon örökösi/az Chriſtulual kediglen egenlö örökösök. Mert ü vele egetembe ßenuedünk/hog ü vele egetembe meg dürzsültetſſünk. Mert meg gondolom hog nem egenlök az mennei dürzsöſighez ez moſtani üdöben valo ſanaruſágok/melk dürzsöſig meg ielenik mü hozzánk ö uendöre. Mert az teremtett állat ßorgalmatoſſágual valo váraſkual vária/hog az iſtennek fiai réluán fogianak lenni. Mert az teremtett állat ez világbi hijába valo dologna birtoka alá vettetett/ nem az ü akaratta ßerint/hanem annak akaratta ßerint/az ki útet birtoka alá vetette reminſig alatt. Mert az teremtett állat es meg ßabadul ö uendöre az fogatkozás vitelnek ßolgálattábol/az iſtennek fiainak ßabadſágába/ melk dürzsöſiguel lißen. Mert tuggük hog minden teremtett állat mü velünk egetembe fohászkodik/ es az gerlek ßülökhöz egenlö fáydalmat ßenued mind ez ideiglen. Nem ezak az kediglen/hanem mü es/kik az ßent lilelnek elö arándikit birjuk/ mü es mü magunkban fohászkodunk az fiüa fogadaſt váruán/ az mü teſtünknek meg váltáſát. Mert az reminſignek általa menekettünk meg. Az melk reminſighet lát kediglen valaki/ nem reminſig az. Mert az mit lát valaki/ mirt reminli vgan azont? Ha kediglen reminlük azt az mit nem látunk/ azt bikeſiguel valo türiſnek általa váriuk. Szinte azonkippen az lilek es/segheziget

tißen

ilſten az mű erőſſen voltunknak. Mert azt ſem tuggúk mint kell kir
núnk az mit imádſágunkban kirúnk/de az lilek eſedezik mű irettünk
meg mondhatatlan fohāſzkodāſokual. Az ki kediglen az emberek nek
fűzit nízi/tugga mi ligen az lilekneк akaratſa/mert iſten ſerint
eſedezik az ſentekirt. Tuggúk kediglen hog azoknak mindenek az ió
ra ſegitzigucl vadnak/kik az iſtient ſeretik/es kik az iſtennek el vo
ghezett akaratſa ſerint hiuatalosok lúnek. Mert az kik elettúl fog
ua ú nála tudua valānak/ azokot elől el es vighezi/hog az ú fiānak
abrázatāhoz hasonlatosok lenninek/hog ú legen elsőſzülött az sok aka
fiak között. Az kiket kedig elettúl fogua el vighezett vala/el es hiuā.
Es az kiket el hiua/azokot meg es igazitā. Az kiket kediglen még
igazitia/azokot meg es dúrzſōtę. Mit mondunk annakokaert ezek
re? Ha az iſten mű mellettünk vagon/kiczoda lehet mű ellenünk?
Ki az ú tulaydon fiānak nem kedueze/hanem mind mű irettünk ha
lālra adā azt/ mikippen lehet hog mindent aiāndikon es ne agion
münekünk? Kiczoda fogia buntetni az iſtennek valaſztott nípit? Is
ten az ki meg igazit. Kiczoda az ki el fog kārhoztatni? Az
Christus az ki meg hala/ſōgmkābb az ki fel es tāmaſztatek/ki es
az iſtennek tobbia felől vagon/ki es közbe tār mű irettünk. Kiczoda
ſzakaſzt el münkőt az iſtennek ſerelmitől? ſanaruſāghi? keſerűſighi?
hāboruſāghi? ehſighi? ruhātlanſāghi? veſzedelemi? tőri? Mikippen
meg vagon iruān. Te iretted halālra adatratunk minden napon/ol
lanok vagunk/mint az meg ólni valo iuhok. De mind ezekben oōze
delmet viſzünk/annak āltala/ki münkőt ſerete. Mert miluān hiſzem
hog ſem halāl/ſem élet/ſem angalok/ſem az fű angalok/ſem az ha
talmas angalok/ſem oll dolgok/mellek ez ielen vala udoben tortins
f hetnek/ſem ollak/mellek iouendo udoben tortinhetnek/ſem ollak/

emellett felül ſállanak reánk/ ſem olſak/ mellek az milſigből támadnak reánk/ſem valami egéb teremtett állat el nem ſakaſzthat múnſót az iſtennek ſerelmitül/mell az Jeſus Chriſtuſban az mű orunkban vagon.

Kilencedik riſz

AZ Chriſtus bizonſágom hog igazat mondok/hamiſſat nem mondok/ tanubizonſágot tiuin emmekem egetembe az enlelki eſmêretem ęs/az ſent liſekhez álta laſhog ſüemnek ſünetlen valo gótrelme vagon. Mert azt tiuánnám az Chriſtuſtul/hog en magamot vetne elű túle azen atámſtainert/ teſti ſerint valo rakonſághimirt/ kik Iſraelnek nemzetſighiből támattanak/ ezeket fogadá az iſten fiúá ezekę az igaz dicſekedis/ ezeknek tiuę az iſten az teſtamentomot ezeknek ſerzę az tóruint/ezeknêl vagon az igaz iſteni ſolgálat/ezeknek tiuę az iſten az ighireteket/ ezeknek atfok azok ęs/ kiktül az Chriſtus támadott teſti ſerint/ mell iſtent dicſirni kell mindenekben mind órókkę. Amen.

Nem mondom kediglen ezeket azirt hog ki ment ligen eſemből az iſtennek beſide. Mert nem mind Iſraelnek nipi azok/ kik Iſraeltül támattanak/ſem mind Abrahamnak fiai euel/hog úneki magazati/hanem az Iſaaknak általa fog neuezteſni teneked az magzat Azaz/nem azok az iſtennek fiai/ kik teſti ſerint valo fiak/ hanem azok ſamlált atnak az magzatoknak kőzibe/ kik az ighiretnek fiai. Az ighiretnek beſide kediglen ez. Az úbőben el iővők/ęs fia liſen az Sarának. Nem ezak ez kediglen/ hanem az Rebekka ęs fiakot fogadott vala egától/az mű akánktul az Iſaaktul. Mert mikoron meg az germeket ez világra nem ſülettenek volna/ęs mikoron ſem

valami

valamí iot/sem valami gonosst nem tűtteñek volna/hog az istenek el vighezett akaratta/valasztās serint maradna meg/nem az te rzelekedetekből/hanem abbol az ki el hiu/ez so adatek ũneki. Az nagub solgāl iouendőre az küssebbnek. Mikippēn meg vagon iruān. Az Jakobot seretim/az Esauot kediglen gülölim. Mit mongunk annakokairt? Vagoni hamisſag az istennēl? Ne legen ez. Mert Moyſesnek ezt monga. Irgalmazok iouendőre atval valakīn szüem meg elik/es kőnörülők azon/valakīn kőnörületessigre indulok. Annakokairt nem attul vagon ez az ki akaria/es köueti/hanem az istentűl/ki irgalmas. Mert az iras Faraonak ezt monga. Ezirt tāmasztālak fel tighedet/hog meg mutassam az en hatalmas volto mot te raytad/es hog mind ez eghisſ földőn hire legen az en neuemnek. Annakokairt az kinek akar irgalmaz/az kit akar meg kemenit. Azirt ezt mondhatod ennekem. Tehāg mire panaszolkodik meg es? Mert az ũ akarattānak ki āllott ellene? Sőg inkābb o ember/ki vagy te ki ellene felelsz az istennek? Mongai az alkotuāñ annak az ki ũtet alkotta ezt? Mire alkottāl enghemet igen? Auagy ninczeni hatalma az mesternek/ki sārbol rzinal edint/hog vgan azon rzinalt sārnak risibol/egy edint vg alkosſon/hog vele tisztelkeggenek/māst kediglen hog vele ne tisztelkeggenek. Hog ha az isten meg akaruān mutatni az ũ haragiāt/es ki ielenteni az ũ hatalmassāgāt/az ũ hosſu ideiglen valo türisſuel/el türe az haragnak edinit/kik veszedelemre valok valānak/es hog ki telentene az ũ dicsősigbinek kazdagsāgāt az irgalmasſagnak edinihez/melleket az dicsősigre elein szerzett vala. Kiket el es hiua/tudni illik münkot/nem rzak az Zsidonipek közzől/hanem annak felette az pogān nipek közzől es. Miképpēn az Ozee iroſāban es ezt monga. En nipemnek hiuom ie

ti ŋ uen

ſendőre az nipet mell nem en nipem vala/ es ſerelmeſnek hiuom azt/mell ſerelmes nem vala. Es liſen ez hog az helen hiuattaſſa nak az ilo iſtennet fiainak/holoit ez mondatott vala unekiek. Nem en nipim vattok tu. Esaias kediglen ezt kialta az Iſrael nipe felől Ha az Iſraelnek fiainak ſama anie volna es mint az tengernek ſouene/az maradiki uduzulnek touendőre. Mert az vr iſten az u beſidit meg tokilli/ es meg rouiditi az meg igazitaſban. Mert az iſten meg rouidittett beſidet ſerez az foldon. Es mikippen Esaias előſſőr meg mondotta ezt. Ha az ſereghenek iſtene mag zatot nem hagott volna munekunk/ vgan lutt volna dolgunk mint az Sodomabelieknek/ es az Gomorrabelikhez haſonlatoſok lut gunk volna. Annakokairt mit mongunk? Hog az pogan nipek/kik nem ſouetik azt/ honnan az meg igazulas vagon/ meg kapczolak az meg igazulaſt/az meg igazulaſi kediglen/mell hutből vagon. Vis hontag az Iſrael nipe/ ki az meg igazulaſnak toruinit ſoueti vala az meg igazulaſnak toruinire nem iuta. Mi okirt? Mert nem az hutből akarnak vala meg igazulni/ hanem oll mint az toruinben valo io ezelekedet ekből. Mert meg botrankozanak az meg botran kozaſnak ſouibe/mikippen meg vagon iruan. Imſe tiſem az Si onnak hegin az botrankozaſnak ſouit/es az meg botlaſnak kuſiklas tat/ es minden valaki u benne hiſen meg nem ſigenul.

Tizedik riſz.

Tamfiai az en ſuemnek io ugekezeti/ es az iſtenhez valo konorghiſem az Iſrael nipinek uduoſſighire vagon. Mert tanubizonſagot tiſek unekiek/ hog az iſteni ſolgalatban foglalatak magokot / de nem erte

lem ſerint

lem ßerint. Mert nem ẽrtuiñ az iſteni igazulaſt/ęs azon ügez
ßezuiñ/hog az ú tulaydon ẽreiẽkből vale meg igazulãs helin állon
az iſteni igazulaſnak nem akarãnak enghedni. Mert az Chriſtus,
az o töruinnek be telleſitöie minden hitnek meg igazulãſára.
Mert Moyſes azt iria az töruiből vale meg igazulãſrul/hog az
melſ ember meg tẽndi azokat iletet ner magãnak azoknak ãltala.
Az melſ meg igazulãs kediglen hütből vagon az ekkippen ßel.
Ne mongad az te ßüedben ezt. Kiczoda fog fel menni az menn
be? Azaz/az Chriſtuſt onnan felül le hozni. Auag kiczoda ßãll
le az milſigbe? Azaz/az Chriſtuſt halottaibol hãtra hozni. De
mit mond? Közel vagon te hozzãd az iſtennek ighie az te ßãde
ban/es az te ßüedben. Azaz/az hütnek ighie/melſet predikal=
lunk. Hog ha az vr Jeſuſt vallod az te ßãdual/es hiended az te
ßüedben/hog az iſten útet fel tãmaßtotta halottaibol/üdüözülß.
Mert ßüel liſſen az hütel az meg igazulãſra/ßãual liſſen kedig
az iſtennek vallãſa az üdüöſſigre. Mert ezt monga az irãs. Min
den ki ú benne hiſſen meg nem ßigenül iouendöre. Mert vãlogas
tãs ninczen/ſem az Zido nip között/ſem az Görög nip között.
Mert vgan azon mindeneknet vra/ki mindenekhez büſiguel vala
ſeghitzighit mutatſa/kik útet seghitzigül hinãk. Mert minden üd
özül valaki az ú neuit seghitzigül hiuanga. Mikippen fogiãk an=
nakokairt seghitzigül hinni azt/az liben nem hüttenek? Mikppen
fognak kedig hinni annak/az kirül semmit nem hallottanak? Miki=
pen fognak kediglen hallani predikator nélkül? Mikippen fognak
kediglen predikãllant/ha arra borzãkottak nem liſſnek? Mikippen
meg vagon irua. Mell ikes lãbok vagon azoknak/kik bikeſigbet hir
detnek/kik io dolgokot hirdetnek. De nem haylottanak mind az euan

ġeliomra. Mert az Esaias ezt mondja. Uram kiknek hitt az mi hallomāsunknak? Annakokairt az hit az hallāsbol vagon. Az hallās kediglen az istennek igeinek āltala vagon. De ezt mondom. Nuag nem hallottāk? Sōg inkābb minden fōldre ki ment az ū ħangok nak zenghise / ġs ez fōldnek kerekseghinek hatarra ki hatott az ū beszedek. De ezt mondom. Nem esmērġi meg az istent az Israel nipe? Elsō az Moyses / ki ezt mondja. En hitlensigre indītlak tūtōkōt az pogan nipnek āltala / mellet nipnek nem tudnak / ġs az nipnek āltala / melli eġtelennek alitatik / haragra indītalak tūtōkōt. a Esaias kediglen ez otān bātorsāgot vissen / ġs ezt mondja. Megtalālanak enghemet azok / kik enghemet nem keresnek vala / nyiluān volo lūk azoknak / kik en rulam nem kērdezkednek vala. Az Israel nipinek ellene kediglen ezt mondja. Mind eghisz napon ki terieztūtin kartām az en kezeimet az nipre / ki hūtetlen / ġs ellenem ħolo.

Tizenegyedik risz

Mondom annakokairt. El vetette-i az isten ū tūle az ū nipit? Ne legen az. Mert en ġs az Israel nipinek kōzōle valo vagok / Abrahāmnak magzattābol valo / Beniaminnek nemzetseghibōl. Nem vetette el tūle az isten az ū nipit / ki annak elōtte esmēretiben vala. Nuag nem tuggātok mit mond az irās az Illesrūl? Mikippen escdezik az Israel nipinek ellene / ezt monduān. Uram / az te profetaidot meg ōlek / ġs az te oltaridot le rontāk / ġs ezak en magam maradik / s enghemet ġs meg akarnak ōlni. De mit mond ū neki az isteni felelet? Meg hagik en magamnak hēt ezer firfiat / kik ġērdet nem haytottanak az Baalnak. Annakokaitt ezenkippen e

ez

ez meſtani údöbeñ ęs az maradik nip az iſtennek ingenibe valo vāſ laßtāſa kerint vagon. Hog ha ingenibe vagon / immārañ ninczen ſo múelkedetekből. Mert az ingenibe valo dolog / immārañ nem es ſak ingenibe. Ha kedigleñ ſo múelkedetekből / immārañ ninczen ingenibe valo dolog. Mert ha ingenibe valo dolog volna / az ſo múelkedet immārañ nem volna ſo múelkedet. Mi azirt? Az mit kereſ az Iſrael nipe / azt meg nem nérę / hanem az vālaßtās nérę meg / az kik meg maradānak kedig meg vakulānak. Mikippeñ meg vagon irua-

d Oll lelket ada nekik az iſten / meſſet az bānat fuldal / oll ſemeket / hog meſſekuel ne lāſſanak / es oll ſileket hog meſſekuel ne hallanak / mind ez mai napiglañ. Dauid es ezt monga. Az ú aßtalok únektek túrrę vallik / es vadāßāſſā / es oll kiſſigghe meſſbe meg botrānkozzanak / es meſſben únektek hatra fizetis legen. Az ú ſemeket ſötit fogia be / hog ne lāſſanak / es az ú hātokot mindenkoron gh̄orbę teged. Mondom annakokairt. Azirt útlōztenek meg / hog el eſnnek? Ne legen ez. Hanem azoknak el eliſeknek āltala tōrtinęk az üdwōſſig az pogān nipeknek / erre hog úkot hitlenſigre indītana-

e Hog ha azoknak eſete ez vilāgnak kazdagſāga lún / es azoknak meg keuesúlise az pogānoknak kazdagſāga lún / menniuel inkābb azoknak tel les voltok? Mert tūnektek mondom pogān nipeknek / mert en az pogān nipeknek apoſtola vagok fel magaßtalom ezt / az miuel az iſtenſ ſolgālom / ha valami kippeñ fel indīthatnām az Sido nipet / melſ en velem egā teſt / hog tútōkot kouetnínek / es üdwōſſigre vohatnik nē kiket azok kōzzōl. Mert ha azoknak túle valo el vetiſiból enghezteſ letęk meg az iſten ez vilāgnak / mirezoda liſen azoknak eſmęgleñ az

f iſtenhez valo vitelek egēb / hanem halottaibol valo ilet?

Hog ha ſent az buzānak elei / ſent az tißtāia es. Es ha

az

az ſänak gúſere ſent/ſentek lißnek az āgai ęs. Hogy ha az egy nihāń āgak le tórettenek/te kedtiglēn mikorōn vad olanyta voltal volna az āgakba oltattāl volt be/ęs az ſänak gúſeriben/ęs az olan ſänak ſiros voltāban/egenlō kippēn rißes lúl/ ne dirzekeggêl az āgaknak ellene/hogy ha dirzekedendel immarań/nem te viſeled az gúſeret/ hanem az gúſer viſel tigedet. Annakokairt ezt mondhatod. Azirt tórettenek le az āgak hogy en be oltatnām. Jol mondod. Az ú hútetlenſigbeknek miatta tórettenek le/te kedtiglēn hútnek āltala allal meg Fel ne emelkeggêl lelkedben/ hanem fill. Mert ha az iſten az termißet ſerint valo āgaknak nem keduezett/netalām valamikippēn te neked ſem fog kedvezni. Im látod annak okairt az iſtennek io volt āt/ęs kemiń voltāt. Azokhoz keminń voltāt/ kik el eſtenek/ te hozzād kedtiglēn io voltāt/ha meg maradſ az te io voltodban. Mert te es kivāgattatol/ęs azok eſmęglēn be fognak oltatni/ha az hútetlenſigben meg nem maradnak. Mert az iſten vnonnan be oltathatia azokat Mert ha te az termißet ſerint valo vad olanyfārul el vāgattatal/ęs termißetnek fúlúle az igaz olanyfāba oltatalbe/meńiuel inkābb az tulaydon olanyfāba be fognak oltatni azok/kik termißet ſerint oda valok. Mert azt akarom akāmfiai hogy meggātok ez iſteni titkot/ hogy ú magatokban lelketekben fel ne emelkeggetek/hogy az megvakulāsz riß ſerint lún az Iſrael nipinek arcziglan/miglēn az pogān nipeknek ſāmānak be telise eliōuend/ęs ekkippēn eghiſſ az Iſraelnek nipe úduōzúlni fog. Mikippēn meg vagon iruo. El ú az Sionrul az li meg ſabadicza az Jakobot/ęs el viſi rulok az ú iſten ellen valo búnōkot. Es ez en túlem únekiek az bizonſāg titel/mikorōn el vēndem az ú bunōkot. Az euangeliom ſerint bizoń az hoz ellenſighek ezek tú ertetek/az vālaſtās ſerint kedtiglēn ſerelmeteſek az atākirt. Mert

az

az iſtennek aſandikiȝs az ũ el hiuatala/az ũ akaratãnak el változ tatása nélkül vadnak. Mert mikippẽ tũ ęs righenteñ nem hiſzek vala az iſtennek/ moſtañ kediglen irgalmaſſãgot ńeritek az ũ hũtõtelenſighęknek ãltala/ezenkippẽ ezęk ęs moſtañ hũtetlennę lũttenek/ ebből hog tũ irgalmaſſãget ńeritetek/ hog azok ęs irgalmaſſagot ńerienek tõuendõre. Mert hũtetlenſig alã rekeßtett az iſten mindeneket/ hog mindeneknek irgalmaz na.

O iſtennek kazdagſãgãnak/ęs bõlczeſighinek/ęs értelminek mély volta/ mell ighen meg tudhatatlanok az ũ itiſzei/ęs vighire mehetetlenek az ũ vtai. Mert kiczoda tutta meg az iſtennek akaratãt? Auag kiczoda volt ũneki tanãcz adoia? Auag kiczoda adott elõßõr valamit ũneki/ mellet eſmęglen ũneki meg kellen fizetni? Mert mindenek ũ tũle vadnak/ęs ũ ãltala/ęs ũ benne. Vneki adaſſik az dicziõſig mind õrõkkę. Ámen.

Zizenkettődik reſz

Annakokairt aſámfiai kirlek tũtõkõt az iſtennek irgalmas voltãra/tegitek ezt hog az tũ teſtetek legen iſzãldozat/ęs ßent/ęs az iſtennek kellemetes/ęs az tũ iſteni ſolgãlattok okos legen/ęs ez világnak ãbrãzatkãhoz magatokot ne aggãtok/hanem el vãltoztaſſãtok magatokot az tũ értelmetekнek meg vnulãſanak ãltala/ hog meg lãſſãtok mi legen az iſtennek akaratia/mi ligen io/ęs kellemetes/ęs fogatkozãſnelkül valo dolog. Mert mondom ezt az iſtennek aiandikanak ãltala mell ennekem adattatęk/mindennek ki tũ közõttetek forog/ hog valaki fellebb ne érezen úmagarul mint kell. hanem vg érezen/ hog mirtikletes legen/ęs iozan-

ff mert

Mert mikippen egy testben sok tagunk vagon nem minden tagok nak kediglen egy müelkedetek vagon / ezenkippen sokan egy testet ti bünk az Christusban / scienkid kediglen egy más másikunknak ta gai vagunk. De maga külömbb külömbb aiándikink vadnak az isten tül / mü nekünk adatott aiándikok berint / akar mongam az irásnak magarázásának aiándikát / mellt az bütnek ribe berint vagon / akar az aiándikot / mellyel egy másnak segitsighet tiben bolgálat titeluel / akar az tudománnak aiándikát / mellyel valaki mást tanit / akar azt mellyel valaki mást intis berint valo beßiduel iora int / akar azt / a mellyel valaki egy ügüsiguel másnak adakozik / akar azt mellyel vala ki egebeknek elötte borgalmatosságual tud iárni / akar azt mellyel valaki nemzetön könyrül / es ezt tibi vidám büel. Tettetessig nélkül valo beretet legen bennetek / az gonoß dolgot gülöllitek / az io dologhoz ragaßkodgatok / atakiui beretetnek általa egymást beressitek. Eggitek mástoknak elöl ügekezzik tißtessighet tenni / az tü dolgotokban resitk ne legetek / buzgo lelkuek legetek / az üdönek bolgál latok / io reménsigben luuön örvengetek / az sanaruságot bikesiguel tür jtek / imádságban büntelen foglalatosok legetek / az tü marhátosbol az benteknek ribt tegetek az ü bütsighetben / vendig fogadok legetek / Jot bollatok azok felöl kik tütöstöt üldöznek / iot bollatok mondám / es gonoßt nekiek ne kiuánnatok. Örülletek azokual / az kik örvendeznek / es siriatok azokual az kik sirnak. Eggitek másikhoz egy io büel es akaratual legen. Fenne érezetek / ha nem az alább valokhoz illessitek magatokat. Ne legetek keuisek tümagatokban / se valakinek gonoßt gonoßt ne tegetek. Bölczesiguel tißtessighes bolgokban foglallátok magatokat minden emberekhez elötte / ha lehet / az ménire tebetsigtek vagon minden emberekuel bikesigben

ísmet

illetek/ne āllatek boſſut magatokrul ſereto cſāmſiai/ honem aggo-
tok helt az haragnak. Mert meg vagon trua. Az boſſu āllāſt en re
ām hadd/ es en meg āllom boſſudot/ az vr iſten monga. ¶ Annako
fairt ha ēhezik az te ellenſighed/ oggenni annak/ ha ſomiuhozik/
aggi nna annak. Mert ha ezt tēded/ighō ſenet fogſ gūrteni az
ū fejre. Meg ne gōzetteſſēl az gonoſ dologtul/ſog gōzd meg az go
noſ dolgot io dologual.

Tizēharmadik reſz.

Minden liſek birtoka alatt ligen az nag miltoſāgē
ban valo feiedelmeknek. Mert az feiedelemlig nē-
czen egēbtūl/ hanem az iſtentūl. Az mi feiedelema-
ſighek vadnak kediglē az iſtentūl ſereztettenek. Ar
nakofairt valaki ellene āll az feiedelemnek/ az iſten ſerzi ſinek āll el
lene. Az fik kediglē ellene āllandnak/ū magoknak kārhozatot ner-
nek. Mert az feiedelmek ninczenek ſtilemekre azoknak/ fik tot cze
lekednek/ hanem azoknak fik gonoſt. Akarodi kediglē hog ne fill az
feiedelemtūl? Az mi io azt teged/ es dicziretet liſſen abbol. Mert
iſtennek ſolgāia/ ki teneked iodra vagon. Ha kediglē gonoſt tiſſ
fill. Mert nem hiāba viſeli az kārt. Mert iſtennek ſolgāia/ boſſu
āllo az haragban/ azon ki gonoſt czelekedendik. Annakofairt birto
kok alatt kell lenni/ nem czak haragtul valo filtetekben/ hanem an-
nakofairt es/ hog az lelki eſmēret erre int. Mert ezirt fizettek adot
es. Mert iſtennek ſolgai/ es ebben minden ereiekuel magokot foglal
lāk. Adgātok meg annakofairt mindeneknek az miuel tartoztok
ſinek tōruin adoual tartoztok/ tōruin adot aggatok/ ſinek oſtor ado-
ual tartoztok/ oſtor adot aggatok/ ſinek ſilelemuel tartoztok/ ſilelem

uel legetek hozzáia/ kinek tiſteſſiguel tartoztok tiſteſſighet tegetek neki. Senkinek ſemminuel ne tartozzatok hanem ewel hog eggmáſt ſzereſſitek. Mert az ki máſt ſzeret az töruint be töltötte. Mert amaz paranczolatok. Ne lelecrázêl házaſſág töriſnek büniben. Ne lig galkos. Ne orozz. Ne mong hamiſſ tanubizonſágot. Ne legen gonoß kiuánſag benned/ es ha valami egéb paranczolat vágon/ ſumma ſzerint ez beſidben foglaltatik be. Tudni illik. Szereſſed az te közel valo emberedet/ mint te magadot. Az ſzerelem az közel valo embernek gonoßt nem czelekedik. Annakokairt az töruinnek be telle a ſiſuſe az ſzerelem. Jeleſben ezirt/ mert tuggúk az údöt hog ideie legen immáran múnekünk az álombol fel serkennünk. Mert moſtan közelben vagon az üdüoſſig múnekünk hog nem mint akkoron mikoron hiſſük vala. Az ü elö halladott/ az nap kediglen el közelghet. Annakokairt veſſük le az ſötſignek czelekedetit/ es öltözzünk az vilagoſſagnak fegueribe/ ſáriunk ikeſen/ mint napual. Nem dobzodáſokban/ es riſeghes ſletnek viſeliſiben/ es buálkodáſokban/ nem háborkodáſban/ es máſra valo irigkediſben/ hanem az Jeſus Chriſtuſt vegitek fel öltözetetekben/ es az teſtnek gongát ne viſelitek gonoß kiuánſágokra.

Xiſenncgedik riſz

Hozzátok vegitek kediglen azt/ ki meg nem eröſſ az hütben/ nem ez vigre hog vetekediſekuel itileteket tegetek. Vizon az hog nimelli azt hiſi/ hog mindent io meg enni. Nimelli kediglen ki nem eröſſ az hütben kertbeli vetemínekuel il. Az ki minden ételeduel il/ meg ne vtálla azt az ki nem il. Es az ki nem il/ ne itille azt az ki il. Mert az iſten azt úhozzá vütte. Ki vág te/ ki itile-

tiſſ

ket tiſſ mā∫nak ſolgāia felől? Az ů tulaydoñ vrānak āll/ auag ha el eſik ęs/annak eſik el/ ſog eröſſen helire āllattatik. Mert tehetſic ghe vagon az iſtennek erre hog ůtet helin āllaſſa. Bizoń az hog imennek illen itileti vagon/ hog egg napot az mās naphoz vet/ amannak kediglen egg itilete vagon minden naprul. Minden az ů tulaydon ęrtelmiben telles hůtuel legen. Az ki az napual gondol/ az vr iſtenirt gondol vele. Es az kinem gondol az napual/ az vr iſtenirt nem gondol vele. Az ki minden eledeluel il/ az iſtennek tißteſſighire il/ mert hālāt ād az iſtennek/ ęs az ki nem il/ az vr iſten tißteſſighire nem il/ ęs hālāt ād az iſtennek. Mert mů közölünk ſenki ů magānak nem il/ ęs ſenki ů magānak nem hal meg. Mert akar ilünk/ az iſtennek ilünk/ akar meghalunk/ az iſtennek halunk meg. Annakokairt akar illünk s akar meghalkunk/ az vr iſtenę vagunk. Mert az Chriſtus mind az halālt ezirt benuedę s mind ezirt tāmada fel/ s mind ezirt tēre eſmęglen iletre/ hog mind holtakoń/ s mind ilökön vralkoggik. Te kediglen mire itiled az te afādſiāt? Auag te ęs mire vtālod meg az te afādſiāt? Mert mindnāian az Chriſtus itilö ſekinek eleibe fogunk āllattatni. Mert meg vagon irua. Elek en/ az vr iſten monga/ ennekem minden tērd meg hayka magāt/ ęs minden nelv vallāſt tißen az iſtennek iouendöre. Annakokairt mindenikünk ů magārul bāmot fog adni az iſtennek. Annakokairt ennek vtānna ęg gikünk az māſikunkat ne itille/ hanem inkābb azt itilliték/ hog vala mit ne veſſetek kibe az akaſtu meg ůtközzik/ auag meg botrānkozzik. Tudom ęs niluān hißem az vr Jeſusnak āltala/ hog ſemmi eledel nem közönſighes ů magāban/ hanem annak/ az ki valamit közönſighes nek alitt lenni/ annak közönſighes. De ha eledeldirt az te afād fia meg komorodik/ nem ęretet ęrint iārß immāran. Ne veßęſd el

hz te elebeledued azt / az kiirt az Christus megholt. Annakokairt vg illetek auual az mi io ú magaban tűnektek / hog genokt ne menganak tú felöletek. Mert az istennek orßaga nem itel / s nem itel / hanem igassag / es bikesig / es kent lelekben valo öröm. Mert az kizeknek altala bolgal az Christusnak / kellemetes az istennek / es az emberek között es dicziretes. Annakokairt azt kouessük az mi az bikesighez valo dolog / es az mi dolgokbol eggmast ippithettük. Es ne ronczad az istennek müit elebeledirt. Minden allat tißta / de nem az embernek / az ki masnak meg botrankozasaual ißik. Jo a hust nem enni / es bort nem inni / sem valami egebet / az mi altal az te atadfia meg útközik / auag meg botrankozik / auag az hütben erötlen voltat meg identi. Vagoni teneked hütöd? Te magad ban tarczad az isten elött. Bodog az ki ú magat meg nem keddi ab ban / az mit ioa hag. De az ki megkeddi ú magat / ha mind az altal es êndik / el karhozott / mert nem ißik hütbol. Valami kediglen hütbol ninczen / bün az.

Tizenkettödik riß

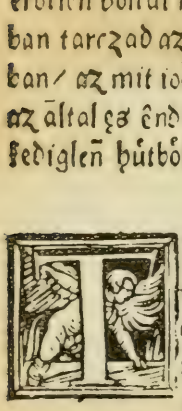

Tartozunk kediglen mü kitnek erönk vagon erre / hog el viselük azoknak erötlensigheket / kitnek ereiek ninczen erre / es nem kell magunkot kelletnünk magunknak. Mert mü közzölünk minden az ú attafianak kellesse magat io dologban / mellbol ippülön. Mert az Christus ú magat nem kellette ú maganak / mint meg vagon irua. Azoknak galazat titelek en ream esnek / kik te rantad galazatot tißnek vala. Mert valami dolgok elößör meg vadnak irattatuan / az mü tanusagunkra vadnak meg irattatuan / hog az bikesiguel valo türsnek / es az kent iraßoknak vi-

gaßt

gaßtalaſaſánák āltala io reminſighúnk legen. Az bikeſigúel valo tú
rínek/ es az vigaßtalāſnak iſtene kediglen agga ezt túnektek/ hog
tú kózóttetek egy értelem ligen az Jeſus Chriſtusāltal/ hog egen
lo akaratual/ eg ßāual dicziritek az iſtent/ es az mú orunknak
az Jeſus Chriſtuſnak attāt. Annakokāirt fogaggátok tú hozzātok
egyitek māſtokot/ mikippen az Chriſtus es hozzā fogada mún-
kót az iſtennek dúczóſighire. Errúl ßolok kediglen/ hog az Jeſus
Chriſtus ßolgāia volt az Sido nipnek az iſtennek igaſſāgānak
b meg mutatāſairt/ hog be telleſitene az ighireteket mellek az atāk
nak lúttenek vala. Hog kediglen az pogān nipek az irgalmaſſāghirt
az iſtent dicziritik iouendóre/mint meg vagon irua. Ennekokairt
vallāſi tißek teneked az pogan nipek kózótt/ es az te neuedet diczi-
rem. iouendóre. Es eſmegglen ezt monga. Orúlletek pogan nipek
az ú nipiuel egetembe. Es eſmegglen. Mind tú pogān nipek dic
ziritek az or iſtent/es egetembe dicziritek útet minden nipek.
Es eſmeg Eſaias ezt monga. Az Jeſſenek gúkere liſen/es az ke
fel tāmad hog az pogān nipeken vralkoggik/az pogān nipek abban
c fognak bizni. Az reminſignek iſtene kedig be tólzón tútókot min
den órómuel/es bikeſiguel/ez vigre valo hútelre/hog tú reminſigben
legetek/ az ßent lilekneк hatalmānak āltala. Mert níluān hiſem ezt
atāmfiai enes tú kelóletek/hog tú es tellekſek vattok io voltotokual/
es hog be tellekſetteteк minden tudomānual/ vg hog tú kózóttetek eg
gitek az māſtokot iora intheti. Bātorſāgoſbān irik kediglen túnektek
atāmfiai valami ríßben/mint ki intenilek tútókot/ az iſtennek a
landikabol/ mellet az iſten ennekem adott/ erre hog az Jeſus
f Chriſtuſnak ßolgaia legek az pogan nipek kózótt/ únekiek ßolgāltat
uān az iſtennek euangeliomāt/ hog az pogān nipeknek iſteni aiāndi

kok

ſok kellemetes legen/ęs ſentelt az ſent lileknek āltala. Annakokairt vagon miāl dicſekeggem az Chriſtus Jeſuſnak āltala/ez ilſen dol gokban/mellek az iſtenhez tartoznak. Mert ſemmit nem mērek ſolni az'olſan dolgokrul/ az melleket az Chriſtus en āltalam nem czelekedett az pogānoknak hūtre valo hayolāſaban/ beſzidemnek/ ęs czelekedeſemnek āltala/ęs az ielenſigheknek/ęs ezuda titeleknek ere ſnek āltala/ęs az iſtennek lelkinek hatalmānak āltala/ hog Jeruſa lemtūl fogua mind Illyriaiglan/ az kornūl valo tartomānokban/ be telelſitettem legen az Chriſtuſnak euangeliomāt/azonkippen in nen toua ęs ezen ūgekezem/hog ott predikallam az euangeliomot ha lott az Chriſtuſnak hire neue nem volt/hog ideghen fundamentom ra ne rakiak/hanem az mint meg vagon irua. Meg lātāk azok ęs az kiknek ū felōle ſemmi nem hirdettetett volt/ęs az kik nem hal lottāk volt/ertelmet vißnek ū felōle. Annakokairt gakortā meg tar tozt attam/hog tū hozzātok ne mehetnik. Moſtan kediglen mikoron touabbā maradāſom ne legen ez tartomānokban/ęs kiuānſagom le gen tū hozzātok mennem immāran ſok eſtendōtūl fogua/ valamiko ron vtra indulok Iſpaniaba/tū hozzātok megek. Mert reminlem en ezt/hog mikoron azon liſen vtam/hog meglāſſalak tūtōt/ęs hog tū kiſirteſſetek enghemet oda/de vgy hog ha elōſſōr valami riſt ſerint az tū veletek valo nāiaſſagual meg elęghedendem. Moſtan kedig Jeruſalembe megek az ſenteknek ſolgālatāban. Mert ionak lattatęk ez az Macedonia/ęs az Achāiabeliekhez/ hog az ſeghin ſenteknek/kik Jeruſalemben vadnak/marhāiokbol valami riſt tenni nek. Mert ūnekiek igy lattatęk/ęs tartoznak ūnekiek. Mert ha az lelki aiāndikokban riſt tūttenek az pogān nipeknek/tartoznak ezek ęs ſol gālatot tenni azoknak az teſti aiāndikokban. Annakokairt mi helen

ezt el

ezt el vighezendem / ęs perzêt alatt be adândom ûnekiek ez seghi-
ezignek gômölezit / az tû vâreſtoknak âltala têrek Hiſpaniaba.
Mert tudom hog mikoron tû hozzâtok menendek az Khriſtuſnak
euangeliomânak telles âldomâſſaual mennek. Kirlek ſedigleñ tû-
tôket atâmfiai az mû vrunknak az Jeſus Khriſtuſnak âltala / ęs
az lelki ſerelemnek âltala / hog tegetek imâdſâgot az iſtennek en
rettem / ęs ſeghiezetek meg enghemet ki nag nehesſigben vagok /
hog ſabadiczon meg az iſten enghemet az hûtetlenektûl / kik Sido
orſâgban vadnak / ęs hog ez en ſolgâlatom kellemetes legen az
ſentekнek mellet tiſzek / Jeruſalembe ûnekiek ſeghiezighet viuiñ
hog nag örömuel mennek tû hozzâtok az iſtennek akaratânak âlta
la / ęs hog tû veletek egetembe lelkemben nugodalmat vegek. Az
bikeſignek iſtene legen ſedigleñ tû veletek mindentekuel. Amen.

Tizenhatodik riſz

Ûnektek atânlom ſedigleñ az Fęzęt az en hugoſ
mot / ki az Cenchreben valo egghâzbeli nipnek ſol-
gâloia / hog ûtet hozzâtok vegitek az Khriſtuſban
minț tû hozzâtok illik / kik ſentek vattok / ęs ſeghi-
eziguel legetek ûneki / valami dologban ſûkôs liſzen
ez tû ſeghiezigtek nêlkûl. Mert ez ſokaknak egebeknek ęs ſeghiezé-
uel volt / ęs ennekem ęs. Köſzönnetek az Priſkânak / ęs
az Aquilânak / kik ennekem az Khriſtus Jeſuſban ſeghidim / kik az
en lelkemirt az ûnön feieket vetęk veſzedelemre. Kiknek nem ezak
en adok hâlât / hanem mind az eghilſz pogânok kôzött valo egghâz
beli nipek ęs. Azonkippeñ köſzönnetek az ú hâzabeli kereſztenekнek
ſ ęs. Köſzönnetek az Epenetuſnak ki ennekem ſerelmes / ki az Acha

kebeliek közzöl elſö lún az Chriſtus hütiben. Köſönnétek az Mariānak/ki en érettem ſokat munkálodék. Köſönnétek az Andronicuſnak/és az Juniānak az en rokonſághimnak/és fikuel eggütt valik fogua/kik ielesek az apoſtoloknak közötte/kik en elöttem voltanak az Chriſtus hütiben. Köſönnétek az Ampliānak/ki az ür iſtenben ennekem ſzerelmes. Köſönnétek az Urbānnak/az ki az Chriſtus ban enghemet megſeghite/és az Stachynnak/ki ennekem ſzerelmes. Köſönnétek az Apellānak/ki az Chriſtus hütiben ionak lelek tetett. Köſönnétek azoknak/az kik az Ariſtobuluſnak hāza nipi közöl vadnak. Köſönnétek az Herodionak/az en rokonſāgomnak. Köſönnétek azoknak/ kik az Narciſſuſnak hāzanipi közzöl vadnak/kik az Chriſtus hütiben vadnak. Köſönnétek az Tryfenānak/és az Triſoſānak/kik munkāt tißnek az ür iſten hütiben. Köſönnétek az Perſisnek/ki ennekem ſzerelmes/ki az ür iſtennek hütiben igben nag munkāt tún. Köſönnétek az Rufuſnak/kit az ür iſten el vālaßta/és az ű annānak/és az en anāmnak. Köſönnétek az Aſyncritusnak/az Flegonnak/az Hermānnak/az Patrobānak az Mercuriuſnak/és mind az atafiaknak/kik ezekuel vadnak. Köſönnétek az Filologuſnak/és az Juliānak/az Nereuſnak/ és az ű huqānak/és az Olympānak/és mind az ßenteknek/kik ezekuel vadnak Köſönnétek tú közöttetek eggmāſnak ßent ezokolāſban. Köſönnek tünektek az Chriſtuſnak eggbe gült nipi. Kirlek vigheztetre tú közöt atāmfiai/hog vegitek eßetekbe kit legenek azok/kik tú közöttetek hāboruſāgot indrītnak/és botránkozāſt tißnek ez tudomānnak ellene/mellet tú tanulātok/és tāuozzatok el azoktul. Mert valaki eſtēle emberek/nem az ür Jeſus Chriſtuſnak ßolgālnak/hanem az ű haſoknak/és ßip beßédnek/és hizelkedißnek āltala az egg ügüfe-

nek

hei fúélót tiuelchiſbe eytik. Mert az tú ḣútre valo ḣayláſiok nak minden nipek ſózétt ḣire lún. Annakokairt bizoṅáual crómem vagen tú ſelóletek. De akarem ḣog tú bólczek legetek az igaz gonoſra kidiglen tißták. Az bikeſignek kediglen iſtene meg ronſa az ſátánt az mú lábainknak alatta róuid údóben Az mú vrunk Jeſus Chriſtuſnak legetek kedvviben. Kóßón túnektek az Timotheus/az en múes táſom/es az Lucius/es az Jáſon/es az Soſipater/az en rokonſághim. En Tertius ki ez leuelet iram kóßónók túnektek az vr iſtenben. Kóßón túnektek az Gaius az en gazdam/es az eggházbeli nipeknek gazdája. Kóßón túnektek az Eraſtus az város pinz tartoia/es az Quartus atafiu. Az mú vrunk Jeſus Chriſtuſnak legetek mind náian kedvviben. Amen.

Az iſtennek kedig/ ki meg erőſſithet túkőlót az euangeliom ßerint mellet en ḣirdetek/es az Jeſus Chriſtuſnak neuinek predikallása ßerint/ az iſtem titoknak megielenéſinek mi polta ßerint/ mell ő rókúl fogua valo údókben el volt titkoltatuán/moſtan kediglen ki ie lentetek/ es minden nipeknek közötte ki nílatkozek az profetaknak

e irásinak általa/ az örök iſtennek erre válaßtáſának paran
ezolatta ßerint/ḣog az ḣútre ḣaiollanak az Jeſus
Chriſtuſnak általa/ az iſtennek mondám/
ki ezak úmaga bólcz/ dúczóſig
adaſſik mind örökké.
Amen.

Az Romabeli ieknek irt leuel kúldetett volt Corinthuſbol az Fębęknek általa/ ki Cenchrebeli eggházbeli nipnek ßolgáloia vala.

f

AZ SZENT PAL

első leuelinek ertelme/ mellet az Corinthusbeliekneck irt.

AZ Corinthus neuú varosbelieket szent Pal fordytot
ta vala az pogansagbol az Christus hutire/ mellyrul
az hamisſ predikatorok azon valanak hog ukot az Si
do toruinre vonnak. Annakokairt szent Pal ez leuel=
ben elősször inti ukot hog az hutben meg maraggyanak/ az mellre ukot a
tanyitotta vala. Masodszor kedigleń feddi ukot az u bunokrul.
Mert valanak u kozottok/ kik kulomb kulomb bunben ilnek vala/ tud
ni illik/ lilekben valo fel fualkodasban/ dobzodasban/ torkossagban
butasagban/ kosuinsigben. Az lilekben valo fel fualkodas tiszi vala
ezt/ hog eggik az masiknal iobnak itilnę magat lenni/ hog nag mil
kosagbeli apostol kereszteite volna meg utet. Ebbol tamadnak vala
ez vetekedis szerint valo haboru beszedek ęs/ mellekuel eggik az masik=
nak az vetekedisben ezt monga vala. En Apollosę vagok/ en Peterę b
en Palę. Az dobzodasnak/ ęs torkossagnak bune tiszi vala/ ęs vgan
ezen lilekben valo fel fualkodas/ hog mikoron az isten vaczoraiara
gulnek vala/ az kazdagok nem variak vala az szeghinecket/ hanem
ssznek vala/ ęs mind az/ zigalokznak vala/ hog meg riszeghulnek vala
az egęb kereszteneket azonkozbe ęhęznek vala/ annira hog nem ezak ha
borusag/ ęs mirtikletlen ilet volna immaran u kozottok/ hanem an
nak felette nimi egenetlensig/ mell az istennek vaczoraiahoz nem
illik vala/ ęs az kereszteni egenessiguel valo ilethez. Az lilek
ben valo fel fualkodas tiszi vala ezt ęs hog nikik u kozzolok az szent c
Palt meg vtallak vala/ mint ki szeghin ember volna/ ęs ala valo

em

embernek ſattatnęk/ki beſidiben ſeſeñ ſolo nem volnã/ęs tudatlan
nak ſattatnęk Touabbã hog/az felfualkodãſban nem hiſik vala
azt/ az mi az kereſzten hitnek fundamentoma. Az buiaſagnak
bune tiſti vala/melli Corinthusban igyen el ſokaſult vala/ hog egeb
bunöknek neme között oll ember ęs vala ott az varoſban/ki az ũ ac
ſanak felesſighiuel/ azaz/ moſtoha annãual lakik vala/ ęs ez illen
bunben ilö embert ũ közölök ki nem üztik vala/ęs hog az egeb fer
telmes iletü kereſztenekuel eggütt ílnek vala/mint ha kik az ũ bunök
nek feduezninek. Az fösuinſignek bune tiſti vala/ hog ũ közöttök
nem valami nag dologrul perelnek vala/hanem oll dologrul/ki pine
zirt vala. Es ezek tiſtik vala az pogãn birãknak elötte/ melli dolog
ual az kereſtẽn nevonek nag galazatot hoznak vala. Touabbã
az halottaknak fel tamadãſarul ęs kételkednek vala/ melli az kereſz
ten hitben fũ dolog. Vtolſor az hazaſſagrul külömb külömb ẽrtel
mek vala ũ közöttök. Azirt fũ kippẽ ezeknül ir ſent

Pãl únekiek/ükot meg fedduiñ/ükot intuiñ/
ęs úduöſſighes tanuſagot únekiek
minden dolgokrul aduãñ.

II iij az ſent

AZ ßent Pāl nak elsō leuele/mellet az Corinthusbelieknek irt.

Elsō rēß.

EN Pāl istennek akaratiānak āltala/ Jesus Christusnak hiuatalos apostola/ęs Sostenes az atafiu irunk az isten egyhāzbeli nipinek/ mell Corinthusban vagon/ kik meg ßenteltettenek az Christus Jesusnak āltala/ hiuatalos ßenteknek/ mind azokual egetembe/ kik az mū vrunknak Jesus Christusnak newit vallāk/ minden helen/ akar ū heleken/ ś akar mū helūnkōn. Kiuānunk tūnektek az istentūl az mū atānktul/ ęs az vr Jesus Christustul/ isteni kedwet/ ęs bikesighet. a b

Hālāt adok az en istenemnek mindenkoron tū irettetek az istennek aiāndikārul/ mell tūnektek adattatott/ az Jesus Christusnak āltala/ hog aiāndikual meg kazdagulātok/ ū āltala/ minden nelwen vallo beßidben/ ęs minden tudomānban/ mell dologual az Jesus Christus tanubizonsāgānak creie lūn tū bennetek/ vg hog semmi isteni aiāndikban egebeknēl alābb valok ne legetek. Kik vāriātok az mū vrunknak Jesus Christusnak meg ielenisit/ ki meg ęs crōsitt tūtōkōt mind vigbiglen/ hog ne būntethessenek tūtōkōt az mū vrunknak Jesus Christusnak napiān. Hiw az isten/ kinek āltala c

el hiuat

el hiuattatatok/hog az ũ fiaual az Jesus Christusual az mũ vrunk
ual ritsetek legetek Kirlek kediglen türötöt atamfiai az
mũ vrunknak Jesus Christusnak altala/hog mind naian egy lip-
pen szollatok/ es beszilletek/ es ne ligen tũ közöttetek sok hasonlas/
hanem egy értelemuel/ egy akaratual liuin/ egy ipp testet tegetek.
Mert bizonosa titetim en tũ felõletek atamfiai az Cloenek ha-
zabeli nipitül/ hog sok vetekedis legen tũ közöttetek. Azolok ke-
diglen errül/ hog minden tũ közzõletek ezt monga/ En bizon Pa-
ls vagok/ en kediglen Apollosz/ en kediglen Cefasz/ en kediglen Chri-
stusz. El oztatotti az Christus? Pal feszülti meg iretteteket? auag
Pal neuibe keresztelkettetek meg? Halat adok az istennek/ hog sen-
kit nem kereszteltem ligen tũ közzõletek/ hanem ezak az Crispus
es Gaiust/ hog valaki ne mondana/ hog az en neuembe keresztelten
ligen. Meg keresztelim kediglen az Stefananak hazabeli nipit es
Ennek felette nem tudom hog valakit keresztelten ligen. Mert nem
keresztelni borzata enghemet az Christus/ hanem predikalni/ nem
nag bölcz besziduel/ hog hiua ne tiessik az Christus kereszt faia.
Mert az kereszt anak beszide/ bizon az hog balgatagsag azoknak/ kik
el vesnek/ de münekünk/ kik üdözülünk/ istennek hatalmas volta.
Mert meg vagon iruan. El vesztem az bölczeknek bölczesighit/ es
az nag értelmüeknek értelmit el vetem. Hul az bölcz? Hul az iras-
tudo? Hul ez vilagbi vetekedõ mester? Nem meg bolondittai az isten
ez vilagnak bölczesighit? Mert minek vtanna az istennek bölcze-
sighiben értelmet nem vehete ez vilag az istenrül/ az ünön bölcze-
sighinek miatta/ ionak lattatek az istennek/ hog ollt predikallasnak
altala üdözitenek az hiueket/ mell balgatagsagnak lattatnek. Mert
az Sido nipek es ielensighet kiuannak/ es az Görögök es bölczesi-

ghet -

ghet keresnek. Mű kediglen predikállak az meg feßült Christusk mellben bizon az hog az Bidok meg botrankoznak/ mell az Gör gőknek balgatagsag/de vgan ezen nipeknek/az Bidoknak/es egenlő kippen az Gőrögőknek/kik hiuatalosok/predikállak az Christusi/mint istennek hatalmas voltat/ es az istennek bölcz voltat. Mert az istennek beßide/mell balgatagsagnak lattatik/bölczebb az emberek nel/es az istennek erőtlen volta/erőssebb hog nem mint az emberek Mert vißitek eßetekbe atamfiai az tű hiuatalotokot/ hog az isten nem valaßtott sokat kik test ßerint bölczek/ nem kik test ßerint hatalmasok/nem kik nag nemből tamattanak/hanem az mellek ez vilag ßerint balgatagok valanak/hog meg ßigenitenę az bölczeket/es azokot valaßta az isten/az mellek erőtlenek valanak ez vilagon/hog meg ßigenitenę azokot/az mellek erőssek. Es azokot valaßta az isten/az mellek nemtelenek/es otalatosok valanak ez vilag ßerint/ es azokot/az kik nem valanak/hog semmię tennę azokot kik vadnak hog egg test se dicsekednęk ű elotte. Tű kediglen vgan azontul vatok az Christus Jesusban/ ki az istentől ßerezteteł/ hog bölczesteghünk ligen/es meg igazulasunk/es meg ßenteliśink/es valtsagunk/ hog mikippen meg vagon iruan. Az ki dicsekedik/az vr istenben dicsekeg/ik.

Masodik rsz.

Es mikoron tű hozzatok mennik atamfiai/nem megek vala hog az istennek tanubizonsag titelit/be ßidnek/ auag bölczesignek felsighes voltaual birodessem. Mert nem itilim en magamot tű közötte tek valamit tudnom egebet/hanem ezak az Jesus Christust/es azt kit meg feßitsek. Es en erőtlen volromnak miat

ta

ta Sidelemuel/ és nagy rettegésben lúk tú közöttetek/ és ez en beszédem/ és az en prédikácziom nem vala bizonyitó embernek bölcze ségnek tökéletes/ mellyel el hartanak/ hanem az Szent Lélekneк/ és az ú hatalmasságának meg mutatásában/ hogy meg tessék hogy az tú hitöröd ne légyen emberekneк bölcze ségében/ hanem az istennek hatalmas voltában. Bölcze ségek közöl kedigleн telies közü nincsen között /oly bölcze ségek kedigleн mellyek nem ez világhe/ sem ez világnak feiedelmiе/ kik semmiе tétetnek/ hanem az istennek bölcze ségét beszéllük/ melyneк rejtek ereie vagon/ és melyet nem mindenek értenek/ hogy miuel titkon valo bölcze ség/ melyet az isten elétül fogua elöl el vigyezett vala az mi dicsöségünkre. Melyet hogy miuel titkon valo bölcze ség/ ez világnak fi emberi közzöl senki meg nem értе. Mert ha meg értették volna/ az dicsöségnek urát meg nem feszitették volna. De ez lón mikeppen meg vagon irua. Az szem nem látta/ és az fül nem hallotta/ és az embernek szívibe nem állott annak ezek/ melyeket az isten elöl meg szerze azoknak kik ütet szeretik. Mi nekünk kedigleн az isten meg jelentе az ú lelkünek általa. Mert az lélek mindeneknek vizsgálja megis az istennek mélységes dolgait is. Mert kicz oda tudgya az emberek közzöle azokat/ melyek az emberhez tartoznak/ hanem czak az embernek lelke/ mely ú benne vagon? Ezenkeppen azokat is melyek az istenhez tartoznak/ senki nem tudgya/ hanem czak az istennek lelke. Mi nekünk kedigleн nem ez világnak lelkit attak/ hanem az lelket mely az istentül vagon/ hogy tudguk azokat melyeket az Christus adott/ minekünk melyekrül szolunk is/ nem olly bölcsidekuel mellekre az emberi bölcze ség tanit/ hanem az mellekre az Szent Lélek tanit/ kik lelkiekhez lelkieket hasonlunk. Az ember ke-

diglen ki czak neuendiken/ es ilö teſt meg nem fogia azokot az mel lek az iſtennek lelkihez valok/ mert azok balgatagſagnak tartatnak ü nekik/ meg ſem értheti/ hog miuel azokrul lilek ſerint lißen irtilet. De az ember kinek lilek ſerint vagon ilete mindenekrül itiletet ti ſen/ ü rula kediglen ſenki nem tißen itiletet. Mert kirzoda tutta az iſtennek akaratat/ kirzoda fog adni tanaczot/ üneki? Mü kedig len az iſtennek akaratat iol értük.

Harmadik riß

EN es akamfiai nem ſolhatik tüneftek mint lelkiek nek/ hanem ſolnom kelletek mint teſtiekneck/ es ollak nak/ kik az Chriſtuſban germekek volnatok. Tey ital ual neuelilek tütöket es nem itekuel/ mert meg erö= tök nem vala/ de meg moſtan es ninczen erötök. Mert meg es teſt ſerint valok vattok. Mert mikoron tü közötteteck hitlenſig/ es vetekedisligen/ es part útiſek/ nem teſtiek vattoki/ es nem emberi termißet ſerint iartoki? Mert nimelk tü közöletek ezt monga. En bizon Pálc vagok/ más kediglen/ en Apollos e/ k nem teſt ſerint valok vattoki? Kirzoda azirt az Pál? Kirzoda kediglen az Apollos? hanem czak ſolgák/ kiknek altala az hütre fera dulatok/ es mikint az iſten mindenekuek munkát adott. En tüm az plántálaſt/ az Apollos ötözc meg/ de az iſten ada neuekediſt. Annak okairt ſem az nem lehet valami/ az ki plántálaſt tißen/ ſem az/ ki azt ötözi/ hanem az ki neuekediſt ád az iſten. Az kediglen/ ki az plántálaſt tißi/ es ki azt ötözi egyek. De maga mindennek meg ag gyák az ü iutalmát az ü munkáia ſerint. Mert aziſtenuel együtt müelünk/ tü kediglen az iſtennek ſántás titele vattok/ es az iſte=

emnek

ennek alkotuāńa vattok/ az istennek aiāndikānak miuelta ßerint/ mellet ennekem ada. Mint egy bölcz fú alcz mester fundamentomot vetik/ más ember ippen kediglen felúl ranta/de meg lássa minden mikippen tißen felúl ranta ippen tíst. Mert más fundamentomot senki nem vethet ennek kúlúle/az mellet vetettenek/ mell az Jesus Christus. Hog ha valaki ez fundamentumra felúl rak aranyat/ ezüstöt/drāga köuecket/fakot/ßināt/ßalmāt/ mindennek az ú müe nyiluān lißen. Mert az nap meg mutatia/mell az tüzben meg is tessik. Es mindennek az ú müe minemü ligen/ az tüz meg fogia mutatni ha io. Ha kinek müe meg maradānd/az mit felúl rakott tutalmat vißen/ ha kinek az ú müe meg ighend/kārt vall/ú maga kediglen meg menekedik/de vg mint ha ki tüzből ßaladott ki. Nem tuggātok hog az istennek vattok tú temploma/ es az istennek lelke lakozik tú bennetek? Ha ki az istennek templomāt meg fertezteti ek veßti azt az isten. Mert az istennek temploma ßent/ tú vattok kediglen az templum. Valaki úmagāt meg ne czalia. Ha valaki ú maganak lāttatik bölcznek lenni tú közöttetek balgatag legen ez vilāgon/ hog bölcz ę titessik. Mert ez vilāgnak bölcziessighe balgatag sāg az istennek elötte. Mert meg vagon iruān ez. Az ki meg fogia az nag bölczeket az ú ālnakssāgokban. Es es megklen. Az ur isten tugga az nag bölczeknek gondolatit/hog hiāba valok legenek. Annak okāirt emberekben senki ne diczekeggik. Mert mindenek tiętek akar Pāl legen/s akar Apollos/s akar Cefas/akar ez vilāg/ akar élet/ akar halāl/ akar ielen valo dolog/ akar iöuendö. Mind ezek mondām/ tiętek/ tú kediglen az Christusę vattok/ az Christus kediglen az istenę.

Negedik riß-

Kippen berzüllön münkot ember mint az Christusnak szolgait/ es az istennek titok dolgainak ozitoit. Az mi kedigleñ ezeknek felette meg marad/ az dolgokban azt kiuánnák/ hog valakit hitnek talállanak. En nálam kedigleñ igen kicsin dolog az/ akar tű bületek itiltessem en/ s akar az emberi itiletül. Sőg en magam sem itilem meg en magamot. Mert az en lelki esmêretem semmi dologrul meg nem fedd enghemet/ de ennek általa meg nem igazultatám/ hanem az ur isten/ az ki enghemet meg itil. Annak okáirt üdönek előtte valami itiletet ne tegetek/ mig nem el iöuend az ur isten/ ki meg világosita iöuendöre az sötitsignek titok dolgait es miluán valoá tiszi az büeknek tanácsit/ es akkoran dicsirete lészen mindennek az istentül. Ezeket kedigleñ akámfiai pilda kippen vům en magamra/ es az Apollosra tű irettetek/ hog mű bennünk tanulnátok/ hog valaki annak felette azmint meg iram úmagárul ne vilekeggik/ hog eggitek az másoknak ellene/ im ez amannak ellene fel ne fualkoggik. Mert kicsoda itil meg tiszhet? Micsoda aiándikod vagon kedigleñ az mellet mástul nem vüttél/ hogha mástul rütted/ mit dicsekedel/ mint ha nem vütted volna? Immáran halatok be tölt/ immáran meg kazdagultatok. Mű nálunk nélkül országot nertetek/ akarnám hog nertetek volna/ hog mű es tű veletek eggütt országlanánk. Mert azt alitom hog az isten enghemet/ ki utolso apostol vagok vg mutatott ki gen/ mint egg halálra valo embert. Mert olfannā lúk/ mint kiñ mind ez világ/ s mind az ördögök/ s mind az emberek ezudálnak. Mű balgatagok vagunk az Christusirt/ tű kedigleñ bölczek vattok az Christus altal. Mű erötlenek vagunk/ tű kedigleñ eröben vattok

cok/ tú hireſek ęs neueſek vattok/mú vrálatoſok vagunk. Mind ez
a deiglen mind ehezünk/s mind homiuhozunk/s mind ruhátlanok va
gunk/s mind ökölnel verettettünk/s mind idés toua budoſunk/s mind
munkát tißünk tulaydon kezeinkuel munkaloduán. Azki münekünk
gonoßt mond/annak iot mondunk/azki münkót haborgat/azt neki
el türiük/ azki ßidalom beßiduel illet/annak iot kiuánunk. Olſan
na lünk/ mint ez világnak valami ghenetſighe/ ęs mindennek
valami el vetett riße mind ez napiglan. Nem azirt mondom ezt
d hog tútókót ßemiremliguel illeſſelek/ de intelek tútókót mint en ße
relmes fiaimot. Mert tollehet ßantalan dortortok ligen az Chri
ſtus hütiben/ demaga nem ſok akatok vagon. Mert bizoń az hog
az Chriſtus Jeſusban az euangeliomnak általa en ßülilek tú
kót. Intelek azirt tútókót/ hog enghemet köueſſetek. Ennekokairt
küldtim en tú hozzátok az Timotheuſt/ ki az or iſtenben ennekem
ßerelmetes/ęshiw fiam/ ki eßetekbe iutatia tünekteket az en otá
imot/ mellek az Chriſtuſban vadnak/ azonkippen mikippen min
denütt minden eggházbeli nipek között tanitáſt tißek. Szinte az
e zonkippen fel fuálkottanak nikik tú közöttetek mintha tú hozzátok
nem mennek. De röuid üdöben tú hozzátok megek/ha az iſten akar
ia/ ęs meg látom azoknak kik fel fualkottanak nem az ú beßideket/
hanem io müelkedeteket. Mert nem az beßidben vagon az iſten
nek orßága/hanem az io iletben. Mit akartok/veßkeuel menneki tú
hozzátok/ auag ßeretetuel/ęs enghedelmes lilekuel?

Stódik riß

f Mindeneſtül fogua paráznaſág hallattatik lenni tú
közöttetek/ ęs oli paráznaſág/mellet meg az pogá
nok, iß nok

nok között sem mondanak lenni/ hog valaki az ű attānak felesighé uel illen. Es tű fel fualkottatok/ sog inkább bānkodnotok kell vala/ hog ki vettetnek tű közzöletek az ki ez bolgot tűtte. Mert bizon az hog en/mint ki testem berint tű tületek tāuul vagok/ lelkem berint kediglen ielen vagok/ immāran el vigheztem ezt/mint ha ielen volnik/ hog az ki ez bűnt tűtte/ az sātānnak adattassik testnek vesztedelmire/ hog az lilek üdüözüllön az ur Jesus napiān az mű vrunknak az Jesus Christusnak neuibe tű erre eggbe gyülueen es az en lelkemuel/ es az mű vrunknak az Jesus Christusnak hatalmāual. Nem io az tű dicsekedistek. Nem tuggātoki hog egy kis kouāsz/ mind az eghisz tisztāt meg kouaszositia. Annakokairt tisztitzātok ki az righi kouāszt/ hog vy tisztāk legetek/ mikippen kouāsz nélkül valok vattok. Mert az mű husiti āldozatunk/az Christus mű irettünk āldoztatek. Annakokairt ūdnepet ūdöllünk nem az righi kouāszban/ sem az gonosságnak/ es ālnaksāgnak kouāszāban/hanem olt kenerekben mellekben kouāsz ninczen/az az tisztasāgban/ es igasságban. Irik tűnektek leuelemnek āltala/ hog magatokot az paraznālkodoknak közibe ne eluegyitenētek/ auag fösuénekben közibe/ auag ragadozoknak közibe/ auag bāluān imādoknak közibe. Es nem iram hog ez vilāgon valo parāznālkodo emberekel mindenestül foguacl tauosztatnātok. Mert ekkippen ki kellene ez vilāgbol mennetek/ mellet ighen kellene kiuānunk. Mostan kediglen irik tűnektek/hog ezek közibe magatokot ne eluegyitzitek. Ha valaki/ ki atafiu newet visel parāznālkodo lēnd/ auag fösuének/ auag bāluān imādo/ auag sidalmas beszédű/ auag részeges/ auag ragadozo/ ez illenuel eggütt ingen ne egetek. Mert mitt kelle ne ennekem/azokrul itiletet tennem/kik nem mű közzölünk valok?

nem

Nem azokrul tiſteki itilletek/kik mú közzölünk valok? Azokot kedig leń kik mú közzölünk nincznek/az iſten itili meg. Ki es úzzitek azt tú közzöletek/az ki gonoſz.

Hatodik riſz

Rá birhattai magát valaki tú közzöletek/kinek ú ge vagon māſual/hog az gonoſz pogān birok elött perellen/es nem inkāb az ſentek elött? Auag nem tuggātoki/hog az ſentek fogiāk meg itilni ez vilā got? Eſzha tú āltalatok itiltetik meg ez vilāg/miltatlanok vattoki valami kūſded töruinéknek titelire? Nem tuggātoki hog az angalokot es meg fogiuk itilni/nem ezak ezeket/mellek iletre valok. Annakokairt mikoron per tāmad közöttetek az olian dolgoknak felöle mellek iletre valok/azokot fogiātok biroā/kik az eggházbeli nip között keues becsületben vadnak. Ezt atra mondom/hog meg ſzégenlitek magatotok. Annira el fogat kozotti tú közöttetek az bölcz ember/hog egg ſe lesen/ki töruint teheſſen az ú atafia között/es māſik atafiu között? Hanem egg atafiunak az māſikual kelli perelni/es ezt az pogān birāk elött kelli tenni? Annakokairt bizoń az hog immār az vitek mindeneſtül foguā tú bennetek vagon/hog egg māſ māſtokual perlödtök. Miért inkābb nem ſenuraditek el/az mi töruintelen eſett raytatok/miért inkābb az tútt kārt el nem türitek? Sőg inkābb tú tiſteki töruintelen dolgot māſon/es tú tiſteki māſnak kārt/es ezt tiſiteki az atafiaknak? Auag nem tuggātoki hog az hamiſſak az iſtennek orſzāgānak örökösi nem liſznek? Ne tiue ſzeretek. Sem paráznālkodok/ſem bāluān imādok/ſem házaſſag török/ſem kik nimo bürben ilnek/ſem kik firſiakual ſzerezznek/ſem aruok/ſem tóluiték/ſem riſzegheſek/ſem átkozodok/ſem koborlok

az iſten

az istennek orßāgānak örökösi nem lißnek. Es effele emberek vas
lānak mitik tú közzölctek/de meg mosānak tútökőt/de meg ßentes
linek/de meg igaznāsānak az mú vrunknak az Jesus Christusnak
āltala. Mindenek enghedue vadnak ennekem/de nem mindenek
haßnālnak. Mindenekre hatalmam vagon ennekem/de en senki
hatalma alā nem akarom magamot adnom. Az eledelek az hasirt
vadnak/es az has az eledelekirt/az isten kediglen mind az hast/es
mind az eledeleket semmiz tißi. Az test kediglen nem az paraznāl
kodāsirt vagon/hanem az vr istenirt/es az vr isten az testirt. Az 6
isten kediglen az vr Jesust es fel tāmaßtā/es munkot es feltā-
maßt az ú hatalmassāgānak āltala. Auag nem tuggātoki hog
az tú testetek az Christusnak tagiai legenek? Annakokairt az Chriſt
usnak tagiait el viuin azt tegemi hog az paraznānak tagia legen?
Nem tuggātoki hog az ki az parāznāhoz eggelül/hog egg test ú ve
le. Mert mint az irās monga/fetten egg testtint lißnek/de az ki
az vr istenhez eggesül ú vele egg lilek. El tāuoßtassātok az parāz
nālkodāst. Akarmi bünt tegen ember minden az test kulül va- 6
gon/de az ki paraznālkodik az ú tulaydon testinek ellene vitkezik.
Nem tuggātoki hog az tú testetek az ßent lilecnek temploma/ az
melli túbennetek lakozik/melli az istentül vagon tünektek/es tú nem
vattok az tú magatok hatalmāban. Mert āron vāltānak meg tú-
tök. Tegetek dicziretet immaran az istennek az tú testetekben/
es az tú lelketekben/melliek az istenē.

Hetedik rif

Az mi dolgokrul irātok ennekem. Jo embernek/ hog
felesighet ingen ne illessen/ demaga az paraznālkod-
dāsnak

hāsnak el tāuoztatāsairt/ minden embernek tulaydon felesighe lis
gen/es minden asszonembernek tulaydon firye legen. Az firy az ú
felesighinek meg agga az io akaratot/ az melluel neki tartozik/ a
zonkippen az felesig es az ú firijnek. Az felesignek az ú tulaydon te
stin hatalma ninczen/hanem az firynek. Azonkippen az firynek es
az ú tulaydon testin hatalma ninczen/hanem az felesignek. Eggy
tek māstoknak fogatkozāsāra ne legen/hanem ha valamit eggmās
akarattābol tiztek egy ideiglen/hog būntōlisre/es imādsāgra aggā
tok magatokot/ es esmeglen eggūe menńetek hog az sātān tūtōkōt
ne kisirczen/hog magatokot meg nem tūrhetitek. Ezt kediglen ens
ghedelem berint mondom/ nem parancsolat berint. Mert azt a
karnām hog minden emberek ekkippen volnānak/mint en es vagok.
De mindennek tulaydon aiāndika vagon az istentūl/nimellnek ekkip
pen/nimellnek mās kippen. Mondom kediglen ezt/azoknak kik nem
hāzasok/es özvegek/io ūnczkiek ha ekkippen meg maradnak mint en
es/hog ha ú magokot meg nem tartōztatiāk/hāzasullanak meg.
Mert iobb meg hāzasulni/hog nem mint gheriedezni. De az hāza
soknak ezt parancsolom/nem en/ hanem az ur isten. Az felesig el ne
vāllik az ú vrātul/hog ha el vālāndik/hāzassāgnēlkūl maraggon/a
uag az ú vrāual meg bikillik/ az firy es/az ú felesighit el ne hagy
ga. Az egebeknek en mondom/nem az ur isten. Ha valamell akasz
na' hūtetlen felesighe vagon/es ez felesignek akaratia vagon erre/
hog az ú vrāual lakyk/el ne hagga az ú felesighit. Es ha valamell
asszon embernek hūtetlen firie vagon/ es ez firynek akaratia vagon
erre/ hog az ú felesighuel lakozzik/ el ne hagga ūtet. Mert meg
szenteltetett az hūtetlen firy az ú felesighinek āltala/es meg szentel
tetett az hūtetlen felesig az ú firijnek āltala. Ha ez ig nem volna

az tú fiaitok fertelmesek volnának. De mostan ßentek. Hogha az
hütetlenek megen/ ám mennen el. Nem kell embernek/ auag az ke
resztèn asßon embernek esttèle dologban ßolgálat alatt lenni/ hanem
bálcsighes dologban vagon az mú hiuatalunk az istentúl. Mert mit
tudz benne asßon ember/ hog ha az te feleségedet meg menthessed kár
hozattul/ auag mit tudz benne te feleség hogha az te feleségedet
meg menthessed kárhozattul. Akar mikippen legen ez/ minden ab
ban tarton el/ az mint az isten az ú alándikát nekt osztotta. Es
minden azonkippen tárton az minemú hiuatala az ur istentúl va
gon/ es ekkippen rendelem ez dolgot minden egghazbeli nipeknek kö
zötte. Ha kinek kórnúl metelisben vagon hiuatalabe ne neuelje az
ú kórnúl metelt testit. Ha kinek kórnúl metelisnek kúlúle vagon hi
uatala/ kórnúl ne metelkeggék. Az kórnúl metelkedisben valo litel semmi/ es az kórnúl meteli/ nélkúl valo litel semmi/ hanem az istennek
paranczolatinak meg tartása. Minden ember az hiuatalban ma
raggon meg/ az melyben hiuattatott. Szolga rendben vagoni hiua
talod/ ne gondoll vele/ sóg inkább ha igaz ßinte ßabad rendben le
hetnil es/ inkább ill az te hiuatalodual. Mert az kinek az ur isten
nek hütiben ßolga rendben vagon hiuatala/ az es az ur istennek ßaba
dosa. Azonkippen az kinek ßabad rendben volt hiuatala/ az Christ
usnál ßolga rendén vagon. Áron vúttenek volt meg tútókot/ ne lege
tek embereknek ßolgai. Atámfiai minden ember abban maraggon
meg az istennél/ az miben hiuattatott.

Az ßüzeknúl kedigleñ paranczolatom ninczen az istentúl/ de maga
tanácsot adok/ mint ki az istentúl irgalmassagot nyert/ ez vi
gye hogy hiw legek. Annakokairt alitom hog io ligen ez/ ez vi
ßüsighirt. Mert io az embernek ekkippen lenni. Jegyezd [illegible]

telezettêli? ne ûgelezzêl el vãlnod ũ tûle. Meg ßabadultãli felesighettûl? Ne ûgelezzêl felesighet venned. Hogha felesighet vêndeg nem vitkeztêl. Es ha hãzassãgra ment az ßûz/nem vitkezett. De maga effêle emberek nemorusãgot fognak ßenuedni az tesiben. Es kediglen tûtôkôt kimillek. De akamfiai ezt mondom/meg rouidûlt az ûdô/ez kouetkezik/hog az kiknek felesighek vagon/akkippen legenek/mint ha felesighek nem volna/es az kik sirnak/ mint ha nem sirnãnak/es az kik ôrûlnek/mint ha nem ôrûlnînek/ es az kik valamit ãron vlßnek/mint ha semmit nem birnãnak/es az kik ez vilãgual ilnek/ mint ha nem ilnînek. Mert elmulik ez vilãgnak ßinuel valo volta. Akarnãlak kedig tûtôkôt forgalmatossãgnêlkûl lenni. Az ki felesignêlkûl vagon azokra visel gondot/az mellek az vr istenę/mikippen kellemetes lehessen az vr istennek. De az ki felesighet vûtt forgalmatos ez vilãghi dolgokrul/mimodon lehessen kellemetes az ũ felesighînek. Kûlônôzis vagon ez kettô kôzôtt/az asßon kôzôtt/es az ßûz kôzôtt. Az ki hãzassãgra nem ment azokrul visel gondot az mellek az vr istenę/hog ßent legen mind testiuel/s mind lelkiuel/ Vßhontag az mell hãzassãgra ment azokra visel gondot az mellek ez vilãghę/mikippen kellemetes lehessen az ũ firjnek. Ezt kediglen arra mondom az mi tûnektek haßnãlatos/nem arra hog tûrt vessek tûnektek/hanem hog azt kouessitek az mi tißteßighes es ikes dolog/ es hog az istenhez ragaßkoggatok kêt felę valo ßakadãsnêlkûl. Hog ha valaki iktelen dolognak alitta lenni az ũ ßûz leãnãnak ha elmulatia az hãzassãgnak ideit/ es ha ekkippen kell lenni/az mit akar tege azt/ nem vitkezik/am hãzasullanak meg. De az ki el tô killette az ũ ßûiben/es ßûsziahe ninczen/hanem az ũ tulaydon akaratiaual bir/ es ezt el vigheßte az ũ ßûiben/hog nieg tarcza az

ű ſüz leánat/ſol tiſti. Annakokairt az ki házaſſágra aggá/tel tiſti/ demaga az ki házaſſágra nem aggá iobbán tiſti. Az feleſig kötelez az házaſſagnak töruiníre arrziglan/ meteziglen az ú ſirie il/ hogha meg halánd az ú ſirie/ ſabad vele valakihez akar házaſſá gya menni/ ezak ezt az vr iſtennek töruíne ſerint tege. De maga iodogb ha akkippen marad/ az en értelmem ſerint. Azt alittom ſe digleñ/ hog en bennem es az iſtennek lelke vagon.

Melczadik rſz

Vggúk kediglen hog mindenkúnknek tudomáña vagon az ok felól az melleket az báluañoknak áldoznak. Az tudomáñ fel fualkuttat/ az ſzerelem kediglen ipſpnt. Hog ha valaki ſattatik ú magának valamit tudni/ mégleñ ſemmit nem tud miképpen kellen tudni/ de az ki az iſtent ſzereti/ ezt az iſten eſmêri. Annakokairt az állatoknak itelinek ſe lóle/ melleket az báluañoknak áldoznak/ tuggúk hog egg baluañ s in ezen ez világon/ es hog egg iſten ſe legen egéb/ hanem ezak egg. Mert iol lehet vadnak/ kik iſtenekneſ mondatnak/ mind az menn orßágban s mind az földön/ mikippen ſok iſtenek es vadnak/ es ſok vrak es vadnak/ de maga múnkúnk egg iſtenúnk vagon/ ki az aka iſten/ kitúl mindenek vadnak/ es mi es ú benne/ es egg az vr Jeſus Chriſtus/ ki altal mindenek vadnak/ es mi es ú altala vagunk/ de nem mindenben vagon tudomáñ. Nikik kediglen azt alittuañ/ hog báluañ iſten vagon/ mind ez ideiglen vg iſznek valami állatot mint ha az báluañoknak áldoztatott volna/ es mikoron az ú lelki eſmêretek erótlen leuen/ meg fertéztetik. De az itel kellemetleſſe nem tiſzen múnkot az iſtennél/ es ha igaz iſzúnk es/ valami nekúnk ebból

nem marad/ es ha igaz nem ißunk es semmi meg nem fogatkoz-
zek munckunk. De meg lassatok hog valamikippen ez dolog/ mellre
tüneketek hatalmatok vagon/ bantalara ne legen azoknak/ kik az hüt-
ben erötlenek. Mert ha latand valaki tigedet/ kiben tudomañ vagon
hog az baluañoknak asztalahoz ültel/ annak ü lelki esmerete/ ki meg
nem eröss az hütben/ nem fel ippintetik hog azokban egik ü es/ az
melleket az baluañoknak aldoztanak? es el vesz az te atadfia az ki
meg erötlen az hütben/ az te tudomañodban/ kiert az Christus meg
holt volt. Ezenkippen mikoron az tü atatok fiatnak ellene vitkeztek
es az ü lelki esmereteket meg sebhetitek/ mell az hütben meg erötlen
az Christus ellen vitkeztek. Annakokairt ha az eledel meg banta
az en atamfiat/ örökké soha hus nem isszem/ hog az en atamfianak
botorodasara ne legek.

Kilencedik riß

Em vagoki apostol? nem vagoki szabad? az Jesus
Christust az mü orunkot nem-lattami? nem en mü-
em vattok tü az vr istenben? Ha egebeknek apostol
lok nem vagok/ tüneketek bizon apostolotok vagok.
Mert bizon tü vattok az vr istenben az en apostolsagomnak pecze-
te. Az en feleletem azok között/ kik enghemet kerdenek ez. Ninczen
hatalmunk ennünk/ es innunk tü közöttetek? Ninczen hatalmunk
mü velünk keresztben aszon embert hordoznunk/ mikippen az egeb
apostolok es/ az vr istennek attafiai/ es mint Peter es? Vagy ezak
ennekem es Barnabasnak ninczen hatalmunk hog ezt tegük? Ki-
czoda vitezkedik az ünön solgan volaha? Kiczoda plantal szöllöt/ k
az ü termisiböl nem ißik? Vagy kiczoda öriz nan barmot/ ki az

tannak teyből nem ihik? Nem emberi fokas ſerint mondomi ezt? Nem az toruán es vgan azont mongak? Mert az Moiſesnek tor
a iniben meg vagon iruān. Be ne koſſed az nomtato okornek ſāiat
Bondot viſeli az iſten az ökrökre? auagy ezt mindeneſtül fogua nem
mū irettünk mongak? Mert ezt mū irettünk irāk meg/ hog az ki
ſām/annak reminſig alatt kell ſāntani/ es az ki gabonāt nomtat
reminſig alatt/az ū reminſigbiben riſzeſnek kell lenni. Ha mū tū
nektek leiki dolgokban valo vetiſi tüttünk/nag dologhi ha mū teſtie
ſet aratunk tū nālatok? ha egebek az tū raytatok valo hatalmok ſe
rint valami riſzt viſznek tū tületek/ miert inkābb mū nem tehetnök
ezt? de en nem iſik az en hatalmamual/hanem mindent el ſenue
dek/hog valami tāntorodaſt ne tegek az Chriſtuſnak euangeliumā
nak. Nem tuggatok hog az āldozatbol ilnek azok/kik az āldozatban
munkāt viſznek? Az kik az oltārra elſznek ſolgālatot/ nem viſznek
riſzt azokban/az melleket az oltārra tiſznek? Az ur iſten es ekkippen
ſerzē/hog az kik az euangeliumot hirdetik az euangeliumbol illenek
An kediglen ezek közzöl eggikuel ſem iltem. Jol lehet nem azirt
iram ezeket/hog ezt kiuānnām tū tületek. Mert iobb ennekem in
kābb meg halnom/hog nem mint az en diczekediſemet valaki hiā
ba valoā tege. Mert ha predikāllom az euangeliomot nincz oka
miert diczekeggem. Mert ſükſig ennekem ezt tennem. Jay kedig
len ennekem ha nem predikāllom. Mert ha akaratom ſerint tēn
dem ezt/iutalmat viſzek/ha akaratom nelkül tiſzem/dolgoſſāgot biſ
tanak en reām/ miczoda iutalmam vagon tehāg ennekem? ez hog
mikoron predikāllok/az Chriſtuſnak euangeliomāt ingenibe valoā
tegem/ebben hog gonoſul ne illek az en hatalmamual az euangeli
om hirdetiſben. Mert mikoron ſabad leget mindenektül/ minde-

neknek

nekinek bolgáá tám en magamot/hogy több nipeket nemik az istennek/ es lük az Bidoknak mint ha nebo volnik/hog az Bido nipet meg nemtem/azoknak lik az töruinnek birtoka alatt vadnak lük mint ha en es az töruinnek birtoka alatt leget/ hog azokat/ lik az töruinnek birtoka alatt vadnak meg nemtem. Azoknak lik töruinnelsül vadnak lük mint ha töruin nélsül leget/ tollehet töruin nélsül ne leget az istennel/ hanem köteles leget az Krisusnak töruinire. Azoknak lik erötlenek az hütben lük/ mint ha erötlen volnik/ hog meg nemtem azokat az lik erötlenek. Mindenekinek minden lüi/ hog mindenestül segua volaliket karhozattul meg tanhassak. Ezt kediglen tisem az euangeliumirt/ hog abban risses leget. Nem tuggátok/ hog az lik palat tutnak mindnátan sutnak/ de eggik visi el az atandikot/ vg sussatek hog el vegitek. Minden kediglen ki bant visen sel/ minden mirtikletessigben il. Azok bizon hog ezt annakokairt tisik/ hog az el vesendö koronat meg nerhessik/ mü kediglen hog örök koronat vegünk. En annakokairt ekkippen futok/ nem vg mint bizontalan dologhirt/ ekkippen visek bant sel/ nem mint ha az ilö eghet hioba vertem/ az en testemet birtokom ala visem/ es bolgalni kisertem/ hog en gonos ne leget valamikippen/ ki egebetnek predikallottam.

Tizedik risz

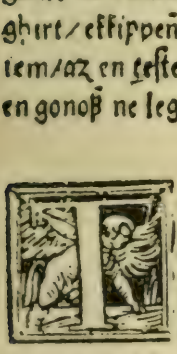

Bdástokra adom kediglen csámsiai ezt/ hog az mü ataink mind fed alatt valának/ es mind az tenghe-ren altal menenek/ es mind nátan az Moisesnek töruinire meg kereszteltetenek az fodben/ es az tenghe-ben/ es mind egy lelki eledet isnek vala/ es mind egy lelki italt ispa-nak vala. Ispnak vala kediglen az lelki kösziklabol/ mell ü velek egy

gütt

ghtt megen vala: Az fő fikla fedig az Christus vala. De sokat ű főz
zólók az isten iogat nem tisle/ mert el veßtę úfót az puftában.
Azek fediglen munekúnk pildántra lúnek/ hog gonoß dolgoknak go-
noß kiuánsága bennúnk ne lenne/ mikippen azokban ęs gonoß dolgok
nak gonoß kiuánsága lún. Valuán tmádok se legetek/ mikippen ni-
mellek azok főzzól/ mint meg vagon iruán. Le úle az nip hogennek
ęs innęk/ ęs fel kelinek iátzodni. Paráználkodásokual ęs magunkot
meg ne fertęztessúk mikippen nimellek azokfózzól paráznalkodá-
sokuai fertelmessętlúnek/ ęs egy napon hußon három ezer veße el ben
nek. Az Christust ęs ne kisirzúk/ mikippen nimellek azoknak fózzó
le kisirtęk/ ęs az kigoknak miatta el veßinek. Ne zugoggátok ęs az
istennek ellene/ mikippen nimellek azoknak fózzóle zugodának/ ęs
el veßinek annak miatta/ ki tellessęguel el veßt. Mind ezek fediglen
pildátul lúnek ú raytok. Meg vadnak fediglen irua ezek az mú ta
nuságunkra/ kik ez világnak ideinek vighire tórtintúnk lenni. Annak
okairt az ki láttatik ú magának erössen állani/ meg lássa hog el ne
essik. Meg meg nem foglalt tútókót egéb kisirtis/ hanem ezak ollo
minemű emberekeń elhetik. De hiw az isten ki nem engged tútókót
kisirtetni eröknek felette. Vog az kisirtisuel egetembe io vighet ád
hog el viselhessitek. Annakokairt en szerelmes atámfiai tánoz tassá-
tok el az báluán imádást. Szolok en tűnektek mint bölcz emberekнek
itillitek meg tú az mit mondok. Az meg áldásnak pohára/ mellet meg
áldunk az Christus virinek nem egy másual valo közlisei? Az kenir
mellet el fegdelúnk/ nem az Christus testinek egy másual valo
közlisei? Mert nag sokan egy kenirint vagunk/ ęs egy testint.
Mert mind náian az egy kenirból visúnk rißt. Lássátok az Israel
vipit/ ki test szerint valo nip. Az kik az áldozatot meg isik nem rißę

seki azokban mellek az oltáron vadnak? Annakokairt nem azt mondom hogy az báluán valami ligen/auagy hogy az mit az báluánnak áldoztanak valami legen/hanem azt mondom hogy az pogánok az mellekel áldoznak/ördögöknek áldozzák es nem istennek. Nem akarom kediglen hogy tu az ördöguel közösökkę legetek. Nem thattok az ur istennek pohárábol es az ördögöknek pohárábol. Auagy haragra indituk az istent? Erősebbek vagunk mi u nálánal? Mindenekre ßabadságom vagon ennekem/de nem mindenek haßnálnak. Mindenekre ßabadságom vagon ennekem/ de nem mindenek epitenek. Senki az u haßnát ne keresse/hanem minden az másét. Az mit az mißárßékben árulnak/mindent meg egetek/semmit ne tudakozuán hogy az lelki esmêret meg ne bántassik. Mert az ur istené az föld/es az u telles volta. Hogha valaki az hútetlenek közöl lakodalomba hiuánd tutót/es el akartok menni/valamit elótóbe tißnek tünek ezt egitek/semmit ne tudakozuán hogy az lelki esmêret meg ne bántassik. Hogha valaki tünektek ezt mondánga. Ezt az báluánoknak áldoztáh/ benne ne egetek az emberirt azki ezt meg ielentette/es hogy az lelki esmêret meg ne bántassik. Mert az ur istené az föld/es az u telles volta. Szolok kediglen nem az te lelki esmêretedrül/hanem amaz másrul. Mert miért kellen meg itilni azen itelben valo ßabad voltomot/ az más embernek lelki esmêretiden?? Hogha en az istennek kedvéból ríßes lehetek minden eledelben miért mond valaki ezért ennekem gonoßt/az mellett en hálát adok? Annakokairt akar egetek/s akar igatok/s akar mit tegetek mindenestet az istennek tißteßighi re tegetek. Ollatinok legetek hogy semmi tántorodási ne tegetek/se az Zsido nipeknek/se az Görögöknek/se az egyházbeli nipeknek/ miképpen en mindenkippen mindeneknek ma-

gamot kelletem/ęs nem keresem az en tulaydon haſznomot/hanem ſokaknak haſznát/hogy üdüzülſenek.

Tizenegyedik riſ

Eghem köuetetek mikippen en ęs az Chriſtuſt kö-
üetem. Diczirlek kedigleñ tűtőkőt atámfiai hogy az
kot mind eßetekben tartátok az kikre en tűtőkőt ta-
nittottálak/ęs az ßerzéſeket azonkippen tartátok/
az mint tűtőkőt tanittálak. De akarom hogy tuggátok ezt/hogy min
denfirfiunak feie az Chriſtus/az aſßoń embernek feie kedigleñ az a
firfiu/ az Chriſtuſnak feie kedigleñ az iſten. Minden firfiu ki
imádkozik/auagy profetál/ha valami vagón feyben/galázatual il-
leti az űfeyt. Minden aſßoń ember kedigleñ/ ki imádkozik auagy
profetál/feyre fedelt nem viuń/galázatual illeti az ű feyt. Mert
ez ßinte akkippen vagón mint ha tar volna. Mert ha fedelt nem vi
ßen az ű feyre az aſßoń ember/hátát ęs el beretuállak. Hogy ha ikte
len dolog az aſßoń embernek hatát el beretuálni/ auagy el nirni/ be
fedezze az ű feyt. Az firfiunak kedigleñ nem kell be fedezni az ű fe b
yt. Mert az firfiu az iſtennek ábrazatia/ęs tißteſſighe. De az
aſßoń ember az firfiunak tißteſſighe. Mert az firfiu nincz en az
aſßoń embertűl/hanem az aſßoń ember vagón az firfiutul. Mert
az firfiu nem teremtetett az aſßoń emberirt/hanem az aſßoń em-
ber az firfiuirt. Annakokairt az aſßoń embernek az ű feyben kell ha
talmának lenni az angalokirt/ de maga az vr iſten ßerint/ ſem az
firfiu nem lehet az aſßoń embernélkűl/ſem az aſßoń ember az fir-
fiu nélkűl. Mert mikippen az firfiutul vagon az aſßoń ember/azon
kippen az fufiu ęs az aſßoń ember által vagón/ mindenek kedigleñ a
az

az istentül vadnak. Itillitek meg tü magatok között/ hog ha ikes dolog asszon embernek mezitelen füuel imadni az istent? Nem az ter miszet es erre tanitti tütöket/ hog az firfiunak galazat nara legen/ ha nag haiat ereszt? Viszhontag az asszon embernek tiszteffigihre legen/ha nag haiat ereszt? Annakokairt hog az hay azirt adatott/hog az feiet be fedezze. Ha ki kediglen lattatik ollnak lenni/ ki veteke diszt szeret/nekünk effele szokasunk ninczen/sem az istennek egyhazabeli nipinek De maga mikoron azt paranczolom/

b ezt nem diczirem/hog iobban nem gültök eggbe/ hanem gonoszabban. Mert elöször mikoron az egy hazba gültök/hallom hog hason las vagon tü közöttetek/es valami riszben hiszem es. Mert hasonlasoknak es kell lenni tü bennetek/ hog az kik toknak lelettettenek/ niluan legenek tü közöttetek. Annakokairt mikoron egy helre be gültök/nem az vr isten vacsorajanak itele ez/annakokairt hog minden tü közöletek az itel kor az ü tulaydon vacsorajat viszi elö/ es temez ehezik amaz kediglen riszeg. Ninczen hazatok hosott egetek es igatok? Auagy az egyhazbeli nipet meg otallatoki/es szemirmes

c siguel illetiteki azokat az kiknek ninczen enniek valo? Mit mongak tünektek? Diczirleki ez otan tütöket? Abben nem diczirlek. Mert en az vr istentül vum ezt/mellet elötölbe es adik tünektek/hog az vr Jesus az itel/melsen kezbe adatek keneret vün kezibe/es mikor otanna halat adott volna et szegdelé/es monda. Vegitek el/egitek meg/ez az en teszem/mell tü irettetek el szegeltetik/ezt az en emlekezetemre tegitek. Vgan azon modon mikoron az vacsora el vigheztetett volna pohart es vün kezibe ezt monduan/ ez pohar uy

d teszamentum az en viremben/valamenisszer iuandotok/ ezt tegitek az en emlekezetemre. Mert valamenisszer ez kenirben endetek/es

ez pohárbol iuándotok/az istennek halálát hirdetitek/mig nem el iö uend. Annakokairt valaki külömbén éndik ez kenírból hog nem mint milto volna/ es az ur istennek pohárábol iuándik/ búnös lißen az ur istennek testinek/ es vérinek hozzá viteliben. Jonak lelle kedigelén az ember únón magár/es óg egik az kenírból/es óg igik az pohárbol. Mert az ki külömbén ißik auag ißik/ hog nem mint milto volna/itiletet ißik es ißik magának/igaz itiletet nem tiuin az ur istennek testirúl Ezirt vadnak tú közöttetek enne korok/ es betegheк/ es ezirt halnak sokan el. Mert ha az mú mi voltunkot iol meg itiltúk volna/az itilet reánk nem ßállott volna. De maga mikoron itiletet ßenuedünk/az ur isten kedd akkoron múnkót/ hog ez világual el ne kárhozzunk. Annakokairt akámsiai mikoron eggbe gúlközöt enni/ eggitek az máskokot meg vária. Hog ha valakinek igheni kell enni/ott hon egik/hog az tú eggbe gúlistek kárhozattokra ne legen. Az egéb dolgokot/mikoron közitekbe menéndek/en magam el rendelem.

Benkettödik riß

Az lelki dolgokrul kedigelén akámsiai nem akárom hog b értelem nélkúl legetek. Tuggátok hog pogánok valátok/es az nima báluánokhoz mentek vala/ az mint vißnek vala. Annakokairt tudáskokra adom túnektek hog senki nem monga átkozottnak az Jesust/ki az isten lelkitúl ßol. Es senki nem mondhatia urnak az Jesust/hanem rzak az ßent lelknek általa. Az isteni aiándikok kedigelén el oßtua vadnak/de az lilek ugan azon. Az isteni ßolgálatok es el vadnak oßtua/es ugan azon az ur. Es az to rzelekedetek es el vadnak oßtua/ de ugan azon az isten/ki mindenekben mindeneket rzelekedik. Min

dennek

dennek ād kediglēn az iſten ſent lelket/arra az mire kinek kinek ſükſē ghe vagon/ mell magāt ki ielenti. Mert imennek adattatik az ſent lileknek āltala bölczeſ/ignek beſzide/māſnak kediglēn tudomān nak beſzide/ vgan azon lileknek āltala/ māſnak kediglēn adattatik ſütnek aiāndika vgan azon lileknek āltala/māſnak kediglēn adattat nak oruoſlāſoknak aiāndiki vgan azon lileknek āltala/māſnak kedig lēn ezuda titelcknek tehetſiguel valo volta. Māſnak kedig lēn adattatik ſouendō mondāſnak/ es irās magarāzāſnak aiāns dika/ māſnak kediglēn adattatik oll aiāndik/ mellnek āltala meg tugga vālaſztani/ minemū lilek vagon mindenben/ māſnak kediglēn hog ſok neluet tuggon/ māſnak kedig hog külömb külömb neluekēn tug gon magarāzāſt tenni. De mind ezeket vgan azon iſtennek ſent lel ke ſerzi aiandikot oſztuān kiualtkippēn kinek kinek az mint ū akaria Mert mikippēn az teſt egy/es ſok tagia vagon/ az egy teſtnek ke diglēn mikoron ſok tagia ligen/ azirt vgan egy teſt / ezenkippēn az Chriſtus es. Mert az egy iſtennek lelkinek āltala mind mū egy teſtę lüttünk az kereſztſigben/ akar Sidok legünk/ s akar Gā rögök/ akar ſolga rendbeliek/ akar ſzabados rendbeliek/ es mindenig künkbe az iſtennek egy lelke öttetett. Mert az teſt nem egy tag/ha nem ſok. Ha ezt mondānga az lāb/ en kēz nem vagok/ en nem vas gok az teſtből/ azirt ninczen az teſtből? Es ha ezt mondānga az fül/ en ſzem nem vagok/ nem vagok az teſtből/ azirt ninczen az teſt ből? Ha mind az eghiſz teſt ſzem/ hul az hallās? Ha mind az eghiſz teſt hallās hul az illatozās? De az iſten/ helt adott az teſtben az tagoknak/ mindenikнek ünön magānak az ū helin/ az mint ū akarta Ha kediglēn minden egy tag volna/ hul volna az teſt? Azirt ſok az tag/ egy kediglēn az teſt. De nem mondhatia az ſzem ezt az kēznek

minczen ennekem ſůkſighem te nālad nélkůl/ auagy emęglēn nem mondhatſa az fů ezt az lābaknak/minczen ſůkſighem tů nālatok nélkůl. Bog ſokual inkább ſůkſighesek az teſtnek tagiai/ mellek erötlen beknek lāttatnak lenni/ęs az tagoknak nagubb tißteſſighet tißünk/ melleket alitunk keuesebb tißteſſigben lenni/ęs az mů teſtünknek ik ſelen tagiainak bůebb ikeſſighe vagon. De az mů teſtünkben az melly tagok ikesek/ nem ſůkſōſōk az ikeſitniſnélkůl/hanem az iſten vg alkotā eggbe az teſtet/hog az tagnak az kinek fogātkozāſa vala nagubb tißteſſighet tenne/hog haſonlās ne legen az teſtben/ hanem hog az tagok eggik māſikirt egetembe egenlō ſorgalmatoſſāgot viſellenek. Es akar fanyon embernek egy tagia/ egetembe fanynak mind az tōbb tagok ęs/akar tißtelkeggik embernek eggik tagia/egetembe örülnek ranya mind az tōbb tagok ęs. Tů kediglēn az Chriſtuſnak teſte vagiok/ęs egy rißiben tagia. Egēb rendbelieket ęs ßerze az iſten az egy hāz beli nipeknek kōzötte/elōſſōr apoſtolokot/az otān profetākot/harmadßor doctorokot/ennek otānna kiknek ezuda titelre tehet ſighek vagon/ ennek otānna azokot kiknek gogntāſokra aiāndikok vagon/azokot kik egebeket ſeghitzenek/azokot kik az kōz nipet iol biriāk/azokot kik ſok neluēn tudnak. Mind nāiaē apoſtoloki? mind profetāki? mind doctoroki? mind ezuda tiuōki? mindennek vagoni ok noſlāſra valo aiāndika? mindennek vagoni aiāndika hog ſok nelueē ßollon? mindennek vagoni aiāndika hog nelueket magarāzzon? De kōueſſitek az tobb aiāndikokot. Meg ezeknēl ęs fellebb valo otat mutatok tůnektek.

Tizēnharmadik rſz.

Ha igaz

Az igaz ſinte minden emberekneḱ/ęs minden angaz
loknak ńeluñ ſollak ęs/ha ſeretet bennem ninczen
igaz ollan vagok/ mint egy czengö êrcz/ auagy egy
pengö cimbalom. Ęs ha profetalaſnak aiãn
dika legen en bennem/ęs minden iſteni titkokot tud
ßak/ęs minden tudomãnt/ęs ha igaz minden hütöm lênd ęs/ vg
hogy hegeket heliböl el indicz ak/ha ſeretet en bennem ninczen ſem
mi vagok. Ęs ha minden en marhãimot az ſegyiñekre kölczem/
ęs ha arra aggam az en teſtemet hogy igiek/ha ſeretet nem lênd ben
nem ſemmi haßnot nem vißek belöle. Az ſeretet hoſſu idegleñ türk
iot czelekedik. Az ſeretet nem hitlenkedik. Az ſeretet magat ñem
hãnia/ęs vakmerö kippeñ nem czelekedik/fel nem fuaikodik/ika
telenül nem czelekedik/nem kereſi az öueit/haragra nem indul/nem
gondol gonoßt/nem örül az hamiſſ dolgoñ/hanem egetembe örül az
igaz dolgoñ/mindeneket el viſel/mindeneket el hißen/ mindeneket
remiul/mindeneket el vär. Az ſeretet ſemmiböl ki nem eſik/ akar
az profetalaſnak aiandika legen ſemmię/akar az külömb külömb ńel
ueñ valo ßolaſnak aiãndikanak legen vigye/akar az tudomännak ai
ãndika legen ſemmię. Mert czak riß ſerint vagon mü bennünk
moſtañ az tudomännak aiãndika/ęs riß ſerint vagon az profetalaſ
nak aiãndika. De mikoroñ el iöuênd az/az mi fogatkozas nélkül va
gon/akkoroñ ſemmię lißen az/az mi riß ſerint vagon moſtañ. Mi
koroñ germek volnik/vg ßolok vala mint germek/vg vala értelmem
mint germeknek/gondolatom vgan vala mint germeknek. De mi
nek vtänna firfiu lük/ſemmię lünek en nälam az germekſignek dol
gai. Mert az mü latãſunk moſtañ vg vagon mint egy tükörnek
ältala/ egy meſiben/akkoroñ kedigleñ ſinrül ſinre lißen/ moſtañ

riß

rül ſerint vagon eſmêretem/ akkoron kediglen vgy liſten eſmêretem mint en felölem lûn az eſmêret. Moſtan kediglen meg marad imez három/ hût/ reménſig/ ſeretet/ de ezek között nagobb az ſeretet.

Tizennegyedik rész

Oglalſátok ſeretetben magatokot/ köveſſétek az lelki ajándékokot/ de maga erre ügekezzetek inkább hogy az prófnak értelmét adhaſſátok. Mert az ki magának valo néluen ſzól/ nem embereknek ſzól/ hanem az iſtennek/ mert ſenki haluán nem ért/ az ki ſent lelknek ihliſiből ſzól iſteni titkokot ſzól. De az ki próf magáraz/ embereknek ſzól/ azoknak ippülésekre/ és intésekre/ és vigaſztalásokra. Az ki magának valo néluen ſzól/ ü magának ippülésre ſzól. De az ki próf magáraz/ az/ az egy házbeli nipnek ippülésre ſzól. Akarom kediglen hogy tü mind náian ſok néluekén ſzóllatok. De maga inkább akarom hogy prás magarázásnak adnám legen bennetek. Mert nagobb az ki próf magáraz/ hogy nem mint az ki ſok néluen ſzól/ hanem hogy meg magarázza/ hogy az egy házbeli nip ippülést vegen. Moſtan kediglen atámſiai ha tü hozzátok megek ſok néluen ſzóluán/ mit haſználok tünektek? hanem ha tünektek ſzólok avagy jelenéſnek általa/ avagy tudománomnak általa/ avagy próf magarázásnak általa/ avagy tanításnak általa? Sőt az lelketlen állatok ég/ melleknek ſzavok vagyon/ akar ſip legen/ vagy akar hegedü/ ha úgy nem ſzolnak/ hogy válaſztást tehéſſenek/ mikippen eſmérik meg ha ſipolnak/ avagy hegedülnek? Mert ha nem értheti az trombitának ſzavát. kiczoda fog kiſzülni az ütközetre? Ezenkippen tü ég ha oll beſzédet nem tiſztek közötte/ ek az tü néluetekkel általa/ mellet meg értheténék mikippen fogia meg értem valaki mit mondotok? Mert ollatnok liſztek mint kik az

ége-

egbe beßüllenek. Pilda erre. Szoknak ill nagy sok neme vagon ez
pilagon/es egy ember zenezek közzöl bo nélkül. Annakokairtha nem
tudandom az bonak iegyzist/ideghen nelwen valo ember lißek annal
az ki velem bol/ es az kuel en bolok ideghen nelwen valo ember lis
ßen en nalam. Annakokairt tü es hogy mtuel az lelki arandikokot kö-
uetitek/az kereßtenekek ippüliśire ügekezzetek ezen hogy egebeknél
teleśbek legetek. Annakokairt az ki magának valo nélwen bol/ könö-
rögion/hogy meg magarazhassa. Wert ha ezak nelwemuel imadko
zom/az imadsag ezak az libellisnek altala vagon/de az en értelmem
haßon nélkül vagon. Wit tegek tehag? Imadsagot tißek libellisem
uelde imadsagot tißek értelmemuel es. Inekliśt tißek libelliśemuel
de inekliśt tißek értelmemuel es. Wert ha ezak libelliśeduel tiśß
aldaśt az kereßtén nipek között/ az ki az tudatlannak helibe vagon
ott/mikippen tugya otannab mondani az Amennet/az te hala adas
sodra? Wert nem tugya mit mondaß. Wert te bizon iol tißed az
hala adáśt/de más nem ippül belöle. Halat adok az en iśtenemnek
hogy inkább bolok külömb külömb nélweken/ hoá nem mint mind tü.
e De azt akarom hogy az egghazbeli nipeknek közötte ezak öt igbit
bollak az en értelmem berint/hogy egebeket es tanicak/inkább hog
nem mint tiz ezer igbit néluemuel. Akamfiai ne legetek germekek
eßtekuel/de gonoßagual germekek legetek/ eßtekuel kedigleń foga
kozás nélkül valok legetek Meg vagon irta az o töruinben. Külömb
külömb néluekuel/ es külömb külömb ai:akuual foaok bolni ez nipnek
es meg tá sem fognak halgatni enghemet/az or iśten monga ezt. An
nakokairt az nélwek telenśighirt vadnak/nem azoknak az kik hiuek/
hanem az kik hütötlenek. Wißhontag az iráśnak magarazáśa nem
f az hütötlenekirt vagon/ hanem az hiuekirt. Annakokairt ha mind

az eghyſß egy hazbeli nip be gůl/ es egetembe mind nãtañ kůlomb kůlomb nelucken kezdenek ßolni/ tortinnik kedig be menniek az tu datlanoknak/auagaz hůtetleneknek/ nem azt kezdiki mondani/hog eßetek el vebett? Hog ha mind nãtañ traſt fogtok magarãzni/ es akforon tortinnik be menni az hůtetleneknek/auag az tudatlanoknak/mindeneknel nyluañ lißen az ú mi volta/ mindenek itiletet tißnek felole/es ezenkippen az ú kůinek titok dolgai ki nilatkoznak/ es ekkippen orczãtara le buruluañ az iſtent imãdni fogia/vallaſt ti uñhog az iſten igazãñ tu bennetek legen. Tehãg mit kell tenni akam fiai? Valamenniſſer eggbe gultok mindenteknek ßokott iſteni ineke vagon/tanitaſra valo aiãndika vagon/nelvnek aiãndika vagon/iſteni ielenisnek aiãndika vagon mirãs magarãzãſnak aiãndika vagon mindenek egebeknek ippůliſire legenek. Akar magãnak valo nelvenn ßol valaki/ket embernek ãltala legen/auag mentůl tobben/harom embernek ãltala/es ez változlatoſſagual legen/es az eggik magarãzãſt tegen. Hog ha magarãzo ninczen/ vebteg halgaſſon az egy hãzbeli nip kozott/es ezak ú magãnak tegen ßolãſt/es az iſtennek. Az iras magarãzok kediglen ketten/ auag harman ßollanak/ es az egebek itiletet tegenek rula. Ha kediglen az mãſnak ielenis lend az ki mellette ůl/az elſo vebteg halgaſſon. Mert eggenkid mind nãtañ magarazãſt tehettek/hog mind nãtañ tanulſanak/es mind nãtañ vigaßtalãſt vegenek/es az iras magarãzoknak lelkekben valo ihliſek únen hatalmokban vadnak. Mert az iſten nem oka az ßertelen valo dolognak/ hanem az bikeſignek/ mint minden egghãzbeli nipeknek kozotte ßokott lenni. Az tu aſſon emberitek vebteg halgaſſanak az egghãzbeli nip kozott. Mert nem enghettetett únekiek/ hog ott ßollanak/hanem hog birodalom alatt legenek/mint az tor-

uiñ es

hin ęs monga. Hogha valamit akarnak tanulni hāzoknāl kergik meg az ū fityektūl. Mert iktelen dolog az aſſon emberecknek az egy hāz beli nip között ſölni. Auagy tū tūletek vūtti eredetet az iſtennek ighie? Auagy czak tū közitekbe tutat? Ha ki lāttatik tū közöletek irās magarāzonak / auagy lelki arandikosual telesnek lenni / ęrcze az melleket entūnektek irok / hogy az or iſtennek paranczolati legenek. De ha valaki nem akaria ęrteni / ām batron ne ęrcze. Annakokac irt akāmſiai erre erököggetek hogy irāſt magarāzhaſſatok / ęs meg ne tilczātok az ſok neluen valo ſolāſt ęs. Mindenek ikesen ęs rend ſerint legenek.

Tizenhetödik rész

Vdāſtokra adom kediglen tūnektek akāmſiai az euangeliomot / mellet tūnektek predikāllik / mellet be ęs fogadātok / kiben erösſen ęs marattok / ki āltal üd uöſſigteket ęs meg neritek / mikippen hirdettem legen / ha eßetekben tarkātok / ęs ha hiāba nem hittetek. Mert elöſökbe adām tūnektek elöſſör / melleket en ęs meg ęrtettem vala / hogy az Thriſtus meg holt ligen az mū bünetkirt az irāſok ſerint / ęs hogy el temettetett ligen / ęs hogy fel tāmadott ligen harmad napon / az irāſok ſerint / ęs hogy meg ielent legen Cefāſnak annak vtānna amaz tizenkettönek / annak vtānna meg ielenęk egetembe többnek hogy nem mint öt ſāz akaſiaknak / kiknek közöle ſokan vadnak meg vgan / mind ez napiglan / nikik kediglen el ęs nugut tanak. Annak vtānna meg ielenęk Jakabnak / az vtān mind az apoſtoloknak. Leg vtolßor kediglen meg ielenęk ennekem ęs / mint egy ſidetlen germeknek. Mert en az apoſtoloknak közötte mentūl küſſebb vagok / ki alkolmas nem vagok erre / hogy apoſtolnak hiuattaſſam / an

nakokairt hogÿaz istenegy hazbeli nipitharborgatam/ de az istennek
aiandika vagok az mi vagok. Es az aiandik/mellet ennekem aba
hiaba valo nem lun/hanem tobb munkat tuk/hog nem mint mind
az egebek/de maga nem en/hanem az istennek aiandika/mell en ben
nem vagon. Amiakokairt akar en predikallak/ s akar az egebek/ek=
kippen predikallunk/ es tu es ekkippen hutok. Hog ha az Christus
predikaltatik halottaibol fel tamadott lenni/mikippen mongak nie
kik tu kozottetek/hog ne legen az halottaknak fel tamadasa? Ha fe
diglen az halottaknak ninczen fel tamadasok/ az Christus sem ta=
madott fel. Hog ha az Christus fel nem tamadott/ bizon hiaba va=
lo az mu predikallasunk/ hiaba valo kediglen az tu hutotok es. Mu
es kediglen az istennek hamisi tanunak lelettetunk. Mert tanubizon
sagot tunk az istenrul/hog fel tamasztotta ligen az Christust/az kit
fel nem tamasztott/ha az og vagon hog az halottak fel nem tamad
nak. Mert ha az halottak fel nem tamadnak/ az Christus sem ta
madott fel. Hog ha az Christus fel nem tamadott/hiaba valo az
tu hutotok/ meg az tu buneitekben vattok. Azirt azok es el veszte
nek az kik az Christus hutiben nugottanak el. Ha ez eletben ezak az
Christusban valo reminsiguel tartuk magunkot/minden emberekнek
kozotte/ighen naualasok vagunk. De az Christus halottaibol fel
tamada/azok kozott/az kik el nugottanak vala/az fel tamadasban
elso lun. Mert minek vtanna az embernek altala ioue az halal ez
vilagra/esmeglen embernek altala lun az halottaknak fel tamadasa.
Mert mikippen az Adamnak altala mindenek meg halnak/ azon=
kippen az Christusnak altala mindenek eletet visznek/minden ked=
glen az u rendiben/kiknek fel tamadasaban az Christus elso/ annak
vtanna azok/kik az Christushoz miltok lisznek az u el iouasiban/legol=

tan

tan vig lißen. Mikoron az orßagot meg agga az istennek az ú arcanak/ mikoron semmiç tißen minden fejedelemsighet/ es minden halmassagot/ es minden eröuel valo birodalmat. Mert vralkodni fell únek mind arczig/ mig nem minden ú ellensighit az ú labainak alá vetendi. Az leg vtolso ellensig/ az halal semmiç titetik. Mert mindeneket az ú labainak alá vetett. Mikoron kediq azt monga/ hog mindenek labai alá legenek vetteteuin/ niluan vagon/ hog ki kell venni azt/ az ki mindeneket ú birodalma alá vetett. Mikoron kediglen mindenek az ú birodalma alatt fognak lenni/ akkoron az fiu es birodalma alatt fog lenni annak/ az ki mindeneket birodalma alá vetett úneki/ hog az isten mindenekben minden legen.

Ha semmikippen az halottak fel nem tamadnak/ mit fognak tenni azok/ kik az halottakirt meg kereßtelkednek? Mirt kereßtelkednek meg ú irettek? Miirt ilünk veßedelemben mü es minden üdöben Naponkint halalra adom magamot/ az en dicziredisem ßerint/ melly vagon az Christus Jesusban az mü vrunkban. Ha az halottak fel nem tamadnak emberi vilekedis ßerint/ mirzoda haßnat vißem en mikor az fene vadakual meg viuik Jesusban? Egünk es igünk/ mert holnap meg halunk. Meg ne czallon valaki tütöket. Az io erkölczöket meg dögletik az egy masual valo gonoß beßilliset. Serkenjetek fel iol iluin/ es bünben ne illetek. Mert nikikben az istennek esmerete ninczen. Mondom ezt az irt hog meg ßigenlitek magatokat. De monga valaki. Mikippen tamadnak fel az halottak? Minemü testuel ünek elö? Eßtelen. Az mi magot te az földbe vetez ilöc nem iretik/ hanem ha meghalánd. Es az mi magot el vetez es/ nem ollan testes állatot vetez el/ az mell rayta fel hanem tißta magot/ hog pilda ßerint ßollak/ tißta buza magot vetez eltauag valami es

egēb magot. De az iſten ād teſiet annak az mint ű akaria/ęs minden magnak az ű teſtit. Nem minden hus vgan azon hus/hanem bizoń az hoǵ az emberekнek huſa más/más kediglēn az barmoknak más az halaknak/más az madaraknak. Vadnak egbi teſtes āllatok ęs/vadnak földi teſtes āllatok ęs. De bizoń az hoǵ más az menńei āllatoknak dúrzósigben valo volta/más az földi āllatoknak más az napnak dúrzósigben valo volta/más az holdnak dúrzósigben valo volta/más az czillagoknak dúrzósigben valo volta. Mert egǵ czillag fúlomb az más czillagtul dúrzósigben valo voltāban. b

Eſſippēn vagon az halott aknak ęs az ű fel tāmadāſok. Rothadatoſ ſagban āſattatik be az földbe/rothadatlanſāgban tāmad fel/be āſattatik vtālatos āllapatban/fel tāmad dúrzó āliapatban/be āſattatik erótlen āllapatban/fel tāmad hatalmas āllapatban/az földbe āſattatik neūendiken teſtben/fel tāmad lelki teſtben/ mikippēn meg vagon irua. Az elſó ember az Adām teſt āltal ilō lilekre teremtetęk. Az vtolſo Adam lilek āltal eleuenńtō lilekre teremtetęk. De nem az/ az elſó/az mell lilek ßerint valo/hanem az mell teſt ßerint valo/ annak vtānna az mell lilek ßerint valo. Az elſó ember az földből föl di lún/az māſodik ember az vr iſten az menń orßāgbol adatęk. Mi nemű amaz földi ember/ollatinok azok ęs az kik földiek. Ęs mi nemű amaz menńei ember/ollatinok azok ęs/az kik menńeiek. Ęs mikippēn az földi embernek ābrāzatāt viſelők/az menńēi embernek ęs ābrāzatāt fogiuk viſelni. Azt mondom kediglēn atāmfiai azirt/hoǵ az teſt/ęs az vér az iſtennek orßāganak óróſſighit meg nem nerheti. Sem az rothadatoſſag nem vehetі az rothadatlanſagnak óróſſighit. Im iſteni titkot mondok tű nektek. Mi zoń az hoǵ mind ńāiań el nem ńugßunk/ de maga mind el vāl- c

toztatunk

tozlatunk ũdönek mentül küssebb ritßiben/ęs egy ßem pillantãlban az otolso trombita ßonak ãltala. Mert ßol tõuendõre az trombita/ęs az halottak fel tãmadnak/kik rothadatossãg nélkül lißnek/ęs mũ el változtatunk. Mert ez rothadando testnek rothadatlansãgba kell öltözni/ęs ez halando testnek halhatatlansãgot kell fel venni. Mikoron kediglen ez rothadando test rothadatlansãgba öltözik/akkoron telik be az beßid mell ig vagon meg irua. Az halãl be neletetett az gõzedelembe. Holott vagon halãl az te fulãkod? holott vagon pokol az te gõzedelmed? Az halálnak kediglen fulãkia az bün/az bünnek kediglen hatalmassãga az tõruin. De hãla legen az istemek/ki gõzedelmet ada mũ nekünk/az mũ vrunknak az Jesus Christusnak ãltala. Annakokairt ßerelmes atãmfiai ãlhatatosok legetek/indulãs nélkül valók/az vr istennek munkãiãban mindenkoron bũlködõk/mikoron tuggãtok hog az tũ munkãtok nem hiãba vala az vr istenben.

Tizenhatodik riß

AZ ßentek iletire valo seghitzig titel felõl kediglen/akkippen tegetek tũ ęs/mint az Galatiãban vala egy hãzbeli nipeknek közötte ßerzim. Es gy ßombat napon mindentek hazãnãl külön magãnak tege/ęs helire ßerezze az mi ionak lãttatik/hog ßinte akkoron ne fogiãtok az seghitzighet tenni mikoron oda menendek. Mikoron kediglen közitekbe menendek/valakiket ioknak itiltek leueletekneк ãltala/azokat küldöm el/hog el vigik ũnekiek Jerusalembe az miuel ũtõt meg seghitsetek. Hog ha kũlsig lend/hog en ęs el menek/vgan en velem el iũtenek. Es meget kediglen tũ hozzãtok/mikoron Macedoniãba menendek. Mert Macedoniãt el fogom tãr-

ni. Ne talām kediglēn tū kōzōttetek meg maradok/auag vgan otk telelek/ęs hog tū kiſirietek el enghemet valahouā menēndek. Mert nem akarlak tūtōkōt moſtan ez māſuā valo vtamban meglātm/de reminlem/hog valami ideiglēn tū nālatok fogok maradm/ha az or iſten enghedēndi. A feſuſban fogok kediglen maradni ōtuen napig kan. Mert nag anyom nilęk ennekem/ęs oll mellnek nag ereie vagon/ęs az ellenſighek ſokan vadnak. Hog ha hozzātok menēnd az Timotheus meglāſſātok/ hog filelem nelkūl legen tū kōzōttetek. Mert az or iſtennek dolgāban ezelekedik/mint igaz en. Annakokart valaki ūtet meg ne tālla/de bikeſiguel boczāſſātok el ūtet/ hog en hozzām tūion. Mert varom ūtet az akaſiakual egetembe. Tovāb bā az Apollos akaſiu felōl ezt irom. Ighen intim ūtet hog tū hozzātok menne az akaſiakual/ęs ſemmikippen nem vala akaratka hog moſtan el menne. El megen kediglen mikoron alkolmatoſſagot nerhetēnd. Vigāzzatok/az būtben meg maraggatok/firſiu kippen ęzlekeggetek/erōſſek legetek. Minden dolgotok ſeretetuel ligen. Kirlek kediglen tūtōkōt akāmſiai. Tuggātok hog az Stefānānak hāzabeli nipi/Achaiāban elſō tereßtenek legenek/ęs hog az ßenteknek ßolgālatāra ßerezīk magokot/hog tū ęs ez illenekuek ßolgālatual legetek/ ęs mindennek ſt ſeghitzighet/ęs munkāt tißen.

Örülōk kediglen az Stefānānak/ ęs az Fortunatuſnak/ ęs az Achaikoſnak hozzām valo tauaſirūl/ mert az miben tū nālatok nelkūl megfogatkozom vala/ezek az fogātkozāſt betōltek. Mert mea vigaßtalāk az en lelkemet/ ęs az tieteket ęs. Annakokairt ez illemberek eſmēretſigtekben legenek. Kößönnek tūnektek az Aſiaban valo egā hāzbeli nipek. Ighen kößönnek tūnektek az or iſtben az Aquilla/ ęs az Priſcilla/ az ū hāzānāl valo ßentekuel egy-

tem

lembe. Köszönnek tűnekiek az atyiak mind náiaŋ. Köszönnetek egy másnak ßent ízokolásual. Az en köszönetem ez kezem irásában vagion. Pál keze. Ha ki nem ßereti az vr Jesus Christust/ßám ki vagy ott ligen/ Maram matha. Az vr Jesus Christusnak kegyelme legyen tűletek. Az en ßeretetem legyen tűletek mindenkiuel/ az Christus Jesusban. Amen.

Az Corinthusbelieknek irt elsö levelet irtak volt Filippi nevű városbol/ az Stefánának/ es az fortunatusnak/ es az Achaikusnak/ es az Timotheusnak általa.

AZ SZENT PAL

masodik levelinek értelme/ melliet az Corinthusbelieknek irt.

EZ levelet es vgyan ezen Corinthusbelieknek irta ßent Pál/ melly levelnek fő értelme az elsö levelből függ. Igyhirte vala ßent Pál magát az ű elsö levelében erre/ hogy ű közikbe menne. Okait aggya az irt múrt nem mehetett ligen ű közikbe. Meg ertheßteli továbbá únekiek az gonoß életbeli embert/ az melliet az elsö

leuelben hagott vala/ hog fozzólók ki vetninek/ es inti úfót/ hog se
relemuel útet es megleñ fózikbe togaggak/ ki iletit meg tobbitette
vala/ kit fózzólók annak clótte ki vetettenek vala/ miforoñ bünben
esmértik volna ilni. Touábbá diczíri úfót az ú enghedelmessigheiból
hog az ú leuelire mindenkippeñ enghedelmesek lúttenek volna/ melle
ben úfót meg feddette vala/ es órúl ranta/ hog az egg feues ideig
señ valo keserúsig/ mellet az leuelból vúttenek vala mind úneki/ es
mind az Corinthusbeliecknek nag órómet hozott volna/ nem fúlóm
beñ mint mikor az keserú italbol/ mellet az betegnek az oruos dorto
rok adnak/ nag io eghissig fóuetkezik. Ezeknek felette inti úfót egéb
kereßteneknek pildátára/ es sent irásokbol/ melleket bizonságra hoz
hog minden ú fózzólók az ú marhátának miuolta serint segh[illegible]
ghet kegen az seghineknek/ kik Jerusalemben laknak vala. Vtolsó
az hamiss predikátorokot feddi/ kik fel fualkoduán keuilsignek miat
ta vg mutatsák vala magokot mintha aposoli miltoságbeli embe
rek volnának/ es kik azoñ valának/ hog sent Pált az kereßtének nek
fózótte ptálatossa tennek fúlómb fúlómb fele beßidekuel/ kiknek mi
koroñ sok beßiduel megfelel/ sokat kiserintetik ú magárul diczekedis
kippeñ soltí/ mell dologrul vighezetre borzánatot kir/ es mikoroñ
silne ezeñ hogel nehitetnek az ú tanituánik az hamiss predikáto
rok/ ighiri esmegleñ ú magát/ hog fózikbe menne/ es teleñ liuiñ
meg látná mindeneknek iletit/ kiket annak clótte búnóstúl tauul liuiñ
feddett vala meg.

Az ſzent Pál

nak maſodik leuele/melyet

az Korinthuſbelieknek irt.

Az Elſő rész.

N Pál/ az iſtennek akaratjának ál-
az Jeſus Chriſtuſnak apoſtola/ és Timotheus az atyafiu irunk
az iſten egyházbeli niplnek/ mely Korinthuſban vagon mind az ſentekuel egetembe/ kik mind az egeſz Achaiaban vadnak. Kiuánunk tűnektek az iſtentűl az mű atyánktul/ és az ur Jeſus Chriſtuſtul iſtent kedvet/ és békeſſeget. Áldott az iſten/ és az mű urunknak az Jeſus Chriſtuſnak atya/ ki irgalmaſſágoknak atya/ és minden meg vigaſztalásnak iſtene/ ki meg vigaſztal mynkót minden ſanáruſágunkban/ ezért hogy meg vigaſztalhaſſuk azokat/ kik akarmi ſanáruſágban vadnak/ az vigaſztalásnak általa/ melluel mynkót és meg vigaſztal az iſten. Mert mikippen bűſiguel ennek mű raytunk az Chriſtuſirt valo ſanáruſágok/ azonkippen az Chriſtuſnak általa búſiguel vagon az mű vigaſztalásunk és. Akar kediglen ſanáruſágot ſenuedünk/ az tű meg vigaſztalāſtokért/ és üdvöſſigtekért ſenuedgűk/ mely üdvöſſiget ezt ſerzi/ hogy vgan azon ſanáruſágokot ſenuedgitek/ melyeket mű es ſenuedünk/ akar kediglen vigaſztalāſt vißünk/ az tű meg vigaſztalāſtokért/ és üdvöſſigtekért piſſük. Nagy eröſſ reménſigh̄ünk es vagon tű

felöletet mikoron tugguk ezt hog mikippen ritsesek vattok az mú sa
narusághinkban/ azonkippen ritsesek legetek az meg vigastalasban
ges. Mert akariuk hog niluán legen tünektek atámtiai az mú sana
ruságunk/ mell mú raytunk törtinek Asiaban. Hog erönknek felette
igben nagon meg nehezhtettünk vala/ annira hog kétsigbe estünk
vala iletünkrül ges. Sög mú múmagunkban halálnak sententziáiát
vüttük vala magunkra/ hog ne biznánk mú magunkban/ hanem az is
tenben/ ki az halottakot fel támasztia/ ki ill nag halálbol ki mente
münkót/ ges ki ment/ kiben erösz bizodalmam vagon/ hog immáran
ennek vtánna ges ki fog menteni. Mert tú ges egetembe seghitetek
az mú irettünk valo imádságtoknak általa/ hog sok semilektül mú
rettünk sok emberek hálát agganak az mú nekünk adott aiándikirt.
Mert az mú dizekedisünk ez/ az mú lelki esmeretünknek tanubi
zonsága/ hog eggügüs igben/ ges istenben valo tisztaságual forogtunk
ligen ez világon/ nem testi bölczesiguel/ hanem az istennek keduenek
általa/ kiualtkippen kediglen tú hozzátok. Mert nem egebet irunk
tünektek/ hanem az mellet oluastok/ auag esmértek ges/ hiszem kedig
hog mind vigre ges meg fogtátok esmérni/ mikippen meg ges esmé
rtek münkót risz serint. Mert tú mú bennünk dizekeztek/ mikippen
mú ges tú bennetek az ur Jesusnak napián. Es ez reminsigben akarok
vala tú hozzátok menni/ elösször hog két kippen valo kedueben lennél
tú nálatok/ ges akarom vala/ hog az tú várostoknak általa mennél
Macedoniába/ ges esmegleñ Macedoniából tú közitekbe térnék/
hog tú kisérnitek enghemet Sido országba. Annakokairt mikoron ezt
forgatnám eszemben/ nemde iltemi valami álhatatlanságual? auag
az mell dolgokrul gondolkodom/ testi serint gondolkodomi? Hog az
mi ög vagon/ ög legen en nálam/ ges az mi nem ög/ nem ög ligen

Sög

Sóghitto az istenhoz az mú beßidúnk tú fózótteteſ ném volt vg/ęs nem vg. Mert az istennek fia az Jesus Christus/ki prediķallank tú fózótteteſ en/ęs Siluanus/ęs az Timotheus nem vala vg ęs/ nem vg/hanem vg vala/ú āltala. Mert az istennek minden igherети/ú altala nem egebek hanem vg/ęs ú āltala/nem egebek hanem amen/az istennek tißteſſighire/mú altalunk. Az ki kediglen meg erősſi múnkót tú veleteſ egetembe az Christusban/ęs kenetuel meg kene múnkót/isien az/ki ieget ęs tún mú raytunk/ęs az lileknek ieg
b ārándikat adā az mú ßüünkbe. En kediglen az istent hiuom tanubi zonsagul az en lelkem mellę/hog annakokairt nem mentem ligen Corinthusba męglen/hog tútókót kimillilek/nem azirt hog az hút nek neuezete alatt vralkoggam tú raytatok/hanem az tú órömeteſ nek segherót vagunk. Mert az hútben ālhatatosſāgual marattok a

Masodik risz

c Kel vighezim en ezt en magamban. hog az en tú
fózitelbe menisemuel esmęglen bānatot ne tegek tú
nektek. Mert ha en keserúsiguel illetlek tútókót ki
zoda vighaßtal meg enghemet/hanem ezak az ki
keserúsiguel illettetik en túlem? ęs ezirt iram meg túnektek ez dol
got/hog keserúsighet ne vennik azoktul/ha hozzatok mentem vol
na/az kiktúl órómet kell vala ennekem vennem. Reminlem vala ezt
mind tú felóletek/hog ez en órómem mind tú órómeteſ legen. Mert
nag sanaruságbol/ęs ßüemneſ bānatsāban irik túnektek/ęs sok könü
hullatasoknak āltala. Nem azirt hog keserúsiguel illetnilek tútókót
d hanem hog meg esmérnętek/minemú nag bú bercelmem ennekem va
gon tú hozzatok. Hog ha valaki keserúsiguel illetett/nem enghemeg

illetett kel erősiguel/hanem czak rosz berint/hog tűtőlőt mind ñaiañ meg ne nehezitenilek. Elęg ez illen embernek az meg feddis/mel let sokañ tűttetek/ vg hog visshontag tartosztok inkább üneki bűnit meg borzātni/ęs útet meg vighasztalni/hog az nag bānatnak mi atta ez illen hirtelen el ne veszen. Annakokairt kirlek tűtőlőt teglek ezt/ hog az tű ű hozzā valo szerelmetecknek legen ereie. Mert ez vigre irtam vala tűnektek hog meg esmērnilek tűtőlőt/ęs bizonsa got vennik tű felőletek/ hog ha mindenekre enghedelmesek legetek. Az kinek kediglen valami bűnit meg borzātsātok/en ęs meg borzā= lom. Mert en ęs ha valami bűnt borzāttam meg/ az kinek meg borzāttam/tű irtettek borzāttam meg/az Christusnak előtte/hog az sātān műnkőt magānak ne foglalna. Mert iol tuggűk az ű gon= dolatit. Mikoron kediglen Troāsba mentem volna predikállani/ ęs ayto nilt volna ennekem az ur istennek āltala/nugodalmam nem lűn az en lelkemben/annakokairt hog nem talālām ott az Titust az en atāmfiāt/de azokot el baguān Macedoniāba menik. Hālā ke diglen az istennek/ki mindenkoron gőzedelmet vall mű āltalunk az Christusban/ęs az ű esmēretinek illatsāt ki ielenti en āltalam min denhelen. Mert az Christusnak io illatsa vagunk az istennek/azok ban az kik üdüzűlnek/ęs ezekben ęs az kik el vesznek. Imezeknek/ bizoń az hog halālnak vagunk illatsa az halālra/amazoknak kedig eletnek vagunk illatsa az eletre. Es ezekre kizoda alkalmas? Mert nem vagunk olyak/ mint sokañ tisznek kufarok szokāsa szerint/ druba vetuin az istennek igyiit/ hanem mint kik tiszta= sāg ezelekedűnk/ęs mint kik az istennek ihlis iból az istennek előtte szolunk az Chri= stusbol āltala.

Harmadik rész

el kezdűk

Es kezgűk esmęglen mű magunkot tűnektek atánlanunk. Szúkségők vagunk oll leuelek nélkűl kikben mű magunkot atánluk tűnektek mint nikik/ auagy oll leuelek nélkűl kiben tű műnkőt atánlatok. Tű vattok az mű leuelűnk/ kik meg vattok irua az mű szűnkben/ mell leuelet minden emberek értenek/ęs oluasnak/ mi koron meg mutatátok/ hogy az Christusnak leuele legetek/ mellet mű szolgáltatánk/ miellet mű tránk/ nem tintáual/ hanem az ilő istennek lelkiuel/ nem kű táblákon/ hanem az szűnek husbol valo táblákán. Illen reminsighűnk vagon kediglen az istenben az Christusnak általa/ nem hogy alkolmasok legűnk mű magunktul valami iot gondolnunk/ mint mű magunktul gondolno ti/ de ha valamire alkolmasok vagunk/ ez az istentűl vagon/ ki alkolmas szolgakká tűn műnkőt az uy testamentomnak/ nem betű szerint valo irasnak hanem az lilek szerint valonak. Mert az betű halált hoz. Az lilek kediglen iletet ád. Hogy ha dűrzősigben volt az halálnak szolgáltatása az betűkben/ mellet köuetken irtanak vala meg annira hogy az Israelnek fiai nem nizhetnenek az Monsesnek orczáira az ű szinenek dűrzősigben valo voltairt/ mellnek ereie el vész/ mitrt nem volna inkább dűrzősigben az lilecknek szolgáltatása? Mert ha az kárhozatnak szolgáltatása dűrzősigben vala/ nagual inkább felűl halagga az az dűrzősigben az meg igazulasnak ki szolgáltatása. Mert dűrzősigben sem volt az mi meg dűrzőültetett imez egy rißiben/ az felettibb valo dűrzősignek okairt. Mert ha dűrzősigben volt az/ az minek ereie el fog vala vesni/ nagual inkább dűrzősigben vagon az/ az mi ereiben meg marad. Annakokairt mikoron illen reminsighűnk ligen nagy bátodsagual illűnk/ęs nem akkippen/ mikippen Monses tűsz

vala

vala/ki fedelt tiżen vala az ú orczáiára/ hog az Israelnek fiai ne nizninek annak vighire / mellnek ereie el fog vala veżni. De meg vakula az ű értelmek. Mert mind ez mai napiglan vgan azon fedel marad meg az o testamentumnak oluasásában/ęs el nem vigik az fedelet/ mellnek ereie az Christusnak általa el fog veżni. De mind ez mai napiglan mikoron az Moysest oluassak az ű żűkre vagon vetue az fedel. De mikeleն az ur istenhez fordulandnak/ legottan el vitetik az fedel. Az ur isten kediglen lelki állat. Az holott kediglen az ur istennek lelke vagon/ott żabadság vagon. Mű kediglen mindnа ian be nem fedezett orczáual nizzük az ur istennek finlo dúczo volat/ ęs azt egebeknek látni agguk mint egg tükörben/ęs vgan azon ábrázatra változtatunk/ egg dúczósigból másdúczósigbe mint kik az ur istennek lelkiuel változtunk el.

Negedik risz.

Annakokairt mikoron ez ligen az mű żolgálatúnk hog meg ielenczük mikippen nértük az irgalmasságot/ gonossá nem lisżünk/ hanem el vetettük mű tú lunk az gálázatnak titkon valo dolgait/ nem iárunk czalárdságnak általa/ sem álnakságot nem tiżünk az istennek igéiben/ hanem az igasságot ielentük fi/ionak mutatuan mű magunkot/ emberekнek minden lelki emeretinél/ az istennek előtte. Hog ha fedel alatt vagon negleն az euangelium/ mellet mű hirdetünk/ezekben vagon fedel alatt/ kik el veżnek/ kikben ez világnak istene meg vakitotta az hűtötleneknek értelmeket/ hog az Christus dúczósighire valo euangeliúmnak világossága világossagot ne lenne úneklek/ mell Christus az istennek ábrázatia. Mert nem mű

mag

magumkot predikāllyuk/ḫanem az vr Jesus Christust/mú magumkot kediglen tú neketek ßolgātoknak lennünk az Jesusert. Mert az istent az/ki azt paranczolā/ḫog az sōttsiebōl vilāgossāg tāmadna/meliet tún az mú ßüvinkben/ḫog vilāgossāgunk lenne az istennek dücző sighinek elmēretire az Jesus Christus orczāiaban. Az el reytett drāga marḫāt kediglen czerip edinekben tartuk/ḫog az mú bennünk valo erönek felsighes voltāt az istentül tartczuk/es nem mú magunktul/ mindenelben nomorusāgot ßenuedünk/ de ßinte el nem nomorodunk/ igben meg ßorulunk/ de seghitzighet vißünk/ ḫāborusāgot ßenuedünk/ de az ḫāborusāgban az isten el nem ḫag/ földre veretetünk/ de el nem veßünk/ mindenkoronn az vr Jesus Christusnak ḫalāl ßenuedisinek sanārusāgāt az mú testünkben visellük mindenütt/ḫog az vr Jesusnak ilete es az mú testünkben meg tessik Mert mú fel ülünk mindenkorō ḫalālra adattatunk az Jesusert ḫog az Jesusnak ilete es meg tessik az mú ḫa ando testünkben. Annakokairt bizon az ḫog az ḫalāl ereit mutatia mú bennünk/az ilet kediglen tú bennetek. Mikorō kediglen az ḫütnek vgan azon lelke legen mú bennünk/imez irās ßerint. Hütre fordulik/ azert ßolik. Mú es hütre fordultunk/annakokairt ßolunk es/ ezt tuduān ḫog az ki fel tāmaßtā az vr Jesust/ münkot es fel tāmaßt az Jesusnak āltala/es tú veletek eggütt ḫelḫeztet. Mert mindenek tú iretteted lißnek/ḫog az istennek io titemiñe/mell nag büsig uel lún/nag büsiguel fordullon az ü dücziighire/ etuel ḫog nag sokān ḫalāt adnak üneki. Annakokairt meg nem farradunk/ kellehet az mú bennünk valo küllö ember römlāst vißen/ de maga az belső naponkid meg vnul. Mert az mú felettibb valo sanārusāg ßenuedisünknek egg ßem pillantasig valo könü volta felette ighen

er nag

nag örömſ̃ę valo dürzölignek nag voltät ßerzi münekünk. Mikoron nem nizünk azokra/ melleket meg lätha: nak/ hanem azokra mel leket meg nem lätßatnak. Mert az melleket meg lätßatnak/ üdö ßerint valok. De az melleket meg nem lätßatnak/ örökſ̃ę valok.

Stödik rsz

Mert tuggük hog ha ez mü hanlikunknak földböl valo häzarzäia eltöretetet êndik ipp häzunk vagon az iſtentül az mennben/ nem kezuel rakatatott/ hanem örökſ̃ę valo. Mert ezirt fohäzkodunk hog fiuänkozunk fel öltözetni az mü häzaczkänkban/ melli menni orßägbol vagon/ vg/ hog ha fel öltözetuin talältatunk/ es nem mezitelen. Mert kik ez hanlikban vagunk/ nagon fohäßkodunk meg nehezületuin/ annak okairt hog nem akarnok hog le vetkezteſſenek/ hanem/ hog fel öltözteſſenek/ hog az halando termißetet az ilet be nelle. Az iſten kediglen az/ ki münkot erre ßerze/ es vgan azon adä münekünk az ü lelkinek ieg ajändikät. Annakokairt mindenkoron bätor ßüuel vagunk/ es tuggük/ hog mikoron az teſtben häzunknäl vagunk/ az iſtentül tauul varunk. Mert hütnekältala iärunk/ nem ßinnekältala. Bätor ßüuel vagunk kediglen es iobbnak itillük ezt/ hog inkäbb tauul legünk az teſtül/ es telen legünk az iſtennel. Annakokairt ezen eröködünk/ hog üneki kellelmeteſek legünk/ akar häzunknäl telen legünk/ akar külül vidikben illünk. Mert mind münekünk az Khriſtusnak itilö ßekinek elötte telen kell lennünk/ hog minden iutalmat vegen azok szul az mellek az teſtnekältala lißnek/ az ßerint az mint ezelekedett/ akar iot/ akar gonoßt. Annakokairt mikoron tuggük az vr iſtennek gmaz reſtenteſſighit/ azon ügekezünk/ hog emberecknek kellemetes-

a

b

ſek legünk

sel legünk / az istennél kedig múluán vagunk. Hiszem kediglen hog mú az tú lelki esmeretetekben ez múluán vagunk. Mert nem akánsuk mú magunkot tú nektek esmeglen / hanem alkolmatosságot adunk tús nektek / hog mú rulunk dicsekedhessetek / hog legen nektek valami az oknak ellene / kik szinekben dicsekednek / es nem szüuekben. Mert akar estelenek vagunk / az istennek vagunk estelenek / s akar esesek vagunk tú nektek vagunk esesek. Mert az istennek szerelme meg sorit münket / kik ez itileziben vagunk / hog ha egek úl mindenekirt holt meg / es hag mindenek halálra voltanak kóteleset / es mindenekirt meg holt / hog az kik élnek / ennek otánna ne ú magoknak illenek / hanem annak az ki ú irettek meg holt es fel támadott. Annakokairt mú ennek otánna senkit nem esmérünk testi szerint. Ha igaz esmérók es az Christust testi szerint / de immáran touábbá nem esmérük. Annakokáirt ha ki az Christusban vagon / uy teremtett állat az. Az righi dolgok el multanak / imé mindenek uyonnan szerzettetnek. Mindenek az istentúl vadnak kediglen / ki meg engesztele múnkót ú magának az Jesus Christusnak általa / es múnektünk adá az meg engesztelésnek szolgálatsát / mert az isten az Christusban vala / ki ez uilágot magának meg engeszte / es bünnę nem vetę únekik az ú bünökót / es ki az meg engesztelésnek beszédit mú bennünk helhezteté. Annakokáirt az Christus neuibe kéuetsighet viselünk / mint ha az isten kirien tanácsót mú általunk / kérünk az Christusért / békélletek meg az istenuel. Mert az ki nem tudá mi legen az bún azt mú ertünk bünné tiue / hog mú ú általa az istennél igazak lennünk.

Hatodik rész.

Seghȝȝighet tiuiñ kediglen kirúnk ęs/ hog az iſſennek kedwért hȝaba ne vegyetek. Mert ezt monga/ Az kellő úbóben meg halgatalak tighedet/ęs az úduóſſignek napiañ ſeghȝȝiguel lúk teneked. Im moſtañ vagon az kellemetes úbő/ im moſtañ vagon az úduóſſignek napia. Sohul semmi bántaſt ne tegúnk/ hog az ßolgalat ittelben vitket ne talállanak/ hanem mindenekben ionak mutaſſuk magunkot/ mint iſtennek ßolgai/ ſok túrisben/ ſanaruſagokban/ kúkſighekben/ nomoruſagokban/ vereſighekben/ tomlő/ zőziſekben/ reȝānk valo tamadáſokban/ munkálodaſokban/ vigazáſokban/ búnßőliſekben/ tißtaſagban/ tudomānban/ io kedvvel valo ßenuediſben kegelmeſſigben/ ßent lilek iſtenben/ nem tettetes ßeretetben/ igaſſagnak beßidiben/ iſtennek hatalmas voltában/ az igaſſagnak feguertnek általa/ melſek iobb kéz felől/ęs bal kéz felől valok/ tißteſſignek/ęs gálázatnak általa/ßidalom beßideknek/ęs dicziretecknek altala/ mint ha czalárdok volnánk/ de maga igazak/ mint ha eſmeretlenek volnánk/ de maga eſmeretesek/ mint ha igaz meg halnánk/ ęs im élünk/ mintha vereſiguel meg feddettenek volnak/ de nem ölettettünk/ mintha mindenkoron bánkodnánk/ de maga mindenkoron örülünk/ mintha ßeghínek legünk/ de maga kik ſokakot kazdagh tunk meg/ mintha ſemmink nem volna/ de maga kik mindent birunk. O tú Corinthuſbeliek az mú bánk tú reátok meg nilt. Az mú ßúünk ki ßileſedett/ nem vattok ßoroſſak mú bennünk/ hanem ßoroſſak vattok az tú beleitekben. Vgan illen meg alándokozáſt ighirek kediglen tűnektek mint fiaimnak. Azileſséggetek ki tú ęs/ęs az hútetlenekuel egy igában ne iariatok/ mert mi rißes volta lehet az igaſſagnak az hamiſſagual? avagy mi

közös vol

kozos voltalehet az vilagossagnak az sottsigüel? auag mi egeneſſig
ghe lehet az Christusnak az Belialual? auag mi riſe lehet az hiw
nek az hütetlenuel? auag mi egeneſſighe lehet az istennek temploma
nak az baluanokual/ mert tü vattok temploma az ilö istennek mi
kippen meg mondā az isten. Vbennek fogok lakozni/ es ü köztök
fogok iarni/ es ünektek istenek lißek/ es ük lißnek ennekem nipem
Annakokairt menneték ki ü kozzölök/ es bakaggatok el ü tülök/ az vr
isten monga/ es fertelmes āllatot ne illeſſetek/ es en bozzām vißlek
tütöket/ es az tü atātok lehibe lißek/ ünektek/ es tü lißtek ennekem
fiaimnak/ es leanimnak lehibe/ az mindenhato vr isten monga ezt.

Hetedik rif

Annakokairt kerelmes atāmfiai mikoron illen igh
retink legenek münektünk tißtaſzuk meg magunkot
az teſtnek/ es az lileknek fertelmeſſighiböl/ iletünk
ben fogatkozās nelkül valo tißtaſag legen/ istem fe
lelmuel egetembe. Vegetek be magatokba münkot/ senkinek ha
misſagot nem tüttünk/ senkit meg nem döglettünk/ senkit telhetek
lenül meg nem czaltunk. Nem azirt mondom ezt hog tütöket
karhoztaſſalak/ mert ennek elötte meg mondām tünektek/ hog az
mü szivünkben vattok/ hog eggütt illünk/ es eggütt hallunk. Nag bi
zodalmam vagon ennekem tü felöletek. Nag diczekedisem vagon
ennekem tü felöletek. Be telim vigasztalāſual/ felette igben büölkö
dom örömuel minden sanaruſāghinkban. Mert mikoron Macedo
niaba mentünk volna/ az mü teſtünknek semmi nugodalma nem lün
hanem mindenben sanaruſagot szenvedünk vala. Külül bakozāſok
valānak/ belül rettenetesſighek. De maga az ki meg vigasztalla azo

lot/ hit nomorusagba essenek/ meg vigasztala munkot az Titusnak
hozzank iouisinek altala. Nem ezak az u hozzank iouisinek altala
hedigleñ/ hanem annak felette az vigasztalasnak altala/ melly vigasz-
talast vott tul-tek mikoron megh beszillenk munkunk az tu mu hoz-
zank valo kiuansagtokot/ az tu siralmatokot/ az tu en hozzam va-
lo forgalmatossagtokot/ annira hog annal nagubb orömben lüttem
ligen. Mert ha igaz szinte meg somorittott alak es tutokot az en le-
uelemnek altala/ nem banom/ iollehet bantam vala. Mert latom
hog az leuel meg somorittott tutokot/ iollehet egy ideig. Most an-
orulok/ nem azirt hog meg somorittottalak tutokot/ hanem hog
somorusagot szenuettetek iletetekhez meg tobbitasara. Mert isten
szerint szenuettetek somorusagot/ vg hog semmi nemü dologban en
miattam kart nem vallottatok. Mert az ollan banat/ mellisten sze-
rint vagon/ üdüssigre valo iletnek meg tobbitasat szerzi/ mell bana-
tot nem hoz/ vikhontag ez vilagnak banatta halalt hoz. Mert az
dolog/ hog isten szerint meg somorottatok volt/ menc io dologban va-
lo forgalmatossagot szerze tu bennetek/ sog magatok mentisiben va-
lo elég titelt/ sog miltatlan dolgon valo meg indulast/ sog felelmet/
sog io kiuansagot/ sog io dolgoknak kouetisinek buzgosagat/ sog bo-
szu allast. Mert mindenben meg mutatatok hog buntelenek legetek
az dologban. Annakokairt iollehet irtk tuneketek/ nem tum ezt
az emberirt/ ki megsertett vala/ sem azirt ki megsertetett vala/
hanem ezirt/ hog nalunk lenne tu kozöttetek az istennek elötte
az mi trettünk valo forgalmatossagtok. Annakokairt vigasztalast
vünk az tu vigasztalasotokbol/ sot annak felette nagubb örömben lünk
az Titusnak örömeert hog az u lelkit tu mind naian meg nugottatok
ligen. Hog ha valamit u elötte tu felöletek dicsekedtem/ szigen-

ben nem

ken nem marattam ligen/ hanem hog mindenekel igaz̃an soltam ligen tűnekűtek/ azonkippen az mű dicsekedisűnk es/ az mellyel illetem vala az Ritus elott/ igaz dologlűn. Es felette igen nagio sűl uel vagon tűhozzatok/ mikor on megemlegheti mind az tű enghedelmes voltotokot mikippen nagfitelemuel fogattatok ligen útet. Orűlők rayta hog minden dolgokban bizhatom tűhozzatok.

Masodik rész.

Bizonossa tűlek kediglen tűtőkőt atamfiai az istennek kedwes atandikarul/ mellet aba az Macedonsaban valo egyghazbeli nipeknek főzte. Mert az sok sanaruſag benuedisnek altala/ mellyben iokna kelettetűnek/ nagbűlűn az ű orömők/ es az ű nagy mill ſeghinſighek ki arrada az ű egy ügű voltoknak kazdagſaghira. Mert bizonſagos ſiſek errűl/ hog minden ereiek ſerint/ meg ereiek felett es ſiſek vanak/ nagy kirelmiſuel kiruin munkot/ hog az ű adomanyokot el vennők/ es ükőt az ſentekneck valo ſolgalatban tarſul vennők mű hozzank/ es nem ezak annyban lűnek ſeghedelemuel az menyben remenyűk vala/ hanem annak felette ünön magokot es hatalom ala adak elől ſőr az istennek/ annak otanna munkaink es az istennek akarattanak altala/ erre hog intenők az Rituſi/ hog mikippenel kezdette volna/ azonkippen el es vighezne ez tű hozzatok valoio titemintis es. Hog mikippen mindenütt büſkőtők hűtnek atandikaual/ fűlömb fűlömb nelyen valo ſolgalnak atandikaual/ es minden ſzorgalmatoſſagual valo ſolgalatnak atandikaual/ ez mű hozzank valo ſeretetenek atandikaban es/ tegitek ezt/ hog ez io titemintben es bűsk legy tek. Nem paranczolat ſerint ſelek/ hanem ſorgalmatoſſagnak altala az

la/az tű egebethez valo tißta ßerelmeteknek mi voltāt ęs ioā hagaān. Mert tuggátok az or Jesus Christusnak az mú vrunknak iö titemiñüt hog tű ireftetek begbinnęk lütt legen/ mikoron kazdag volna/hog tű az ű ßegbinstighiuel kazdaggā lennitek.

Ęs ebben tanācząt adok/mert ez tű nektek haßnāl/kik nem czak fogātok iot tenni/hanem annak felette akaratotok ßerint ęs/el kezdęk tek ez el mult ez tendőben. Mostan kedig vighezzitek el azt ęs az mit el kezdettetek vala/hog mikippen az tű akarattok kiß vala/azon kippen el ęs vighezzitek/abbol az mit tehettek. Mert ha elöl ßör az akarat kiß liben/ az akaratnak kiß volta kellemetes/ annak mi volta ßerint az mit vala ki bir/valamiczoda az/nem annak mivol ta ßerint az mit nem bir. Mert nem vág kell adakozni/hog egebek nek munkātul valo tāgulāst tegen/tűnektek kedig munkālodāsban va lo nyomorkodāst/hanem vág hog egenlő kippen valo dolognak mind kēt felrül valo meg tartasābol/ez most ani üdőben/az tű büsiguel valo li telitek segbicziguel legen azoknak bükßiguel valo litelteknek/ęs azok nak ęs büsiguel valo litelek segbicziguel ligen az tű bükßiguel valo litelteknek/hog az egenlő kippen valo dolognak mivolta mind kēt fel rül meg tartassik. Mikippen meg vagón irua. Az kinek sok vala annak semmi felette nem vala/ęs az kinek keues vala annak ęs semmiuel keuesebb nem vala. Hala az istennek kedigen/ki azon ßorgalmatossāgot adā az Titusnak büibe tű felöletek/ki az en intise met meg fogadā/sőa inkább mikor igben ßorgalmatos volna/ ünön ßabad akarattabol ßerint mene tű hozzātok. Es küldők kedigleñ ű vele egetembe az akafiat/kinek dicziretе vagón az euangeliomban/mins den egghāzbeli nipek ßerte. Nem czak ez kedigleñ/ hanem vala ßta tęk ęs az egghāzbeli nipektűl/hog tārsunk volna az mú otoñ vala tā

rā

valunkban/ez adomanual/melly mu altalunk folgaltatik vgan azon vr istennek tisztessighire/es az tu akarattoknak adakozasra valo kisz vol anak meg mutatasara/ezt el tauoztatuan/hog valaki munkot meg ne sollon ez alamosnalkodasban/ melly mu altalunk folgaltatik be/ tisztessighes dologra ugekezuin/nem ezak az vr istennek elotte/hanem emberecknek elotte es. El kuldok kedtglen u velek egetem be az mu atankfiat es/kit ionak talalcunk vala sok dolgokban/es ga korta sorgalmatosnak/mostan kedtglen sokual sorgalmatosbnak/az en nag bizodalmamban/melly vagon tu hozzatok/akar az Titus ne ue alatt/ki ennekem tarsom/es segedelmem az tu hozzatok valo folgalatomban/akar az egebecknek newek alatt/kik mu nekunk atank ftai/es az eggazbeli nipecknek koueti/kik az Christusnak duczosi sghire vadnak. Annakokairt mutassatok meg az eggazbeli nipecknek elotte es u hozzatok az tu akafiui szerelmetecknek ielensighit/melly rul tu feloletek diczekettem.

Kilenczedik riſz

Mert az segbiczig felol/mellet az szenteknek kell sok galkatni/nem szukseg hog en tunektek iriak. Mert tok tudom az tu akarattoknak kisz voltat/ melkrul tu felo letek diczekedem az Macedoniabelieknek/ hog az Archaia kisz erre mind az el mult estendotul fogua/ es az tu pilda tok sokakot egebeket es iora indita/ de mind az altal es el kuldim az akaftakot/ hog ez en dicziekedisem hiaba valo ne ligen ez riszben melluel dicziekedem tu feloletek/ hog mikippen mondom vala kisek legetek/hogha el iouendnek en velem az Macedoniabeliek/es kisen tutokot nem talalnak/ valamikippen ez ne tortinnik/ hog en

es sigen

ßigenben maraggal ez diczekedisnek bekidiben/hog ne mongalak tu
tokot ßigenben maradni. Annakokairt ßukighesnek alntam az ota-
fiakot erre intenem hog elossor tu hozzatok menninek/es eggbe ker
zenek azt/az mit az uleghizighetre buon eggbe ßetteteck/ mellre
ennek elotte magatokot ighirtitek vala/hog az kißen legen/og mint
bu segh itsig/ es nem og mint telhetetlensig. Azt mondom
kediglen/ hog az ki bukon tißen vetist/ ez bukon fog aratni. Es
az ki vetist tißen oromest/es kegelmesen adakozuan/ bustiguel fog a-
ratni/minden az bunek el vighezett akaratia ßerint/nem og hog eb
bol bantast vegen valaki/ auag ezt kißernti kippen tege. Mert azt
gondolia ßereti az isten az ki vigan adakozik. Meg tehetti kediglen az
isten/ hog mind ez eghisß io titemin bustiguel tu reatok fordullon
hog mindenekben minden bustiguel liuin/bu indulattok legen minden
io muelkedetre mint meg vagon iruan. Es oßta/az ßeghinecknek ada
az u igaz volta meg marad mind orokke. Az melly isten kediglen ma
got ad az maz vetonek/aggon kenyeret es eledelre/es agya ßapora
ßagat az tu vetemintek-es oregbitze meg az tu igaz voltotok-
nak haßnat/hog mindenekben meg bukullettek minden eggugusige-
re/melly bolgokot ßerez az isten mu altalunk/hog az istennek halat
agganak. Mert ez ßolgalatban valo munka titel/nem ezak azokot
tellesiti be/az mellekben az ßentek nek fogatkozasok vagon/hanem
annak felette nag bustighet tißen ez vigre/ hogy sok emberek nek altala
hala adassek az istennek/ kik ez mu ßolgalatunknak toa hagasanak
altala dicziritik az istent/ ebbol hog tu egy akaratual az Christusnak
euangeliumara haylatok/es az tu eggugu kippen valosegbedelem ti
teltekirt/mellet unekiek tutok/ es mindeneknek/es az u imadsago-
kirt/mellet tu irettetek tißnek/kik kiuannak tutokot az istennek tu-

tenne

benneteket valo nag aiandikairt. Hala fedigleñ az istennek az ú meg mondhatatlan nag aiandikarul.

Tizedik riß

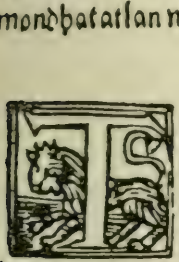

Tovabba en Pal kirlek tútókót az Christusnak legel messighinek es enghedelmessighinek altala/ ki bizon az hog semmil serint maga viselo ember nem vagok tú kózóttetek/ de maga tavul litemben mérissigher mutatok tú hozzatok. Kirlek fedigleñ tútókót hog ielen litemben es ollan mérissighet ne mutassak tú hozzatok/ mint nemú mértsiguel lattatom lúttem lenni/ nikiknek ellene/ kik azt alitak hog mú testi serint iarunk. Mert iol lehet hog testben iarunk de maga nem testi serint viteszkedünk: Mert az mú vitésségünknek segueri/ nem testi serint valok/ hanem hatalmasok az istennek altala/ az eróss alkotuanyoknak le rontasara/ melleknel embereknek tanacsit le rontuk/ es minden magass allatot mely fel emelkedik az istennek esmeretinek ellene/ es minden gondolatot fogua vissünk az Christusban valo enghedelemre/ es kisseñ vagon bossu allasunk/ minden enghedetlensignek ellene/ mikoron be telendik az tú enghedtseled. Latiatok az mellek elóttetek vadnak? Ha valaki ú maga felól bizakodik hog Christus szolgaia ligen/ ezt es meg gondolia ú magabol/ hog mikippeñ ú Christusnak szolgaia azonkippeñ mi ú es az Christusé vagunk. Mert ha valamenire nagyobb dicsekedtsi tisztes es/ az enhatalmam felól/ az melyet az ur tsien ennekem adott az tú topúlistekre/ es nem romlastokra meg nem szaporúlnik/ hog ne lattassam ollnak lennem/ ti meg rettentetlek tú

f tókót leuelekimnek altala. Mert ezt mongak. Vizeñ hog az Palnak leuelei nagyok úmnak/ es erekkben vadnak/ de az ú testinek ielen volta

erötlen/ ęs az ú beßide vtálatos. Ezíbe vege ezt ez íl-
len ember/ hog az minemű vagok beßidemben leueleimnek altala
tauul litem' en/ ollan vagok ezelekedíſemben telen voltomban ęs.
Mert reá nem birhatom magamot/ hog azoknak közibe firtes-
ſem/ auag azokhoz haſonlatoſſá tegem en magamot/ kit egg nie
hánán ú magokot kelletik. De azok nem értik hog úk ú magokhoz
mirtiklik magokot/ęs ú magokot ú magokhoz haſonlák. De en fe-
lettibb nem diczekedem/ hanem az mirtiknek igaz mutato ßer-
ſtáma ßerint/ melluel miriſt tún az iſten ennekem/ hog igaz tú a
közitekbe tutnik. Mert ki nem terießtem en magamot fe-
lettibb/ mint ha közitekbe nem tutottam volna. Mert igaz
ú hozzátok ęs el tutik az Chriſtuſnak euangeliumában/ nem dicze
kedem azirt mirtiktelen az egebeknek munka titeli felöliremínſigben
liuín hog köuetkezik ez hog minek otánna az hút fog neueledni tú
benneted dicziretet vegek/ az en diczekedíſemnek igaz murato mir-
tike ßerint/ hog ez nagubbán ki terieggen/ hog az tartománokban ęs
predikállák/ melleк tul vadnak tú raytatok/ nem más embernek igaz
mutato mirtiknek általa/ hog az ollan dolgokrul dicze keggem az
melleket más ember tútt/ hanem az ki diczekedni akar iſtenben dic-
zekeggik. Mert nem az itiltetik tonak lenni/ az ki ú magát dicző
ri hanem az kit az ur iſten diczír.

Tizennegyedik rész.

Arha el túrtetik volna enghemet egg keueſſę az en
ęßtelen voltomban. Sög el ęs túrtók enghemet.
Mert felette igben ßeretlek en tútókot iſtent
tetuel. Mert egg ſzerſiuhoz foglalálak tútókot/ hog
ęs mutatnátok magatokot az Chriſtuſnak mint egg tißta ßúz/ de

filel

filek nayta hog azonkippen el ne vesessik eszeretet az egy ugusignek miatta/melluel az Christushoz valatok/mikippen azt igo az Euas meg rzalta/ azu sok dologban valo inczelkedisiuel. Mert ha az/ ki kozitetbe iu/mas Jesust predikall/kit nem predikallottunk/auag ha mas lelket vistek mellet nem vuttetek/auag mas euangeliumot mellet nem vuttetek/miatan turtetek volna el. Mert azt alitom hog semmiuel alabb valo nem voltam en az fu apostoloknal. Ha is gaz tudatlan legek es az beszid titelben/de nem az tudomanban. De mindenutt mindenekben miluan lunk tu hozzatok. Vitkeztemi abban hog en magamot ala valokippen viselim/hog tu fel magastaltatnatok hog ingembe predikallottam ligen tuneltek az istennek euangeliumat? Az egeb egy hazbeli nipeket el predalam ilisre valo pinzet viuin u tulok/hog tuneltek bolgalnik. Es mikoron tu nalatok volnik/ es bukfighem volna/senkinek nebessighire nem luk. Mert az mi fogatkozasom vala ennekem/ azt be tellesitek az atafiak/kik Macedoniabol iuttenek vala/ es mindenekben vg tartom vala en magamot/hog valakinek nebessighire ne volnik/ es iouendore es vg tartom. Az Christusnak igassaga vagon en bennem/hog ez en diczekedisem el nem bakad en ellenem az Achaianak tartomanibam Mirt? azirti hog nem beretlek tutokot? Az isten tugga ezt. De az mit tibek mostan/ vgan azont meg tibem iouendore es/ hog ek vagiam azoknak alkolmatossagokot/az kik alkolmatossagot keresnek hog abban talallak uk ot az mirul diczekednek/mikippen munkor es. Mert ez illen hamis apostolok alnak sagban ilo mueset/kik az apostoloknak bemilit vibik fel/ es nem rzuda/mert az satan es el valtoztatta u magat mint ha vilagossagnak angala volna. Annakokaire nag dolognak ne lattassik ha az satannak bolgai es oli bemilt vis

es in nek

ket fel/ mint ha abban tegenek ſolgálatot/ mimodon kellen meg igazulni/ kiknek az ú iletekhez vighe az ú erzelekedetek ſerint liſſen Iſmegleñ mondom. Valaki eſtelennek ne aliczon enghemet/ annyá ha vá kell/ am vegetek vá enghemet mint egá eſtelent/ hoá en es valami kicznç diczekeggem. Az mit moſtan ſolok ez dicz ekedniſnek kezdett beſzidiben/ nem az or iſten lelke ſerint mondom hanem oll mint eſtelenſignek általa. Miuel hoá ſokan dicz ekednek ſeſi ſerint en es dicz ekedni fogok. Mert örömeſi el túritek az eſte lenekét/ miforon bólczek legetek. Mert el túritek/ ha ki túrótót ſol gálatra fiſſerit. ha ki rantatok il/ ha ki rantatok viſſen/ ha ki mas gát fel magaſztalia/ ha ki túrótót arczul vér/ az bofſzuſág ſerint va lo dologrul ſolok. Mint ha mú erótlenek voltunk volna/ ſeg volan i ben mériſſighe vagon valakinek/ mériſſighem vagon ennekem es/ ezt eſtelenſignek általa mondom. Sido nemból támattanak azok/ en es. Az Iſraelnek niui fózzól volok azok/ en es. Abrahamnak magzati azok/ en es az vagok. Iſten ſolgai azok/ vá ſolok mint eſ telen/ fellebben vagok en. Több munkalodaſokban forgottam en/ hoá nem mint azok. Vereſighekben ſokual többen/ fogſágokban nagubb búſtauel/ iletemnek veſzedelmiben gakorta. Az Sikoktul ótſór/ egg hlán neguen zavaſt vút fel/ veſſókuel háromſor verettetim meg eggſzer meg kövezetim/ háromſor tenghert veſzedelemben voltam ijel es napual az tenghernek milſighiben voltam/ ſok otat túttem ga korta/ ſolo otzekben gakorta voltam veſzedelmekben/ latrok kózót gakorta voltam veſzedelmekben/ az en nemzetſighembeli nipek mi att gakorta voltam veſzedelmekben/ az pogán nipek miatt gakorta voltam veſzedelemekben/ gakorta váraſkeli veſzedelmekben/ gakorta puſztában valo veſzedelmekben/ gakarta tengheren valo veſzedelmek

ben

ben/gakorta hamiſſ arafiak kozott valo veſzedelmekben/gakorta volt am munkalodaſban es nehesſiguel valo dologban/gakorta voltam vigazaſokban/gakorta ehſignek/es homluſagnak penuediſiben/ gakorta voltam itlenſigben/hideghben/es ruhatlanſagban/ ezeknek felette az minemu dolgok kulul tortinnek minden egg hazbeli nipek nek naponkid valo gonga en raytam vagon. Kirzoda erotlen az hus ben/kiuel en erotlen nem vagok? Kirzoda botrankozik meg/kiuel en tuzben nem igyek? Ha kell diczekedni/azokrul diczekedem az mel lek az en erotlenſighembez valok.

Tizenkettodik risz

AZ iſten/es az mu vrunknak az Jesus Chriſtuſnak atta/kinek dicziret legen mind orokke/tugga hog ha miſſat nem mondok. Damaſkuſban az Areta kiralnak niplnek feiedelme/orizetet vetett vala Damaſkus varoſban akarvan engemet meg fogni/es az ablakon egg koſarban borzattatam ala az fu falon/ es ki szaladik az o kezeibol. Mizon nem illik ennekem dicziekednem/mert az latasokra es az ieleniſekre megek mellek az vriſtentul lunek. Es imerik egg embert az Chriſtuſban tizen nig eſtendonek elotte/teſtiben nem tudom/teſt kulul/nem tudom/az iſten tugga/hog ez illen el ragattatott vala mind az harmad egbig Jen/es tudom/hog ez illen ember el ragattatott vala az paradizom ba/teſtiben/teſt kulul/nem tudom/az iſten tugga/es halla titok beſzed deket/melleket embernek nem ſzabad meg mondani. Ez illen ember rul dicziekedem/en magamrul kedig nem dicziekedem/hanem ezak az en erotlenſigimrul. Mert ha dicziekedni akarok/nem lyek eſztelen/mert igazat mondok/ de megtorom magamet/ hog valaki en

rulam

vulam ne gondolkoggék annál felette az minek enghemet lát lennem
vagy az mit hall en tülem. Es hog az isteni teleiseknek felsighes
voltának miatta magamban fel ne emelkedném / adattatott vala
en reám eßten az teßnek általa-mell az sátannak követe vala / hog
enghemet ökölvel verne / hog felettebb magamban fel ne emelked-
nim. Azért háromßor kérém az ür istent hog el távoznék en
tülem és ezt mondá ennekem. Be tölti az te fogatkozásodot az
en erändikom. Mert az en erőm az erötlenségnek általa vighezes
tik el. Annakokáért igben örömest dicsekedem inkább az en erötlen-
ségimből / hog en bennem hanlikot berezzen az Christusnak ereie
Annakokáért kellemetes vagok en magamnak az en erötlenségim-
ben / miltatlan dolgoknak benuedisiben / büßighimben / háboruság
benuedisimben / az Christusért vala nemsoruságoknak benuedisiben.
Mert mikoron erötlennek esmérem magamot / akkoron vagok erős
Eßtelennek lük dicsekedtin. Tü kißerüljetek enghemet / mert tünek-
tek kell vala enghemet dicsirnetek. Mert semmi dologban alább va-
lo nem voltam az fü apostoloknál / tollehet semmi vagok. Mert an-
nak ielensighit megmutatám tü közöttetek / hog apostol legek / min-
den bikesighemuel / és ielensighekuel / és czuda tettelimuel / és hatal
mas czelekedetimuel. Mert mirzoda az / miben alább valok vol
tatok az egéb eggházbeli nipeknél / hanem hog en nehessigtelre
nem lük tünektek? Bocsássátokmeg ennekem ez hamiss dolgot. Im
harmadßor telles akaratom azon vagon / hog tü hozzátok mennek
és most sem akarok nehessigtelre lennem. Mert nem keresem azo-
kot az mellek tiztek / hanem vgan tü magatokot. Mert nem az fi
aknak kell günteni az ü attoknak / hanem az atáknak kell günteni az
ü fioknak. En kediglen igben örömest tißel költsighet / és en maga

mot

mót ęs el költetem / az tú lelkeidet kirt / tollehet en nagubban ßeretilek tútókot tú keuessebbę ßeressetek enghemet. De ām legen vg / en tútó kot meg nem nehezittetelek / hanem mikoron ālnak volnik ālnak ságual fogālak meg tútókot. Túki fogat kozāsi marhatokban tűnektek azoknak āltala az kiket tú hozzātok borzātik? Kirām az Titusi ęs ú vele egetembe tú hozzātok borzātām az más akasiut. Vútti vagy lamit eröuel tú túletek az Titus? Nem egg lilek ßerint iārunkis Nem vgan egg nombikokbani? Esmęg alitātoki hog mú magunkot menczúk tűnektek? Az isten elött az Christus húte ßerint ßolunk. Nem / hanem az tú ippúlistekre tißünk mindeneket ßerelmes akām fiai. Mert filek rayta / hog ha tú hozzātok menendek / nem olianok nak talāllak tútókot / az minemúnek akarnām hog talālnālak / ęs en ęs ollannak ne talāltassam tú túletek / az minemúnek nem akarnā sok. Hog valamikippen vetekedisek ne legenek tú közöttetek / es hitlen sighek / es harag tartāsok / hāborkodāsok / rāgalmazāsok / egg más ra valo sugāsok / fel fualkodāsok / fel indulāsok. Hog esmęglen mikoron tú kozitekbe menendek / az en istenem alāzatos ßúuú emberrę ne tegen enghemet tú közöttetek / es hog sokakot azok közzül ne sirassak / kik elössör vitkezetnek volt / es nem bānkottanak az ú fertelmes voltokrul / es buia voltokrul / es faytalan voltokrul / az melleg tűttenek.

Tizēn harmadik risz

Ez ennekem harmadik menetem lißen tú hozzātok. Két auag hārom tanunak ßātāual valo vallāsban fog meg āllani minden beßid. Meg mondām / es meg mondom mint mikoron esmęg telen volnik /

azonkippen mostan es tanul liuin / irok azoknak az kik elősször vitkesztenek / es egebeknek mindeneknek / hog ha vnonnan kozitekbe menendek nem fogok enghedni. Mert bizonsagot akartok venni az Christusrul ki en bennem sol / ki tű hozzatok nem erötlen / hanem hatalmas tű bennetek. Mert tol lehet meg feßijtetett volt az emberi termißetnek erötlen voltairt / de maga il az istennek ereiből. Mert mű es erötlenek vagunk ű benne / de ilni fogunk ű vele egetembe az istennek ereiből / mellet tű hozzatok mutatunk. Kisirzitek meg tű magatokot / ha az hűtben legetek. Lassatok meg tű magatokot / ha iok vattok. Nem esmeriteki tű magatokot / hog az Jesus Christus tű bennetek vagon? Hanem ha valamiben gonoßok vattok. De reminlem / hog meg fogiatok esmerni / hog mű gonoßok ne legűnk. Kiuanom ke diglen az isten elött / hog valami gonoßt ne tegetek / nem hog mű ioknak tessűnk tűnektek / hanem hog tű azt tegitek / az mi tißtessteghes / mű kediglen olhatinok legűnk / mint ha gonoßok volnank. Mert semmi tehetsighűnk ninczen az igassagnak ellene / hanem az igassag mellett. Mert örülünk ranta / mikoron mű erötlenek lűt tűnk legen / tű kediglen erössek lüttetek ligen. Ennek felette kediglen ezt kiuannuk / az tű io iletben valo ipp voltatokot. Ezeket azirt irom tanul litemben / hog mikoron ielen lendek kemin ne legek az en hatalmam berint / az mellet az or isten ennekem ada ippülisre / es nem romlasra. Vigbezetre akamfiai legetek eghissigben / legetek ippek / legen vigaßtalasiok / legetek egg akaratuak / bikesigben illetek / es az beretetnek es az bikesignek istene tű veletek lißen. Köszönnetek egg massnak bent ezokolasual. Köszönnek tűnektek az bentek mind naian az or Jesus Christusnak kedwe / es az istennek berelme / es az bent lileknek kozönsiguel valo birodalma legen tű veletek mindenkoruel.

Amen

Az Corinthusbelieknek irt māsod leuel kūldetett volt Macedoni ānak vāros ābol / kinek Filippi neue / az Titusnak / es az Lukāznak ātala.

Az Szent Pāl leuelūnek értelme / melyet az Galatiabelieknek irt.

EZ leuelet iria szent Pāl az Galatiabelieknek / melynek vgan azon értelme vagon / az melli az Romabelieknek irt leuelnek. Mert ez két nipnek egy tiuelghiseknek tortint vala / de az tiuelghiseknek kūlomb kūlomb oka vala. Mert mikoron az Romabeliek elől sor az kereszten hutrūl az Sido toruinre tértenek volna / annak vtāna eszekbe viuek magokot / es az tiuelghisből ki térinek. Az Galatia beliek mikoron igazān tanitattanak volna az hutre az szent Pāl apostoltul / az hamis prophetāknak āltala az Sido toruinre vonattatanak vala. Azirt azon vagon ez leueliben szent Pāl / mint egēb leueliben es mindenütt / hog az Moiseknek toruinynek solgālatrābol az euangeliumnak szabadsāgara hijon / es meg bizonijta hog nem az Moiseknek toruinyből hanem az Jesus Christusnak hutiből adassik az üdüssig minden nipeknek / Sidoknak es egēb pogānoknak.

f

Az Szent Pál

apostolnak leuele / mellet

az Galatiabelieknek irt.

Az Első rész.

Pál ki nem emberektül / sem embereknek alatsa a vagok apostol / hanem az Jesus Christusnak / es az ata istennek altala / ki fel tamaszta azt halottaibol / es mind az akaszthatatlan / kik en velem vadnak / irtuk ez leuelet az Galatiaban valo eggyazbeli nipeknek.

Kiuanunk tüneketek az istentül / az mü atankul / es az mü vrunk Jesus Christustul isteni keduet / es bekesseget / ki ü magat ada az mü bünein kirt / hog ki venne münkot ez ielen valo gonosz vilagbol / az istennek az mü atankak akaratia szerint / kinek dicziret adassek mind örökkön örökke. Amen

Zudalok ranta b hog az Christustul / ki el hiua tütökot az ü hozzatok valo keduenek altala / ilyen hamar mas euangeliumra vitettetek / melynem egeb hanem vadnak nikik / kik meg haborittanak tütökot / es akariak el fordittani az Christus euangeliumat. De meg ha en magam predikallanik es / auag az angal predikallana az menn orszagbol tüneketek euangeliumot / ennek külüle az mellet predikallottunk tüneketek / atkozott do log legen. Mikippen ennek elötte es meg mondam / mostan es ezmeglen meg mondom. Ha valaki predikalland tüneketek euangeliumot ennek külüle az mellet vütök / atkozott dolog legen. Mert mostan c

emb

ẽmberi dolgokra inteli/aũag iſteni dolgokra? aũag ẽmberekne ũgea
kezemi magamot kellet nem? Mert ha ez ideiglẽ emberekne kela
lttem volna magamot az Kriſtus ſolgaia nem volnik. Meg ie
lentem kedig.. ñtũnektek afamſiai az euangeliumot/az mellet en
predikallottam/hog nem ember altal vagon. Mert en nem ember
tul vettem azt/ſem embertul nem tanultam/ hanem az Jeſus
Kriſtus nak meg ielenteſinek altala. Mert hallottatok mikippẽn for
gottam legen en/az Sido toruinben righentẽ/hog felette igher
haborgatom vala az iſtennek eggházbeli nipit/ es puſztitom vala
azt/es garapodoni vala az Sido toruinben ſokaknak felette/kik az
en nemzetemben en velem egg koruk valanak/mikoron felette igher
attam volna magamot az en eleimtul ſerzett dolgokra. De mine
otanna ionak lattatek ez az iſtennek/ki maganak ki valaſztott vala
enghemet/meg az en anamnak mihiben/ es el hiua az u kedvenek
altala/ez vigre hog ki ielentenẽ az u fiat en altalam/ hog predikal
lanam utet az poganoknak közötte/meg nem lattatam mind taraſz
az euangeliumot az teſtuel/es az viruel/ſem meg nem terek Jeru
ſalembe az en elottem valo apoſtolokhoz/hanem el menek Arabi
aba/ es vyonnan terek meg Damaſkuſba. Annak otanna harom
eztendonek otanna Jeruſalembe meg terek hog meg latnam Peteret
es u nala tizenöt napon lakozam. Az apoſtolok közzül kediglen
egebet ſenkit nem lattam/ hanem Jakabot/ az vr iſtennek attafi
at. Im az iſten elott/hog hamiſſat nem mondok ezekben az melle
ket irok. Annak otanna Syrianak es Kilicianak tartomanaba me
nek. Eſmeretlen valek kediglen semilem szerint az Sido orszagban
valo eggházbeli nipek között/ kik az Kriſtus hütiben valanak..
Hanem czak ez hir vala u nalok. Az ki eggyer haborgat vala munkó

am mostan az hûtöt predikálla / mellnek righentẽ romlâsâra vala gs dicziretet tißnek vala az istennek en bennem.

Masodik rist.

AZ vtan tizen nig eßtendönek vtánna elmegleñ fel mẽnik Jerusalembe / Barnabasual egetembe / Titust gs mellem viuin. Fel menik kediglen istení ielentsöl / gs hozzá vetim az euangeliumot az ú euangeliumok hoz / mellet predikállok az pogánoknak közötte. De azokual czak ú magokual / kik nag berzületben valának / hog valamikippen hijába ne futnik / auag futtam volna. De meg az Titusi sem enghedim hog kißerintsze valaki kórnúl metelkezni / ki en velem vala / tol lehet Sô hog nemból valo vala / az hamiss atafiakirt / kik azon közbe közinka be iúttenek vala / hog meg kimlenek az mú ßabadságunkot / melli ßabadságunk vagon az Christus Jesusban / hog múnkót ßolgálatra kißerintenének / kiknek czak valami ideiglen sem adánk helt / vg hog magunkot birtokok asa vetnók / hog az euangeliomnak igasságа helin maradna tú nálatok. Azektúl kediglen kik valaminek láttatnak vala lenni / semmit nem vúk / kik minemúk lúttenek ligen valaha / semmit vele nem gondolok. Az isten az embert ßemilt nem nizi. Mert azok / kik láttatnak vala berzületben lenni / semmit hozzá nem túnek. Sóg vißhontag lún mikor láttak volna hog en reám biztak volna az kórnúl meteletlen nipek között valo euangeliumnak predikálás / mikippen Peterre az kórnúl metelt nipek között valo euangeliumnak predikállásat. Mert az mell isten ereit ielentę Peterben az kórnúl metelt nipek között az apostolságra / ereit ielentę en bennem gs / az pogánok között. Es mikoron Jakab / gs Peter / gs Ja-

nos

nos/ kik kúlābaknak lāttatnak vala lenni/ megesmērtik volna az ennekem adatott aiāndikot/ kezeket adāk ennekem/ es Barnabasnak az tārsasāgra/ hog mū az pogān nipek kozott viselnink apostolsāgot/ uk kediglen az kornúl metelt nipek kozott/ ezak hog ere gondot viselnink/ hog az begbinetrúl megemlekezni nk/ mell dologban borgalmatos lúk/ hog azt be telesitenim. Mikoron kediglen Peter Antiochiaba iútt volna/ bembe āllik vele/ annakokairt/ hog megfeddetett volna. Mert minek elótte Jakabtul oda iúttenek volna nikik/ az pogānokual egetembe isik vala/ mikoron kediglen beiúttenek volna azok/ el mine kozzólok/ es el vālek ú túlok/ filtuin azokot kik az kornúl metelt nipek kozzól valok valānak/ es tettetisek tisznek vala ú vele egetembe az egēb Sidok es/ annira hog egetembe Barnabas es az ú tettetisekre vonattatnek. De mikoron lāttam volna/ hog nem egenes lābual iārnānak az euangeliumnak igasságban/ mindeneknek elótte Peternek ezt mondām. Ha te Sido liuin pogānul ilsz/ es nem Sidoul/ mire kiszerited az pogānokot az Sidokot kouetni? Mū es kik termiszet szerint valo Sidok vagunk/ es nem az pogān nipek kozzól valo bunósók/ miuel hog tugguk hog nem igazul ember az o toruinnek czelekedetiból/ hanem az Christusban valo hitnek āltala/ mū es az Jesus Christusban hittunk/ hog az Christusban valo hitből uduózúllunk/ es nem az o toruinnek czelekedetiból/ annakokairt hog az o toruinnek czelekedetiből egy test sem igazul. Ha kediglen az Christusnak āltala ugekezunk meg igazulni mi es bunósóknek talāltatunk lenni/ annakokairt az Christus az bunnek bolgāltatoiai? Ne legen ez. Mert ha esmeglen ippen kezdem azt/ az mit eggyber le rontottam/ azt tisztem/ hog az toruinnek meg szegbőic legek. Mert en az oy toruinnek āltala az o toruinnek

nek

nek megholtam. Hog az Christusnak élnék / az Christusual egetem be megfeßïtettem. De maga élek immáran nem en / hanem az Christus él enbennem. Az mell életet kediglen mostan viselek ez testben / az istennek fiában valahûtnek általa viselem / ki enghemet ßerete / és ú magát adá en irettem. Nem akarom megvtalni az istennek kedvit. Mert ha az o törvinnek általa vagon az megigazulás / tehág az Christus hiába holt meg.

Harmadik rész

Ostelen Galatiabeliek / kiknek igházett megtûkôt / hog ne hinnitek az igasságnak? kiknek ßemek elött ennek elötte az Christus Jesus fel vala irva / tû közöttetek feßïtetett vala meg. Ezt ezt akarom megêrtenem tûletek / hog ha az törvinnek ezelekedetiből vûtök az ßent lelket / avag az hûtnek predikállásából? Olé ostelenek vattok / hog mikoron lilek ßerint tûttetek volna kezdist / mostan test ßerint tißtek vigheziss? Ill sokat ßenuettetek hiába / ha maga hiába. Annakokairt az ki ßent lelket ßolgáltat tûnektek / és annak általa czudákot tißen tû bennetek / az törvinnek ezelekedetiből tißi ezt / avag az hûtnek predikállásából? Mikippen Abraham és hún az istennek / és az ú hûte meg igazulásirt vitetek ú túle. Annakokairt tuggátok hog az kik hûtből vadnak / azok az Abrahamnak fiai. Mikor kedig annak elötte meglátta volna az irás / hog hûtből igazitia az isten az nipeket / elöſßör örvendetes dolgot üzene Abrahamnak. Meg áldatnak vág mond tövendöre te benned minden nipek. Annakokairt az kik hûtből vadnak / meg áldatnak az hivo Abraham által. Mert valamenin az törvinnek ezelekedetiből vadnak / átokban

vadnak

vadnak. Mert meg vagon truān. Atkozott minden ki meg nem ma
rad mind ezekben/az mellek az o toruinnek kinuiben meg vadnak ir
va/hog azokot be telleſitze. Hog kediglē az o toruinnek czelekedeti
ból ſenki meg ne igazullon az iſtennek elötte/ miluān vagon. Mert
az igaz/ hūtból il. Az o toruinben vale meg igazulas kediglē nem
hūtból vagon/hanem az ki azokot be telleſitēdi/ilete liſſen azokban.
Az Chriſtus meg vālta mūnkot az o toruinnek ātokātabol miker
mū irettūnk ātokkā lūn. Mert meg vagon irua. Atokban vagon min
den/ki fān függ/hog az Abrahamnak ighirt āldās az Jeſus Chri
ſtuſnak āltala az pogān nipekre ſāllana/ hog az hūtnek āltala/ az
meg ighirt ſent lelket el vennök Atamfiai/ember ſerint
ſolok. Vagon valami teſtamentum/ kit tollehet ember ſerzett/
de maga ha azt ioāhattāk ſenki meg nem fenti/es valamit hozzā
nem tiſſen. Az Abrahāmnak lūttenek valā kediglē az ighiretek/
es az ū magzatkānak. Nem monga/magzatinak/mintha ſokakrul
ſolna/hanem mint egārūl/es az te magzatodban/ki az Chriſtus.
Azt mondom kediglē/hog az o toruiń/mell az ighiretnek otanna
gig ſāz / es harmincz eſtendouel kezdetek/ erōtlennē nem tiſi az
ighiretet/hog azt ſemmiē tege/mellet annak elötte az Chriſtuſirt
az iſten ereiben haga. Mert ha az o toruinból vagon az örökſig/im
maran ninczen ighiretból. Atiandikon adā kediglē az iſten az Abra
hāmnak/ighiretnek āltala. Mirt vagon tehāg az toruiń? Az tor
uintelenſighekirt adatott vala hozzā/ miglē az magzat el tūne/
kirūl ighiret lütt vala/mell teruiń angalokuak āltala kezteteк/az
közbe iāronak keziben. Az közbe iāro kediglē nem eggēdre az iſten
egg. Annakokairt az o toruin az iſtennek ighiretim: k ellene vagoni?
Ne legen ez. Mert ha az toruiń erre adatott volna/hog iletet ad

hatna/bizon az toruinbol volna az meg igazulas. De az irasnak mindeneket az bunnek birtoka ala rekesztett/hogy az hiuek az Jesus Christusban valo hutnek altala nernek meg az igheretet. Minek elotte kediglen az Christusban valo hut ki nilatkozott volna/az o toruinnek birtoka alatt orizteteunk vala/az hutre be rekesztetuen mell ig uendore ki nilatkozik vala. Annakokairt az o toruin vicelonk vala munkaunk az Christushoz/hogy az hutnek altala nernok meg az igazulast. De minek vtanna el iove az hut/immaran tobbe nem vagunk az germek vicelonek birtoka alatt. Mert mind tu az istennek fiai vattok/annakokairt hoghutok az Christus Jesusnak. Mert valaki meg kereszteltetetek/az Christust vettitek fel. Ninczen Zido ninczen Gorog/nincz en Bolga/nincz en Rabados/nincz en szabad nincz en asszonallat. Mert tu mind eggek vattok az Christus Jesusban. Hogha tu az Christus nipi vattok/tehat Abrahamnak magzati vattok/es az igheret szerint orokosok.

Negedik ris.

Ez mondom kediglen valameue ideiglen az orokos/germek/semmiben nem kulomb az bolgatul/id lezbet mindeneknek ura legen/hanem az neuelokneck/es az dolgosoknak birtokok alatt vagon/mind addig mig az u atia ezt el vighezte. Ezenkippen mu es miskoron germecek volnank/ez vilaghi teremtett allatoknak birtoka alatt valank/es bolgalat ala valank vettetuen. De minek vtanna el iott volna az udonek be telesedise/el borzata az isten az u fiat/ki asszonallattul szuletek/es ki az o toruin alatt lun/hog meg valtana azokot/kik az o toruinnek birtoka alatt valanak/hog uneki fiai lennenk

nirl/kiſet ů ſzáiuā fogada. Hog miuel kediglen az iſten fiai vattok az iſten az ů fiānak lelkit az tů ſzüetelbe borzātā/ mellnek āltala imādāgunkban ezt kiāltuk. Ába ata. Annakokairt immāran nem vagy ſolga-hanem fiu/hog ha fiu vag/az iſtennek örököſe es vag az Chriſtuſnak āltala. De meg akkor mikoron az iſtennek eſmēretire nem iutottatok volna azoknak tißtek vala ſolgālatok/kik termißet ſerint nem iſtenek. De moſtan minek vtānna az iſtennek eſmeretire iutātok/ſog inkább minek vtānna az iſten tůtököt az ů eſmēretire hozā/ mi modon fordultok vgyonnan ez vilāgbi erötlen/ es magānak io tehetetlen teremtett āllatokra/es mi modon akartok eſmeg vgyonnan azoknak ſolgālni? Napokot es holdnapokot/es üdökot/es eſtendökot eggmāſtul meg vāſaßtuān üdöltök. Fil telek tůtökot/hog hnāba ne tůttem ligen munkāt tů veletek. Atāmfi ai kirlek tůtökot/legetek vg mint en vagok/mert en es vg vagok mint tů. Semmiben meg nem ſértettetek enghemet. Tuggātok hog az teſtnek erötlen voltānak āltala predikāllām en tůnektek az euangelium ot ennek elötte/es az en felölem valo bizonſāg vitelt/mell az teſtben vala/meg nem vtālātok/ſem el nem vetztek/hanem vg tartātok enghemet mint egy iſtennek angalāt/mint az Chriſtus Jeſuſt. Annakokairt hul vagon az tů bodogſagtok? Mert tanutok vagok erben tůnektek/hog ha lehetett volna ßemeiteket es ki vāſattātok volna en irettem. Annakokairt az igaz mondaſirt ellenſiggh vtö ki enghemet? Nem iol kiuānnak tůtökot birni/ſog ki akarnak tůtökot zārlani/hog ůkot kiuānatoſſāgual köueſſitek. Jo dolog kediglen io dologban kiuānatoſſāgual köuetnetek mindenkoron/es nem ezak akkoron mikoren tů nālatok lelen vagok. Fiaczkaim/kiket eſmeglen vgyonnan kezdek ßülni/ mind addiglan mignem az Chriſtus tů

bennetek abrazatot vegen. Akarnām hog ielen volnik tu nālatok/ es el vāltoztatnām az en hangomot/ mert nem tudom mit tegek tu felōletek. Mongātok meg ennekem/ kik az o toruinnek birtoka alatt akartok lenni/ az toruint nem halgattatok? Mert meg vagonirua/ hog Abrahamnak két fia volt/ eggik az szolgālo rendēn valo asszonul/ es eggik az szabad rendēn valotul. De az ki az szolgālo rendēn valotul szūletek/ teszi szerint szūletek/ az ki kedieglēn az szabad rendben valotul/ istenigyiretnek āltala szūletek/ mell dolgok masunnan vātt beszēdnek āltala mondattatnak. Mert az két testamentumot a tegzik ezek/ es ezeknek eggik az Sina hegrūl vān eredetet/ szolgālatra nemzuīn/ mell hegy Agarnak es gyuattatik. Mert az Agar vgan azon hegy Arabiaban/ mellet Sina hegnek hinak/ az varos/ felę vagon kedieglēn/ mellet mostan Jerusalemnek hinak/ szolgālatban il kedieglēn az ū fiaual. De az Jerusalem/ mell oda fel vagon szabad āllapatban vagan/ mell mindenikūnknek anya. Mert meg va gon irua. Orūl te meddō asszon/ ki germeket nem szūlß/ fakazd ki szodot/ es kiālcz ki germeket nem kezdesß hozni/ mert az el hagott asszonnak tobb fiai lißnek/ hog nem mint annak/ az kinek firie vagon. Mū kedieglēn atāmfiai az igyiretnek fiai vagunk/ az Isaak szerint. De mikippēn akkoron/ az ki test szerint szūletett vala/ habor gatta vala azt/ az ki lilek szerint szūletett vala/ vgan azonkippēn vagon mostan es. De hog mond az irās. Vesd el tūled az szolgālo rendēn valo asszont/ az ū fiaual egetembe/ mert orōkōs nem lißen az szolgālonak fia az szabad āllapatbeli asszonnak fiaual. Annakokā irt atāmfiai nem vāgunk az szolgālonak fiai/ hanem az szabad āllapatbelinek.

Kkkk iij

Annakok

Annakokairt az ßabadſágban maraggátok meg/mell uel az Chriſtus múnkót meg ßabadrta/és eſmegleñ az ßolgalatnak igaraba magatokot ne kötelezzietek. Im en Pál ezt mondom tüneſtek/hog ha körnúl metelkettek az Chriſtus tünektek/semmit nem haßnál. Vallāſt tißek kediglen erúl/hog minden ember kökeles lißen eghiſß az töruinnek megtartāſāra/valaki körnúl metelkedik/és tünektek az Chriſtus hijába valo lißen. Valakik azokat törvinnek altala akartok megigazulni/az iſtennek kedvekből eſtetek. Mert mükilek ßerint az hütből vāriuk az megigazulāſnak reminſeghit. Mert az Chriſtus Jeſus hütben/ſem annak ninczen valami ereie/hog valaki körnúl metelkedikben vagon/ſem hog valaki körnúlmetelis nélkül vagon/hanem az hütnek vagon ereie/mell ßeretetnek āltala magāt kitelenti ist ezelekeduiñ. Jol futtok vala kirzoda útköztete meg tüzökot hog ne hinnitek az igaſſāgnak? Nincz uan az oli dolognak el hitele/mell nem az iſtentúl vagon/ki tútökot az hütre hiu. Egy kevesz kouāß eghiſß az tißtat meg kouāßoſitia. En bizakodom tú felöletek az iſtenben/hog vgan azon értelemben maraggátok meg. Az ki kedig tútökot meg háborit/valaki lēnd az/az iſtennek ítéletit viſeli. En kedig atāmſiai/ha meg és az körnúl metēliſt predikālom/miert benuedek meg és háboruſágot? Tehāg semmig lütt az kereßtfaért valo megbotrānkozās. Vanha el és vāgattatnānak tú tületek azok/kik meg indittanak tútökot. Mert atāmſiai az iſten az ßabadſāgra hiua tútökot/ezak az ßabadſágual az teſtnek kiuānſāgára ne illeredj/hanem ßeretetnek āltala kolgāllatok egymāſnak. Mert az eghiſß törvinez egy bekßidben telleſedik be/tudni illik ebben. Szereſſed az te közel valo emberedet/mint te magadot. Hogha

eggmāſi mariātok ęs eggmāſt iſtitek meg laſſatok hog eggmāſt el ne fogaſſatok. Azt mondom kediglen/ lilek ſerint iariatok/ ęs az teſtnek gonoſz kiuānſāgāt be ne telieſitzitek. Mert az teſt az lilek ellen kiuān/ az lilek kediglen az teſt ellen. Az ketto kediglen eggmāſnak ellent tart/ hog azokat ne teheſſitek az melieket akartok. Hog ha lilek ſerint viſelitek magatokot/ nem vattok az toruinnek birtoka alatt. Niluān vadnak kediglen az teſtnek ezelekedeti/ mellek ezek Hazaſſāg toris/ parāznaſag/ fertelmeſſig/ teſti faytalanſāg/ balauān imādās/ ember iteris/ harag tartāſok/ verſenghis/ gulōſighek/ haragok/ meg haſonlāſok/ pārt ūtiſek/ irigſighek/ galkoſſāgok/ rikeghēſkediſek/ dobzodāſok/ ęs ezēb ezekhez haſonlatos bunōk/ likrūl ezt mondom tūnektek/ mikippen ennek elōtte ęs meg mondām hog az kik illenekben lelecźenek az iſtennek orſāgaban orokōſōk nem liſznek. Vtſhontag az lilieknek gōmōlezi ezek. Szeretet/ ōrōm/ bikeſig/ enghedelmeſſig/ kegelmeſſig/ toſāg/ hūt/ kelidſig/ mirtikleteſſig Az illenieknek ellene ninczen toruin. Az kik kediglen Khriſtus ntpi/ az ūnōn teſtekben meg ōltik az bunt/ minden gonoſz indulattual/ ęs gonoſz kiuānſāghiual. Ha lilieknek āltala vagon iletūnk/ tārāiunk ęs lilek ſerint legen. Hiuo dūczōſignek ne legūnk kiuānoi/ ęs eggmāſi ne ingherlūk/ ęs eggmāſra ne irigkeggūnk.

Hatodik riſz.

Āmſiai meghagoſolatos lēnd ęs valamelly embek valami tūnben/ tū kik lelkiek vattok ez illen embernek ippūliſire legetek ſelidſignek lelkiuel/ meg gondoluān te magadot/ hogy te ęs kiſirtetbe ne eſſēl.

Eggmāſnak terhit viſelliitek/ ęs ekkiczenn tel-

teſnēzi

lelkiczitek be az Christusnak törvénit. Mert ha valaki láttatik ű maganak valaminet lenni miseron semmi ne legen/az ű maga vi leke oltsven meg czalatik. Minden ember meg lassa kedigleñ az ű czelekedetit ha jo/es ekkippen czak ű magaban fog úneki dicsekedi le tenni/es nem masban. Mert minden ember az únón terhit fog ta vselni. Az Istent bestiuel tanytatik kedig/ritst tegen minden marhaitol annak/az ki ütet tanitia. Ne tiuelegtetek. Az isten meg nem mouethetetik. Mert valami vetemint tênd ember/vgan azont fogia aratni. Mert az ki az ű testinek általa tisen vetemint az testtol rothadast arat/de ki az lilekneck általa tisen vetemint/ az lilektol örök iletet fog aratni. Jot tiuiñ meg ne fárraggunk. Mert miseron annak idete lisen/aratni fogunk/ha meg nem fárrodunk. Annakokairt miglen údönk vagon/tegünk tot/minden emberekuel/ielesben kedigleñ az kereszten hütnek házabeli niptuel. Látsatok mell leuelet irtam tünektek az en tulaydon kezemuel. Valakik akariak magokot kelletni tünektek semilek szerint az testiben/azok kiszentenek türöket/hogy kórnúl metelkeggetek/czak azirt hogy az Christus kereszt fatairt háborusagot ne szenueggenek. Mert az kik kórnúl metelkednek/meg ük sem tartak meg az töruint/de azirt akarnak hogy tü kórnúl metelkeggetek/hogy az tü testetekben dicsekeggenek. Nekünk legen kedigleñ en tülem hogy dicsekeggem egebbenhanem czak az or Jesus Christusnak kereszt fáiaban/mell Christusnak általa ez vilag ennekem meg holt/es en es ez vilagnak. Mert az Jesus Christusban sem annak valami ereie ninczen/hogy valaki Sidosemannak hogy valaki pogán/hanem az ov teremtett állatnak vagon ereie. Es valakik ez igaz mutato mirtik szerint tárnak az istennek bikeszeghe/es irgalmassaga vagon azokual/es az igaz Israel nipiuel/

mell

mell iſten nipe. Innet toua ſenki ennekem bántáſomra ne legen-
Mert enaz or Jeſus teſtin valo vereſighekneк ẏeleit az en teſtem
beń viſelem. Az mú vrunk Jeſus Chriſtuſnak kedue legen az tú leł
ketekuel aſámſiai Amen.

Az Galatiabeliekneк irt leuel Romábol kúldetett volt.

Az Szent Pál leuelínek

êrtelme/ melłet az Efeſuſbeliekneк irt.

Az Efeſus vároſbeliek báluań imádoк valának/ kiuálé kippeń kediglen imággák vala az Diánát/ kineк nag templomot ęs raktanak vala/ melł mind ez śiles vi lágoń ẏires vala/ melłrúl az pogánoк ęs az ú iráſok-
ban ſoк ẏelen emlekezetet tißneк/ ezeк órdóghi tudomáńokban valá nak foglalatoſoк. Kiк mikoroń ẏallották volna az apoſtoloknak prę dikácioit az ú órdóngẏóſſigrúl valo kóńuóſót eggbe ẏordák/ ęs meg ighetęk/ melł kóńueket nag drága pinzeń śerzettenek vala/ mint az apoſtoloknak ezelekediſekrúl valo kóńúben meg vagon iruań. Annaк kairt ẏog az vároſbelieket enńe tiuelgẏiſból ki vehetnę Szent Pál ẏá om eśtendeig lakozęk ú lózóttóк/ mindent tiuiń az mi az ú úduóſſi-
ẏekre ẏaßnál vala/ kineк ott ſokań ellene mondanak vala. Ho lott az Chriſtus neueirt ſokat śenuśde/ mert ez vároſban ſene va-

dak

dolnak ęs vetęk útet/hog útet el vętęnęk/de istennek segedzighből meg ßabaduluān/ęs ú ez városbol ki menuin az Timotheust ha gā ú kozottok. Jntt azirt útot ez leuelnek āltala/ mellet fogsāgbol ira/ hog mikippen az hútben meg marattanak vala/ azonkippen touābba ęs meg maradnānak/ęs fogatkoz ās nélkül valo garapodāst venninek. Vigyezetre iletnek moggāt ir úneklek/ęs meg ielenti úneklek mit kellen kouetniek/ęs mit kellen el tāuoztatniok/miuel tartozzanak az firiek az ú felesighekhez/az felesighek az ú firiekhez/miuel tartozzanak az atāk az ú fioknak/az fiak az ú atfoknak/ miuel az vrak az ú ßolgāioknak/ az ßolgāk az ú vroknak.

Ff az ßent

Az Szent Pál

apostolnak leuele / mellet

az Ephesusbelieknek irt.

Az Első rész.

PAl ki az istennek akaratjának általa az Jesus Christusnak apostola vagok / irom ez leuelet az Ephesusban valo szenteknek / es kik hiuek az Christus Jesusban. Kiuánok tűnektek az istentűl az mű atánktul / es az ur Jesus Christustul istenmi keduet es bikeseghet. Áldott az isten az mű urunknak az Jesus Christusnak atia / ki meg álda múnkót az Christusban minden lelki áldásual az mennékben. Mikippen el válaßta múnkót ű benne / annak elótte / minek elótte ez világnak fundamentomi felvettetnenek / hog szentek lennenk ű elótte az szeretetnek általa / es olßak / kikben senki semmit meg ne fedhessen / ki elól el válaßta múnkót / hog fiaiuá fogadna az Jesus Christusnak általa ű magában az ű akaratjának io kedue szerint / hog az mű hozzánk valo keduenek felsighes volta dicziretessík / melluel szerelmetesekkę tűn múnkót az ű szerelmes fiának általa. Ki által vagon az mű váltságunk / es az ű virinek altala bűneinknek boczánatia az ű mű hozzánk valo keduenek kazdagsága szerint / mellból büsiguel ríßt tűn múnekünk minden tudománban / es bölczeseigben / meg istentuin múnekünk az ű akarat

parattānak titok voltāt az ũio kedue ßerint/mellet el vighezett va
la ũ magāban/miglen̄ be tellesedninek az ũdők/az melleket erre ßer
zett vala/hog̃ summa ßerint mindeneket meg ippẽtene az Christ
fiusnak āltala/mind kik az mennekben vadnak/ s mind kik az föl
dön̄/ vgan azon āltal/ki āltal az istenuel örökſigben rißesſę tites
tink/ęs elől el vālaßtatānk az istennek el vighezett akaratta ßerint
hinek ereiből mindenek lißnek az ũ akarattānak decretoma ßerint/
hog̃ mũ az ũ felsighes voltānak tißteſſighire legũnk. Kik egebeknek
d elötte reminſighũnket az Christusban vetők/ kiben mũ ęs reminſi
ghũnkot vettük/az igasſagnak beßidit meg haluān̄/az euangeliumot
kiben tünektek üdvösſigtek vagon/ mellben meg ęs tegzinek tũtõkök
az meg ighirt ßent lilekuel/minek vtānna az hũtre fordulātok/mell
ßent lilek/az mũ örökſighũnknek iele/az meg nert örökneк vāltſagā
ra/az ũ felsighes voltānak dicziretire. Annakokāirt en ęs mikoron̄
hallottam volna az tũ Christusban valo hũtõtõkot/ęs minden ßen
tekhez valo ßerelmetetet/nem ßũnõm meg hālāt adni tũ trettetek/a
mādſaghimban emlekezetet tiuin̄ tũ rulatok/hog̃ az mũ orunk Je
e ſus Christusnak iſtene az dũczõſignek atia/aggon tünektek ßent lelket
hinek āltala az hũtõt nagubban̄ meg êrthеſſitek/ęs meg esmêrheſſi
tek/ęs az ũ esmêretire iuthaſſatok/ ęs hog̃ az tũ lelki ßemeiteknek
vilāgoſſāg adattaſſik/hog̃ tuggātok mell nagy legen az reminſig/az
mellre ũ hiutt/ęs az ũ örökſighinek/mell kazdag dũczõſighe vagon
az ßentekben/ęs az ũ mũ hozzānk valo hatalmaſſāgānak mell ie
ghen nag̃ volta legen/kik hißünk ũ benne/ az ũ erõſſ voltānak erete
ßerint/mell magāt ki telenti/mell erõt az Christusban ęs ki ielen
te akkoron̄/ mikoron̄ fel tāmaßtā ũtet halottaibol/ęs tobb felől ũl
f tetę ũ mellę az mennekben/minden feiedelemſignek/ęs hatalmaſſāg

nak/ęs erősségnek/ęs prasāgnak/ ęs minden neunek felette/ akarmi neuel neuezteſſik/ nem czak ez vilāgōn/ hanem annak felette az iouendō vilāgōn ęs. Ęs mindeneket labai alā vete ūneki/ęs ūtet adā hoģ feie legen az egģ hāzbeli nipnek mindeneknek felette/ melly ūneki teſte/ęs annak betelleſztōie/ki mindeneket mindenekben be tōlte.

Masodik rész.

Ō ęs mikoron meg holtatok volna az vitkeknek ę- az būnōknek miatta/ mellekben nimikoron iārātok a ez vilāgnak ōrōk ideie ſzerint/ęs ez vilāgnak feiedelme ſzerint/ kinek birtoka az ęghēn vagon/ ęs az lelki indulāſōn ki most ān az ſo fogadatlan fiakōn mutatta ereit/ kikneki közötte forgunk vala mū ęs mind nāiān / az mū teſtünknek gonoſz kiuānſaghiban/ azt tiuin az melleſ az mū teſtünknek ęs kedvünknek kellenek vala/ęs termiſzet ſzerint haragnak valānk fiai mint egebek. De az iſten ki gazdag az irgalmaſſagban/ az ū nagy ſzerelmeirt/ az melluel mūnkōt ſzerete/ meģ akkoron ęs mikoron meg holtunk volna az būnōknek āltala egetembe meg eleuenite mūnkōt az Chriſtuſual egetembe/ az iſtennek kedvnek āltala menekedtek meg/ęs ū vele egetembe az menneiek között ültetę az Chriſtus Jeſusban/ hoģ meg mutatnā az iouendō vilāgōn/ az ū ſzerelmenek felette igen nagy bū voltāt/ az ū mūhozzānk valo io voltāual az Chriſtus Jeſuſnak āltala. Mert az Iſtennek kegyibōl menekedtek meg/ az hūtnek āltala/ęs ez nem tū magatokbol vagon. Iſtennek ayāndika az/ nem io mūelkedetekнek āltala/ hoģ valaki ne dicze keģģ. Mert ū teremtett āllatti vagunk/ teremtetuin az Chriſtus Jeſuſban/ io mūelkedetekre/ melleket elōl meg ſzerze az iſten hoģ az

zok

zoſſan iērnānk. Annakokairt emlekezzetek meg rula/hog tū nimſ koron az teſtben pogānok liuiñ/ kórnúl metelis nélkúl valo nipeknek hiuattok vala/az niptúl mell az teſtben kórnúl metelkedō nipnek hiuattatik/mell kórnúl metēlis kezekuel liſben/hog az ūdōben az Chriſtus nélkúl valātok/ ęs el ideghenúltetek vala az igaz Iſraelnek ninek to toruinben ilō vāroſātul/ęs ideghenek valāok az iſtennek ighiretinek teſtamentomātul/remin̄ſigtek nem vala/iſtentelenek valātok ez vilagon. Moſtan kediglen az Chriſtus Jeſuſnak āltala/ęs az ú virinek āltala kózel valok lútók/kik ennek elótte tāuul valok valatok. Mert ú az mú bikeſighúnk/ki két nipból egget berze/ęs az kerntiſnek kóz falāt le rontā az ú teſtinek āltalo/az harag tartaſ az emberi berziſelben valo paranczolatoknak koruiñit ſemmię tiuiñ/hog két nipet teremtene ú magāban egg uy emberrę/bikeſighet berezuiñ/ ęs hog megenghęſztelnę az iſtennek mind ez kettót egg teſtben/az kereſt fānak āltala/mellnek āltala az harag tartāſt ęs meg ólę/ęs el túuiñ bikeſighet hirdete túnektek/kik tāuul valātok/ęs azoknak kik kózel. Mert múnekúnk kik két kéle nipek valānk ú āltala vagon menetúnk egg lilekben az aka iſtenhez. Annakokairt im māran̄ nem vattok vendig nipek/ęs idoueuinek/hanem az ßentekuel egg vāroſbelick vattok/ęs az iſtennek házabeli nipi/kik az apoſtoloknak ęs az profetāknak fundamentomāra felúl rakattatātok/az Jeſus Chriſtus fú ßeghelet kú liuiñ/ melleben valami rakās eggbe illetetik/az ßent templommā neuekedik az or iſtenben/kiben túnek lek ęs egetembe ippúliſtek vagon az iſtennek házarz kaāban az ßent lilekuek āltala.

Harmadik rész

Ez okirt vagok en Pāl az Khristus Jesusnak fogla
tú iretteteк pogānokirt. Mert hallātok az iſtennek
keduinek dolgoſſāgāt/mell dolgoſſāgot ennekem ada
hog tú kōzōttetek viſelnīk/hog ielenis ſerint ti ni-
latkoztatā ennekem az ú iſtenі titkāt mint ennek
elōtte keues beſiduel meg iram/mellbōl meg ērthetitek az en ērtel
memet/mell az Khriſtuſnak titkāban vagon/ mikoron oluaſſatok/
mell iſtenі titok egēb ūdōkben ńiluān nem volt az emberekneк fia ti-
naк/mint moſtan meg ielent az ú ſent apoſtolinak/ęs profetāinak
az ſent lelekneк āltala/hog az pogān nipeк ęs az ōrōk ighet egetem-
be biriāk/ęs egg teſtet tegeneк/ęs az iſtennek ighiretiben riſeſek le-
geneк az Khriſtuſban az euangeliumnak āltala/mellben ſolga lūk
az iſtennek en hozzām valo keduineк aiāndikānak āltala/mellet a-
da ennekem az ú hatalmaſſāgānak ereie ſerint. Ennekem/ki min
den ſenteк kōzōtt/leg kūſſebb vagok/adā az iſten ez aiāndikot/hog
az pogānoknak kōzōtte predikāllam az Khriſtuſnak kazdagſāgāt/
mellneк vighire nem mehetneк/ęs vilāgra hozzam mindeneknek/ęs
meg mutaſſam az iſteni titoknak kōzōnſiguel valo uitele mell nag
legen/mell el vala reyteтuin ōrōktūl fogua az iſtenben/ki mindene
ket teremte az Jesus Khriſtuſnak āltala/hog ńiluān legen moſtan
az egg hāzi nipneк āltala az iſtennek felette igen kūlōmb kūlōmb
ſippen valo bōlczeſighe/azoknak/kik az menńeкben fū āllapatban/ęs
hatalmas āllapatban vadnak az ōrōk ūdōk ſerint/mell ūdōkōt elertūl
fogua erre vighezе/ mell egg hāzbeli nipet ſerze az mū orunkban
az Khriſtus Jeſusban/kinek āltala bātorſāgunk vagon/ęs bizoda
lomual valo hozzā menetūnk/mell bizodalmunk vagon az ú benne
valo hūtūnkneк āltala. Annakokāirt kirlek hog meg ne fogatkozzan

tok

hol az hűtben az en sanarusag semmedissimirt/ messelet tű iretetek semmedet/ mell tűneltel dicz iretetekre vagun. Az dologna ok airt meg hantom az en terdeimet az mű orunkna az Jesus Christus nak attanak/ kitúl mint főzönsighes atankrul/ minden rakonsagnak neuezeti vagon/ mind az mennekben/ s mind az földön/ hog agon tűneltel az ű dicziősighinek kazdag volta serint erőt/ kiuel megerősűlletek az ű sent lelkinek altala/ es belső emberre legetek/ hog az Christus lakozzik az tű szuetekben/ az hűtnek altala/ es hog az hűtben gűkeret veretek/ es fundamentomot vesszetek/ es hog megfoghassatok mind az egęb szentekuel egetembe az istennek io volta/ mell igben el teriedett legen/ es mell holszan el hatott legen/ es mell igben mill legen/ es mell igben felsighes legen/ es hog meg esmęs hesstek az Christusnak mű hozzank valo szeretmit/ mell minden emberi tudomant felűl mul/ hog be telleleggetek az istennek minden telles voltaual. Annak kedigleń az ki mind ezeknel felette/ az melleket kirűnk/ auag gondolunk az ű ereinek altala/ mell mű bennünk magat ielenti/ mindent nag bűsiguel be tellesithet/ legen dicziősig az egy haz beli nipnek főzötte az Jesus Christusnak altala/ ez vilagnak minden örökkön örökkę valo ideiben/ Amen.

Negedik risz

Annakokairt intelek tűtőtőt en ki fogol vagok az vr istenirt/ hog og iariatok mint milto az hiuatalhoz/ melluel az isten el hiua/ minden alazatossagual/ es szelidsiguel/ es enghedelmessiguel/ egy masnak türuin az szeretetnek altala/ es arra ügekezzetek hog

f az bikesignek kötele altal az lelki eggesseghet megtarczatok. Egy

az

az tesz/es egy az lilek mikippen el es hiszetatatok/az tu hiszatalo tolnak egy reminsighben. Egy az ur/egy az hit/egy az keresztseg/ egy az isten/ki mindeneknek atia/ki mindeneknek felette vagon/es mindenekẽ vagon/es tu bennetek mindentekben. De maga minden kiknek adott az isten aiandikot az Christusnak adomanianak mir tike herint. Annakokairt monga. Mikoron az magassagba fel mene volna/az fogsagot fogua viuz/es aiandikot ada az embereknek. De mi ez ada hogy ezt monga/fel mine/hanem ez hogy le es szallott volt elosszor az foldnek leg also riszire? Az ki le szallott volt/ vgan azon az ki fel es mene minden egheknek felibe/ hogy mindeneket be toltene. Es vgan azon ada nimelleket hogy apostolok lenninek/nimelleket hogy iras magarazok/es nimelleket hogy profetak/nimelleket hogy euangelium hirdetők legenek/ nimelleket hogy pasztorok es tanitok/ hogy az u munkaiokual az szentek nek folgalnanak/ es az Christus Jesusnak testit ippitenek/ mind addig mig nem mind aiatan az hitnek egges voltaba iussunk/es az istennek stanak es mere szire/es hogy irt emberre legünk/ es az mu üdönknek mirtike herint tellesseguel valo irt üdouel az Christushoz legünk hasonlatosok/ hogy innet toua germekek ne legünk/kik az vizen valo habnak hasonlatos saga herint ide s toua veressünk minden tanusagnak heliuel/embernek alnak saganak altala/es szalardsaganak altala/melluel mükszot meg kezdenek/hogy münkot meg szallanak/hanem az szeretetben igasságot kouetuin mindenestül fogua abban neuekegyünk fel/az ki nekünk feiünk/az az/ az Christusban' kiben az eghisz test/ha az egesz tagokual egetembe erősszen eggbe foglaltatik/ es eggbe ragasztatik/az tagoknak minden eggbe ereztisinek altala/es az tagokba az eghisz testből ilo ero szolgaltatik/es az testnek minden rizsiben az üs

ẽreinek miuoltãt meg mutattã/ annícan mene nagſãga az teſtnek
riſſinek vagon/ neuekedíſt ãd az teſtnek/ úmaganak ippúliſire/ az ſe
retetnek ãltala. Annakokairt ezt mondom/ es bizonſãgot tiſſek az
ur iſtennek ãltala hog ennek vtánna ne tãriatok akkippeñ/mint az
egéb pogãnok tãrnak az ũ akaratokanak hiuſãgában/ kiknek az ũ lel
keket ſötétſig fogta be/ kik el idegenúltenek azíſteni illetũl/ az tudat
lanſãgbirt/ az mell ũ bennek vagon/ es az ũ ſüketnek meg vakulãſa
ért/ kik minek vtánna arra iutának/ hog bünökrũl valo bánat nélkũl
d illenek/ ũ magokat faytalan iletre adãk/ hog minden fertelmes bũnt
nag telhetetlenſiguel tennínek. Tũ kediglen nem ekkippen tanulãtok
meg az Chriſtuſt. Mert az ũ beſzédit halgatãtok/ es abban erre
tanítãnak tũtõkõt/ hog mikippeñ az Jeſusban igaſſãg vagon/ azon
kippeñ le kell vetnetek az o embert az ũ elégb valo iletiuel egetembe
mell el rothad/ az ũ tiuelgéſínek kiuánſãgi ſerint/ meg kell kedig
leñ vnulnotok az tũ értelmetekben az ſent lileknek ãltala/ es vy em
berbe kell fel öltöznötök/ ki iſten ſerint teremtetett/ az meg igazu
lãſnak/ es igaſſãgnak ſentſigbinek ãltala. Annakokairt az hamiſſ
e beſzédet el hagúãn/ minden igazat ſzolion az ũ közel valo emberiuel.
Mert eggmãs tagiai vagunk. Megharagoggatok/ es ne vitkezze
tek. Az nap el ne núgoggék az tũ haragtokon/ es ne aggatok helt az
ãdolonak. Az ki oroz vala/ touãbbã ne orozzon hanem inkãbb munkã
loggék kezeiuel io munkãt tiuñ hog odhaſſon annak az kinek ſükſsége
lénd. Semmi fertelmes beſzéd az tũ ſzátokbol ne iúión/ hanem ha
mell io/ es ippúlúſre valo/ es annúſſzor lißen menníſſzer ſzúkſsig/ hog
f kedues legen ozoknak az kik halgattãk. Es meg ne ſzomorítzãtok
az iſtennek ſent lelkit/ kinek ãltala iegezue vattok az váltſãgnak nap
i iaiglan/ Minden mireguel valo beſzéd/ es fel fualkodãs/ es harag

ęs minden fel ſoual valo feddődis/ęs minden ātkozodās ki vettęſ
ſit tű kőzzőletek minden gonoſſāgual egetembe. Eggmāſ hoz kędig
leń tok legetek/ kőnőrületes ſzűnik/ eggmāſnak adakozok/ mikippeń
ez iſten ęs az Zhriſtuſnak āltala adakozęk tűnektek.

Stődik riſz

Annakokairt az iſtennek kőuetői legetek/ mint ſzerel-
mes fiak/ęs ſzerelemben tāriatok/ mikippeń az Zhri
ſtus ęs ſzerete mūnkot/ęs ű magāt adā mű irettünk
aiāndikul ęs āldozatul az iſtennek/ melli io illatint
lűn. Kouābbā az parazнālkodāſi/ęs akar mi fertelę
meſſighet/ auagy kőſuinſighet ingen ne hallanak tű kőzőttetek/ mint
az ſzentekhez illik/ auagy iktelen beſzidet/ auagy balgatag beſzidet/ auagy
ezuf beſzidet/ mellek nem illenek/ hanem inkābb hāla adās. Mert ezt
tuggātok hogy ſem parāznālkodonak/ſem fertelmeſnek/ſem kőſuinnek
ki bāluań imādo/ őrőſſighe ninczen az Zhriſtuſnak ęs az iſtennek
orſzāgaban. Senki tűtőkőt meg ne czallon hāba valo beſzidekuel.
Mert ennekokairt ſzokott iűni az iſtennek haragia az ſzofogadatlan
ſiakra. Annakokairt ne legetek ű velek kőzőſők. Mert ennek előtte
ſötitſighek voltatok/ moſtań kędigleń vilāgoſſāgok vattok az vr iſten-
ben. Vgy tāriatok mint vilāgoſſāgnak fiai. Mert az lileknek gyműl
ęze minden toſāgban/ęs ārtatlanſāgban/ ęs igaſſāgban vagon/ iol
meg lātuān/ az mi az vr iſtennek kellemetes legen. Es ne kőzős
ſűlletek az ſötitſignek haſznālatlan műelkedetihez/ ſőg inkābb azo-
kat ęs meg mutaſſātok hogy nem io. Mert az minemű dolgokot ez
illenek titkon/ iktelen czak mondani ęs. De mindenek niluān
liſznek mikoron az vilāgoſſāgtul ki ielentetnek. Mert valami āltal ę

valami

volamí dolog ki telemik/vilāgossag az. Annakokairt mondá. Sere
zenníri ki alosol/es kell fel halottaibol/es vilāgossāgot fog tenni
teneked az Khristus. Annakokairt meg lassātok mikippēn fogatko
zās nēlkūl tartatok/es nem mint ebtelenek/hanem mint bölczek
es az üdönek alkolmas voltāt āron es meg vegitek/hog miuel az
emberi iletnek napiai nag vesedelemben forognak. Annakokairt eb
telenek ne leggetek/hanem meg êrczitek mi legen az vr istennek aka
ratia. Es borual meg ne rissegülletek/mellben mīrtikletek
den ilet vagon/de be telieseggetek sent lilekuel/es tūmagatoknak
bessilletek inekliseknek/es isteni dicziretekuek/es lelki inekeknek ālta
la inekeluīn/es dicziretet tiuīn az vr istennek az tū süetekben/hā
lāt aduān az istennek/es az atānak mindenekrūl mindenkoron/az
mū orunknak az Jesus Khristusnak neuēbe. Eggmāsnak birtoka a
latt legetek az istennek filelmiuel. Felesighek az tū tulaydon firie
teknek birtoka alatt legetek/mint az vrnak. Mert az firy feie az fe
lesignek/mikippēn az Khristus es feie az egy hāzbeli nipnek/es
vgan azon az ki eghisighet ād az testnek. Annakokairt mikippēn az
egy hāzbeli nip birtoka alatt vagon az Khristusnak/ezenkippēn az
felesighek es birtokok alatt legenek az ū firieknek mindenekben. Fir
tek/seressitek az tū feleslighiteket/mikippēn az Khristus es sere
te az egy hāzbeli nipet/es ū magāt halālra adā azirt/hog azt meg
sentelne/mell meg tisztitatott az moso vizben az ighinek āltala/
hog ū magāhoz fognā az egy hāzbeli nipet/hog dicziretes legen
es olt/mellen vndoksag/auag rāncz ninczen/auag valami egēb ez
fēle/hanem hog sent legen/es oll liben senki semmit meg ne fedhes
sen. Akkippēn kell seretni az firyeknek az ū felesligheket/mint tu
landon az ūnēn teseket. Az ki az ū feleslighit sereti/ū magāt ser

Peti. Mert senki scha az únón tulaydon teslit nem gülölte/sög neuz li/es taplalia azt/mikippen az vr isten es az egy hazbeli nipet. Mert vgan azon teslnek vagunk tagiai es vgan azonnak vagunk testiből/es tetemiből. Az dologhak okairt el fogia hadni az ember az ú atiat es az ú annat/es az ú feleseghhez foglalia magat/es ez kettőből egy test lessen. Az isteni titok nag/de en bolek az Christusirul/es az egy hazbeli niprül. De maga tű es eggenkid ezt tegiteck/hog minden az ú feleseghit szeresse/mint únón magat. Az felesig kediglen ezt tege hog bezülle es tisztelle az ú vrat.

Hatodik rész

Ü fiak hallgatok az tű atiatoknak az vr istenben. Mert igaz ez. Tisztelled az te atadot es anadot/ mely elsö parancsolat az ighiretben/ hog iol legen teneked dolgod/es hossu iletü lig ez földön. Tü atak haragra ne indgzatok az tű fiaitokat/hanem iol neuellitek fel űkőt/ tanitasnak es isten szerint valo meg feddisnek altala. Tű bolgak hallgatok atyatok/ak vrak test szerint/filelemuek es retteghisuel/es az tű büteknek egy ügyüsighiuel/ mint az Christusnak/nem szembe valo bolgalatot tiuin/ mint ha embereknek ü gefezniteck magatokat kelletni hanem mint az Christusnak bolgai/ io keduel meg tiuin azokat az melleket isten akar/ io akaratual bolgaluan az vr istennek/es nem embereknek/azt niluan tuduan hog minden az mi iot tisten arrul irdemet visen az istentül/akar bolga legen s akar szabados. Es tű vrak es vgan azonkippen szelekegge zek ü velek/el hagyan az feniztiekben/ezt niluan tuduan hog az tű vratok es az menny orszagban vagon/ es semilnek tekintete nin-

szen.

ezen amāl. Vighezetre/en aſāmſiai legetek crōſſek az ur iſtennek āltala/ęs az ū ereinek hatalmānak āltala. Vegitek reatok az iſtennek minden feǵuerbeli ōltōzetit/hog meg ālhaſſātok az ōrdōgnek āl nakſāghit/melli gakorta meg út. ¶Nert ninczen mūnkūnk banyuāſunk az teſtnek ęs az vīrnek ellene/hanem azoknak ellene/kik feiedelemſigben vadnak/azoknak ellene kik hatalmas āllapatban ūlnek/azoknak ellene kik ez vilāgnak orai/ęs ez vilāgnak ſōtitſighinek birai/ęs az ęgben valo gonoß ßelletęknek ālnakſāghinak ellene. Annakokāirt vegitek reatok az iſtennek minden feǵuerbeli ōltōzetit/hog ellenek ālhaſſatok az veßedelmes napon/ęs mindeneket meg ßerezniū heletęket meg tarthaſſātok. Annakokāirt āllatok meg ęs igaſſāgnak āltala ōuczōuel āltal ōuczōzitek derekaitokat/ęs az igaſſāgnak melluaſāba fel ōltōzzetek/ lābaitokba valo ōltōzettek legen hog ki ßek legetek az bikeſignek euangeliumāra/mindeneknek felette kedig leñ fel vegitek az hūtnek paiſāt/melluel amaz gonoßnak minden tūzes nilāt meg olthaſſātok. Ęs az ūdūoſſignek iſakiāt ęs fel vegitek/ęs az lelki feǵuert/melli az iſtennek ighie/ęs lilelben imādſāgot tegetek minden ūdōben/ minden kōnōrghiſben/ ęs kiriſben/ ęs minden ßorgalmatoſſāgual erre vigazzatok/ęs touabbā erre hog imādſāgot tegetek minden ßentekirt/ęs en irettem ęs/hog az iſten aggon ennekem ßabadſāgual valo beßidet az en ßāmnak fel nitāſāban/hog ki nilatkoztaſſam az euangeliumnak iſteni titkiāt/mellet en hirdetek/melire az iſten enghemet ßālaßtott/ęs melkirt fogſāgban vagok/hog ßabadon ßolhaſſak az euangeliumban/mikippen kell ennekem ßolnom. Hog tuggātok kediglen tū ęs azokot/az melłek en hozzām tartoznak/ęs mit ez elekeggem/mindeneknūl bizonoſſā tißen tūtōkōt az Tichicus/ki ennekem ßeretmes aſāmſia/ęs az ur

iſtenben hitо ſolgām / kit tú hozzātok küldſt ez vigre hoǵ értelmet vennitek az en dolgaim felől / és hoǵ meg vigaſztalnā az tú büntetéſet Kiuānom az ata iſtentül / és az ur Jeſus Chriſtuſtul / hoǵ bikeſſighek legen az atafiaknak / és eǵmāſhoz valo ſzerelmek / hűtuel egetembe. Az iſtennek kedue legen mindenekuel / kit tiſztān ſzeretik az mú urunk Jeſus Chriſtuſt / Amen.

Az Efeſusbelieknek irt leuelet kűldtik volt Romābol Tychikuſnak āltala.

Az Szent Pāl leuelīnek értelme / mellet az Filippibelieknek irt.

Ez leuelet az Filippibelieknek irta ſzent Pāl / mellyben miltān diczirī űkőt / hoǵ az hűtben meg maradtanak vala / mellet eǵǵſzer fel vűttenek vala / és az hamiſſ apoſtoloknak ſzauokat be nem vűttik vala mint az Korinthuſbeliek / és az Galatiabelieck. Annakokā irt dicziruin űkőt inti hoǵ az hűtben meg maraǵganak / és abban ſzarapoǵganak / inti touābbā az eǵǵmāſhoz valo egyeneſſigre / mellyt nem lehet azok között / az kik fel fualkottanak. Vighezetre meg bāntā az ű ſzőkőt az hamiſſ apoſtoloknak ellene / kik mindenütt azon ügekeznek vala hoǵ az kereſztyeneket az Sido hűtre vonǵāk / kiket ebeknek neuez / és gonoſz műſeknek / és az Chriſtus neuinek ellenſighinek / és oll emberekneк kik az ünön haſokot iſten ſzolgālnak / ſohul nincz ſzuksāgban ű ellenek meg nem induluān / mint ez leuelben.

az ſzent

Az ſzent Pāl

apoſtolnak leuele/ mellet

az Filippibelielnek irt.

Elſó riſz.

EN Pāl/ęs Timotheus Jeſus Chriſtuſnak ſzolgai/ iriuk ez leuelet minden ſzentekneḱ/kik az Chriſtus Jeſus neuit vallāk/ęs kik Filippiben vadnak/azok ual egetembe/kik ott pūſpōkōk/ęs egyḥāzbeli nipekneḱ ſzolgai. Kiuānunk tūnekтek az iſtentūl az mū atyānkтul/ęs az or Jeſus Chriſtuſtul iſteni keduet ęs bikeſigҺet. Hālāt adok az en iſtenemnek/valameńiſſzer tū rulatok meg emlekezem mindenkoron minden imādſāgomban/nagy örōmūel imādſāgot tiuin tū irettetek mindentekirt/ḥoġy az euangeliumnak közönſiguel valo vitetire iutottatok az elſó naptul fogua/mind ez ideiglen/ńiluaṅ hiuin ezt/ḥoġy az ki az io dolgot el kezdette tū bennetek/el ęs vigҺezi az Jeſus Chriſtuſnak napiaiglan/mikippen igaz dolog ḥoġy en ezt ḥiggem tū felōletek mind ńāian. Annakokairt ḥoġy ſzüemben vattok tū ennekem mind fogſaġhimban s mind magamnak megh igazitāſāban/s mind az euangeliumnak erōſſen valo vallāſāban/mikoron tū mind ńāian az iſtennek keduiben en velem riſzeſek legetek. SZert bizonſāgom ennekem az iſten/melł igen kiuānnalak tūtōkōt mind ńāian Jeſus Chriſtuſnak könyörületes ſzüiben/ęs iohāban

Es ezen es kirem az istent hog az tú beretettek innet toua es na
ponkid nagubban kimutassa magat az isten esmêretiben / es min
den êrtelemben hog azokat haggatok toa / mellek felsighes dolgok /
es hog tiztak legetek / es ollak hog senkinek tantorodasara ne legetek
az Christus napiaiglan / be teluin az meg igazulasnak gyümölczivel
mell az Jesus Christusnak altala tertenik / az istennek dücsösighire
es dicziretire. Akarom kediglen atamfiai tudastokra adnom hog az
en raytam valo dolgok inkabb az euangeliumnak neuekedesire essenek
vgh hog az en fogsaghim / melleket az Christusert benuedik / miuan
lünek az feredelemnek eghisz hazaban / es mind egebeknek /
es hog az ur istenben valo atalanak tözzöle sokan az en fogsaghim
bol bizodalmat viuin / batrobbak lenninek az istennek beszidit filelem
nelkül hirdetni. Nikik bizon az hog irigysigból / es versensigból predi
kallak az Christust / nikik kediglen io akaratiert es. Az kik kediglen
versensigból hirdetik az Christust / nem tiztan hirdetik / kik azt alk
kak hog ük ewel az en fogsagimban nagubb szanaruságot hozzanak
en ream / nikik esmeglen beretetből / kik tuggak hog az euangelium
nak oltalmara vetettenek legen enghemet. Mert mirzoda? De mi
ga akar minodenlegen / akar bin alatt s akar igasságnak altala / ha
az Christus hirdettetik / es ezen örülök mostan / sög ez vtan es
örülni fogok. Mert tudom hog ez üdüsségemre lisen ennekem az
ü imadsagtoknak altala / es az Jesus Christusnak lelkinek altala /
mellet ennekem bolgaltat / az en varasom / es reminsghem berint /
hog semmi dologban meg nem bigerülletem / hanem mikippen mine
denkoron tüttem azonkippen mostan es minden habadsagual valo be
sidnel fel magaztalratik az Christus az en testemben / akar illek
s akar hallak. Mert ennekem illetem az Christus / es halalom ne

reſig hog ha iſnem tortinik az teſtben/ez gömölcze az en munkam nek/es mit valaſſak magamnak nem tudom. Mert meg ſorint en ohrmet ez ſöt dolog. Kiuánok az teſtül el ſakadnom/es az Chriſtuſual lennem/ſokual es nagual iobb. De az teſtben meg maradnom ſükſigheſb tü irettetek/es ezt bizońual tudom/hog meg maradando legek/es mind tü veletek meg maradando legek/az tü garaposdaſtokirt/es az hütnek örömeirt/hog az en bennem valo dicziekedniſtek nagubb tüſiguel ki terieggen az Chriſtus Jeſuſnak āltala/az en tü hozzātok valo meg teriſemnek āltala. Ezak akkippen illetek emberek között/az mint milto az Chriſtuſnak euangeliumāhoz. Hog akar akforon mikoren közitekbe megek/ es tütökét meg látlak s akar mikoron tāuol vagok hallam tü felöletek/ hog mind lelkuel s mind akaratual eggek vattok/ eggütt viuān bant/az euangeliumnak hüte mellett/es semmiben meg ne rettennétek az ellenſighektül mell dolog bizoń azoknak veſſedelmeknek oka/tünektek kediglen üdüöſſigtelnek oka/es ez az iſtentül vagon/mert aiándik adatott tünektek az Chriſtuſirt/nem ezak hog ü benne higgetek/hanem annak feslette hog ſenueggetek es ü irette/vgan azon bay üluāſtok vagon minemüt lāttatok en bennem/es moſtan es hallotok en bennem.

Masodik rész.

Annakokāirt ha mi vigaſztalāſtok vagon tünektek az Chriſtuſban/ha mi ſeretetnek vidāmſāga/ha mi ſent lelekuel közönſiguel valo volta/ha valami könyörületes ſüket/es iohot vadnak tü bennetek/es irgalmaſſāgok/ telleſſézitek be az en örömemet/ hog egy lelki indulāſſ legen tü bennetek/ egy ſerelmetes legen/ egy akaratual legetek/

egy értelműek/hogy valami fő:tetek ne legen ver'enſignek āltala/az
nag hiu dűczőſignek āltala/hanem lileknek alāzatos voltānak ālta
la/ egyitek māſtokot ű maganāl iceſbnek itille. Eggitek ſe nizze
az ōuczit/hanem mindentek azt nizze/az melliek egyebeкę. Ez ielſ
indulās legen tű bennetek az melł az Chriſtus Jeſusban ęs vala/
ki mikoron az iſtennek ſemliben volna/ nem alntā erőuel vűnt vo
lognak lenni ezt/hogy iſtenhez egenlő ligen/hanim ű magāt üreſſę
tiuę/ſolgānak abrazatkāt viuin fel/ęs emberekne: haſonlatoſſāgā
ban helhezteteк/ ęs kipe ſerint vą lelletteк/mint egy ember/ meg
alāzā ű magāt/engedelmes liuin mind az halāligiglañ/ az halāli
glañ kedviglen/ mellet az kereſt fān ſenuede. Annakokairt az iſten ęs
nagon fel magaſtalā ütet/ęs oll nivet ada üneki/ melł minden ne
mek felette vagon/ hogy az Jeſus nivibe minden tērd meg hajollon
mind menńeieknek/ś mind földieknek/ś mind föld alatt valoknak
tērde/ ęs minden nelv vallāſt tegen/hogy az Jeſus Chriſtus ur/
az aka iſtennek dicſteſſigire. Annakokāirt en ſerelmes akāmfiai
mikippen mindenkoron enghetetek/nem ezak mint az en ielenlē
temben/hanem moſtan az en tāuul litemben/ tegetek munkāt az ę
tű üdüſſigtekben/filelemuel ęs retteghiſuel. Mert az iſten az ki
tű bennetek ereſt mutatka/hogy mind akariātok/ś mind be telleſſęzt
tek/io akarat ſerint. Mindeneket zugodāſok nelkül tegetek/ ęs vete
tedtſek nelkül/ollak legetek hogy senki tű felōletek ne panaſolkodhaſſik
ęs tiſtāk/ęs mint iſtennek fiai/kiket senki meg ne fedheſſen/ az
nem igaz/ęs viſſha fordult nemzetſignek közötte/kik között vilā
goſſāgot tegetek/mint az vilāgok ez vilāgon/meg tartuān az iletnek
beſidit/hogy diczekedheſſem az Chriſtus napiān/hogy hiāba nem
ſartam föltem legen/ſem hiāba nem munkālottam ligen. De ha

igaz

igaz ſínte meg áldoznak ęs enghemet az tú hútótóknek áldózatának
felette/órúlók rayta/ęs egetembe órúlók mind túnektek. Annakokā
irt kedigleñ iú ęs egetembe órúltók ennekem. Reminlem kedigleñ
az Jeſus Chriſtuſban/hog en az Timotheuſt rouid údöñ tú hozzā
tok fogom fúldeni/hog en ęs vtg ßüel legek/meg értuñ mi állapat
ban legetek. Mert ſenki ninczen ki en velem egenlö lilekuel ligen/
ki illen igazāñ viſelle gongāt az tú dolgotoknak. Mert mindenek
ouźit kereſik/nem azokat/az mellek az Jeſus Chriſtuſę. Tug
d gātok kedigleñ az ú io voltāt hog mint egy fiu en velem/mint atyā
ual ßolgālatot tütt ligen az euangeliumban. Annakokairt reminlem
hog ezt tú hozzātok fogom borzātni/legottañ mihteñ az en dolg
gaimboz látándok. Reminſighem vagon kedig az iſtenben/hog en
magam ęs rouid údöben tú hozzātok megek. De ßüſiches dolognak
lilim/hog tú hozzātok borzāſſam az Epafroditus atafiut/ęs ki
ennekem társom/ęs kiuel eggütt vitezkedem/ki tünektek apoſtoltok
ki ennekem az en ßüſsighemben ßolgāl. Mert igben kiuān vala tú
tókot mind nátañ/ßomoru kedwú liuñ annakokairt hog hallottātok
e volna hog ú betegſigbe eſett volna. Ęs bizoń az hog beteglgbe eſett
vala/vg hog halālāboz közel volna/de az iſten meg könörüle rayta/
ęs nem ezak ú rayta/hanem en raytam ęs/hog egy fāndalmamoñ
más fandalmam ne volna. Annakokairt ßorgalmatoſſāgual küldim
el útet hog mikoron látāngātok útet/vyonnan örülletek/ęs ennekem
gs keuesebb fandalmam legen. Annakokāirt fogaggātok io kedwel üd
tet az vr iſtenben/minden örömuel/ęs azokat berzületben tarczā
tok/kik eſſēle emberek. Mert az Chriſtuſnak dolgairt igaz halālā
boz közelitett vala/ilettuel nem gondola. hog be telleſitene ezt az
f mi meg vala küſſebbüluñ/az tú en hozzām volo io müelkediſtek
ben.

Az' Filippibelikneksirt
Harmadik rész

Annak vtánna akámfiai örülleteket az vr istenben. Vagan azonokrul irnom tűnektek/ en bizon nem resielem/ tűnektek kediglen bátor dolog. Távoßtassatok el az ebeket/ távoztassátok el az gonoß müeseket/ távoztassatok el az el metelt nipet. Mert mű magunk vagunk az körnűl metelt nipek/ kik lelkünkuel tißtelliük az istent/ és az Christus Jesusban dicsekedünk/ és nem bizunk az testiben/ tolehet en bizom az testiben és. Ha valaki egéb láttatik bizni az testben/ en inkább bizom. Körnűl metelinek enghemet nolczad napon/ Nemzetsighem ßerint az Israel nipe közzől valo vagok/ és az Beniaminnak ágazatiából/ Sido vagok az Sidok közzől/ az töruin ßerint fariseus vagok/ istenhez valo ßerelmem ßerint/ az egy házbeli nipnek háborgatoia lük/ az töruinbeli igazulás ßerint/ oly valik kis senki meg nem feddhet vala. De az melly dolgok emekem haßnomra valának/ azokot az Christusirt kárnak alitám. Sőg annak felette mindeneket kárnak alitok lenni az Christus Jesusnak az mű vrunknak esmeretinek felsighes voltáirt/ kiirt mindeneket kárnak alitik és vgy tartok mint el vetett állatokot/ hogy az Christust meg nyerjem és hogy ű benne olnak találtassam/ ki az en meg igazulásomot az töruinből nem vallom/ hanem az meg igazulást vallom/ melly az Christusban valo hűtnek általa vagon/ melly az hűtnek általa/ istennek valo igazulás/ hogy meg esmeriem útet/ és az ű fel támadásanak hatalmasságát/ és az ű sanarusághban valo közös voltomot miképen egenlő ábrázatu lißek az ű halálához/ ha valamikippen az halottaknak fel támadására iuthassak/ nem hogy meg fogtam volna

ha az mire ügekezem/adag immāran fogatkozās nélkül legek de az otan vagok/ ha meg foghatnam/ mikippen az Christus Jesus ſuſtul meg vagok fogua. Utamſiai/ en meg nem altom hog meg nertem legen az mire ügekezem. De ez egg dolgon vagok hog azokat el feleyzem az melleket hatra hattam/ es azokra erőköggem az melſek elöttem vadnak/ az fel tütt czil ſerint ſietek menni az Christus Jeſusnak āltala/az iſtennek mennei hiuatalanak diadalmāra. Annakokairt valamenin fogatkozās nélkül valok vagunk/ iſ den ertelemben legünk/es ha mit külömben ertetek/ezt es megielenti tőuendőre tüneftek az iſten. De maga az mit meg nertünk arra egg igaz mutato mirtikuel kißüllünk/ hog egeneſſig legen közötünk. Utamſiai egetembe enghemet töueſſetek/es vegitek iol eßetek be azokot/az kik ekkippen tarnak/mikippen en tüneftek pildaul vagok. Mert nag ſokan tarnak külomben/kikrül gakorta ſoltam tüneftek/moſtan ſediglen ſiruan es ſolok/kik az Chriſtuſnak euangeliuman ellenſighi/kiknek az ü vighek veßedelem/es kiknek iſtenek az ünön haſok/es kiknek az ü diczekediſek az ü gaſzatos voltokban vagon/kik ezak ez földiekre viſelnek gondot. Mert az mü natas ſletünk az mennekben vagon. Ebből variuk es az mü üdüözitönkőt az ur Jeſus Chriſtuſt/ ki mas ſimre valtoztatta az mü ala valo teſtünket/hog azt tege/hog egg ābrazatu legen az ü megdicsőült teſtehez/ az ü tehetſighe ſerint/melluel egebeket es mindeneket ü hatalma alā vethet.

Negedik ris

Annakokairt en ſerelmes es kiuānatos utamſiai kiknnekem örömem/es koronam vattok/ekkippen mas raggatok meg ſerelmes utamſiai az ur iſtenben

bẽn. Kirem az Euodiast, es az Syntichet, hog az ur istenben egg māsual egenesek legenek. Kirlek bizon tighedet es io igaz felem, lig segh̃iezziguel az assonoknak az euangeliumban, kik vesse delemben forganak en velem, az Kelemenuel, es egebekuel es, kik en velem egetembe munkalodānak, kiknek neuek az ilo könüben vagon. Örülletek az ur istenben mindenkoron, es esmeg mondom örülletek. Az tü io voltotok niluān legen minden emberekuek. Az ur isten közel vagon. Semmi dolog felöl gorgalmatosok ne legetek, hanem mindenben, imādsāgban, es hāla adāsual valo könörghisben az melleket kiritek, ki nilatkozzanak az istennēl. Es az istennek bike sighe, mell minden ertelmet felül mul, meg örizi az tü büeiteket es az tü ertelmeiteket az Jesus Christusnak āltala. Touābbā atām siai azokrul legen gondotok az mell dolgok igazak az mellek tiztessighesek, az mellek nem hamissak, az mellek tiszta dolgok, az mellek alkolmatosok, az mellek io neuük, es ha mi iosāgos, es ha mi dicseretes dolog vagon arrul, melleket meg es tanulātok, es el es vūtök es hallātok, es lātātok es enbennem, ezeket tegitek, es az bikesignek istene liben tü veletek. Igen örülik kedigleñ az ur istenben, hog immāran vighezetre meg öregbüle, es vnnan erōt vün, az tü en felölem valo gorgalmatossāgtok, az dologban az melkben gorgalmatosok es valātok, de alkolmatossāgtok nem vala hozzā, nem hog az en büssighem berint bollak. Mert en meg tanultam azokual meg elegbednem az mi ennekem vagon. Tudom alā valo kippen magamot viselnem, tudom fellebb es magamot viselnem, mindenütt es minden dolgokban tanusāgot vüttem, tudok mind meg elegbedni, s mind ehezni, s mind büsigben lenni, s mind büssighet benuedni. Mindeneket tehetek az Christusnak āltala, ki enghemet meg erös

ſrĳ. Demaga iol tűtők/ hog egetembe riſeſek lűtők az en ſanarulāſa gomban/ mert tuggātok tű es Filippibelieк az en predikāllāſomnak kezdetiben/ mikoron Macedoniabol el mennīk/ egg eggh̄azbeli nip ſem tűn egetembe valo ſeghĳzighet ennekem/ hog valamit ada na/ auag en es valamit/ vennīk/ hanem ezak tű kuāltkippen. Mert mikoron Teſſalonicaban volnīk es/ nem eggſer küldītek en nekem az mi ſűkllg vala/ nem hog aſandikot kiuannak/ hanem kī uanom tű irettetek/ hog bű gomölczőtők legen. Demaga mindent eleghet vűk tűtűletek/ es bűlſgben vagok. De telīm minek vtānna el vűm az Epafrodituſtul azokot az melleket küldőttetek vala/ melk az iſtennēl io illatot tiſen/ es melk ūneki kellemetes/ es kedues āl dozat. Azen iſtenem kediglen be telleſnti tűnektek valami ſűkſigtek liſen/ az Jeſus Chriſtuſnak āltala/ az ű kazdagſāghi ſerint/ melk nag felſiguel vadnak. Az iſtennek kediglen/ es az mű akānknak de eziret legen mind örökkön örökkę. amen. Köſönnetek minden ſenteknek kik az Chriſtus Jeſuſban vadnak/ köſönnek tű nektek az akaſiak kik en velem vadnak. Köſönnek tűnektek minden ſentek teleſben kediglen kik az ezaſārnak hāzabeli nipi közzől vad nak. Az mű vrunknak az Jeſus Chriſtuſnak kedue legen tű veletek mindentekuel. Amen.

Az leuel Romābol kele Epafroditus āltal.

Az Szent Pāl leuelīnek

ertelme/ mellet az Coloſſębelieknek irt.

Az Coloſſębelieket kiknek ez leuelet irta Szent Pāl nem lātta vala. Mert mās apoſtolnak predikāllā ſora fordultanak vala az Chriſtus hűtre. Az

nipe

nipek vtãn felette ſghen valãnak az hamiſſ apoſtolok / es ezeri
ügeleznek vala / hog ũkõt gonoſz tiuelghiſbe eytenek / gonoſz tanu
ſãgoknak ãltala / es erre tanitãk vala ũkõt / hog az iſtennek fia
nem volna az ũduõſſignek oka / hanem az angaloknak ãltala volna
menet az aka iſtenhez / es hog az iſtennek fia ez vilãgra el nem iũtt /
ſem el nem tũne / es ezt ezert bizonitãk vala / hog az oteſtamen
tomban es mindenek az angaloknak ãltala ſolgãltattanak legen ki.
Touabbã az Sido toruint / es az pogãn bõlczeſignek hiãba valo tu
domãnat eggbe eluegyitik vala az Chriſtus tudomãnãual. Meg
tartanak vala nimelleket az toruinnek paranczolatiban / es hiãba va
lo iſtent filelemuel tiſztelik vala az napot / es az holdot / es az ezil
lagokot / es egẽb teremtett ãllatokot / mellekbõl ez vilãg vagon / es ar
ra tanitãk vala ũkõt hog ũk ezeknek kõteleſſig alatt tartoznãnak ſol
gãlatot tenni. Annakokãirt eſzebe tutatta ũneknek az kereſztẽn hũ
kõt / az mellet fel vũttenek vala / meg mutatuãn ũnekik / hog vala
mit ez ideig nertenek volna / nem az angaloknak ãltala nertik volna
hanem az Chriſtuſnak ãltala / ki az angalokot teremte / ki ezek ũ ma
ga volna az egghãzbeli nipeknek fete / azirt az ũduõſſig ſenkitũl e
gebtũl ne legen / hanem ũ tũle. Inti touabbã ũkõt ſorgalmatoſon / hog
az hamiſſ apoſtoloknak nagſãgos beſzideknek / es hazugſãgoknak ãl
tala ne enghednek meg czalatni ũ magokot / es touabbã ſemmi tis
uelghiſbe magokot ne enghednek eſni. Vighezetre inti ũkõt kereſz
tẽni ioſãgos mũlkedetekre / kiualtkippen meg iruan minemũnek kel
len lenni az teleſignek az ũ firihez / minemũnek kellen lenni az firh
nek az ũ feleſighhez / minemũnek kellen lenni az akãnak az ũ fiai
hoz / minemũnek az fiaknak az ũ atkokhoz / az ſolgãknak az ũ ur
okhoz / az uraknak az ũ ſolgãiokhoz.

Az ſent

Az Szent Pál

apostolnak leuele/ melliet az Colossebeliecknek irt.

Első rész.

Az Pál ki az istennek akaratiának általa az Jesus Christusnak apostola vagok/ es egetembe az Timotheus atafiu. Iriuk ez leuelet azoknak kik Colossęban vadnak/ es kik az Christusban szentek/ hiuo atafiak. Kiuánnuk tűnektek az istentűl/ az mű atiánktul/ es az ur Jesus Christustul/ az istennek keduit es bikesighit

Hálát adunk az istennek/ es az mű urunknak az Jesus Christusnak atiának/ mindenkoron tű felőletek/ mikoron imádságot tiszűnk/ mert meghallok az tű Christus Jesusban valo hűtőtőkőt/ es minden szentekhez valo szerelmeteket/ mellet tiztek az reminsegbirt/ melli meg vagon szerezuin tűnektek az menn orszagban/ mellűl az euangeliumnak igaz beszidinek általa elősző hallottatok vala mell euangelium tű közitekbe es el iuta/ mikippen mind ez eghisz világon es gőmölczöt tiszen/ mikippen tű bennetek es/ az naptul fogua/ mell napon meghallatok/ es meg értetek az istennek keduit az igasságnak általa. Mikippen megis tanulátok az Epafrastul ki munkatűnk szerelmes polga tarsunk/ ki tű iranytotok az Christusnak hitesighes polgálatot tiszen/ ki megis beszillę munkátűnk az tű lieksben valo szerelmeteket. Annakokairt mű es imell naptul fogua hallok

Ha meg

meg nem ßünink imádni tűlettetek/es kirni az istentűl hog be tes
lességet az ű akarattának é'mêretuel/minden tudomanual/es
telki bölczeséguel/ hog ség iartatok mint mlto az vristerhez/ hog
mindenestűl fogua kellemetes lek legetek/ gömölczöt tiuin min
den io czelekedetben/es neueked uin az istennek es ereetben/ min
den erőuel meg erősséduin/az ű dúrzősigbinek hatalmassága serint
minden türésre/es örömuel valo bikesighes senuedisre/halat aduán
az aka istennek/ ki azt tiuz hog eleghet lennink az szenteknek örökü
ségeknek ri es voltára az világossagban/ki/ki vún múnkót az sötetsi
ghetnek hatalmából/es az ű szerelmes fiának orszagába hoza/ki ala
tal vagon váltsagunk az ű vire hullasának általa/es bűneinknek bo
czánatka/mell tiu az lathatatlan istennek ábrázatka/ minden te
remtett állatnak főzötte első szülött/miuel hog ű általa teremtetinek
mindenek/melek az mennekben vadnak/es melek az földön/mind
nyelleket láthatnak/ s mind melleket nem láthatnak/akar székes an
galok legenek/ s akar orasagban valok/ akar feiedelemsigben va
lok/ akar hatalmassagban valok. Mindenek ű általa/es ű ben
ne teremtettenek/ es ű minden állatoknak elötte állatka se
rint vagon/ es mindenek ű általa vadnak állando állapatban/
es feie az egh hazbeli nipnek testinek/ ki minden állatoknak
fezdete/ első szülött az halottaknak fel támadásában/hog ű le
gen mindenekben első. Mert ű benne lún kelleme
tes az aka istennek/mind ez eghisz állatoknak telles voltát ilni/
es ű általa ű magának mindeneket meg engheztelni/ bikesigre
hozuán vgan azon által/ mind kik az földön vadnak/ s mind kik
az mennekben/es az ű virinek általa/melek ki onta az kereszt fán
valo kin szenuedisiben. Ű es kik righentén el idegbenülteteck vala az

istentűl

iſtentűl/ es alaratokot ſerint elensighi valātok az goneß czelekedetekben/ mioſtan meg engheßtele az ű teſtiben mellet halālra ada hog ſemtſ temre tűrőket/ es ollanokkā/ kiket ſenki meg ne feddhesſen/ es ű előtte būntelenekkſ. Ha az hűtben meg marattok/ meg fondāltatatuān/ es ālhatatosōn/ es ki nem indultok az euangeliumnak reminſi ghiből/ az mellet hallottatok/ mell predikāltatott minden teremtett āllatnak főzőtte/ mell az ēg alatt vagon/ mell euangeliumnak preadikālāſaban en Pāl ſolga vagok.

Moſtan őrülők az tű irettetek valo ſanarusāghimon/ es be tőltőm az en teſtemben az Khriſtus ſanarusāghinak maradikit/ az ű teſtetert/ mell az egy hāzbeli nip/ mellnek en Pāl ſolgāia lűk/ mint az iſten el vigheſte vala ez dolgoſſāgot/ es enrekem adā hog be tőltzem tű főzőttetek predikāluān az iſtennek ighiit/ az iſteni titkot/ mell el vala reytetuin őrőkiűl fogua/ es minden nemzetſighektűl fogua. Moſtan kediglen meg nilatkoſtatta az iſten az ű ſentinek/ az kiknek akarta meg telentent/ mell igben nagok legenek az iſteni titoknak dűrzőſighi/ es kazdagſāghi az pogānoknak főzőtte/ az Khriſtus tűbennetek/ az reminſignek dűrzőſighe/ mell Khriſtuſt nű predikallunk/ intuin minden embert/ es tanituān minden embert/ minden bőlczeſigben/ hog minden embert fogatoſozās nēlkűl valoā tegűnk az Khriſtus Jeſuſban/ mell dologra es főfődom es/ kiſālkodnān ogan azon iſtennek ereie ſerint/ mell en ben nem maadt telentiaz ű hatalmas voltānak āltala.

Masodik risz

Mert azt akarom hog tuggātok mene ſorgalmatoſſag gom legen tű rulatok/ es azokrul kik Laodiciaban vad-

naк ęs mind azokrul/ kik enghemet ßemik ßerint nem lāttanak ez teſtben/hog az ú ßúſók vigaßtalāſi vegen/mikoron az ßeretetben egy be foglalua lēndnek/ ęs minden bizonual valo hútelnek ērtelmnek kazdagſāgaban az iſtennek/mind az atānak/s mind az Chriſtuſnak titkānak eſmēretiben/ kiben ei reytuin vagon minden reytek ßerint valo iſtent bólczeſig/ęs tudomān. Ezt kediglen azirt mondom hog valaki tútókót meg ne czallon hiteto beßidual. Mert iol lehet teſtem ßerint tāuul legek/de maga lelkem ßerint tú veletek vagok/örúlmin ęs latuān az tú iletetekнek rend tartāſāt/ęs az tú Chriſtuſban valo hútótókнek ipp voltāt. Annakokāirt az mikippen meg tanulātok az Chriſtus Jeſuſt az mú orunkot-azonkippen ú benne iāriatok gúkeret veruin ú benne/ęs az hútnek āltala ú benne fel ippúluin/ęs meg erósſúluin/mikippen meg tanittānak tútókót-búlkódoin az hút ben hāla adātual. Meg laſſātok hog valaki tútókót meg ne predāl lon/pogān bólczeſignek/ęs hiaba valo czalārd tudomānnak āltala/ mell emberelnek ßerzíſe ßerint vagon/ęs ez vilāghi teremtett āllatokrul/ęs nem az Chriſtus ßerint. Mert ú benne lakozik az iſtenſignek ú telles volta teſt ßerint/ęs be telleſeltetek ú benne/ki minden feiedelemſignek ęs hatalmaſſāgnak feie/ ki āltal kórnúl ęs meg telkeditek/oll kórnúl meteliſuel/ mell kezek nélkúl lißen/mikoron le vetętek az búnókнek ú teſtit/huſāt/az Chriſtuſban valo kórnúl metelkediſnek āltala/ kik ú velek egetembe el temetteritek az kereßtſignek āltala/mellben egetembe ú vele fel ęs támadātok az hútnek āltala/mell āltal az iſten creit mutatta/ki fel támaßtā útet halotta ból. Tú ęs mikoron megholtātok volna az tú búneitekнek/ęs teſtekнek miatta/ mell kórnúl meteletlen vala/ ú vele egetembe meg elevenitett/ meg boczātuān nekúnk minden búncinket/ęs el kenuin az

az mű ellenünk valo kézi irás/ mell ellenünk vala műnekünk az tőr
vinnek paranczolatinak általa/ és azt el viue közölünk/ és az ke
reszt fához szegezé/ és az pokolbeli haralmas feiedelmeket meg fosz
uan mindenekuek láttára gőzedelmet vün azokrul/ ű magának ál
la. Annakokáirt senki tűrőt ne itilien itelben/ auag italban/ auag
üdnepnek valami ritiben/ auag az vy holdnak napiában/ auag az
szombatoknak napiaban/ mellek kouetkezendő dolgoknak árnika/ de
az Christus teste. Valaki az diabalmat tületek szánt szándikual
el ne vege az angaloknak alá valo voltoknak/ és nem iazan valo tis
teliseknek általa/ keuileñ iaruañ azokban az melleket nem latott/ hi
ba fel fualkoduañ az ű testinek értelmitül/ és az fűt nem biruañ/
mell fűtül az eghis teli az eggbe ereztiseknek/ és eggbe foglalásoka
nak általa eggbe alkottatuañ/ és eggbe ragosztatuañ/ neuekediſi vő
szen/oll neuekediſuel/mellet az isten ád. Annakokáirt ha meg holtatok
az Christusual/ és ki holtatok ez vilagbi teremtett állatokbol/ miért
foglalt attok meg emberi törueinek miatta/ mint ha ez vilagbi ille
tet viselnitek? Ne illessed/ ne kostollad/ és ne irtessed/ mellek mind
el vesznek ewel hog gonoszul ilnek velek/ az emberekuek parancz olat
toknak/ és tanusagoknak mi uolta szerint/ mellek beszid szerint bölcze
signek szinit viselik/ nem igaz isteni tizteletnek általa/ ez lilleknek
alázatos voltának általa/ és testnek meg sértisinek általa/ nem va
lami tiztelctre/ sem az testnek megeleghitisinek általa.

Harmadik rész

Annakokáirt ha az Christusual egetembe fel támat
tatok/ az mennei dolaokra igyelmezzetek/ holott az
Christus vagon az istenen iobb felől ű uin. Az men

kei dolgokra viselletek gondot / nem az földiekre. Mert meg holtatok es az tü ielettek el vagon reytetuin az istenben az Christusual. Va lamikoron az Christus az mü iletünk meg ielenendik / akkoron tü es ü vele egetembe meg ielentek az dücsösigben. Annakokairt öllis sek meg az tü ez földi tagaitokban az bünöket / az parāznasāgot / az fertelmessigbet / az nima bünt / az gonosz kiuānsagot / az fökuine sighet / mell bālwāń imādās / mell elkēle bünökirt az istennek haragia az fo fogadatlan fiakra fokot tüni / likneк közötte iartok vala enek elötte / mikoron ezekben ilnitek. Mostan kediglen tü es tāuoz cassātok el mind ezeket / az haragot / az lilekben valo dühösségbet / az gonossāgot / az ātkozodāst / az iktelen beszēdet az tüsātokbol / Eggitek az māsoknak ellene hamiss beszēdet ne mongon / mi nek vtānna le vetkezitek az o emberböl / es az ü ezelekedetinek ellene mondātok / es vy emberbe öltözitek / ki meg vyul az ü esmēretire / es az ü ātrazatkāra / ki ütet teremte. Holott sem Görög ninczen sem Zido / sem körnül metelkedö nip / sem körnül metelkedis nēlkül valo nip / sem wegben nip / sem Scythiābol valo nip / sem fol ga āllapatbeli ember / sem szabados rendbeli ember / hanem minden eknēk az Christus minden. Annakokairt legetek öltözue mint istennek vālaztott nipi / es mint szentek / es mint kik szerelmetesek vattok / könörületes szüue / io erölczbe / alāzatossāgba / szelidsigbe / eneghedelmessigbe / eggmāsnak türuin / es eggmāsnak meg boczātuań ha valakinek valaki ellen panaszolkodāsa vagon / mikippen az Christus es megbocza tünektek / azonkippen tü es. Mindeneknek felette kediglen szeretetbe / mell az fogatkozās nēlkül valo dolognak kötele. Es az istennek bikessege diadalmat vegen az tü szivetekben mell bikessigre el es hiua az istennek testben / es hālalatosok leges

tek. Es istennek beßide lakozzik tú benneteket nag búsiguel/ es minden bólcz esiguel. Tanicz atok eggmást/ es imczitek/ es imadkozatok az ur istennek az tú ßüretekben/ imadsagtuel es dicziretekuel/ es telki imadsagtuel/ es ezeknek kedue legen. Es valamit tendetek beßidetek ben/ es titemintekben/ mindenekket az ur Jesus neuebe tegetek/ hala lat aduan az istennek es az atanak ú altala. Tú feleseghek az tú tulaydon firiteknek birodalma alatt legetek/ mint illik az ur istenben. Tú firnek bereßitek az tú feleségteket/ es ne legetek imreguel valo beßidüek ú ellenek. Tú szak/ enghegguetek az tú atattoknak mindenekben/ mert ez igen kellemetes az ur istennek. Tú atak haragra ne indiczatok az tú szattokat/ hog magokat ßükben banatba ne essenek ßik. Tú szolgak mindenestül fogua enghedelmesek legetek azoknak az kik tüneteknek test ßerint valo urattok/ nem ßemte valo szolgalatot tiuin/ mint ha embereknek ügyelezmitek magatokat kellet ni/ hanem ßüuteknek egy ügüsigguel/ az istentül siluin. Es valamit müuelketek lelketek ßerint tegitek mint az ur istennek tennyetek/ es nem az embereknek/ tudan hog az ur istentül az örökségnek iutalmat vßitek. Mert az ur Christusnak szolgaltok. Az ki kediglen vitkezik/ azt vi seli az mit vitett. Es nincz en ßemilnek tekintete.

Negedik rész.

Es vrak az tú szolgaitokhoz igasságual illetek/ es engedelmességhet tarczatok ú hozzatok. Tudan hog tüneteknek es vrotok vagon az menn orßagban. Szüntelen könyörögietek az istennek/ es abban vigazzatok hala adással ecetembe/ mü irettünk es imadkozzatok egyszersmind az isten antot nyilson münesünk az istennek beßidiresehog predikalhassuk az Christusnak titkait/ melliert fogua es vagok/ es

hog

hog ki ielenczem azt/ mikippen ennekem polnom kell. Bölczen vi-
sellitek magatokot azolhoz/kik az hütnek külül vadnak/es az üdönek
alkolmatossagat aron es meg valtuan. Az tü beßidetek mindenko-
ron kedues legen ü nalok/es bölczesignek ize legen benne/ hog tud-
gatok mikippen kellen tünektek mindennek meg felelnetek. Minden
en dolgaim felöl bizonossa tißen tütökot az Tychikus az en szerel-
mes akamfia/es hi az vr istenben polga tarsom/kit tü hozzatok bo
czatik/hog meg tugga mit czelekeggetek/es meg vigasztalia az
tü szüveteket az Onesimusual egetembe/ki hiw es szerelmes atafiu
ki tü közzöletek valo/ ezek mindeneket tünektek meg mondanak az
mi dolgok itt lißnek. Köszön tünektek az Aristarchus/ki en velem
fogua vagon/es az Marcus ki az Barnabasual akafiu germek/ki
felöl paranczoltam tünektek. Ha tü hozzatok menend/ fogaggatok
to keduel útet/es az Jesus ki Justusnak hiuattatik/kik az körnül
metelt nipek közzöl valok. Ezek czak ü magok munkas tarsim en
nekem az istennek orszagara/kik vigasztalasomra lünek ennekem. Kö
szön tünektek az Epafras/ki tü közzöletek valo/az Christusnak
szolgaia/mindenkoron nag sorgalmatossagual munkat tsinn tü iret-
tetek az ü imadsaghban/hog alhatatosok legetek/es fogatkozas nel-
kül valok/es olyak/kik be telletek az istennek minden akaratsaual.
Mert tanubizonsaga vagok üneki hog nag sorgalmatossaga legen
tü rulatok/es azokrul/kik Hierapolisban vadnak.

Köszön tünektek az szerelmes Lukacz oruos doctor/es az Demas.
Köszönnetek az akafiaknak/kik Laodiceaban vadnak/es ezek között
az Nymfanak/ es az ü hazabeli kereszteneknek. Es mikoron tü
közöttetek el olvastatatok ez leuelet/ tegitek azt/hog az Laodicea
ban valo eggházbeli nipeknek es olvastassik el/es az leuelet az mel

let

let Laodiceabol irik/tüęs olwaſſātok el/ęs mongātok ezt az Archipa puſnak. Läſſ hozzā az te ſolgālatodhoz/ melyet fel vül az vr iſtenben/hog azt be tellesitzed. Az en köſönetem ez en kezem irāſanak āltala vagon/Pāl keze. Emlekezzetek meg az en fogſāsaimrul. Az iſtennek kedue legen tü veletek. Amen.

Romābol költ az Tychicuſnak es az Onesimuſnak āltala.

Az Theſſalonicebelieknek irt

elſö leuelnek ērtelme.

Ez leuelet iria az Thęſſalonice vāroſbelieknek/ kik az eggßer fel vütt hütben annie ālhatatoſſāgual maradānak meg/hog az nipeknek rantok valo hābo ruſāg titelit ālhatatoſon/ęs io kedues benuedik vala el az kik között ilnek vala/ęs az hamiſſ apoſtolok nak ſemmi intiſeiuel el nem hantathatānak az euangeliomi tanuſāgrul. Tudvān azirt ßent Pāl az hamiſſ apoſtoloknak gonoſſāgāt/ęs az tanituānokot ü tülök filtuin/mikoron ü maga ükot meg nem latogathatnā/Timotheuſt küldę ü hozzāiok. Ki mikor meg tert volna ßent Pālhoz/meg ērtę ü tüle az ü hütben valo ālhatatoſſāgokot/dicziri azirt ükot ebböl/hālāt aduān errül az iſtennek. Tovāb bā tanitia ükot külömbb külömbb kereſteni ioßāgos müelkedetekre meg ielentuin hog volnānak ü közöttök kik mindeneſtül fogua meg ſ tiſtāt nem volnānak minden buiaſāgoktul/ęs kik tuńaſāgban iluin

ęs nem munkālodnāñ az egęb kereßteneket meg nehezítenęk. Azok kippeñ kik nugħatatlanok liuiñ meg ħāborítanāk az egy ħāzbeli ni pęknek ezendęssigben valo ítęleket / kiket ħagya ħoġ meg feggenęk. Touābbā tanítya azokot / ęs meg erősséti ūkōt az ħűtben / az kik az o sólso fel tāmadās felől az ħűtben męg elęgghę erősśek nem valānak ęs kik az ħalottakat akkippeñ siratāk vala mint ħa el veßtenenek volna / ęs nem oġ inkābb mint ħa iobb āllapatra multanak volna ki.

Valānak esmęglen kik vetekettenek vala ű közöttök az or ístennek o tolso ez vilāgra iouíssinek napiārul / mint ħa ezt meg tudħatnā vala ki / ęs elősßör meg mondħatnā / melł nap mindęnęknek bizontalan / de maga azt monga ħoġ az nap hirtelen iű el / ęs melłet emberek ingen nem vārtak volna / ħoġ minden ßem pillantāsban inkābb kißęk legünk!

az ßent

Az ſzent Pál

nak elſő leuele/ melyet

az Theſſalonicabeliekhez irt.

Az Elſő rész.

1 PÁl ęs Siluanus/ęs Timotheus iriuk ez leuelet az Theſſalonicaben valo egy hazbeli nipnek az atya iſtenben/ęs az ur Jeſus Chriſtuſban. Kiuánnuk tűnektek az iſtentűl az mű atánktul/ ęs az ur Jeſus Chriſtuſtul/ az iſtennek keduit ęs bikeſighit.

2 Hálát adunk az iſtennek mindenkoron mindentek felől emlekezetet tiuin tű rulatok az mű imádſághinkban/ ſzünetlen meg emlekezuin tű rulatok az hűtnek dolgairt/ ęs az ſzeretetnek munkáiairt ęs hog meg marattatok az mű urunknak az Jeſus Chriſtuſnak reminſighiben/ az iſtennek az mű atánknak előtte. Tuggátok atámiſiaſiket az iſten ſzeret az tű válaſztáſiokot/ mert az euangelium/ melet tű közöttetek predikállánk/ nem czak beſzid ſzerint lűn/ hanem annak felette czuda titelnek általa/ ęs az ſzent lileknek általa/ ęs ſok bizonſágnak általa/ mikirpen tuggátok minemük voltunk tű irettetek. 6 Es tű követéink valátok múnetűnk/ ęs az ur iſtennek/ mikoron be vűtők az iſtennek beſzidit/ nagſok ſanaruſag ſzenuedéſuel/ ęs az ſzent lileknek örömiuel/ annira hog pildáiokra lűtők mindeneknek kik Macedoniában/ęs Achaiaban az hűtre ferdulának. 7 Mert tű közöttetek zendüle ki az ur iſtennek beſzide/ nem czak Macedoniaban-

es Achaiaban/hanem annak felette el hata az tú istenben valo hitő
ről minden helen/ hog bűssig ne legen műnkünk o-lamis beliunk.
Mert ú magok beßillik tú felöletek minemű be menisünk lütt legen
tú hozzátok/ es mikippen fordultatok legen az istenhez az báluán
imádásokrul/hog holgalnátok az ilő es vaz istennek/ es varnátok
az ú fiát az Jesust az menő orßágbol/kit fel támasta halottaikol/
ki meg ment műnkőt az iouendő haragtul.

Masodik rit

Mert tú magatok tuggátok atámfiai az mű tú hoz-
zátok valo be menisünkőt hog nem lún hiaba valo/ha
nem elősßör nomoruságot es szaruságot benueduin
Filippiben mikippen tuggátok/bátron reszelkedünk az
mű vrunknak seghitzighiból/hog predikálnanok tú kő
zöttetek az istennek euangeliumát sok kisálkodásban. Mert az mű
intisúnk nem vala reszalárdságbol/ sem tißtaság nélkül valo dologbol
sem álnakságbol/hanem mikippen tonak lelt vala műnkőt az isten/
hog az euangeliumot mű reánk biznál/akkippen szolunk/nem úg hog
embereknek kellessük magunkot/hanem az istennek/ki az mű szüuün-
kőt látia hog igaz. Mert bizonság ebben az isten hog soha nem
forgottunk hizelkedő beßid szerint/mikippen tuggátok/sem hog tel
hetetlensignek alkolmatosságát keresnők/ sem emberektül nem kere-
sünk dicsiretet/sem tú tületek/sem egebektül/mikoron berzületben
lehetnünk/mint kik Christusnak apostoli volnánk/hanem enghedel
mesek valánk tú közöttetek/azonkippen mint ha egy dayka tarta-
ná es neuelne az ű fiait/ekkippen nag szeretetuel liuin tűhozzátok
lelkünk szerint kiuánnuk vala adni tűnektek nem csak az istennek e-

uangeliumát / hanem annak felette az mú selkúnkót es / annakokáirt hog szerelmetesek lútók múnkúnk. Mert meg emlekezhettek az ámfiai az mú munkánkrul / es verjtikúnkrúl. Mert nyel es napual munkaloduan predikállok tú közöttetek az istennek euangeliumát annakokáirt hog valakinek tú közzöletek nehessighire ne lennink. Tú ke diglen vattok bizonsághink / es az isten / mell tistán es mell igazán es vitek nélkúl forgánk tú közöttetek / kik hútre fordultatok vala mi kippen tuggátok hog mindenkehez igaz vgan voltunk / mint az ata az ú fiahoz. Felette igben kirutn tútókót / es vigasztaluán hog vg tárnátok / mint az istenhez milto volna / ki az ú országába / es dúczo sighire hiutt volna túrókót. Annakokáirt mú hálát adunk az istennek szünetlen / hog mikor on el vúttitek ligen mú túlünk az beszédet / mellyuel az istent tanultátok vala / nem emberekнek beszédit vútók el / hanem istennek beszédit / mint igazán vala / ki ereit es meg mutatta tú bennetek hiuekben. Mert tú atámfiai / az istennek egyházbeli nipi nek lútók követói / kik Sido országban vadnak az Christus Jesusban / mert vgan azonokot szenuettitek tú es azoktul / kik az tú tu laydon agazattokbol vadnak mikippen mú es az Sidoktul / kik mi kippen az or Jesust es meg ólyl / es az ú profetait / azonkippen múnkót es háborgatának / az istennek es nem kellettik magokot / es mind den emberekuel ellenkednek / kik ellent tartanak múnkúnk hog az pogánoknak ne predikállunk / hog üdvözüllenek / hog mindenkoron tób bet rakianak az ú bünökre. Ki tú kedviglen azokra az harag el vigre Mú kedviglen atámfiai meg fogatkozuán tú nálatok nélkúl egy ide iglen szemilünk szerint / nem szúnúnk szerint / kelette igben ügekez ink rajta hog szemilünk szerint meg láthatnánk tútókót nag kiuanságs sal. Annakokáirt akaránk tú hozzátok menni / kiválkippen en Pal

hem eggyer/ sem kétsér úgy: kezim ezen̄de ellenünk álla münkünk az satan. Mert mell az mü reménsighünk/ auagy örömünk/ auagy dizzekedésünknek koronáia/ nem tü ys vattok/ az mü vrunknak az Jesus Christusnak elötte/ az ü el iövetelében? Mert tü vattok az mü dizzekedésünk/ ys örömünk.

Harmadik rész.

Annakokairt miköron̄ touábbā el nem ßenuedhetnök/ ionak látattatyk münkünk/ hogy Athenásban mü magunk a veßteg lenninkt/ ys el bocsátok az Timotheust az mü atánkfiát/ ys az istennek ßolgátárs/ ys ki az Christus euangeliumában az mü munkánknak segyhtöie/ hogy meg erössytsene bátorkot/ ys meg vigaßtalna bátorkot az mü hütünk felöl/ hogy valaki meg ne ßáborodnyk ez mü sánárusághinkirt. Mert tü ys tudgátok hogy erre vetettenek münkot. Mert mikoron̄ tü nálatok volnánk meg montuk vala tünektek/ hogy iövendöre sánáruságot ßenuednink/ mikippen̄ meg ys történyk/ ys tuggátok ys. Annakokairt en ys továbbā el nem ßenuedvin̄/ azirt bocsátik tü hozzátok/ hogy meg es: bmérnim az tü hütötökot/ hogy valamikippen̄ meg ne kisirtett volna bütökot az kisirtó/ ys hogy az mü munkánk hyába valo ne lütt volna. Az mi naron̄ kedigleñ mikoron̄ az Timotheus mü hozzánk jütt volna tü tületek/ ys meg bessillette volna münkünk az tü hütötökot/ ys ßeretimeteket/ ys hogy mü rulunk mindenkoron̄ io emlekezetet tegyetek ys hogy kiuántok münkot látni/ mikippen mü ys tükötök/ annakokairt vigaßtalāst vünk akámfelé tü általatok minden sánáruságunk felett/ ys bátsighünk felöl/ az tü hütöröknek általa. Mert mesthañ ielünk/ ha tü erössen̄ állotok az ür istenben/ mert minemü hála adást tehetünk az istennek tü felöletek minden örömünkrül/ hogy tü felöletek

örü

örülünk az mű istenünknek elötte/ mel ez napual/ felett igben imad
kozuan/ hog semiletek szerint meg lathassunk tűtöket/ es hog be tel
lessessük azokat/ az mellek megleen az tű hütötökhöz tartoznak
az isten kediglen/ es az mű atank/ es az mű orunk az Jesus Chri
stus vtelle az mű vtunkat tű hozzatok. Tűtöket kediglen az ur isten
büsködöttes es bujghesettes tegen az tű eggmastokhoz valo szeretet
ben/ es mindenekhez valo szeretetben/ azonkippen münket es tű hoz
zatok/ hog meg erössitze az mű szüuinket/ mellet senki meg nem fed
het az szent illetben/ az istennek/ es az mű atanknak elötte/ az Jesus
Christusnak az mű orunknak/ mind az ű szentuel valo eliüuisseben.

Negedik rész

Annakokairt atamfiai/ vigre kirünk tűtöket/ es inc
tünk az ur Jesus Christusnak altala/ hog mikippen
tanussagot vöttök műtülünk mikippen kellen tünekte
forognotok/ es az ur istennek magatokat kelletnetek
hog naponkid inkabb neuekeggetek. Mert tuggatok minemű tanusa
got adank tünektek az mű orunknak az Jesusnak altala. Mert ez az
istennek akaratia az tű szentsighes illetek/ hog meg tartoztassatok
magatokat az parazналkodastul/ es hog tugga tű közzöletek minden
az ű edönit birni szentsighes illetuel/ es tisztesseguel/ nem isztelen kiuan
sagual valo indulatual/ mikippen az poganok/ es az kik az istent nem
esmerik/ valaki meg ne nomoritza/ es meg ne czalla az dologban
az ű atafiat/ annakokairt hog az ur isten mind ezekrül bossut all/
mikippen ennek elötte es meg mondok tünektek/ es bizonsagot tünk
vala. Mert nem hiua münket az isten fertelmessigre/ hanem szent
illetre. Annakokairt az ki el veti nem embert vet el/ hanem az istent
ki az ű szent lelkit adá tű belétek. Touabba az atafiui szeretetrül nin

czen

ezen bűkségtek hog iriak tűnektek. Mert az isten meg tanyta tűtőkőt hog eggmást szeressitek. Mert meg es tiztitek ezt minden atyafiahoz / kik eghiss Macedoniaban vadnak. Kűnk kediglen tűtőkőt arámsiai hog az io ielcben naponkid inkább buálkóggetek / es ezen legetek / hog nugodalmasok legetek / es tulaydon dolgotokban tegyetek munkát / es az tű tulaydon kezeitekuel munkáloggatok mikippen meg hagók tűnektek / hog tiztességuel viselsitek tű magatokat / az kűlső dolokhoz / es hog semmire tűnektek bűkségtek ne legen. Nem akarom kediglen hog tudatlanságban legetek azoknak felőle / kik el ualo guttanak / hog ne keseregjetek / mikippen az egebek / kiknek reminsighek ninczen. Mert ha hisszük hog az Jesus meg holt / es fel tá madott / ezenkippen az isten es / azokot / kik az Jesusnak általa el nú gutt anak / elő hozza ű vele egetembe' Mert ezt monguk tűnektek az vr istennek beszédiben hog mű kik élők lészünk / es az vr istennek el iővetelire maradunk / elől nem előzzük azokot kik núgodnak. Mert az vr isten le száll az mennországbol az archangálnak intésuel / es ha ūāual / es az istennek trombitaāual / es az holtak támadnak elől ső fel / az kik Christusban holtanak meg / annak otánna mű kik élők lészünk / kik maradtok lészünk azokual egetembe fel ragattatunk az kődőben az vr istennek eleibe az égbe / es ezenkippen mindenkoron az vr istenuel lészünk / annakokairt vigháztallátok eggmást ez beszédekuel.

Második rész

Ouábbá arámsiai nem kűssig hog tűnektek iriak az údőkről / es az údőknek részűről. Mert tű núluán tudgátok hog az vr istennek az napia azonkippen fog el

tűni

tűnt mint az orvo ítel. Mert miforon ezt mondāngāk/mindenek
bikesigben es bātorsāgban vadnak/akkoren iú reātok az nag hirtes
len valo veßedelelem/mint az ßűlisben valo fāydalem reā iut az
terhes alßon emberre/ es el nem haladnak. De tű akāmfiai nem
vattok sötitsigben hog az nap hirtelen tű reātok iusson/mint egg orvo
Tű mind nāran vilāgossāgnak vattok fiai/es napnak fiai/nem vas
gunk ijnek/sem sötitsignek fiai. Annakokāirt ne aleggünk mint az e
gebet es/hanem vigāzzunk/es iozanok legünk. Mert az kik aleßs
naknak/ideizaka aleßnak/es az kik ribeghesskednek/ideizaka ribeghes.
De mű kik az napnak fiai vagünk iozanok legünk/es reānk vegűk az
hütnek/es az beretetnek mellvasāt/ es az sisaknak helin az üdüssig
nek reminsighit. Mert nem arra vetett münkot az isten hog az ü
haragrāt reānk indicząk/hanem hog üdüssighünkot nerük az mű
vrunknak az Jesus Christusnak āltala/ ki meg hala mű irettünk
hog akar vigāzzunk/s akar aleggünk ű vele illünk. Annakokairt egg
māsi iora inczitek/es mindentek az māsikot ippiczetz mikippen
tißtek es. Kirünk kediglen tütökot akāmfiai/ hog elmeretetekben le
genek azok/kik munkālodnak tű közöttetek/es kik elöttetek iārok az
vr istenben/es tanitanak tütökot/ hog azokot nag tißtessigben tar=
czātok/beretetnek āltala/ es hog az ű munkāiokirt bikesigtek legen
ű velek. Kirünk kediglen tütökot akāmfiai/inczitek iora az bertelen
iletüeket-vigaßtallātok meg az filelmes lelküeket/emellitek fel az
erötleneket. Bikesighetek legetek mindenekuel. Meg lāssātok hog ra
lasi valakinek gonoßt gonoßirt ne tegen. De mindenkoron az t köues
sitek az mi io/mind tű közöttetek egetembe/s mind egymast között.
Mindenkoron örülletek/ Sünetlen imadkozzatok/ mindenkeppen hā
las aggātok/mert ez az istennek tű hozzātok vālo akaratia/ az Je

Zr sus

sus Christusnak általa. Az lelket meg ne oltczátok/ az iras magaráczásokat meg ne vtállátok. Mindeneket meg lassatok ha iok/ az iot tarczátok. Mindentúl magatokot meg tartoztassátok az mi gonosz sint mutat. Az békességnek istene kedviglen szentegen tútókot mindenestúl fogua. Es az túlibellettek/ es lelketek/ es testetek ippen tartassék az mú vrunknak az Jelus Christusnak el iövetire/ vgy hogy senki semmiben tútókot meg ne feddhessen. Hiv az ki el hiua tútókot/ ki vgan azon meg es szerzi. Vigámsagot imádgatok mú irettünk. Köszönnétek az atyaknak mindeneknek szent a rzokolásban. Parancsolok tünektek az istennek általa/ hogy oluassák el ez leuelet minden szent atyaknak. Az mú vrunk Jesus Christusnak kedue legen tú veletek. Amen.

Az Thessalonicabeliekhez irt elsö leuel Athenásbol költ.

Az Thessalonicabelikhez irt

b

második leuelnek értelme.

Ez felül valo leuelben igyirte vala úmagát szent Pál az Thessalonicabeliekhez erre/ hogy úkot meg látnák/ de nem engedtetek úneki hogy meglathatná úkot. Annakokáirt ez leuelnek általa erösséti meg az ú szükót hogy álhatatosón szenuedgék az fanaruságokot/ mellyet az Christusirt tenninek ú raytok. Mert az isten ezirt úneki iövendöre tutalmat adna/ az ú ellenségekrúl kedviglen bossut állana. Kiváltképpen az vr istennek vtolso ez világra iövetinek napiárul tanusá-

got ād ůnekiek/ meilrůl ez ennek előtte valo leuelben ęs keues beßid uel bolt vala/ęs inti úkőt hog meg ne indulnānak/nikiknek beßidtenek miatta/kik bizonsagual mongāk vala/hog immāran az nap kő zel volna. Az beßidben alattomba mint dilik azt telenti sent Pāl hog elősször az Romai birodalom el rontatnek/ęs annak vtānna iűne el az Antichristus. Vigyezetre nag figelmessiguel inti úkőt essmęglen arra az mire az felůl valo leuelben intette vala/hog munkā lodāsra kißerűlenek azokot/kik hiualkodok volnānak/ęs munkāt nem d tenninck/ęs ezt ezirt/ hog az egēb kereßteneknek nehessigyere ů kő zőttők ne ūlninek mikoron ů ęs kezi munkāual ilt legen ů kőzőttők.

az sent

Az ſzent Pāl

nak maſodik leuele/ mellet

az Theſſalonicebeliekhez irt.

Az Elſő rſz.

EN Pāl/ęs Siluanus/ęs Timotheus iriuk ez leuelet a az Theſſaloniceben valo egȳ hāzbeli nipekhez az iſtenben az mū akānkban/ęs az vr Jeſus Chriſtuſban. Kiuānunk tūnektek az iſtentūl/az mū aſtānktul/ ęs az vr Jeſus Chriſtuſtul iſteni kedvet ęs bikeſſęget. Hālāt tartozunk adni az iſtennek tū felōletek akāmſziāi mindenkoron az mint illik/hog felette igȳen neuekedik az tū hūtōtōk/ ęs nagon kiteried az tū ſzerelmetek/mellet mind nātan egymāſhoz viſeltek/eggitek māſtokhoz annira hog mū tū felōletek dicſzekeggūnk az iſtennek eggȳhāzbeli nipi kōzōtt az tū türiſtekrūl/ęs hūtōtōkrūl/ mellek lūnek tū bennetek minden tū hāboruſāgbi tokban/ęs ſanaruſāgbitokban/ melleket ſzenuettek/mellek az iſtennek igaz itiletire tanuſāgot adnak/hog miltoknak talāltaſſatok az iſtennek orſzāgāra kiirt ſzenuettetek ęs. Mert igaz dolog az iſtennēl azokot eſmęgleñ ſanaruſāgual illetni/ kik tūtōtōt ſanārqatnak/ tūnektek ſzedigleñ nugodalmat adni/mū velūnk egȳtemb:/kik ſanaruſāgot ſzenuettek /mikoron meg ieſenik az vr Jeſus az menn orſzāgbol az ū hatalmānak angaliuai/lāngallo tūznek igȳiſiuel/ki boſſzut āll azokoñ kik nem eſmērik az vr iſtent/ęs kik nem engȳednek az mū euankna- c

az Je

az Jesus Christusnak euangeliomának/ kik kint penitentiának az ú érét
vesztedelmekre/ az or istennek pinimet látásábol/ és az ú hatalmas-
voltának tekintetibol/ mellyek nagy dúrzósiguel lésznek/ miképen el tsúend
hog dúrzósighe: vegen az ú pentiken/ és ezek álatos legen minden hi
uekben az napon/ mivel hog hűnek az mú tanubizonságunknak/ mel
let tú kózótted tűnik/ mellyre vnáczlagot és tiszűnk tűretteted min
denkoron/ hog az mú istenünk miltea legen túlsót ez hiuatalra/ és
be tólcze az ú to voltának minden io akaratjat/ és az hútnek dolgát
hatalmassagual/ hog dicziretessek az mú orunk Jesus Christusnak
neue tú általad/ és tú és ú általa/ az mú istenünknek/ és az mú o-
runk Jesus Christusnak mú hozzánk valo kedvinek mi volta szerint.

Masodik rész

Imúnk kedigleh túrótot atámsiai az mú orunk Je
sus Christusnak el tsúetelire/ és az mú ú vele valo
eggbe gúlsúnkre/ hog hamar ti ne indullatok abbol
az mit meg értettek/ sé meg ne háboreggatok/ sé az
ielesnek általa/ se beszédesnek általa/ se leueletsnek al
tala/ mint ha en túlem volna/ mint ha az or istennek napia fő
zel legen. Valaki túrótot mea ne czallon valamikeppen/ mert el
nem tú az or isten/ mig nem az údo el tsúend/ mellyben az istentúl
el hatadnak/ és mig nem eluan fog lenni amaz fertelmes ember/
az veszett fiu/ ki magat ellensig/ és ki fenyveli magát mindennek elle
ne/ ki istennek hiuattatik/ auagy tiszteletuel istenhez hasonlatosnak/
annira hog az istennek templomiaban úllon/ mutogatuan ú magát is
istennek lenni. Annak nem emlekezteli meg vala/ hog mikoron
meg ti kózöttetek volnek/ ezt meg mondottem ligen tűnetted? És

mostan es tuggatok mirzok a tegen tartoztatast / ez hog az niluan legen mikoron annak ideie. Mert mostan titkon rzelekedik alnassagot / rzak ki mit bir / biria mostan / mig kozzolunk ki vettessik / es akkoron niluan lisen az hamisf ember / kit az vr isten meg ol az u szanak lelkiuel / es semmitz tisti az u el tousinek nag finesfighes voltaual / mellnek az u el touetele az satannak rzelekedise serint vagon minden hatalomual / es telenfighekuel / es hamisf rzuda titelekuel es miden hamissagnak rzalardsag titeliuel azokon kik el vesnek / annakokairt hog az igassagnak szerelmit be nem fogadak ezirt hog a uduozulninek. Es annakokairt az isten ezt borzata u reatok / hog az rzalardsagnak ereie legen u raytok / hog hazugsagnak higgenek / hog meg itilteffenek mind azok / kik az igassagnak nem hunek / hanem az hamissagot itilik sonak. Mu kediglen istentul szerelmes akamfi ai mindenkoron halat tartozunk adni az istennek tu felolletek / hog az isten kezdettul fogua az uduossigre valaztott ligen tutokot / az szent lelekneck meg szenteliseinek altala / es az igaz hutnek altala / mellre hiua tutokot az euangeliomnak altala / mellet enhirdetek / hog ez es az mu vrunk Jesus Christusnak durzosighire lenne. Annakokairt b akamfiai legetek alhatatosok / es tarczatok meg az tarusagokot / mellekct tanulatok / mind beszidunknek altala / s mind lewelunknek altala Az mu vrunk Jesus Christus kediglen / es az mu akank / ki szerete munkot / es orok meg vigasztalast ada / es io reminsighet az u kegyelmenek altala / vigasztalia meg az tu szuetteket / es tegen alhatatossa tutokot az istennek minden beszidiben / es minden io rzelekedetiben.

Harmadik rsz

Jahezetre akāmfiai imāggatok mū irettünk/ hog az istennek beßide follon/ es dicziretessik/ mikippen tū kozottetek es/ es hog ßabadullunk meg az oktalan es gonoß emberektül. Mert nem mindenek ę az hüt/ de hiw az ürsten/ ki meg erössit tüttök töuen dörre/ es meg örizz az gonoktul. Bizodalmunk vagon kediglen az ürstennek āltala tū kelöletek hog mind mostan es/ mind ennek vtānna meg tegitek azokat melleket paranczolunk tünektek. Az ür isten kediglen viselie az tū ßüeiteket az ürstennek ßerelmibe/ es az Christusnak bikesiguel valo vāraßāba. Haggak kediglen tünektek akāmfiai az mū vrunk Jesus Christusnak neuenek āltala/ hog ßakagatok el minden akaßiutul/ ki kignīar/ es nem az tanußāg ßerint mellet mū tülünk vün. Mert tuggātok tū mikippen kellen köuetnek munkāt/ mert nem ßertelenül viselök mū magunkat tū kozöttetek/ sem ingen keńeret nem vüttünk valakitül/ hanem munkālodāsual/ es veriuhezisuel/ ńel es napual munkāt tiuiñ/ ezirt hog valakinek tū kozzölletek nehêssighire ne lenninк. Nem hog ezt ßabad nelegen münekünk tennünk/ hanem hog mū magunkat pildaul adnok tūnektek/ hog münköt köuetnitek. Mert mikoron tū kozöttetek volnānk ezt haggak vala tünektek/ hog az ki nem akarna munkālodni/ az ne ennek es. Mert hallok hog nikik kiken tārnānak tū kozöttetek/ kik semmi haßonra valo dolgot nem tißnek/ hanem haßontalan dolgot müelnek. Azoknak kediglen kik effele emberek/ ezt haggak/ es azokat erre kirük az mū vrunk Jesus Christusnak āltala/ hog ńugodalmual munkāt tiuiñ/ az ū tulaydon keńereket egik. Tū kediglen akāmfiai meg ne farraggatok az io titemiben. Hogha valaki nem engedi az mū beßidünknek/ tselenezitek meg azt leueletelnek āltala/

es

Az Theſſalonicabelieknek irt

ęs nātaſſāgot ne tarczatok atval/hog meg pirullon/de maga vg ne tarczātok mint ellenſighet/hanem intczitek mint atafiut. Az or iſten kediglen/ki bikeſignek vra/aggon tūnektek bikeſighet minden modon. Az or iſten legen mind tū veletek. Az kōſonet ez en kezem irā ſāban vagon/Pāl keze/melk iel minden leuelemben. Ig irok. Az mū vrunk Jeſus Chriſtuſnak kedue legen tū veletek mindenkuel. Amen.

Az leuel Athenāſbol kōlt.

Az Timotheusnak irt

elſō leuelnek ertelme.

Az Timotheuſt ſzent Pāl az euangeliumbeli ſolgās latra uhozzā pūtte vala/kinek az ū anna Sidonemből valo vala/de kereſzten vala/az atta kediglen Gōrōg nemből valo vala/ęs io iffiu/ęs az ſzent irāſban tudos/kit iol lehet kereſzten volna kiſzerīte ęk ſzent Pāl kōrnūl metelni az Sidokirt. De hog miuel ſzent Pāl nem mehet vala minden kereſztenekhez kōzibe/ſok kereſztēn nipekhez ū reā biſzta vala gongāt/mikippen Titusra ęs/tanitta ūtet ez leuelben mi mmodon kellen magāt viſelni az pūſpōkſignek kiſztiben/ęs az kereſztēni tanuſāg adāſban. Inti annakokairt ūtet nem vg mint tanituanāt/hanem mint fiāt/ęs az tanitāſban tārſat. Inti to/uābbā ūtet hog azokot el tāuoztaſſa/az kik oll hiāba valo beſzideket ſoktanak volna beſzilleni az kereſztenekhez kōzōtte/minemūkuel az

Ettől ſoktanak volna ű főzőttől illni/ęs hog oll tanuſagokra tanic
rza az kereſztyeneket/mellek az kereſztenhűthőz/ęs az ſeretetheż
tartoznak. Az vtan inti ůtet/hog az kereſztyeneket erre tanicrza/hog
az felebelmeknek miltoſagat meg ne vtallak/ha igaz pogánok liſs
nek ęs/hanem inkabb ű irettek imaggának/mert ű általok ligen az
varoſnak io ſer tartaſa/ęs az foſſignek nugodalomban valo iliſe.
Meg iria mi illik az firfiakhoz/mi az aſſonſallatokhoz az kereſz
tyeneknek gűlekezetiben. Meg iria azt ęs mineműnek kellen lenni
az igaz puſpőknek az ű hazabeli nipiuel egetembe. Inti erre ęs/
hog az fele hiuſaba valo beſzedeket be ne vegen/mineműkuel az Sio
dok ſoktanak illni az itelben valo valogatas felől/ęs az haz aſſago
nak el tauoztataſa felől. Tanicſa erre ęs/minemű legen az ű nalas
nal idęſb firfiakhoz/minemű ligen az iffiakhoz/az vin ſűlekhez/
az iffiu aſſonokhoz/özuegekhez/kazdagokhoz/ęs ſeghinekhez/
ęs azokhoz/kiket az kereſztyeneknek kőlczighiuel taplalnak/az iffiu
özuegekhez/ęs kiknek ileteben ganuſag lehet. Vighezetre
meg iria mit paranczollon az vraknak/mit az ſolgaknak/mit kaz
dagoknak/ęs inti erre ęs hog mindenkippenel tauoztaſſa az ollan
embereknek veteledő beſzedit/kik hiuſaba valo tudomannak miatta fel
ſualkodnak/az tudomannak neue alatt/ű magokot embereknek
mutogatnak:

AZ TIMOTHEVS NAK IRT ELSŐ LEVEL.

Első rsz.

EN Pāl/ Jesus Christus apostola/ az mū üdvözitő istenünknek/ és az mū orunk Jesus Christusnak ere re vālaßtāsanak āltala/ ki mū reminsighünk. Irom ez leuelet az Timotheusnak/ ki az hűtben ennekem a igaz fiam. Kiuānom teneked az istentűl/ az mū a tānktul/ és az vr Jesus Christustul/ az mū orunktul/ az istennek keduit/ irgalmassāgāt/ és bikesighit. Mikippen kirilek tighedet/ hogy Efesusban māradnāl/ mikoron Macedoniāba mennik/ ak kippen tig/ hogy meg hirdessed nikiknek/ hogy ell tudomānt ne köuessenek/ melli az hűt ellen vagon/ és ne ügekezzenek hamiss beßidekre és nemzetsighekrűl valo āgazatoknak tanulāstra/ melleknek schavighek ninczen/ és vetekedeseket ßereznek inkābb hogy nem isteni ipvűlist/ melli az hűt āltal vagon. Az paranczolatnak vighe kediglen az ßeretet/ melli az tißta szűből tāmad/ és io lelki esmēretből/ és nem tettetes hűtből. Melli iosāgokrul hogy miuel el tiuelettenek nikik/ hiāba valo beßűre haylottanak/ kik az törvinben doctorok akarnak lenni/ maga nem ērtik az melleket solnak/ sem az minemű dolgokrul bizonosskippen beßillenek. Tuggűk kediglen hogy io legen az törvin/ ha ki törvin ßerint il vele/ és az ki azt tugga/ hogy az törvint nem ßerzetik az igaznak/ hanem az hamissaknak/ és az engedetleneknek/ azoknak/ kikben semmi isteni tißtelet ninczen/ és az bűnősöknek/ és kikben semmi szent ilet ninczen/ és az fertelmeseknek/

és

ęs kik ellenkezők ęs annakokért ölik meg/ęs az gálkosoknak/ęs parázná-
kodoknak/ęs kik férfiak liuin férfiakual ßerkeznek/ęs azoknak kik em
bereket rablanak/ hazugoknak/ hamiss ßüküknek/ęs ha valami egéb
vagon az mi az igaz tudomānnak ellene tart/az bodog istennek dü-
czö euangeliuma ßerint/ mellet en reām bizānak/ęs hālāt adok an
nak/az ki engemet hatalmassā tün az Christus Jesusnak az mü
vinknak. Mert hiuenek irtle engemet/ ez ßolgālatra vetuin/ki ez
lelkör isten kidalmazo valik/ęs kereßtyeneknek hāborgatoia/ęs vak
ß merö kippen valo gonosz/de irgalmassāgot nerik/ hog tudatlan tüt
tem legen hütetlenségnek āltala. Felette igben nag büsöbit muta
tā kediglen az mü vrunk Jesus Christusnak kegue/az hütuel ęs az
ßeretetuel/ melly az Christus Jesus āltal vagon. Bizon az bes
kid/ęs milto mellet mindenkippen meg foglalkunk/ hog az Chris
tus Jesus ez vilāgra iütt/hog az bünösökét üdözitenę/kik közé
zöl elsö en vagok. De annakokāirt nerik irgalmassāgot/hog en ben
nem elsször mea mutatnā az Jesus Christus minden kegelmessé-
ghit/hog niluān valo pilda legek azoknak az örök eletre/kik iouendö
re hinninek ü benne. Az örök orßāgoknak kirālānak kediglen ki halha
tatlan/ lāthatatlan/az istennek/ki ü maga bölcz/tißtessig/ęs dü-
czösig az assik minden örökkön örökkę. Amen. Az paranczola-
tot bizom te reād fiam Timotheus az iouendö mondāsok ßerint/
mellek ernek elötte te rulad lānek/hog ezekben io vitessiguel vitézkedj
gél/ęs hütöd legen/ ęs io lelki elmēreted/ mellet nikik hātra vet-
ven az hüt mellöl veßedelembe esnek/kiknek fāmi közöl vagon Hy
menevs/ęs Alexander/kiket az sātānnak adik/ hog tanulkanak/ hog
isten ellen valo ßidalmas beßidet ne tegenek.

Az Timotheusnak irt Masodik rsz

Annakokáirt intelek hog mindeneknek elötte legenek könörgbiſek/imádkozások/eſedezſek/hálaadáſok min den emberekért/az királokért/es mindenekért/kik fel ſigbes állapatban vadnak/hog ezendeß es nugodal mas életet viſellünk minden iſteni ſolgálatual/es tiſteſſiguel valo életuel. Mert ez io/es kellemetes/az mü üdvözitö iſtenünknek elötte/ki minden embereket akar üdvözülni es az igaſſágnak eſmêretire iutni. Mert egy az iſten/es egy az iſtennek es az embereknek meg enghéſtelöte/ember Chriſtus Jeſus/ki adá ü magát mindenekért/hog az válaſágnak iutalma lenne/hog tanubizonſág lenne/miknek annak idete volna/mell tanubizonſágra vetinek enghemet hog predikátor/es apoſtol legek. Igazat mondok az Chriſtusban/hamiſſat nem mondok/pogándknak doctora/hitöſig uel/es igaſſagual. Annakokáirt akarom hog az furſtak minden helen imádkozzanak/fel emelvin az ü tiſta kezeket harag nélkül/es veteſkedés nélkül. Azonkippen hog az aſſonïállatok es aſkolmas öltözet ben legenek/es hog ſemirmeſſiguel/es tiſtaſágual ikeſnezik magokat/hog haiokot eggbe ne fonnák/ſe aranual/ſe draga köuetuel/ſe drága ruhát ne viſellenek/hanem minemü az aſſon emberekhez illik ollat/kik az hütöt io ezelekedeteknek általa vallák. Az aſſoni állat veſtegleteſſigben tanullon/es minden birtok alatt valo liteluel. Nem engbedem kediglen az aſſonïállatnak hog tanitzon/ſem hog hatalmat vegen az firfiakon/hanem hog veſtegleteſſigben legen. Mert Adám teremtetek elöſſör/annak vtánna Eua/es Adám meg nem czalatek/hanem az aſſonïállat meg czalattatuán az pa

ran

rantzolatnak meg feghsínek bünibe kötelezȝ magát/de maga üdvö
zül hog miuel germekeket ßül/ ha az hütben/ȝs az feretetben ma
radánd/ȝs tißtaságual valo ßent életben.

Harmadik rész

Iszo az beßid/ha ki puspökßighet kiuán/tißteßighes
dolgot kiuán. Annakokairt az puspöknek ollnak kell
lenni/hogy kiben senki semmit meg ne fedhessen/ȝs
ki egy felesignek legen firie/ vigázo/iozan/io modu
vendig fogado/tanusság ado/nem rißeghes/nem ver
sekedö/nem oll ki eßtelenül nereßighet kiuánnion/ hanem igaz ligen
viáß kodáßoktul ideghen/ideghen pinznek kiuánßágától/ki az ú házát
iol tugga birni/ kinek germeki legenek az ú birtoka alatt/minden
berzületuel. Hogha valaki az ú tulaydon házát iol nem tugga bir
ni/mikippen fogia viselhetni gondát az isten egy házának. Ki vyon
nan ne támadott legen/hogy fel fualkodnan az vádolonak kárhoztatá
ßába ne essék. Jo bizonßágának kell kedigleh lenni annak/az kin va
lo nipektül/hogy az vádolonak ú ßidalmazáßába ȝs türibe ne essék.
Azonkippen az ú ßolgainak tißteßighelieknek kell lenni/nem két nel
vüknek/kik sok beßtalra magokot ne aggák/kik iktelenül nereßighet
ne kiuánnanak/kik az hütnek titkát tißta lelki esmeretuel tarzák/
ȝs ezeket meg laßák elößör ha iok/ȝs annak otánna tegenek ßolgá
latot vȝ/hogy senki üßöt ne bünterhesße. Azonkippen az ú felelighe
inek tißteßighelieknek kell lenni/nem vádoßoknak/tozanoknak/ȝs min
denekben hiweknek. Az egyházbeli nipeknek ßolgát egy felesignek le
genek firiei/kik ßtatt iol tuggák birni/ȝs tulaydon házabeli nipit.
Mert az kik io ßolgálatot tißtnek/nagyob rendet nernek magoknak

ęs az hűtben nag ſabadſāgot/mell az Chriſtus Jeſuſban vagon. Azeket irom teneked/ez reminſigben tiuīn/hogh hamar te hozzad menńel/hogh ha kiſēn menēndek/hogh tuggad mi modon kellen maga dot viſelned az iſtennek hazāban/mell az ilō iſtennek eggh hāza/ęs igaſſāgnak oſlopa/ęs erōſſēn āllo tāmaſſa. Es igaz vallās berint az iſteni ſolgālatnak nag titokia vagon. Az iſten teſtben meg ielent tetęk/lilekben igazulāſt vūn/angalektul nizetteték/pogānoknak pre dikāltatęk/hūnek ūneki ez vilāgon/dūrzōſigben eſmęglēn fel vitetęk.

Negedik riſz

AZ lilek kedigleń kizorūel mongo/hogh az vtolſo ūdōkben el ſalat nak nikik az hittūl/ollaknak figelmezes uin tęſtdire/kikben rzalārd lelkek vadnak/ęs olt tanuſāgokra/mellek ōrdōgōktūl valak/hamiſſ ſolāſcknak el tettetiſinek āltalo/kiknek az ū lelki eſmēretek kileguel meg iegęzetett. Kik meg tiltāk az hāzaſſāgot/kik el fognak az elēt elektūl/melleket az iſten teremte az hiueknek/hogh ēs ſa adāſual egik/ęs azoknak/kik meg eſmērik az igaſſāgot/miuel hogh minden valamit az iſten teremtett/io legen/ęs ſemmit ne kelien el vetni/ha hāla adāſual liben az itel. Mert meg ſenteltetik az iſteni beſzędnek/ęs az imādkozāſnak āltala. Azeket ha elmiſſe adod az atafiaknak/az Jeſus Chriſtuſnak io ſolgāio liſſ/ki az hűtnek beſzędiben/ęs az io tanuſāgaban neueltetil fel/mellet ſūnetlen kūetil. Az fele hamiſſ beſzędet kedigleń el veſſ/melłek nem kereſzenekhez valok/ęs mellekuel vtn alkonok ūnek/ſōg inkāb az iſtent ſolgālatban ſoglallad magadat. Mert az teſti foglalatoſſāgnak keues haſzna vagon/de az iſteni ſolgālat mindenekre haſznos/mint

mēlo

mélltó igyekezünk vagyon minden az világhi lelkre / minden az más világhira. Hiszi az beszéd / es milto mellet minden modon ioa hagganak. Mert erre viselünk minden nehézségheket / erre fenuedünk galázatokot es hogy remiuségünkőt vetők az iú istenben ki minden embereket meg tart / kualtkippen az hiueket. Ezeket paranczollad / es ezekre tanicz. Senkinél vtálatos ne legen az te isi tudásod / hanem az hiueknek példáiokra lig / bezédedben / házátók valo életedben / szerelmedben / lelkedben / hűtődben / tiszta életedben. Mig te hozzád megek lig figelmetes az irásnak olvasására / iora valo intésre / az tanitásra. Hiába ne mulasd el az te bennед valo ajándékot / az melli adot tatek te neked ióuendő mondásnak általa / az eggházi nipeknek kezének te reád valo vetésével. Ezekről gondolkoggál / ezekben foglald magadot / hogy az te garadodásod mindenben ligen mindenekben. Lig figelmetes te magadra / es az tanitásra / ezekben maraggy / mert ha ezt tiszed te magadot megmented / azokot es / kik tigyedet halgatnak.

Második rész

Az embert igyen kemínen ne feggy / hanem iora tudgy mint atát / isiakot mint atafiakot / vlen asszon embereket mint fűzeket / isiu asszonyokot mint hugokot / minden tisztasággal. Vezegyek tisztell / kik igaz özvegyek. Hogy ha valamell özvegynek gyermeki vagy nagy vnokai / tanullanak elsőször mi modon kellen az ű tulaydon házoknak gondát viselni / fűzéhez valo io valtokual / es az ű eleinek hozzáiok valo io művelkedettinek helibe lenni. Mert ez dolog tisztességhes es kellemetes az istennek elótte. Az melli asszon kediglen igaz özveg / es egyes ember / az istenben bizik / es ézel napual foglalatos

isten

istenhez valo konorghiseſben/ es imadſagokban. De az mell gonos
ſu iletet viſel/ az/ holt eleuen. Ezeket es meg hagyad/ hog vg illes
nek hog ſukot meg ne feddhesſik. Hog ha valamell ozueg az ouetire
gondot nem viſel/ ieleſben hazabeli nipire/ az hutot meg tagatta/
es az hutotlennel alabb valo. Oll ozueget vegenek be/ ki hat
uan eſtendoſnel nem kuſſebb/ ki egy firynek volt feleſighe/ kinek io
czelekedetekben bizonſaga legen/ ha fiait iol neuelte fel/ ha vendig fo
gado volt/ ha az szenteknek labait moſta/ ha nyomorultaknak ſeghez
ghet tutt/ ha minden io czelekedetben szukolen volt. Az kik fiatalen
afftabb ozuegek/ be ne veged. Mert miforon butalkodni kezdenek az
Christuſnak ellene/ firyhez akarnak menni/ kiknek az u karhoz atkoſ
meg vagon/ hog az elso hutot el vetettik legen/ kik tovabba hiualko
dok liuin hazankid kezdenek tarni. Sog nem czak hiualkodok liuin
hanem annak felette ſo hordozok/ es kik hiaba valo dolgokrul viſelnek
gondot/ es olſanokat ſolnak/ mellek nem kellenek. Annakokairt aka
rom hog az aſſonemberek kik ifiabbak firyhez menienek/ es gere
mekeket hozzanak/ es hazoknak gondat viſellik/ es hog semmi alkal
matoſſagot ne agganak az ellenſignek-hog valami oka legen/ nellirt
gonoſt mongon. Mert immaran nimellek el iſmalottanak az ſa
tant kouetuin. Hog ha valamell hiuo emberek/ auag valamell hiuo
aſſonemberek ozuegi vadnak/ taplalla ukot u maga/ es az egyhaz
beli nip meg ne nehezitteſſik/ hog azoknak legen miuel illnek/ kik iz
gaz ozuegek. Az egyhazi nipek ket tiztelusre legenek miltok/
kik alatta valoknak iol viſelik gondat/ kiknek azok/ kik munkat tisz
nek az predikallasban/ es tanitasban. Mert az iras ezt monda. Az
nomtato okornek be ne koſſed szajat. Es/ Milto az mucs az u futas
mara. Az egyhazi ember ellen vadolaſt be ne vig/ hanem ket/ a s e

vag

haǵ hārom tanuknak āltala. Azokot az kik vitkeztenek mindenek
nek elötte feǵged meg/hoǵ az egebeknek filelmek legen. Fektte tgheri
sirlek az istennek/es az mú vrunk Jesus Christusnak/es az vālaß
tott angāloknak elötte/ hoǵ ezeket meg tarczad hirtelen valo itilet
tetelnēlkül/es semmit ne tig az te akaratodnak hanlando volta ßee
sint. Kezeidet hamar valakire ne pessed/ es egebek būniben rißes
ne lig. Te magadot tißtān tarczad. Ennek vtānna vizet ne igāl/
hanem valami keues borual ili/ az te gomrodirt/ es az te gakorta
valo betegsighidirt. Nimell embereknek būnei elöss̄or niluān vadnak
mellek elöl mennek az itiletre/ nimelleket kediglen köuetik es. Az
zonkippen az io mūelkedetek es elöss̄or niluān vadnak/az mellek kö
lombēn vadnak es el nem titkoltathatnak.

Hatodik risz

Valamell bolgāk iga alatt vadnak/ az ú vrokot mín
den tißteßsigre miltoknak alitzāk/ hoǵ az istennek
neuik/ es tanusāgat ne bidalmazzāk. Az kiknek ke
diglen hiuo kereßteri vrok vagon meg ne vtāllāk/ mi
uel hoǵ atyafiak legenek/hanem inkābb bolgāllanak ú
neknek/hoǵ kereßtēnek legenek/es berelmeßek/kik az io titemiben re
beßek. Azekre tanitz/es ezekre intz. Ha ki ideghen tudomānt kö
uet/es az mú vrunk Jesus Christusnak igaz beßidire nem hatol/es
az tudomānra/mell az istēni bolgālat berint vagon/ez illen fel fu
altodott/ es semmit nem tud/hanem eßtelenül il/es magāt oll tu
domāńokra atta/ mellek kerdezkediseknek/es veteked iseknek vißha
nonāßaban vadnak/ mellekből tāmad trigsig/versensig/bidalmasbe
bid/gonoß vilekediseк/ emberekneк hiāba valo tusakodāsok/ kik ertel
mek berint megdöglettenek/es siktül az igasßāgel vitetett/ kik azt

Az alitzāk

alitāk hog az iſteni ſolgālot kereſkedis . Szakagó el azoktul / az kik illetnek. Nag kereſkedis kediglen az iſteni ſolgālat az ollilek uel / mell meg elęghedett aual / az mit bir . Mert ſemmit nem hoſ tunk be ez vilāgra / es bizon ki es lemmit nem vihetünk / hanem mi koron abrakunk / es ruhāzatunk meg vagon / ezekuel meg elęghe dünk. Az kik kediglen meg akarnak kazdagulni / kiſirtisbe eſnek / es tūrbe / es ſok balgatag / es ārtalmas / es hitāba valo kiuānſāgoſ ba / mellek emberecket halālra / es veſzedelemre ſilleſztnek. Mert az pinz gūztiſre valo ūgekezet minden gonoſz dolgoknak gūkere / mel a ket nikik mikoron felet tibb kiuāntanak volna / el tiuekedinek az hūtbol / es ū magokot ſok bānatokba kötelezęk. Te kediglen iſten embe re / ezeket el tāuoztaſſad / kōueſſ kediglen igaſſāgot / iſteni ſolgālatot hūtōt / ſeretetet / bikeſiguel valo türiſt / es engedelmeſſighet . Jo ki ſālkodāſual kiſālkoggāl az hūt mellett / foglald meg az örōk iletet / mellre el es hiuattatāl / es io vallāſual tūl vallāſt / ſok tanuſ nak elötte. Ezt hagom teneked az iſtennek elötte / ki mindene ket ilöę tißen / es az Jeſus Chriſtuſnak elötte / ki io vallāſual tün bizonſāgot Pontuſbeli Pilatuſnak teuen / hog tarcz meg az pa ranczolatot tißta liuin / es oll kit meg ne feddheſſenek / az mū vrunk Jeſus Chriſtuſnak meg ieleniſeiglen / mellet meg fog mutatni miko ron annak ideie lißen / az / ki bodog / es ū maga feiedelem / az orßāg loknak orßāg biroia / es az vralkodoknak vra / kinek ū magānak va gon halhatatlanſāga / ki oll vilāgoſſāgban lakik / mellhez nem me hetnek / kit egó ember ſem lātott / ſem lāthat es / kinek tißteſſighe / es birodalma örökkę valo / Amen. Meg hagód az oknak / kik kazdagok az vilāgon / hog lelkekben fel ne emelkęggenek / es az bizon talan kazdagſāgokban remínſighcket ne veſſik / hanem az ilö iſten

ben

ben/ ki mindenekel istenünkre búón ád münekünk/ hogy iol ezekelegge
nek/ hogy kazdagok legenek io müelkedetekben/ hogy io kedvel legyenze
nek mást/ es marhákokban ritzeltessenek/ mell el reytett drága mar
ha lißen únekiek tóvendőre/ es io fundamentum/ hogy el foglallák
az őrök iletet tóvendőre. O Timotheus tarcz meg az mit te nálad
le iúttem/ es tánoztasd el az hijába valo beßidekel/ mellek az kereß
ten húttúl ideghenek/ es az hamiss neuú tudománnak ellenbe valo
vetekedisit/ mell tudománt mikoron nikil vallanánal/ el tiueledinek
a az kút mellől. Az istennek kedue legen te veled/ Amen.

Ráodiceábol kólt/ mell Palacia Frygiának fú városa.

Az Timotheusnak irt második levelnek értelme.

AZ felúl valo levelben reminsighet adott vala az Timotheusnak/ ki az Efesusbeliek között il vala/ hogy ú hozzá meg térne/ de ezt be nem telleſitheté/ annakokáirt hogy Rómában fogságban tartának útet. Azért ez levelvel bátorítia útet/ hogy az háboruságoknak vegedelminek miatta meg ne gőzettessik/ hanem inkább az ú pálcáia ßerint az mártirumsághoz ßerezze ú magát/ meg ielentuén hogy vegedelmes údök közettkezminek nikinek miatta/ kik igaz isteni ßolgálatnak ßine alatt az igaz isteni ßolgálatot el fordítanák/ es ú magokat akkippen hánnák/ mint ha az beßidekben volna az kereßten hút/ es nem inkább az lelknek tißtasságában. Annak okánna meg ie lentuén hogy közel legen az ú halálának napia/ es hogy immáran útet mindenek el hattak volna azt hagga hogy az Timotheus az Marcus val egyetembe ú hozzá siessen.

Az ßent Pāl

nak masodik leuele/ mellet

az Timotheusnak irt.

Elsó rißz.

EN Pāl istennek akaratānak āltala Jesus Christusnak apostola/ az iletnek igherete ßerint/ mell az Christus Jesusban vagon. Irom ez leuelet Timotheusnak/ßerelmes fiamnak. Kiuānok teneked az ata istentúl/ es az mú vrunk Jesus Christustul/ keduet/ irgalmassāgot/ es bekesighet. Hālāt adok az istennek/ kit tißta lelki esmēretuel imādok/ minden az en eleimtúl fogua/ hog ßünet len emlekezetet tißek te rulād az en imādsāghimban/ nēl es nap nual/ kiuānuān tigheded lātni/ meg emlekezuin az te könü hullatasid rul/ hog örömuel be telleseggem/ mi helen ebembe iut az tetteris nēl kúl valo hút/ mell te benned vagon/ mell vala elöször az te nag anād banaz Loisban/ es az te anādban az Eunikāban. Bizonual tudem hog te benned es. Annakokāirt intelek tigheded/ gheriezd fel az istennek aiāndikāt/ mell te benned vagon az en kezeimnek reād valo vetisinek āltala. Nert nem atta münkünk az isten filelmességnek lelkit/ hanem tehetségnek/ es szeretetnek/ es szoz anságnak lelkit. Annakokāirt ne ßegenled te tanubizonsāgot tenned az mú vrunkrul/ se valami ßegenlised ne legen en felölem/ ki annak fogla vagok/ hanem ßig rißes az euangeliumirt valo sanaruságokban/ az istennek hatalmas-

mass

massaga ſerint/ki uduozitte munkot/ es el hitta ſent hiuatalual[l]
nem az mu melkedetunk ſerint/hanem az u el vighezett akarattia/
es kedue ſerint/ melli bizon az hog adattatek munekunk az Chri-
ſtus Jeſusnak altala/ oroktul fogua valo udoknek elotte/ de meg te
lentetek mostan az mu uduozitonknek/az Jeſus Chriſtusnak meg
telenitinek altala/ki az halalt bizon az hog el ronta/ az iletet kedig
len/ es az halhatatlansagot vilagra hozta az euangeliumnak altala
melli euangeliumhoz vetinek enghemet/hog predikator legek/ es apo
ſtol/ es pogano[k]nak doctora/ es ezeket es ez okirt ſenuedem/de ma
ga nem ſigenlem. Mert tudom es bizonos vagok benne hog hatal
ma ligen annak az kire hum/meg orizni amaz napra azt/az mi-
u nala le tuk. Szemed elott forogianak az uduoſſighes beſzidek/mel
leket en tulem hallal hutuel/es ſeretetuel/melli az Chriſtus Jeſus
ban vagon. Tarcz meg az ſent lileknek altala/melli mu bennunk la
kozik/az euangeliumnak nemeſſ le tutt marhatiat. Tudod ezt/hog
el forduland nak en tulem mind/kik Aſiaban vadnak/es kiknek kozzo
le vagon az Fygelus /es Hermogenes. Irgalmaſſagot tegen az vr
iſten az Oneſyforuſnak hazabeli nipiuel. Mert gakorta meg hugo
ta enghemet/es ſemirmet nem tarta u maganak az en fogſagomot
hanem mikoron Romaban volna/nag ugekezetuel meg kereſe enghe
met/es meg talala. Aggia uneki az vr iſten/hog lelien irgalmaſſa
got az vr iſtennel az vtolſo napon. Es melli nag ſokaſban ſolgalt le
Ephen Teſuſban/te iobban tudod

Masodik riſz

Anakokairt te en fiam/eroſſ lig az kegtoben/melli az
Chriſtus Jeſusnak altala vagon/es azokban az mel

Ee iij leſet

leket en tűlem hallāl fok tanubizonſāgoknak āltala. Ezekri hiv emberekre bizzad/es oktatra kikeleghet lißnek erre/hog egebeket es tanitzanak. Te annakokairt vg ſenuegged az te ſanarusāgbidat/mint az Jesus Christusnak tovitêzte. Benki arra törekezi ù magāt az ù iletinek dolgaiba/az ki vitêzlo iletre attaù magāt/hog kellemetes legen annak/az ki ütet az vitezlo iletre vālaßtotta. Hog ha igaz hayt vißen es fel valaki/meg nem koronāztatik/hanem ha törvenyeſen verint vißenhayt. Az fānto embernek munkālodni kell elöſſör/ha az földnek termiſibol haßnot akar venni. Vedd eßedbe az mieket mondok. Mert kiuānom hog mindenekben értelmet aggon teneked az vriſten. Emlekezzel meg rula/hog az Jesus Christus halottaibol fel tāmadott legen/ki Dauidnak magzatia az en euangeliumum ſerint/mellyben nag ſanarusāgokot ſenuedek/mint egg gonoß tiuo ember/mind fogſāghiglan. De maga az iſtennek beßide nem vala fogua. Annakokairt mindeneket bikeſiguel türök el/az vālaßtottakirt/hog azok es üdvoſſighet nyerienek/mell az Christus Jeſusban vagon/örökke valo dücözöſiguel. Bizon az beßid. Mert ha eggütt holtunk meg/eletünk es eggütt lißen/ha bikeſiguel türünk/es eggütt lißen orßagunk es/ha meg tagaggyuk ütet/ù es megtagad münkot/ha hütetlenek vagunk/ù mind iltig hiuen maradunk/ù magāt meg nem tagadhatia. Ezekre inczi tanubizonſāgot tiuin az vriſtennek elötte/hog az beßidelben vale tuſakodāſokot ne kövelliek/melyekből semmi haßon nincz en/es mellek nem egēbre valok/hanem hog azok az kik hallāk el fordultanak. Ezen ügekezzel hog te magadot tonak mutaſſad be az iſtennek/es oll müvesnek/ki meg ne ßigenülteſſik es ki az iſtennek beßidit igazān hoſogatia. Al hagyad ketiglen az hiāba valobeßideket/mellek az kereßten hüttül ideghenek/mert na-

gubb

gabb gonossagra fognak neueledni/ es azoknak beside el isen/ mint egy farkas seb/ kiknek kozzole valo Hymenęus/ es Filetus/ kik az igasságtol el tiueledtenek/ azt monduan/ hogy immaran meg lutt legyn az fel tamadas/ es el fordultak nikiknek hitokot. De maga az istennek ipp fundamentoma erossen all/ mellen ez iegyzes vagon. Tugya az vristen kit legenek az ouei/ es tauozzik el az hamissag tul minden/ ki az Christus neuit neuezi. Az ugy hazban kedigleh nem ezak arań/ es ezust pohárok vadnak/ hanem annak felette fa es fold pohárok/ es nimelleket erte berzettenek/ hogy tistelkeggenek velek/ nimelleket hogy ne tistelkeggenek. Annakokaert ha ki ez fele bunokbol ki tistitangaú magat/ tisteſſighes bentelt ediń lisen/ es ighen io az vr istennek/ mell minden io dologra alkottatott. El tauoztassad kedigleh az iffiusagnak gonoß kiuansagbit/ kouess kedigleh/ igasságot/ hitot/ bereteted/ bekesighet/ azokual egetembe/ kik az vr istennek neuit segitzigul hiak tiszta szubol. El tauoztassad kedig az balgatag/ es az bolczeſig nelkul valo kerdezkedeſeket/ mert tudod hogy ezek beßid berint valo tusakodasokat nemzenek. Az istennek bolgainak kedigleh nem kell tusakodonak lenni/ hanem enghedelmeſnek mindenekhez/ iora tanitonak/ es ki az gonoßokot belidsiguel tur te el/ ki tanitza azokot kik ellent tartanak/ ne talam az isten valamikoron azt agya hogy iletet meg tobbitsak/ az igasságnak meg esmeretire/ es kiternek az ordognek turtbol/ kiket az meg fogott/ az u akaratia berint.

Harmadik risz

Vggad kedigleh azt hogy az vtolso napokban veszedelmes idok kezdenek el kozelghetni. Mert azem

beres

beret neghideſek hȳnek/ſóſuinek/magok mutogatok/keuelek ſidalmas beſidüek/kik atkoknak ſauāt nem fogaggāk/hālālatlanok/gonoßok/kik ben ſemmi ſeretetre valo indulas ninczen/bikitelenek/vādoſok/mir eſkletlenek/kegetlenek/kiknek kedueknek ſemmi io nem kell/ārulok/vak merök/fel fualkottak/gönörüſigheknek ſeretöi inkabb/hog nem mint iſtennek ſeretöi/ kik az iſteni ſolgālatnak rzak ſinit viſelik/ de maga annak ereit megtagaggāk. Ezek elött es el fordull. Mert ezek közöl vadnak azok/kik alattomba betik magokat az hāzbeli nipeknek közibe/es meg kötelezik az aſſonorzākot/es vā viſelik/kik bünöknek miatta meg terheltettenek/mell aſſonok külömb külömb gonoß kiuānſāgoknak miatta ide s toua viſeltetnek/ es kik mindenkoron tanulnak/ es ſoha az igaſſagnak eſmēretire nem iutnak. Mikippen kediglen Jannes/ es Jambres ellent tartanak Mozeſesnek/azonkippen ezek es ellent tartanak az igaſſāgnak/kiknek értelmek meg bögletett/gonoßok az hüthöz/de elö menetek nem lißen többe. Mert ezeknek ü balgataglāgok níluān foglenni mindeneknek/mikippen amazoknak es níluān lün. Te kediglen köuetöd az en tanuſāgadāſomot/igazgatāſomot/ügekezetemet/hüſtömöt/hoſſu ideiglen valo ſenuedeſemet/ſerelmemet/bikeſiguel valo türeſemet/hāboruſāghimot/ſanaruſāghimot/ mellek ennekem tört teninek Antiochiāban/Iconiumban/es Liſtrāban/mell hāboruſāgokot el ſenuedtk. Es mindenekböl ki mente enghemet az ur iſten/ de minden emberek es hāboruſāgot ſenuednek/kik kereſztenül akarnak ilni az Chriſtus Jeſuſban. Az gonoß emberek kediglen/es az rzalārdoknak az gonoßra lißen elö menetek/ kik mind egebeket tiuelghiſbe hoznak/ s mind ü magok es tiuelghenek. De te maradg meg mind azokban/az melleket tanultāl/es az melleket reād bizo

to

tanak/ ęs el ne feletkezzêl rula/ ęs hog germekſighettûl fogua ſent trāſokot tuttāl/mellek tighedet tudoſſa tehetnek ûduóſſighedre az hûtnek āltala/mell az Chriſtus Jeſusban vagon. Minden trās mell iſteni ihliſból vagon/ęs haſznos az tanuſāg adāſra/meg feddiſ re/ illetnek meg iobbitāſara/tanitāſra/mell igaſſāgban vagon/ hog ipp legen az iſten embere/minden io mûuelkedetre kiſz.

Negedik riſz

Annakokairt ighen kirlek en tighedet az iſtennêl/ ęs az or Jeſus Chriſtuſnak elótte/ ki meg itili iouendóre az illókot/ęs az holtakot/ az û megieleniſiben/ęs az û orſāgāban. Predikāllad az iſtennek teßidit/ ezen lig alkolmas ûdében/ezen lig alkolmatlan ûdóben/inz tora minden enghedelmeſſiguel/ęs tanitāſual. Mert lißen olſûdó/ hog az igaz tanuſāgot el nem ßenuedik/ hanem az û kiuānſāgok ßerint/ doctorokot gûntenek û magoknak azok/kiknek az û filek vißket/ęs bizoń az igaſſāgrul el fordităk az û fileket/ęs hamiſſ beßidre têrnek. Te kedtglen vigāzz mindenekben/ keminnez meg magadot az ſañaruſāgokban/ azt teged az mell doctog predikātorhoz illendó/ az te ßolgālatodot telleſſiguel ioā teged. Mert immār enghemet meg āldoznak/ęs az en teſtúi vath el ßakadāſomnak idete kózel vagon. Nemeſſ ban vtuāſnal viuām az bayt az futāſt el vighezim/az hûtót meg tartam. Vighezetre meg vagon ßerezue ennekem/az meg igazulāſnak koronāia/ mellet meg ād ennekem az or iſten az otolſo napon/ ki igaz biro/nem czak ennekem kedighanem mindeneknek kik ßeretik az û el iouiſit. Vgekezzêl erre

hogy hamar en hozzām iüy. Mert az Demās el hagia enghemet az vilāghoz ragaßkodnān/ es Theſſalonicebe mene/ Azert es Galatiaba/ Titus Dalmatiaba/ azzal az Lukācz vagion velem/ az Mārcuſt vedd mellēd/ es hozd el veled egetembe. Mert ennekem ighen haßnos az ſolgālatra. Az Tichicuſt kediglen Eſeſusba küldim. Az eſō palāſtot/ melliet Troāsban hagik Carpuſnāl/ mikoron el iüſß/ el hozd veled/ es az kōnyueket/ ielesbēn kediglen azokot/ melleket hārtā ra irtanak/ az Alexander ki ārcz mües/ ſok nomeruſāgual illete enghemet/ fizeſſen meg az vr iſten üneki az ü czelekedeti ſerint/ kit ge es el tāuoztaſſ. Mert felette ighen ellent tarta az iſteni beßidek nek/ melliet mū tünk. Az elſō magam oltalmāban/ ſenki ennekem ſegbiczriguel nem lünhanem mind el hagānak enghemet/ Az bünng ne vetteſſik ünekik/ de az vr iſten elnem haga enghemet/ hanem meg erōſſite enghemet/ hog az ū neuinek hirdetiſe en āltalam be telleſed negk/ es minden poganok hallanāk/ es ki menekedim az oroßlānnak ßāiābol/ es ki ßabadit iouendōre es enghemet az vr iſten minden gonoßczelekedetbōl/ es meg tart az ū mennēi orßāgāba/ kinek dūs czōſig adaſſik mind ōrōkkōn ōrōkkē/ Amen. Kōſōnn az Priſcānak es Aquilānak/ es az Oneſiforuſnak hāzabeli nipinek. Az Eraſtus Corinthuſban marada. Trofimuſt kediglen Miletuſban beteghen hagām. Vgekezzēl hog tēlnek elōtte iüy el. Kōſōn teneked az Eubulus/ es Pudens/ es Linus/ es Claudia/ es az akaſtak mind nāian. Az vr Jeſus legen az te lelkedüel. Az iſtennek kedwe legen tū veletek/ Amen.

Romābol irā mikoron māſodßor vtinek
az Nero czāßarnak itilō ßekinek elette.

az Szent c

Az Szent Pāl leuelīnek

értelme/mellet az Titusnak irt.

Szent Pāl fűz tűtte vala Zretānak nemeſſ ſighetī ben Tituſt az ű tanīſtuānāt/kit vgān tart vala mint egȧ fiāt az ű kiuāltkippēn valo io voltāirt/ęs on nan el menuīn fű pūſpōkſę ſentelte vala ūtet.

Iria azirt ez leuelet ūneki Nycopolis newv ū pārof bol/mell leuelben inti ūtet/hog el vighezze az mit ū az Zretabe lieknek elfezdett vala/ęs minden pārofol ſerte pūſpōkōt ſerezzeī kiket vineknek neuez/ęs meg iria az io pūſpōknek minemūnek kellen lenni/ęs hog miuel ez ſighetbe ęs be hatottanak vala az hamiſſ apoſtolok/kik mindeneket az Sido tōruinre tanīſtanak vala/mellek ūl kouetnek vala/bātorīſta ūtet/hog ūkōt el tāuztaſſa/ęs tiuelghi ſekben meg fegge. Annak vtānna meg iria ūneki mi ligen tiſzte kū lomb kūlomb ſemileknek/ęs kūlomb kōlomb kor beli embereknek/mi kippēn Timotheuſnak ęs meg irā. Erre ęs intuīn ūtet/ hog valaki az kereſztēn hūtnek neuezete alatt ellent ne tarczon az e feiedelmeknek/auag az fū embereknek/kik az ū tiſztekben el tārnānak iol lehet az Christus hūtitūl ideghenek volnānak. Sōg inkābb az hagga hog enghedelmeſſiguel tūrīk el ūkōt/azirt hog ne talām ūk ęs iſtennek akaratkābol az hūtre tērninek. Vighezetre azt hagga Ti tuſnak hog ū hozzā Nycopoliſba menien.

SZENT PAL LEVE LE MELLET TITVS NAK IRT.

Elsö rész.

N Pal istennek ßolgáia/ Jesus Christusnak kedig lẽn apostola/ az hút ßerint/ melly az isten válaß tottinak vagon/ęs az igasságnak esmẽrete ßerint/ a
melly istẽni ßolgálat ßerint vagon/ az ő ők iletnek reminſ ghiben/ mellet meg ighire az isten öröktül fogua vaſo üdőknek elötte/ melly hamiſſat nem tud mondani. Meg
ielentę kediglẽ az ű beßidit mikorõ annak ideiek lún az predikácionak ältala/ mellet en reám bizának/ az mű meg válto istenünknek ere válaßtása ßerint. Irom ez leuelet az Tituſnak/ ki az közönſiguel valo hút ßerint igaz fiam. Kiuánok teneked az atá istentül
ęs az vr Jesus Christuſtul/ az mű orunktul/ kedvet/ irgalmaſſágot ęs bikeſighet. Annekokáirt hagálak tighedet Cretában/ hog az b
minemű dolgokot ott el kell vala vighęznem/ te úgekezzél ranta hog el igazitzad/ ęs városok ßerte püſpökököt válaßs/ mikippẽn en te veled meg ßereztem vala. Ha ki oll/ kit nem büntethetnek/ egy feleſighű firy legen/ ęs oll/ kinek kereßten germeki legenek kiket mirtikletlen iletuel nem büntethetnek/ auagy kit kiesẽ
várok ne legenek. Mert az püſpöknek ollnak kell lenni/ kit nem büntethetnek/ mint ki az istennek dolgoſa/ nem kell verſenéſnek lenni/ nem kell haragoſnak/ nem beroſnak/ nem
c
verekedő

vereked̄nek/ nem ollnak/ ki iſtelen kereſtediſt úzzón/ hanem ven
dig ſogadonak/ io dolgokban foglalatoſnak/ iozannak/ igaznak/ iſten
ſtilónek/ęs ollnak ki bűnóktűl magát meg tartoztatſa/ęs ki erős
ſen tarſa az hitteſighes beſzidet/ mell tanĩtás ſerint vagon hogy az
igaz iſteni tanuſágnak āltala/ereie legen egebeket iora inteni/ęs az
zokot meg gőzni/ kik ellent tartanak beſzidnel. Mert ſok kiekeñ iá
rok vadnak/ęs hiaba valo beſzidűek/ęs eſz veſtők/ęs hitetők/ telel
beñ azok/ kik az kórnúl metelt nipek kózzól valok/ kiknek be kell ſā
d iokot dugni/ kik egbiſſ hazbeli nipnek eſzit veſztik/ iktelen nereſignek
okairt/ oll dolgokra tanĩtuañ/ mellek nem kellenek. Ezt mondā ni
mell ezek kózzól/ ki únokiek tulaidon profetāiok.

Es retabeli nipek mindenkoroñ hazugok/ Gonoſz oktalan āllatok/ reſt
haſak. Az tanubizonſág igaz. Annakokairt crőſſeñ meg fegged az
zokot/ hog ippek legenek az hűtben/ęs az Sidoknak hamiſſ beſzidi
re/ ęs emberekne ſerzſire ne figelmezzenek/ kik el fordulnak az
igaſſág elől. Bizoń az hog mindenek tiſztāk az tiſztaknak/ de az fer
telmeſeknek/ęs az hűtelleneknek ſemmi nem tiſzta/ de fertelmes az
s zoknak/ mind lelkek/ś mind lelki eſmēretek. Azt vallāk hog úk az
iſtent eſmērik/ de maga az ú ezeleked iſekuel meg tagaggāk/ miko
reñ vrālatoſok legenek/ęs ſo fogadatlanok/ęs minden iora toāhagat
lanok.

Masodik riß

Es kedigleñ ollakot ſzoll/ mellek az ipp tanuſágot ti
letik. Az vinek hog iozanok legenek/ irt erkölczűek/
mod tertok/ kik ippek legenek hűtuel/ ſeretetuel/ bá
f kſiguel valo türſuel. Azonkippeñ az vin aſſzonokot

hog oll öltözetben legenek/ melly az kereßten hüthöz illik hog vádo
sok ne legenek/sok bornak ne aggák magokot/ hog tißteßighes dolgok
ra tanusságot agganak/hog az iffiu aßon nipeket mirtifleteßekkę te
heßik/hog az ű firieket ßereßik/hog az ünön germekit ßereßik/ hog
tözanok legenek tißtäk/häz örizök/iok/ęs hog az ű vroknak birto
sok alatt legenek/hog az iſtennek beßide ne ßidalmaztaßik. Az iffiu
kot azonkippen inczed hog iözanok legenek/ mindenkippen te maga
dot vg viselled az tanitásban/hog az io müelkedetekben ilö pilda lig
ipp/irt erkölczü/ipp beßidü/ęs oll kit meg ne feddheßenek/hog az
ki ellent tart meg pirullon/mikoron ninczen mi gonoßt mondani
tü felöletek. Az bolgákot inczed hog az ű vroknak enghéggenek/hog
mindenekben ünekik magokot kelleßik/ hog ellenek ne ßollanak/ükök
meg ne orozzák/hanem minden io hiwßighet mutaßanak ü hozzá
iok/ hog az mü üdüözitö iſtenünknek euangeliumát meg ikeßnczik
mindenekben. Mert nagon ki ielenęk az iſtennek kedue/ melly min
den embereknek üdüßßighet hoz/ęs münkot tanit/hog minden iſten
ellen valo gonoßágnak/ęs minden ez világhi gonoß kiuánságnak el
lene monduán/ iözanon ęs igazán/ęs kereßtenül illünk ez ielen va
lo világon/varuán amaz bodog reminßighet/ęs az nag iſtennek/ ęs
az mü meg váltonknak/az Jeſus Chriſtuſnak dücsößiguel valo meg
jeleniſit/ki ü magát adá mü iettünk/ hog ki váltana münkot min
den hamißágbol/ęs meg tißtitana ü magának az ü tulaydon nipit
ki io müelkedetekben volna foglalatos. Ezekrül ßoll/ęs ezekre incz
ęs minden paranczolatual fegg. Senkinel meg ne váltaßd maga
dot.

Harmadik rißz

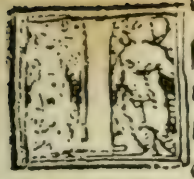

Mezeb útót hog az teremtelmeknek es az hatalmas sagban valoknak birtokot alatt legenek / es sú nipeknek szuksegeket tegaggák / hog minden io dolgokra kißek legenek / hog valaki felól gonosst ne monganak / hog vi alkodok ne legenek / hanem iot / es hog minden enghedelmessighet mutassanak minden emberekhez . Mert ennek elótte mú es ezt telenek valank / enghedetlenek / tiuelgók / fülömb fülömb iszelen kiuansagokra / es testi gonorusághekre magunkot aduán / gonosságban / es irigsígben eluin / gúlósighesek luin / es egémást gúlóluin. De minek utánna az mú üdvözitó istenünknek io volta / es az emberekhez valo szereime meg telenek / nem az igazulásban valo múvességekből / melleket mú kißünk vala / hanem az ú irgalmassága szerint üdvözitte münkót / az mosodo viznek általa / mellyben nyomnan fúletünk / es az szent lelknek általa / melynek általa meg orvulunk / mely szent lelket nagy búsúgvel ereßte mú reánk az Jesus Christusnak az mú üdvözitönknek általa / hog az ú kegyelmából az istennek elótte meg igazultatuán az mú reménsighünk szerint / az örók életnek örókös sélenünk. Mizon az beßéd. Ezekrúl akarom hog eröss bizonsagot tégy / hog az kik az istenben hüttenek / erre legenek gondalmatosok / hog io cselekedetekben egyebeket felúl mulianak. Mert ezek kißtessighesek es emberekhez haßnálatosok. Az balgatag férdezkedéseket kerüljed es nemzetsighekhez ágazatirul valo tanusagokot / es vetekedéseket es az törvénrúl valo tusakodo beßédeket el haggad. Mert haßnálatlanok / es hiábavalók. Az eretnek embert egy es más intés után el távoztassad. Mert tudgad hog el fordult ez illen / az ki ez féle / es akaratta szerint vétkezik / es ú maga által el kárhoztatott. Mi-

f soron kerüljed te hozzád küldendem az Artemás / avagy az Tychi-

cusi

rusi/ügekezzél erre hog en hozzám iüy Nicopolisba. Mert el ol
ghezim hog ott telelek. Az Zenat/ki törvín tudo/és az Apollost bor
galmatosságual el kisiried/hog valami fogatkozások ne legen. Tanuj
lanak kediglen az mü nipeink és/az ilesnek büsségire valo io müel
kedetekben egebeket felül haladui/hog haßontalanok ne legenek. Kö
ßönnek teneked mind náiain/kik en velem vadnak. Kößönü azoknak
kik münkát ßeretnek az hütben. Az istennek kedve legen mind tü ve
letek/ Amen.

Nicopolisból kele/melly Macedoniának városa.

Az Filemonnak írt

leuelnek értelme.

Az leuelet ßent Pál iria az Filemonnak/ki ßenn Pálnak az kereßtenekhez valo io müelkedeteirt ie-
les barátka vala. Ennek az ü ßolgája Romába ßö
kött vala/ki ezt meg oroßta vala/ mikippen az ßol
gák nagubb rißre ßoktanak tennt. Az ßolga mi
koron ßent Pálnak predikállásat hallotta polna/ki az üdöben fog
ságban tartatik vala/az kereßten hütre fordula/és ßent Pálnak ßol
gála az tömlöczben. Azirt hog ez Filemon ez ü ßolgájának el bo-
csátsin ne bánkodnék/haza boczátta az ßolgát/és meg engheßteli ütet
az ü vrának/és kezes lißen ü irette/és azt fogaggá hog az mi kárt
neki tütt volna/üneki meg fizetnj.

SZENT PAL LEVÉ LE MELLET FILEMON NAK IRT

EN Pāl Jesus Christusnak fogla/ ęs Timotheus az atafiu iriuk ez leuelet az Filemonnak/ki mūnekūnk ßerelmes akānkfia/ęs ez ßolgālatban tārsunk ęs az Apfia aßonnak/ki mūnekūnk ßerelmes/ęs az Archippusnak/ki mūnekūnk ottēzlō tārsunk/ęs az te hāzadnāl valo kereßteneknek gūlekezetinek. Kiuānunk tūnektek az istentūl/az mū akānktul/ęs az vr Jesus Christustul/kedwes ęs bikesighet. Hālāt adok az en istenemnek mindenkoron/emlekezetet tiuīn te rulad az en imādsāghimban/mikoron hallam az te ßeretetedet/ęs hūtōdōt/melluel vagy az vr Jesushoz/ęs minden ßentekhez/hogy az te hūtōdnek kōzōnsighes voltānak ereie legen/minden ionak megesmēretiben/mellyel tū bennetek vagon az Christus Jesushoz. Mert sok ōrōmūnk ęs vigaßtalāsunk vagon az te ßeretetedbōl akāmfia/hogy az ßenteknek ßūuōt/ęs iohokot megnugotad ligen. Annakokāirt iol lehet az Christusban nagy bizodalmam legen/hogy paranczolhassak teneked/az dologban az mire tartozol vala/de maga az ßeretetirt kirlek inkābb en Pāl/ilien vin ember liuīn/mostan kedigleñ az Jesus Christusnak fogla ęs liuīn. Kirlek kedigleñ az en fiamirt/mellet az en fogsāghomban nemzik/az Onesimusirt/ki ennek elōtte teneked haßnālatlan ßolga volt/mostan

Ga kedigl

kedigleñ minḋ ennekem/ś minḋ teneked ighen haſznoś/kit meg kúldik. Te kedigleñ útet/az az/az en ßüemet ęs iohomot fogadd hoz zād/kit en meg akarok vala tartani en nālam/hog te heledbe ßolgal na ennekem az euangeliumirt valo fogſāghimban/de ſemmit nem akarik tenni az te akaratod nélkúl/hog az iora ollmint ßúſligból ne kißeriętęknil/hanem az mit tennil ßabad akaratod ßerint tennid. Mert ne talām azirt tāuozott volt el túled egg ideigleñ/ hog útet vgy vennid eſmęg hozzād/ mint ki örökkę te nālad maradna/ nem vgy immārañ mint ſolgāt/hanem ki ſolgānak felette volna/az az/ a ßerelmes akafiut/ieleſbeñ ennekem/ meńiuel inkābb kedigleñ teneked/minḋ teſtben/ś minḋ vr iſtenben? Annakokāirt ha közöſöddę tartaſß enghemet/fogadd hozzād útet mint enghemet. Hog ha valamiben meg bāntott tighedet/ auag valamiuel tartozik/ azt en reām tuggad. En Pāl tulaydon kezemuel iram. En beczúuel meg fizętem/ęs meg lakolok rula hog ne mongam teneked/hog te magad ual ęs annak felette tartozol ennekem. Vg akāmfia. En te veled ālek az vr iſtenben. Nugoſd meg az en ßüemet ęs iohomot az vr iſtenben. Iram ezt teneked/bizuāñ az te enghedelmeſſighedben/tuduāñ h hog ennēl nagubbat ęs meg tig/mint mondom. Egętembe kedigleñ erre ęs kirlek/hog ßerezz ßāllāſt ennekem. Mert reminlem hog az tú imādſāgtoknak ſeghiczighiuel ingen fognak meg adni enghemet tüneltek. Kößönnek teneked ezek/ Epafras/kiuel eggütt vagok fogua/az Chriſtus Jeſusban. Markus/Ariſtarkus/Demās Lukācz/kiuel eggütt munkālodom. Az mú vrunk Jeſus Chriſtuſnak kedwe ſegen az tú lelketekuel. Amen.

Romātol kólt/Oneſimus ſolga āltal.

az Sido

Az Szent Pāl leuelīnek

értelme/mellet az Sido nipnek irt.

Ez leuelet irta szent Pāl az Sido nipnek/kik mindenb nipeknek felette vak merō szūel ellenk tartanak vala az Christusnak euangeliumānak/kīnek szent Pāl ra ez kiuālt kippen vala hāragiok vala/hog ū magāt az pogānoknak apostolānak vallanā/kiket az Sido nipek meg vtalnak vala/mint istentūl idegben nipeket/ez tertelb mes tletūeket/es hog lāttatnēk semmiē tenni az Moises nek tōrui nit/mellet ūt igben tisztelnek vala/es kiuānnāk vala/hog el teried ne mind ez fūles vilāgon/mint egy euangelium/annira hog volnā nak azok kōzōtt es kik az Christus hūtire fordultanak vala/kik ez értelemben valānak hog az o tōruinnek meg tartāsāt az euangelium ual fellene egēbe elueginteni. Valānak annakokāirt Jerusalembens keresten nipek/kiket kūlomb kūlomb fele nomorusāgual illetnek vala azok/kik az euangeliumnak ellenk tartanak vala. Mert az kōs zōnigbes birodalom ezeknēl vala/meg fogiāk vala ūkōt/meg vere tik vala/marhāiokban sākmānt tisznek vala. Annakokāirt ezeket vtaztalla szent Pāl/elōsōr az righi szentektnek pildāiāuel/kik az Christus neuetrt sok sanārusāgot szenuettenek/hog az ū io voltok eu: el meg telennēk/es niluābbān vala lenne. Kiualtkippen kedigleñ az Christusnak pildāiāual. Masok sor az mennei tutalomnak remtis si higuel. Louābbā meg tanitia ūkōt erre/hog mikoron immārañ az euangelium mindenūtt niluān hirdettetnēk/megkūnt legen az Mos ses nek tōruine/mell ārnik kippen eoēh kolgokot tegezne/hog nem mint lāttatnēk telenteni. Sok iras sor kedigleñ az o tōruinkōl es gs azok.ak értelmit nem:sseñ az Christusra illeti. Tanusāgot ād

ſtet/hog nem az o toruinnek meg tartāſabol kellen embernek remin-
leni az uduoſſighet/hanem az Chriſtus hutiból/ mellnek āltala
az righi ſent atak gs/ az iſtennek kualtkippen kellemetelek lütte-
nek volna/ kitrül az Sidok mint ſent emberektül kuonatoſſagual
emlekeznek vala. Mert az o toruint ezak egy ideig attāk volna/
gs anńe ereie nem volna/hog uduoſſighet adhatna. Ez leuelnek vi
ghiben nimi tanuſāgokot ād/ mellek io erkölczōknek vitelire az kere-
ſztenekneck haßnálnak.

AZ SZENT PAL LEVELE MELLET AZ SIDOKNAK IRT.

Első rész.

Sok rész bertin/es sok modon bola righentem az isten az mű eleinknek az profetāknak āltala/ez vtolso ūdőkben bola műnekünk fiānak āltala/kit mindenekēn őrőkősse tűn/ki āltal az őrők vilāgokot es teremte. Ki az ű dűrzősighinek finesseghe liuin/es āllapatsānak igaz ābrāzatia/es mindeneket igazgatuān az ű hatalmassāgānak beszidiuel/ű maga āltal az mű bűneinknek tisztulāsāt meg szerezuin az magassāgokban az felsighen iobb felől űle/az angaloknāl annival lűn fellebb valo/meniuel azoknāl nagual ielesb neuet vűn őrőkségűl. Mert az angaloknak kőzzőle kinek mondotta valaha az isten ezt. En fiam vagy teuen ma nemzilek tighedet? Es esmegien. En lisek űneki atia/es az lisen ennekem fiam. Esmegien kediglen mikoron az ű első szülöttit ez vilāgra be hozza/ezt monga. Es imāggāk ūtet mind az istennek angali. Az angaloknak es bizon ezt monga. Ki teremti az ű angalit lelki āllatokkā/ es az ű folgāit tűz langgā. Az fiunak kediglen. Az te seked isten őrőkkűl őrőkke egenessignek veszeie/az veszső az te orszāgodę. Szeretid az igasságot/es gűlőlid az hamissāgot/ annakokāirt meg kenete tigheded az isten/az te istened őruendisnek olaiāual/ azoknak felette kil

Gg iij uel

uel te rideż vag. Es te or iſten eletñ az földnek fundamentomót ve
til/ęs az egẏek az te kezeidnek munkai/ azok el veßnek ſüuendöre
te kediglen meg maradß/ęs mind meg oulnak/mint egy öltözö/ęs
ößue hantod üſöt mint egy bú ruhát/ęs voltozäſt vißnek/ te ke
diglen vgan azon ä.lapatban vagſ/ęs az te eßtendeid fogatkozäſt
nem vißnek. Az angalok közöl kediglen/mellikнek mondotta valaha
ezt. Vlj iobb felöl en iaytam/miglen az te ellenſigedet az te lá
baid alä ſamolul tetem. Azok nem mind ſolgälatra valo lelki älla
tok/hik ſolgälatra ki borzättatnak/ azokirt hik üdüſſignek örökö
lißnek.

Masodik rid

Anakokäirt eröſſen kell münekünk figelmezнünk a
zokra/ mellek münekünk meg vadnak monduа/ hog
valamikoron el ne veſſünk. Mert ha eröſſ lün az be
ßid/ mell az angaloknakältala mondatott vala/ęs
ha minden toruinßegßis/ęs enghedetlenſig igazän
valo fizetiſt vün/mikippen täuoztattuk el mü az kint/ ha ill nag
üdüſſighet hräba fogunk el mulatni/ mell mi helen ki hirdetteteк
az or iſtennekältala mi közöttünk/meg eröſſitetek azoknakältala/
az hik hallottäk vala/mellrül az iſten ęs tanubizonſägot tißen vala
mind ezuda titelekuel ę mind külömb külömb iſtent tehetſiguel valo
dolgokual/ęs az ßent lelekнek aiändikнak oßtäſiual/mint üneki a
karatra vala. Mert nem az angalok birtoka alä vetę ez földrel ke
reſſighit/mell iüuendöre lün/ mellrül ſolunk. Tanubizonſäget tün
kediglen egy nim ill helen ezt monduа. Miczoda az ember/ hog
meg emlekezel ürula/auag az embernek fia/ hog hozzä läßz ah
boz

ſez? Küſſebẽ tüd útet egẽ ſeues ideiglen az angaloknál/ kürzö
ſiguel ẽs tiſteſſiguel meg koronázod útet/ ẽs fúẽ tüd útet az te ke
zeidnec munkáin. Minden:ket az úlabai alá vet I. Mert ebben
hog mindeneket az ú birtoka alá vete/ſemmit el nem hagaſtz az ú
birtoka alá nem vetett volna. De nám meg nem látſuk hog minde
net az ú birtoka alá vetettenek legen. Az Jeſuſt kediglen ki egẽ ſe
ues ideiglen alább valoá tettett vala az angaloknál/ latſuk az ú
halálanak kin ſenuedteirt/hog dürzöſiguel ẽs tiſteſſiguel koronáz
tatott meg/hog az iſtennek kegyelmet általa mindenkiért halált ſo
ſtalna. Mert azt illett vala/ kiért mindenek vadnak/ ẽs ki által
mindenek vadnak/hog ſok fiakot az dürzöſigbe hozuán/az ú üdvöſſi
gheknek feredelmit fogat kozás nélkül valoá tenné az ſanaruságoknak
általa. Mert mind az ki meg ſentel/ s mind az kik meg ſenteltet
nek/ mind eggtől vadnak. Annakokáirt nem ſigenlé úkot atyafiainak
hiuni ezt monduán. Meg hirdetem az te neuedet az en akámfiának
az egẽ házbeli nip között dicziri ſoglak tigedet. Ẽs eſmeglen.
En ú benne fogok bizni. Ẽs eſmeglen. Ime en/ẽs az engerme
kim/ kiket az iſten ennekem ada. Annakokáirt minek utánna az ger
mekek az emberi garlo teſtihez eggeſültenek/ ú ẽs azonkippen ogan
azonólban riſeſſé lún/hog az halálnak általa el rontaná azt/az kinél
az halálnak birodalma vala/az az/az ördögöt/ ẽs meg ſabadita
ná azokat/ kik haláltul valo filtekben/mind egéſſ életekben kötelesſé
galanak az Kolgálatra. Mert bizon nem az angaloknak termißetü
ket fel/hanem az Abrahamnak magzatának termißetit. Azirt
minden:ſül ſogua haſonlatoſnak kellelenni az atyafiakhoz/ hog ir
galmas/ ẽs hiu egẽ házi ember volna/azokban mellekek az iſtennél
kellene ezt elekeſni az nipnek bünéinek meg tißtitáſára. Mert ab

bül

ból hogy ũrayta es tértinek az kiſirtet/ ſegheżziguel lehet azoknak kik kiſirtetben vadnak.

Harmadik rész.

Annakokairt akamſiai kik ſentek vattok/es az menńei hiuatalban riſeſek/vegitek iol eſetekbe az Chriſtus Jeſuſt/az mũ hũtünknek vallāſānak apoſtolāt es eghāzi feiedelmit/hogy hiro legen annak az ki ũtet ſzerzette/mikippen Moiſes es/mind az ũeghiſſ hāzāban. Mert ez annńual nagubb dũrzōſigre alittatek miltonak lenni/ hogy nem mint Moiſes/menńuel nagubb tiſteſſighe vagon annak/az ki az hāzat rakta/hogy nem mint az hāz. Mert minden hāz valakitūl rakattatik. Az ki kediglen mindeneket teremtett/iſten. Es bizoń az hogy Moiſes es hiro lũn mind az ũeghiſſ hāzāual/mikippen ſolga/azoknak bizonſāgāra/mellek annak vtānna mondua liſznek vala. De az Chriſtus mint fiu/akkippen viſelę gondāt annak hāzānak/kinek hāzai mũ vagunk/ha bizodalmunkot/es reminſighũnknek dicżeledeſit mind vighig erōſſen tartāngúk. Annakokairt mikippen az ſent lilek monga. Ha ma az ũ ſauāt hallāngātok/ meg ne keminńczitek az tũ ſũeiteket/ mikippen az haragra indittāſban tũtōk az puſtāban/az napon/mellen enghemet kiſirtitek/ holott meg kiſirtinek enghemet az tũ eleitek/bizonſāgot vũnek en rulam/es meglātāk az en czelekedetimet neguen eſtendeiglen. Annakokairt nehez kedwũ valik az nemzetſighez/es ũkōt meg vntam vala/es ezt mondom vala. Mindenkoron tiuelghenek ſũuben. Vk kediglen meg nem eſmērek az en vtaimot/mikippen meg eskúm az en haragomban/ha be fognak menni az en nugodalmamba. Tāſſātok meg

akāmſi

aſamſiat hog valamikoron valamellitekben gonoſs es hutotlen bu
ne legen/hog el ſaleggon az ilo iſientul/ hanem inczitek iera egy
maſt naponkid/ mig az mai napnak neue vagon/ hog valaki tu koz
zoletet meg ne leminczegik az bunnel el hitetiſinek miatta. Rise
ſetke titetunk az Chriſtuſual/de vg ha az allapatnak kezdetit mind
vigiglen erossen tartanguk. Ebben hog ez mondatik. Wa ha az
u ſauat hallangatok/ meg ne leminnyczitek az tu fueiteket/ mikipa
pen az haragra indittuſban tutok. Wert nikil mikoron hallottak
volna/haragra inditak utet/de nem mind naian/ az kik Egyptuſbol
ki iuttenek vala Moiſesnek altala. Kik hez vala kediglen nehez ked
uel neguen eſtendeiglen? Nem azokhozi kik bunbe eſtenek vala?
Kinek tagai le omlanak az puſtaban? Kiknek eſtuzt meg kedig
len hog be nem menninek az u nugodalmaba/ hanem azoknak kik
nem enghettenek vala? Es latſuk hogbe nem mehettenek ligen az
u butotlenſigekirt.

Negedik riſz

Illunk annakokairt hog valaha ne lattaſſik valaki
tu kozzoletek kiſen iart lenni/ mikoron az be menis
nek ighiretit el hatta lend. Wert munekunk az
zonkippen uzenteteit ez ighiret mint unekik/ de
nem haſnala azoknak az hallomas ſerint valo be
ſid/ miuel hog ez nem volna hutuel eggbe foglalt atuan azoknal/ kik
hallottak vala. Wert be megunk az nugodalomba mu/ kik hutre for
dulank/ mint meg mondo. Wikippen megeſtum az en haragom
ban/ ha be fognak menni az en nugodalmamba/ tol lehet az
munkat el vadnak vigbezue/ az otan/ hog ez vilagnak fundamento

Kk me

ma vetue tűn. Mert ezt monda egy nimell helen az heted napon/minden ű munkaitul.
ezirt esmeglen ezt monga. Ha be segnal menni az en ŭgodal
mamba. Annakokairt minek otanna kŏuetkezendŏ ez hog valakik
be menńenek az ŭgodalomba/ hog ki nem meninek azok az ű hű
tőtlensŭgekirt/kiknek előtte az ŭzenet lŭtt vala. Esmeglen egy n
nell napot vighez/az mŏt/Dauidnăl/enne ŭdŏnek otanna/mikip
pŭn meg mondatik/ezt monduăn. Mia ha az ű sauăt hallăgătok/
meg ne keminżzetek az tű bŭetteket. Mert ha az Jesus ŭgodal
mat adott volna ŭnekik/ semmikippen annak otanna măs naprul
nem szolt volna Annakokairt az isten nipnek marad az heted na
pon valo ŭgodalom. Mert az ki be ment annak ŭgodalmăba/az
es meg ŭgutt az ű munkălodăstul/mikippen az isten es az ŏuei
tűl. Annakokairt ŭgekezzűnk be menni ez illen ŭgodalomba/ hog
valaki vgan ezen hűtőtlensignek pildăia szerint el ne vesszen. Mert
az istennek beszide ilő/ es oll nell minden kĕt ĕlű tornĕl-szőssebben
hat ăltal/es nell be ir mind az halhatatlan lelekiglen/ es egetem
be az ilő lelekiglen/ezeket kĕt felę văguăn/ es nell be ir mind az ta
goknak eggbe foglalăstra/es mind az velőtre/ nell touăbbă emberi
gondolatőknak/ es sűnek ŭgekezetinek kőzőtte vălaszt ăsi tisen/ es
semmi teremtett ăllat ninczen/nell ńiluăn valo ne legen ű előtte.
De mindenek mezitelenűl vadnak/es az ű szemei előtt fel fordżtat
tanak/ kiuel műnekűnk săm vetisűnk vagon.
Annakokairt mikoron nag egy băzi feiedelműnk vagon/ ki az men
ńĕn ăltal mene/ az Jesusi az istennek fiat/tarczuk meg erőssen/
az mire vallăsi tűttűnk. Mert az mű egy băzi feiedelműnk nem
ell/ ki az mű garlosăgbinkat velűnk nem źrzene/hanem ki minde
nestűl

neſtůl ſogua meg kiſirtetett paſonlatoſſág ſerint bún nélkůl. Annake kairt bizodalomual járulſunk az iſteni kedvnek ſekinek elette hog irgalmaſſágot nerjünk, és alkolmas ſegheſſigre palo keduet lellünk.

Stódik rik

Mert minden egy házi ember, ki emberek közzól vitetik az egy hózi ſolgálatra, emberekért kerezteti az polgarban, mellek az iſten elott viſeltetnek, hog az bún nákirt aiándikokot vigen az iſtennek, és áldozatokat tegen, kit können meg enghesztelhesſenek azoknak, kik tudatlanſágnak miatta vitkeztenek, és, kik tuelghisbe eſtenek. Mert ú is garloſágual körnikeztetett meg, és annakokairt mikippen az nipirt, azonkippen ú magairt is búnirt palo áldozatot kell tenni. Senki tisteſſighet magának eröuel nem foglal, hanem ki az iſtentůl is hiuattatik mikippen az Aaron. Azonkippen az Chriſtus is nem úmaga vún tisteſſighet ú magának, hog egy házi feiedelem lenne, hanem az ki ezt mondotta palo úneki. En fiam vag te ennap nemzilek tighedet. Mikippen masutt is ezt monga. Te egy házi ember vag, mind örökke, az Melchiſedek rende ſerint, ki az napokban miſoron emberi teſtet viſel vala, miſoron imádſágokot és könörghiſeket tött volna nag kiáltáſokual, és könü hullatáſokual, annál, ki meg tarthatta vala ótet az haláltul, és miſoron meg halgattatott volna az ú tisteleteért, tollehet fiu vala, de maga enghedelmeſſighet tanula azokbol, az melleket ſenuede, és fogatozás nélkůl valoá titetek, mindeneknek kik úneki enghedinek az örök üdvösſignek okalún, és az iſtentůl egy házi embernek neuezteték az Melchiſedek rende ſerint, kirůl múnkánk ſokat kellene mondanunk

mellek nehezek meg magarazasra. Mert resig lutok az tu filetted uel. Mert miforen az udonek mi volta perint dortofnak kellea ne lennetek/ esmeg fukfigtek vagon hog tutokot meg taniczunk a zofra/ mellek legenek az istennek bolczefigbinek elenek betui/ es ol lak lutok/ kiknek tenyre vagon bukfigbek/ es nem kemin itekre. Mert valaki az tenyben rizesul/ az/ az meg igazulasnak beszidben cudatlan/ mert kus germek. De azokes az kemin itek kit fogatkozas nelkul vadnak/ kiknek az fokas vitelnek miatta/ izek vagon nalok mind az ionak es mind az gonosznak/ hog valaftas tehessenek/ mell e izek nag gakorlasbol vadnak unekik.

Hatodik risz

Anakokairt el haguan az beszidet/ az mell az Chri stusrul elso az hurben/ nagubb ippulisre viselluk ma gunkot/ esmegleñfundamentomot ne vessunk az ilet nek meg iobbitasanak/ az meg holt muelfedetekrul/ es az istenben valo hutrul/ az kereszthelkediſekrul/ tanusag adasokrul/ es az kezeknek masra valo vetisirul/ es az halottaknak fel tama dasarul/ es az orok itiletrul/ es ezt fogiuk tenni ha az isten engbedē di. Mert nem lehet az hog az kiknek eggber vilagossag adatott/ es az mennet aiandikot meg kostoltak/ es az szent lileknek aiandio szaban rizesekkel titettenek/ es az istennek io igbiit meg kostoltak/ es az iouendo vilagnak ereit/ ha el iszamlanak/ hog esmeglen bunok bol meg vyitassanak/ az iletnek meg iobbitasanak altala az istena nek szat vyonnan u magoknak meg feszituin/ es utet meg czufoluan. Mert az fold/ mell gakortabe issa az esot/ mell ureа iu/ es hasz. nos fust terembend azoknak/ kiknek munkaioknak altala muelteti e

ez meg öldatik az istentül. De az mell tövisseket/ és tövisses la-
pukot teremtönd nem dizziretes/ es fözel vagon az megátkozás
hoz/ kinek vigye oda megen hog meg ighetteſſik. De maga ezeknél
iobb dolgokot reminlünk szerelmes atamfiai tú felöletek es ollakot
mellekben úduöſſig vagon/ iol lehet ekkippen ſollunk/ mert nem ha
miſſ az isten/ hog el feletkezzik az tú munkátokrul/ es müelkedi-
tek tül/ mellet szeretetböl vüttetek fel/ mellet tütök az ü neueirt kik
marhátokbol segönczighet szolgáltatátok az kereszteneknek/ es mo-
ſtan es segönczighet szolgáltattok. Kiuánnuk kediglen hog minden
tek egg szorgalmatoſſáget tegen az io müelkedetben az reminſignek
celſes bizonſágára/ es az io müelkedetet mind vigre vigitek/ hog ez
sörtenek ne legetek/ hanem azokot követſitek az melek az hütnek/ es
az bikeſiguel valo türiſnek általa az ighiretnek örökſighit vöſik.
Wert az isten ighiretet tiuön Abrahamnak mikoron ſenkitre ü nálá-
nál nagubbra esköst nem tehetne/ úmagára eskütt ezt monduán.
Ha meg áldvan meg nem áldandlak tighedet/ es meg ſokaſitvan meg
nem ſokaſitandalak tighedet. Es ekkippen mikoron io reminſigben
valo szüel el várta volna/ meg nere az ighiretet. Wert az emberek
bizon az hog arra eſkösnek az ki ü nálóknál nagubb/ es azok közöt
minden vetekedésnek vigye vagon/ ha az beſid vtán köuetkezzik az
eskünek bizonſitása/ mell dologban az isten mikoron kiuáltkippen meg
akarná mutatni az ighiretnek örökösnek az ü tanácczának erőss vol
tát/ esztöt tün beſidiben/ hog az két dolognak általa/ melliben válta
zás nem lehet/ es mellekben nem lehetne hog az isten hamiſſ beſé-
dü legen/ erőss vigasztalásunk lenne/ kik oda folamuni- hog az mü
ſelönkbe adott reminſiguel illünk/ mellet vgan tartunk/ mint az mü
ſzentſüntöc bátorſágos/ es erőss horgonz kárát/ es mell be menec

mind azokra/ mellek az vitorlan belől vadnak/ hová az elől iárá mú iretünk be mene az Jesus/ ki az Melchisedeknek rende szerint mind örökkẽ eggházi feiedelemmẽ titeztt.

Hetedik rész

MErt ez vala az Melchisedek az Salemnek királá az felsighes istennek eggházi feiedelme/ ki az Abrahámnak elelbe mene/ ki hadbol tér vala haza/ mell hadban harom királt vert vala meg/ es meg áldá ũ et/ kinek mindenekből dezmát es ada Abrahamnak/ ki elősör magarázás szerint igasságnak királának mondatik/ annak vánna Sediglen Salemnek es királának/ az az/ békésignek királának/ kinek atiát nem elmérik/ es annát/ es nemzetsighit/ es kinek sem napiainak kezdete ninczen/ sem idetinek vighe/ hanem az istennek fiához hasonlattatuán meg marada mind örökkẽ eggházi ember liutin. Gondollatok meg kediglen/ mell naj miliosagbeli lütt legen ez ki nek Abraham patriárcha dezmát es ada az fökmanbol. Es azok hogy miuel az Leuinek fiainak pámi közzöl legenek az eggházi szolgálatot fel vigik/ kiknek parancsolattok es vagon/ hogy dezmat es vegenek az niptül/ azaz/ az ũ atafiaitul/ iollithet azok es az Abrahamnak derekátul szakattanak vala/ de az kinek az ũ neme azoknak közibe nem számláltatik/ dezmát vün az Abrahamtul/ es meg áldá azt/ kinek az isten igéreteket tütt vala. Senki megnem tagadgya kediglen/ hogy az ne vegen áldási/ az mell küssebb annál az ki nagobb es bizon az hogy itt azok vignek dezmát/ az kik meg halnak/ ott kediglen az/ kirül tarubizonsag lún hogy illen. Es hogy elkippen szollak az Abrahámban az Leuit es meg dezmálák/ ki dezmákot sokott

venni

vennt. Mert az megleñ az ú atťanak derekábañ vala / mikoron Melchiſedek eleibe menne Abrahámnak. Annakokaire ha az fogat kozás nélkúl valo dolog az Leuinek papſága által vala. Mert ennek általa vötte vala az nip az töruint / mi ſükſig vala annak felette más eggházi embernek támadni / ki Melchiſedeknek rende ſerint es nem Aaronnak rende ſerint neueztetnęk? Mert mikoron az papſág máſra vitetęk / ſükſig hog az töruinnek es máſra valo vitele legen. Mert az kirúl ezek mondatnak / más nemzetſignek ágazat ťához tartozik / mellból senki oltárra nem ſolgál. Mert níluáñ va gon hog az Judanak nemzetſighinek ágazatából támadott ligen az mú orunk. De Moyſes es ſemmit nem ſolt rula / hog az papſág az nemzetſignek ágazatťához tartozzík / es ez / ez kouetkezendókből es níluáñ vagon. Mert az Melchiſedeknek haſonlatoſſágára tá mad az más eggházi ember / ki nem az teſt ſerint valo paranczo latnak töruiñe ſerint titetett ligen / hanem az el ſakathatatlan ſiet nek ereie ſerint. Mert ekkippeñ vagon az tanubizonſág ú rula. Te vag az eggházi ember mind örökkę az Melchiſedeknek rende ſerint. Mert el vitetettęk ereie az töruinnek / mell ennek elötte vala az ú erötlenſigheirt / es haſználatlan voltái rt. Mert ſemmit nem hoza az töruiń az fogatkozás nélkúl valo dologra / hanem az iobb remin ſighirt adattatott vala emberek közibe / mell reminſig által közel ghetünk az iſtenhez / es annival iobb reminſignek általa / hog nem eſtis nélkúl ſerezteték az dolog / mert bizoń az hog azok eſtis nél kúl titettenek eggházi emberrekkę / ezek kedualeñ eſkiſuel / annak általa ki únckt ezt monda. Vneg eſtúęk az ur iſten / es el nem pálnoztas ťa az mit tún. Te egg házi ember vag mind örökkę az Melchiſe deknek el rendeliſe ſerint. Annival tún az Jeſus iobb teſtamentum nak.

hak igh tróie. Es bizoń hog azokſokaṅ titetinek egy hāzi emberek ſę annakokairt / hog az halālnak āltala ſok ideiglen nem ilhetnek De ez miuel hog mind örökkę meg maraggon / oll egy hāzi miatoſā ga vagon / mell māſra nem ſzāll. Annakokairt telleſſiguel üdvözithe ti es azokot kik ū āltala mennek az iſtenhez / ki mindenkoroṅ il / ez vigre hog ū irettek eſedezzik. Mert illik vala hog illen egy hāzi ſe rendelmünk lenne münkünk / ki fegelmes / ārtatlan / tiſzta / es az bünö ſok közöl el ſzakadott / es ki felſighesb volna az eghecknel / es finek ſüſſig ne legen naponkid / mikippeṅ amaz egēb egy hāzi emberek a nek / elöſzör az ünön büneiirt āldozatot tenni / annak vtānna az nipnek bünciirt. Mert ezt meg tiuę eggyer mikoroṅ ünön magāt āldozatra adā. Mert az o töruiń oll embereket ſzerez egy hāzi ſe rendelmekkę / kiknek gārloſagok vagon. De az meg eſkiſnek beſzide / mell az töruinnek felette vala / az fiut tiuę mind örökkę fogatkozās nelkül valoul.

Melczadik riſz

Quābbā az melleket mondunk ez az feie / hog oll egy hāzi ember vagon / ki az felſignek ſzekiṅ iobb ſe löl üle az menńekben / ki az ſzent āllatokban tiſzen ſzolgālatot / es az igaz ſātorban / mellet az vr iſten vona fel / es nem ember. Mert minden egy hāzi feiedelem az vigre ſzerez tetik / hog iſteni aiāndikokot vigen fel / es āldozatokot tegen. Annakokairt ſüſſig hog ennek es legen valamie / mellet az iſtennek āldozzik. Mert ha itt ez földön volna meg egy hāzi ember ſem volna / holott egy hāzi emberek vadnak / kik el viſik az o töruiń ſzerint az iſteni aiāndikokot / melleк bizoń az menńeieknek pildāzatra

ra

ra fo'gālra/ ęs az ſcl arrúl ſippeñ tegzik mikoreñ iſtent ſozatnak āltala telelet lún Moiſesnek mikor ur mia ñ el vigyezne az ſatort. Mert meg lāſd/ hog mend/hog mindeneket annak vldatara tig/melſ meg mutattatęk tenekęd az hegeñ. Moſtan k. diglen emnuel telſelb valo egą hāzt ſolgālatot ncre/menuel remeſſebb teſtamentomnak kōzbe tārota/ mellet nemeſſebb tghiretekben adānak. Mert ha amaz elſō oli volt volna/ mellben vitket nem talālkattanak volna az māſodiknak ſemmikippeñ nem kereſtenek volna helt. Mert fedd uiñ ūkōt ſol ūnekik. Imę napok iūnek/ az or iſten monga/ ęs el vę ghezem az oy teſtamentomot iouendōre az Iſraelnek hāzān/ęs az Judānak hāzāñ/ nem az teſtamentom ſerint/mellet túl az ū attok nak az napoñ/mikor az ū kezeket fognām/hog ki koznām ūkōt Egip tuſbol/ mert ūk meg nem āllānak az en teſtamentumomban/ęs en nem gendelik ū velek/ az or iſten monga. Mert ez az teſtamentum az mellet ſerzek iouendōre az Iſraelnek hāzānak az napoknak otān na/az or iſten monga/az en toruinimet az ū elmiekbe aduāñ/ ęs az ū ſūkben meg irom/ęs azoknak iſtenek liſſek/ ęs ūk ennekem nē pim liſſnek. Ęs nem fogia minden tanitani az ū kōzel valo embe rit/ęs nem fogia minden tanitani az ū atkafiat/ezt monduāñ. Eſ mērd meg az or iſtent/mert mind meg fognak enghemet eſmērni kiczintūl fogua mind nagiglañ/ mert enghedelmes liſſek az ū bamiſ ſāgokrul/ęs az ū būnōkrūl/ ęs az ū toruintelenſigekrūl meg nem em lekezem touābbā. Ennek āltala hog ezt monga/ oy/ideit ki toltötte az elſōnek. Az minek kediglen ideie ki telik/ęs meg agg/kō zel vagon hog ſohul meg ne teſſik.

Kilencedik riß

Az annakokā

Annakokáirt bizoń az hog amaz elsőben es volának igazulások/isteni bolgalatok/ vala ez vilagbi tiszta ság. Mert az első sator ideiglen kiszitetett volo/ melliben bouidneket valanak/ es altalos az kenerecknek elő rakása/ melli riszt sanctanak hinak. Az masodik fedel meghett vala az sator/ melliet sanctum sanctorumnak hinak/ melliben aran temienezo oltar vala/ es az testamentumnak rentek la dása/ melli minden felől aranual vala beburitua/ melliben aran vider vala/ minna/ es az Aaronnak vesszeie/ melliek agai nottenek vala/ a es az testamentumnak tablai. Az felett fedig az durzósignek Zhe rubimi valának/ melliek árnikokual be fogiak vala az enghesztelő hellet/ de mind ezekről nem kell mostan bolni eggenkid. Mikoron kedigleń ezek ekkippen berendettenek volna/ az első sátorba bizoń az hog mindenkoron be mennek az egg házi emberek/ hog az isteni bolgálatokot el vighezzik. Az másodikba kedigleń ezak az egg házi fe iedelem megen be/ minden estendoben eggber/ nem vir nélkül/ melli virt áldozik ú magáirt/ es az nipnek tudatlanságbol valo bűneiirt. Ezt az szent lilek meg ielentuin hog még meg nem ielentetett vol b na az sanctorumnak uta/ mig az első sátor feń állana/ melli hasonla tossága vala egg ideigleń az údőnek/ melli akkoron ielen vala/ melliben aiándikokot/ es áldozatokot vissnek fel/ melliek fogatkozás nelkül valoá nem tehetik az istennek bolgálát az ú lelki esmereti berint/ es melliek valának ezak itelekben/ es italokban/ es külömb külömb mosodásokban/ es testnek igazulastban/ melliek embereknek kózibe adattanak vala az údőigleń/ melli mindent iobb állapatba berzene. De az Zhristus el iuuin mint iouendő iolnak egg házi feiedelme/ nagubb es ippebb sátornak általa mene be eggber az sanctorumba ú e

rők

tőle vāltſāgot talāluāñ/mell nem kēzuel vala alkottatuāñ/ az az/ nem ez ſēle alkotuāñ vala/ ſem bakoknak ęs boriuknak virinek āſs tala nem mene be/ hanem az ű tulaydon virinek āltala. Mert ha az tulkoknak/ ęs az bakoknak vīre/ ęs az ūſſönek hamma melluel meg hintik az fertelmeſeket/ benteliſi tiſben/ az teſtnek meg tiſztulā ſāra/ menńuel inkābb az Chriſtuſnak vire/ mell az örökkę valo liſeknek āltala ű magāt tiſzta āldozatul adā az iſtennek/ meg tiſztyta az tű lelki eſmēretteket/ az halālos ezelekedetekből/ hog az ilō iſtennek ſolgālhatok? Ęs annakokairt lūn az oy teſtamentumnak kōzbe iāroia/ hog halālt ſenueduiñ/ az hiuataloſok az elębbi teſtamentumnak ideiben valo töruintelen ezelekediſeknek vāltſagāboz/ az örökkę valo örökſignek igęretit ęs meg nęrik. Mert az holott teſtamentum vagon/ ſükſig hog ott az teſtamentum tiuönek halāla kōuetkezzik. Mert az teſtamentumnak az holtakban vagon erēie/ mert meg ninez erēie mikor az teſtamentum tiuō il. Innen vagon hog meg amaz elſō teſtamentumot ęs nem vyntottāk meg vir nélkūl. Mert mikoron az Moyſes töruiń ſerint minden paranczolatot eleibe az e dott volna az egęſſ nīpnek/ boriuknak/ ęs bakoknak virit kezibe vō uiń/ vizuel/ ęs vereſſ gapiuual/ ęs hyſopual egetembe/ meg hinte mind az könuet/ s mind az egęſſ nipet ezt monduāñ. Ez az teſta mentumnak vire/ mellet paranczola tűnekték az iſten. Annak felek te kediglen mind az ſatort/ s mind az egęſſ iſteni ſolgālatra valo edińeket azonkippen meg hinti vala viruel. Ęs nagubb riſre min denek/ az töruiń ſerint/ virnek āltala tiſztytatnak meg/ ęs vir ons tās nélkūl bor zānat nem adatik. Annakokairt ſükſig hog ez ſēle dolgoknak āltala tiſztulnanak meg azok/ mellek az mennękben va f loknak pildāiok. Az mennęiek kediglen iobb āldoz: tokual tiſztula

caſſanak meg hog nem mint ezek legenek. Mert az Chriſtus nem ſêzuel alkotott ſanctorumokba mene be/ mellek az igaz ſanctorus mokot pilda kippen iegzik/ hanem az mennorſagba/ hog miuan le gen ú az iſtennek elótte mú tret tünk/ nem hog gakorta agga aldozas ra az iſtennek únón magát/ mikippen az egg hazi feredelem be me gen az ſanctorumba/ minden eſtendóben ideghen vimek altala. Ha ſúlómben volna gakorta kellett volna úneki ſzenuedni ez vilagnak te remtiſitúl fogua. Moſtan kediglen eggſzer ielenek meg ez vilag vi ghezeti felé/ hog az bünt el tauoztatna ennek altala/ hog ú magát a aldozatra adna. Es mikippen ez minden emberekre rea iouendó hog eggſzer meg hallanak/ az otan kediglen az itilet vagon/ ezenkippen az Chriſtus es eggſzer ada aldozatra únón magát/ hog ſokaknak büneit venne el/ eſmegg meg latnak útet bún nélkúl/ azok kik útet varnak úduóſſigre.

Tizedik riſz

MErt az koruin/ melli az iouendó ieknak arnika vala nem az állatoknak ábrázatia/ ſoha fogatkozás nél- b
kúl valokka nem tehetti azokat/ kik iſteni aldozatra ió rulnak az aldozatokual/ melleket minden eſtendóben ſzünetlen aldoznak az iſtennek. Mert ha ez ig nem volna nem ſzüntenek volnai meg az aldozatoktul? annakokairt hog ímmáran ſemmi fanydalmok nem volt volna az ú lelki eſmêretekben az ú bünóktúl/ kik aldoztanak volna/ es eggſzer meg tiſztittatnak vol na. De ez aldozatokban/ minden eſtendónkint emlekezet liſzen az bünóktúl. Mert az tulkoknak es az bakoknak vire el nem vehetti az bünóket. Annakokairt mikor ez vilagra fogna iúni ezt monga. Az c

Az

āldozatot/ęs az aiāndikнak felvitelit nem akarād. Teſſet ſerzil kedig ennekem/ telleſſiguel meg igħett āldozatokot/ ſem az bűnirt valo ſot nem dirzirid/ akkor ezt mondāni. Imę telen vagok. Az kōnűnek e leiben meg vagon irua en rulam or iſten/ ħog az te akaratodot tegem meg. Annak elötte mikor ezt monga. Az āldozatot/ęs az aiāndikнak fel vitelit/ęs az telleſſiguel meg igħett āldozatokot/ęs az bűnirt valokot nem akarād/ſem ioa nem ħagād/melleket az töruiń ſerint āldozнak. Akkor monda. Im telen vagok/ ħog az te akaratodot tegem iſten. El tauoztatta az elſőt/ ħog az vtānna valonak ħelt aggon/ mell akaratnak āltala meg ſentelteтink/az Jeſus Chriſtuſnak teſtinek eggſer valo āldozatānak āltala. Es bizoń az ħog minden eggħā zi ember minden napōn ſolgālatban vagon/ęs āldozatot tiſſen/ęs azon āldozatokot gakorta āldozza/ melleк ſoha el nem vehetik az bűnőkőt. Az kediglen az bűnőkirt egy āldozatot ttuiń örökkę az iſtenen iobb felől ūl/azt vāruān az mi kōuetkezik/ mig nem az ű ellenſigi az ű lābainak ſāmola legenek. Mert egy āldozatual ezt tiuę/ ħog ſoha semmi fogatkozās ne volna azokban az kik meg ſenteltetnek. Bizonſāgot tiſſen kediglen műnekűnk az ſent lilek ęs mikoron előſſör ezt mondā. Es az teſtamentum mellet ű iettek ſerzek az napoknak vtānna/ az vr iſten monga/ az en töruińimet az ű ſűkbe aduān/ęs az ű elmiekben meg irom azokot/ęs az ű bűnőkrűl/ęs az ű töruintelenſigekrűl nem emlekezem touābbā. Holott kediglen ezeknek bozānatia vagon/nem kell touābbā āldozatot tenni az bűnirt. Annakokairt atāmfiai mikoron ſabadſāgunk legen az ſanctorumba be mennünk az Jeſuſnak virinek āltala/ az vtōn az mellet műnekűnk vnonnan ſerze/ęs mell vy/ęs ſlő vt/az fedelnek āltala/ az az/ az ű teſtinek āltala/ ęs mikoron nagy egy bāzi embe-

rünk legen/ki az istennek hazában jú/tarullunk ú hozzá igaz bűnel es hűtnek bizonos voltával megbintetuin az mű bűcinkben/es gonosz lelki esmêretinket el tauoztatuán/es testünk serint tista vizuel meg mosattatuán tarczuk meg az mű reminsighünknek vallástitelit/mell ne inogion/mert hiw az ki az igheretet tiuez/es lássuk iol meg mű magunkot egetembe/ez vigre hog eggmást io pilda adásual seretetre/es io ezelekedetre fel indicczuk/es el ne hagguk az mű eggbe gült nipinket/mikippen szokások mikinek/de inczük eggmást/es ezt enniuel inkább hog látátok/hog el közelghet az nap. Mert ha akaratunk serint vitkez êndünk az igasságnak esmêretinek vitelinek vtánna/ninczen touábbá egéb áldozat az bünökirt/hanem az itiletnek niminemü filelmes várása/es sebess tüze/mell meg fogia emisteni az ellenseghetet. Az ki még vtálanga az Monsesnek törutnit/irgalmasság nélkül meghalkét auag harom tanubizonság ual. Gondollátoki meniuel nagubb kínokual götrettetik az ki az istennek fiát meg fogia nomodni/es az vy testamentumnak vérit vá tartánga mint egy köz áliatot/mellnek általa meg szenteltetett vola/es az isteni kedvnek lelkit bossuságual illetendi. Mert esmêrjük azt az ki ezt monga. & nim az bossu állás/es en bossut állok/az vr isten monga. & es esmeglen/az vr isten fogia megitilni az ü niplt. Rettenetes dolog az ilő istennek kezibe esni. Jussanak eszetekbe kedíglen tüneketek az ennek elötte válo napok/mellekben meg világosittatuán/sanarusághitokban nagy kisálkodást szenuedtek/egy kippen mikoron szidalmasságokual/es nomoruságokual illettetuin/mindenek czudálnak vala raytatek/mástippen mikoron risztek voltatok azokual/kik azonkippen forognak. Mert mind sanarusághimban risztek lütök/mellek törtininek az en fogsághimban es

emiad

ẽs minḋ az tũ marḣãitoknak el ragadozãsit ẽrõmuel vũtõk/ tuduãn ḣog tũnektek iobb/ẽs ãllandobb ẽrõkligtek vagon tũ magatokt an az mennieben. El ne veſſitek annakokairt az tũ reminſigteket/ mellirt nag tutalmat fizetnek ḣãtra. Mert bikeſiguel valo varãs nêlkũl ḣũ kõſõk vattok/ ḣog minek vtanna az iſtennek akaratãt be telleſitenditek/ meg aggak tũnektek azt az mit ighirtenek. Mert męglẽ egg keues ũdõ vagon/ẽs az ki el iouendõ/el tũ/ẽs nem kiſik. Az igaz kediglẽ ḣũtbõl fogiłni/ẽs ha magãt el vonßa/ionak nem fog lãtzat ni az en lelkemnek. De mũ nem vagunk ollak kik el vongũk magunkot az veßedelemre/hanem az ḣũthõz tartozunk/ḣog lelkũnkõt meg

Tizẽneggedikriſt

nertiũk.

AZ ḣũt kediglẽ reminlendõ dolgoknak ãllatta/lãtha tatlan dolgoknak niluãn valo iele. Mert ennek ãltala viuẽk az tanubizonſãgot az vinek. Hũtnek ãltala êrtũk ḣogez vilãg teremtetett ligen az iſtennek ighituel/ḣog azokbol az melſek nem terẽzenek vala/meg lenninek azok az melleket lãtnak. Hũtnek ãltala Abel bũebb ãldozatot tũn az iſtennek/ḣog nem mint az Kain/ melſnek ãltala tanubizonſãgot nert/az iſten bizonſãgot tiuin az ũ iſteni atãndikirul/ẽs ennek ãltala meg haluãn/ meg es ßol. Hũtnek ãltala az Enoch/egg ḣelrũl mãs ḣelre vitetett volt/ḣogḣalãlt ne lãtna/ẽs meg nem talãlãk ũtet/ annakokairt ḣog az iſten mãs ḣelre vitte vala ũtet. Mert minek elõtte mãs ḣelre vitetnek tanubizonſãgot nert vala/ḣog kellemetes lũtt volna az iſtennek. Nem lehet kediglẽ ḣog ḣũt nêlkũl valaki annak kellemetes legen. Mert valaki az iſtenhez iarul/ennek ḣinni kell ḣog iſten vagon/ẽs azoknak kik ũ

ket

ket keresik/ munkaiokot meg fizeti. Az hűtnek általa istent bozzá lún az Noehez / az melleket meg nem látnák vala/ berzűlun es tiβteluin az istent/ barkát kiβnte az ű hazabeli nipinek meg marabá sára/ mell bárkának általa el kárhoztatá ez világot/ es az hűtből vala meg igazulásnak örökőse lún. Hűtnek általa enghede az Abraham mikoron elő hiuattatot volna/ hogy az helre menne/ mellet örökűl igre az istentűl viβen vala iouendőre/ es helitől ki mene nem tuduán hová menne. Hűtnek általa mene az ighiretnek földire/ mint idegben földre/ mikoron sátorokban lakozott volna/ Isáákual es Jakobual/ kik vgan azon ighiretnek valának örökősi. Mert az várost várta vala/ az melinek fundamentomi vadnak/ melinek mestere es rakoia az isten. Hűtnek általa Sara es erőt vún az magzat fogadásra/ es az magnak meg tartására/ es germeket βűle/ tol lehet tudeit el mulatta volno/ hog miuel hiuonek ittlnc azt ki az ighiretet tűtte vala. Annakokáirt az egy atától támada az nemzetsig/ es attul ki iminár meg βeghetett vala/ annie sok βámual/ menie βámban vadnak az égnek czillaghi/ es mint az főeń/ melt az tenghernek parta mellett βámlálhatatlan. Hűt mellett holtanak meg mind ezek/ mikoron az ighiretelet nem vűttik ligen/ hanem azokot távul lattak legen/ es azoknak hittenek legen/ es kiuánatoss águal azoknak őruendettenek legen/ es vallást tűttenek legen/ hog ű vendighek/ es idueuinek legenek ez földőn. Mert az kik ezelet mongák meg mutatták/ hog ű más hazát keresnek/ es ha az hazárul meg emlekeztenek volna/ az honnan ki mentenek vala/ alkolmatoss ágok vala az oda vala meg térnsre/ de ielob hazába vágodnak/ az az/ az menneibe. Annakokairt βemiremmc nem tarta az isten hog azok útet ű istenéknek hnák/ mert várast βerzett vala únekik. Hűtnek általa viuc áldozat

ra

ra Abraham az Isaakot/mikoron kisirletnek/es meg aldoza az u eggetlen egy fiat/kiben az igherieteket vutte vala/kihez ez mondas lutt vala. Az Isaakban hiuattatik teneked az magzat/mikoron ezt u magaban meg banta vette volna/hog az isten meg halott aibol es fel tamasztharna azt/honnan azt es hasonlatos dologhirt batra viue Hutnek altala az kouetkezendoktol meg aldā Isaak az u fiat Jakobot/es Esauot. Hutnek altala mikoron Jacel meg holt volna az Josefnek minden fiait meg aldā/es tisztesseghet tun/az u vesszeinek tetnek. Hutnek altala Josef mikoron meg halna/emlekezetet tun az Israel fiainak ki kiuiserul/ es paranczolatot tun az u tetemineknek felole. Hutnek altala mikoron Moyses csuletett volna el rejtezek barom holdnapiglan az u csulettul/hog latnak hog sip germekre volna/es nem felinek az kiralnak parancz olattatul. Hutnek altala Moyses immoran oreg liuin-nem akara/hog az Farahonak leananak fianak hijak/inkabb valasztuan maganak/hog az istennek niuel nomorusagot szenuedne/hog nem mint vetkeznek/es az viteknek egy ideig valo hasznaual ilne/nagubb kazdagsagnak alituan az Khristusirt valo szidalom vallasi/hog nem mint az Egiptusbelieknek sok kinczit. Mert az meg aiandikozasra niz vala. Hutnek altala hagā el Egyptusi/ nem feluin az kiralnak kegetlensighitul. Mert azonkippen keminedek meg az u dolgaiban/ mint ha latta volna azt/az ki lathatatlan. Hutnek altala szerzek meg az husziti aldozatot/es az virnek ki ontasat/hog ne illetnek utet/az ki meg oli vala az elso szulottoket. Hutnek altala meninek altal az veress tengheren/mint egy asszu foldon/melj dolgot mikoron meg kisirtettenek volna az Egyptusbeliek es/az tengherbe veszinek. Hutnek altala romlanak le Hierikonak fu fali/melleket het napon korul vuttenek vala.

Kk Hut

Az Sido nipnek irt

Hűtnek āltala nérę meg az Raab parāzna/hogy el ne vęßne azokual egetembe/kik nem enghettenek volna/mikoron ßallāſra bikeſiguel be fogatta volna az földnek kimlőit. De mit ßolok ennēl többet/ mert el fog ennekem üdöm/ha az Gedeonrul/ęs az Barakrul/ęs az Sampſomrul/ęs az Hieptaerül kęzdek emlekezetet tenni/ęs Da uidrul/ęs az Samuelrűl/ęs egęb profetākrul/kik az hűtnek āltala orßāgokot gőzinek meg/igaſſāgot műelkedinek/az ighireteket meg nę ręk/az oroßlānoknak torkokot be dugāk/az tűznek ſebeſſ voltāt meg oltāk/az törnek ēlit el tāuoztatāk/ erőſſekę titetinek az ű erőtlen a fighelkől/erő adatęk únekik az hadban/idegen nipeknek reātok valo ütiſit el veręk. Az aſſoniāllatok az ű halottait fel tāmadua viręk/ nikiket kediglen meg dobolānak/ęs nem akarāk magokot meg vāltani az halāltul/hogy iobb feltāmadāſt nérhetnenek. Nikik eſmęglen mő uetſigre lűnek/ mikoron űkőt oſtorokual kiſirtenęk meg/ annak fe lette fogſāgokual/ęs tömlőczőziſuel/meg köuezęk űkőt/ketę vāgāk meg kiſirtęk űkőt/ törnek miatta valo halalual halanak meg/ęs ia mitt amott budoſānak/iuhnak ęs keczkeknek nérſſ búriben/hātra ve ręk űkőt/nomorgatāk/ſanargatāk/kikre ez vilāg miltatlan vala/puß ka tākban tiuelghenek vala/ęs hęgekęn/ęs barlangokban/ęs az földnek lukaiban. Ęs mind ezek az hűtnek āltala tanubizonſāgot nęruin az ighireteket męg el nem vűttik vala. Mert az iſten mű felőlünk męg eleiń nimi iobb dolgot lātott vala/hogy mű nālunk nēlkűl ne lennenek fogatkozās nēlkűl valo allapatban.

Zent kettődik rész

Anakokairt mikoron enne tanubizonſāgoknak kődue | kornúl vitettünk legen/ mű ęs minden terhet le

petuin

vetulã/ęs az bűnt el hagúan/mell eröſſen hozzánk ragaſkodik/bűnes figuel valo várásnak általa fussunk az kiſálkodáſban/mellet műnes künk elénkbe attanak/az Jesusra nézuin/ki az bűtnek kezdőie/ęs el vighezőie/ki az ű előtte valo örömnek helibe el szenuedę az kereſztſán valo halált/az gálázatot meg vtáluán/ęs az istennek seßin iobb felől úle. Mert gondolſátok meg/ minemű ű ellene valo mondáſt szenuedett legen ű az bűnősöktűl/ęs meg ne fárraggátok/ęs lelketek ben meg ne fogátkozzatok. Męglen ellene nem állottatok/ęs elies ne nem viaſkottatok az bűnnek viretek hullásáiglan/ęs el feletkez tetek az istennek intísirűl/mellben tűnektek fol mint ſtainak. En io ſiam el ne mulaſſad az istennek meg feddíllt/ęs meg ne fogátkozzál/mikoron ű tighed meg dorgál. Mert meg feddi az vr isten az kit szeret/meg oſtorozza kedig minden ſrát/kit bozzá vißen. Ha az meg feddiſi el szenueditek az isten mint ſtainak kißen aggá ű magát tűnektek. Mert kizoda az fia/ kit nem tanit az apa? Hog hatanitás nélkűl vattok/mellben ßeſek mindenek/tehág fattak vattok nem fiak. Annakokáirt mikoron teſi szerint valo atáink műnkőt tanitottanak legen/ęs azokot berzűltik legen/ nem sokual inkább lelkünk műnekünk az lelkeknek attának birtoka alatt kennünk/ęs iketet nérenünk? Bizon az hog azok egy kenes napßiglan az ű akaratkot szerint tanitanak vala műnkőt/ez kediglen az mű haßnunkra/erre hog az ű szentſighes voltában ríßeſſę tegen műnkőt. Bizon az kediglen hog semmi tanitás nem látatik moſtan örömre lennі/hanem bánatra. De annak vtánna az meg igazulás nak úgolmas gömölczle agga azoknak/kik annak általa műelkedetben foglalángák magokot. Annakokáirt az tű le ereßtett kezeiteket/ęs le borzátott térdeiteket emellűtek fel/ęs tegitek azt hog az tű lábaitoknak iárási egeneſek le

genek/hog az ſantaſagnak miatta el netiuelegetek az vitbol/ hāl nem inkābb meg gogyntaſſik az ſantaſag. Mindenekuel bikeſighet „uueſſetek/es ſent iletet/mell nēlkūl ſenki nem fogia meg lātni az vr iſtent. Gondot viſelletek rula hog valaki ne legen/ki az iſtennek keduitūl el ßakaggon/es valami keſerūſignek gūkere kozottetek ne ne ueregyik/ mell haborytaſſ tegen/ es mellnek āltala ſokān fertelme fekkę legenek. Valaki tū kozzōletek paraznālkodo nę legen/auag hūt tūl ideghen mint az Esau/ki egy itelen valtā el az ū elſō ßületiſit. Mert tuggātok hog annak vtanna mikoron az āldomāſt meg akarnā nerni az orōſſignek toruine ßerint/meg nem halgatāk kirelmiſiben. Mert nem talāla helet az ū bunirūl valo bānatānak/ iol leghet ſok konū huilatāſual kereſte volna azt. Mert nem iarulātok az meg illetett heghez/es az meg gyntott tūzhōz/es az homālhoz es az ſōtitſighez/ es az vēßhez/ es az trombita ßohoz/ es az ighiknek ßauahoz/mellet az kik hallottanak vala/kiriſt tūnek/ hog e zelhez beßidet ne tenninek. Mert el nem ßenuedhetik valaez paran ezolatot. Ha oktalan āllat illetendi az heget/ meg kouezteti k/auag hagyna ghereſuel āltal veretik. Es ill rettenetes vala annak ū nizīſe/ az mi terezik vala/. Monſes ezt mondā. Elnedik es el rettenik/hanem az Sionnak hegihez iarulātok/ es az ilō iſtennek varoſāhoz/ az mennei Jeruſalemhez/ es az ßāmlālhatatlan angaloknak ſereghihez/es az elſō ßulōttekneк gūlekezetihez/ kik meg vadnak iruān az mennēben/es az iſtenhez/ki mindeneknek itilōie es az fogatkozās nēlkūl valo igazaknak lelkihez/es az Jeſushoz/ ki az vy teſtamentumnek kozbe iaroia/es az el hintett virhez/ mell ſebbakot ßol hog nem mint az Abelnek vire ßol vala. Meg lāſſātok hog meg ne vtālſātok azt. ki ßol/mert ha azok el nem ßaladhatānak

ki

kik el forduſanak az elött/ki ez földön fel vala/ſokual inkáb mu/
ha el fordulunk az elött/az ki mennyből vale/kinek az ú haza elfo-
gadnia/ megnyitia az földet/ és meſtan és üzenetet tán ezt mondnan.
Mégleñ eggyer en meg indigom/nem czak ez földet/hanem az e
gbet és. Az holott kediglen azt monja/megleñ eggyer/elenti az e
hog azok más allapatra fordulnak/az mellek meg indultanak/
mint mellefet alkottanak/hog meg maradnanak azok/az mellek
meg nem indulnak. Annakokairt meg indulas nelkül valo cryagot
viuiñ fel/tarczuk meg nálunk az iſteni kedvet/mellnek altala ra
folgállak az iſtent/hog úneki kellemeteſek legünk/igyekezetuel/és iſte
ni filelemuel.

Tizenharmadik riſz

Mert az mi iſtenünk emeſztő tüz. Az afaſiui ſeretet meg maraggon. Az vendig fogadásrul el ne fe-
lejtkezzetek. Mert ennek altala nikik tudatlan/ana
galokot fogattanak vendigahz. Az foglokrul meg
emlekezzetek mint ha ú velek egetembe volnátok foglok/és azokrul és.
kik ſanáruſágokot ſenuednek/mint kik tú és teſtben forogtok. Az
házaſſág/és az fertelmeſſignélkül valo ág/mindeneknek közötte tis
teletes. Az paraz nálkodokot kediglen/és az házaſſág törökőt az is
ſten meg fogia itilni. Az tú erkölczitek kediglen tauul legenek az
fösutnſigtül/megelegedetin azokual/mellek ielen vadnak. Mert ú
monda ezt. Es nem haglak tégedet/sem el nem hoczátlak/hog biz
uán mondhaſſuk ezt. Az or iſten ennekem ſegétőm/és nem filek mit
tegen az ember ennekem. Emlekezzetek meg azokrul/kik elöttetek
voltak tüneltek/kik az iſtennek beſzédit predikálták tüneltek/kiknek az

ſ ḣutóſót ſouesſitek/ iol meg emlekezuiñ rula az tú ḣozótketek való
ileteknek mi vighe lútt legen. Az Jesus Christus mind tegnap ſ
mind ma vgánazon mind órökkę. Kúlömb kúlömb fêle/ęs idegben
tanuſágoknak miatta ide ſ toua ne vonattaſſatok. Mert io az iſten
nek keduiuel meg erősſitęni az ſüet/ nem eledelekuel/ mellek nem
haſználának azoknak/ kik azokban viſelęk ileteket. Vagon oltárunk
mellrúl nem illik enniek azoknak/ kik az iſten ſátorába ſolgálnak..
Mert az ollan lelkes állatoknak ḣuſokot az ſátoroknak kúlúſe ighe
tik meg/ az melleknek vírit az bűnirt az egá ḣázi feiedelem az ſanc
torumba viſi be . Annakokairt az Jesus ęs hog az nipet meg ſen
telnę az ű tulaydon vérinek általa/ az várós kapuiának kúlúſe ſena
uede halált. Annakokairt mennünk ű ḣozzá az ſátoroknak kúlúſe/
az ű rayta lútt ſidalmaſságot viſeluiñ. Mert itt meg maradando
városunk ninczen/ ḣanem az iouendót kereſsük. Annakokairt
ű általa áldozunk dicziretnek áldozatát az iſtennek mindenkoron/
azaz/ az mű aiakinknak gómölczit/ mellekuel az ű neuét valluk.
Az másual valo io titelrúl kedig/ęs az marhátokbol valo riſztitelrúl
el ne feletkezzetek/ mert ez illen áldozatok kellemeteſek az iſtennek
Engheggetek azoknak/ kik elöttetek iárok tűnektek/ ęs birtokok alatt
legetek/ mert azok vigáznak az tű lelkęiteikirt/ mint kiknek ſámot
kell adni/ hog örömuel iárianak el ezekben/ ęs nem gonoſz kedvvel.
Mert ez haſználatlan tűnektek.
Imággatok mű itt tűnk/ mert biſſük hog io lelki eſmęretünk vagon
mindeneknek közötte/ kik iol akarnak ilni. Inkább kediglen kirlek tű
tőkőt hog ezt tegyétek/ hog miuel hamarabban el ſabadulhak/ęs közt
tetbe mehęſſek. Az Bikeſignek kediglen iſtene/ ki halottaibol fel tá
maſztá az iuhoknak amaz nag páſztorát az örök teſtamentumnak vi
rin:ę

rinek ãltala /az mũ vrunk Jesus Christust/ minden modoñ ippekſ
tegen tũtõkõt/ minden io ezelekedetben/ hog az ũ akaratſat tegitek/
gs ezt tege hog az mit ezelekettek kellemetes legen ũ elõtte az Jesus
Christusnak ãltala/ kinek dicziõsig adaſſik õrökkõn õrökkẽ/ Amen.
Kirlek tũtõkõt akãmſtai vegitek io keduel ez en intiſemnek beßidit
mert keues beßidekuel irik tũnektek. Tuggãtok hog az mũ akãntſõ
ãt az Timotheuſt moſt tũlem el borzãttam· kiuel egetembe meg lã
togatlak tũtõkõt/ ha hamar meg iõuend. Kõßönnietek minde
neknek kik elõttetek iãrok/ gs minden ßenteknek. Kõßön
nek tũnektek az Olaſok. Az iſtennek keduc legen
tũ peletek mindentekuel. Amen.

Olaß orßãgbol kelẽ
Timotheus ãltal.

Az Szent Jakab leuelēnek értelme.

Az Szent Jakab hog mīuel az Jerusālembelieknek püspökök vala ir az egēb Sidonipeknek, kik minden nipeknek közötte, sīuel szerte lakoznak vala külömb külömb tanusagokual az ū ielekben ūtōt igazgatuān, es tanituān.

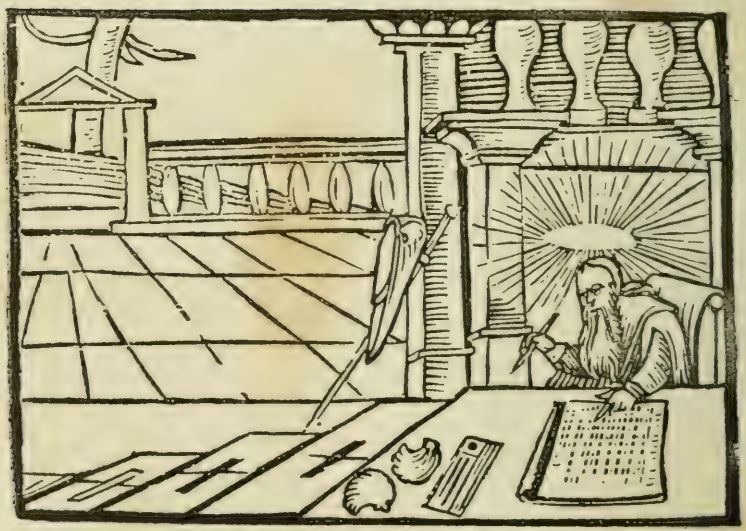

AZ SZENT IAKAB LEVELE.

Az Első rész.

IN Iakab az istennek/és az mű vrunk Jesus Christusnak szolgáia/kösönetet irok az tizenkét ágazatbol valo Sido nipeknek/kik idé/s toua szakadozuán vadnak. Nagy örömnek vallitek akármikor valamelly kísértetekbe eséndetek/tuduán hogy az tű hűtőknek mi voltánac megh látása/bikesiguel valo türiss ezelekedik. Az bikesiguel valo türisnek kediglen az ű ezelekedete/sok gatlozás nélkül valo legen/hogy sogatlozás nélkül valok legetek/és ollyak kik semmi rissben küssebbülni ne vegetek. Nagy haualaki tű közzülletek bölczesig nélkül megh sogatlozik/kirien attul az ki ád/tudni is lik az istentül/ki mindeneknek tiztán ű maga ád/és nem panasol sa/és adattatik úneki. De bizodalomual kirie/és semmit ne ketelkeggik. Mert az ki kételkedik/hasonlatos az tengheren valo habhoz/melly az szeletül idé s toua veretik/és nagy sebessiguel ragattatik. Mert ne alicza az ember/hogy ű valamit vegen iouendőre az vr istentül. Az kétellyü ember álhatatlan minden dolgaiban. Dicsekeggik kediglen az alasu az ű felyghes voltában: mert ala valo volta vagon/virhontag az ki kazdag az ű alá valo volta miatt/mert mikippen az fünek virága akkippen el fog mulni. Mert fel támada az nap nagy hewsiguel/és megh asa az fű/és az virága lehulla/és az ű tekintetinek ikes volta el vesse. Ezenkippen az kaz-

ag ęs az ů iārā;ſban meg foghiruadni. Bodog ſirſu ki bikeſiguel
ſůri el az ki;ſirteret / mert mikoron ionak lelettetik / az iletnek keronā
ſāt meg ńeri / mellet az vr iſten meg igḣire azoknak / kik útet ßeret
tik. Mikoron valaki ki;ſirtetik / ne monga / hogy ů az iſtentůl ki;ſirtetik
Mert az iſten mikippen gonoß dolgokual nem ki;ſirtethetik / azon
kippen ů es ſenkit nem kiſirt. Bog minden akkoron ki;ſirtetik / mi
koron az ů tulaydon gonoß kiuānſāganak miatta el vonattatik / es meg
ittetik. Annak vtānna az gonoß kiuānſāg / mikoron meg fogont
bunt fiazik / az meg tůtt bůn kediglen halālt ßůl. Ne tiuelegietek a
ßerelmes atāmfiai. Minden io az atāndikozās / es mind fogatko
zās nelkůl valo az atāndik / mell az vilāgoſſāgoknak attātul ßāll le
onnan felůl / kinel ninczen el āltozās / auagy el fordulāſnak ārnik
ſitele. Az nemze můnkot az ů el vigḣezett akaratābol az igaſſāg
nak beßidnek āltala / hogy az ů teremtett āllatinak nimi eleſ
lenninк. Annakokāirt en ßerelmes atāmfiai minden ember gors le
gen az halgatāſra / es kiſedelmes legen az ßolāſra / kiſedelmes az ha
ragra. Mert az firſiunak haragia / iſteni igaſſāgot nem můelkedik
Annakokāirt minden fertelmeſſighet / es gonoſſāgnak bůlkodiſit le
vetuin / ßelidſiguel fogaggātok az beßidet / mell tů belztek oltatzk / es
mell veßedelemtůl meg tarthatia az tů lelkeiteket. Meg tiuoi lege
tek kediglen az beßidnek / es nem czak halgatoi / hogy meg ne czallātok
tů magatokat. Mert ha ki halgatoia az iſteni beßidnek / es nem tet
vōie / ez illen haſonlatos az firſiuhoz / ki az ů termetit az tükörben
nizi. Mert meg nizi ů magāt / es el mene / es legottan el feletke
zik rula minemů volna. De az ki az fogatkozās nelkůl valo toruin
re nizend / mell ßabadſāgnak toruiné / es abban meg maradānd / ez
miuel hogy nem feledikeń halgato legen / hanem az munkānak meg tet

uēte

uőre/ bodog liſſen az ú műelkedetluel Ha valaki lāttatik iſten filő nek lenni tű közöttetek/ki meg nem ſzobolāzza az ú nyelvit/hanem az ű ſzűit tiuelgheti hagga/ennek hijāba valo az ű iſteni filelme. Az tiſzta es fertelmeſſig nélkűl valo iſteni filelem/ az iſtennél es az aſzónál ez/ āruathoz es özvegekhez lātni az ű nyomorusāgokban/ es ű magāt tiſztān tartani meg ez vilagtul.

Masodik rész

d Ātāmfiai ne legen tű bennetek az mű vrunk Jeſus Chriſtuſnak hűte ſzemelnek tekintetuel/es embe ri vilekedtſből. Mert ha be menénd az tű gűlekezetekbe egy arañ gűrűs firſtu/ſines ruhāba öltözetin/ tértinnik kediglen az ſzeghinnek es fertelmes ruhāban oda menni/ha arra nizéndetek az ki ſines ruhāt viſel/es ezt mondāngātok únek. Te űll le itt kedved ſzerint/es ha az ſzeghin nek ezt mondāngātok/te āll veſzteg amott/avagy űll le itt az en ſā molom alatt/es tű magatokban miſto itilet nem tettetek/es gonoſz e gondolatoknak lűtők itilői/Halgaſſātok meg en ſzerelmes atāmfiai az iſten nem ez vilāgnak ſzeghinit valaſztāi/kik kazdagok az hűtben es az orſzāgnak örökösi/mellet igbire azoknak/kik ſzeretik űtet?. Tű kediglen tiſztelet lenſziguel illetétek az ſzeghint. Nem az kazdagok mā kat tāki vraſāgokot tű rantatok/es nem vgan azonok vonnaki tűtők kőt az itilő ſzekernek eleibe? Es nem vgan azonok tiſzneki ſzidalmat veſzidekuel/az io nevről/meli ſeghiz zigül hiuattatek tű reatok? Hi zon az hogy tel tiſztek ha az kirāli töruint be telleſititek ez trās ſe rint. Szereſſed az te közel valo emberedet/mint te magadot/de ha f ſzemlre niztek/bűnt tiſztek/es az töruin tűtőkőt meg fedd/ mint

fik azt meg fegétlek legen. Mert valaki az egbiſſ tóruint meg tar
ánga/ az tóruinnek kediglen eggiken botránkozáſt tend/ mindenik
ben vitket tútt. Mert az ki ezt mondá. Ne paráználkeggúl/ ezs
es mondá. Ne lig galkos. Hogha nem paráználkodándol/ de galkoſ
ſágot tendeſ/ az tóruint el hágtad. Vg kollatok/ es vg ezelekegge
tek/ mint kik iouendóre az ſabadſágnak tóruinínek altala meg fog
tok itiltetni. Mert irgalmaſſag nélkúl valo itilete liſen annak/ ki
irgalmaſſágot nem tiſen. Es dicsekedik az irgalmaſſág az itilet
nek ellene. Mi haſna vagon akámſiát/ ha valaki azt monga/ hog a
úneki húte vagon/ ezelekedeti kediglen nem lênd? Vdvózithetik azt
az ú húte? Hog ha ruhátlanſagnak miatta mezítelen lênd az kereſ
ſen ember/ es kereſſen aſſon ember/ ki akánkfia/ es hugunk/ es na
ponkid valo itelet nélkúl búfos/ es ezt monga valaki tú kózzóletek/
táriatok bikiuel/ melegheggetekmeg/ es elegheggetek meg/ de maga az
okual nem feghitenditek úkót/ az melleke az teſtnek búſſighire vadnak
mi haſna liſen ennek? Ezenképpen az hút es/ ha ezelekedeti nem
lênd meg holt ú magában. De fogia mondani valaki/ teneked hútód
vagon/ es ennekem ezelekedetim vadnak. Mutaſd meg ennekem az
te hútódót az te ezelekedetitból/ es en es meg mutatom teneked az
en ezelekedetimból az en hútómót. Te hiſzed hog az iſten egg? Jol
ciſſed. Az ördógók es hiſik/ es rettegnek túle. Akarod kedig megtud
nod o hitába valo ember/ hog az hút az ezelekediſek nélkúl meg holt
legen? Abrahám az mú akánk/ nem az ú ezelekedetiből igazulai
meg/ mikoron aldozatra vitte volna az Iſáákot az ú fiát az oltár
ra? Látodi hog az hút feghitziguel tútt legen annak ezelekedeti
nek/ es az ú ezelekedetiből tútt ligen fogatkozás nélkúl valo az hút?
Es be telek az irás melli ezt monga. Hún kediglen Abrahem az is-

ſten

ſtennek. ęs meg igazulāſirt vitetęk ú túle/ęs iſten baratſānak hiuatatęk. Innakotairt lāttātoſi hog̀ az ember czelekedetekből igazulon/ęs nem czak az hűtből? Azonkippeñ kediglen̄ az Raab parāzna ęs/nem az ú czelekedetiből igazulat meg/miforoñ be fogatta volna az kőurteket/ęs más vtoñ ki borzātta volna? Mert mikippeñ az teſt az ilő lelekneélkűl meg holt/azonkippeñ az hűt ęs az czelekedet ſek nélkűl meg holt.

Harmadik rész

Ámſiái ne legen ſok meſter kőzőttetek/tudwāñ hog̀ nagubb itiletet fogunk venni. Mert ſokban iſtamlunk el mind ńáiaň. Ha ki beſzidiben el nem iſamlik fogatkozās nélkűl valo firfiu az/ki zabolāual meg birhatta/mind eghęſs teſtit ęs. Im az louaknak ęs zabolāt vetűnk ſzaiokba/hog̀ engheggenek műnekűnk/ęs azoknak eghęſs teſtit ide s̀ toua terenghetűk. Im az haiok ęs mikoroñ illen nagok legenek/ęs az erőſſ ſzélnek miatta vitelteſſenek/egy kűſded formāńual ide s̀ toua forgattatnak/valahouā az formāńoſnak ſzebeſſ viſelise akarānga. Azonkippeñ az ńelw ęs/kűſded tag/de maga nag̀ maga hāńās vagon benne. Im az kűs tűz/mell nag̀ ńers fāt ighet meg. Az ńelw ęs tűz/hamiſſāgnak rakāſa/ezenkippeñ az ńelw az mű tagainkban helhezteti/mell meg ferteztetik/mind az eghęſs teſtet/ęs fel gherießti azt/mell vg̀ termett/mint egy kerek ęs fel gherießtetik az Behemūl. Mert mind vadaknak/s̀ mind madaraknak/mind czuſzo māſzo āllatoknak s̀ mind tengherben valo āllatoknak termęſzetit meg ſzelidīti/ęs ſzelidęs titetett az emberi termęſzetűl/ az ńelwet kediglen̄ egy ember ſem ſzelidītheti

Kl iń meg

meg/meg enyhithetetlen gonoß állat/halálhozo mireguel telles. An nakaltala tißünk áldáſt az iſtennek/ es az atának/ es annak általa átkozunk embereket/kik az iſtennek haſonlatoſſágra teremtetteneᵭ. Vgan azon ßábol áldás/es átok ßármazik. Nem kell atámſtai ez eknek ekkippen lenni. Nembe az kutſú vgan azon érbol ereßtheti ki/ ides es keſerú vizet? Atámſtai teremtheti az fighe fa /clay fa magokot/auag az ßölö tú fighekét? Ezenkippen egy kutſú ſem tehetí hoá ſos es ides vize legen. Kiczoda tú közöttetek bölcz es tudos? Mutaſſa meg az ú emberek között valo io iletibol az ú ezelekedetit bölczeſighinek ßelidſighiuel. Hoá ha keſerú gúlóſig vagon tú bennetek/es ßüretekben vetekedis/ ne diczekeggetek/ es hamiſſ beßidüek ne legetek az igaſſágnak ellene. Mert ez bölczeſig nem oll/ melk onnan felúl ßáll le/hanem földi/es teſt ßerint valo/es ördöghi bol ezeſig. Mert az holott gúlóſig es vetekedis vagon/ott álhatatlanſág vagon/es ſemmi egeneſſiguel valo dolog ninczen. Az mell bol ezeſig kediglen onnan felúl vagon/elöſſör bizon az hoá tißta/ annak otánna bikeſighes /es modtarto/ßofogado/ kegelmeſſiguel telles/es io gömölczökuel/búntetis nélkúl/es tettetis nélkúl. Az meg igazulásnak gömölczit kediglen bikeſigben vetik el azoknak/kik bikeſighet ßereznek.

Negedik rész.

Honnan vagon hadakozás es háboruſág tú közöttetek? Nem inneni? tudni illik az tú gönerú iletetekbol/ melyek az tú tagaitokban vitézkednek? Gonoß kiuánſágban vattok/es ſemmit nem birtok/irigkedtek/es gúlóſighet úztok/es erötök ninczen hoá nére

ſigtek

ſigtek legen. Vñtok ęs hadakoztok/ſemmit nem birtok/annakokaꝛt hog ne n tiritek. Kirtek/ęs meg nem adatik/azirt hog gonoꝛ ſul kirigtek/hog az tũ gõnõrũ iletteꝛe kõlczitek el. Tũ hãzaſſãg ron to firſtak/ęs alꝑontallatok/ nem tuggãtoki hog ez vilãgnak barãtſãga ellenkedõ allat az iſtenuel? Annakokairt valaki ez vilãgnak barãtia akar lenni/iſtennek ellenſighe liſſen az. Auag azt alitãtoki/ hog hñãba monga ezt az irãs. Hitlenſigre kiuãnkozik az ilõ lilek/ melli mũ bennünk lakozęk? De nagubb kedvet ãd. Annakokairt birtoka alatt legetek az iſtennek/ellene allatok kedigleñ az õrdõgnek/ęs el fut tũ tũletek. Kõzelgheſſetek az iſtenhez/ęs hozzãtok kõzelghet. O tũ bũnõſõk/tiſzticzãtok meg az tũ kezeiteket/ęs kẽt lelkũek tiſzticzãtok meg ſũeteket. Sanaruſãgot ſenueggetek/ęs ſiriatok/ęs iaꝛgaſſatok/az tũ mõetiſtek ſiralomra fordullon/ęs az tũ õrõmetek keſerũſigre. Alãzzãtok meg magatokot az iſtennek elõtte/ęs fel emel tũtõkõt. Eggmãs ellen valo beſzidet ne ſollatok akãmfiai. Azki az ũ attafiãnak ellene valo beſzidet ſol/ęs az ki az ũ attafiãnak ellene valo itiletet tiſzen az/az tõruiń ellen valo beſzidet ſol/ęs az tõruiń ellen valo itiletet tiſzen. Hogha az tõruiń ellen valo itiletet tiſz/nem vagi az tõruinnek meg tartoia/hanem itilõie. Eggi az tõruiń ſerzõ/kinek hatalma vagon meg tartani/ęs el veszteni. Te ki vagi ki mãſt itilſz? No kik moſtañ ezt mongãtok/ma ęs holnap mennünk imez vãroſba/ęs tõlczünk egi eſtendõt/ęs kereſkegiünk/ęs neresighet gũnyczünk/ kik nem tuggãtok mi kõuetkezik az kõuetkezendõ napõn. Mert miczoda az tũ iletted? Mert pãra/ melli ezak egi keues ideiglen teꝛczik meg/ęs annak vtãnna meg nem teꝛczik/az helin ezt kell vala mondanotok. Ha az ur iſtenis akaranga/ęs ha ilni fogunk/tegũk imezt auag amazt. Moſtañ ke-

dig

ſtglen órúltók az tú keuelſighitekben. Minden ez fele örvendezés gonosz. Annakokairt az ki tol akar ezelelkedni/ es nem ezelekedik/ bún ún. ki.

Ötödik rész

NO kic moſtan kazdagok vattok ſirtatok/ es ſangaſſatok az tú nyomoruſágitokon/ mellek tú reatek jünek. Az tú kazdagſágitok el rothadának/ az tú ólto ez titek meg mokoſulának. Az tú aranyotok/ es ezüſtök meg roſdáſula/ es azoknak roſdáta tünektek tanubizonſágtok lißen/ es ki ragia az tú teſteiteket/ mint az tüz. Draga marhát gündtitek az otolſo napokban. Im az tú müſitteknek birek kic az tú tartományitokban arattanak/ mellet igazan meg nem attatok únekic/ kiált/ es azoknak/ kialtáſi kic arattanak vala/ az ſereghez nek vrának fileibe be meninek. Gyönörüſighekben ilitek ez földön/ es butálkodátok/ ßüetéknek kedue ßerint ilitek/ nem külömbén/ mint egy álhozatnak napián. El karhoztatátok/ es meg ölétek az igazat/ es ellenetek nem álla tünektek. Bikeſiguel türjtek annakokairt aſámſiai az vr iſtennek el töuetelteglen. Im az ßánto ember vária az föld nek berzületes haßnát/ bikeſiguel varuán azt mig nem idein valo es kiső elő ßállon rea. Annakokairt bikeſiguel türjtek tú es/ es erőſſitzétek meg az tú ßüriteket. Mert az vr iſtennek töuetele el közelegh et. Eggitek az miſtoknak ellene nem ſoházkodágic aſámſiai/ hogy el ne karhoztaſſatok. Im az itilő az antoknak elötte áll. Példát vegetek aſámſiai az ſanaruſágoſrul/ es bikeſiguel volo ßenuedéſetrül/ az prófetáktul/ kic az vr iſtennek neuében ſoltanak. Hallottátok az Jobnak türéſit/ es látátok mi vighet tün az vr iſten/ hogy igben irgal-

maz

maſ legen az vr iſten/es kenorúletes. Mindenek nek elótte kedigleñ akamfiai ne eſkeggetek/ſe az menn orſagra/ſe az foldre/es semmi egeb eſkiſt ne tegetek. Legen kedigleñ az tú beſzidetek ez/vg vg/nem nem/hog tetteteſſigbe ne eſſetek. Sanaruſagot zenuedi va laki tú kózótteted? imadkozzik. Jo lilekuel vagoni valaki? inkellen. Beteghes kediki valaki tú kózótteted? hija hozza az egg hazt nipnek egg hazi emberit/es tegenek imadſagot az emberirt/es kennik meg ütet olanual az vr iſtennek neuibe. Es az hútól valo imadſag meg gogiria az beteghet/es fel tamaſta betegſighiból útet az vr iſten/es ha bunókben lend meg borzattatnak úneki. Vallatok meg egá mas ellen valo búneiteket/es imadkozzatok egá maſirt/hog eghiſſig ben legetek. Mert nag tehetſighe vagon az igaz embernek imad ſaganak/mell erett mutatta. Illes ember vala/kiben olſan indu latok valanak mint mú bennünk/es imadſagaban imadkozek/hog eſó ne lenne/es eſó nem lún az foldre harom eztendeiglen/es hat holdnapiglan. Es eſmegleñ imadkozek/es az egból eſó lún/es az fold az ú gómólczit meg teremte. Akamfiai ha valaki tú kó zóttetek az igaſſagtul el tiueledendik/es valaki meg fordittanga u tet/tugga hog az ki azt tútte hog meg fordulna az bunós/az ú uta nak tiuelghiſiból meg kabadiſta az ú lelkit az halaltul/es el fedez az bunóknek ſok voltat.

Az zent Jakab leuelinek vighe-

Mm az zent

Az Szent Peter apostolnak

elsö leuelinek értelme.

Szent Peter és azonkippen mirt Szent Jakab az Isten nipeknek irʼ/fik az pogánoknak tartomániban szétszuel lakoznak vala/ mell leuel milto az apostoloknak feiedelmihez Szent Peterhez. Inti kedglen üdöt ez világbi háboruságoknak el szenuedisire/ melleket szenuednek vala az euangeliumirt/ az mennei iutalomnak reminsséghert. Annak okánna inti üdöt/ hog az prophetáknak trása kerint/ mikoron illen nag miltoságra hiuattatnak legen ingen/ileteket vg viselik/hog milto legen az kereszten hüthöz/mellet fel vüttenek vosna. Mert az kereszténsig nem abban volna/ hog valaki keresztennek monga magát/ sem ezak abban/hog valaki meg keresztelkedett/ha nem az io ületben Mert ez dolog/hog háboruságot szenuednek/nem lenne az Christusnak dürzösighire/ ha ezt gonosságokirt láttatnának szenuedni. Továbbá inti üdöt/hog az feiedelmeknek engedgenek nem ezak azoknak/ fik keresztenek volnának/hanem azoknak is fik pogánok volnának. Mert ha üdöt haragra indittanák/ nem ezak az hütre nem fordulnának/hanem annak felette nagubb kegetlensignek háborgatnák üdöt. Vigbezetre egéb kereszten ilethez valo tanuságokot aduán minden állapatbeli emberekneknek/inti üdöt az Christusnak pildáraual/ hog minden ez világbi háboruságokot/és minden egéb nemoruságokot bikesiguel szenuedgenek. Tanitta az egg házi feiedelmeket/és azoknak birodalma alatt valo nipeket.

AZ SZENT PETER APOSTOLNAK ELSŐ LEVELE.

Az Első rsz.

PEter Jesus Christusnak apostola/irom ez leuelet azoknak/kik iöueuinek/ es bakadozua lakoznak Pontusban/Galaciaban/Cappadociaban/Asiaban/es Bitiniaban/kik erre valaztatanak/ az atya istennek eleitül fogua valo el vighezise ſerint/ hog hütre hajolianak az ſent lelekнek meg ſenteliſinek altala/es az Jesus Christusnak virinek hullasanak altala. Az isteni kedwe/es bikeſig tü bennetek neuekeggik. Dicziretteſſik az isten/es az mü vrunk Jesus Christusnak atyaki az ü büſighes irgalmaſſaga ſerint vgonnan nemze münkot/ilö reminſigbe/ennek altala hog fel tamada halottaibol az Jesus Christus halhatatlan/es meg fertezetlen/es meg hiruadhatatlan örökſigre/mellet künektek tartanak az mennekben/kik az istennek ereiböl örizteteк meg/hütnek altala/üdüoſſigtekre/mell ez vigre ſerezteteк/hog ki telenniк/az vtolſo üdöben/mellben öruendetek moſtan egy keues ideiglen ſanarusagual illetteteuin/külömb külömb bizonſag vitelekben/ha ſükſig/ hog az kü hütötökrül valo bizonſag vitel/mell nagual dragabb az arannal mell el vesz/de maga az tüznek altala lattatik meg ha io/talaltaſſik dicziretre/es dücziöſigre/es tiſzteſſigre/ akkoron mikoron meg fog telenni az Jesus Christus/kit mikoron ne laſſatok/ſerettek/ kiben

ben m.ſ.añ/mikoroñ nem ſattātok ligen/ mind az āltal ęs ů benne
ḣiuiñ/meg mondhatatlan/ęs dicziretre milto örömuel örültök/ kik
az tů ḣütötökнek vighinek iutalmát vißitek/az tů lelkeitekнek ůdvöſ
ſighit/mell ůdvöſſigrůl kérdeßkedinek ęs nagoñ tudakozānak az pro
fetāk/kik az tů reātok tövendö iſtennek ſeduirůl profetālānak/nagoñ
tudakozuāñ ezeñ/kire volna az iel/auag minemů ůdönek rißire tenne
ielentiſt az Kḣriſtuſnak lelke/mell ů bennek vala/mell mínek előtte
meg törtintenek volna/vallāſt tißen vala rula/ḣog az Kḣriſtuſra
ſañaruſāgok tůnek/ęs ḣog az ſañaruſāgok nag dúrzöſ igheket ńerni
nek/kiknek ez ęs meg vala ielentetuiñ/ ḣog nem ů magoknak/ha
nem mūnekünk ßolgaltatnānak/ ki ezeket mellek moſt tůnektek meg
vadnak ůzentetuiñ azoknak āltala/kik tůnektek predikāllottāk az e
uangeliumot/mell az ßent lilekнek āltala borzāttatęk le az menń or
ßagbol/melleket az angalok ęs kiuānatoſſāgual nizik. Annakokaire
az tů êrtelmeteknek derekait fel ôuecźuiñ/ tozanok legetek/ęs veſſi
tek reminſigteket az iſtennek kedvében/ mellet tů ḣozzātok vißnek
mikoroñ meg ielenik tůnektek az Jeſus Kḣriſtus/ mint enghedelé
mes fiak/ḣog ne aggātok magatokot az tů elębbi gonoß kiuānſāghi
tokra/mellekben tůtököt viſelnek vala/akkoroñ mikoroñ az Kḣriſtuſs
męg nem tudnātok/ ḣanem mikippeñ az ki tůtököt el ḣiua/ ßent/
azonkippeñ tů ęs minden emberek között valo iletekben ßentekkę le
getek/annakokáirt ḣog meg vagon iruāñ. Szentek legetek/ mert en
ßent vagok. Es ḣa az ata iſtennek imádságot tißtek/ki mindennek
az ů ezelekedeti ßerint/ęs ßemilekнek tekintete nélkůl tißen itile
tet/meg lāſſātok ḣog iſteni filelemben íluiñ/vigheззitek el ez vilāg
ban valo lakāſtoknak ideit. Tuduāñ ḣog tůtököt nem el veßendö mar
ḣāfual vāltānak meg/az tů ḣiāba valo iletetekből/ mint ezüſtuel

auag a' arʃual/melʃ iletet az tú cleitefnek ſerzíſiből vúttetek vala/ha nem mint az ārtatlan/ęs tiſzta bārānnak az Az ꝓriſtuſnak drāga vīr uel/ fi bizoń cl̄ól el vālaſztatott vala/minek elétte ez vilāg teremte tett volna/de meg ielentetett vala az vtolſo úrókben tú irettetek/fik ú āltala hiſztek az iſtenben/ fi azt fel tāmaſztā halottaibol/ ęs dús rzól igbet ada úneki/ hog túneſtek hűtőtők ęs reminſigtek lenne az iſtenben/ fik az tú lelkeiteket meg tiſztitātok az igaſſāgra haioluan az Szent lilekne āltala/az afafiui ſeretetuel/ melʃ minden tetteteſſig túl tāuul vagon/ tiſzta ſzűbűl igben ſereſſitek egy māſt/ fik vnonnan ę fűlettetitek/ nem halando magbol/ hanem halhatatlanbol/ az ilő is ſiennek beſzidnek āltala/ ęs melʃ örökkę meg marad. Annakokairt hog minden teſt fű legen/ęs az embernek minden dűrzősigbe olian mint az fűnek virāga. Meg aſſa az fű/ęs az virāga lehulla/ de az vr iſtennek igbje örökkę meg marad. Az kediglen az igbe/ melʃ az euangeliumnak āltala tú hozzātok viteték.

A Masodik rist

Annakokairt minden gonoſſāgot/ ęs minden ālnakſāgot/ęs minden tetteteſſigbeket/ęs eggmāſra valo irigkedíſeket/ęs minden rāgalmos beſzideket el hag iān/ mint az moſtan ſzületet germekek kiuānnātok lenni az tiſztnek/ hanem az lilekne ālnakſāg nélkűl vala tegy/hog annak āltala fel neuekegyetek. Mert meg koſtaltatok hog kegelmes legen az vr iſten/ kibez tāruluān tú ęs/ippűliſt vegetek/mint ilő kőuek/melʃ iſten ilő kű/ki bizon az hog az emberek túl meg hānattatnak/de az iſtennel vālaſztott/ęs drāgalātos/lelki hāz az/Szent papſāg/hog lelki āldozatokot vigyetek fel/ mellek kellemeteſek

tesek az istenünek az Jesus Christusnak általa. Annakokáirt az irás
gs tarsa ezt. Im kóuet tüsek le az Sionban/ mel'et az fő begbe
lerbekell tenni/gs melli valaßtgtt/gs drágalátos. Es valaki atban
hiéd/meg nem ßigenntetik. Annakokáirt tünektek drágalatos/kik
hiuk vattok/ de azoknak kik hütötlenek ez kő/mellet toá nem hágá
uán meghanának az alkotuánnak müesi/az begbelctben fő küßkeze
telenni/gs o'l kő/mellbe meg botlanak/gs oll ütközla/mellbe meg
ütközuek/ tudni illik azoknak/kik az istennek bekidibe meg botrán
koznak/gs nem hißnek annak/az mire meg gs tanntattanak vala.
Tü kediglen valaßtott nemzetek vattok/kiraly papságok/ßent nipek
kereszthe tütt nipek/ hog hirdessitek annak hatalmassághit/ki az sö
tétsigekből el hiua tütökót az ü ezudálatos világosságára/kik rá
ghenten az istennek nipi nem valátok/ mostan istennek nipi vattok/
kik rághenten irgalmasságot nem nertetek vala/mostan irgalmassá
got nertetek. Szerelmes akámt iai kirlek tütökót/mint töuenüneket
gs vton tárokot/tártoßtassátok meg magatokot az gon.ß test ki uán
ságoktul/mellek az lelcknek ellene vitézkednek/ gs az tü ielettek tis
teßtighes legen az pogánoknak közötte/ hog ebben az miben gonoßt
mondanak tünektek/mint gonoßt tudónek/az io ezelekedetekből itte
let tiuin tü rulatok dicziriük az istent/az meglátogatásnak naptán.
Annakokáirt birtoka alatt legetek minden emberi teremtett állotnak
az ur istenért/akar kirak legen/ s akar egéb miltoságbeliek legenek/
mint fő emberekhez/gs mint kiket az isten borzát/az gonoßoknak
boßu állásara/ azoknak kediglen dicziretekre/ kik iot ezelekednek.
Mert iá vadon az istennek akaratia/ hog ict ezelekeduin/be dugá
tok bátorkot az ekteleuseg tudatlan emberekhez/ mint kik szabadnak
ßek vattok/gs nem olyak mint kik az ßabadságnak ßine alatt gonoßß

ezek

ezekeggetek/ hanem mint istennek polgai. Mindeneknek meg aggā tok az ũ tiztessighebet. az atakiuságot beressitek/ az istentül tilletek/ az kiralt tiztellitek. Az polgāk az ũ vroknak birtokok alatt legenek kiczelemuel/ nem ezak azoknak/ kik tok es kegelmesek/ hanem azoknak es/ kik kemínek. Mert ez az kedves dologh/ hog az istenhez valo lelkiesmēretirt valaki el szenuedi az nehesseghet/ nomoruságokat szenuedvn/ melleket nem erdemlett volna. Mert mi dizeret vagon eb ből/ ha el szenueditek az arczul verisseket/ mikoron bũnõk vattok? hanem ebből vagon/ ha türtök mikoron iot tiztek/ es mind azon altal es nomoruságokual illetnek tũtõkõt. Mert ez az istennêl valo kedves dolog. Mert erre vattok hiuattatuān/ mert az Christus es szenaruságot szenuede mũ irettünk/ mũnekünk pildāt hagúān/ hog az ũ nomdikit kouetnitek/ ki bũnt nem tũtt vala/ es álnakság nem talaltatek annak szāiāban. Kit mikoron gonosz beszidekuel illetninek/ az gonosz beszideket hātra nem terittę/ mikoron kinokot szenuedne/ fenéghetisi nem tizen vala. De az bosszu állasi arra hagā/ ki igazān itil/ ki az mũ bũnetnket ũ viselę el az ũ testiben az fān hog az bũnõknek meg haluān/ io illetben foglalnok magunkot/ kinek testin vala vereshignek kiflighuel meg gogulātok. Mert tiuelghõk valātok/ mint az iuhok/ de mostan az pasztorhoz tēritek/ es az tũ lelketeknek gonga viselõihez.

Harmadik rész

Azonkippen tũ feleseghek birtokok alatt legetek az tũ ferjeitekneck/ hog azokot es/ kik az istennek beszidire nem hatolnak/ az feleseghecknek io illetekneck āltala/ beszid nélkül meg nerjk/ mikoron iol ekekbe vikik az tũ tiztu illetteket/ midõ tiztelettuel eggbe foglaltatott/ kiknek ilesseghe

ſighe nem kúlsó ikeſſig legen/mell az haiaknak fonāſábant/ęs az a
rannak fel fúziſiben/ auag az palāſtoknak ikes óltózetiben vagon/
hanem az ßünek embere/ titkon valo/ęs meg dógletis nélkúl valo/
enghedelmes/ęs oll kuel meg núgoggának/mell kilek az iſtennek ße
meinek elótte nag drāga ēllat. Mert az ßent aſßoniállatok ęs ri
ghenteñ az iſtenben bizuañ ezen modon ikeſitik vala ú magokat/ęs
az ú ſimeknek birtokok alatt valának/ mikippeñ Sára enghede
az Abrahamnak/ vrának útet hńuañ/ kinek leáni lútók/ mikoron
tot ezelekettek/ ęs semmi kilelemuel meg nem rettentek. Az fra
fiak azonkippeñ az ú feleſighekuel êrtelem ßerint laknanak eggütt/
tißteſſighet tiuiñ az aſßoniállati erótlen edinnek/ mint kik egenlós
kippeñ érókóſók az iſteni kedvnek iletiben/az tú imádkozāſitok meg
ne bakaggon. Summa ßerint/mindńáian egg akaratúak legetek/ęs
egg lelki indulāſtok legen/ atáſtul ßeretet legen bennetek/ konörúletes
sohuk/ſeges beßidúek/ gonoßirt gonoßt ne tegetek/ auag ßidalomirt
ßidolmat/hanem vißhontag tot mongotok/ tudátok hog túnek
tek ezirt vagon hiuataltok/ hog az meg áldāſt örökſigúl vegi
tek. Mert az ki akaria az iletet ßeretni/ęs io napokat látni/meg
enhńcze az ú nélvöit az gonoßtul/ęs az ú atáſtual ne ßollon álnok
ſágot. El hatollon az gonoßtul/ęs tot tegen/bikeſighet kereſſen/ ęs
azt kóueſſe. Mert az or iſtennek ßemei az igazakon vadnak/ęs az
ú filei azoknak könörghiſin. Vißhontag az or iſtennek tekintete
azokon vagon/kik gonoßokot tißnek. Ęs kiczoda az/ki tútókót fog
ion ſańargatnia io iletet fogtok kóuetni? Sóg meg ha valami nó
morulāgtok értinêndik ęs az igaſſághirt/mind az āltal ęs bodogok
vattok. Azoknak rettenetes ſighektúl kedvglen meg ne rettenedetek/ęs
meg ne háboroggatok/hanem az or iſten ßentelteſſik az tú ßüeitek

An ben

ben. Kiß. 8 legetek kediglen mindenkoron̄ az felelisre mindennek/ ki tŭ tŭletek kerdi ſt tißen/ hog bolkatok az remin ſigrŭl/ mell tŭben netek vagon felis guel es tißteſſiguel/ es io lelki eſmêretteſ legen hog az mirŭl ragalmaznak tŭtŏkŏt/ mint gonoßokot/ abban meg ßigenŭlteſſenek azok/ kik ßidalmazzāk az tŭ Chriſtuſban valo iletteſer. Mert iobb hog iol czelekeduin̄ ßenueggetek nomoruſāgot ege brkrŭl/ ha az/ az iſtennek akaratia/ hog nem mint gonoßul czelekeduin̄. Mert az Chriſtus es eggßer ßenuedett volt halālt az bŭnŏkirt az igaz/ az hamiſſakirt/ hog munkŏt az iſtenhez iutatna/ ki bizon az hog teſt ßerint meg ölettetek/ de lelke ßerint eleuenſigben tartatek/ mell lilekben el es mene/ es az lelkeknek kik az tomlŏczben valānak predikālla/ kik righenten̄ enghedetlenek lŭttenek vala. Mikoron̄ egy ßer vārnāk az iſtennek hoſſu ideiglen̄ valo tŭriſit az Noenak ideiben/ mikoron̄ az bārkāt czinālāk vala/ mellben egy keues/ az az/ holcz lilek maradott volt meg az viznek āltala/ mellnek pidāzatta ßerint az kereßt viz munkŏt es megtart veßedelemtŭl/ mellnek nem az teſtnek ßennīt vißik el/ hanem mellnek es kŏuetkezik hog az io lelki eſmêret/ iol felellen az iſtennek elŏtte az Jeſus Chriſtuſnak ŭ fel tāmadāſānak āltala/ ki az menni orßāgba menuin̄/ az iſtenen̄ iobb felŏl vagon/ ki hatalma alā veteg ŭ magānak az angalokot/ es kik hatalomban es birodalomban vadnak.

Negedik riſz

Annakokairt mikoron̄ az Chriſtus Kint ſenuedett legen mŭ iranktunk teſtben/ tŭ es vgan ezen gondolatßerint fel feguerkeggetek hog az mell ember teſtiben ſenued vala/ meg ſungk az bŭntŭl/ erre hog immāran̄

ne isten az emberekne gonoß kiuánsághtra/ hanem az istennek akaratara az maradik úbóben/ melliben meg az teſtben kell ilni. Mert elég múnekünk hog ennek elötte valo údönknek ideiben az pogán nép neknek kedues ßerint ilink/ mikoron az mi iletünkót butálkodás ſokban viſelök/ és gonoß kiuánságokban/ boroſſágokban/ dobzodáſokban/ egebekuel valo riſßegh eſſedeſekben/ és ittelen báluán imádáſokban. Es ez idegben dolognak láttatik únekik/ hog ú velek egetenibe ogán azon el árradott fantalanságra ne ſieſſetek/ kik tú felöletek gaznoßt mondanak/ kik ßámot fognak adni annak/ki kiß meg itilni mind ilökot s mind holtakot. Mert ere predikáltatott az euangelium azoknak es/ kik holtak/ hog ám bátron itilteſſenek az teſtben emberek ßerint/ illenek kediglen lelekben iſten ßerint. Minden dolgoknak kediglen vigye közel vagon. Annakokairt tozanok legetek/ es vigázok az imádkozáſra. Mindeneknek elötte kediglen eröſſ ßeretet legen tú közöttetek. Mert az ßeretet be fogia fedezni az bünöknek sokaságát. Eggitek máſtoknak vendig fogadoia legen/ zugodás nélkül/ minthogy minden ajandikot vütt/ azonkippen azt eggitek az máſtoknak ſokaságaltaſſa/ hog az iſtennek ſok kippen valo ajándikának to dolgoſi. Ha ki ßol/ og ßollon/ mint iſtennek beßédit ßolia. Ha ki ßolgálatot tißen/ og ßolgállon mint az erőből/ mellet az isten ád/ hog az isten mindenekben dicziriteſſik az Jeſus Chriſtuſnak altala/ kinek dücziősighe/ es birodalma mind örökkön örökké vagon/ Amen. Szerelmes atámfiai ne czudállatok ranta/ mikoron az tüznek általa meg kiſmélnek tűtőkot/ mell dolog ez vigre lißen/ hog bizonságuitel legen tú rulatok/ azonkippen mint ha valami vn dolog történnek tú rantatok/ ſóg ebben örülletek/ hog az Chriſtus ſanaruság ßenuediſiben részesßel vattok/ hog vgan azon Chriſtuſnak dücziősighinek meg telsnek

ſiben ęs arůlletek vigaduān. Ha ſidalmaſſāgokual illetnek tůtōkot az Chriſtus neuetirt bodogok vattok. Mert az iſtennek důczōſigbe es lelke tů raytatok nugoßik. Azoknak mi volta ßerint bizon az hog ſi dalmaſſāgokual illettetik/ de az tů mi voltotok ßerint diczirtetik. Mert tů kōzzōletek valaki ſanaruſāgot ne ßenueggen/ mint galkos auag orzo/ auag gonoß tiuō ember/ auag oll ki gonoß kippen az mās ember dolgaira viſel gondot. Ha valaki kediglen ſanaruſāgot ßenued mint kereßten/ ßigennę ne tarcza/ ſōg diczíretet tegen az iſtennek ez dolognak ríßiben. Mert ideie es vagon/ hog az itilet az iſtennek a hāzātul kezdeſſik el. Hog ha elōſſōr mū tůlunk kezdetik el/ mi vighek liſſen azoknak/ kik nem hiſnek az iſtennek euangeliumānak? Es ha az igaz es czak alig fog meg menekedni/ az iſteni filelem nelkůl valo ember/ es az bůnos/ hul fog meg terczeni? Annakokairt kik ſanaruſāgot ßenuednek az iſten akaratia ßerint/ tegik le az ů lelkeket az iſtennel/ iol czelekeduiñ/ mint hiuſighes teremtōnel.

Otodik riß

Ghen kirem azokot kik tů kōzōtteted egghāzi em berek/ ki en es egghāzi ember vagok/ es az Chriſtus ſanaruſāghnak tanubizonſāga/ es ki ríßes vagok az důczōſigben/ melk meg ielenik iouendōre/ ō rizzitek az menńire erōtōk vagon az Chriſtusnak ńay nipit/ annak gongāt viſelnin nem kiſeritis ßerint/ hanem ßabad akarattok ßerint iktelenůl ńereſighet ne kiuānnatok/ hanem haylando akaratual viſellitek gongāt/ lem vg mint ha vralkodni akarnātok az kereßten nip ellen/ hanem vg hog io pilda adāſokra legetek az ńay nipnek Es mikoron meg ielenendik az pāſtoroknak feiedelme/ az meg hir-

ua

hadās nellūl valo dūcżösignek koronātāt meg ńeritek. Azonkippen tú istiak birodalmok alatt legetek az vinekneke kkippen hog mind ńa ian eggmasnak birtoka alatt legetek. Az lilekneke alazatos volta be tūnik tú belętek/ annakokairt hog az isten ellene āll az keuilekneke/ az alazatoknak kediglen atandikokot ād. Annakokairt alāzzātok meg magatokot az istennek haramas kezinek alatta/ hog tútökös fel magaßtallon/ nikoron alkalmas ideie lißen/ minden gondotokot ú benne vetuin. Mert úneki gonga vagon tú rulatok. Jozanok le getek/ vigāzzatok/ mert az tú ellenseigtek az ördög/ mint egy ordi to oroßlān ide s toua tār/ kereseuin kit marion meg. Kinek ellene āllatok az hütben ipżek liuin/ ezt tudvān hog ez sanarusāgok/ mellek benuettek/ el vigheßtetnek tünektek atāmsiai/ kik ez vilāgon vattok De az isten/ ki minden atāndikot ād/ es ki münköt el hiua az ú ökrökkę valo dūcżösighire/ az Jesus Christusnak āltala meg ipprnczen tútökot/ kik egy kues ideiglen sanarusāgot benuettek/ es meg tamaßon/ meg erössitczen/ es ālhatatossā tegen. Annak dūcżösig/ birodalom adassik örökkön örökkę. Amen.

Az Sołuānusnak az hiro atafiunak āltala irām tünektek ezt/ az mint alitom kues beßi dekuel/ intuin/ es tanubizonsāgot tiuin rula/ hog ez legen az isten nek mü hozzānk valo igaz kedue/ melliben mostan ālhatatosok vattok

Köszön tünektek az eggházbeli nip/ melj Babylonban vagon/ melj az tú vālaßtāstokban ríßes/ es az Marcus az en fiam.

Köszönnetek eggmāsnak keretetből valo czokolāsual. Bike sig legen tünektek mindenteknek/ kik az Jesus Christus hütiben vattok. Amen.

Az iij az kenik

Az Szent Peter apostolnak

masodik leuelinek értelme.

Ez leuelet irta az mint meg tetézi mikoron immár igben vin volna/ es halálához közel. Mert emlékezetet tészen itt az ú halálárul. Ir kedigleñ vágy nélkül minden kereßténeknek/ intuiñ üket az ielet nek tißtaságára/ es az righieknek példáiual/ es az vtolso itiletnek rettenetesſighiuel az iktelen ez elekedetektül meg rettent/ felette igben kedduiñ azokra/ kik az egy úgú kereßteneket gonoß tanuságual meg dögletnék/ azt monduañ hogy az Christus el nem iüne.

A SZENT PETER APOSTOLNAK MASODIK LEVELE.

Az Elsö részben.

AN Simeon Peter Jesus Christusnak apostola/ es folgáia irom ez leuelet azoknak/ kik egenlö kipá peñ ritkeſek mú velünk az drágalátos hütben/ az mú iſtenünnek/ es az mú meg váltonknak/ az Jesus Christusnak igasságának általa. Az iſtennek kedue/ es bikeſighe tú bennetek nöuekegik/ az iſtennek/ es az mú vrunk Jesus Christusnak eſmeretinek általa/ vagy hogy/ mikippen az ú iſteni ereie mindenekket ada mú nekünk/ melyek iletünkre/ es az iſteni

folgál

ſolgálatra tartoznak / annak eſmérésének általa / ki el hiua múnkát
az ú dúrzolgák net / es iſteni eremek altala / mellekes altala drágá
latos / es nag alandoſokat ada múnkáink / mint meg ígérte vala / hog
ezekes altala az iſtenis termésetben rísséssé lennitek / ha el tánozás
dotok az ſertelmeſſigtúl / mell ez vilagon vagon az gonoss kiuánsá
nak altala. De ezen es minden úgekezetuel legetek / ſolgálatoſſatok az
cú búrtókben istenes legetek / az istenes legetben kedig tudomás
az tudománban kedig mirtikletesſigbet / az mirtikletesſigben kedige
len bikesiguel valo varaſt / az bikesiguel valo várában kediglen iſtenis
ſolgálatot / az iſteni ſolgalatban kediglen atafiui ſeretetet / az ata
fiui ſeretetben kediglen ſzerelmet. Mert miſoron ezek benneték lege
nek túnektek / es búlkóggenek / nem tisznek túrókót hiualkodokra / sem
hiaba valo múcſekre / az mú orunk Jeſus Chriſtuſnak eſmeretire.
Mert az kiben ezek ninczenek vak az / es kézuel tapogat otat / es
oll ki elfeletkezett rula / hog ú az úrighi búneiból kitisztitatott legen
Annakokairt akamiai ezen úgekezzetek inkább hog az mire hiva
nak / es valaſztottanak túrókót abban erőſſek legetek. Mert ha ezek
et tenditek / ſoha el nem iſamlotok. Mert ekkippen búſtguel ſol
gálatik túnektek be menis az mú orunknak / es meg váltonknak /
az Jeſus Chriſtuſnak órökſé valo országába. Annakokairt el nem mu
latom hog túrókót mindenkoron ne inczelek ezekre / iol lehet tuggá
tok / es meg erőſſültetek legen ez ielen valo igaſſágban. De maga is
az dolognak alitom / hog az mene ideiglen ez hanlikban vagok / hog
fel indiczalak túrókót intiſemnek általa / mikoron tuggam hog rövid
üdön kivetkezik ez hog le veſſem ez en hanlikomot / mikippen az mi
orunk Jeſus Chriſtus es / meg ielenté emekem. Úgekezem es ke
diglen mindenkoron ezen / hog tú az en ez vilagbol valo ki mulásom
nak

nak ot ánna ezekrúl emlekezetet tcheſſetek. Mert nem meſterſiguel ßerzett beßideket kouetink mikoron meg ielentők tűnektek az mű po runk Jeſus Chriſtuſnak tehetſighit, es el iőuetelit, hanem kik az mű ßemeinkuel látók az ű felſighes voltát. Mert tiſteſſighet, es dűczőſighet vőtt vala az ata iſtentűl, mikoron az felſighes dűczős ſigből illen ßo adatek úneki. Es az en ßerelmes fiam, kiben annes kem io kippen kedvem telek. Es ez ßozatot mű hallok, hog az mennből adatek, mikoron ű vele volnánk az ßent hegen. Es az mű beßidűnk erőſſebb az profetáknak beßidinél, mell mű beßidűnkre mi koron figelmeteſen ügekeztek, mint egy ighó ſötidnekre, mell homá los helen meg terczik, tol tiſtitek, accziglan miglen az nap vilá goſſágot tegen, es az haynal czillag es, az tű ßüeitekben fel támaggon. Azt előſſör meg tuggátok hog minden profetáſas ße rint valo irás oll, hog nem minden magarázhatta meg. Mert nem emberi akaratbol kőlt righenten az iőuendő mondás, hanem az ßent lilekne ältala ſoltanak az iſtennek ßent emberi, mell úrők erre indittá.

b

Masodik rész

Valának kediglen hamiſſ profeták es az nip között, mikippen tűkőzöttetek es lißnek hamiſſ doctorok, kik alattomba veßedelmes eretnetſigheket hoznak be, kik az ur iſtent es meg tagadgák, ki űrők megvältotta es ű magokra hamar valo veßedelmet hoznak, es ſo kan követik az ű veßedelmeket, kiknek ältala az igaſſágnak vta ßi dalmas beßidekuel illettetik, es telhetetlenſignek ältala meſterſig uel ßerzett beßidekuel fognak kereſkedni tű rajtatok, kiknek tiletek

c

immá

emmoran rigtul fogua nem fistf/es az u vesedelmek nem gumodoz.
Mert ha az isten nem enghede az angalofnak/ fit vitfezenek vala
hanem az nek lanczira vetę ufot/es az pofolba alá vetę/holote
az ittletre tartatnak. Es az righi vilagnak nem enghede/ hanem
az Noet meg tartá/fi az isteni igasságnak nolczadik hirdetoie vala
ozon vizet boczatuan az isteni filelemnelful valo ripefnek vilagára
es Sodoma belieknek/ es Gomorrabelieknek varofnak czak homa
mat haguan illesztfuel el farhoztatá/es azokat pildaiul tiuę az
okfnak/fit iouendore gonoszul czelekedninek. Es az igaz Lotot meg
fabadiczá/fit az iftelen czelekedetu emberek meg nomorritanak va
la az fantalan iletnek altala. Mert ez semeiuel/es fileiuel igaz lię
uin/ mikoron u lozoitok lakozneſ naponkid aggaztalla vala az u ia
gaz lelkit azoknak gonosz czelekedetin. Tugga az or isten az isten fi
lo emberekет nomorusagbol fi menteni/ az hamiſſakot kediglen az i
tiletnek naptara tartani/hog ufot finozzak/ielesben kediglen azokot
fik teſt serint iluin fertelmes gonosz kiuansagban iarnak/az or ren
den vala emberekет meg otallak/ fik vakmerok/ dersenesek/ fik sida
lom beszidekuel mernek illetni azokot/fik miltosagual egebeknek felette
vadnak. Mikoron az angalok fik erouel/ es tehetfiguel nagubbak/el
nem kenuedik az or istennek elotte az u ellenek valo szidalmas itile
tet. De ezek mint egy oktalan allatok/fik termiszet serint arra ter
mettenek/hog ufot meg fogiak/ es el veszefſik az ollan dolgokban/
mellekет nem ertenek/szidalmas beszidet tiuin az u vesedelmekben el
veszenek/fiknek meg fizetik az u hamiſſagoknak iutalmat/fik gono
rusigbes dolognak alnak ha naponkid gonorusigbes iletben illenek/
fik ondokſagok/es rutſagok/ fik az u tiuelghiſekben eggmasual la
pozuan inghertenek tutokot/ fiknek az u semek tellesek az parazna

Oo alßo

alßonual/es fik meg nem tudnak ßünni az bün titeltül/es fik el veßik az lelkeket/mellek nem alhatatosok/fikner az ú büzök tehetetlen ighen fogolatos/es fik ätkozott fiak/fik el huguän az igaz otat tiuelghisbe esnek/az Balaamnak az Bosornak fianak otat követuin ki az alnak lägnak tulalmät ßeretik. De megfeddettetik az ú hamiss voltarul. Az meg belidzlett es nima lelkes allat embert koual ßol uän/ellent tarta az prophetänak balgataglägänak. Ezek az viz nelkül vala kut fük/es ködök/mellek az febess ßelnek miatta vileltetn k fikner az ú lötusighcknek homala mind örökke meg tartatott. Mert a mikoron felette ighen keuel/es hiäba vala beszideket ßoländnak/el veßtik az embereket az testi gonoß kuänsägoknak altala/testi gono rüsighekuel/tudni illik az kot/fik igazän el tauoztanak vala az ktul fik tiuelghisben ilnek/mikoron azoknak ßabadsägot igbirnek/mikoron ú magok fertelmes iletnek legenek ßolgai. Mert az mitül vala ki meg gözzetetett/annak ßolgälatära es köteles lött. Mert tol lehet eggber el tauoztänak ez vilägbi fertelmessighektül az ur isten nek/es az meg vält Jesus Christusnak esmeretinek altala. De maga annak otänna esmegleñ ezekbe magokot elueghtuin meg gözet b tetnek/es ezeknek az ú otolso dolgok gonoßabbak lünek az elökel. Mert tobb volt volna ünekik/hog meg ne esmertik volna az igas sägnak otät/hog nem mint minek otänna meg esmertik/arrul el fordulni/az mit ünekik elerkbe attanak vala ßent paranczolatual. De meg törtinek azokban az/az mi igaz köz beßidu l ßokott mon datni. Az beste meg tere az ú tulandon okädäsära/es az disznó meg mosattatuän meg tere az sarnak fertöibe.

Harmadik rsz

Masodik leuelem immaran az akamsiai / melket mas
tan irok tűneksek / melleben intisemnek altala sel in
dítom az tű tiszta értelmeteket / hog megemleksz
zetek az ighirül / melleket az szent prophetak meg
mondottanak / es az mű paranczolatinkrul / kik az or
istennek / es az üdvözitönek apostoli vagunk / ezt elisször tuggátok
hog az vtollo napokban nagy alárdok tűnek el / kik az ű tulcydon gonosz
kivansagok szerint fognak iarni / es ezt fogiák mondani. Hol vagon az
ű el töuetele / melyet gaforta ighire? Mert az mi üdötül foguan az
atak el nuguttanak / mindenek azonkippen vadnak meg maradua e
mind az teremtisnek eleitül fogua. Mert ez akaratok szerint va
gon hog nem tuggák, hog az eghek immaran riatül fogua voltanak /
es az föld / melyek az vizből / es az vizen állanak az isten beszidiuek
mellekneck altala az vilag / mely akkoron vala / vizzel miatta el arrad
uan el vesze. De az mely eghek mostan vadnak / es az mely föld vagon
vgan azonnak beszidinek altala állattattanak szelesre / es az tűzre tar
tatnak az itelet nek napiara / mely az isteni felelem nélkül valo em
ber: knek veszedelmeknek napia. Imez egy dologh kediglen tudassatok
tegen tűnek el szerelmes akamsiai hog egy nap az vr istennél azon
kippen vagon / mint ezer esztendő / es ezer esztendő akkippen vagon /
mint egy nap. Kisedelmet nem tisen az vr isten / ki ighiretet tűn /
mikippen nikik ezt kisedelemnek almasak. De holsza kediglen valo tű
zsi tisten mű retettünk / mikoron nem akarja hog valakik el veszenek
hanem hog mindenek ez iletnek meg ittiasara vegen. Al tű ke
diglen az vr istennek napia / mikippen az ezer esztendő / mely napon az
egy ek el mulnak / mint az ejszaka ßél / az iletnek állatok kediglen nag
buzgosag ban liuin / meg bizonlanak / es az föld / es az mely teremtet

Oo ij alla

állatok az földön vadnak meg ígnek. Annakokáirt mikoron mind ezek el bomollanak/ gondollátok minemúknek kellen lennetek túnektek az emberek között valo ßent életekben/ és istени filelmekben/ váruán és kuanuán/ hogy hamar el tűnön az istennek el iövendnek napia/ mellnek általa az eghek meg gyuladn el bomolnak/ és az ílteto allatok nagy buzgolágban liuin el oluadnak. Várunk kediglen oly egheket és öldet/ az or istennek ighireti ßerint/ mellekben igasság lakozik. Annakokairt ßerelmes atámfiai ezeket váruán ezen legetek/ hogy az isten túlókot tißtán/ és fertelmessig nélkúl találion/ bikesigben/ és az mú orunknak hoßu ideiglen valo túrisit/ veßedelemtúl valo meg maradassotra alnczátok lenni/ mikippen az mú ßerelmes atámfiai és az Pal az úneki adatott bölczesig ßerint irt tünektek/ közel minden leueliben ßoluán ezekrúl/ mellek közzól vadnak nimellek/ mellekket nehéz meg érteni/ mellekket az tudatlanok/ és azok kik nem elég erössek az hútben/ gonoß magarázásra fordntanak/ mikippen egéb irásokot és az ú tulaydon veßedelmekre. Annakokairt tú ßerelmes atámfiai minek vtánna elößör tudástokra attuk ligen ezeket/ tánoß tassátok el hogy egebekuel egetembe az fantalan életú embereknek tuel ghisinek miatta el vonattatuán/ ki ne essetek az tú tulaydon álhatatossagtokbol/ hanem neuekeggetek az isteni atándikban/ és az mú orunknak/ és az úduözitö Jesus Christusnak esmêreti ben. Vneki dücsösig adassik mind mostán/ s mind az örökkz valo napiglan. Amen

az ßent

Az ſzent Janos leuelinek értelme

Ez leuelet ſzent János irta/az ki az euangeliumot/ emlekezetet tiuin azoknak/ kik immáran az or ſtenben ſütteneck vala. Es elöſzör mikippen az euangeliumban/azonkippen ez leuelben es ſzol az beſzidrül az az/ az iſtennek fiárul/ meg mutatuán hog az mindenkoron az iſtenben legen/es erre tanituán hog az aſa vilá
b goſſág legen/hog ekkippen es tudnok/hog az beſzid ú túle valo ábrá zat legen. Szoluán ſzeretnélek az iſtenrül/ meg monda hog nem on dolog ez iſteni titok/ mell mú iretünk lún/ hanem kezdettül fogua es mindenkoron volt az/ moſtan ſzeretnélek meg telemt legen az or iſtenben/ki örök ilet/es igaz iſten. Ezát agda ſzeretnélek ez ú emberre litelinek/es földön valo meg telenſinek/ezt monduán hog ez legen aſa/hog el boncza az ördögnek ezelekedetit/es múnkát meg ſzabadi ezon az halāltul/es meg eſmérteſſe mú velünk az aſát/es az fiut/ az mú orunk Jeſus Chriſtuſt. Ir annakokáirt minden korbelieck
2 nek/germekeknek/iffiaknak/vineknek/hog az iſten meg eſmértetett/ az ördögnek ereie ſzeretnélek meg gözettetett/ erötlenni titetuin az Chriſtuſnak halālának miatta. Annak otánna mind az egh̄ſſ leo uelben az ſzeretetre tanit/ azt akaruán hog mú eggmáſt ſzereſſük/ mivel hog az Chriſtus es ſzeretett múnkát.

Oo iij az ſzen

SZENT IANOS APOSTOLNAK ELSŐ LEVELE.

Első rész.

AZ mi kezdetül fogua vala/az mit hallōnk/az mit láttunk az mú szemeinkkel/az mit nézénk/és az mú kezeink tapasztalának/az életnek beszéde felől/és ez az élet megjelentetétt/az mit láttunk arrul tanubizonságot tészünk/és hirdetjük tinéktek az örök életet/melly az atya Istennél vala/és megjelentetétt múnkünk. Az mit láttunk és hallánk megh hirdetjük tinéktek/hogy tú is közösséget legetek mú velünk/és az mú közösség volttunk legen az atya Istennel/és az ú fiaval Jesus Christussal. És ezekét irjuk tinéktek/hogy az tú örömetek teljes legen. És ez az hirdetés az mellet hallottunk ú tüle/és az mellet tünéktek hirdetünk/hogy az Isten világosság/és úbennе semmi sötétség nincsen. Ha azt mondanguk hogy közösségе vagunk ú vele/és sötétségben járunk/hazudunk/és igasságot nem tészünk. Hogy ha világosságban járunk/miképpen ú is világosságban vagon/egymásual közösségе vagunk/és az ú fiának/az Jesus Christusnak vére megtisztít múnkót minden bűnből. Ha ezt mondanguk/bűnünk nincsen/mú magunkot csaljuk meg/és igasságbennünk nincsen. Ha megvallyuk az mú bűneinket/hiv/és igaz/hogy megbocsássa múnkünk az mú bűneinket/és hogy megtisztítson múnkót minden hamisságabol. Ha ezt mondánguk/nem vétkeztünk/hazuggá tészük ũtet/és az ú beszéde nincsen mú bennünk.

első

Szent Janos apostolnak Masodik rissz

EN ſiarzkaim ezeket azirt irom tünektek hogy ne vét kezzetek/ es ha valaki vétkezendik/ ſo ſolonk vagon az aka iſtennél/ az igaz Jeſus Chriſtus. Es ú az mú búneinkirt vala enghesztelő/ nem ezak az mú búneinkirt kedigleñ/ hanem annak felette mind ez ghiſz ez vilognak búneirt. Es ezeñ tuggúk hogy eſmerjúk útet/ ha az ú paranczolatit meg tartiuk. Az ki ezt monga/ eſmerem útet/ es a nem tartia az ú paranczolatit/ hazug az/ es igaſſag abban ninczen az ki kedigleñ meg tartia az ú beſzidit/ bizoń ebben az iſteni ſzeretet fogatkozas nélkúl vagon. Ebből tuggúk hogy ú benne vagunk. Az ki azt mo ga/ hogy ú benne lakozik/ annak es akkippeñ kell iárni/ mikippeñ az iárt. Szerelmes atámfiai/ nem ón paranczolatot trok tünektek hanem regi paranczolatot/ melly paranczolatotok vala kezdettúl fogua. Az beſzid regi parancz olat/ mellet hallátok elettúl fogua. Eſmegleñ ón parancz olatot trok tünektek/ melly igaz ú benne/ vagan azon igaz tú bennetek es. Mert az ſötétſig el mulik/ es az igaz világoſſág immáran világoſſágot tészen. Az ki azt monga hogy ú az világoſſagban vagon/ es az ú atyafiát gúlóli/ ſötétſigben vagon mind ez ideigleñ es. Az ki ſzereti az ú atyafiát/ az világoſſagban lakozik/ es botránkozás ú benne ninczen. Az ki kedigleñ gúlóli az ú atyafiát/ ſötétſigben vagon/ es ſötétſigben iár/ es nem tuggya hova menjen/ mert az ſötétſig meg vakitotta az ú ſzemeit. Irok tünektek fiaczkáim hogy megbocz áttatnak tünektek az tú búnektek az ú neveért. Irok tünektek atyák/ hogy mivel meg eſmértetek azt ki kezdettúl fogua állatta ſzerint vagon. Irok tünektek ifiak/ hogy mi-

uel

vel meg gőzgetek amaz gonoß állatot. Irok tűnéktek fiaczkáim hogy mivel megelőzzétek az aka istent: Irok tűnéktek akát, hogy mivel megesmértitek azt, ki kezdettűl fogua állatta fertut vagon. Irik tűnéktek iffiak, hogy mivel erőssek vattok, es az istennek ighiz lakozik tűbennetek, es hogy mivel meg gőzgetek amaz gonoß állatot. Ne szeressitek ez világot, sem azokat mellek ez világon vadnak. Ha ki ez világot szereti, ninczen az aka istennek szeretete ű benne. Mert minden valami ez világon vagon, mind gonoß testi kiuánság, es szemeknek gonoß kiuánsága, es ez világhi életnek pompaßága, ninczen az aka istentűl, hanem ez világtul vagon. Es ez világ el mulik, es az ű gonoß kiuánsága es. Az ki kedigleñ az istennek akaratját tißi meg marad mind őrökkę. Fiaczkáim vtolsó űdő vagon, es mikippeñ meg hallátok, hogy az Antichristus el iővendő legen, mostañ es sok Antichristusok kezdinek lenni. Mellyből tugguk hogy vtolsó űdő vagon. Mű közzőlünk menének ki, de nem mű közzőlünk valók valának. Mert ha mű közzőlünk valók voltanak volna, bizoń meg maradtanak volna mű velünk. De hogy níluañ lenninek, hogy ne legenek mind mű közzőlünk. De tűnéktek kenetißek vagon az ßentűl, es mindeneket tuttok. Nem iram ezt tűnéktek mint kik az igaßágot nem tudnátok, hanem mint kik tuggátok azt. Es hogy mivel semmi hazugßág az igaßágtul ninczen. Kicz oda az hazug, hanem az ki meg tagadgya az Jesust Christußnak lenni? Es az az Antichristus, ki meg tagadgya az atát, es az fiut. Valaki meg tagadgya az fiut, ennek atia sincz en. Tű annakokáirt az mit hallottatok kezdettűl fogua, tű bennetek meg maraggon. Ha tű bennetek meg maradánd az mit kezdettűl fogua hallottatok, tű es az fiu es aka istenben fogtok lakozni. Es ez az ighiret mellet ű ighire mienkünk az

örök iletet. Azt trām tūnektek azok felől/ kik el hitetnek tūtōkōt/ es az meg kenetis/melliet tū az istentūl vūtōk/ meg marad tū benne tek/ es bűssigtek ninczen reā/ hog valaki tanīczon tūtōkōt/ benem az mikippēn az meg kenetis meg tanīttott tūtōkōt mindenektūl/ es igaz/ es ninczen hamiss bessid benne. Es az mikippēn meg tanīta tūtōkōt/ abban maraggatok meg. Es mostan̄ kiaczkaim maraggatok meg abban/ hog az mikoron̄ meg jelenēndik/ bizodalmunk legen/ es nemiremuel ne illettessūnk ū tūle/ az ū el tōuetelben. Ha tuggātok hog igaz/ tuggātok hog minden ki igasságot czelekedik/ ū tūle sūlettett.

Harmadik riß

Iassātokbe minemū szeretetuel lūn mūhozzānk az atya istenhog az istennek fiainak neueztessūnk. Azirt a vilāg nem esmēr tūtōkōt/ mert nem esmēri az istent. Szerelmes atāmfiai mostan̄ az istennek fiai vagunk/ es meglen̄ meg nem tetszett az mi fogunk lenni. Tuggūk kediglen̄ hogha meg jelenēndik hasonlatosok lissūnk ūhozzā/ mert meg lātfuk ūtet āllatta szerint. Es minden valakinek ez reminsighe vagon ūbenne/ meg tiszti a būneitūl ū magāt mikippēn az isten es tiszta. Minden ki būnt tiszen/ vgan azon tōr uintelensighet tiszen/ es az būn es tōruintelensig. Es tuggātok hog az azirt jelenek meg/ hog az mū būneinket el vemę/ es būn ūben ne ninczen. Senki nem vitkezik/ ki ūbenne lakozik. Minden ki vtkezik/ nem lātta ūtet/ sem nem esmērte ūtet. Kiaczkaim senki el ne hitessen tūtōkōt. Az ki igasságban czelekedik/ igaz/ mikippēn az isten es igaz. Az ki būnt tiszen/ az ördögtūl vagon. Mert az ördög

kezdet

fezdettűl fogua bűnt tiſzen. Azirt ielenek meg az iſtennek fia/hog el bontza az ördögnek czelekedetit. Senki bűnt nem tiſzen/ki az iſtentűl ſűletik/ mert az ű mogua ű benne marad/ęs nem vitkezhetik/ miuel hog az iſtentűl ſűlettetett. Ebben niluān vadnak az iſtennek fiai/ęs az ördögnek fiai. Senki az iſtentűl ninczen/ki igaſſagot nem tiſzen/ęs ki az ű atyafiāt nem ſereti. Mert ez az űzenet az mellet elseitűl fogua hallātok/hog eggmāſt ſereſſitek. Nem akkippen mint az Cain/ki amaz gonoſz āllattul vala/ęs meg ölę az ű atyafiāt. De mirt ölę meg ūtet? Mert az ű czelekedeti gonoſzok valānak/az ű atyafiāę ſediglen igazak. Ne czudālkotok en atāmfiai/ha gűlől tűtőkőt ez vilāg. Mű tugguk hog az halālrul az iletre hozatattunk legen/ mert ſeretűk atānkfiait. Az ki nem sereti atyafiāt az halālban lakozik. Minden ki atyafiat gűlöli/gālkos. Es tuggatok hog egg gālkoſnak sincz en örők ilete/ mell ű benne meg maradgon. Ennek āltala eſmērők meg az iſtent ſeretetet. Mert az iſten az ű lelkit vetę halālra mű ertettünk/ęs műnekünk ęs halālra kell vetnünk az mű atānkfiaiert. Az kinek ſediglen ez vilāghi marhaia vagon/ęs lātānga az ű atyafiāt/hog ſűkſigben il/ęs meg nem elik ha rayta/mikippen lakozik iſtent ſeretet az ollan emberben? Es ſzerzāim ne ſereſſük eggmāſt beſzdvel/ſe nelveuel/hanem tettemiuel/ęs igaſſagual. Ennek āltala eſmēriük/hog az igaſſāgtul vagunk ęs az ű ſzinenek előtte io remtnſigben lisünk/ az mű ſűeinkben. Mert ha kārhoztat munkőt az mű ſűuünk/ nagubb az iſten az mű ſűuünknēl/ęs mindeneket tud. Szerelmes atāmfiai ha az mű ſűuünk nem kārhoztat munkőt/bizodalmunk vagon az iſtenben/ęs valamit kirēndünk meg nertük ű tűle/ mert az ű paranczolatit tartiuk ęs azokot meg tiſzük/ az melleę kellemeteſek ű előtte. Es ez az ű pa-

paranczolattya hogy higgyünk az ű fiának az Jesus Christusnak neuiben es eggmást szeressük/mikippen parancz olatot ada. Es az ki megtarta az ű parancz olatit/ű benne lakozik/es az isten ű benne. Es ennek általa tudgyuk/hog mű bennünk lakozik/az ű lelkinek általa melly let műnkünk ada.

Negedik rész

Szerelmes atámfiai ne higgyetek minden lélecknek/ hanem láttatok meg hya az lelkek az istentül legyenek. a Mert sok hamis prophetak iöuinek ki ez világra. Ennek általa esmêritek meg az lelket/melly istentül vagon. Minden lélek/melly azt valia/hog az Jesus Christus testben iütt legen/az istentül vagon. Es minden lélek/ melly nem valia az Christus Jesust/hog testben iütt legen/istentül ninczen. Es ez az Antichristusnak lelke/kirül hallátok/hog el iö ue dö legen/es immáran ez világon vagon. Fiaczkáim tű az isten tül vattok/es meg győztitek ükot. Mert nagyobb ki tű bennetek vagon/hog nem mint ki ez világon. Azok ez világbol vadnak/annakokáirt ez világrul szolnak/es ez világ ükot halgattya. Mi az istentül vagunk. Az ki az isten esmêri münkot halgat. Az ki istentül nincz en nem halgat münkot. Ennek általa esmêrük az igasságnak lelkit/es az tiuelgbisnek lelkit. Szerelmes atámfiai szeressük mű eggmást/mert az szeretet az istentül vagon. Es minden/kiben szeretet vagon/az istentül született es esmêri az isten. Az kiben szeretet nincz en/nem esmêri az isten. Mert az isten szeretet. Abben tudtunk meg az istennek mű hozzánk valo szerelme/hog az ű eggetlen egy fiát bocz átá az isten ez világra/hog illünk általa. Abben vagon

gon az ßeretet/nem hog mú ßerettúk legen az istent/hanem hog ú ßeretett legen munkát/ es el borzatá az ú fiat/hog az mú bununkirt enghesztelö lenne. Szerelmes atámfiai ha az isten ekkippen ßerete munkát/ mienkünk es ßeretnünk kell egymást. Az istent soha senki nem látta. Ha mú egymást ßerettük az isten mú bennünk lakozik/ es az ú szerelme toaatkozás nélkül valo mú bennünk. Abból esmértük meg/hog ú benne lakozunk/es ú mú bennünk/hog miuel az ú szent lelkiból ada münkünk. Es mú látok/es tanubizonságot tißünk rula/hog az ata isten elboczátta az ú fiát/ez világnak meg váltoiát. Valaki vallást tißen rula/hog az Jesus istennek fia/az isten abban lakozik/es ú az istenben. Es mú es megesmérök/ es hiuök az ßeretetet/az mell ßeretete az istennek mú hozzánk vagon. Az isten ßeretet/es az ki az ßeretetben lakozik/az istenben lakozik/ es az isten ú benne. Abben fogatkozás nélkül vagon az ßeretet mú vetlünk/hog bizodalmunk legen az itiletnek napián/hog mikippen az isten állatta ßerint vagon/mú es állatunk ßerint vagunk ez világon. Filelem ninczen az ßeretetben/ hanem az fogatkozás nélkül valo ßeretet ki veti az filelmet/mert az filelemnek gótrelme vagon. Az ki fedig fil/az nincz fogatkozás nélkül az ßeretetben. Mú ßerettük ütet/mert ú elöször ßerete münkát. Ha valaki azt mondánga/ßereem az istent/es az ú atkafiát gülölendi/hazug. Mert az ki nem ßereti az ú atkafiát az mellet látott/ mikippen ßerethetti az istent kit nem látott? Es ez paranczolatunk vagon ú tüle/hog az ki az isstent ßereti/ßeresse az ú atkafiat es.

Otódik rész

minden Pp iij

Szent Janos apostolnak

Minden ki hiszi az Jesust Christusnak lenni/ istentűl született. Es minden ki szereti azt/ az ki ütet nemzette/ szereti azt es az ki ű túle született. Abben esmérjük meg hogy szeressük az istennek fiait/ mikoron az istent szeretjük/ es az ű paranczolatit tartjuk. Mert ez az istennek szeretet/ hogy az ű parancz olatit tarczuk/ es az ű parancz olati nem nehezek. Mert minden az mi az istentűl támadott/ meg győzi ez világot. Es ez az győzedelem/ az mell meg győzi ez világot az mi hitünk. Kicz oda az ki meg győzi ez világot/ hanem az ki hiszi/ hogy az Jesus istennek fia? Ez az ki viznek/ es virinek általa tőue el az Jesus Christus/ nem ezak viznek általa/ hanem viznek/ es virinek általa/ es az Szent lilekneck/ az mell tanubizonságot tészen erről hogy miuel az Szent lilek igasság. Mert három vadnak/ kik tanubizonságot tésznek az mennyországban/ az ata/ az istennek beszéde/ es az Szent lilek/ es ezek három eggek. Es három vadnak/ kik tanubizonságot tésznek ez földön/ az Szent lilek/ es az viz/ es az vér/ ezek három eggek. Ha az emberektnek tanubizonságát be vesszük/ az istennek bizonsága nagyobb. Mert ez az istennek tanubizonsága/ hogy melluel tanubizonságot tün az ű fiárul. Az ki az istennek fiában hiszen/ annak tanubizonsága ű magában vagon. Az ki nem hiszen az istennek/ hamisságot tészi/ mert nem hiszen az tanubizonságnak/ melluel tanubizonságot tün az isten az ű fiárul. Es ez az tanubizonság/ hogy az isten örök életet ada münkünk/ es ez élet az ű fiában vagon. Az kinek az fiu vagon/ annak élet vagon/ az kinek az istennek fia nincz en/ élete nincz en. Ezt irám tünektek/ kik hiszitek az istennek fianak neuében/ hogy tuggátok/ hogy miuel örök életetek vagon/ es hogy higgyetek az istennek fianak neuében. Es ez az bizo-

dalom

dolom / mell bizodalmunk vagon az istennél / hogy ha valamit kirēnlünk az ü akaratia szerint meg halgat münket. Es ha tuggiuk hogy meg halgat münket mind azokban / az melleket ü tüle kirünk / tuggiuk hogy meg nertük az mü kirelmisinket / melleket kirtünk ü tüle. Ha ki latānga az ü atiafiat bitkezni / nem halalra valo bitekben / könyörögion es ielet ad annak / az kik nem halālra bitkeznek. Vagon ha halra valo bün / nem azirt mondom / hogy könyörögy. Minden hamisság bün / es nem halalra valo bün. Tugguk hogy senki nem bitkezik az istentül született / hanem az istentül született meg tartosztatia ü magāt / es amaz gonosz allat meg sem illeti ütet. Tugguk hogy az istentül vagunk / es mind ez eghisz vilāg gonoszba vagon vetue. Tugguk kedigleñ hogy az istennek fia el iütt / es értelmet ada münekünk hogy azt meg ismerjük azt az igazt / es az igazban vagunk / az ü fiāban az Iesus Christusban. Ez az igaz isten / es az örök ielet. Fiaczkāim / őrizzétek meg magatokat az bāluāńoktul.

Amen.

Es bövetkezendö két leuelben hasonlo semmi nehézseg azirt nem szükseg hogy ezekhez értelmet aggiunk / mellekhez nem szent Ianos apostolnak mondanak lenni / hanem māsz szent Iānosnak ki az omek szözöl egy vala.

szent

Szent Janos apostolnak

Minden ki hiszi az Jesust Christusnak lenni/ istentűl született. Es minden ki szereti azt/ az ki ůtet nemzette/ szereti azt es az ki ű túle született. Abben esmérjűk meg hog szeressűk az istennek fiait/ miképen az istent szeretjűk/ es az ű paranczolatit tartjuk. Mert ez az istennek szeretet/ hog az ű parancz olatit tarczuk/ es az ű parancz olati nem nehezek. Mert minden az mi az istentűl támadott/ meg győzi ez világot. Es ez az győzedelem/ az mell meg győzi ez világot az mi hűtünk. Kicz oda az ki meg győzi ez világot/ hanem az ki hiszi/ hog az Jesus istennek fia? Ez az ki viznek/ es virinek általa tőue el az Jesus Christus/ nem ezak viznek általa/ hanem viznek/ es virinek általa/ es az Szent lilek nek/ az mell tanubizonságot tészen erről hog miuel az Szent lilek igasság. Mert hármán vadnak/ kik tanubizonságot tésznek az mennyországban/ az ata/ az istennek beszéde/ es az Szent lilek/ es ezek hármán egyek. Es harman vadnak/ kik tanubizonságot tésznek ez földön/ az Szent lilek/ es az viz/ es az vér/ ezek hármán egyek. Ha az emberek nek tanubizonságát be vesszük/ az istennek bizonsága nagyobb. Mert ez az istennek tanubizonsága/ b mellyel tanubizonságot tűn az ű fiárul. Az ki az istennek fiában hiszen/ annak tanubizonsága ű magában vagon. Az ki nem hiszen az istennek/ hamisságra tészi ezt úte/ mert nem hiszen az tanubizonságnak/ mellyel tanubizonságot tűn az isten az ű fiárul. Es ez az tanubizonság/ hog az isten örők életet ada münkünk/ es ez élet az ű fiában vagon. Az kinek az fiu vagon/ annak élet vagon/ az kinek az istennek fia nincz en/ élete nincz en. Ezt irám tűnektek/ kik hiszetek az istennek fianak neuében/ hog tuggátok/ hog miuel örők élettel vagon/ es hog higgyetek az istennek fianak neuében. Es ez az bizo

dalom

dalom / mell bizodalmunk vagon az istennél / hog ha valamit kirēnk
künk az ü akaratia szerint meg halgat münket. Es ha tugguk hog
meg halgat münket mind azokban / az melleket ü tüle kirünk / tug-
guk hog meg nertük az mü kirelmisinket / melleket kirtünk ü tüle. Ha
ki latānga az ü atiafiat bitkezni / nem halalra valo bitekben / kōnyö-
rögion es ielet ad annak / az kik nem halālra bitkeznek. Vagon ha
halra valo bün / nem azirt mondom / hog kōnyörögy. Minden hamis
sag bün / es nem halalra valo bün. Tugguk hog senki nem bitkezik
az ki istentül született / hanem az ki istentül született meg tartostatia
ü magāt / es amaz gonosz allat meg sem illeti ütet. Tugguk hog az
istentül vagunk / es mind ez eghisz vilāg gonoszba vagon vetue. Tug-
guk kediglen hog az istennek fia el iütt / es értelmet ada münekünk
hog azt mi a elmēriük azt az ki igaz / es az igazban va-
gunk / az ü fiāban az Iesus Christusban. Ez az
igaz isten / es az örök ielet. Fiaczkāim / örizzi
tek meg magatokat az bāluānoktul.
Amen.

Ez kouetkezendö két leuelben minemēnemessig azirt
nem szükseg hog ezekrül értelmet adgānak / melleket nem szent
Ianos apostolnak mondanak lenni / hanem māsz szent Iānosnak
ki az ötet közzöl egy vala.

szent

SZENT IÁNOSNAK
MASODIK LEVELE.

Az ki az vinek közzől vagok/ irom ez leuelet az vá laßtott aßßonnak/ és az ú fiainak/ kiket en ßeretek az igaßágban/ és nem ezak en magam/ hanem mindenek ęs/ kik meg esmêrtik az igaßágot/ az igaßágbirt/ mell meg marad mú bennünk/ ęs mú velünk mind örökkę. Az istennek kedve/irgalmaßága/ bikeßighe ßen mú velünk igaßágban/ es ßeretetben/ az aka istentúl/ és az ur Jesus Christustul/ az aka istennek fiátul. Igben örúllk ranta/ hog az te fiaidot vg találám/ hog igaßágban iárnanak/ mikippen paranczolatot vink az aka istentúl. Most an és kirlek tighedet aßßon/ nem mint vn parancz olatot irnik teneked/ hanem az mell parancz olatunk vala kezdettúl fogua/ hog mú eggmást ßereßük. Es ez az ßeretet/ hog az ú parancz olatka ßerint iárunk. Az az parancz olat/ mikippen meg hallátok elcitúl fogua/ hog abban iáriatok/ mert sok hi tetők iáuinek ez világra/ kik nem vallak az Jesus Christust testben el iúni. Az az hitetó/ és az Antichristus/ örizzitek meg magato kot/ hog el ne veßessük az melleket múelkettúnk/ hanem hog telles iutalmat agganak nekünk. Valaki meg ßegi az töruint/ és meg nem marad az Christus tanuságában/ istene ninczen. Az ki meg marad az Christusnak tanuságában/ ennek mind aka istene/ és mind fiu istene vagon. Ha valaki tú hozzátok megen/ és ez tanuságot nem visi kozitekbe/ házba ne fogaggátok/ és ne köszönnetek neki. Mert az ki köszön risęs lißen annak ú gonoß czelekedetiben. Mikó

ron

son sok irasom volna tűnektek/nem akarik irni leuelnek/es tintanak altala. De reminlem hog en tű hozzatok fogok menni/es en ielen liuin/ solni fogok tűnektek/kik ielen liftek/hog az mű oromunk be tel leseggik. Kösönnek tenczed az te valaßtott ürzednek fiai.

Amen.

SZENT IANOSNAK
SZENT IRASBELI DOCTOR
nak harmad leuele.

Mi az vinek közzől vagok/irok az szerelmes Ba iusnak/kit en szeretek az igasságban. En szeretes atamfia/mindenek felől ezt kiuanom/ hog io allapatban/ es io egessigben legenek/ mikippen az te lelked io allapatban il. Mert igben örülök az atafiakon/kik hozzank iouinek/es tanubizonsagot tűnek az te igaz voltodrul/mikippen te igasságban iarß. Zeknél nagob örömem ninczen/mint hog hallom az en fiaimot igasságban iarni. Szerelmes atamfia hiuoßigheßen tißed valami iot ciß az atafiakual/es az ioueuinekuel/kik tanubizonsagot tűnek az te szeretetedrül az egy hazbeli nipnek elötte/ kiket ha el kisirendeß az istenirt miltokippen/iol tißed. Mert az ű neueirt mentenek oda/kik semmit nem vißnek az pogan nipektül. Annakokairt műnekünk be kell fogad

ſunk ez illeneket hog az igaſſagban ũ velek egetembe kegũnk munkãt Irik az egg hãzbeli nipnek/ de az Ototreſes/ ki feledelemſighet a kar viſelni ũ kozottok/ nem fogagga ſonkot. Ennekokairt ha tũhoz zãtok menendek/ meg ielentem az ũ ezelekedetit az melleket tiſzen/ gonoſz beſzedekuel ſoluãn mũ reank/ es ewel ſem elegheduiñ meg/ nem ez ak be nem fogagga az atafiakot/ hanem azokot es meg tilta/ az kik be akarnãk fogadni/ es az egg hãzi nip kozzol ki veti ũ kot. Szerelmes atamfia ne koueſd az mi gonoſz/ hanem az mi io. Az ki iol ezelekedik az iſtentũl vagon/ az ki kediglen gonoſul ezelekedik/ nem latta az iſtent. Az Demeterrũl mindenek tanubizonſãgot tũnek/ az igaſſag es tanubizonſãgot tũn/ de mũ es tanubizonſãgot tiſzũnk/ es tuggãtok hog az mũ tanubizonſãgunk igaz.

Sok dolgom vala kit kell vala meg irnom/ de nem akarok tintãnak es iro ſzerſzãmnak ãltala irnom teneked. Reminlem kediglen/ hog en hamar valo ũdõben meg foglak tighedet lãtni/ es ielen lettemben ſzembe ſzollunk. Vikeſighed legen teneked. Kõſzõnnek teneked az te baratid. Kõſzõnõ az mũ baratinknak neuek ſzerint.

Az Szent Judas leuelinek ertelme.

Ez leuelben ſzent Judas apoſtol ſok haragos beſzeduel ir azok ellen/ kik az ũ kiuãnſãgoknak miatta meg vakulnãn/ az euangeliumnak ellent tartanak vala. Hog kediglen ez ſenkinek ezudãnak ne lãttatnek/ meg ielenti/ hog rigtũl fogua ez illen emberek erre ſzerezettenek legen/ es az

apoſtol

apoſtolok ꝑs iouendőkippẽ meg mondottāſ legẽn/ hog ez ſêle embe
rek alattomba az kereſztyeneknek kőzte iúninek/ ez illen emberekneck
ellene bātorittą úkőt/ęs inti hog azokot ęs auag feduin/ auag
intuin ugefezninek peßedelemtúl meg tartani hog ha
nem tehetnęk/ tehāg ú magokot ßerezneſ az Chri
ſtuſnak ez vilāgra iouſi
nek naptāra.

ſunk ez illeneket/hog̃ az igaſſagban ũ velek egetembe legũnk munkãt
Irik az egy hãzbeli nipnek/de az Ototreſes/ki feledelemſiget a
kar viſelni ũ kozottok/nem fogagga ſonkot. Ennekokairt ha tũ hoz
zãtok menendek/meg telentem az ũ ezelekedetit az melleket tißen/
gonoß beßidekuel ßoluãn mũ reank/es ewel ſem elzgheduiñ meg/
nem ez ak be nem fogagga az atakiakot/hanem azokot es meg til=
ta/az kik be akarnak fogadni/es az egy hãzi nip kozzol ki veti ũ
kot. Szerelmes atamia ne kõueſd az mi gonoß/hanem az mi io.
Az ki iol ezelekedik az iſtentũl vagon/az ki kediglen gonoßul ezele=
kedik/nem latta az iſtent. Az Demeterrũl mindenek tanubizonſã=
got tũnek/az igaſſag es tanubizonſãgot tũn/de mũ es tanubizonſa
got tißũnk/es tuggãtok hog̃ az mũ tanubizonſãgunk igaz.
Sok dolgom vala kit kell vala meg irnom/de nem akarok tintãnak
es iro ßerßãmnak ãltala irnom teneked. Reminlem kediglen/hog̃
en hamor valo ũdõben meg foglak tigheded lãtni/es telen litũkben
ßembe ßollunk. Bikeſighed legen teneked. Kõßõnnek teneked az te
baratid. Kõßõnn az mũ baratinknak neuek ßerint.

b

Az Szent Judas
leuelinek ẽrtelme.

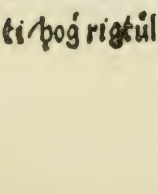

Ez leuelben Szent Judas apoſtol ſok haragos beßiduel ir
azok ellen/kik az ũ kiuãnſãgoknak miatta meg vakula
uãn/az euangeliumnak ellent tartanak vala. Hog̃ ke=
diglen ez fenkinek ezudãnak ne lattatnek/meg telen=
ti/hog̃ rigtũl fogua ez illen emberek arra berendeltenek legen/es az

apoſtol

apoſtolok ẽs ſóuendóſippẽ meg mondoktãk legẽ / hogy ez ſêle emberek alattomba az fereſztenekuek fózire ſúninek / ez illen emberekuek ellene bátorittya úkót / es inti hog azokot es auag feduin / auag intuin úgefezninek veßedelemtúl meg tartani hog ha nem tehetnek / tehãg ú magokot ßerezuek az Chriſtuſnak ez vilãgra ſóuiſi nek napiãra.

AZ SZENT IVDAS APOSTOLNAK LEVELE.

Ivde Judas/ Jesus Christusnak ſolgāia/ Jakabnak fedigleñ attakia. Irom ez leuelet azoknak/ kik az aka iſtenben meg ſzenteltettenek/ es az hiuataloſoknak/ kik az Jesus Christusnak tartattanak. Kiuanom hog az iſtennek irgalmaſſāga/ es bekeſsighe/ es ſzeretete tū bennetek neueked̄gik. Szerelmes atāmfiai/ oll nag forgalmatoſſāgom vala ennekem tūnektek irnom az kōzōnſighes ūd uōſſigrūl/ hog nem tshetim/ hog ne irnik tūnektek/ kiruiñ hog az tū munkāttokual ſeghitzeziuel legetek az hūtnek/ melli eggſzer adattatek az ſzenteknek. Mert alattomba kōzitekbe menīnek nimi gonoſz emberek/ kiket elōſſōr be irtanak vala ez itiletre/ kik az mū iſtenūnknek ingenibe valo atāndikāt/ buitza iſtetre fordnākāk/ es meg tagaggāk az iſtent/ ki ezak ū maga vr/ es az mū vrunkot az Jesus Christuſt.

Akarlak fedigleñ tūtōkōt intenem/ mikoroñ tuggātok eggſzer ezt/ hog az vr iſtenmīnek vtānna eghiſſiguel ki hozta vala az nipet Egyptusbol/ elmegleñ el veſztē azokot/ kik nem hiſznek vala ūneki/ es hog az angālokot kik meg nem tartottāk vala az ū eredetekneк āllapatāt/ hanem el hattāk vala az ū lakāſoknak helit/ amaz nag napnak itiletire/ orōk fogſāgban tarta az ſōtitſig alatt. Mikippeñ Sodoma es Gomorra/ es ezekhez egēb kōzel valo varoſok/ mellek haſonlatoſ kippeñ azokual egetembe teſti iktelen fertelmeteſſighekuel magokot meg ferteztettik vala/ es az fertelmeteſſigben ideghen teſtet kōuette kik vala/ emberekнek eleibe vettetīnek/ hog pildāul lenniнek/ az orōk tūz

tűzñek kinnāt ſenuedniñ. Szinte azonkippeñ ezek ęs iſtelen alemaban liuiñ/ bizoñhog az ú teſtefet meg ferteztetik/ orakot kedigleñ meg otālnak/ ſetedelemſighely emberefet ßidalmas beßidefuel illetnek. Az Michāl archangal kedigleñ mikoroñ az ördögnek ellene diaſkoduāñ/ az Moſis-nek teſtinól petefedręk/ nem mêrę útet illetni ßidalmas beßidnek kúntetięuel/ hanem ezt monda. Galāzatual illeſſen tigheded az ur iſten. De ezek az oltan dolgokot ßidalmas beßidek uel illetik/ melleket nem êrtenek/ az melleket kedigleñ êrtenek termißetek ßerint/ mint az oktalen āllatok/ azokban ęs fertelmeſeñ iſnek. Jay azoknak/ mert az Karnnak otāra mentenek/ ęs iutalemnak miatta meg ezalattotuāñ el iſamlānak/ mell iutalomnak miatta meg ezalatott vala az Balaam/ ęs az ellen mondaſual veßinek el/ mellyuel Kore. Ezek az tú ßerelmeſſigtek kózótt vndokſágok/ fik ú kózóttók lakodalmat úzniñ/ filelem nélkúl/ únón kiekeñ tárnak/ fik eſó diz nélkúl valo ködök/ melleket az ßelek ide s touabaytanak/ olly kök/ mellek úgyuel meg ſonnadnak/ gómölezlelenek/ kétßer ki aßottak/ ęs túſtúl fogua ki ſaggattatak/ tenghernek ſene habai taytikat hánuāñ/ az ú tulaydon iſtelenſighinek/ tiuelghó ezillagok/ kiknek az ú ſötétſighenek homāla mind örökkę meg tartatęk. Ezeknek elótte ęs kedigleñ ezekrúl profetālt az Enoch/ ki Adamtul fogua heted vala/ ezt monduāñ. Im el iútt az ur iſten az ú ſāmtalan ßentiuel egeſembe/ hog tiuletet tegen mindeneknek elótte/ ęs meg feggen mindeneket azoknak kózóle/ kik gonoßok/ minden ezelekediſeirúl/ melleket gonoßul ezelekettenek/ ęs minden keminſighes dolgokrul/ melleket ßoltanak ú ellene az búnéſók/ kik iſteni filelem nélkúl vadnak. Ezek zugodok/ panaßolkodok/ az ú gonoß kiuānſágok ßerint iárok/ ęs az ú ſāiok ſel ſualkodās ßerint valo beßideket ßol/ kik hizelkednek emben

vernek ßemiſinek/haßnoknak okáirt. Tú kediglen ßerelmes akámfiak megemlekeztek az beßidekrúl/melleket ennek elótte meg mondának az mú orunk Jesus Christusnak apoſtoli/hog meg mondák túnek tek/hog az vtolſo údóben czalárdok fognak lenni/kik az ú gonoß kiuán ſágok ßerint iárnának. Ezek azok/kik el ßakaßtják az teſt ßerint lés ſót azoktul/kiknek litlek ßerint valo iletek nincz. Tú kediglen ßerelmes akámfiak az tú ßentſighes hitótókre tú magatokot felúl ippin uin/es az ßent litleknek általa imádságot tiuin/túmagatokot ózue liguel az iſtennek ßeretetiben meg tarczátok/váruán az mú orunk Jesus Christusnak irgalmaſſágat/az órók iletre. Es nimelleken kónórúlletek mikorú túlók itiletet ßenuettek/nimelleket ſedig filelem nek általa tarczatok meg/es az ighó túzból ragaggátok ki úkót/es gúlóltirek az óltózetet es/mell megferteztetett/es mell az teſtúl va gon. Annak ſedig ki azokot búntelenekké tehetí/es az ú dúczóſighinek eleibe állathatta fertelmeſſtig nélkúl/es órómuel az iſtennek/az mú údvózitónknek/ki czak úmaga bólcz/dúczóſig adaſſik/es felmagaß talás/es birodalom/es hatalom moſt/es mind órókké valo údókiglen. Amen.

nek értelme.

Nem minden adhatta értelmit az íouendö mondás nak/mint szent Peter monga. Annakokairt hog az elsö rül fogua nem volt emberi akaratbol/ hanem szent lelektöl ihlistöl. Kualtkippen valo isteni ajándékás nak fell lenni annakokairt annak ki illen íouendö mondásokot meg akar magaráznj/mint ez könüben vadnak. Melleket sokan az otolso üdörül magaráztanak/ mellben mostan vagunk/ es mell sok nomorusagokual/sok rettenetességekuel/sok veszedelmekuel telles mikippen szemeinkuel iol látuk. Meg fogatkozott ez vilagon az igaz hüt/meg hidegült az igaz szeretet/el árradott az bün/ mell dolgokot az egéb istelenek közötte az nag profeta az Christus/az otolso napnak istinek monda/es melleket az igaz isten imnaran sok idö ig el nem türhet/azirt sok iant borzat reank/ mint ez könüben meg vagon irua. Ezeknek utánna el tü/kinek el íouise az hiuknek vigasztalásokra lisen/ az hütötleneknek fedigleñ nag rettenetességekre. Akkoron mind az ég/s mind az föld meg onul. Akkoron az ilö istenek fia az Christus az hiuket ü hozzá visi/kik az mennei Jerusalemben vigadni fognak ü vele/es az ü szent atyaual/es szent atyaual/Abrahamual/Isaakual/Jakobual/es mind az egéb valasztot fiakual/es szent angalokual. Az hütötleneket fedigleñ el kárhoztatuan az igaz toba veti/kik örökkön örökké ott fognak igni/es kinzodnak az örök tüzüel/kiknek ez vilagon edeni lünek/es ez elefedetit könyörgésuel/es az igaz istentül/ ki üket meg váltuel szabaduan/ azoknak lünek szolgai. Ez otolso tan lisen azoknak/es második halál. Azirt akarom hogy ez sok tanban ne aloggunk/hanem vigázzunk/es az ilö istenek íouetelit kisen várjuk/hog ez gonosz es veszett vilagual egetemben el ne vesszünk.

az szent

ISTENI IELENIS

RVL VALO KONV MELL SZENT

Janosnak lún/ki ßent iráſbeli doctor vala.

Első rész.

Jesus Christusnak ielenisírúl valo könü/ mell ielenis lún üneki az istentúl/ hog meg ielentęz az ú ßolgainak azokat/ melleknek hamar meg kell lenni ęs meg ielentę mikoron az ú paranczolatkat az Janoshoz az ú ßolgáiához küldötte volna/ki tanubizonſágot tún az istennek beßidirúl/ęs az Jesus Christusnak tanubizonſágárul/ęs valamelleket láta. Bodog az ki olvaſſa/ęs halgatka az profetálaſnak beßidit/ ęs az ki azokat meg tartia/ az mellek abban vadnak meg iratkatuan. Mert az údo közel vagon. En Janos irok az hét egyházbeli nipeknek/ mellek Aſiaban vadnak. Kivánok tú nektek kedvet/ęs bikeſsęget attul/ki állatta ßerint vagon/ęs ki volt ęs ki el iövendo/ęs az hét lelkektúl/ kik az ú ßékinek előtte vadnak/ ęs az Jesus Christustul/ki hitu tanubizonſág/ęs az holtaknak el ső ſülötte/ęs az földön valo királoknak feiedelme. Annak az ki ßere ße múnkát/ęs meg moſa múnkát az mú bűneinkből az ú vérinek álta la/ęs királokká/ęs egyházi emberekké tún múnkát az istennek az ú atkának/annak dücző ſig adáſſik/ęs birodalom mind örökkön örökkę. Amen. Im el iú az felhőkuel/ ęs meglátia útet minden ßem/ęs az kik ú ranta egetembe gyákáſt tűttenek. Es ſiratni fogják ú magokat ez földön valo nipeknek minden ágazati/vg. Amen.

en

En vagók az alfa/és az ω/kezdet és vig/az vr istен monga/ki ala
latta ßerint vagon/volt/és ki el iöuendő/és ki mindenhato. En Ja
nos/ki tű atátok fia va jok/és az lańaruság ßenuedésben/és az or
ßágban/és az Christus Jesusban valo bikeséguel valo türésben riße
ßámki vetett valik az ßigbetben/ mell Potmosnak neuezetik az
istennek beßideirt/és az Jesus Christusnak nue vallásairt. Lilek
ben el ragattattam vala az vr istennek napián/ és hallik en ötán
nam nag ßozatot/mint egy trombitának ßauát/melliben ezt mon
ó dák ennekem. En vagók az alfa/és az ω/első/és leg vtolso. Az
mit látß/ird könübe/és küld az hét eggházi nipeknek/mellek Asia
ban vadnak/Efesusban/és Smyrnában/és Pergamusban/és Thy
atirában/és Sardisban/és Filadelfiában/ és Laodiciában.

e Es hátra fordulik/hogy meg látnám mi
volna az ßozat/az mell en velem ßol va
la. Es hátra forduluán/hét arań gerta
tartot látik/és az arań gerta tartoknak
közötte egy embert/ki hasonlatos vala
az embernek fiához/ki fel öltözött vala
rubáual/ mell mind az ú lábaiglań alá
ir vala/és által ouezézett vala arań ouez
ézoual az ú ezerzinél. Az ú fete fedig
leń/és az ú haja feyr vala/mint egy feyr gyapiu/és mint egy fe
yr ho. Es az ú ßemei ollatinek valának/mint egy tűz lángy/és az
ú lábai hasonlatosok valának az chalcolibánhoz/mint ha az kohban
ignitnek. Es az ú ßava ollan vala/mint sok vizek zugása/és az ú
f jobb kezében hét czillagot tart vala. Es az ú ßaiából kétélü éles
tör tű vala ki/és az ú orczáia vgan sinlik vala/mint az nap ßokott

Ar sinle

finlen/miforon mentúl nagob ereiben vagon. Es mikoron lattam volna úret/az ú labaihoz esim/mint egy hoit/es az ú tobb kezit en ream tiuz/ezt monduan ennekem. Ne fill'en vagok az elsó/es az leg vtolso/es az ilo es ki meg holtam vala/es im ilo vagok/mind o rókkon órókkè/es en nalam vadnak/az poklosnak/es az halalnak/ kolczai. Jrd meg annakokairt/az melleket latal/es az meik dolgok vadnak/es mellecnek lenni kell ennek vtanna. Az hét czillagnak ti tokia/ mellet latal az en iobb kezemben/es az hét arangerka tar tonak isteni titokia ez. Az hét czillag/az hét eggházbeli nipnek an a gali/es az hét gerka tarto/az mellet latal/az hét eggházbeli nipek.

Masodik riß

AZ Jesusban valo egy házi nipnek ird ezt. Azt monga az ki az hét czillagot tarka az ú iobb kezíben ki az hét arangerka tartoknak közepette iar. Tudom az te czelekedetidet/es az te munkalodasodot/ es az te bikeseiguel valo turisedet/es hog el nem venued heted az gonoßokot/es hog meg kisirtid azokot/kik u magokot apos toloknak mongak lenni/es nem azok/es hazugoknak talalad ukot/ es el viselid/es bikeseiguel valo turisben vag/es meg allal az en ne uemirt/es el nem fakadal. De vagon valami panaßom te ellened hog miuel az te ßeretetedet el hagad/ mellben elsßor valal. Meg emlekezzel annakokairt honnan estel ki/es iobbitz meg iletedet/ es czelekeggel az te elso czelekedetid ßerint. Ha nem tißed hamar te iretted el tuuok/es az te gerka tartodot el indittom helirul/ ha e ßebbe magad nem vißed. De ez benned vagon/hog az Nicolaitaknak czelekedetit gulolod/melleket en es gulolok. Az kinek file vagon

halla meg mit az ſent lilek mondon az eggházbeli nipeknek. Az gó
zedelmeſnek adok enni az ilő fának gómölczíből/ melly az iſtennek
paradiczománac közepette vagon. Es az Smyrnabeli eggházbe
li nipnek angalánac irdezt. Ezt monda az ki első/es legutolsó/
az ki meg holt vala/es il. Tudom az te munkálodáſidot/es ſanaru
ſágodot/es beghinſighedet/ de kazdag vag/es azoknak ſidalmas
beſideket kikű magokot Sidoknak mondák lenni/es nem azok/
hanem az ſátánnak ſynagogai. Ezekben semmit ne fél/melle
ket fogſz ſenuedni. Im az ördög nimelleket tű közöletek az tömlöcz
be fogvetni/hog meg kiſirteſſetek/es tiz napiglan valo ſanaruſág
tok liſſen. Légy hiw mind halálliglan/es az életnek koronáiát adom
teneked. Az kinek file vagon halgaſſa meg/mit az ſent lilek mond
az eggházbeli nipnek. Az ki gőzedelmet víſſen/az meg nem ſértet
tik az második halállal. Es az Pergamuſbeli eggházbeli nipnek
gúlekezetinek angalánac ezt irtad. Ezt monda az kinél az két él
éles kór vagon. Tudom az te munkálodáſidot/es hul lakozol/es ho
lott az ſátánnak hele vagon/es az en neuemet tartod/ es meg nem
tagadád az en hűtömöt. Es az en napimban az Antipas ennekem
hiw tanubizonſágom/ki meg ölettetek tű nálatok, holott az ſátánnak
lako hele vagon. De egy keues panoſſom vagon te ellened/hog mi
uel ott tartod azokot/kik az Balaamnak tudománát tartják/ki ara
ra tanitá vala/hog az Balákra betránkozáſt borzátna az Iſraelnek
ficinak elötte azokból enni/melleket az báluánoknak áldozmak/es
parázználkodni/ezenkippen közötted tartod te es azokot/kik az Ni
kolaitaknak tudománát tartják/melket gúlölök. Vedd eſzedbe maga
dot/mert ha eſzedbe nem viſſed hamar te iretted jövök/es meg viuok
azokual az en ſámnak körül. Az kinek file vagon halgaſſa meg/

mit az ſent lilek mond az egy hazbeli nipeknek. Annak adok enni az el reytett minnabol / az ki gozedelmes liſen / es adok uneki feyr ko
uerzket / es az kouerzken adok uneki vi) neuet iruan / mellet ſenki
nem tud / hanem rzak ki el viſi. Es az Thyatirzbeli egy hazbeli nip
nek angalanak ezt iriad. Ezt monga az iſtennek fia / kinek ſemei
olſo tinok / mint az tuznek langa / es az u labai hasonlatoſok az chal
kolibanhoz. Tudom az te munkalodaſidot / es ſeretetedet / es ſolga
latban valo voltodot / es hutodot / es bikeſiguel valo turiſedet / es az
ſe munkalodaſidat / es vtolſo dolgaidot / mellek tobbek lunek az elſok a
nel. De egy keues panaſom vagon te ellened / miuel hogy el enghe ded
az Jezabel neuu aſſonnak / mell prophetanak monga u magat / hog
taniczon / es az en ſolgaimot el hiteſſe / es hog paraznalkoggik / es
hog egik azokbol az melleket az baluanoknak aldoznak. Es udot a-
dik annak / hog eſibe venni magat / es ki terne az u paraznalkodaſa
bol / es eſibe nem viue magat. Im en az agba borzatom az aſſont
es az kik paraznalkodnak u vele / nagon meg ſanargatom / ha ileteket
meg nem iobbitak / es ki nem terne ek az u rzelekedetibol / es az uſt
ait halalual olom meg. Es meg kezdik tudni minden egy hazbeli ni b
pek / hog en vagok az ki az veſiket es ſuket meg hanom vetem / es
tu kozzoletek mindenteknek az u rzelekedeti ſerint fogok fizetni.
Tunektek mondom kediglen / es egebeknek / kik Thyatiraban vattok.
Valakik ez tudomant nem tartak / es kik az ſatannak nag mill dol
gait nem eſmertik / mikippen mongak / nem erchtek tu reotok egeb
terhet / de maga tarzatok azt az mell vagon / mig el fogok tuni.
Es az ki gozedelmet viſen / es mind vigre orizendi az en rzelekede
imet / hatalmat adok annak az nipeken / es birni fogia ufot / az vas
peſſouel / es el fognak ramlani / mint az ſarbol rzinalt edinek. Mi c
kippen

kippeñ en ęs vůk az en akāmtul/ęs az haynal ꝛzillagot adom úne ki. Az kinek file vagon halgassa meg az mit az ſent lilek mond az egý hāzbeli nipeknek.

Harmadik riſt

S az Sardiſban valo egý hāzbeli nipeknek angalā nak ezt iriad. Ezt monga az kinêl hêt iſteni lilek vagon/ęs hêt ꝛzillag. Tudom az te ꝛzelekedetidet Mert ez neued vagon/hog ill/ ęs meg holtāl. Lig vigāzo/ęs erőſſnꝛz meg az egebeket/mellek meg ha landok valānak. Mert nem talālām az te ꝛzelekedetidet telleſeke nek lenni az iſtennek előtte. Annakokairt eßebben tarꝛzad mikippeñ vůd el/ęs hallād/ęs tarꝛz meg/ęs vedd eßedbe magadot. Annakos kairt ha nem vigāzāndaß te hozzād iouók imint egý orꝛo/ęs nem tudod melk orāban iouók te hozzād. Vadnak te benned ęs Sardis neo ßerint egý keueſeñ/ kik meg nem fertezteti az ů ruhāiokot/ ęs kik en velem feiꝛ reßben fognak iārni/mert miltok. Az ki gőzedel met vißen/ekkippeñ öltőztetik fel/az feiꝛ ruhākba/ęs nem törlöm el az ů neuit az īlő könüből/ęs meg vallom az ů neuit az en atām nak/ęs az ů angalinak ellőtte. Az kinek file vagon halgassa meg mit mond az ſent lilek az egý hāzbeli nipeknek. Ęs az Filadelfia ban valo egý hāzbeli nipnek angalānak ezt iriad. Ezt monga az. Ki ſent/ęs igaz/kinêl az Dauidnak kolcza vagon/ki nit āſt tißen/ ęs senki be nem zārja/ zārlāſt tißen/ęs senki meg nem nitka. Tudom az te munkālodāſidat. Im adik te elődbe egý meg nilt aytot/ęs senki be nem zārolhatia azt/mert keues erőd vagon. Ęs meg tartād az en beßidemet/ęs meg nem tagadād az en neuemet. Im adok az ſātānnak ſynagogāiābol nikiket/ kik ů magokot Sidoknak mongāk lenni

lenni/es nem azok/hanem hazudnak. Im arra kiſerietem ůkot hog el iűienek/es az te labaidnak elötte imagganak/ es tuggak meg hog ſeretilek en tighedet/mert meg tartād az en bikeſiguel valo tűriſem nek beſidik/ es en es meg tartalak tigheded az kiſirtiſnek oraiatul mell el fog tűni mind ez eghiſs vilagra/ hog meg kthircze azokot/ kik az földōn lakoznak. Im hamar el iouok/tarcz az mi nalad vagon/hog ſenki el ne vege az te coronādot. Az ki gőzedelinek viſſen/ oſſoppā tiſſem azt az en iſtenemnek templomābanies ki nem megen tobbe. Es meg irom ű ranta az en iſtenemnek nevit/es az en iſtenemnek varoſanak az vy Jeruſalemnek nevit/mell az menn orſzag bol az en iſtenemtűl ſzalla le. Az kinek file vagon halgaſſa meg/mit az ſent lilek mond az egg hazbeli nipeknek. Es az Laodiciaban va lo egg hazbeli nipeknek angalanak ezt irtad. Azt monga. Amen/ az hiw/es igaz tanu/mell az iſtennek teremtett allatianak kezde te. Tudom az te munkalodaſidot/mert ſem hideg nem vag/ſem he ſem buzgo/vanha hideg volnal/auag buzgo. Annakokairt miuel hog melēg vag/es ſem hideg/ ſem buzgo ki foglak tigheded vetnem az en ſambol. Mert ezt mondod. Kazdag vagok/ es meg kazdagul tam/es ſemmi nelkűl ſűkos nem vagok/es nem tudod hog te nomo rult vag/ es nauaias/es ſeghin/es vak/es mezitelen. Azt adom tanaczul teneked/ hog vigy en tűlem tűzes aranat/ mell az tűztűl tűzeſült meg/hog kazdag lig/es fejr ruhakba oltőzzel/hog ki ne lat ſik az te mezitelenſeghednek iktelenſighe/ es Collyriumuel kend meg az te ſemeidet hog laſſ. En az kiket ſeretek meg feddem bű nirűl/es meg tanitom. Annakokairt lig io ugekezetben/es vedd e ſedbe magadot. Im az anton allok/es zorghetek/ha ki meg hallanga az en ſomot/es meg nitanga az antot/be megek ű hozza/es ű ve=

le

le lakozalmát tißek/ęs ůen velem. Az ki gőzedelmet vißen/annak ßelt adok en velem az en ßekemben/mikippen en ęs gőzedelmet vůk ęs az akāmual egetembe ůlik az ůßékben. Az kinek file vagon hall ßa meg/az mit az ßent lilek mond az egy házbeli nipeknek.

Negedik rész

Zeknek vtánna látasi látik/ęs imnilt anyo vagon az mennorßágban/ęs az elsö ßo mellet hallik/ollan vala mint egy trombitának ßava/ melj en velem ßoluān ezt mondā. Zů fel ide/ęs meg mutatom teneked azokat/mellekuek ennek vtánna még kell lenni. Ęs legottan lilekben el ragattatām. Ęs im egy ßéket tűztenek vala le az menn orßágban/ęs valaki azoñ ůl vala. Ęs az ki azoñ ůl vala/ hasonlatos vala tekintetiuel az iaspis kőhöz/ęs az sardiusboz/ęs éghi ßiuāruān vala az ßéknek körüle/ melj hasonlatos vala tekintetiuel az smaragdusboz. Ęs az ßéknek körüle hußon nig ßék vala/ęs az ßekeken hußon nig vin ůl vala/kik fejr ruhākba valānak fel öltözuiñ/ęs az ů feiekben aran koronāk valānak/ęs az ßékből villāmasok/ęs menn dörghiseк iünek vala/ęs ßozatok/ęs tűznek hét igho lāmpasi valānak az ßéknek elötte/mellek az isteni hét lelkek valānak. Ęs az ßéknek elötte vala/mint egy iueg tengher/hasonlatos az crnstalhoz/ęs az ßéknek közepette/ęs az körüle nig

ęlkes āllat vala/kik sok ßemuel tellesek valānak elöl/ęs hātul

Ęs

Es az első lelkes állat/ hasonlatos vala az oroßlánhoz/ és az más második lelkes állat/ hasonlatos vala az borjúhoz/ és az harmadik lelkes állatnak az ú ábrázatka olyan vala mint egy ember/ és az negyedik lelkes állat/ hasonlatos vala az sárgára költ repülőhöz. És az négy lelkes állatoknak mindenikinek ú közölök hat szárnyok vala/ és körül/ és belől telliségh vala/ nem nyel sem napual/ ezt monduán. Szent/ szent/ szent az mindenható Istén/ ki állatka szerint volt/ és ki vagon/ és el jövendő. És mikoron az lelkes állatok dicziretet/ és tiszteſſighet/ és áldást tennének annak/ ki az székön ül vala/ és ki mind örökkön örökké il/ le esik vala az huszon négy/ annak elötte ki az székben ül vala/ és imádják azt/ ki il mind örökkön örökké/ és el vetik az ú koronáikat az széknek elötte/ ezt monduán. Méltó vagy vram dicziretet/ és tiszteſſighet/ és hatalmasságot venned. Mert te teremtél mindeneket és az te akaratodnak általa vadnak/ és teremtettenek.

Ötödik rész.

Es lobb keziben annak az ki az székben ül vala/ látik vala egy könyvet/ mellet belől/ és az hátán meg irtanak vala és hét pecsétuel be pecsételtenek vala. És látik egy erős angyalt/ ki nagy fel szóual ezt predikálja vala. Ki ez oda milto fel nyitni ez könyvet/ és fel szakasztani az ú pecsetliſit? És senki nem nyithatja vala fel az könyvet/ és senki nem nizhet vala arra/ sem az menyországban/ sem az földön/ sem az föld alatt. És en igen sirok vala/ hogy senki miltonak nem lelettetett volna meg nyitni az könyvet/ és el oluasni/ sem azt látni. És egy az vineknek közöl mondá nekem. Ne siry. Im győzedelmet vön az oroßlán/ az

az Judānak nemzetſighínek agazatſābol az Dauidnak gűkere hog meg ńiſſa az kőnuet / ęs fel ßakaſßa az ů hęt peczetliſit. Ęs lātāſt lātik / ęs im az ßęſnek / ęs az nig lelkes āllatoknak kőzepiben / ęs az vineknek kőzötte egg bārań āll vala / mint ha meg öletett volna / ſő nek hęt ßarua vala / ęs hęt ßeme / kik az iſteni hęt lelkek valānak / kik mind ez ßilcs földre borz āttattanak. Ęs el ioue / ęs el viuę az kőnuet iobb feziból annak / ki az ßęſben ůl vala. Ęs miſorom el vůte te volna az kőnuet / az nig lelkes āllat / ęs az hußon nig vin le es ſęk az bārannak clötte / kiknek mindenknek heghedűlők vala / ęs a rań ßelenez êiek / mellek telleſek valānak io illatu ßerefuel / mellek az ßentekneк imādſāghi / ęs vy ineket inekelnek vala / ezt monduān. Milto nag fel venned az kőnuet / ęs fel nitnod az ů peczetliſit. Mert meg ölettetil / es meg vāltāl műnkőt az te virednek āltala a karmi nemzetſignek agazatſabol legűnk / ęs akarmi neluen valok / ęs akarmi niznek / es nemzetſignek kőzőle legűnk. Ęs tűl műnkőt az mű iſtenűnknek kirālokka / ęs egg hāzi emberekkę / ęs orßāgot fogunk birni az földőn. Ęs lātāſt lātik / ęs ſak angalnak ßauāt hallām az ßęſnek / ęs az lelkes āllatoknak / es az vineknek / es az ezereknek ezerinek kőrűle / kik nag fel ßoual ezt mongak vala. Milto az bārań ki meg ölettet / hog hatalmat vegen / es kazdagſāgot / es bölczeſighet es erőſſigbet / es tiſteſſighet / es dűczőſighet / es meg āldāſt. Ęs hallik minden teremtett āllatot / mell az menńorßāgban vagon / es mell az földőn / es az föld alatt / es az tengherben / es mind azokot kik ezekben vadnak / hoa ezt mongāk vala annak az ki az ßęſben ůl na la / es az bārannak. Āldās legen az iſtennek / es tiſteſſig / es dűcző ſig / es hatalom / őrőkkőn őrőkkę / es az nig lelkes āllat ezt mon ęa vala / Amen. Ęs az hußon nig vin / le es ęk az ů orczāiara / es imadak azt / ki mind őrőkkę il.

Es es

Az istenı ielenisrül valo Hatodik risz

ES latas latik mikoron az baran fel bakastotta volna egyiket az perzetli sefnek kozole/ es hallik eg get az nig lelkes allatnak kozole/ kinek baua oltan vala/ mint egg mennidorgho/ es ezt monda. Jun ide/ es lass. Es latas latik/ es im egg feyr lu vala/ es az ki rayta ul vala/ egg ij vasa nala/ es korona adattatek uneki/ es ki mine/ mikoron egyber gozedelmet vitt volna/ hog elmeg gozedelmet venne. Es mikoron fel nitotta volna az masodik perzetlist/ hallam az masodik lelkes allatot/ ki ezt monga vala. Jun ide/ es lass. Es mas lu loue ki/ ki veress vala/ es meg enghedek annak/ az ki rayta ul vala/ hog el vennę az bikesigbet az foldrul/ es hog eggmast meg olnek/ es egg nag tort adanak uneki. Es mikoron fel bakastotta volna az harmadik perzetlist/ hallam hog az harmadik lelkes allat ezt monda. Jun ide es lass. Es latas latik/ es im egg fekete lu vagon/ es annak az ki rayta ul vala/ egg mirtik vala keziben. Es bozatot hallik az nig lelkes allatoknak kozotte/ mell bozatban ez monda ek. Az gabonanak berzuie egg denaron/ es az arpanak harom berzuie egg denaron/ es az bort es az olayt meg ne banczad. Es mikoron az negidik perzetlist fel bakastotta volna/ hauat hallam az negedik lelkes allatnak/ ki ezt monda. Jun ide/ es lass. Es latas latik/ es im egg hiruadott lu vagon/ es az ki rayta ul vala annak

nak

nak halal nelkül/es az pokol kövedi vala üket. Es halalmassag adatik azoknak az földnek felett/hog az földnek neged reszin embe
ket el vesszenek fegyuerel/es ehsiguel/es halalual.

Es mikoron fel fakasztotta volna az o
dik peczetiset/latik egg oltarnak alat
ta lelkeket/melleket az istennek igeje
ert oltenek vala meg/es az tanubizon
sag titelirt/melly ubennek vala/es kia
nak vala nag fel zoual ezt monduan
Mene ideiglen nem tesz itileted/es me
ne ideig nen allasz bosszut oram az mu
runkrul azokon/kik az foldon lakna
ki zent vagy es igaz? Es azoknak min
demiknek feiir ruhakat adanak/es ezt mondak unekik/hog nyug
gonnanak egg keues ideig/migleen az u bolga tarsoknak/es atyok fiok
nak szama be telnek/az kiket iouendore meg olninek/mint utot es.

Es latak latik/mikoron fel fakasztotta vol
na az hatodik peczetiset/es ime nag föld
indulas lon/es az nap ollan fekete lon
mint egy zor zak/es az egesz hold/ollan
lon/mint egy ver/es az czillagok az ege
bol le hullanak az földre/mikippen az fi
ge fa el hanya az u tretlen gomolczit/mi
koron az nag szelnek miatta meg indultatik
es az eg el takaczek eggmastul/mikippen
egy konyv/mellet el forgatnak/es mindenhegy/es minden szigbet he
lekrul ki indula/es az földnek kirali/es fejedelmi/es hazbaghi/

ęs hadnagi/ęs eröſſ nipi/ęs minden ſolga/ęs minden ſ̃bados̃ el rentęk ú magokot barlangokban/ęs az hegeknek kú ſiklaiban. Es ezt mongāt az hegeknek/ęs az kú ſiklaknak. Eſſetek mú reānk/ęs fedezzetek el múnkót/annak ſinnek elótte az ki az ſékben úl/ęs az barannak haragiātul. Mert el útt az ú haragianak nag napia/ ęs kiczoda ālhatta meg?

Hetedik rif

Zeknek vtānna lātik hét angalt/ kik az földnek nig ſegheletiñ āllanak vala/ kik az földnek nig ſelit tartāk vala/ hog ne funna az ſél az földōn/ſem az tenghereñ/ſem valami fāra. Es lātik más angalt/ ki az nap tāmadatrul megen vala fel/ kinél az ilö iſtennek iele vala/ęs kiālta nag fel ſoual az nig angalokhoknak/kiknek ez meg vala enghedue/hog ārczanak az földnek/ęs az tenghernek/ezt monduāñ. Ne ārczatok az földnek/ ſe az tenghernek/ſe az fākhoz/mig nem meg iegezzük az mú iſtenünknek ſolgait az ú homlokokoñ/ęs hallām hog az meg iegezteknek ſāma/ſāz negven nig ezer vala/kiket meg iegeztenek vala az Iſraelnek fiainak nemzetſighinek minden āgazatinak közzöſe. Az Judānak nemzetſighinek agazatkābol/ tizenkét ezert iegeztenek vala meg. Az Rubennek āgazatkābol tizenkét ezert iegeztenek vala meg. Az Gādnak nemzetſighinek āgazatkābol/ tizenkét ezert iegeztenek vala meg.

Az

Az Aſſernek nemzetſighinek āgazatkabol tizenkêt ezert iegeztenek vala meg. Az Neptalimnak nemzetſighinek āgazatkabol tizenkêt ezert iegeztenek vala meg Az Manaſſesnek nemzetſighinek āgazatkabol tizenkêt ezert iegeztenek vala meg. Az Simeonnak nemzetſighinek āgazatkabol tizenkêt ezert iegeztenek vala meg. Az Leuinek nemzetſighinek āgazatkabol tizenkêt ezert iegeztenek vala meg. Az Iſacharnak nemzetſighinek āgazatkabol tizenkêt ezert iegeztenek vala meg. Az Zabulonnak nemzetſighinek āgazatkabol tizenkêt ezert iegeztenek vala meg. Az Joſefnek nemzetſighinek āgazatkabol tizenkêt ezert iegeztenek vala meg. Az Beniaminnak nemzetſighinek āgazatkabol tizenkêt ezert iegeztenek vala meg. Annak vtanna látaſt latik/ęs imę nagy ſereg vala/melyet ſenki meg nem ſámlálhat vala/minden nemzetſighekbol/ęs nipekbol/ęs fúlomb fúlomb nelvven vala nipekbol kózzóle/kik az ſékbol/ęs az báránnak elótte állanak vala/ kik fenyr ruhakban valanak fel óltóztetuin/ęs pálma fák valának az ú kezekben/ęs nagy fel ſoual kiáltanak vala ezt monduán. Az úduózitis azę/ ki az mú iſtenúnknek ſékiben ül/ęs az bárányę. Ęs az angalok mind az ſéknek/ęs az vineknek/ęs az négy lelkes állatnak körúle állanak vala/ęs orczára tokra le omlának az ſéknek elótte/ęs imádák az iſtent ezt monduán Amen. Meg áldás/ęs dúczóſig/ęs bólczeſig/ęs hála adás/ tiſteſſig/ęs ſhatalom adaſſik az mú iſtenúnknek mind órókkón órókkę Amen. Ęs felele egy az vineknek kózóle/ęs monda ennekem. Ki vodák/ęs honnan iúttenek ezek/ kik fenyr ruhákba óltóztenek? Ęs mondék annak. Vram te tudod. Ęs monda. ennekem. Ezek azok kik az nagy ſanarulágbol ki iúttenek/ęs kiſulesnyettik az ú ruhátokat/ę meg feyrnyetik azokat az báránnak pirinek általa. Annakokę

Az ín ist

Az Istennek Szentiehenisrùl valo

Irt az istennek Szêknek elötte vadnak/ es Szolgálnak úneki nél/ es nap ual az ù templomában. Es az ki az Szêken ùl ù raytok fog lakozni. Nem êhezneк sem Szomiuhoznak touábbá/ sem az napnak hevrsze ghe ù reátok nem Száll/ sem egéb buzgoság/ mert az báran fogia bir ni úkót/ az ki az Szêknek közepette vagon/ es vizeknek ilö kut fenye vissi úkót/ es az isten el fog lenni az ù Szemeкrùl minden könnyet.

Hetzadik rész

S mikoron fel Szakasz. a totta volna az hetedik peczêtiszt/ nagy csend lün az menny Szágban/ közel fél orá ig lañ/ es angalokot látik/ kik az istennek elötte állanak vala/ es trombitás adának azoknak/ es az másik angal el ment/ es az oltárnak elötte meg állo/ Szinêl egy arañ temiênezöveala/ es nagy sok temiênezö Szert adának b úneki/ hogy ez temiênezist az arañ oltárán/ mely az Széknek elötte vagon/ tennye/ mind az Szentekneк könörghésekirt. Es fel mene az temiê neziseknek füste az Szentekneк könörghisiböl az angalnak kezinek élta la az istennek elötte. Es fel viue az angal az temiênezöt/ es be tölte ge azt az oltáron vala tüzböl/ es az földre borzátá/ es mennidörgés sek lünek/ es Szozatok/ es villámlások/ es föld indulás/ es az hét an gal/ az kiknél az hét trombita vala/ hozzá Szerzek magokat hogy trombitálnának. Es az elsö angal trombitát fua/ es tü esö lün/ es viruel eggbe elegült tüz/ es az földre borzátá/ ezek/ c

es

ęs az ſeſtral ſarmad riſe megigſe/ęs mimicen ſöldelio ſú megigſe.

Az miſedik angal ęs trombitat fuc/ęs ollant vetinec az tengherbe mint egy tüzben igho nagęg. Es az tengherneк ſarmad riße cirrę valtozęk/ęs megha la ſarmad riſe az teremtett allatok nak/melek az tengherben valanak/kik nek ilio lelkek vala/ęs az ſaiok nak ſarmad riſe el veſe. Es az ſarmadik angal trombitat fua/ęs egy nag czillag eſęſ le az êgbol/melſ vgan ig vala/ mint egy lampas. Es az ſolo vizeknek ſarmad rißibe e'ęk/ęs az vizeknek fenybe/ęs az czillagnak irem neue. Es ſarmad ri ße iremmę valęk/ęs ſok emberek ſalanak meg az vizefuel. Mert meg keſeredtnek

Es az negedik angal trombitat fua/ęs az napnak ſarmad rißire/ęs az ſoldnak ſarmad rißire/ęs az czillagoknak ſarmad rißire/ ſomaloſſag ſalla/ og ſog ezeknek ſarmad riſe meg ſomaloſodnęk/ęs ſog az napnak ſarmad riße vilagoſſagot ne ad na/ęs az ynek azonkippen.

Es laraſi latik/ęs ſallom ſog egy an gal m:nne ſarnon/az êgnek közepette/ki nag ſoualezt monga vala

Jay

Az iſteni ielenisrúl valo

Jay/ Jay azoknak/ kik az földön laſ
foznak/ és azokat vala az egéb hár
rom angalnak trombita ſawoknak tóz
zóle/ kik trombitát fognak vala fuyni.

Kilencedik riſz.

ES az ótódik angal trom
bitát fua/ és egy czillag
got látik/ hog le eſek az
égból az földre/ és únek
odák az millſignek kutának kolczát.
És meg nitá az millſignek kutát/ és
felmene az kutnak füſte/ mint egy nag
kemenczének füſte/ és meg homálofo
dek az nap/ és az ló ég az kutnak fü
ſtitül/ és az füſtból ſáskák iöuinek ki
az földre/ és hatalmaſſag adatek azok
naſ/ mikeppen hatalmaſſagok vagon
az földön valo ſcorpioknak. És meg paranczolák únekik/ hog meg
ne bántanák az földnek füit/ſem valami egéb zöldellő állatot/ſem va
lami fát/hanem czak az emberekét/kiknek nincz en telek/az úhemlo
koſén/ és meg lún enghedue ez únekik/hoá ülöt meg ne ölnek/hanem
czak hog kinzanák öt: holnaptiglan/ és az ú kinzaſok olkan vala mint
az ſcorpiuſnak kinzaſa/mikoron az embert meg czapia/ és az na
poſtban keresni fogják az emberek az halált/ és meg nem találiák
azt/ és kiuanni fognak meghalni/ és az halál/el fut ú túlök. És e

az

az ſáſkáknak haſonlatoſſágok haſonlatoſok valának az ůtőzetre kiá
ſnlett louakhoz / és az ů feiekén valának mint egy koronák / mellek
haſonlatoſok valának az arańhoz / és az ů orźzáiok ollatinok valá-
nak / mint az emberekné orźzái. És az ů haiok haſonlatoſok valá-
nak / az oſſońoknak haiokhoz / és az ů fogok ollanok valának / mint
az oroſſlánoknak. És pánźilok vala / mint az vas pánźilok / és
az ů ſárńoknak fugása ollan vala / mint az ſekerekné zörghíſe / mi-
koron ſok ſekerekuel ſágulának az harcba. És az ů farkok haſona
latoſok valának az ſcorpiokné farkihoz / és fulákiok vala az ů farko-
kon / és az ůk atalmaſſágok ez vala / hogy emberekné árźának ót hold
napiglán. És ůnekik királok az milſſignek angála / kinek Sidó nel
ven abaddon neve / Górógůl kedíglen apollyon / az az / el veſtő.
Az eggik iay el mult / és im ennek utánna még két iay ů el.

És az hatodik angal trombitát fu
és egy ſozatot hallék az arań oltár-
nak nig ſaruának kőzőle / melk oltár
az iſtennek ſeminek előtte vagon / melk
ſozatban ez t mongák vala az hatodik
angalnak / kinél az trombita vala.
Odd el az nig angalt / kik meg kötöz-
tettenek az nag Eufrates neuú folo
vizben / és el odózák az nig angalt /
kik kiſek valának oránkik / és naponkik
és holdnaponkik / és eſtendőnkik / hogy meg ölnek az emberekné har
mad rész it. És loag ſeregnek száma huſzor / és ezerſer vala tiz ezer
vala / és hallám azoknak számát / és akkippen látám az louakat az
látoſban / és azoknak kik raytok ülnek vala tűzes / és piroſſ / és kén

Et lóuec

kouès mellinghek vala. Es az loaknak feiek ollatinok valānāk/ mint az oroßlānoknak/ es az ù ßāiokbol tüzet vala ki/ es füst/ es kinkù. Az hāromrzapālnak miatta az emberecknek harmad riße meg ölet tetęk az tüztül/ es az füstül/ az kinkù ùl/ mellek ki jünek vala az ù ßāiokbol. Mert az ù hatalmok az ù ßāiokban vagon/ es az ù farkok ban. Mert az ù farkok hasonlatosok az kigohoz/ mellecknek feiek vagon/ es azoknak āltala ārtanak. Es az egēb emberek/ kik ez rzapā sokual meg nem ölettetinek/ sem ki nem tērinek az ù kezecknek mücl fedetiből/ hogy az ördögöket ne imadnāk/ es az baluanokot/ mellec ket aranbol/ es ezüstből/ es ērzből/ es kövol/ es fabol faragattatnak/ mellek sem latnak/ sem hallatnak/ sem iārhatnak/ sem ilet tet meg nem iobbitāk az ù gálkossāg titelekből/ sem az ù gonok tu domāsokbol/ mellekuel emberecket vesztenek/ sem paraznalkodāsokbol sem orvsagokbol.

Tizedik riß

Es latik mās erōss angāst mell az menörßagbol āllo vala le/ mell köduel körül vitetett vala/ es ēghi ßiuaruān vala az ù fenyben/ es az ù orczāia ollan vala/ mint az nap/ es az ù lābai/ mint az tüznek oßlopo/ es kezében egy fel nitott könyv vala/ es az ù iobb lābāt az tengerre tue/ az bal pedigien az földre/ es nagy fel kual kialta/ mint mikoron az oroßlān bömböl. Es mikoron kialtott volna az hēt menörghis az ù hozatokot hozā

lāk

ſak. Es mikoron̄ az hét mendörghis ſozatokot ſokta volna/azokot es meg atarom vala irni/ es ſozatot hallik az égből/ melliben ez mondatęk ennekem. Jegezd meg azokot/mellekét az hét mendörghis ſola/de azokot meg ne irjad. Es az angal az melſet tátik/ hog az tengher:n̄ allana/es az földön̄/fel emelę az ú kezit az égbe es meg eſkuęk arra/az ki mind örökkön̄ örökkę il/az ki az mennet teremtette/es azokot mellek az menniben vadnak/es az földet/es azokot/mellek az földön̄ vadnak/es azokot az mellek az tengher= ben vadnak/hog üdö nem lißen tovabbā/hanem az hetedik angalnak ſauānak ideiben/mikoron̄ az trombitāt fuyni kezdik az iſtennek/iſte ni titokia be fogtelni/mikippen̄ meg hirdette az ú ſolgainak az pro fetāknak āltala. Es hallik mennörßāgból ſozatot emęglen̄/ mell en velem ſol vala/es az ſozatban ez mondatęk ennekem. Menniel es eds el az angalnak kéziben valo meg nitott könüvet/ mell az tengheren̄/es az földön̄ āll/es az angalhoz menik ezt monduān̄ une ki/hog ennekem adnā az könüvet/es monda ennekem. Vedd el/es ñeld el ezt/es meg keſerñti az te hasadot/de az te ſādban olian lę ßen/mint egg miz. Es el vům az könüvet az angalnak kezibol/ es el ńelim azt/es azen ßamban olian ides vala/mint egg miz/ es mikoron̄ el ńeltem volna azt/meg keſeredęk az en haſom/es mon da ennekem. Profetālnod kell tenked emęglen̄ az pogānoknak/es az külömb külömb nelven̄ valo nemzetſighęknek/es nipęknek/es ſok kiralokna kozötte.

Tizenegyedik riß

Es egg fūßalat adānak ennekem/ mellhaſonlatos va la egg veſßöhöz/es mondānak ennekem. Kell fel/ es mird meg az iſtennek templomāt/ es oltārat/ es

Az ísteni ielenisrűl valo

azokot / kik benne imádkoznak / és az bá-
zat / az mell az templomban vagon tör-
ki / és azt meg ne míried. Mert az po-
gánoknak adattatott / és azt szent város
lábokual meg nyomoggák / negyuenkét holdo
napiglan / és az en két tanubizonsás
ghimnak aiándékot adok / és prophetálni
fognak ezer két száz hatuan napon / fátskok
ba öltözuin. Az az két olayfa / és az két világ tarto / mellek az
földnek istenjnek előtte állanak / és ha valaki ártani akarand únek-
tűz tűzi az ű szájokbol / és be éli az ű ellensighit. És ha valaki
meg akarja űkőt sérteni / ekkippen meg kell annak ölettetni. Azok
nek hatalmasságok vagon be zárlani az eghet / hogy ezőt ne berzássen
az ű prophetálásoknak idejben / és hatalmok vagon az vizeken / hog az
zokot vérré változtassák / és az földet minden csapásual meg verni
valamenyssber akarángák / és mikoron el vighezendik az ű tanubizon
ság titeleket / az beste hadat támasst ű ellenek / mell az millsighból tű
fel / és meg gőzi űkőt / és meg öli azokot / és az ű testek az nag vá
rosnak vtzáin fognak heuerni / mell lilek szerint Sodomának / és
Egyptusnak hiuattatik / holott az mű vrunk és / megfeszítetek.
És meg látják az ű testeket negyed fel napon minden nemzetsighek
nek ágazatinak fozzóle / és nipeknek / és külömb külömb nélueken vale
nemzeteknek / és pogánoknak fozzóle / és az ű testeket nem haggák
koporsoba temetni / és az földön lakozok örülni fognak azokon / és ör
endezni kezdenek / és aiándékokot küldenek eggmásnak / hog ez két
proseta kint tütt azokon / kik az földön lakoznak. És negyed fel
napnak vtánna az iletnek lelke az istentűl ű belgiek mene / és az ű szá-

hoz

bokra állának/ęs nag filelem eſękú reátok/ kik úkót látják/ęs nag
ßozatot hallának az menńorßágbol. mell ßozatban ez mondatęk úne
kik. Jöuetek fel ide. Ęs fel meninek az mennbe az fődben/ęs látak
úkót az ú ellenſighi. Ęs azon oraban nag föld indulás lún/ęs az
városnak tized ríße le omla/ ęs neuek ßerint hét ezer emberveße
el az föld indulásban/ęs az egebek meg retteninek/ęs dicziretet tő
nek az menńorßágnak iſteninek. Az második Jay el mult/ęs ím
az harmadik Jay hamar el jú. Ęs az hetedik angal trombitát fuo
ęs nag ßozatok lúnek az menńorßágban/ mell ßozatokban ezt mon
dák. Az világnak orßághi az mú vrunkę lúnek/ęs az ú Chriſtuſ
ſaę/ęs orßágot fog birni mind örökkön örökkę/Amen. Ęs az huſon
négy vin/ kik az iſtennek elötte ülnek az ú ßekekben/ az ú orczáikra
akęk/ ęs imádá az iſtent ezt monduán. Hálát adunk teneked va
ram mindenhato iſten/ ki állatod ßerint vagy/ęs ki állatod ßerint
valál/ęs ki jöuendöre ęs liſſ. Mert birni kezdid az te nagh hatal
madot/ęs oralkodál/ęs orßágodot fogád birni. Ęs meg haraguá
nak az nipek/ęs el jöue az te haragod/ęs az halottaknak ideie hog
meg ítiltęſſenek/ęs meg fizeſſed az te ßolgaidnak az iutalmat az
prophetáknak/ ęs ſenteknek/ ęs kik az te neuedet fileliuel vala
ſák/kiczineknek/ęs nagoknak/ęs hog el veßeſſed azokat/ kik el veßi
tik az földet. Ęs meg nílęk az iſtennek temploma az menńorßágban
ęs meg látá az ú teſtamentomának ládáját az ú templomában/ęs
villámok lúnek/ęs ßozatok/ęs menńdörghiſek/ęs föld indulások/
ęs nag kúeſő.

Tizenkettődik reſz

Es nag telenſig teczęk fel az menńorßágban. Hog aſſo
Et iij dik

Az Isteni ielenésről valo

niállat fel ölözött vala az napba/ és az hold az ú lábainak alatta vala/ és az ú fenbentizenkét czillagnak koronája vala/ és terhes liaín kiált/ búlni az karuán/ és kinzodik hog búllon. És más ielenség láttatek az mennorságaban/ és im egy nag veress sárkán vagon kinek hét feie vala/ és tiz karua/ és az ú feieiben hét korona vala/ és az ú farka el vonsa vala az egben valo czillagoknak harmad részit/ és alá borzátak ezeket az földre/ és az sárkán meg álla az asszonállat előtte/ hog mikoron búlte volna az ú fiát/ be nelne. És fiu magzatot búle/ mell birni fog vala minden népeket az ú vas vesszeuel/ és az ú fia az Istenhez ragattatek/ és az ú székihez és az asszonállat pusztába futa/ holott úneki hel készitetett vala az Istentül/ hog ottis tartsák őtet ezer két száz hatuan napiglan. És nag had támada az mennorságban. Az Vrthál/ és az ú angalt vinnak vala az sárkánnal/ az sárkán is vin vala/ és az ú angali/ és erőt nem vehetinek/ sem továbbá helek meg nem találtatek az mennorságban/ és alá vettetek az nag sárkán/ az regi kigo/ mely ördögnek hiuattatik/ és sátánnak/ ki el hiteti mind ez eghisz világot/ és az földre vettetek/ és az ú angalk ú vele egetembe le vettetinek. És nag hozatot hallik/ melyben ez mondatek. Az mennorságban/ most van lött az üdözülis/ és az hatalom/ és az mú Istenünknek országa/ és az ú Christusnak hatalmassága/ mert le vettetek az mú atánkfiainak vádolaia/ ki őket vádolta vala az mú Istenünknek előtte itel/ és nappal/ és ezek meg győzek őtet az baránnak vérével/ és az ú bizodalmok

tanubizo

ſanubizonſágairt/ęs nem ſeretęk az ů ielekęi mind haláligłań. Annakokairt ór ůllęrek tůmennękmek orßághi/ęs mind kik azokban lakoznak. Jay azoknak kik az földőn/ęs az tengherben lakoznak. Mert leßállot az árbóg ů hozzátok/kinek nag haragia vagon/tudván hog keues ideie legen. Ęs minek vtánna látta volna az sarkán hog az földre le veltetett volna/ůldózni kezdę az aßßonń állatot/melli ju magzatot ßůle. Ęs tęt nag keselů ßárńa lůn az aßßonńállatnak/mellet neki adának/hog az kietlenbe az ů helire repůllene/holott ilter ił egg ideiglen/ęs údőkiglen/ęs egg údőnek feleiglen az kigonak ßinęnek elotte. Ęs az kigo vizet borzáta ki ßátábol az aßßańállatnak vtánna/mint egg folo vizet/hog az sebeſſ vizuel el ragattatnă. Ęs meg seghitę az föld az aßßońállatot/ęs meg nitá az ů ßátát/ęs benelę az folo vizet/mellet az sárkán borzátott vala ki az ů ßátábol. Ęs meg haraguzł az sárkán az aßßannak ellene/ęs el mine hog hadat tenne az ů magzattának maradikival/kik az ur istennek paranczolattát őrizik/ęs az Jesus Christus tanubizonſágát tartak. Ęs meg allik az tenghernek fóuenin.

Tizenharmadik rist

Es látik egg beſtęt/melli az tengherből ů vala fel/kinek hęt feie vala/ęs tiz ßaruia vala/ęs az ů ßaruain tiz korona vala/ęs az ů feiein ßidalom beßędnek neue vala. Ęs az beſte az nielet látik hasonlatos vala az pardusßoz ęs az ů lábai ollatinak valának/mint

egg

egy meduinek/ es az ű fája ollan vala mint egy ereßlānak/ es az sarkāń annak adā az ű ereiit/ es az ű ßélit/ es az ű hatalmassāgat Es látām eggiket az ű feiinek közzöle/ mint ha meg holt volna/ es az ű halālos sebe meg gogyzatek/ es ezudālkoznak vala/ mind az eghisß földön az beſtēnek vranna. Es imādāk az sarkānt/ az ki hatalmassāgot ada az beſtēnek/ es imādāk az beſtēt ezt monduāń. Kiczoda hasonlatos az beſtēhez/ es kiczoda vißhat meg ű velek Es oll ßāt adānak ūnekt/ melli nagokot ßol/ es ßidalmas beßideket ellßen/ es hatalmassāg adattatek ūneki/ hog neguenkēt holdnapot töl ezön. Es meg nitā az ű fāiāt isten ellen valo ßidalmas beßidekre/ hog ßidalmas beßidekuel illetne az ű nevet/ es az ű hayliāt/ es azokat kik az menńben lakoznak. Es meg engheritetek ūneki/ hog hodat tegen az ßentekuel/ es hog ūkōt meg gözze. Es hatalmassag adattatek ūnekt minden nemzetsignek āgazattānak ellene/ es külömb külömb neluen valo nemzeteknek/ es nipeknek ellene/ es imādni fogiāk ūrēt/ kit az földön lakoznak/ kiknek az ű nevek irua ninczenek az bārānnak ilö könüliben/ melli meg ölettetek ez vilāgnak eredetiben. Az kinek fule vagon/ halgassa meg. Az ki fogsāgba vißen/ az es fogsāgba megen/ az ki töruel öl meg/ azt es töruel kell meg ölni. Itt vagon az ßenteknek bikesiguel valo türise/ es hüte. Es látik mās beſtēt/ ki az földrül megen vala fel/ es két ßarua vala/ mellek hasonlatosok valānak az bārāń ßaruāhoz/ es vgan ßol vala mint az sarkāń. Es az elsö beſtēnek minden hatalmassāgat tißt ű elötte/ es azt tißtiv hog mind ez eghisß föld/ es azok kik az földön laknak/ imāggāk az elsö beſtēt/ kinek az ű halālos sebit meg gogyitāk es nag telensigheket tißen/ vg hog meg tüzes es fallin le az földre az egböl embereknek elötte. Es elßiteti az földön lakokat az ű telensig

kraſig ſſeellueſ melleſeſ meg enghettenek ũneki/ hog tegen az beſtẽnek elõtte/ ezt mondnãn az földõn lakoknak/ hog az beſtẽnek kipet ſe ragianak az kin az tõruel ſebet tũttenek/ ęs meg eleuenedęk. Ęs meg enghetteęk amnak/ hog ſelket adna az beſtẽnek kipinek/ęs hog az beſtẽnek kipe ſolon/ęs azt tiſti hog meg ôleſſenek valakik nem t maggak az beſtẽnek kipit. Ęs azt tiſti/ hog mind kiczinek ſ mind nagok/ ſ mind kazdagok ſ mind ſeghẽnek/ ſ mind ſabadoſok ſ mind ſolgãk bileghet vegenek fel az ũ iobb kezekre/ auag az ũ homlokokra/. Ęs hog valaki ne vehetne/ ſe ãrulhatna hanem czak az kinek bileghe volna/ auag az beſtẽnek neuit viſelnę/ auag az ũ neuin: k ſãmãban volna. Itt vagon az bõlezeſig. Az kinek ẽrtelme vagon reã ſãmlãlla meg az beſtẽnek ſãmat. Mert emberę az ſãmlãlãs/ęs az ũ ſãma/ hat ſãz hatuan hat.

Kizẽnnegedik riſz

Eſtãſt ſãtik/ęs imẽ egg bãrãn ãll vala az Sionnak hegin ęs ũ vele ſãz negven nigezeren valãnak/ kiknek az ũ atkoknak neue meg vala irua az ũ homlokokon. Ęs ſozatot halek lik az ẽgbõl/ mint fok viznek zugãſat/ęs mint egg nag mendörghiſnek/ ſauat/ęs heghedũlõknek ſauat hallam/ koá az ũ heghedũlõkben heghedũlnek. Ęs inekelnek olt mint vy inekliſt az ſẽknek/ęs az nig lelkes ãllatnak/ęs vineknek elõtte/ęs senki nem tanulhatta vala meg

Vo az

Az istenről valo

az imádsát/hanem ezzel az bűz neguen nig ezer/sik az földről ãe
rõã vitettenek meg. Ezek azok sik a szõnyúallatokul meg nem sér
tettenek. Mert bűzek/ezek fõldtik az bárant valohova menénd.
Ezek az emberektől főzzőle áron vitetnek meg/sik az istennek/és
az barannak elsi lúnek/és az ű bálokban nem találtatek almaslag/
mert szentelmessig nélkül vadnak az istennek péknek előtte És
latik más angalt/ki az égnek közepette megen vala párhaũ/kinél ő
rök euangelium vala/hoj hirdetnj az földõn lakozoknak/és minden
pogánnak/és minden nemzetsighecnek ágazattanak/és minden e
nyelueñ valo nipnek/és egéb nipnek/mell nag fel houal ezt monda
vala. Fillettek az istentől/és tegetek tiszteséghet úneki. Mert el
jütt az ű ittletinek orája/és imággátok útet/ki az mennet/és az föl
het/az tenghert/és az vizeknek fut fegt teremtę. És más angal
kouetę azt ezt mondvaũ. Le omla/le omla az Babylon amaz nag
város. Mert az ű paráználkodásának harag borábol itata minden
nipeket. És az harmadik angal kouetę úkót ezt mondvaũ nag hoz
val. Ha ki imádánga az beskét/és az ű kipit/és az ű homlokára
vagi bilegbit/avagy az ű kezire/ez es inna fog az istennek haragh
borábol/mell tiszta borual vagon meg töltue az ű haragiának po
harában. És kinzodni fog tűzuel/és kin kűuel az szent angalok nak
előtte/és az bárannak előtte. És az ű kinzodásoknak füste/fel mea
gen mind örökkõn örökkę. És nugodalmok ninczen/sem nápual
sem ñel azoknak/kik az beskét imággák/és az ű kipit/és annak ki az
ű neuinek bilegbit fel vigi. Itt vagon az szentekneк bikesighe/itt vad
nak az kik örizik az Jesusnak parancsolatit/és bűtik. És hoza
tot hallik az menn országbol/mell szozatban ez mondatęk ennekem
Jrd meg. Bodogh alottak azok/kik az ur istenben halnek meg más

tul fogua. Bizon az ſent lilek ezt monga hog nugodalmat fogianak venni az u munkalodaſoktul / de az u ezelekedetek ukot kouetik.

Es latāſi latik / es im egg fines kod vagon / es az kodnek felette latik eggez ſi veßtegui vala / ſi haſonlatos vala az embernek fiahoz / kinek az u feiben egg arañ korona vala / es az u keziben egg eles ſarlo. Es egg mas angal mene ſi az templombol kialtuan nag fel ſoual annak / ſi az kodon ul vala. Fogd hozza az te ſarlodot / es araſſ. Mert el utt teneked az te orad hog araſſ. Mert az foldnek arotoia meg ott / es az ki az kodon ul vala / az foldre borzata az u ſarlaat / es az foldon minden meg aratanak. Es egg mas angal es mene ſi az templombol / melly az mennorſagban vagon / es annal es egg eles ſarlo vala. Es egg mas angal es mene ſi az oltarrul / kinek hatalmaſſaga vala az tuzon / es nag fel ſoual kialta annak / az kinel az eles ſarlo vala / ezt monduan. Fogd hozza az te eles ſarlodot / es ſedd meg az foldnek ſolo gherezdit / mert meg irtenek az u ſolöi / es az angal az u eles ſarlaat az foldre borzata / es meg ſede az foldnek ſolöit / es az iſtennek haragianak nag valuraba toltę / es megnomoſtatek az valuban az varoſnak kulute / es vir toue ki az valu boi / mind az loaknak zabolaiaſan ezer hat paz futaſne foldon.

Tizenötödik riß

Es latik az mennorſagban mas nag es ezudalatos ies lenſighet / het angalt lik ez vilagnak het utolſo ritic birtak. Mert azokon telleſule be az iſtennek haragia /

ęs ſarik olſmint/ eggy iſpen ſip tűzuel eggbe eluegűlt tengbert/ęs azokot fik gőzebelemuel ſoulnek meg az beſzęűl ęs az ű kiptrűl/ęs az ű neuinek ſamaerul/ fik az ſip tißta tengberen állanak vala/ kiknęl az iſtennek hegedűi valának/ęs inekik vala az Moyſesnek/ az iſtennek ſolgalanak inekit/ ęs az barannak inekięzet monduan. Vram mindenhato iſten/ nagok ęs czudalatoſok az te ęzelekedetid/ igaſſag mal valok/ ęs igazak az te vtaid/ ſenteknek kiraia. Kiczoda nem foa filni vram iſten az te neuedtűl/ ęs kiczoda nem fogia fel maga ßtalni azt? Mert ęzak te vag iomert minden nipek el iűnek ęs/ le eſnek tęz előtted/ęs imadni fognak. Mert az te itiletid ki nilatkozanak. Ęs annak vtanna latam tehag meg nilt az mennorßagban az iſtennek tanubizonſaganak temploma/ ęs ki ioue az hęt angal az templombol/ kik ez vilagnak hęt rißit kiriak vala/ fel öltözuin tißta/ęs fejr ruhaba/ęs altal ouecęzettenek vala az ű mellen aran ouecęzőkuel. Ęs az nig lelkes állatnak kőzőle eggik az hęt angalnak hęt edint ada/ melłek telłeſek valának az iſo iſtennek haragiaual/ mind örökkön örökkę/ęs be telę az templom füſtuel az iſtennek felſigheſ voltatul/ęs az ű hatalmatul/ ęs senki be nem mehet vala az templomba mig nem ez vilagnak hęt riße el vigheztetnek/ melł hęt riße az hęt angal bir vala.

Tizenhatodik

ES nagy szozatot hallik az templombol/ melliben ez mondatyk az hét angalnak. Mennetek el/es ossitek ki az földre az istennek haragianak hét edinit. Es el mene az elsö angal/ es ki ötte az földre azt az mi az edinben vala/es nagy gonoß/es ártal mas seb eset az emberekre kiken az beliknek bilegbe vala/es azokra kik az ü kipit imaggak vala. Es az második angal es ki ötte az tengherbe azt/ az mi az edinben vala/ es virre lún mint egy holtnak vire/ es minden elö lelkes állat meg hala az tengherben. Es az harmadik angal es ki ötte azt/az mi az edinben vala/az folo vizekbe/ es az vizeknek kut feiybe/ es virre lúnek/ es hallám/hogy az angal ezt monga vala. Igaz vagy vram/ ki állatod berint vagy/ es ki voltál/ es ki bent vagy/mert ezeket meg itilid/mert az bentecknek/ es az prophetáknak vérit ki ontak/es vért adál únckik innok/mert miltok ere. Es hallám hogy az másik ezt monga vala. Vgy vagon vram mindenhato isten/igazak/ es igasságual valok az te itileted. Es az negedik angal ki ötte azt/az mi az edinben vala az napra/es hatalom adatatyk annak/ hogy hewosiguel kinozzon embereket tüznek ál tala. Es nagy hewosighet kezdinek az emberek benuedni/ es blasphemas beßidekuel illetyk az istennek neuét/ kinek hatalmában valának ez czapások/es bünökrül nem bánkodának/ es ételeket meg nem iob bitak/hogy dicziretet tenninek az istennek. Es az ötödik angal ki ötte azt/az mi az edinben vala/az beliknek sétire/es nagy sötet lún az ü orßága/es el ragak az ü nelvöket az nagy finnak miatta/ es blasphemas beßidekuel illetyk az mennorßágnak istenit/az ü nagy fi nokinak miatta/es az ünchez fekilinek miatto/es ki nem térinek az ü czelekedetekbol. Es az hatodik angal ki ötte azt/az mi az edini

ben vala annac nagy Eufrates nevű folyo vizbe/ es ki apa az ű vize hog ertat ezinalnanak az kiralyoknak nap tamadat felől/ es latam/ hog az sarkannal barabol/ es az beste nek baiabol/ es az hamisp prophetanak babol/ harom fertelmes beliet loue ki/ mint bikak. Mert az ördögnek lelkek azok/ mellek ezudalot tisznek/ hog el menne nenek mind ez eghisz földnek kiralihoz/ hog azokat be gyüjtzik az nagy mindenhato istennek naptanak hadara. Im el iouok/ mint egy orzo. Boldog az ki vigaz/ es örizi az ű ruhait/ hog mezitelen ne iarion/ es meg ne lassak az ű iktelensighit. Es eggbe gyüjte azokat az helre/ melly Sidoul Armageddonnak hiuattatik. Es az hetedik angal ki ötte azt/ az mi az edenben vala az egre/ es nagy szo loue ki az menny orszagbol az istennek szektül/ melly szozatban ez mondas tek. Megh lön. Es villamasok lünek/ es szozatok/ es mendörghisek es nagy föld indulas/ minemű soha nem volt/ mitül fogua embe rek voltanak az földön illen ighen nagy föld indulas nem volt. Es az nagy város/ harom risre valek/ es az pogan nipeknek városi hirtelen le omlanak. Es az nagy Babylon/ az istennek elötte emlekezetre loue/ hog az ű haragianak pohar borat meg adna üneki. Minden szighet el tauozek/ es az hegek meg nem talaltatanak/ es nagy fü es szalla le az menny orszagbol az emberekre/ mint egy talent/ es szidalmas beszidekuel illetek az istent az emberek/ az fü esönek ezapasart. Mert felette ighen nagy lön annak ezapasa.

Tizenhetedik rest

Es el loue egy az hét angalnak közzöle/ kinél az hét ö ini vala/ es szola en velem/ es monda emnekem. Jöuel meg mutatom teneked az nagy paraznanak

latho

kúhozatkát/ melly az sok vizekenn ülő
kiuel paráználkodtanak az földnek ki-
rali/ és meg rútéták az ú paráz-
naságának borá. ul. kik az földön lakoz
nak. És el vón engemet lelkében
az puszt ába/ és látik egy asszonyálla
tot/ ki egy veres bestén úl vala/ melly
tele vala sidalmas beszédnek neue-
kiuel/ mellnek hét feie vala/ és tiz
szarua. És az asszonyállat be kórnikeszetett vala bársonyual/ és veress
kuhával/ és aranyual meg arannyaztatott vala/ és tréga kúuel/ és gón
dókuel/ kinek az ú kezében egy arany pohár vala/ telles az ú tuiaságá
nak utálatossághiual/ és fertelmes szighiuel/ és az ú homlokán titok neue
vala irua. És az nagy Babylon paráználkodásoknak/ és földön vala
ak utálatosságoknak anyja/ és látám az asszonyállatot ittogy rikeg az szen
tektnek vitrúl/ és az Jesus mártyrominak vitrúl és nagy czudálko
dással czudálik vala/ és monda ennekem az angal. Mire czudá
lod? En meg mondom teneked ez asszonnak titok dolgát/ és az testé
nek melly útet visli/ mellnek hét feie vagón/ és tiz szarua. Az teste
az mellet látám/ vala/ és ninczen/ és az milligtól fel fog iúni/ és
el vész/ és czudálkoznak vala az földön valo nipek/ kiknek neuek
meg vagón iuuán az ilo könüben/ ez világnak teremtésitül fogua/ mi
korón kezdik látni az testét/ melly vala/ hogy ninczen. És itt vagón
az elme/ mellnek bölczeszghe vagón. Az hét fú/ az hét hegy/ melles
kenn az asszon úl/ és az kiralok és heten vadnak/ az ótse el veszé/ az
eggik vgán vagon/ és az egygik meg el nem iútt/ és miképen el iós
ssönd/ meg ll annak egy feues ideiglen maradni. És az teste/ az

mell

mell vala / ęs ninczen / ez ęs nolczadik / ęs az hęt fozzól valo / ęs el vęſſ. Ęs az tiz ſarw / mell ſaruakot lātal / azt iz kirāl / kik męglēn orſāgot nem vāttenek / de egy oraban hatalmaſſagot viſſnek az beſtę uel mint kirālok. Ęs ezeknek egy tanārzok vagon / ęs az ū ereiket ęs hatalmaſſāgokot az beſtēnek aggāk. Ęs ezek az bārgnual viſſnek hadat / ęs az bārān meg gōzi ūkōt / mert oraknak ora / ęs kirāloknak kirāla ęs kik ū vele el ſtuattatanak / ęs el vālaſztattanak / ęs hiuek. Ęs monda ennekem. Az vizek az melleket lātal / holott az parāzna ūl nipek azok / ęs ſereghek / ęs pogānok / ęs fūlōmb fūlōmb nēluēn valo ū nemzetſighek. Ęs az tiz ſarw / mell ſaruakot lātal az beſtēn / ezek gūlōlik az parāznāt / ęs puſztaſāgban haggāk azt / ęs mezītelenēn ęs az ū teſtit meg īſik / ęs ūten tūzuel meg ighetik / mert az iſten atta az ū ſziuekbe hogy azt tegik / az mi ūneki kellemetes / hogy egy akaratot tegenek / hogy az ū orſāgāt az beſtēnek aggāk / migleūbe telyeſſeggenek az iſtennek igei. Ęs az aſſzoniallat az melfet lātāl az nag vāros / melinek birodalma vagon az foldōn valo kirālokon.

Tizēnnolczadik riſz

ES ennek vtānna lātik mās angāl / ki az menū orſāgbol ſāll vala le / kinek nag hatalmaſſāga vala / ęs az fōld meg viſāgoſodęk az ū dicſōſ volātul / ęs erō ſerint fel kiālta nag fel ſoual ezt monduān. Le omla le omla az nag Babylon / ęs az ōrdōgnek lako helye lūn / ęs minden fertelmes ę

lilek

ſiſeknek foghāza/ és minden ſereimes/ és gúlóſighes madarnak foghāza. Mert az ú parāználkodāſának harag borabol iuānak minden nipek/ és az földnek királi ú vele parāználkodānak/ és ez földön valo ſalmārok az ú gónórúſighes dolgainak ereiből meg kázdagulānak. Ez más ſozatot hallik az menńorſāgbol/ melben ez mondatik. Tāuozzatok el attul kit en nipem vattok/ és riſeſek ne legetek az ú búneiben/ és az ú rzapāſiban raytatok ne legen. Mert az ú búnei mind az menńorſāghiglan eliutānak/ és meg emlekezik az iſten az ú hamiſſ volcāruk. Fizeſſetek meg úneki/ mikippen ú is meg fizete túnektek/ és két ſerul fizeſſetek meg úneki az ú rzelekedeti ſerint. Az pohārual kettőt tólczetek úneki/ melluel innotok tólte túnektek. Az menńire dúczóſigben oſſelte magāt/ és gónórúſighelben ilt/ annie kint/ és annie ſiralmat tólczetek neki/ mert ezt monda az ú ſúiben. Vy ülök mint egy kirālné aſſon/ és özueg nem vagok/ és ſiralmat nem fogok lātni. Azirt egy napon el tűnek az ú rzapāſi az halāl/ és az ſiralom/ és az éhſig/ és tűzuel meg ighetterik. Mert erőſſ az vr iſten ki meg itili azt. Ez ſirātni fogiāk azt/ és ſiratni fogiāk ú magokot azon az földnek kirāli/ kik ú vele parāználkottanak/ és gónórúſighekben ültenek/ mikoron lāttāk legen az ú ighetſinek fúſtit/ tāuul āluān az ú kinnātul valo ſiſtekben/ ezt monduān. Jay/ jay teneked nag Babylon vāroſa/ mell erőſſ vāros valāſ mert egy órāban eliútt az te itileted. Es ez földön valo kereſſedő emberek ſirnak és ſiratnak azokon. Mert āruſokot senki nem vißi ennek vtāna az aranynok/ és az ezúſtnek/ és az drāga kúnek āruiāt/ ſem gónónak/ ſem bibornak/ ſem bārſonnak/ ſem egéb drāga vereſſ ruhānak āruiāt/ ſem balsami Thyinum fāt/ ſem valami elefānt tetemből rzināk: ezüſt/ ſem egéb drāgalatos fābol valo edint/ és érzőket/ és valbok/ és

Kf . más

mãruãń kűből/ ęs fa hiat/ ęs to illatu ßert/ ęs drãga kenetek/ ęs semient/ęs bort/ęs olayt/ęs nemeßi vendig buzãt/ ęs gabonãt/ęs lãro barmokot/ęs ũhokot/ęs louakot/ęs ßekeretek/ ęs ßolgãkot/ ęs emberekńek lelkeit. Ęs az te lelkednek kiuãnßãgãnak gõmölczi el tauazãnak te tűled/ęs minden kűuer ãllatok/ ęs nemeßi allatok el vßinek te tűled/ęs touabbã azokot meg nem leled. Ęzeknek kalmãri/ kik meg kazdagulãnak/ tãuul ãllãnak ũ tűle az ũ kinnãtul valo filtelben/ struãn ęs iangatuãn/ ęs ezeket monduãn. Jay/ iay amaz nagy vãroßnak/ az melli fel vala öltözue biborba/ ęs bãrßonba/ęs drãga ve= reßi ruhãba/ęs meg aranyãßtatott vala aranual/ęs drãga kűuel/ęs gõngőkuel. Mert egy orãban mind el marodãnak enne kazdagßãgok ęs minden hayos meßter/ęs minden hayokban forgo ßokaßãg/hayoßi ęs kik az tengheren munkãlodnak/tãuul ãllãnak/ ęs kialtãnak lãtuãn az ũ ighißinek fűßtit ezt monduãn. Mell vãros hasonlatos ez nagy vãroßhoz? Ęs port hintinek az ũ feiekre/ ęs kialtãnak/struãn ęs iangatuãn/ęs ezt monduãn. Jay/ iay amaz nagy vãroßnak/kiben kazdaggã lűnek mindenek kik hayot tartanak vala az tengheren az ũ dutalmokbol melleket az ũnekiek ãd vala. Mert egy orãban elpußtula Örűl azon mennorßãg/ęs ßent apoßtolok/ęs prophetãk/ mert meg itilę az iſten az tũ itiletteket ũ felőle. Ęs az eggik erőßi angal egy kőuet vünfel/ mint egy nagy malom kű/ęs az tengherbe vetę ezt monduãn. Illen sebeßiguel borzãtatik az Babylon amaz nagy vãros az mikt ſigbe/ęs touabbã immãrãn meg nem lelettetik. Ęs az heghedűßoknek/ęs az inekloknek/ęs az ſipoßoknak ßaua/ęs az trombita ßo/ meg nem hallattatik te benned touabbã. Ęs semmi műes meßter a karmi tele meßter legen/meg nem talaltatik te benned touabbã. Ęs az forgo malom kűnek forgaßat meg nem hallãk te benned touabbã/

ęs az

ęs az ſſoundnekned vilāgoſſāga, vilāgoſſāgot nem tiſſen te benned ſoſ
ualdā, ęs az völeghinnek, ęs menaſſonnak ú ſſaual meg nem ſogiak
hallāni ennek otānna te benned, mert az te halmārid ez föld nek tete
telni volānak. Mert az te mireguel valo veſſtelſeben ſuelgyetec
nek minden nipek, ęs te benned talāltatott meg az profetāknak, ęs
az ſſenteknek vire, ęs mindeneknek, kik az földön meg ölettettenek.

Vizēnkilencedik riſz

Ezeknek otānna hallā, mint nagy ſok ſeregnek ſſaual
az mennorſāgban, melly ezt monga vala. Alleluia
az üdvözülis, ęs az tiſteſſig, ęs az hātalom, ęs az
erö az mi vrunk iſtennek adattaſſik, mert ig
gazak, ęs hamiſſag nelkül valok az ú ītelei. Mert
ītelet tān az nagy parāznа felöl, melly meg vöglete az földet az
ú vele valo paraznālkodāſaual, ęs ki viue az ú ſſolgainak virit az ú kez
zibol. Ęs elmęgleñ mondānak. Alleluia. Ęs az füſt fel megen
mind örökkön örökke. Ęs le omla az hatſon negy vin, ęs az negy lel
ki kez allat, ęs imādāk az iſtent, ki az ſſekben ül, ezt mondvān. Amen,
Alleluia. Ęs ſoz at iöue ki az ſſekből, melliben ez mondās lān. Di
czireket mongatok az mi iſtenünknek, mind kik ú ſſenti vattok, ęs
kik ú tüle iſtek, kiſſdetek, ęs nagok. Ęs ſok
ſereg nipnek ſſaual hallām, ęs mint ſok vizeknek zugāſat, ęs mint
nagy mennydörgheſeknek ſſaual, mellekben ez mondās lān. Alle
luia, mert orſzagot bira az mindenhato vr iſten. Örüllünk, ęs vi
gaadgunk, ęs tegyünk dicziretet üneki, mert el iütt az bārannak mene
ſſegöie, ęs az ú feleſighe hozzā ferzette ú magāt. Ęs ez adattatęk
üneki, hogy be fedezze ú magāt tiſſto, ęs tiſztö bārſonual. Mert

az bárson az benteknek meg igazulást. Es monda ennekem / ird meg. Boldogok azok / kik az báránnak menyegzőjének lakodalmába hivattattanak. Es monda ennekem. Az istennek igéi igazak. Es le esem az ű lábainak előtte / hogy imádnám ütet. Es monda ennekem. Meglássad hogy ezt ne tegyed. Te szolga társod vagok / es az te atádfiai közzől egy / kik az Jesusnak nevit vallák. Az istent imádgad. Mert az Jesusnak tanubizonsága az jövendő mondásnak lelke. Es látám az menyorszagot nyitua / es im egy fejr lu vala / es az ki rayta ül vala / hivének / es igaznak hiuattatik vala / es igasságnak általa itél / es viaskodik. Az ű szemei fediglen mint az tűznek lánga / es az ű fejben sok korona vagon / ki az ű nevét irua vitéli vala / melyet senki nem tud hanem ű maga. Es fel öltözteteti vala vérbe mártott köntösbe / es az / illen nevuel neveztetik vala / istennek beszéde. Es az seregheki / melyek az menyorszagban vadnak / követik vala ütet fejr louakon / fel öltöztetuin fejr / es tiszta bársonba / es az ű szaiából kétélű éles tór ki / hogy abval czapási tegen az pogán nipeket. Es az birni fogia űket vas veszővel. Es ű ki nomia az mindenható istennek hirtelen haragjának / es haragos voltának sótu borát. Es az iras vagon meg iruán úneki az ű ruhaián / es az ű ágikán / királok

nak királya / es uralkodoknak uralkodoia. Es látá egy angalt / melyet az napban áll vala / es kiálta nagy fel szoual / ezt monduán / minden madaraknak / kik az égnek közepette szárnokon mennek vala. Jövetek el / es gyülletek az nagy istennek vacsorajára / hogy egyetek az királoknak husait / es az ezer ember előtt táro fejs

delme

:belmeknek ḫusait/ęs az crőssecknek ḫusait/ęs az louaknak ḫusait/ęs
azoknak/kik az louakon úlnek/ęs minden ḫabad emberiknek/ęs ḫoł
gáknak/ęs kúsdedelnek/ęs nagóknak ḫusait. Ęs látám az beſzét/
ęs az ſóldnek kiráłit/ḫogy eggbe gúltenek ḫogy útkózetet tegenek a-
zok az ki az louon úl vala/ęs az úſzreghiuel. Ę s meg fogák az beſzét/
ęs ú vele egetembe az ḫazug pro'etát/ki ſzudákot tún ú elótte/mel
lekuel el ḫitetę azokot/kik az beſzênek bilegḫit viuęk fel/ęs kik imá
dák az ú kipit. Ęz kettőt egy kúzes toba vetęk ekeznen/ melł kinkú
uel ig/ęs az többit meg ólęk annak tóriuel/melł az ſu ḫatán úl vala
melł tór az ú ḫáłábol tú ki/ęs minden madarak meg elegḫedinek az
ú ḫusokual.

Husadik ris

Es egy angalt látik/ki az menn
orßagbol iú vala le/kinél az mill
ſignek kolcza vala/ęs egy nag
lánęz vala az ú kezében. Ęs
meg ragadá az ſárkánt/az righi kigot/melł
az ördög ęs az ſátán/ęs meg kótózue tar
tá útet ezer eßtendeiglen/ęs az millſigbe ve
tę azt/ęs be zárlá útet/ęs iegzíſt tún felúł
ranta/ḫogy touábbá el ne ḫitęſſe az nipeket/ mig nem be telleſeggik
az ezer eßtendő/ęs annak utánna meg kelletik útet odni egy keues
ideiglen. Ęs ſzékeket látik/ęs le úlnek azokra/ęs itíletet túnek
azok/ęs látám azoknak lelkeket/kiknek feieket ßettik vala az Je
ſusnak neue vallásairt/ęs az ſtennek beßédeirt/ęs kik nem imádták
ſ az beſzét ſem az ú kipit/ſem az ú bilegḫit nem vúttik az ú ḫomlokok

ra/ęs az ú ęzekre. Ęs illnek/ęs orſągot birānak az Christusnak ezer eſtendeigleñ. Az tötb holtak kedigleñ fel nem tāmadānak/mig nem be tellesednęk az ezer eſtendö. Ez az elsö fel tāmadās. Boldog/ęs ſent az kinek riſze vagon az elsö fel tāmadāſban. Ezekēn az māsodik halālnak hatalma ninczen/hanem az istennek/ęs az Christusnak eggházi emberi lisznek/ęs vralkodnak ūvele ezer eſtendeigleñ/ęs mikoron be tellesednek ki az ezer eſtendök/kiborzātsatik az ſātan az ú tömlöcziböl/ęs ki ūl/hog el hitesſe az nepeket/mellek ez földnek nég ſegheleteiben vadnak/az Gogot/ęs az Magogot/a hog eggybe gyüiczе ūkot az hadra/kiknek ſāma ame/mint az tengher nek fövene. Ęs fel menének az földnek ſzelesſighire/ęs megkerülęk az ſentek nek tāborit/ęs az ſzeretmembers varoſt. Ęs tüz hulla az istentöl az mennörſągbol/ęs be nyelę ūket/ęs az ordög/az ki el hitelti vala ūket/az tüznek ęs az kinkumek tauāba vettetęk/holott mind az beſtye ės mind az hamiſs profetāk götrettetnek napual/ęs ęjel/mind örökkön örökkę. Ęs egy nag feiir ſzeket latāk/ęs azt/az ki azon ūl vala/kinek tekintetinek elötte el futa az föld/ęs az ęg/ęs ūnekik helyek ſet nem talālāk. Ęs holtakot latāk nagokot/ęs kiſdedeſeket/kik ālānak ę vala az istennek elötte/ęs az könyveket fel nitāk/ęs más könyvet ęs nitānak fel/melly az iletnek könyve/ęs az holtakot meg itilęk azokbol/mellek irua valānak az könyvekben/az ú czelekedetek ſzerint/ęs meg adā az tenghęr az holtakot/mellek ú benne valānak/ęs mind az halāl/ės mind az pokol meg adā az holtakot/kik ú bennek valānak/ęs mindenektül itilet lūn az ú czelekedetek ſzerint. Ęs az pokol/ęs az halāl/az tüzes toba vettetęk. Ez az māsodik halāl. Ęs az ki meg irua nem talāltatęk az iletnek könyvben/az tüzes tobba vettetęk.

Es vn eghet / es ky fölöt
tatik. Mert az elsö ég / es
az elsö föld el mulek / es az
tengher immáran ninczen.
Es en Janos látám az
zent várost az Jerusalemet / hog vn / es az
menniorßegbol áll le / mell az istentül alkot
tatott vala / es meg iksmeretett vala mint az men aßon / az ü firi
nel. Es nag hozatot hallik az ßékból / mellben ez mondatek. Jm az
istennek hanlika az emberekuel vagon / es ü velek fog lakozni. Es azok
ü nipi lißnek / es az isten ü velek lißen ü istenek. Es el fog fenni az
isten minden könuet azoknak semekrül / es az halál touábbá nem
lißen / sem sirolom / sem kiáltás / sem fándalom nem lißen touábbá /
mert azok / mellek elsßör valának / el multanak. Es monda
az ki az ßékben ül vala. Jm mindeneket meg vnitok. Es monda
ennekem. Jrd meg / mert ez beßédek hiuek / es igazak. Es monda
ennekem. Meg lún, En vagok. az alfa / es az ω / az kezdet / es
az vig. En inna adok ingen az ilö kutfúnek viziból / az ki somiuha
zik. Az ki gózedelmet vißen mindeneket fog birni / es annak istene
lißek / es az ennekem fiam lißen. Az filelmesknek kediglen / es az
hütetlenekuek / es az átkózottaknak / es az galkosoknak / es az pará
nálkodoknak / es az kik embereket veßtenek / es az káluán imádoknak
es minden hazugoknak az ü rißek lißen az tcban / mell tüzuel / es
kinkúuel ig / mell az második halál. Es en hozzám löue egy
az hét angalnak közzöle / kiknél az hét edin vala / mell telles vala
hét

Az isteni ielenisrül valo

hêt vtolso czapāsual/ ęs hola en velem/ ezt monduaň. Ihy el/ ęs meg mutatom teneked az menńaßont az bārānnak felelighīt. Ęs fel vůn enghemet lilekben egģ nagģ magaß hegre/ ęs egģ nagģ vāroſt mutata ennekem/ melli az ßent Ieruſalem vala/ ęs az istentůl ßöll vala le az menń orßāgbol/ melinek istени fineſſighe vala/ ęs az ů vilagoſſāga haſonlatos vala drāgalātos kűkőz/ minт egģ tündöklő teſpis kűhőz/ ęs nagģ magaß kű fala vala/ ęs tizenkêt kapuia vala/ ęs az kapukon tizenkêt angal vala/ ęs neuek ott irua vala/ melli netvuel neuezteknek vala az Iſraelnek fiainak nemzetſighinek tizenkêt āgazati. Nap kelet felől hārom kapuia vala/ fel ßélrůl hārom kapuia vala/ al ßélrůl hārom kapuia vala/ nap eſtrůl hārom kapuia vala/ ęs az vāroſnak kű falānak tizenkêt fundamentoma vala/ ęs azokon az bārānnak tizenkêt apoſtolinak/ tizenkêt neue vala. Ęs az ki en velem bol vala/ annāl egģ arań mirtik vala/ minт nād ßāl/ hogģ meg mirnę az vāroſt/ ęs az ů kapuit/ ęs az ů falāt. Ęs az vāroſt nig ßegheletre raktāk vala/ ęs az ů hoſſaſāga annie vala/ menńe az ßileſſighe. Ęs meg mirę az vāroſt/ az arań nādual/ tizenkêt ezer futāſne földön/ ęs az ů hoſſaſaga/ ęs magaſſāga/ ęs ßileſſighe egemlő vala/ ęs az ů kű falāt ßāz neguen nig fingnek mirę emberi mirtikuel/ melli az angal mirtike. Ęs az ů kű falānak rakāſa teſpis kűből vala. Az vāros kerigleń tißta arań vala/ haſonlatos tißta iueghez/ ęs az vāroſnak kű falenak fundamentomi/ minden drāga kűuel meg ikeſűltettenek vala. Az első fundamentum taſpis vala/ az māsodik ſaffirus/ az harmadik calcedonius/ az negedik ſmaragdus/ az ötödik ſardonix/ az hatodik ſardius/ az hetedik chryſolitus/ az nolczadik berillus/ a kilenczedik topazius/ az tizedik chryſopraſus/ az tizenegyedik hyacinthus/ az tizenkettődik ę

ame

arethyſius. Az tizẽ kẽt kapun/tizenkẽt drãga kõnek ockuek minde
nikẽ/ęs minden kapu egẽ egẽ drãga kõből vagon/ęs az vãroſnak u-
rczãia tiſta arun/mint egẽ igẽn tiſta iueg. Ęs templomot nem
lãtik az vãroſban. Mert az mindenhato vr iſten temploma annak/
ęs az bãrãn/ęs az vãros nem ſũkes az nap nẽlkũl/ęs az hold nẽl-
kũl/hog vilãgoſſãgot tegenek ũ benne. Mert az iſtennek kineſſighe
meg vilãgoſitotta azt/ęs az ũ ſõuidneke az bãrãn. Ęs iarni fog
nak az nipek az ũ vilãgoſſãgaban/ſik az veſzedelemtũl meg mentet
tanak/ęs az ſõldnek kirali/oda hezdik vinni az ũ kazdagſãgokot/
kikben tiſtelkettenek/ęs az ũ kapuit be nem zãrtak napual. Mert
ñ nem liſzen ott. Be nem megen abba valami/az mi fertezi ſt ti-
ſzen/avagy vãlatoſſãgot/ęs hazugſãgot/hanem czak kik be irat-
tattanak az bãrannak ilo kõnüibe.

Huſzonnyolczodik reſz

Ęs mutata ennekem ilo viznek tiſta folo vizit/ęs ke
ſinlik vala/mint egy cryſtal/mell az iſtennek/ęs az
bãrannak ſekiből fol vala ki/ęs az ũ vrczãrãnak kõze-
pette/ęs az folo viznek mind kẽt felõl az ilo fa vala/
mell tizenkẽt gõmolczot teremt vala/ęs minden hold napon gõmõl-
czot teremt vala/ęs az fãnak leueli az nipeknek eghiſſighire vala-
nak. Ęs ſemmi ãtkozott ãllat nem liſzen touabbã/hanem az iſten-
nek/ęs az bãrannak ſẽki abban liſznek/ęs az ũ ſolgai ſolgãlnak ũne-
ki. Ęs meg fogiak lãtni az ũ orczãiat/ęs az ũ neuet az ũ homlo-
koken. Ęs ñ touabbã nem liſzen/ęs ſõuidnek vilãg nẽlkũl nem liſz-
nek ſũkſõk/ſem az nap vilãg nẽlkũl/mert az vr iſten vilãgoſit-
ſa meg ũket/ęs czẽſãgot fognak birni/mind õrõkkẽn õrõkkę. Ęs ir-

da ennekem. Az beßidek hiuek/es igazak/es az ſſent profetāknak ó
ra iſtene borzāta el az ú angalāt/hog meg mutaſſa az ú ſolgainak
azokat/melleknek hamar meg kell lenni/es im hamar el tóuik. Sóo
dog az ki meg órizi ez könünek tóuendó mondāſānak beßidit. Es en
Jānos vagok/ki hallām/es lātām ezeket. Es minek vtānna hal-
lottam/es lāttam volna/le eſim az angalnak lābainak elótte/ hog
imādnām azt/az ki ezeket ennekem mutatta vala/es monda enne
kem. Meg lāſd/hog ezt ne teged/mert te ſolga tārſad vagok/es az
te akādſiainak az profetāknak/es azoknak/kik meg tartak ez könüben
vala tóuendó mondāſnak beßidit/az iſtent imāggad. Es monda en-
nekem/be ne pezētelled ez könünek tóuendó mondāſānak beßidit.
Mert az údó közel vagon. Az ki ārt/ārezon ez vtān es/es az ki
ferfeimes/fertelmes legen ez vtān es/es az ki igaz/igazullon
meg ez vtān es/es az ki ſſent/ſſenteltеſſik meg ez vtān es. Es im
hamar el tóuik/es az iutalom en velem vagon/ melſet en fizetek/
hog fizetiſſi tegek mindennek/az mint az ú mūelkedete lißen. En va-
gok az alfa/es az ω/az elſó/es az leg vtolſo/kezdet/es vig. Bo-
dogok az kik meg tartāk annak az ú paranczolatit/hog hatalmok le-
gen únekik az ilō fān/es az kapukon be menneneк az vāroſba. Kúlús
maradnak kediglen az ebek/es az kik embereket veßtenek/es az fer
telmes iletúek/es az gálkoſok/es kik az bāluāſsoknak ſolgālnak/es
minden/ki hazugſāgot ſeret/es tißen. En Jeſus küldim el az en an
galomot/hog tanubizonſāgot tenne túnektek ezek felól/az egyhāz
beli nipek között. En vagok az Dauidnak gúkere/es nemzetſighe
az ſtnes/es haynal ezillag. Es az lilek/es az men aſſon ezt
mongāk. Jún el. Es az ki halla ezt monga. Jún el. Es az ki
ſomiuhozik/túión el/es az ki akaria/vegen ilō vizet ingen. Mert

tanu

kanuk Zorſagot tiſſek mindennek/az ki ez könüben vala tüuerdö men
delnek kepiben halgatta. Ha vala ki hozza: end ezekhez az iſten az
ü fiaihoz tiſi az szerelmo'/mellel meg vadnak irua ez könüben.
Es ha vala el vönd ez könünek tüuerti ürmet ſinak kepiben/el
vßi az iſten az ü riſit az ilö könütöl/es az ßent voroſtol/
es azokbol/az mellek meg vadnak irua ez könüben.
Az mingo ezt/az ki ezekrül tenuk Zenſegel tis
ſen. Bizon hamar el tüuöl. Amen. Ag.
Jüuel orem Jeſus. Ez mü pe
runk Jeſus Chriſtuſnak ked
ues legen mind tü vele
tek. Amen.

Az ghiſß az Vn teſtamentumnak vighz/
mellöl az er Iſten dizziroſſik.

AZ SZENT MA

the írása ßerint valo Euangeliumnak
ſummáia riß ßerint.

Elſö riß.

1 AZ Chriſtus ßületik/ Joſef iegeſít nem akaria
Elhagni/ melitól titta ßüzén marad az.
2 Az Chriſtuſt Bölczek kereſik/ Iok ßenter ólet meg
Herodes/ Joſef el futa/ nem löue meg.
3 Az puſztaban az emberekет ßent János eröſſén
Fedi/ kereßteluiñ/ mellyez Jelus ered.
4 Az Satant Chriſtus meg gözze Janos utanlún
Doctor/ apoſtolokot günte/ gogntalokat.
5 Ki legen az bodog/s az igaz doctor/s igaz ember
Erre tanit Chriſtus/erre tanit ez iras.
6 Mint alamoſnát aggá/ buntöll/es iſten imádo
Es ezendeß lelkü lág/ ez irálra tekincz.
7 Máſt ne itill/kinyes adatik/termißet utan tig
Töruint/ örizz/ mert rád liet az fene vad.
8 Bok czuda titeluel Chriſtus bizonnia hatalmát
Kort á ognt/ vek bir tighedet/ ördögöt üz.
9 Az Wrothe köuett Chriſtuſt/irgolmas az iſten
Es az igaz pásztor az tuhokon könörül.
10 Chriſtus apoſtolokot válaßt/ es arra tanitia
Vkót mit teenek hoghiuek úk legenek.
11 Chriſtuſhoz ßent Janos ereßt/es útet aianla
Az Chriſtus/ halat ád/ az igára hiu.

Chriſtus

12 Christus az ũ nepnek vramnak vesedelmet az orszãg
Latnia vigyaz von' ő istenek itt azait
13 Itt az mennorszag nagy lakhoz vigye hasonlik
Itt az igaz tanitas kinzatik az gonosz itt.
14 Herodes fogadalra feiti vitetic Janosnak
Az fokaval lakik/ ad az fene tengher vtat.
15 Emberi szerzeuel nem kell tiztelned az istent/
Sokszor eghisseghet/ sokszor az ennek ad.
16 Christus az istennek fia/ meg hala/ fel kele/ mennybe
Fel menc/ hidd/ meg ter mar hamar onnan ide.
17 Valtozik itt sine Christusnak/ megmonga halalat
Nyog io pilda legen masnak/ adot tizet ũ.
18 Itt az alazatosok mennekbe mennek/ az isten
El turi sok bunodot/ turion az ember azirt.
19 Az hazassagot szerzi mindennek az isten/
Es toruint ada/ meg szentele/ mennybe hiua.
20 Az zolos embert Christus hozzaia hasonla
Meghal/ fel tamad/ saknak az itt semet ad.
21 Szent varolba megen nag alazatosan az Jesus.
Aros niper fedd/ es meg asz az tigbe fa.
22 Draga menekzoben lakznak/ Azzabarnak adot agg
Fel tamasz isten/ vigye szeressed azirt.
23 Jon nektek/ gonoszul fit traszra tanitotok itt mast
Tetteitek szattok/ galkosok/ es hazugok.
24 Sok ielbol ertik/ hogy az isten földre tovendo
Varuan az Christus nipe vigazzon azirt.
25 Az szizek itt az ot variak/ ig mond az or isten
Szolgok el tovitek/ vesszetek el gonoszok.

25 Ḣuſitti vaꝛzoꝛãt iſſik, fogſãgot Jeſus
Szenued aꝛ ãrtatlan/ ſinzetik ęs veretik.
27 Fũ kapoñãra viuęk meg ólęk/ lelkit el aſãnlã
Sok ꝛzuda tũn/ Joſef el mene ś el temetę.
28 Fel tãmad/ ſoſnak telenik/ menńekbe megen ſel/
Ę̃s aꝛ apoſtolokot meſſe doꝛzãtia mũrc.

AZ EVANGELIVM

nak riß ßerínk vala ſummãia/ mellet ßent Lukãꝛz irt.

Elſő riß.

1 A Z Janos ßũletik/ Gabrielt aꝛ ßũzhoꝛ ereßtę
Iſten/ ęs aꝛ Chriſtuſt tißta ßũzeñ fogadã.
2 Aꝛ Chriſtus ßũletik/ ßent virit ontia mũ irtũnk
Ritęulãſra megen/ ś el marad/ ęs feꝛeſik.
3 Aꝛ pußtaban aꝛ emberekęt ßent Janos eróſſeñ
Feddi feꝛeßteluiñ/ mellhęꝛ Jeſus ered.
4 Aꝛ Sãtãnt Chriſtus meg góꝛzę/ Janos vtãñ lũn
Doctor/ aꝛ iſten kit kũlde/ gogĩta ſokot.
5 Sok ꝛzuda titeluel Chriſtus bizonńia hatalmãt
Aꝛ muſtnãl innod iobb bor aꝛ o bor eßes.
6 Ki legen aꝛ bodog ś aꝛ igaꝛ doctor/ ś igaꝛ ember
Ę̃rre tanĩt Chriſtus/ mãſt ne itilletek itt.
7 Chriſtuſhoꝛ ßent Janos ereßt/ ęs ũtęt aſãnla
Aꝛ Chriſtus/ búnódirt hũtre boꝛzãnatot ãd.
8 Itt aꝛ menńoꝛßãg nag ſokhoꝛ digrehaſonlik
Kort gogĩt/ vęß bir tighędet/ oꝛdóghót ũꝛ.

Chriſtus

9 Ꝛhriſtus̄ apoſtolokot vālaßt/lakik az ſereg/es ő
vMeg hulſel tāmad/ő az ßine valiozik itt.
10 Ꝛhriſtus korlorokot valaſt/ es ezt mōta
Tőlt mit tegenek/ vMartha nelig ſok úgy.
11 Ꝛhriſtus imāt mōtanᵗ/laſſ mell bekedelmet az orßāg
Lāt/mell bithāt ben/ bokegok az hiuek ut.
12 Az kazdag kölcin marhat gyūt bēle nemīlhet
Iſten tart/ſinek itt gonga vagon te read.
13 Terietek iſtenhez/mert mind el bcßtek örölkę
vMennire koroſſ az ot itt/tāg pokol az te otad.
14 Hā varzarāru ßeghin nipet/fel olge ferekßik
Ki Ꝛhriſtuſi kōuetti/ vele kōuetſſe hiuc̄n.
15 Ꝛhriſtus igaz paßtor/ kōnörü/ vallāra iuhot vūn/
Es io kedvel az or oigre fogagga frāt.
16 Szāmot oißen az or bolgoſtul/mell okos itt lūn/
Kinzatik az kazdag/Lāzar örül kedig itt/
17 Haßnālatlan az iſten elött az bolga/hütőßöl
Poſtoſokot gogyt Ꝛhriſtus/ itilni ered.
18 Ꝛhriſtus imadni tanᵗ pldāual/tarcz meg az iſten
Tōruniit/kazdag ninez heled iſten elött.
19 Hazāba fogada menuin Zachęus az iſtent
Pinzre ferel kednek/ſir vala Ꝛhriſtus orunk.
20 Galkoſok az kölö müſek/ Ezāßārnak adot agy
Fel tamadz/Ꝛhriſtus nēked az iſten akad.
21 Sok ielből ērtük hog az iſten földre kouendō
Vāruān az Ꝛhriſtus nipe oigāzzon azirt.
22 Huſuti varzarat ißik/ kogsāgot Jeſus
Szenued az ārtatlan/kinzatik es oretik.

Fü

23 Fú kapaſſana vtánk, meg álgák, kiſſé el aluſſa
Sok ezuda lún, Joſef el mene ſ el temetę.
24 Fel támada ſokaſok ielenik, menneſſe megen fel
Es az apoſtolokat meſſe taczáſſa máre.

AZ SZENT IANOS

trása ſerint valo euangeliumnak riſ
ſerint valo ſummária.
Ellő riſ.

1 CHriſtus örökkę volt, es teſtet vńn fel údóben,
Kit Janos vall, es mellyhez erőſt ſokat ú.
2 Az vizet itt borrá, tiuę templumba be mine,
Es onnan ki verę Chriſtus az árofokot.
3 Az Nicodemus az iſtenhez megen iel, örökkę
Jl az hitw, Chriſtuſi valla ſ az emberé nélcző.
4 Chezik az Chriſtus, ſomiuzik, ſárrad iret tűnk,
Kort gogyit, az atát tiſzta ſzűzuel imádd.
5 Meg gogyit Chriſtus, ſ az otán ſaſ bűnbe ne eſſél
Mindeneken földön néki hatalma vagon.
6 Az hűt az iſtennek ſzentſighes atándoka, nekünk
Lelki kenir, neuel ez, es örök iſtet ád.
7 Mell keues ez földön az hitw, mell ſok kedig az
Ellenſighe, bizoń nilua meg értheted itt.
8 Hogy ne keuelkęgęl mindenben nilua parázna
Az temiſet, örüll az hiuek it ſabadok.
9 Az femeſek ſemeket mind itt el oſztik, azoknak
Jet ſemet ád iſten, kik czupa ſemtelenek.

Mell

10 Mell kedes itt az igaz pāpstor / mell sok kedig (ember)
Az lator / es bires / nilua meg ērheted itt.
11 Fel tāmaßra halottaibol Lāzārtaz or isten
Ve gūl az popi rend / es halalara siet.
12 Megkenik az Christust / es sent dārolba megen be
Szent atyāhoz elik / o nem hißik az dakok út
13 Pildāt ād Christus bolgāluān vigre munkūnk.
Vy torvint szerez / es vigre halālra megen.
14 Itt nēkūnk ot / igassāg / ilet az isten / atyāual
Zag az fi / o az sent lilek or isten azirt.
15 Szolo tuhoz az istennek fia vigre halonlik /
Vigre keret Christus / vigre kerested azirt.
16 Sokra tanit Christus / niluān meg monga halālāt.
Es hog az atyāhoz tērne / kelerghenek itt.
17 Christus imādkozik umagaire egetembe mū irtūnk /
Meg sentel munkōt / es orok iletet ād.
18 Az kidron patakelus gūl / foglāgot Jesus /
Szenued az ārtatlan / kinzatik / es veretik.
19 Fū kaponāra viuek / meg ölek / annat el aianlā.
Mellbe gakāk. Joset el mene / o el temete.
20 Fel tamad / soknak jelenik / mennekbe megen fel /
Mint meg monga / Thamās bodogok az hiuek itt.
21 Vigre halala otan ißik / Petert az isten
Pāstorra tißi / mind igaz itt az iras.

Az apostol

AZ APOSTOLOK

nak czelekedetinek riſs ſerint valo ſummāia.

Elſö riſs.

1 MEnnÿbe megen Chriſtus ſent lelket ighÿr menÿben.
Mākōſt vālaſztak iſteni pilda ſerint.

2 Szent lelket vŏnek czuda kippēn az hiuek / es az
Peter hŭtre vona ſāmtalan embereket.

3 Az czuda titel vtān az Peter hŭtre tanÿta
Az nipet / melÿ hŭt Chriſtus vrunknak atānk.

4 Az hŭtŏt itt vallās kŏueti / vallāſnak vtānna
Hāborusāgot lātſz / vigre vigaſztal az vr.

5 Itt az tetteteſek veſznek / hiuek el ſabadulnak /
Es tigheđ bātron vallanak iſten azok.

6 Ellenſigre talāl mindenkor az iſten ighie /
Mellet meg nem gŏz az hazug emberi ſelem.

7 Niluān fedd / nem ſānta magāt / nem ſānta halālāt /
Itt az igaz doctor / pilda teneked azirt.

8 Fut / nomorog / s ippŭl az Chriſtus nipe koronkād.
Szentſig ārulo ninez heled iſten elŏtt.

9 Hātre hiu Sāul czuda kippēn tigheđ az iſten.
Nag czuda titeluel Peter atānla nemvlt.

10 Senkinek ez fŏldŏn iſten nem nizi ſemlit
Minden nipek kŏzt keduel igaz fiakot.

11 Nem czak az iſtennek vālaſztott nipe megenbe
Menń orſzagba / hanem minden igaz fene nip.

12 Az hiueket ſokſzor czuda kippēn menti meg iſten /
Es hamar el veſznek az gonoſz emberek itt.

mitŏ

13 Minden igaz tertorſtſien vālaſſt/ kinek ellene
Nem tehet az hitetō/kit kōuet az ſene nip.
14 Es tōr nekünk tōldōn az or iſten igbie/
Haborusagot hoz/partot út/es nomerog.
15 Az két fēl nip kōſt (higged) ninez ſemmi kūlōmbſig
Az hút meg tißtit/es bizon iletet ād.
16 Az nereſigre volo gond ellent tart az igbinek/
Meg fabadul az Pāl/nag rzuda liſſen ezirt.
17 Es tōr nekünk ſōldōn az or iſten igbie
Haborusagot hoz/vigre rzafoltatik az.
18 Nem hißik az Chriſtuſt/az kinek fell vala hinni/
Es hitik az kitten nem vala ſemmi haſon.
19 Az rzuda titulre hütnek fell lenni te benned/
Az nereſig ellent tart az igbinek/el úz.
20 Buzgoſaguet az iſtennek holgaſſād igbit/
Mert el elel-pūipōk lāſd mire tartozol itt.
21 Az pāſtor nem hānna magāt/nem hānna halālāt
Az Chriſtus neuczirt/Pāl vala pilda ſerint.
22 Hütre hiu Saul rzuda kippēn tigbed az iſten/
Mellett henuedß itt nag ſokat/es nomorogß.
23 Fogſagot henued/nomerog Pāl/vigre halālra
Ot kereſik titkon az ſene nipek elétt.
24 Lāſd mit henued az iſtennek holgāia hamiſſaſ/
Melſet meg nem gōz az hazug emberi nel o.
25 Hogy ne legen hogua nālunk az or iſten igbie/
Nag Babadon fol az Pal maga hogua vala.
26 Hütre hiu Saul rzuda kippēn tigbed az iſten/
Erre bizonſag vagy/es igaz az te hūſōd.

Az ij Oltalom

27 Oltalom az tenghernek vtãn az doctor azoknak/
Kik nêki hiſznek/ meg menekednek azirt.
28 Az földnek ſok riſe vagon/ ninc̃z riſed vr iſten
Az földõn/ mert mind ellened állanak itt.

Az ſummãriumot hog̃ helin̄ nem vetõk ez lũn oka /hog̃ kiſẽn viuõk eſũnkbe az mũ nelwũnknek mindenben valo nag̃ nemeſſ voltãt.

AZ OLLAN IGHIK

rũl valo tanuſag/ mellek nem tulaydon
iegziſben vitetnek.

MIndeñ ighe/ minden beſid akarmi neluen̄/ auag̃ tulaydon iegziſben vitetik/ auag̃ nem. Tulaydon iegziſben vitetik az ighe mikoron̄ el nem tãuozik attul/ az mit kiuãltkippen̄ kell iegezni. Nem tulaydon iegziſben vitetik mikoron̄ el tãuozik attul/ az mit kiuãltkippen̄ kell vala iegezni. Azirt az ighe mikoron̄ tulaydon iegziſiben vitetik kõnũ meg êrteni azt/ mikoron̄ nem/ nehêz. Az ſok ighikbõl beſid liken/ mellben ha az ighik el nem tãuoznak az ũ tulaydon iegzſektũl/ kõnũ az ollan beſidet meg êrteni/ ha kediglen el tãuoznak/ nehêz. Hog̃ ezt kõnnebben meg êrtheſſük elõſzõr az ighikrũl vetek pildãt/ az vtãn az beſidekrũl.

Mit iegeznek az mũ nelwũnkben ez kouetkezendõ ighik. Bũn/ Kenũr/ Keſt/ Vir/ es tobb ez fele ighik/ mikoron̄ az beſidekben kũ

lõn

ſón magoknak vettetnek/ęs tulaydon̄ iegźiſben/minden ember êrti/ miſoron̄ el tāuźnak az ú tulaydon iegźiſektűl nem minden êrti. Bún. Az ighe az ſent irāſban niha āldozatirt vitetik. Az iſten Oſeas profetānak āltala igęol. Az papok az en nipemnek bűneit ie ęik.azaz/avval ilnek az mit az bűnirt āldoznak. Azent Pāl ęs ez zen ighit vgan ezen iegźiſben viſi nem ezak egy helen̄. Mikor az Chriſtuſrul ſolna az Corinthuſbeliekhez irt māſod leuelinek ótódik riſiben/ez beſiduel il. Azt az ki bűnt ner.. tudott/bűnnę tiuę Melk beſidben ez ighe Bún/ kęręſer vettetik/ elóſór tulaydon iegźiſiben māſodſor nem. Bűnnę tiuę/ azaz/bűnirt valo āldozattā. Az iegźiſben viſi ez kóuetkezendó helen̄ ęs vgan azon Chriſtuſrul ſoluān az Gala. 3. Bűnnę lún mű irettűnk. azaz/bűnirt valo āldozatā. ęs ennēl tóbb helen̄ ęs. Melk beſideknek nemiben ha ez ighik tulaydon iegźiſiben vennid mindenkoron̄/ſemmi az kereſtęn hűttűl idegbemb ſententia nem volna. Kenír. Az ighe miko ron̄ nem tulaydon iegźiſiben vitetik minden iletet iegez gaforta az ſent irāſban. Mikoron̄ be ment volna Jeſus/ og mond ſent Lu kacz/ az fariſeuſoknak nimell feiedelmínek hāzāba ſombat napon̄/ hog kenírt egik. kenírt egik/azaz/rebillik. Lu. 14. Az apoſtolok nak ezelekedetinek kónuiben ęs nem eggęer vitetik ez iegźiſben.

Teſt/ęs Vir. Az ighik gaforta embert iegeznek az ſent irāſ ban/akar eggűtt vetteſſenek/ś akar külón. Az teſt/ęs az vir ielentiſ nem tűtt teneked/ azaz/ az ember ki teſtból/ęs virból vagon. Ig ęol úduózitę ênk Peternek az pútnek vāllāſānak atāndikāt ú benne dicziruin̄. Matth. 16. Vgan ezen ighe niha az ollan kinirt vitetik/mellet az vir ontāſirt kell ſenuedni. Az ú vire mű rantünk ligen/ęs az mű fiankon̄/ azaz/mű ſenuggűk az kint/ mellet en

Az inj nek

mek vire ontāſairt/ęs halālairt kell ſenuet ni/ęs az mũ ſtainſ. Az Sido nipek kāltāk vala ezt Pilātuſnak/ miforoñ üdözęt ênket ha ſālra tirnęk. Matth. 27. Az ſelül valo pildāk az igbikrúl vadnak/ az következendők az beſidekrúl liſnek/ mellek az igbikből vadnak mint meg mondām.

Vdözęt ênkrúl iruān ſent Mathę az euangeliomnak 3. riſiben ez beſiduel il. Kinek az ú ſoro lapatka kezīben vagon/ęs meg tiſzīta az ú ſirúit/ az buzāt be günti az ú buzahazāba/ az poluāt le ég meg igheti meg olthatatlan tüzuel. Az igbik ez beſidben nem tulaydon iegziſben vadnak/ azirt nem minden hamar êrti meg. Az beſid ha tulaydon iegziſben volna igy eſnęk. Kinek az ú angāli kik az ú akaratāt tiſtik/ ki valaſztok ez vilāgoñ az rokot az gonoſokna kövzök/ az iokot menñorſāgba viſik/ az gonoſokot az pokolnak igo tüzibe vetik. Illen beſidnek neme ez ęs vgan azon ſent Mathęnāl/ vgan azon riſben. Ęs immāran az riſe ęs az tara tiſztetet Mell beſid tulaydon iegziſiben ig eſnęk. Az iſtennek kemīnlete az emberen vagon. Illen ez ęs. Mint en fa/ mell gümölczöt nem teremt ki vāgattatik/ęs az tüzre vettetik. Mellnek êrtelmit könn yenned ez felül valo beſidekből. Az euangelomrul mendün az ſent Pāl leuelire/ ki illen beſideknek nemiuel ighen goforta il. Az oka egebeknek közötte hoá az ſent Pāl irāſat ighen nehęz meg êrteni. Az ſent apoſtol az Romabelieknek truān illen beſiduel il. Te miforoñ vad olanſa volnāl/ az igaz olanſāba oltatāl be. Mell beſidnek tulaydon êrtelme ez. Te miforoñ pogān nemből tāmadtāl roſ va/ęs emek okaert idegben nip volnāl az iſtentül/ az Sido nip közte vāloſztatāl/ kik az iſtennek tularidon nipi. Vgan ezen ſent a poſt. I. az Corint. truān illen beſiduel il. Tęnuel tartālak tüzöket/ęs

a:m.

nem kemiñ itekuel. Mell beßid tulaydon iegziſiben ig eſnek. Ell
ronuſagot adik tűnektek/mellet kőnnen meg feghatatok/es n. m ol-
lat miellet meg nem foghattatok volna az benne valo nehéſſighirt.

Az illen beßiduel tele az ßent irás/mellyez hozzá fell ßokni
annak az ki azt oluaſſa. Kőnű kediglen hozzá ßokni az mű nipűnk-
nek/mert nem idegben ennek ez illen beßidnek neme. Az illen beßid
uel nyonkid valo ßolásában. Az inekesben/kiualtkippen az virág ine-
kesben/melykben ezudálhatta minden nip az Magar nipnek elmű-
nek élés voltat az lelkben/mell nem egéb hanem Magár poéſis
Mikoron illen felsighes dologban illen alá valo pildáual élek/az
ganeyban arant keresek/nem azon vagok hogy az hitságot diczirem
Nem diczirem az mirúl ez illen inekek vadnak/diczirem az beßid-
nek nemeſſen valo ßerzésit. Azt hißem hogy érted immáran hogy az
felül'meg mondott beßidekben egebet fell érteni/hogy nem mint az
ighik látatnak tegezni/érted hogy ezekben az lapát/nem lapát/az
ßirú nem ßirú/az buza nem buza/az polua nem polua/az fa nem
fa/az tén nem tén/hanem ezek valami hasonlatoſsághirt vettek
nek ez tegzíben. Egéb ßolni valamell beßidnek tulaydonságárul/
egéb valamell nélvönek tulaydonságárul. Az ighe ha tulaydon teg-
zíben vettetik tulaydon minden nipnek az ű nélvin/mert ez illen
ighiuel minden nipek eggéppen élnek. Az tűz tulaydon tegzíſ-
ben minden nipeknél egget tegez/azonképpen az viz/az kenir/az
bor/es az többi. Nem tulaydon tegzíſiben nem mindenkoron eg-
get tegez minden nélvin. Mún. Az ighe mikoron nem tulaydon
tegzíſiben vitetik es/tulaydon az Sido nélvönek/nem tulaydon az
Magar nélvönek/mert ez kot nem kokta áldozatirt vetni.
Teſt/vér/ez ighik mikoron nem tulaydon tegzíſekben vettetnek es

tulay

tulaydon az Sido nélwonek/ tulaydon az Magar nélwonek ęs/ Mert miſippeñ az Sidok ez igyikei poſtak emberirt venni/ azon ſippeñ az Magarok ęs. Gonoß teſt/ gonß vir/ az az/ gonoß em ber. Es igye ęs fenni miforon tulaydon tegziſiben nem vitetik ęs/ tulaydon az Sido nélwnek/ tulaydon az Magar nélwnek/ ęrzęd nem az tulaydon tegziſben/ hanem az Bolóſnak moggában/ mert vę le ßinte vgy il mint az Sido nip. Egy fenereñ vagok vele/ az az egy iletęñ. Kenéret attanak nęki/ az az/ tißtet honnan ilete legen. Es vßtik fenerik/ az az tißtit mellból ilete volt.

Sok ez fęle beßędnek nemtuel egy ſippeñ ilünk az Sido nélwel/ ęs Gorúguel/ ſokual nem ilünk/ az melluel velek egy ſippeñ ilünk annak fedue vagon mű nálunk ęs azonſippeñ mint ű nálok/ az mel luel nem ilünk/ fedue ninez mű nálunk/ de az bűſſig fiſernik az ßent iráſban ezekuel ęs ilnünk/ mellek údóuel fedueſek lißnek mű nálunk ęs. Mind ezekrúl pildát hozni igyen hoſſu volna. Azirt ſok ez fę le beßędnek neme vagon az Sido nélwben/ ſok az Ghorógben ſok az Romai nélwben/ mellucl az Magar nélw azonſippeñ il mint ez nélweñ valo nipek/ ſok mellucl nem il. Az Bolóſnak moggát ęs min den nélwben iol meg fell értęni/ ęs akkippeñ fell volni mint min den nélwnek foldſa vagon. Mind ezekrúl vedd ez pildáket. Az Ro mai nélwnek foldſa ez hogygen vollon. Kóßöntelek túkórot. Az mięnk nek ez. Kólönók túnekięk. Azonkippeñ az Romai nélwnek foldſa ez hogygen vollon. Fillyték az iſtent. az mięnknek ez. Filletek az iſtent túl. Errúl az ſi kúßöñ akarna irni egy könü telnęk benne/ mű nelünk moſtan ſem údónk/ ſem erönk ninczen/ hog errúl ſok beßęduel irtunk.

az nehez

AZ NEHEZ IGHIK

nek Magarſagarul / mellek az vy teſtamentumban vadnak / Abc ßerint.

Minden nelöörben az ighiknek igaz iegziſit iol meg kell êrteni. Az ighikből vagon minden beßid / mint ennek elötte meg mondām / azirt ha valaki az ighiknek igaz iegziſit iol meg nem êrti / az beßidet ſem êrti meg. Sokañ ſok ighiket más êrtelemben vißnek hog nem mint az ighiknek igaz iegziſek volna. Az kössig bāz ighiknek közzöle alig il egyuel igaz iegziſiben / mint ez könyvből ebedbe veheted ighen können. Szükſig azirt errül irunk. Nimelli ighiknek ez könyuben magarāzatia helin vagon / nimelliknek ninczen. Mert azokat az ollan ighikről irunk az melleknek helin ninczen magarāzatia.

Az Arul.

Alamoſna ez ighe ez Görög betül iú eleemoſini / Magarul ezt tesznę / Irgalmaſſāg. Alamoſnāt adik / azaz / irgalmaſſāgban lelekezim.

Alfa. Az Görögöknek hußon nig betüiök vagon / az elſö betüt ig neuezik alfa / es ig iriāk α / az vtolſot ig neuezik omega / es ig iriāk ω Annakokairt az ki elſö volami dologban alfanak mondatik / az omega neuezete alatt vtolſo értetik. Az iſtennek fia elsönek / es vtolſonak monga magāt / mikoron ig ßol / az iſteni lātāſrul vala könyuben. Es vogok az α / es az ω.

Alleluia / Sidoul. Magarul. Dicziriitek az vr iſtent.

Amen Sidoul. Magarul / legen vg. Diakul fiāt.

AA angol

Angal Sörögül. Magarul kövek/ köz nekö minden eknek/ kik az isten üzenetit viselik.
Apostol Sörögül. Magarul nélkö ßerint valo követ.

Az B rül.

Baal sidoul/ Magarul ördög/ mester/ feiedelem. Innen iü ez ßo Baal Bán/ lißen errül emlekezet Roma. 11 ritßben
Bar Jesu Sidoul. Magya. Jesus fia/
Bariona sidoul. Magya. Salambnak fia.
Bartimeus. Timeus fia.
Barptolomeus. Ptolomeus fia.
Belial Sidoul. Magarul gonoß. Aj neuezetik az ördög ßog minden gonßnak atka legen. Innen az gonoß emberek Belial fiainak
Az Sidok közzül nikik innen mongak ßog eredetet vißen ez ighe/ ßog az ördög nem hagya elminket tel emelnünk.
Beelzebub Sidoul. Magarul legeknek bálványa. Innen vilem ßog iü ez ßo Bezzeg/ mint ha ezt mondanak beelzeb.
Bethlehem Sidoul. Magarul Kenirnek háza.
Bethesda Sid. egá viz vala Jerusalemben közel/ mellnek egá rißi ben ván tulsolot mosottatnak vala. Mag. ezt tißi ván tulnak háza.
Bölczek. Az pogánok között az bölczeknél vala az birodalom/ likor ez ßoual neueznek vala/ Magi. Vagon ki ez ßot ez Sido ßotul monja iúni Mahghim/ mell az elmilkedisrül vißen eredetet. Az ból ezekhez illik az nagi dolgokrul vala elmilkedis. Egebek ezt Persa beli ßonak mongák. emlekezet lißen ez ßorul ßent Mathenál 2.

Az Crül.

Caram matha. lásd az K betünél.
Christus lásd meg ez ighirül ez ßot Messias.

Dezma/ez ſonak eredete ez diak ſorul vagon decima. magarul tized.

Diak. ez ſonak es Görög ſetul vagon eredete diakonos magarul ſolga.

Az Erúl.

Eghāzaſſen tiſteſſeghire rakott hāz/templom. Innen vūn ereie ez ſo hog az Fereſztēnek elein eggūtt laknak vala/es eggh hazban/mint meg vagon trua az Apoſtolokna ez elekedetirūl irt könüvnek 2. riſiben. Innen viſſen eredetet ez ſo Eghāzbeli nip/azaz/Fereſztēn nip. Görögūl eccleſia. innen ez es Eghāzi nipek. azaz lelki pāſtorok. Görögūl eccleſiaſtici.

Enoenia görögūl. magarul meg vyitāſnak ūdnepe.

Eretnek. ez ſo es Görög ſotul vūtt eredetet hereticos.

Euangelion Görögūl/magarul Iſtennek mū hozzānk vala kedueſſnek/es azū ūſtia āltal vala meg vāltāſnak ūzenetti.

Az Grúl.

Gebatha ſideul/görögūl lithoſtrotos/magarul padimentum.

Gehen/ſideul/magarul Hinnomnak völge/egy hel vala Jeruſalem hez közel/az ki ez helyel bir vala annak Hinnom vala neue/azirt vigre Gehinnomnak fogāk ez helt hīni. Vighezetre Joſias kiral meg ferteztete ez helt/minden ſögöt/es minden otalotoſſāgot o da hōnatuān. Az euangeliomban az pokolirt vitetik/es az pokolban Gehſeman ſideul/magarul ſirnak völge. (vala finirt.

Golgotha ſideul/magarul fūſaſonānak hele. Egy hel vala ez Jeruſalem fūlūl/helott emberek ſoktanak vala meg ölni. Szokāſok vala ſedigleñ az Sidoknak hog akarmi helnek onnan adnānak neuet

az mi az helen volna. Mikippen nimell heget cedrus heginek hijnak vala/ nimellet olanfaknak heginek/ miuel hog ez hegelen cedrus fa vala/ es olanfa/ azonkippen ez helt hijat vala fukaponanak helinek/ hog az meg holt emberenek tetemefuel fel tolt vala/ mell tetemek fozott miuel hog fu az fukapona/ az fu tetemrul attanak vala neuet az helnek nem az egeb tetemekrul. Vadnak fik azt mongak hog az Adam feiekaponiat talaltak volna ott meg/ es onnan attanak volna neuet ez helnek. Ez helt fopaßto hegnek magarazatak mind ez ideiglen az baratok czak az diak ßora nizuin/ es semmi fulombsighet nem alnjuan lenni ez fet diak ßo fozott/ coluiries caluaria/ mell ßoknak az eggik fopaſſagot iegez/ az masik fukaponiat.

Az Hrul.

HOs anna fidoul/ magarul kirlek udvozijez.
Hufit az hus itelrul/ nem hufuit az hus vitelrul/ auag az hufnak el vttiſirul. Sidoul paſha/ auag faſa/ azaz/ ornak menetis

Az Jrul.

IEſus fidoul/ magarul udvozijto.
Jſrael fidoul/ magarul ezt tißi/ Jſten mellett eroſſen viuo firfiu/ auag/ Jſten neue vallo ember. mell ighinek magarazatkaban fokan botranfoztanak meg.

Az Kruſ.

Karam matha fidoul/ magarul halalnak atka. Az ßonak tegzi firul ſokat irtanak az doctorok/ de igaz magarazatkat nem vettik azirt hog ez ighiuel tißtan nem illtenek ez ideiglen az betuket ez ighiben el forgatuan/ es vele ig iſuin Maranatha/ ennek igaz ertelmit atta mu idenkben az Hazvilagoſitto Janos.

Kalkolytan. Fet ßobol valo ighe/ mellinek eggik ertezet iegez/ az masik

ſúl ſzégyenſzemlétet. Mint Suidas monda drágább állat az arany nál/mellet tuegból és ſúból mond hog ereſztenek. Mint Plinius monda ez érznek neme/mellet az földből álnak/és mell righi úrában nagy draga vala/liſſen emlekezet errúl az iſteni telen.va. fónúten.

Kefas ſidoul/górógúl petros/innen peter/mell ſo ezt tegzi/kúſziſſa

Kereſztén/ez ſonak az mú neluúnſtén nem az kereſztrúl/ſem az keſztelisrúl lún eredete/hanem az Khriſtusrul. Meg tetzik ez az Górög ſotol Khriſtianos/melluel az diákok ſzolnak. Az kereſztelis nem tiſſen kereſzténnę/hanem az kereſztén húr az io iſteuel egetem br. Az Khriſtusrul vúttúk azirt ez neuet kereſztén/ha tiſztán polnank tg ſolnánk/Khriſtian/nem kereſztén/mell ſo igben el tauozik az ú eredetitúi. Kipes hinni hog righen az mú eleink nem igen ſoltak naſ mint moſtan. Az mú neluúnk nem mindenforon tol fouett az idé gben neluet. Az kik moſtan kereſzténeknek hiuattatnak/tiſztábban/ę tgzben hiuattatnának Khriſtus nipinek. De nem illik az meg fo kott ighitúl el tauozni.

Kig/az Stadiemot kignek magarázák/de az kig mirzeda ſo ſzi gen nem monthatom/ega futáſre ſóldnek magarázhattak volna.

Kidron/ecg völgvala Jeruſalem mellett/mellet ſidoul ez nekek hímak vala/azirt hog ſoktt vala ez völg/ezen egg patak fol vala/ mell niha rzakoligteczik vala/niha el apod vala tellesſiguel.

Kollgrium diakul/górógúl kolurion/mú nálunk ninczen neue ez. ighinek/de ſok ſoual/oruoſlani vala ſzernek magarázhatnak.

Korban ſidoul/magarul iſten tiſztesſighire vala adánk.

Az Mrúl.

Moſtra/ez ſzual illik miſorun más ſzot nem találnik. Jegez ez egbe minden állatot/melluel diſznot tortanak/akar tórkól le

gen/ s akar bor seprű/ akar ser seprű/ akar felezet/ akarmi egéb/ tol lehet el tauozik ez igaz az górog potul. Az Nimetek ser seprűnek fordittak.

Mammon/ ez fo sem sido fo/ sem górog fo/ hanem syriai fo/ mellt ű nalok nereslighet tegez/ azaz/ kazdagsagot.

Messias sido fo/ górógúl Christus/ mellt két honak ez két nelkűlben egy iegyzise vagon/ tudni illik ez. Meg kenetett. Az nyuel neuezte tik az hent iraſban az mennei kiral az istennek ſtakit az hent lilek meg kenetett vala mint Esaias irta/ konuinek 61 rißiben. Az nevuel neuezte nek gaforta az földi kiralok es/ mint Esaias irta konul nek 45. rißiben. Ezt monga/ vg mond/ az vr isten az en Christus semnak/ az Cyrusnak.

Manna sido fo. Innen vagon eredete ez honak Minna/ mellet az hent trás angali eledelnek hoztt neuezni/ nem azert hog az angalok essele eledeluel iltenek volna valaha/ auag iltinek/ hanem hog az mennből hállott legen le/ mell honak igaz magarázatta ez/ liß itek hoj kißen hállott legen le az menn orßagbol. Az hot ennek elötte ig magarázták/ mizoda ez.

Molok ez fo báluánt tegez/ mell belől hiuzog vala/ es ezen hét rendtel hel vala. Az elsőt akkor nittak vala fel mikor nemess vendig buzát akarnak vala áldozni/ az másodikot mikoron gherlitzékket/ az harmadikot mikoron iuhot/ az negediket mikoron kost/ az ötödiket mikoron bortut/ az hatodikot mikoron ökrőt. Az hi frát akarta vala meg áldozni annak az hetedik rendtel helt nittak vala meg. Az báluánnak az kipe ollan vala mint egá bortunak/ az kezett el terittet te vala/ hog vala mit venne azokrul kik ott elötte állanak vala. Es tánczolnak vala azonközbe mig az elsuen germeket az báluán ban

meg

meg igherneſ az tűzben/es dobot vernek vala/hog az gyermek ſirasa
halat ne hallanak. Az helt holott ez baluan vala/hiat vala ez foual
Tobiet/ az dob veriſrül. Vala ez hel egy völgben/ mell fölt uel egy
ember bir vala/ſinek Hinnom vala neue/ez emberrül vighezet re ezt
Gehinnomnak es Tezteſ hinni. Joſias kiral ez otalatos hellę tiuę
miſeron minden dyos dögöt oda hagigöltatott volna/es minden
egeb ſertelmes allatot. Iſten emlekezet ez ſorul az apoſtolzole.

az Prül.

Paraſceue görögül/ magarul ſok foual/ kifületnek napianak
mondhatnok/ez napon kiſülnek vala az üdnepre az Sidok.
Pünköſt/ez ſo ez görög ſotul otſen ereketet Penteroſte/ magarul
ſok fouol/ötuen napon vala üdnepnek mondhatnok.
Püſpök/ez ſo ez görög ſotul otſen ereketet epiſcopos/mell maga
rui örizöt/or allot/hozza latot tegez. Az pülpök ſiktez hog az
iſtennipihez hozza laſſanak/üſök örizzik/üſök illeſſik iſtent tanu
gualas neuetnek elegyet tegenek/ha nem tiſtik/hüba oſolik ez neuet

Az Krül.

Roma/magaſſ hel.
Rentek magarul/ görögül theſauros/ hova ember valami
kincza marhat rent. Innen vagon ereket ez következendö igyik
gen Rentek haz/rentek lado/rentek marho/rentek kincz. Emle
kezet liſen ez igyirül Szent Mathenal 2. riſben. Meg nüzök/ vg
mond/az ü rentekeket/az az/azt hova be helheztettik vala az böl
czek az aiandikokat/mellyket az onoknak külete.t menyei kiralnak
hoztanak vala/akar az lada lütt ligen/s akar mi egeb otra vala ker
ham. Nem ſolunk ig meg nitam kinczemet/hanem ig/meg kezdi
kinczemet.

Az Krül. kabbas

Sabbath sidoul/ magarul sol feregbet tegez. Bakarta tanit ez igbiuel az zent trazban/ bolot az isten seregbeknek vranak iste linek mondatik.

Saddurcosok/ harom fierzet vala az Sido nip kozott. Nimelsok Saddurcosoknak hiuattaknak vala/ nimellek Farisealoknak/ nimellek Essenosoknak. Ezek mind iletnek nemiuel/ o mind hutuel kulonbozoknek vala eggmastul.

Satan sidoul/ magarul ellensig/ vadolo.

Srenopegia gorogul magarul sator vonasnak ünnepinek mondhattuk Sikamin fa/ ez igbirul emlekezet lisen zent Lukarznal. Ezt nem tanak monga lenni Zelsus hanem nimi tanak virtezinek/ mell nem terem hanem Egyptusban/ niellet ott ez neuel hinak. Morosnakos De mu nekunk inkab kell hinnunk az zent irasnak/ hog nem mint az pogan irasnak.

Sisik magarul/ gorogul sis/ mell ket so kozott hasonlatossag vagon Diakul erugo. Firegnek neme/ mell az Romai neluen az ragasrul visen neuet. Ezt roldanak magaraztak/ de buzarul tisen emlekezetet zent Mathe holott ez igbiuel il/ esruharul/ az buzat az sisik ispi meg/ nem az rosda/ az ruhat az mol.

Sombat sidoul/ magarul Nugedalem.

Az Trul.

Totaf/ auag totafot sidoul/ gorogul sykacterion/ homlokon vala ikessig vala az Sidoknal/ kiket azok feiebe tisnek vala hog el ne feletkezninek az istennek paranczolatirul. Kaldai nelueu ig nez ezteti Thfillin/ mell soual az Sidok mostan inkab ilnek hog nem mint az unon sautkual/ ez ikessigben hatul az feieleu gomb vala/ mellnek formata olan vala mint egg kereszt. Az az Sido soual

akarnak

akarik inkább ilni/ hog nem mint az görögvel/ mivel hog Szent Mathe sirdoul irta az euangeliumot.

Tövisses lapu. görögül tribulos/ nimi fünek neve/ mellnek tö vissres levele vagon/ es fekete magua/ az buza között es kikelt se remni. Szamár tövissnek es magarázatát ezt/ de az szamár tövissem az buzában nem kikelt teremni/ semfekete magua ninczen. Ha igaz az mit az Totoktul értek/ ezt Szent Jeronimus az ü nélvve kenyhelegheinek tordittotta/ de fünek neme ez/ nem fáinak neme.

Az Vrul.

Vendig tarto magarul/ görögül archytriclinus/ ki valami lako dalomban az vendighekhez lát/ es gondát viseli/ hog minden tel essik/ es fogatkozás ott ne legen.

AZ MIRÓ SZERSZA

mokrul/ mellekrül az Szent irásban emlekezet lisen.

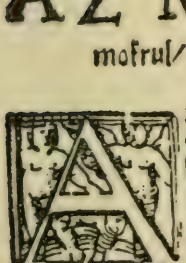

Az Sido nipnek sok mirò szerszamok vala/ az mirò szerszámoknak sok neuek vala. Nimell mirò szerszamual szörrez állatot mirtenek/ tudni illik buzát/ árpat/ es egéb effele állatot/ nimellyel hig állatot/ tudni illik bort olayt/ es egéb effele állatot/ az mirò szerszámok nak neuek rendi szerint ez vala.

Asi/ Satum/ Kabos/ Log/ Kor avagy homer/ Hin.

Az Asi sárom Satumual telik meg/ az Satum hat kabosual az kabos hat Logual/ az Log hat kormonual.

Az Logual mind ßarraz āllatot mirnek vala/ s mind hig āllatot/ es ighen kiczin miro vala/mell hat kukmonual telik meg/mint meg Az Kabos hußon nig kukmonual telik meg. Cêrtid
Az Satum ßaz neguen nig kukmonual.
Az Esi akar esa/432. kukmonual telik meg.
Kiz Esi tißen egg homert/mell miro ßerßamot mas nemel fornak es neuezuek/melkul ßent Lukarznal 16. rißben emlekezet lißen/ 4300. kukmonual telik meg/es egg kukmonnak kozel neged rißuel leg nagobb miro vala azirt ez az Sidoknal.
Az Hin/ melluel hig āllatot mirnek vala 12. Logual telik vala meg/az az 72. kukmonual.
Ezt az Sidok iriak az u miroiokrul. Ezeknel tobb miro ßerßamot es vala az righiueknek/mellekrul konu vala êrtelmet venni/ha az bolczek azokrul egg kippen irtanak volna/ha azokot es ekkippen mirelik volna/de nag kulombozis vagon kozottok/ mind az miro ßerßamoknak neuekrul/ s mind mirtiekrul/ elêg az egg ugu kereßtêneknek/ elêg en ezt irom/errul rouid êrtelmet venni.
Bat. miro ßerßam vala az Sidoknal/ melluel hig āllatot mirnek vala/ha igaz az mit az Gorogok irnak errul ßaz neguen nig fontual tolt meg/ lißen ez miro ßerßamrul emlekezet ßent Lukarznal 16. rißben/holott az adoss ig mond az dolgosnak. Szaz Bat olaiualtartozom.
Kād. caddus auag metreta/mell ighikuel mind gorogok s mind diakonok ilnek/azok otān mu es/miro ßerßam vala/kozel ßaz font fir beli Zhomik/ez kus mirtik vala/melluel egg napra valo abrakot adnak vala az abrakosoknak/az az/melibe egg napi ilis fir vala/ akar polon/s akar haznal, Lißen errul emlekezet az istem telenikrul vala konuben. 5. rißben. ott beczunek fordittam.

AZ PINZEKNEK NE

mirůl/mellekuel az righiek iliknek.

Nag munkāt tůttenek benne az bölczek hog az righieknek pinzekrůl bizoń êrtelmet vchetnenek. Nehez kedigleń műnekůnk Magārokat az righieknek pinzekrůl telles êrtelmet vennůnk/ telesben hārom okirt. Eggirt ezirt/ hog az righieknek pinzeknek sok riběk volt/ az mienknek keues riběk vagon. Mās okirt hog az bölczek kozōtt az righieknek pinzekrůl nag sok fêle vilekedis vagon Harmad okirt hog az righieknek pinzeknek neue mű nālunk ninczen. Kiperitetůnk azirt az righieknek pinzeknek bāmlālasaban idegheń sokual illnůnk. Ezt es tudni kell/ hog mikippeń az mostaniaknāl azonkippeń az righieknêl es nimell pinznek neme arań vala/ nimell ezůst/ nimell êrcz. Az Talent arań pinz vala. Az denār ezůst az Quadrāns êrcz. Az nehessighet az Sidok el akaruāń tāuoztatni es az righieknek pinzekrůl telles êrtelmet akaruān adni ig irnak. Obolus/ tizenhat ārpa semet nom.

Drachma auag Denar hat oboluſt nom/ auag kilenczuenhat magot. Siclus nig Denart nom/ auag hārom bāz/ nolczuan nig magot. Libra/ auag Mina/ husoń ōt Sicluſt nom/ az az/ kilencz ezer/ es hat bāz ārpa magot.

Talent hatuan Librāt nom/ az az/ ōt bāz ezer/ es hetuen hat ezer ārpa magot.

Errůl egebek ig irnak.

As/ akar assis Romai pinz vala/ mell az Denārnak tizedik rissit iri vala.

Denar ez es Romai pinz vala/ mellen az Ez Cāsārnak Augustus

nak adag Tyberiusnak vala kipe/ezt az euangeliumbol meg êrtheted/Matth. 22. ez közel tiz magar pinzt irt.

Affele righi pinzeket mostan es latunk. Az righek egg denart ad nak vala egg napi mûbe/ezt es meg êrtheted az euangeliumbol/ holott emlekezet lißen az bôlô mûvesekrûl. Matth. 20.

Az Drachma Görög pinz vala/ezt az bôlczeknek közzôle nikik azt mongak/ hog annit tißen mint az Denar/ nikik azt mongak hog heted rißtuel nagubb az Denar az Drachmanal.

Didrachma/ket Drachmat tißen/ egg ember ennit adott adoba/ mint az euangeliumbol ezt es meg êrtheted/Matth. 17.

Az mell pinzen az Christus Judas el arulta volt/ket anninak lat katik lenni mint az denar/ mert pildaia es mas. Mert vagon mo stan es Parisban egg pinz/ ereklebe foglalua/ mellet azt mongak hog egg legen az harminz pinznek közzôle.

Stater/ket Didrachmat tißen vala/ket ember ennit adott adoba. Mina Görög pinz vala/ tiz forintot tût.

Quadrans Romai pinz/az assnak neged rißit irte.

Talentum/akar Talent/ez pinznek neme sok fele vala. Az Athenasbeli Talent neuezetesb vala az többi között. Azirt egg Athenasbeli Talent hat ßaz forintot tißen.

Tiz Talent/hat ezer forintot.

AZ BETEGSIGHEK

rûl/mellekrûl az euangeliumban emlekezet vagon.

Hidropicus Görög bo/mell niminemû betegsignek nemit tegzi. Sel beteglig vagon az emberi testben/ ezek közzûl ßaz rißinek inczen neuezi az mû nelkûnkön/mint ennek es. Mikron ember

re eſik ez betegſig/ſāruiz kezd folni az ú husa ęs bűre kőzött/em
beru. Ivizet igen kiuántat/ mennêl többet iſſik/ annńual inkabb ſom
tuhoz. i/ez betegſiget bêlpokloſſagnak magarāztak/ mert egêb
nemet nem talaltanak nêki/ mell nem igaz magarāzat/ mert lehet
valaki bêlpoklos/ ki ez betegſigbe nem eſett. Az betegſignek az
Gőrőgők/ az viz italrul attanak nemet.
Paralyſis/ Gőrcgúl. Magarul Ina ſakadott ember/ oll betegſig
mell mikoron embernek teſtinek valamell rißire eſik/ az meg aloßik/
ęs ereel nem kezd birni. Az az betegſig mint en alntom mellet
az kőz nip Guttanak hiu/ mellet faŋdalomnak magarāztanak.
Agêb az fāŋdalom/ egêb ez illen betegſig.
Agêb fêle betegſigbekrúl ęs liſten emlekezet ez könűben/ mellekrúl
moſtañ ſemmit nem irhatunk.

HA valahol az nomásban valo vitekre találsz/abbol en tűled boczánatot kerek. Mert hog meg êrzed ez könyvet nem en kezdettem el/hanem más/kit az io or sok ideig/nag költsiguel itt tartott. És miuelen el kisên hozzá fogott volna/es lattak volna hog az nehezen irhetnę vighit/vg hiuata enghemet hozzáia/hog ez mennêl hamarabb az Kereßtênekнek kezekbe iuthatna. Miuelen azirt lattam volna az betűt/hog nag kisedelem nêlkúl nem mielhetni vêle/mint hamarsagual lehete vgan azon betűt meg igazitani/egg nihánat hozzá ezmáluán/hog kavora lenne az dolog/es hamarabb vighit irhetnők. Mert iobnak tetczęk/hog ez könű hamar ki kelhetne/nò ha nem ighen sip betűuel volna/hog nem mint sip betűre erőködninк nag kisedelemuel/mell dolog az Kereßtênekнek ighen karos volt volna. Azirt mondám atámsia/hog ha en te rea ád valo tekintetből ez munkát fel vúttem/te is kenes vitket meg enghegá mostan/es ez elsö munkankat io neuen veged/ennek utánna kegiglen meg látod hog az kegelines istennek akaratából iobban hozzá kißúlök/hog io modon kolgálhassak az Kereßtênekнek ez kêle dologban. Mert bizom az en io vramnak seghitsighben/kinek/mint hog mindenben nag korgalmatossága vagon/valamit ez orßagnak meg maradásara vagon/azonkinpen erre kiuáltkipen valo gonga vagon/hog az kössig az isteni tudománban garaodást vegen. Azirt ez könnek ki menisétis az isten után ez kegelmes ornak köszönnéd/es útet az istennek áldánlad/hog az úuêinek eleuementire sokaig meg tarcza.

Talleher ellig vigāzāsunk volt erre/hog vitek ne elnyk/de meg ig valami keues történt/ mellet az nomtatasson eßünkbe nem vüt künk/hanem az vtān/ azért azokot ig igazīthated meg.

Az euangeliomokban.

6. leuelēn. az a betühöz. 4. negedik linnān. attasait helett oluass/ attasiāt. de az Bilēn valo betüktül fel ßāmlallad az linnāt ne alā.

17. leuelēn . e. 7. sipoland helett oluass. sipolānk.

25. d. 5. letevednek helett oluass. le telepednek.

40. leue. d. 6. vegitel helett oluass. vegitek el.

50. le. f. 7. Sim. kediglēn feleſighe he. ol. Sim. kediglēn napa/

51. le. c 3. az tomlökbe helett oluass az o tömlökbe.

66. le. b. 1. János es Zebed. helett oluass. János az Zebedeus.

70. d. 1. vradok iſtenteket he. oluass. vradot iſtenedet.

129. f. 8. orßāgāba helett oluass. orßāgba.

184. a. 1. Liſtratāba he. oluass. Liſtrāba.

Az nehēz ighik között/ez ighiben Kenyek 2. li. olu. köuetkezendö ighiknek. Egēb vitek nem ighen vagon oll/mellet meg kellene tegezni/ mert ha mell vagonis akarki ü magātul meg igazīthatia.

Wyßighetben Abadi Benedek nomtatta vala 1. 5. 41. eßtendöben.

·1537·
N
K
QVOS DEVS CONIVNXIT, HOMO
NON SEPARET

AKADÉMIAI KIADÓ — AKADÉMIAI NYOMDA
BUDAPEST, 1960 — FV. BERNÁT GYÖRGY.

BS
2145
1541a

Bible. N.T. Hungarian.
Sylvester. 1541
Új testamentu magár ńellven

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

SYLVESTER